

PT 3242

ALMANAHUL

Ziarelor

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ
nr. 77

și BUCOVINA

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ
PERIODICE
ROMÂNIA

BASARABIA

1943

ALMANAHUL
ZIARELOR
BASARABIA
ȘI BUCOVINA
1 9 4 3

„Poporul român așteaptă cu încrederea lealității împlinirea drepturilor și cu simțul jertfei, crede în lumea nouă zidită pe rostul național și dreptatea socială”.

M. S. REGELE MIHAI I

BIBLIOTECA NATIONALA

Inv. / P

ALMANACH
DE LA
VILLE DE
BUCARINA
DE LA

Faint, illegible text or markings, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

**„Fac toate eforturile, pentru că vreau să fac
din Basarabia ținutul model, de unde voi aduce
exemplarele cele mai bune pentru a redresa restul
țării.**

**Vreau să arăt, și Neamului și Europei, că acest
ținut, care a fost atât de criticat, poate da cea
mai de seamă contribuție în reconstrucția noului
stat românesc.**

Infăptuirile de până acum sunt numai un început.

**Un câmp nesfârșit de activitate este deschis
în viitor administrației românești în Basarabia.”**

(Mareșal ANTONESCU)

IANUARIE

1	V	Sf. Vasile, Anul Nou
2	S	Sf. Silvestru al Romei
3	D	Prof. Maleahi Muc. Gordie
4	L	Sob. 70 de Apostoli
5	M	Teopempt, Teona (post)
6	M	† Botezul Domnului
7	J	† Sf. Ioan Botezătorul
8	V	Gheorghe Hozevitul, Domnica
9	S	Muc. Polieuct
10	D	Grigore al Nissei
11	L	Teodosie Chinoviarhul
12	M	Muc. Tatiana
13	M	Ermil și Stratonie
14	J	Muc. uciși în Sinal și Rait
15	V	Paul Tebeul și Ion Colibașul
16	S	Lanțul Sf. Petru
17	D	Antonie cel Mare
18	L	Atanasie și Ciril
19	M	Macarie Egipteanul
20	M	Eftimie cel Mare
21	J	Maxim Mărturisitorul
22	V	Timotei și Anastasia
23	S	Clement și Agatanghel
24	D	Xenia (Unirea princ. sârb. naț.)
25	L	Grigore Teologul
26	M	Cuv. Xenofon
27	M	Ad. moașt. Sf. Ioan Hrisost
28	J	Efrem Sirul
29	V	Ad. moașt. Sf. Ignatie
30	S	† S-ții Vas., Gr. și Ioan
31	D	Sf. Dr. Chir și Ioan

Iată, s'a început un an nou, care nu se știe ce aduce. Dar el îți trezește o nădejde mai mult. De aceea îl privești cu acelaș temei, cu aceeași râvnă, cu aceeași încredere în munca ta și a neamului tău.

Câte datoriile nu ai de îndeplinit într'un an. E bine să le privești dela început, să le cumpănești în gândul tău, liniștit, ca să nu te mire nimic mai târziu.

Ești încă la începutul anului; fă-ți rânduială în inimă, în suflet și în minte pentru tot anul ce-ți stă în față. Pune în rândul întâi treburile obștești, căci Țara are nevoie acum de tine mai mult ca altădată, ca să ajungă la biruința deplină.

Mersul vremii în luna IANUARIE

Dacă Ianuarie este cu moină, va fi primăvară friguroasă și vară călduroasă. Ianuarie cald, nu e semn de an bogat. Când se trag norii spre miazăzi, urmează frig; iar când se trag spre miazănoapte, urmează căldură.

FEBRUARIE

1	L	Muc. Trifon
2	M	† Înălțarea Domnului
3	M	Simeon Teodohul
4	J	Isidor Pelusiotul
5	V	Muc. Agata
6	S	Vucol și Elian
7	D	Partenie și Luca
8	L	Teodor Stratilat
9	M	Muc. Nechifor
10	M	S. Haralambie
11	J	Vlasie și Teodora im.
12	V	Muc. Meletie
13	S	Cuv. Martinian
14	D	Cuv. Axente
15	L	Ap. Onisim
16	M	Muc. Pamfil
17	M	Teodor Tiron (harți)
18	J	Leon al Romei
19	V	Apost. Arhip (harți)
20	S	Leon al Cataniei
21	D	Timotei și Eustație
22	L	Afl. Moașt. muc. din Eugenia
23	M	Policarp al Smirnei
24	M	Afl. Cap. Sf. Ioan Botez. (I și II)
25	J	Tarasie
26	V	Porfirie al Gazei
27	S	Procopie Decapolitul (S. M.)
28	D	Vasile Mărturisitorul

N'ai ieșit încă din iarnă. Vremea e aspră, însă aștepti topirea zăpezii și surăsul soarelui, ca să te apuci de treburile gospodărești ale primăverii. Poate te-ai gândit în tot timpul iernii la ostașii neamului, cari au avut de îndurat cea mai grea asprime a iernii și în acelaș timp au luptat cu dușmanul.

Pentru tine și pentru noi toți ei și-au părăsit familiile și gospodăriile. Dar tu trebuie să știi, că poți răsplăti această jertfă a lor, dacă ești un cetățean călăuzit de simțul datoriei și al frăției. Și așa trebuie să și fii, tu și toți Românii. Căci aceasta e sfânta datorie a bunului cetățean și patriot român.

Mersul vremii în luna FEBRUARIE

Februarie geros aduce an mănos. Negura dela apus aduce ger. Dacă apa curgătoare este caldă, urmează ger.

MARTIE

1	L	Muc. Eudochia
2	M	Teodot, Isihie
3	M	Eutropia, Cleonic, Vasilise
4	J	Gherasim Pustnicul
5	V	Cuv. Canon
6	S	Sf. 42 Muc. din Amoreia
7	D	Capiton, Efrem, Evghenie
8	L	Teofilact (Incep. Post)
9	M	† Sf. 40 Muc. Sebasfia
10	M	Muc. Codrat
11	J	Sofronie Patr. Ierus
12	V	Teofan, Mărt., Grigore Dialogul
13	S	Ad. moaște sf. Nichifor
14	D	Benedict și Alexandru
15	L	Agapie cu 6 tov.
16	M	Savin și Cristodul
17	M	† Alexie, Omul lui Dumnezeu
18	J	Chiril Patriarhul Ierusalimului
19	V	Hrisant și Daria
20	S	Sf. Muc. Uciși în M-rea Sf. Sava
21	D	Iacob Mărturisitorul
22	L	Muc. Vasile Preatul
23	M	Nicon și cei 199
24	M	Zaharia și Artemon
25	J	† Buna Vestire
26	V	Sob Arh. Gavril
27	S	Sf. Muc. Mătrona din Tesalonie
28	D	Iarion și Ștefan
29	L	Cuv. Marcu și Ciril diac
30	M	Ioan Scăreru
31	M	Sf. Ipatie

Te-ai pregătit să ieși la muncile câmpului. Tu, care ești acasă, ai putut să-ți faci toate pregătirile. Dar te-ai gândit oare și la gospodăriile celor chemați sub drapel? Soțiile lor sunt singure și împovărate, iar copiii prea slabi și încă nepricepuți la grelele treburi gospodărești și plugărești.

Mai sunt în sat și câteva, văduve și orfanii de războiu, ori părinți bătrâni rămași fără sprijin, pe cari îi roade jalea și cari nu pot să facă față greutateilor și nevoilor.

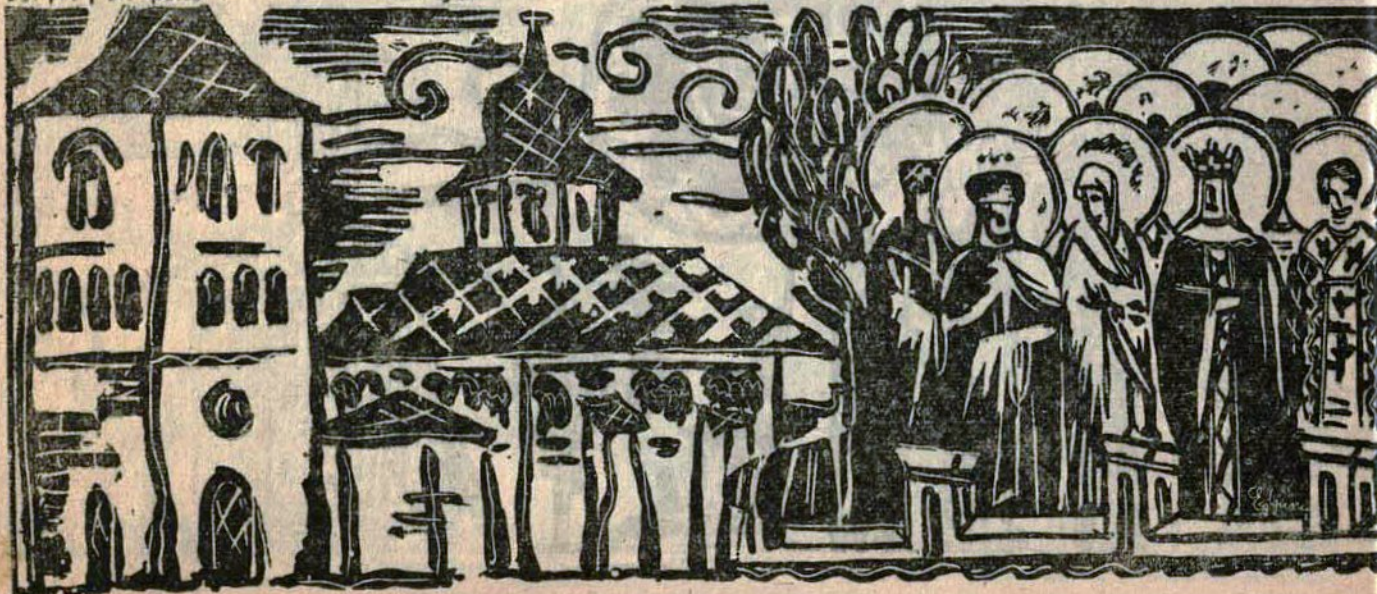
Nu-i lăsa în părăsire. Îți poruncește aceasta datoria ta de român și de creștin, căci toți aceștia sunt frații tăi.

Mersul vremii în luna MARTIE

La 21 Martie începe primăvara și ziua este egală cu noaptea, fiecare având 12 ore.

Martie uscat, — Aprilie udă, Martie cu rouă, — după Paști mult plouă.

Neaua din Mărțișor împuținează vinul,

APRILIE

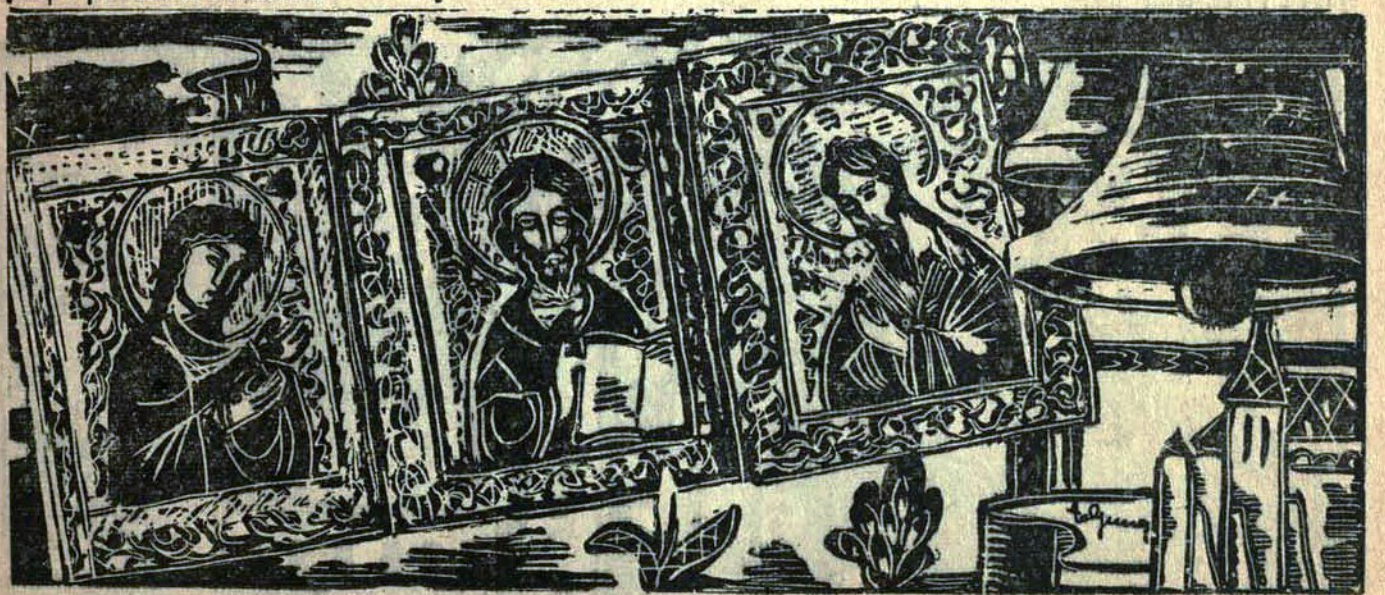
1	J	Maria Egipteanca
2	V	Cuv. Tit
3	S	Nichita Mărturisitorul
4	D	Iosif Imografal
5	L	Sf. Muc. Teodul și Agatopod
6	M	Sf. Evthie al Const.
7	M	Sf. Gheorghe al Melit. (Denie)
8	J	Ap. Irodion, Agav, Ruf
9	V	Muc. Evpsihie (Denie)
10	S	Sf. Terentie și Pompei
11	D	Muc. Antipa
12	L	Vasile al Parosului
13	M	Muc. Artemon
14	M	Martin al Romel
15	J	Ap. Aristarh, Pud și Trohi
16	V	Muc. Agapia, Irina
17	S	Muc. Simion
18	D	Cuv. Ioan (Denie)
19	L	Muc. Pafnutie (Denie)
20	M	Sf. Teodor Trihina (Denie)
21	M	Sf. Ianuarie și Alexandre (Denie)
22	J	Cuv. Teodor Sicheotul (Denie)
23	V	† Sf. Mare Muc. Gheorghe
24	S	Sava și Elisabeta
25	D	Sf. Paști
26	L	Sf. Paști
27	M	Sf. Paști
28	M	Iason și Sosipatru
29	J	Sf. 9 Muc. din Cizle și Memnon
30	V	† Isvorul Tămăduirii

Toate par renăscute în jurul tău: iarba, florile, copacii, păsările. Toate au prins viață nouă. De unde vine această minune? Dela Dumnezeu.

Gândește-te cu evlavie adâncă la Ziditorul cerului și al pământului și dă-i laudă și slavă pentru tot cecece a făcut și face spre bucuria și folosul omului, Sufletul tău să sburde, senin și curat, ca mieii și copiii. Gândul tău să sboare spre cer, ca ciocârliă la răsăritul soarelui. Cum nu uită ciocârliă să se ridice în fiecare dimineață către cer, tot așa să nu uiți tu în nicio zi a anului ca să-ți îndrepti sufletul către Domnul. Și tot astfel să nu pregeți în nicio zi de Duminecă și sărbătoare a merge la biserică pentru a ingenuchia și a sorbi adevărul cel fără de sfârșit al Evangheliei.

Mersul vremii în luna APRILIE

Prier frumos, Maiu furtunos.
 Prier umed aduce binecuvântare.
 Gândacii din Aprilie înghiață în Maiu.
 Negura din Aprilie, la răsărit și miazăzi, este semn bun.
 Dacă tună în Aprilie, nu te mai teme de ger.

Mai

1	S	Prooroc. Ieremia (S. munc.)
2	D	Ad. Moașt. Sf. Atanasie
3	L	Timotel și Mavra
4	M	Muc. Pelaghia
5	M	Muc. Irina
6	J	Sf. și dreptul Iov
7	V	Arăt. Sf. Cruci, Acachie
8	S	Ev. Ioan și Arsenie
9	D	Pro. Isala
10	L	Ap. Simeon Zelotul (Sârb. N.)
11	M	Muc. Mochie
12	M	Epifanie și Ghermar
13	J	Muc. Ghlicheria
14	V	Muc. Isidor din Hi.
15	S	Pahomie și Ahil
16	D	Teodor Sfințitul
17	L	Ap. Andronic
18	M	Muc. Teodot
19	M	Muc. Patrichie
20	J	Muc. Talaleu
21	V	Sf. Imp. Const. și Elena
22	S	Muc. Vasilisc
23	D	Cuv. Mihail Mărt.
24	L	Sf. Simeon Pustnicul
25	M	A 3 afl. Cap. S. Ioan Bot.
26	M	Ap. Carp și Alfeu
27	J	Muc. Terapont
28	V	Sf. Nichita
29	S	Mucenița Teodosia
30	D	Isac Igumen
31	L	Muc. Ermie

Ce frumos zâmbesc și miroase florile! Cât de mândru ești, când vezi lanurile de grâu și de porumb legănându-se în adierea vântului! Ești mulțumit că strădania și oboseala ta nu au rămas zadarnice. Spicul grâului începe să se aurească. Iar porumbul și-ajunge până la brâu.

Când privești toate acestea, să te gândești că nu sunt numai averea ta. Ele sunt și avuția Patriei. Muncind pentru tine, muncești pentru Patrie. Isbutind pentru tine, isbutești mai ales pentru neamul și țara ta. Ai în fața ta hrana și bucuria neamului întreg. Te simți fiu al neamului și cetățean cu răspundere. Și atunci îți dai seama câtă răspundere apasă pe umerii tăi. Și câtă pagubă poate să aducă neamului trândăveala sau greșelile unora și altora dintre frații tăi.

Mersul vremii în luna MAI

Tunctele dese din Maiu vestesc an bun. Roua de seară și răcoarea de Maiu aduc fân și vin mult. Rusalii umede. Crăciun gras. Gândaci mulți vestesc an mănos. Greieri mulți, fân puțin. Ploaia din Maiu aduce mult mălaiu.

IUNIE

1	M	Muc. Justin Filosoful
2	M	Nichifor, Ioan cel Nou
3	J	† Înălțarea Domnului
4	V	Mitrofan Patr. Constant.
5	S	Dorothei al Tirului
6	D	Visarion făcător de minuni
7	L	Teodot și Anghiril
8	M	Teodor Stratilat
9	M	Ciril Patriarhul Alexandriei
10	J	Timotei, Antoniu
11	V	Bartolomeu, Varnava
12	S	Onofrei și Petre (S. M.) Moșii
13	D	Achilina și Trifilie (Rusalilile)
14	L	Sf. Trelme, Proorocul Elisel
15	M	Proorocul Amos
16	M	S. Tihon al Amatundei
17	J	Manuel, Savel și Ismail
18	V	Muc. Leonte
19	S	Ap. Iuda vărul Domnului
20	D	Muc. Metodie (se lasă sec)
21	L	Muc. Iulian (incep. post.)
22	M	Muc. Eusebiu
23	M	Muc. Agripina
24	J	† Nașt. Sf. Ioan Botez.
25	V	Muc. Febronie
26	S	Cuv. David
27	D	Cuv. Samson
28	L	Aduc. moașt. Chir și Ioan
29	M	† Ap. Petru și Pavel
30	M	Soborul celor 12 Apostoli

Soarele pripește și grăul dă în pargă. Mai ai timp să te gândești și la treburile obștești. Bunăoară, drumurile trebuie să fie cât mai bine îngrijite, ca să te poți folosi de ele în tot timpul verii, când ai mult de umblat cu carul. Propășirea unei țări și destoinicia unui popor se cunosc după drumurile și șoselele sale. Strămoșii noștri romani au fost renumiți în această privință. Ei ne-au lăsat șosele bine construite, care se țin și acum, după două mii de ani.

Nu aștepta să fii îndemnat de autoritățile Statului. Apucă-te și drege pe ici, pe colo drumul pe care umbli în fiecare zi. Bunul sătean este și bun cetățean.

Mersul vremii în luna IUNIE

La 21 Iunie începe vara, când e ziua cea mai lungă (16 ore) și noaptea cea mai scurtă (8 ore).

Iunie umed și rece strică tot anul. Călătoria furnicilor vestește timp frumos. Săritul peștilor vestește furtună.

IULIE

1	J	Sf. d-ri f. s. Cosma și Damlan
2	V	Pun. C. veș. al M. D. în Vlaher.
3	S	Hiacint și Anatolie
4	D	Andrei Criteanu
5	L	Atanasie din Aton
6	M	Sisoe cel Mare
7	M	Toma și Chiriaca
8	J	Muc. Procopie
9	V	Muc. Pengratia
10	S	Sf. 45 muc. din Nicopoli
11	D	Muc. Eufemia
12	L	Proclu și Ilarie
13	M	Sob. arh. Gavril
14	M	Ap. Achila
15	J	Chirie și Julita
16	V	Muc. Antinogen
17	S	Muc. Marina
18	D	Muc. Emilian
19	L	Cuv. Macrina
20	M	† Proorocul Ilie
21	M	Cuv. Simion
22	J	Maria Magdalena
23	V	Foca, Trofim, Teofil
24	S	Muc. Cristina
25	D	Adorm. Sf. Ana
26	L	Muc. Ermolae
27	M	† Sf. Muc. dr. Pantelimon
28	M	Ap. Prohor, Nicanor, Timon
29	J	Muc. Calinic și Teodota
30	V	Ap. Sila și Silvan
31	S	Muc. Evdochim

Acum rezultatul muncii tale obositoare se vede mai bine. Grâul stă adunat în șuri, treieratul începe, iar pe câmp, porumbul își înalță fruntea mândru, dând în rod. Dar nu e aci numai rezultatul muncii tale, ci e și grija Statului. El s'a făcut părtaș la bucuria ta, fiindcă el a înțeles să dea plugarilor tot sprijinul lui, făcându-le rost, în cinste, de mașini și unelte agricole, de sămânță ca și de multe altele.

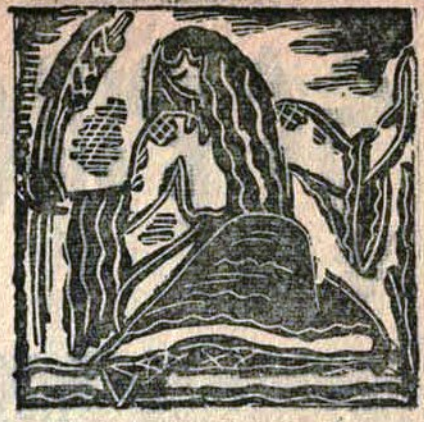
Trebue să fii recunoscător Statului și mai ales Conducătorului, care se gândește mereu la propășirea ta. Trebuie să fii recunoscător nu numai cu cuvântul și cu gândul, ci cu fapta. Adică să te străduiești a te ridica la înălțimea iubirii și înțelegerii pe care și-o arată necontenit.

Mersul vremii în luna IULIE

Iulie călduros vestește an frumos. Dacă în Iulie furnicile își ridică mușuroaietele mai sus ca de obicei, putem să ne așteptăm la o iarnă grea. Dacă păianjenul își rupe pânza în două, are să vină ploaie. Dacă luna plină are cute spre răsărit și miazăzi, va urma timp senin, statornic.

AUGUST

1	D	Scoat. Sf. Cruci (incep. post)
2	L	Ad. Moast. Sf. Ștefan
3	M	Isachie, Dalmatie
4	M	Cei 7 tineri din Efes
5	J	Muc. Eusignie
6	V	† Schimbarea la față a D-lui
7	S	Cuv. Dometie Persul
8	D	Emilian
9	L	Ap. Matia
10	M	Muc. Laurentiu
11	M	Muc. Evlu și Nifon
12	J	Fotie și Anichit
13	V	Maxim Mărt.
14	S	Prof. Mihea
15	D	Adorm. Maicii Domnului
16	L	Muc. Diomid
17	M	Muc. Miron
18	M	Flor și Lavru
19	J	Andrei Stratilat
20	V	Proorocul Samuel
21	S	Ap. Tadeu și Basa
22	D	Muc. Agatonie
23	L	Lup și Calinie
24	M	Muc. Evtihie
25	M	Ad. moast. Sf. Ap. Bart. și Tit
26	J	Adrian și Natalia
27	V	Cuv. Pimen
28	S	Moise Arapu
29	D	†Tăerea cap. Sf. Ioan Botez.
30	L	Alexandru, Ioan, Pavel
31	M	Aș. brăului M. D. în C-nopol

Dacă până acum nu ți-ai plătit impozitele la timp, nu mai sta pe gânduri. Ai băgat grâul în magazie, iar peste o lună vine sorocul porumbului. Adu-ți mereu aminte de datorii tale de cetățean și nu lăsa niciuna neîndeplinită. Dacă tu, cu gospodăria ta mică, ai atâta sbucium și atâtea greutate, dă-ți seama câte și mai câte are pe capul lui Statul, care se îngrijește de poporul întreg cu toate nevoile lui. El face acum cheltueli însutite pentruca să rezidească Țara, căreia războiul de reîntregire i-a pricinuit pagube și ruine.

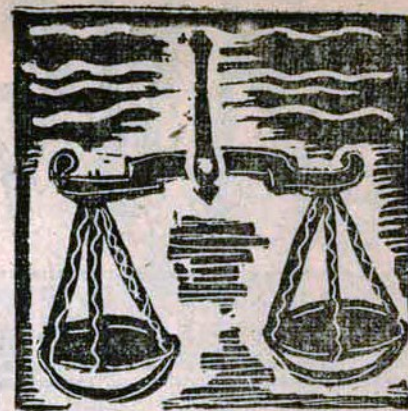
Cât trebuie să fi cheltuit Statul cu înzestrarea Armatei, de pildă! Din ce adună el atâta bănet, dacă nu din impozit și taxe? Și pe deasupra mai ia și cu împrumut. Se cuvine să-l ajutăm cu dragă inimă, încredințați că slujim însuși interesele noastre.

Mersul vremii în luna AUGUST

Ploaia din August subțiază vinul. Negura de pe livezi și râuri după apusul soarelui vestește timp frumos. Dacă clem-panește cocostârcul, vine ploaie. Când sunt alune multe, urmează iarnă grea.

SEPTEMBRIE

1	M	Simeon Stălpnicul
2	J	Muc. Mamant
3	V	Muc. Antim
4	S	Muc. Vavila
5	D	Prooroc Zaharia
6	L	Min. din Colose a Sf. A. Mihail
7	M	Muc. Zozont
8	M	† Nașterea Sf. Facloare
9	J	Ioachim și Ana
10	V	Minodora Mitrodora și Nimf.
11	S	Cuv. Teodora
12	D	Muc. Autonom.
13	L	Cornelia Sutașul
14	M	† Înălțarea Sf. Cruci
15	M	Visarion al Larisei
16	J	Muc. Eufemia
17	V	Sofia cu fiicele ei
18	S	Cuv. Eumenie
19	D	Muc. Trofim
20	L	Eustațiu Placida
21	M	Ap. Codrat
22	M	Muc. Foca
23	J	Zămisl. Sf. Ion Botezătorul
24	V	Muc. Tecla
25	S	Cuv. Eufrosina
26	D	Mutarea Sf. Ioan Ev.
27	L	Muc. Calistrat
28	M	Hariton mărturisitorul
29	M	Chiriac Sihastrul
30	J	Grigore al Armeniei

Năzuește mereu să te luminezi. Oricât ar ști omul, tot nu-i destul. Dar cu cât ești mai luminat, cu atât și-e viața mai tihnită și treburile mai isbutite. Cele învățate la școală au fost menite ca să-ți deschidă poarta înțelegerii pentru altele ce trebuiesc învățate mai târziu. Omul care nu mai pune mână pe-o carte, e un orb. Și poți cunoaște din cărți o mulțime de lucruri folositoare gospodăriei tale și bune să-ți aducă pro-pășire.

Copiii tăi trimite-i la învățătură. Nu-i ține dela școală, căci îi dai astfel în lături dela lumină, dela calea luminoasă a vieții. Cumpără-le cărți și tot ce au de trebuință la-învățătură. Hrănește-i bine și îngrijește-te de sănătatea lor, ca să le priiască la minte și să te bucuri de ei până la bătrânețe.

Mersul vremii în luna SEPTEMBRIE

La-23 Septembrie se începe toamna și ziua este egală cu noaptea, având fiecare câte 12 ore.

Toamna caldă iarna lungă.

Tunetul din Septembrie vestește zăpadă mult în Fe-bruarie și an mănos. Plecarea timpurie a rândunelelor vestește apropierea repede a iernii.

OCTOMBRIE

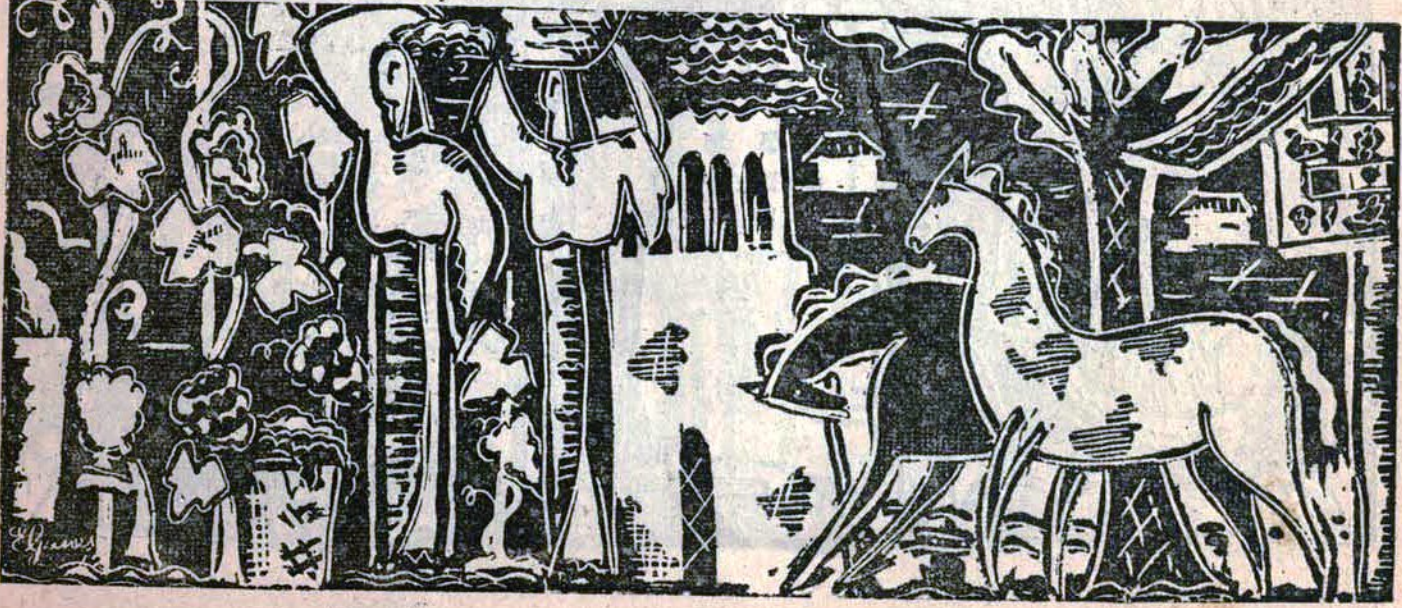
1	V	Ap. Ananie
2	S	Muc. Ciprian
3	D	Dionisie Areopagitul
4	L	Muc. Ierotel
5	M	Muc. Haretina
6	M	Ap. Toma
7	J	Muc. Serghi și Vah
8	V	Cuv. Pelaghia
9	S	Iacob al lui Alfeu
10	D	Muc. Evtampia și Evtampia
11	L	Ap. Filip și Teofan
12	M	Prov. Tarah, Andronic
13	M	Carp, Papii și Agatonie
14	J	† Cuv. Paraschiva
15	V	Muc. Luchian
16	S	Muc. Longhin Sutașul
17	D	Prooroc Osea
18	L	Ev. Luca
19	M	Prooroc Ioil
20	M	Muc. Artemie
21	J	Cuv. Ilarion Cel Mare
22	V	Averchie
23	S	Iacob vărul Domnului
24	D	Mur. Arete
25	L	Marcian și Martirie
26	M	† Sf. m. Muc. Dimitrie
27	M	Nestor și Sf. Dimitrie Bas.
28	J	Terentie, Neonila
29	V	Muc. Anastasia Romana
30	S	Zenovia, Zenovia
31	D	Sf. Stahie

Esti la mijlocul toamnei. Vremea s'a asprit de-a binelea. O simți tu, dar mi-te cei mai lipsiți și mai nevoiași ca tine... Dela aceștia să nu-ți iai gândul. Ei sunt frații tăi de neam; ei sunt tovarășii tăi de viață românească și creștinească. In pragul iernii nu-i lăsa în lipsă și suferință.

Găsești o femeie bătrână, un bolnav, o văduvă, un copilăș. Cată să le fii cu ceva de folos, căci ție și-a ajutat Dumnezeu să fii mai înstărit, mai sănătos, mai tare ca ei. Dar acestea sunt daruri, cari nu și-au fost sortite numai pentru plăcerea ta, ci și pentru binele semenilor tăi. Deci, să nu le ții ascunse, căci mult mai mare e bucuria ta, când simți bucuria celor cărora le faci binele poruncit de Dumnezeu. Și omul cel bun se cunoaște la vreme grea, atunci când în jurul lui e mai multă lipsă și suferință.

Mersul vremii în luna OCTOMBRIE

Cu cât frunzele cad mai curând, cu atât mai roditor va fi anul ce vine. Gerul și frigul din Octombrie imblânzește pe cel din Ianuarie și Februarie. Șoarecii de câmp, de se trag către sat, iarna e aproape. Când arborii țin frunza mult, iarna e departe, dar va fi grea.

NOEMBRIE

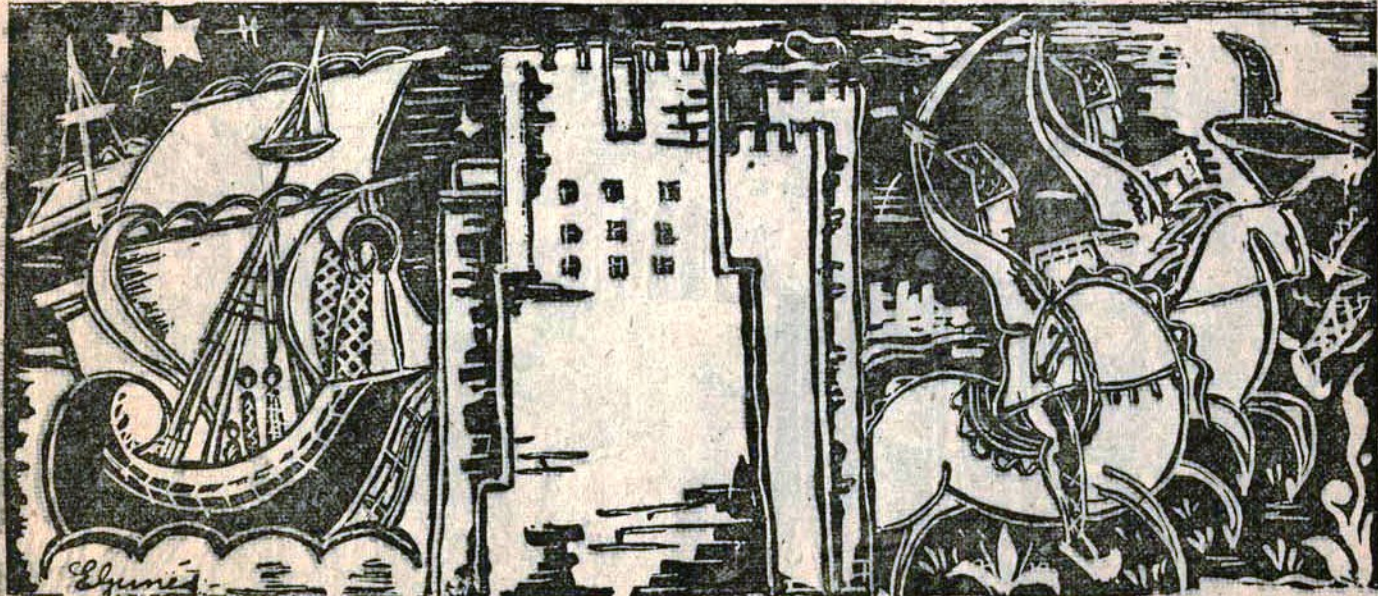
1	L	Cosma și Damian
2	M	Achindin
3	M	Muc. Achepsima
4	J	Ioachim și Nicandru
5	V	Galaction și Epistimia
6	S	Pavel Mărturisitorul
7	D	Cei 33 muc. din Meleț.
8	L	† Sob. Arh. Mihail și Gavril
9	M	Onisifor și Porfirie
10	M	Orest, Olimpia, Erast
11	J	Mina, Victor și Vichontie
12	V	Ioan c. Milostiv Patr. Alex.
13	S	Sf. Ioan Gură de Aur
14	D	Ap. Filip
15	L	Gurie, Samona, Aviv (inc. post)
16	M	Ev. Matei
17	M	Grigore Taumaturgul
18	J	Muc. Platon și Romano
19	V	Protopocul Obadia
20	S	Grigore Decapolitul
21	D	Intrarea în Biserică
22	L	Ap. Filimon
23	M	Amfilohie
24	M	Clement Romanul
25	J	Muc. Ecaterina
26	V	Stelian și Alipie
27	S	Iacob Persul
28	D	Ștefan c. Nou
29	L	Paramon și Filimon
30	M	Ao. Andrei

În luna aceasta se închid muncile de toamnă. Ți-a ajutat Dumnezeu să fii sănătos și să le sfârșești cu bine. Acum îți mai arunci gândul în urmă și începi să-ți pui în rândulială planurile pentru cele ce au să vină la primăvară.

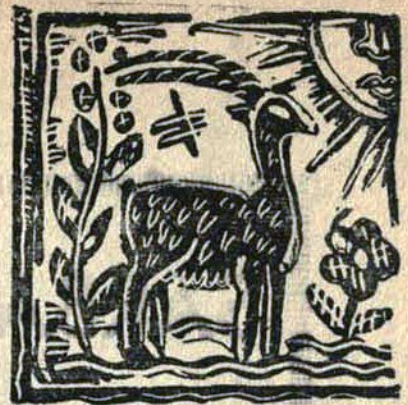
Ziua s'a scurtat și noaptea s'a lungit. Te mai poți duce pe la Primărie să te lămurești asupra legilor și poruncilor de sus. Te duci la Căminul Cultural, ca să citești o carte sau o foaie, și ca să te sfătuești cu ceilalți despre treburile satului și ale poporului. Mai treci pe la perceptor, ca să-ți achiți socotelile. Și, peste toate acestea, mai îndemni soția și fata, ca să împletească vreo flanelă, mănuși și ciorapi pentru bravii noștri ostași. Cât privește „ajutorul de iarnă” și „darul ostașului”, ești încredințat că trebuie să sari cel dintâi.

Mersul vremii în luna NOEMVRIE

De va tuna în Noemvrie, iarna va fi târzie. Dacă mai este frunză în pomi, va urma o iarnă grea. Șoarecii de câmp, de se mai arată, iarna e departe.

DECEMBRIE

1	M	Prooroc Naum
2	J	Prooroc Avacum
3	V	Proorocul Sofonie
4	S	Muc. Varvara
5	D	Cuv. Sava c. Sfinții
6	L	† Sf. Nicolae
7	M	Ambrosie, Filoftea
8	M	Cuv. Patapie
9	J	Zemisirea Sf. Fecioare
10	V	Mina, Ermogen, Elgraf
11	S	Daniil Stâlpnicul
12	D	† Spiridon al Trinitundei
13	L	Eustațiu, Evghenie, Lucia
14	M	Muc. Tirs. și alții
15	M	Muc. Elefterie
16	J	Proorocul Agheu
17	V	Proorocul Daniil
18	S	Sebastian și Zoo
19	D	Muc. Bonifaciu
20	L	Ignatie Teoforul
21	M	Iuliana și Tomistoale
22	M	Muc. Anastasia
23	J	Cei 10 Muc. din Creta
24	V	Muc. Eugenia
25	S	Nașt. Domn. Isus Hristos
26	D	Soborul Maicii Domnului
27	L	† Arh. Ștefan
28	M	Cei 20.000 mnc. arși în Nicom.
29	M	Cei 14.000 pr. uciși de Irod
30	J	Muc. Anisia
31	V	Melania Romana

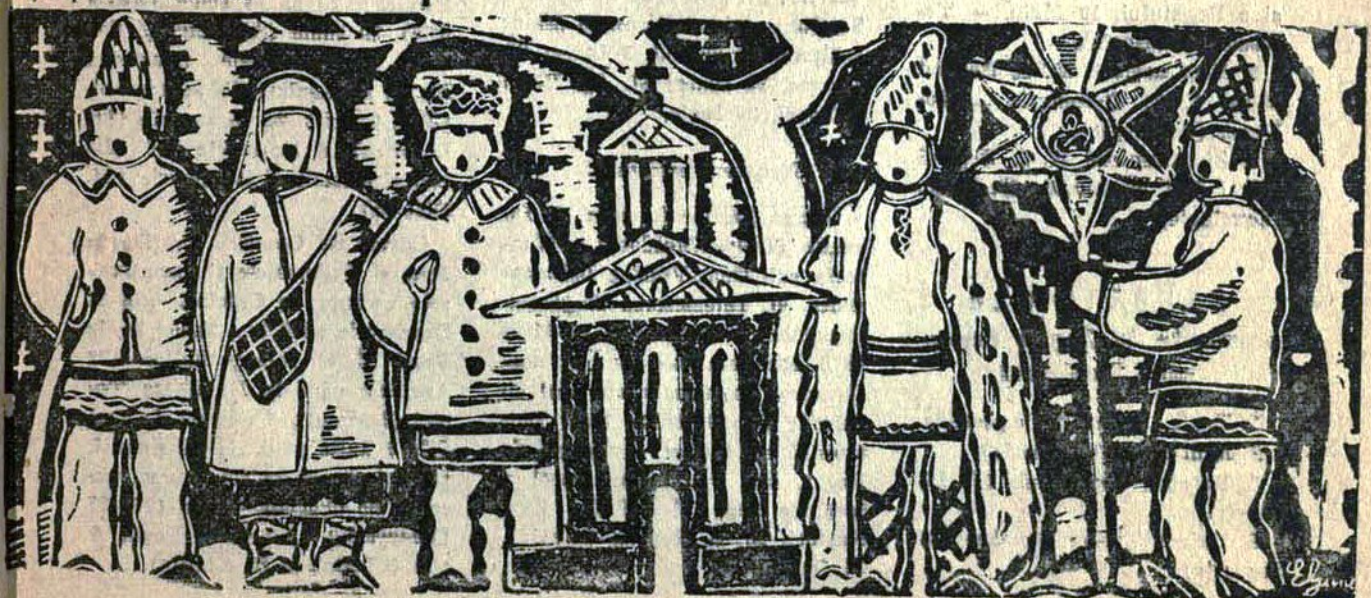
Iată, ai ajuns către sfârșitul anului. Ești cu un an mai bătrân, dar și cu un an mai înțelept. Din înțelepciunea adunată, dă și altora. Oricum, se cuvine acum să-ți faci o socoteală în sinea ta, ca să te încredințezi că ți-ai făcut bine datoriile tale de om, cetățean, creștin și român în tot timpul anului.

Poate ai pregetat ceva. Poate ai uitat de una sau alta. Să nu fi uitat de a te ruga în fiecare zi pentru neamul tău și pentru țara ta. Iar dacă nu ți-ai îndeplinit una din datoriile tale cetățenești, timpul nu s'a sfârșit. Vei avea de acum înainte destule prilejuri ca să-ți ușurezi sufletul și să te ridici în cugetul tău însuși și în ocii obștei românești. Fericit e acela, care își dă seama de greșelile sau scăpările lui, se căiește și trăește cu dorința de a se îndrepta!

Mersul vremii în luna DECEMBRIE

La 22 Decembrie începe iarna, când e ziua cea mai scurtă (8 ore) și noaptea cea mai lungă (16 ore).

Zăpada dela Moș-Crăciun ne vestește un an bun. Crăciun negru, Paști albe. De se arată multe găște sălbatice și iepurii se apropie de sat, va fi ger mare.

SĂRBĂTORILE DE PESTE AN

SĂRBĂTORILE religioase, naționale și aniversările familiei regale, când urmează a se oficia servicii religioase, la cari iau parte autoritățile

1. Anul Nou, 1 Ianuarie. Te-Deum (doxologie) pentru familia regală.

2. Botezul Domnului, 6 Ianuarie. — Sfințirea apei.

3. Unirea Țărilor Române, 24 Ianuarie. — Te-Deum (doxologie).

4. Vinerea patimilor, 23 Aprilie — Prohodul Domnului, ora 19 (7 seara).

5. Duminica Paștilor, 25 Aprilie. — Slujba Invierii (la miezul nopții).

6. Ziua eroilor, 3 Iunie. — Parastasul pentru eroi.

7. Proclamarea Independenței și a Regatului, 10 Maiu. — Te-Deum (doxologie).

8. Ziua nașterii M. S. Regelui Mihai I, 25 Octombrie. — Te-Deum (doxologie).

9. Ziua numelui M. S. Regelui Mihai I, 8 Noembrie. — Te-Deum (doxologie).

SĂRBĂTORILE prevăzute în Legea Repausului Duminical

1. Toate Duminicile de peste an.
2. Anul Nou (1 Ianuarie).
3. Botezul Domnului (6 Ianuarie).

4. Unirea Țărilor Române (24 Ianuarie).

5. Paștile, 2 zile (25 și 26 Apr.)

6. Sf. Gheorghe (23 Aprilie).

7. Sărbătoarea Muncii (1 Maiu).

8. Independența României (10 Maiu).

9. Înălțarea Domnului și Ziua eroilor (3 Iunie).

10. Nașterea Domnului, 2 zile (25 și 26 Dec.)

SĂRBĂTORILE cari se țin de către toate școlile

a) *Sărbători bisericesti:*

Nașterea Maicii Domnului, 8 Sept.; Înălțarea sfintei cruci, 14 Sept.; Sf. Dumitru, 26 Oct.; Sfinții arhangheli Mihail și Gavril, 8 Noembrie; Intrarea în biserică, 21 Noembrie; Sf. Nicolae, 6 Dec.; Întâmpinarea Domnului, 2 Februarie; Buna Vestire, 25 Martie; Sf. Gheorghe, 23 Aprilie; Sf. Constantin și Elena, 21 Maiu; Înălțarea Domnului, 3 Iunie; Sf. Treime, 14 Iunie; Sf. Ap. Petru și Pavel, 29 Iunie.

b) *Sărbători naționale:*

Unirea Țărilor Române, 24 Ianuarie (Unirea Moldovei cu Muntenia sub Cuza-Vodă); Independența și Intemeierea Regatului României, 10 Maiu (La 10 Maiu 1878, România și-a câștigat neartărnarea, în urma războiului cu Turcii; la 10 Maiu 1881, țara noastră s'a înălțat la rangul de Regat, iar Domnitorul Carol a fost uns Rege al Țării); Ziua Nașterii M. S. Regelui Mihai I, 25 Octombrie.

Vacanța Crăciunului ține dela 23 Decembrie până la 7 Ianuarie inclusiv. Vacanța Paștilor ține dela Duminica Floriilor până la Duminica Tomei. Vacanța de vară la școlile primare, dela 10 Iulie la 15 Sept.; iar la școlile secundare dela 10 Iunie până la 1 Septembrie.

ZILELE când nu se judecă

Pe lângă Dumineci și sărbătorile prevăzute în Legea Repausului Duminical, Judecătorile mai țin și următoarele sărbători: 7 Ianuarie (Sf. Ioan), 25 Martie (Buna Vestire), 3 zile de Paști (25, 26 și 27 Aprilie), 21 Maiu (Sf. Constantin și Elena), 3 Iunie (Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor), 13 și 14 Iunie (Rusalii), 29 Iunie (Sf. Petru și Pavel), 8 Septembrie (Nașterea Maicii Domnului), 14 Septembrie (Ziua Crucii), 26 Octombrie (Sf. Dumitru), 8 Noembrie (Sf. Mihail și Gavril), 6 Decembrie (Sf. Nicolae).

Curtea de Casație, Curțile de Apel și Tribunalele țin următoarele vacanțe: la Crăciun, dela 24 Decembrie până la 1 Ianuarie; la Paști, dela Joia patimilor (22 Aprilie) până la Duminica Tomei (2 Maiu); și vacanța de vară dela 1 Iulie până la 31 August. La judecătorii se ține numai vacanța de Crăciun, 4 zile (24—27 Decembrie) și cea de Paști, 6 zile (22 până la 28 Aprilie).

M. S. REGELE MIHAI I

M. S. REGINA MAMA ELENA

Insemnări din tipicul bisericesc

Mulți creștini nu s' dumeriți, totdeauna, asupra posturilor mari și mici, asupra zilelor și sărbătorilor în care se desleagă postul, precum și asupra multor rândueli bisericești. Preotul nu-oricând la îndemână, pentru lămuriri. De aceea, am pus aci, după puțină, insemnări culese din Tipicul cel mare al Bisericii. Și am mai pus și alte insemnări din cărțile de slujbă, ca să le știe orșic care credincios, și să e urmeze.

POSTURILE RANDUITE DE BISERICA IN CURSUL ANULUI

Biserica ortodoxă de răsărit a rânduit pentru binecredincioșii creștini anumite posturi. Căci „postul — zice Sfântul Ioan Gură-de-Aur — potolește trupul, înfrânează poftele cele nesățurate, curățește și înaripează sufletul, îl înalță și îl ușurează”. De aceea Sfintele Soboare și Așezămintele Părinților bisericești pedepsesc cu asprime pe stricătorii de posturi. Astfel, canonul 69 al Sfinților Apostoli poruncește: „Dacă vreun episcop sau preot sau diacon sau ipodiacon sau ceteț sau cântăreț nu postește Sfântul Marele Post, sau Miercurea sau Vinerea, să

se caterisească (adică să i se ia darul); afară, dacă nu-i împiedecat de boală. Iară de va fi mirean, să se afurisească (să fie oprit dela Sfânta Impărtașanie)”.

Posturile de peste an și pricinile pentru care ținem aceste posturi sunt:

I. *Sfântul și Marele Post*, care se mai numește și *Postul Patruzecimii*. Păresimile, *Postul Paștelor*, este rânduit pentru curățirea sufletului prin ajunare,

rugăciune, milostenie, spovedanie și împărtașirea cu Sfintele Taine. El închipuiește postul cel de 40 de zile al Mântuitorului. Ține 7 săptămâni. Stă în legătură cu Paștele, sărbătoare care se mută. De aceea începutul acestui post este arătat în calendarul fiecărui an.

În acest post nu mâncăm: carne, ouă, brânză. De asemenea, postim de pește, vin și untdelemn. Mâncăm deci numai bucate

fără unsoare, legume și poame.

Cu deosebită evlavie se cuvine să postim săptămâna dela începutul Postului Mare și săptămâna Patimilor.

Astfel, în săptămâna dela începutul Marelui Post: Luni și Marți se mănâncă numai odată pe zi — seara — pâine și apă. Iar în Săptămâna Patimilor — afară de Joi, când facem două mese — se mănâncă la fel. Vineri și Sâmbătă e post negru: adică nu se mănâncă nimic. Bolnavii au voie să mănânce bucate cu untdelemn și să bea vin în Postul Mare.

II. *Postul Sfinților Apostoli* sau al Sâmpietrului s'a așezat de Biserică în cinstea Sfinților Apostoli Petru și Pavel precum și a celorlalți Apostoli. Acest post este un nou prilej de înălțarea sufletului. Stă în legătură cu Paștele și cu Pogorârea Duhului Sfânt, care se mută. De aceea nu începe la dată sorocită, ci ține când mai mult, când mai puțin. Lăsăm sec însă întotdeauna în Duminica tuturor Sfinților, seara, și postim până la 29 Iunie — ziua Sf. Apostoli, care dacă va cădea Miercurea sau Vinerea, nu mâncăm dulce. În acest post nu mâncăm: carne, ouă și brânză. Lunea, Miercurea și Vinerea nu mâncăm untde-

lemn și nu bem vin. Marțea și Joia deslegăm la untdelemn și vin; iar Sâmbăta și Duminica gătim pește, bucate cu untdelemn și avem voie la vin. Dacă în zilele de Lunca, Marțea și Joia cade vreun sfânt mai mare, însemnat în calendar cu crucea neagră, mâncăm pește; iară de cade Miercurea sau Vinerea, mâncăm numai untdelemn și bem vin. Intâmplându-se Miercurea sau Vinerea vreun sfânt cu priveghiere sau hramul bisericii, deslegăm la untdelemn, la vin și la pește.

III. *Postul Sfintei Marii* sau al Sântămăriei, numit și Postul lui August se ține în cinstea Născătoarei de Dumnezeu, care, înainte de adormire, a petrecut în neîncetată rugăciune și ajunare. Durează două săptămâni; dela 1 la 15 August. Lăsăm sec la 31 Iulie; iară de va cădea această zi Miercurea sau Vinerea, lăsăm sec la 30 Iulie. De asemenea dacă Adormirea Maicii Domnului cade în zi de post, mâncăm dulce a doua zi, adică la 16 August; iară în ziua Adormirii mâncăm pește. Nu mâncăm în acest post: carne, ouă, brânză și pește. Untdelemn și vin, numai Sâmbăta și Dumineca.

IV. *Postul Nașterii Domnului* sau al Crăciunului iarăși ne dă putința curățirii trupesti și sufletești. El închipuește, apoi, ajunarea de 40 de zile a proorocului Moisi, precum și postul Patriarhilor din Vechiul Testament. După cum aceia așteptau venirea lui Mesia, cu post și cu rugăciune, așa se cuvine să aștepte creștinii și să înămpine prin ajunare pe Cuvântul lui Dumnezeu născut din Fecioara Maria. Acest post ține 40 de zile: dela 15 Noemvrie la 25 Decemvrie. Lăsăm sec în seara Sfântului Filip, la 14 Noemvrie. Dacă această zi cade Miercurea sau Vinerea, începem postul în seara zilei de 13 Noemvrie. Postim de: carne, ouă și brânză. Lunca, Miercurea și Vinerea mâncăm bucate fără unsoare și fără vin. Marțea și Joia se deslegă untdelemnul și vinul; iară Sâmbăta și Duminica deslegare la pește, untdelemn și vin. Dacă în zilele de Lunca, Miercurea și Vinerea prăznuim vreun sfânt mare, însemnat în calendar

cu crucea neagră, mâncăm untdelemn și bem vin; iară de va cădea hramul bisericii, sau sărbătoare cu cruce roșie, atunci deslegăm și la pește. Marțea și Joia, mâncăm pește, untdelemn și bem vin, când cad în aceste zile: vreun sfânt mare, hramul sau sărbători cu roșu.

În ziua de „Ajun” se mănâncă tocmai seara și anume: grâu fiert îndulcit, cu miere, poame, covrigi sau turte de făină, căci cu semințe a ajunat Daniil proorocul și cei trei tineri din Babilon, care au închipuit — mai înainte — nașterea lui Hristos. La Crăciun, în orice zi ar cădea, mâncăm dulce.

ZILELE DE POST DIN CURSUL ANULUI

Afară de cele patru posturi, Biserica ortodoxă poruncește credincioșilor săi să ajuneze și în anumite zile de peste an, ca să se facă ei părtași patimilor și morții Domnului și să se învrednicească de mijlocirea pe lângă Dumnezeu a sfinților în cinstea cărora postesc. Aceste zile sunt:

1. *Miercurea și Vinerea de peste săptămână.* Miercurea postim, pentru că în această zi s'au sfătuit Iudeii să vânda pe Hristos; iară Vinerea, fiindcă în ziua de Vineri a fost răstignit și a murit Mântuitorul. De aceea, aceste zile sunt întocmai cu Postul Mare. Clericul care

nu le postește este caterisit, iar mireanul afurisit. Se mănâncă în aceste zile numai odată pe zi — seara — bucate fără untdelemn și nu se bea vin.

2. *Ajunul Bobotezei, la 5 Ianuarie.* În această zi creștinii postesc, mâncând numai odată — seara — bucate fără untdelemn și nu beau vin; sau, dacă vor, nu mănâncă nimic. Ei se pregătesc să ia Aghiasmă mare, a doua zi.

3. *Ziua Sfintei Cruci, la 1 August,* se prăznuiește în amintirea patimilor Domnului. Se mănâncă untdelemn și se bea vin.

4. *Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul, la 29 August,* este praznic de întristare pentru uciderea celui mai aspru postitor și mai aprins vestitor al pocăinții. Se dă binecuvântare la untdelemn și vin.

5. *Înălțarea Sfintei Cruci, la 14 Septembrie,* amintește aducearea Crucii la Ierusalim, după ce fusese răpită de Hosroe, împăratul Perșilor, în veacul VII. Deslegare la vin și untdelemn.

ZILELE POSTURILOR ÎN CARE MÂNCĂM UNTDELEMN ȘI DESLEGĂM LA VIN

Pentru asprimea posturilor și pentru slăbiciunea trupului omenească, precum și pentru cinstirea zilelor în care se săvârșește Sfânta Liturghie, canoanele Bisericii îngăduiesc creștinilor deslegare la untdelemn și la vin în zilele arătate aci:

În Postul Mare: Sâmbăta și Dumineca; în ziua de 24 Februrie: Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul; la 9 Martie: Sfinții 40 de Mucenici; la Buna-Vestire, când cade în ziua de Joi-Mari, sau în Vinerea și în Sâmbăta din Săptămâna Patimilor.

În Postul Crăciunului: la 23 și 30 Noemvrie; la 4, 5, 6, 9, 16 și 20 Decemvrie. Dacă aceste zile cad Lunca, Miercurea sau Vinerea — căci în aceste zile se prăznuiesc sfinți mai însemnați.

ZILELE POSTURILOR ÎN CARE MÂNCĂM PEȘTE

Însemnătatea unor praznice împărătești și a unor sfinți este

șa de mare, încât Sfinții Părinți au deslegat mâncarea de pește în posturile aspre. Arătăm aci aceste praznice și sfinți:

In Postul Mare: Buna-Vestire, la 25 Martie și Dumineca Floriilor.

In Postul Sântămăriei: Schimbarea la față, la 6 August.

In Postul Crăciunului: Intrarea în Biserică a Maicii Domnului 21 Noemvrie. — chiar dacă această sărbătoare ar cădea Miercurea sau Vinerea.

De asemenea, mâncăm pește în Lunile, Miercurile și Vinerile acestui post, dacă în aceste zile cade hramul bisericii din enoria noastră.

În sfârșit, deslegăm la pește în zilele cu sfinți însemnați, cum: 23 și 30 Noemvrie, 4, 5, 6, 9, 16 și 20 Decemvrie, dacă aceste zile cad Marțea sau Joia. Cu atât mai mult, când Marțea sau Joia se întâmplă hramul bisericii.

ZILELE DE POST ÎN CARE SE MÂNCA DE DULCE

Pentru bucuria învierii Domnului, a pogoririi Duhului Sfânt, pentru prisosirea postului, sau din pricina unor eretici, cu care nu trebuie să se asemene nici cum creștinul, Sfânta Biserică dă voie să mâncăm de dulce în anumite zile de post. Acestea sunt:

Miercurile și Vinerile: din Săptămâna Vameșului și a Fariseului, din Săptămâna Brânzei (mâncăm numai ouă, brânză, lapte), din Săptămâna Luminată — între Paști și Dumineca Tomei — din Săptămâna Rusaliilor — dela Pogorire până la Dumineca Tuturor Sfinților — și cele dintre Crăciun și Bobotează, afară de Ajunul Bobotezei — când postim. Aceste Miercuri și Vineri sunt însemnate în calendar cu vorba „harti”.

Miercurile și Vinerile în care cade Crăciunul și Botezul Domnului, tot dulce.

ZILELE ȘI POSTURILE ÎN CARE NU SE FAC NUNȚI

„Nu se cuvine să facem nuntă oricând — zice Sfântul Simeon al Tesaloniceului, căci acest lucru este trupesc și aducător de ve-

selie trupească. Nu poate cineva să se îngrijească de ale trupului și 'n același timp să și postească; după cum nimeni nu poate să aibă și gânduri lumeste și să plângă, totodată, și pentru suflet”. De aceea, canonul 69 (tâl. cuirea) al Sfinților Apostoli, canonul 52 al Sinodului din Laodicea, precum și Sfinții Părinți opresc nunta în zilele și posturile arătate aci:

În ajunul tuturor praznicelor împărătești (scrise cu roșu în ca-

lendar); în ziua Tăerii Capului Sfântului Ioan Botezătorul (29 August); în ziua Înălțării Sfinței Cruci (14 Septemvrie); în toate Miercurile și Vinerile de peste an; în Postul Mare și 'n Săptămâna Luminată — dintre Paști și Dumineca Tomei — în Postul Sfinților Apostoli; în Postul Sântămăriei; în Postul Crăciunului și în zilele dintre Crăciun și Bobotează.

Logodnă se poate face în Postul Mare, în Buna Vestire (dacă

nu cade în Săptămâna Patimilor) și în Duminică Floriilor. În alte zile din Post e oprită.

ZILELE ȘI POSTURILE ÎN CARE SE FACE SPOVEDANIA

Nu este rău ca un creștin să se spovedească de câte ori simte nevoia și cât mai des. Unii zic: în fiecare săptămână. Spovedania este legată mai ales de posturi. Biserica poruncește atunci oricărui creștin să-și mărturisească păcatele la duhovnic. Așa dar timpul cel mai bun de spovedanie este în cele patru posturi din an. Atunci creștinul primește și Sfânta Impărtașanie, dacă are voie, de la duhovnic, pe care este oprit să-l schimbe cineva — fără pricină întemeiată. Locul spovedaniei este biserica. Numai bolnavii se mărturisesc acasă.

ZILELE ȘI TIMPUL ÎN CARE SE FACE SFÂNTUL MASLU

Sfântul Evangelist Marcu scrie despre Sfinții Apostoli, că „scoteau mulți draci și ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și-i tămăduiau”, după pilda și porunca lăsată lor de Mântuitorul. De aceea Sfântul Apostol Iacov, în epistola sa, îndeamnă pe creștinii bolnavi, zicând: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții bisericii și să se roage pentru dânsul cu untdelemn întru numele Domnului”. Pe aceste temeieri, Biserica noastră

stră a orânduit taina Sfântului Maslu, despre a cărui putere Sfântul Simeon al Tesalonicului învață așa: „Maslu dă deslegare păcatelor, ridică din boale și dă sfințire”. Este bine, deci, să faci maslu și cei bolnavi și cei sănătoși; cei bolnavi, pentru tămăduire, iar cei sănătoși pentru iertarea păcatelor. Maslu se face oricând ai nevoie. Dar se obișnuiesc, mai cu seamă, zilele de post și posturile.

Astfel: Lunea, Miercurea și Vinerea din cursul oricărei săptămâni; Miercurea, Joia și Sâmbăta din Săptămâna Patimilor, când se face maslu și pentru bolnavi și pentru cei sănătoși; în toate celelalte posturi de peste an.

Untdelemn și făina de la maslu, pe care credincioșii le iau acasă, să se păstreze la loc sfințit, ca să nu se pângărească, prin necinste și călcare „cele peste care a umbrat puterea lui Dumnezeu, s'a chemat numele Lui și care s'au pecetluit cu semnul crucii”, cum bine grăește Sfântul Simeon al Tesalonicului, în una din cărțile sale.

Căderea la Sfintele Daruri, însemnarea cu Sfânta Copie și desbrăcarea Sfintelor Vestminte peste cel suferind sunt mijloace pe care Biserica ni le pune la îndemână pentru tămăduirea de boale. Ele se fac numai în zilele în care se săvârșește Sfânta Liturghie. Cereți preoților să vi le facă. Căci căderea la Sfintele

Daruri și atingerea de ele vindecă pe cel bolnav, întocmai cum a vindecat pe femeia din evanghelie care, fiind bolnavă de scurgerea sângelui, s'a atins de haina Mântuitorului; însemnarea cu Sfânta Copie ne ridică din boale, așa cum Hristos, cel impus cu suflă în coastă, a ridicat din osânda blestemului pe Eva, zidită din coasta lui Adam; iar desbrăcarea Sfintelor Vestminte, pe care o face preotul peste bolnav, închipuiește desbrăcarea creștinului de boale și de neputințele sale.

ZILELE PENTRU POMENIREA OBȘTEASCA A MORȚILOR

Sfânta noastră Biserică de rășărit mărturisește nemurirea sufletului și crede în învierea morților. Ea ne învață, pentru răposaii noștri și pentru toți care să aibă ei parte de viața veșnică și de împărtașirea cu sfinții, în Raiu. De aceea a rânduit ca și de rugăciune pentru morți Sâmbăta, precum și anumite zile de peste an, în care aducem colivă la biserică și dăm pomelnici și pentru morții noștri. Aceste zile de obștească pomenire sunt anumite Sâmbete — numite și Sâmbetele morților, precum:

Sâmbăta lăsatului sec de carne pentru Postul Paștelui, în care Biserica se roagă pentru morții cei din veac — moșii și strămoșii noștri, adormiți în buna credință, și mai ales pentru cei ce au răposat în felurite întâmplări, fără împărtașirea Bisericii și a rânduelilor sale. Facem parastas mai ales pentru răposaii noștri nespovediți, neîmpărtașiți, morți fără lumânare, precum și pentru morții neștiuți din războaie. Această Sâmbăta se numește a Moșilor.

Sâmbetele din săptămâna a 2-a, a 3-a și a 4-a din Postul Paștilor sunt rânduite tot pentru pomenirea obștească a morților, ca să nu rămâie ei fără mijlocirea Bisericii, tocmai în această vreme de pocăință. Facem și noi parastas pentru ai noștri.

Sâmbăta dinaintea Rusaliilor este tot pentru morți, ca să se împărtașească, și ei de mângâierea Sfântului Duh, care s'a pogorât peste Sfinții Apostoli și

de atunci cărmuește lumea în chip nevăzut. Poartă numele tot de Sâmbăta Moșilor.

Lunea sau Marțea lui Toma, care se mai numește și Paștele Blajinilor, vine îndată după Dumineca Tomei. Deși nu-l răspândită pretutindeni, este o zi de pomenire a morților în care, din vechime, creștinii pomeneau pe răposații lor, ca să se împărțeaască și ei din bucuria Invierii Domnului. S'a așezat după Dumineca Tomei, fiindcă în Săptămâna Luminată ce vine după Paști, nu se fac rugăciuni pentru răposați.

Praznicul „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul” — la 29 August — și Sâmbăta dinaintea Sfântului Dimitrie sunt iarăși zile în care se obișnuiește să se pomenească morții căzuți în războaie, morții care au luptat pentru credință și neam întocmai ca niște mucenici.

Joia Mare (Joi-Mari) și feluriti „Moși” sunt de asemenea zile ale morților, care se păstrează în popor — deși Biserica nu pomenește de ele în chip deosebit, în tipicul de slujbă.

ZILELE IN CARE FACEM PARASTASE MORTILOR

După părăsirea trupului, sufletul omului străbate văzduhul către tronul lui Dumnezeu, trecând prin înfricoșatele vămi. În acest timp, rudenile caută să ușureze răposatului trecerea prin vămi și să plece îndurarea lui Dumnezeu către el, făcându-i parastase, urmate de pomeni. Acestea sunt:

Parastasil de trei zile, care înseamnă Invierea lui Hristos a treia zi. Biserica se roagă, atunci ca Cel înviat din morți a treia zi să învieze și pe cel răposat.

Parastasil de nouă zile, prin care rugăm pe Iisus care a murit la ceasul al nouălea din zi precum și pe cele nouă cete îngerești să odihnească pe răposat cu sfinții și cu îngerii.

Parastasil de patruzeci de zile, intru pomenirea înălțării Domnului care a avut loc după 40 de zile dela inviere. Tot la 40 de zile, dela ieșirea sufletului, Mântuitorul îi hotărăște locuința până la judecata viitoare. Noi ne

rugăm să-l așeze în Raiu, cu dreptii.

Parastasele de 3, 6 și 9 Iuni. Și apoi parastasele de un an, până la 7 ani. Aceste parastase mărturisesc dragostea noastră pentru cel răposat și neconținută legătură cu sufletul aceluia.

ZILELE IN CARE NU SE FAC PARASTASE ȘI POMENI

Fie din pricina însemnătății unor praznice și sărbători, în care nu se cuvine de cât bucurie; fie din cauză că nu se săvârșește Sfânta Liturghie și deci Sfânta Jertfă, care spală păcatele celor morți, nu facem parastase și pomeni în aceste timpuri:

„Duminecele de peste an, pentru că în această zi a înviat Hristos;

Dela 20 Decembrie, în Postul Crăciunului, până la Sfântul Ioan Botezătorul;

Dela Lăsata secului de carne pentru Postul Paștelui și până la Sâmbăta I-a din Postul Mare; Dela Sâmbăta Floriilor și până a Dumineca Tomei;

Lunea, Marțea, Miercurea, Joia și Vinerea din Postul Mare, afară de cazul că în aceste zile cade vreun praznic în care se săvârșește dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioan sau Vasile.

ZILELE PENTRU PURTAREA „CAPETELOR” LA CEI MORȚI

Se obișnuiește în unele părți să se ducă la biserică, pentru pomenirea mortului, o colivioară, un colac sau covrig, puțin vin

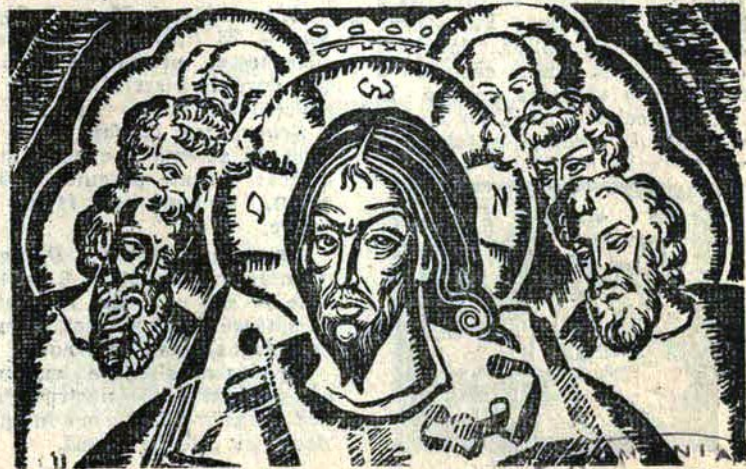
și o lumânare. Preotul face parastase pe scurt și scoate coliva la mormânt. Aceste pomeniri se numesc „capete”, în Muntenia, și se fac în Postul Mare, de obicei, timp de 40 de zile. În alte părți se fac îndată după moarte.

SĂRINDARELE DE OBȘTE, SĂRINDARELE PARTICULARE, POMELNICUL ANUAL

Grija neîntrecută pentru soarta morților este una din datoriile creștinești cele mai mari. Nimic nu îmblânzește mai mult pe Dumnezeu și nu-l pleacă spre ertarea celor răposați decât rugăciunile preotului la Sfânta Liturghie. Atunci se pomenește numele celor vii și mai ales ale celor morți, cari nu pot să se mai roage singuri. Iară sângele lui Hristos care se varsă spre mântuirea tuturor, mântue de păcate și pe morții noștri. Pentru pomenirea lor la Sfânta Jertfă, se dau anumite slujbe, care sunt:

Sărindarele obștești, sunt acelea care se dau la sfințirea unei biserici, sau când se face preot nou în sat. Preotul săvârșește atunci 40 de liturghii, neîntrerupte, la care pomenește viii și morții creștinului care a dat pomelnic. La sfârșitul celor 40 de liturghii se face parastase și se pomenește morții tuturor credincioșilor cari au dat pomelnic.

Sărindarele particulare sunt pomenirile la 40 de liturghii răslețe. Creștinul scrie în pomelnic un singur răposat sau pe toți,

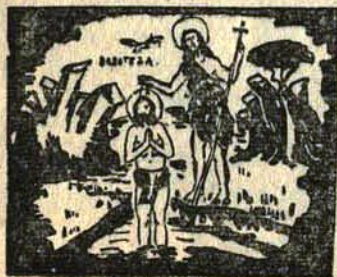
ar alte ori pune și numele celor vii. Se mai dau sărindare pentru sporul casei și binelui familiei.

Pomelnicul anual, cu vii și morți, se chiamă acela pe care-l dă credinciosul preotului, ca să-l pomenească la toate liturgiile din cursul anului. Pomelnicul anual se dă mai ales la mănăstiri, căci acolo Sfânta Liturghie se slujește neîntrerupt în fiecare zi.

PRINOASELE CARE SE DAU PENTRU SUFLETUL MORTULUI

În ce te-a găsit moartea, în aceea te afli, scrie un Părinte bisericesc. Adică, de te va găsi moartea mântuit, vei moșteni împărăția veșnică, iar de te afli în păcate, chinurile iadului sunt partea ta. Deci mortul nu poate să-și mai schimbe starea de dincolo. O singură scăpare mai este. Ne-o arată „Mărturisirea Credinței Ortodoxe”, care zice: „Credința ne învață că un mare număr de păcătoși, care s'au căit în clipa de pe urmă, sunt scăpați din Iad prin rugăciunile și milosteniile celor vii”.

Prin rugăciunile celor vii, înțelegem: rugăciunile preotului la Sfânta Liturghie, rugăciunile noastre, ale fiecăruia, pentru răposați și parasașele pentru pomnirea morților. Pomelnicele morților, pe care le dăm preotului la Liturghie, să fie însoțite de o prescură, din care se scoate Trupul Domnului la Sfânta Jertfă de lumânare — ca să aibă parte mortul de lumina învierii — și de vin, din care se pregătește Sângele Domnului. Parastasele se însoțesc de colivă, îndulciță cu miere sau zahăr, căci coliva închipuiește nădejdea noastră în învierea celui răposat, iar mierea și zahărul, credința noastră în viața tihnită și plăcută a mortu-

ui. De asemenea, se însoțesc de colaci, vin și lumânări, care închipuiesc Trupul, Sângele și Lumina lui Hristos. Apoi, tămâie și untdelemn — toate, jertfe plăcute Domnului.

Prin milostenii înțelegem: mâncarea ce urmează după parastas, vasele, hainele, banii, oile și junicile și orice alte lucruri date de pomână, pentru sufletul răposatului. Se cuvine, însă, ca aceste pomeni să fie împărțite săracilor, nu rudelor noastre sau celor avuți, căci atunci pomana nu-i primită. Iară pomana să o facem cu dragoste și cu râvnă; nu pentru ochii lumii sau de silă.

ZILELE PENTRU ADUCEREA DE PARGĂ LA BISERICA

Se cuvine să aducem la biserică din pârga roadelor noastre, ca să le blagoslovească preotul. În acest chip, vom mulțumi Domnului pentru „toate câte ne-a dat nouă”. Aceste zile sunt:

Sfântul Marele Mucenic Gheorghe — 23 Aprilie, zi în care se obișnuiește, prin unele părți, să se aducă la biserică felii de caș dulce.

Schimbarea la față — 6 August. În această zi aducem la biserică: poame părguite (mere, pere), struguri și faguri de miere.

Năsterea Maicii Domnului (Sântămăria Mică) — 8 Septembrie — sau una din Duminicile următoare, în cari se aduce, pentru blagoslovenie, vin nou.

În țara noastră se mai obișnuiesc și alte zile pentru aducerea pârgei. Noi n'am însemnat decât pe cele de seamă.

ACATISTE, PRIVEGHIERI ȘI RUGACIUNI LA TOATA CEREREA

„Veniți către mine toți cei ostentiți și împovărați și eu vă voi odihni pre voi”, zice Domnul. Adevăratul credincios ascultă numai această chemare. El caută înlinaarea nevoilor și împlinirea cererilor sale numai la Dumnezeu. Biserica îi pune la îndemână toate mijloacele. Între aceste mijloace sunt și următoarele slujbe și rugăciuni:

Acatistele sunt slujbe anumite care se pot ceti și la cererea credinciosului, pentru feluritele sale nevoi. Să spună, doar, preotului ce acatist vrea să-i cetească. La acatist aducem: pomelnicul viilor, tămâie și untdelemn și le dăm preotului.

Priveghierile sunt tot niște slujbe pentru binele și sporul casei, pentru boală, sau pentru o mare nevoie. Se fac seara în orice zi, dar mai ales în posturi. Când vrem să facem priveghere, aducem la biserică: 5 pâini (care la oraș se numesc artose) sau 5 prescuri, puțin grâu, o sticlă de vin și una cu untdelemn. După ce binecuvintează preotul, uăm o parte din ele acasă. Prescurile și vinul le folosim la mâncare, untdelemnul îl ardem în candelă, iar grâul îl amestecăm în sămânță, când semănăm.

Rugăciunile la toată cererea le face preotul la biserică, atunci când săvârșește Sfânta Liturghie. Aceste rugăciuni se fac pentru: boală, pagubă, călătorie, vrăjmași și pentru orice trebuință. Credinciosul spune preotului pentru ce să se roage, iar el știe ce să facă. La începutul Liturghiei, ducem preotului o prescură din care scoate o părticică, pe care o dăm bolnavului, sau o mâncăm noi înșine, înainte de masă.

MĂRIEI SALE REGELUI MIHAI

*Noi te slăvim cu toți, Mărite Rege,
Ce duci în veacuri fala lui Mihai.
Din gândul Tău ne făurirăm lege
Sub care Neamul falnic înțelege
Să poarte al măririlor alai.*

*Adânc poruncile Măriei Tale
Ne toarnă'n vrere sabie și foc.
Cu ele ne topim străvechea jale
Și adâncim străluminosă cale
Spre noul nostru voevodal noroc.*

*Pornirăm toți spre răsărit de soare
In luptă cu-al dușmanilor puhoi.
Ni-s armele mereu biruitoare,
Ne curge sângele și nu ne doare
Când inima regească e cu noi.*

*Și luptă dreaptă noi mereu vom duce,
Jurând în veac să biruim la fel.
Orice furtuni și vremuri de răscruce
Ne vor găsi tot mai uniți în cruce
Și mai viteji sub falnicul drapel.*

*Luptăm crezând în dreapta Ta Domnie
Și'n sfântul, strămoșescul nostru țel.
Și vom zidi o nouă Românie
Ca un Ceahlău semeț în vijelie,
Cu dăinuiri de stâncă și oțel.*

*Măria Ta rostește-ne cuvântul.
Menirea noi ne-o știm din fir a păr.
Vom spinteca văzduhul și pământul
Să ridicăm la ceruri neînfrântul
Și pururi românescul adevăr...*

REDACTIA

PRIVIȚI CU ÎNCREDERE VIITORUL

ROMÂNI,

Istoria va judeca războiul nostru din 1941 nu numai ca o luptă pentru drepturi și pentru dreptate, ci ca o jertfă pentru credința creștină și pentru civilizația Europei.

Ne-am împlinit îndatorirea față de altarele strămoșilor și am respectat istorica noastră misiune de a apăra, cu sânge românesc, Sud-Estul Europei.

Aceasta a fost și aceasta va rămâne misiunea noastră europeană.

Celor care au căzut;

Celor care și-au zdrobit trupurile, pentru ca Neamul să se reîntregească la Răsărit;

Urmașilor lor care au îngenunchiat sub prăvala suferinții, pentru ca Neamul să se ridice biruitor;

Țara, prin mine, le mărturisește recunoștință și le închină gloria biruinței noastre.

În această luptă sfântă, Armata a dat Neamului mândria drepturilor și onoarea jertfei.

De aceea, Ostașilor, care prin lupta lor ne-au asigurat viitorul și ne-au salvat Neamul, ca și urmașilor celor căzuți în luptă, Mareșalul Antonescu le făgăduiește recunoștința ziditoare de drepturi și grija Patriei.

ROMÂNI,

Lupta nu este sfârșită.

În jurul nostru Neamurile au încins brâu de foc pe întreg pământul; Iar la Răsărit stăruie încă urmele dōmniei întunericului.

Înceștarea popoarelor va trebui să deschidă luminiș de viață nouă prin biruința drepturilor.

Neamul românesc nu poate ieși din această frământare decât puternic și sporit în drepturile și onoarea lui, pentru că el a adus în această luptă sufletul credinței, sângele jertfei și onoarea dreptății.

De aceea, Români, priviți cu încredere viitorul

Pentru a-l putea stăpâni;

Pentru a putea înfrunța ceasurile grele ce vor să vină;

D. MAREȘAL ION ANTONESCU
Conducătorul Statului

ROMAN
BIBLIOTECA
NATIONAL

Pentru a putea întemeia dreptatea viitoare;

Trebuie ca toți, uniți, să legăm cuget de cuget, braț de braț, trup de trup și, în marș asupra soartei, Neamul întreg — dela Regele lui și până la cel din urmă fiu — să nu fie decât o singură conștiință, o singură voință, o singură faptă, o singură jertfă: lupta pentru Patrie.

Pentru a putea înfrunța primejdiile ce vor să vină, voi face, Români, din această unire a noastră, nu numai sfat de credință, ci zid de muncă și putere de împlinire.

Tineri și bătrâni, toți laolaltă, trebuie să vină la chemarea mea, pe care le-o adresez azi și să mă ajute să întemeiez organizațiile și instituțiile de care avem nevoie pentru a da Neamului siguranța, iar unității noastre semn de viață nouă.

Prin mine, prin glasul meu, răsună chemarea veacurilor ce vor să vină și porunca aspră a strămoșescului pământ care se vrea unit nu numai în brazdele lui, dar se vrea unit prin fapta inimilor, a frunților și a brațelor noastre.

Ne-au surpat prea adânc păcatele trecutului, ne-au smuls prea greu rădăcinile vieții, greșelile neunirei noastre din trecut, pentruca în acest ceas neprihănit, de jertfă, să nu înțelegem comandamentul destinului care așteaptă dela fiecare Român nu numai unirea sufletelor, dar împlinirea datoriei, împlinirea națională a drepturilor Patriei.

Mă voi trudi, cu toată povara războiului și cu toate greutatele economice ale secăturii lui, să asigur săteanului nostru unelte și mașini, care să-i rodească brazda și să înflorească sufletul și viața truditului nostru țăran.

Mă voi strădui să dau muncitorului român, prin producția pe care o vom conduce și o vom stăpâni, puteri de rezim pentru familia și pentru munca lui.

Am făcut toate jertfele și le voi face încă, pentru ca tineretul nostru și cărturarii Neamului să poată să depene viitorul nostru pe fire de gând curat, prin jertfele Statului, care le înlesnește și le va ajuta viața și munca.

Dar, cea mai mare jertfă și cea mai poruncitoare este să dăm Armatei tot ceea ce i se cuvine, nu numai pentrucă de ea a depins dreptul nostru în anul de răspântie sfârșit, dar pentrucă de forța ei depinde drumul pe care-l vom străbate și drepturile pe care trebuie să ni le asigure anul care începe.

MAREȘAL ION ANTONESCU

Conducătorul Statului Român

ANUL POLITIC ȘI GOSPODĂRESC

A guvernă înseamnă a prevedea. Iar a prevedea înseamnă a avea clar-viziunea realității și a viitorului în așa fel, pentru a-l putea domina cu toate imponderabilele și necunoscutele lui. Deaceia, politica este arta guvernării iar guvernarea în sine este un act administrativ, care se desvoltă în mod continuu pe aceeași linie a unui ideal bine stabilit. Noi, Românii, din experiența pe care o avem ne dăm seama că este o deosebire fundamentală între *politica* și *politicianism*. Pe când *politica* este o manifestare sănătoasă și realistă a spiritului unei națiuni, *politicianismul* este o manifestare patologică a sufletului unei națiuni în descompunere. Iar roadele *politicianismului* le-am cunoscut îndeajuns într'un trecut apropiat care ne-a dus la drama frontierelor, la distrugerea autorității statului și la prăbușirea în mocirlă desnădejzii a sufletului românesc; pe când roadele pozitive ale *politicii* abea acum le vedem, în regimul Maresalului nostru care conduce țara cu o echipă guvernamentală însuflețită și muncitoare prin inteligența și energia tânără a d-lui profesor Mihai Antonescu, președintele ad-interim al consiliului de miniștri. Făcând deosebirea amintită nu am vrut cătusi de puțin să adoptăm o atitudine critică față de ceiace nu s'a făcut în trecut, ci vrem numai să evidențiem ceiace se face în prezent arătând în acelaș timp că unul este *politicianismul* și alta este *politica*...

Desigur, sunt multe și variate problemele unei guvernări mai ales în aceste vremuri excepționale când situația poate fi stăpânită numai printr'un efort extraordinar și continuu. Deaceia, pentru a putea evidenția anumite și esențiale caracteristici ale guvernării de azi ne vom opri atenția numai asupra acelor probleme ce sunt în măsură să

explice ritmul și sensul în care se lucrează azi precum și spiritul de care este animată echipa guvernamentală. Dar, mai întâi o constatare de ordin general.

În acest moment istoric, caracterizat prin îndârjita și drăceasca luptă pe care o ducem alături de marea forță a armatei germane pe frontul oriental, împotriva bolșevismului, pentru ca prin totala lui lichidare ca forță militară și politică să putem păși la organizarea păcii și a ordinii sociale în Europa și deci și la noi acasă, — în acest moment istoric, scriem, datoria noastră este ca, înafară de participarea masivă pe front să alcătuim și în interiorul granițelor, cel de al doilea front care, ca și cel al războiului să fie unitar și însuflețit de o mare putere de muncă și de jertfă pentru neam. Așa fiind, se va înțelege de ce acțiunea guvernului nostru a trebuit și trebuie să privească, în primul rând câmpul muncii în toate sectoarele căci numai astfel se va putea realiza opera de salvare a neamului. Pentru că, să nu uităm că noi, aceștia care formăm cea de a doua armată a țării: armata muncii și a ordinii, suntem susținătorii armatei de pe front care fără contribuția muncii noastre și fără asigurarea ordinii înlăuntrul granițelor nu și-ar putea împlini nobila ei datorie de apărătoare a românismului și a civilizației europene prin lupta de distrugere a bolșevismului.

Acum, pentru a învedera modul în care suntem guvernați vom preciza ceiace se face pentru provinciile desrobite, pentru muncitori și funcționari, pentru invalizi, orfanj și văduve, pentru a încheia cu opera administrativă, ca în felul acesta să avem o imagine completă a politicii pe care guvernul Maresalului desrobirii românești a făcut-o în cursul acestui an.

În mai multe consilii de miniștri, la care au participat, în afară de membrii guvernului și guvernatorii Basarabiei, Bucovinei și Transnistriei, au fost discutate și rezolvate toate problemele economice și administrative în legătură cu completa normalizare a vieții în aceste provincii. În felul acesta, în afară de opera realizată chiar de administrația locală a Basarabiei, Bucovinei și Transnistriei statul a venit în sprijinul lor prin luare de diverse măsuri și prin înlesnirile necesare pentru ca în felul acesta provinciile răsăritene, odată cu chemarea lor la viață nouă românească, să fie în măsură a contribui și la dezvoltarea economiei naționale. Iar în această privință sunt elocvente expozițiile ce au fost organizate la Chișinău și Cernăuți, care s'au făcut de către administrațiile provinciale locale cu concursul, sprijinul și sub controlul guvernului nostru. Acum în ceiace privește Basarabia de exemplu, ținând seama de caracterul eminentemente agricol al acestei provincii, vom constata că s'a dat o atenție deosebită refacerii inventarului agricol și reorganizării muncii basarabeanului nostru. Astfel, numărul tractoarelor a fost sporit dela 258 la 896, iar numărul plugarilor a fost ridicat la 385.251 putându-se astfel ara în toamna trecută o suprafață de 787.989 ha., din care 344.382 ha. au fost în-sămânțate cu grâu. Iar în primăvara anului 1942, planul agricol a fost realizat cu un procent de 96,8%. Deasemeni, comerțul, care era inexistent după eliberarea Basarabiei, a fost reorganizat. Astfel, în Iulie 1940, în momentul ocupării Basarabiei de către armata roșie, existau numai 16% firme românești, iar azi avem 99,15%, adică un total de 6454 firme românești! În sfârșit, trebuie să precizăm și faptul că până în Iulie 1940 Românii se ocupau numai cu comerțul cu amănuntul iar azi avem 907 stabilimente industriale conduse de Români.

Cifrele sunt elocvente, ele numai necesită nici un comentariu întru cât ne arată că în Basarabia se lucrează cu tragere de inimă și că basarabenii noștri, ajutați fiind și de guvern, sunt repuși în drepturile lor firești. Și la fel, tot atât de multumitoare este situația și în Bucovina și Transnistria, unde au fost șterse toate urmele de distrugere ale

bolșevicilor, viața românească reluându-și un ritm viu.

Frontul muncii în provinciile desrobite este o dovadă că poporul român, după cum a spus și chiar d. profesor Mihai Antonescu, în cuvântarea rostită la Chișinău cu prilejul deschiderii expoziției, nu este numai un popor de luptători ci și unul de muncitori. Provinciile desrobite au fost reîntregite în comunitatea românească prin jertfa soldatului și prin munca țaranului, muncitorului sau intelectualului.

La Brașov, în cadrul unei spontane și impresionante manifestații muncitorești, la care au participat zeci de mii de lucrători din uzine, d. profesor Mihai Antonescu, a prins pe pieptul a 42 muncitori, care s'au distins prin eforturile depuse de a lucra cât mai mult și cât mai bine, decorația „Serviciul credincios” acordată de Suveran. Prin acest înalt gest s'a creat o nouă mentalitate politică a conducătorilor față de clasele noastre muncitoare, pe care o statornicește regimul novator și reformator al Marelui. Și în adevăr, până acum, în țara noastră semnele de distincție, decorațiile erau acordate în special oamenilor politici nu și muncitorilor. Se credea că bucata de pâine pe care o câștigă muncitorii prin munca lor de fiecare zi poate să le asigure viața, ignorându-se în mod complet faptul că acești muncitori au și ei un suflet și că statul are datoria de a-i sprijini nu numai din punct de vedere material dar chiar și spiritual-pentru a-i încadra în comunitatea de destin a neamului. „Numai munca și numai dreptul muncii, — a declarat cu acest prilej d. profesor Mihai Antonescu, — vor putea să creeze titluri de mândrie și drepturi pentru acela care va fi vrednic să slujească țara”.

Pentru că aceasta este realitatea: prin felul său de a acționa, guvernul Marelui, a repus munca în drepturile ei firești de cinstire și de prețuire. Regele țării decorează muncitorii. Hotărât lucru a început și la noi să bată vânt proaspăt fiind cu totii însuflețiți de un spirit nou: spiritul muncii roditoare de bogăție și de ordine socială,

O altă problemă de mare importanță pentru viața statului, în cursul anului trecut, a fost desigur și aceea a sporirii salariilor funcționarilor publici. Și în această privință guvernul a făcut enorm. A sporit salariile cu un procent care merge până la 50 la sută, în raport invers proporțional cu cuantumul salariului. Dar pentru a se evita o urcare a prețurilor la articolele de primă necesitate s'a creat pe lângă fiecare departament sau instituție de stat, economate pentru care statul a pus la dispoziție o sumă de un miliard.

Dar ceiace trebuie să însemnăm în mod deosebit este grija pe care o arată guvernul pentru invalizii, orfanii și văduvele războiului. Acești cetățeni de onoare ai națiunii se vor putea bucura, de acum înainte, de toată sollicitudinea statului, întru cât s'a creat o instituție aparte pendinte de Președinție care lucrând cu toate departamentele de care depind interesele invalizilor, orfanilor și văduvelor, să poată veni în a-

jutorul lor cu cât mai multă eficacitate. Ceva mai mult: la apelul Mareșalului s'a deschis o mare subscripție publică pentru adunarea fondului necesar înălțării Palatului Invalizilor.

Aceasta în ordinea generală a guvernării. Iar la ea trebuie să adăugăm toată activitatea administrativă căreia guvernul i-a însușit un nou spirit. Și pentru a putea aprecia și mai just opera realizată vom aminti școala de pregătire administrativă dela Ministerul de Interne unde funcționarii administrativi au urmat cursuri de specializare.

Aceasta este politica guvernului; politică românească și gospodărească. Adică, tocmai de ceiace avem nevoie nu numai azi dar și mâine când cerul se va fi înseninat și norii războiului se vor topi. Prin opera ce se realizează, se creiază o tradiție sănătoasă și un spirit gospodăresc dar și politic, care, spre binele țării, nu trebuie să-l părăsim niciodată. Regimul Mareșalului binemeritată dela Patrie pentru tot ceiace a făcut în cursul anului trecut.

„Toți Români trebuie să creadă orbește în misiunea Neamului nostru, așa cum au crezut și au luptat înaintașii noștri, altădată condamnați, care n'au primit niciodată căiușul unor așezări nedrepte.

Europa nouă, Europa victorioasă, nu poate folosi decât Națiunile întregi. Iar Românilor noștri de peste hotare le spunem numai atât: O națiune întreagă, chiar dacă suferă lovită de furtună, trebuie să știe să-și facă și din suferință o altă formă de unitate“.

(PROF. MIHAI ANTONESCU)

MAREȘALUL NE-A REDAT ONOAREA ȘI PĂMÂNTURILE STRĂMOȘEȘTI

de Prof. MIHAI A. ANTONESCU

Vice-Președintele Consiliului de Miniștri

Prin cele mai grele încercări și cu poveri istovitoare, Guvernul Mareșalului Antonescu a încercat să-și facă datoria de a asigura Neamului ordinea și munca, în timp ce armata desrobitoare, sub comanda Mareșalului, ne-a redat onoarea și pământurile strămoșești. Strădania aceasta n'ar fi putut fi îndeplinită fără sprijinul Armatei, căreia Mareșalul Antonescu i-a închinat toată credința și geniul său militar.

Fără jertfa ostașilor, cari au apărat pământul Țării și i-au asigurat liniștea, nimic n'ar fi putut fi realizat în ordinea administrativă internă.

De aceea, Guvernul Mareșalului Antonescu își închină recunoștința lui eroilor căzuți, invalizilor noștri, orfanilor și văduvelor războiului, cari ne-au dat suferința lor pentru biruința noastră.

Credința noastră întovărășește, cu devotament și grațitudine, pe ostașii Patriei cari continuă să-și facă datoria, slujind istoria noastră.

Guvernul Mareșalului știe de asemenea că n'ar fi putut îndeplini nimic dacă conștiința sănătoasă a Țării nu i-ar fi înțeles și urmat strădania.

Dar Neamul nostru a înțeles că Mareșalul Antonescu adună și concentrează în ființa lui, în misiunea lui istorică și în marele său crez de român, toată întruparea destinului nostru.

De aceea, Guvernul Mareșalului Antonescu exprimă tuturor, tineri și bătrâni, mulțumirea sa pentru că au sprijinit opera Mareșalului, țărănimii, orășenilor noștri, muncitorilor trudiți și tuturor elementelor producției românești care ne-au ajutat să ne facem datoria.

Aceeași recunoștință o închinăm funcționarilor Statului, oricare le-ar fi rangul, fiindcă ei au dovedit că știm să ne purtăm poverile în deplină ordine și prin muncă sănătoasă.

Dar mai presus de orice, și înaintea tuturor, Țara și Guvernul dătoresc recunoștință Mareșalului nostru, care, cu geniul său creator și cu puterea lui de îndârjire nebiruită, a înfruntat toate piedicile și a stat zid de reazem în aceste ceasuri grele, îndrumându-ne viața.

Guvernul Țării are conștiința că n'a putut înfrânge toate greutățile.

Am datorita, însă, să spun Țării că noi toți, cei cari în Guvern slujim credința și răspunderile Mareșalului, am făcut tot ceea ce omenеște se putea înfăptui în aceste timpuri grele.

Dacă munca nu este o sclavie oarbă și dacă adevărul nu este o simplă închiuire, este cu neputință ca Românii de pretutindeni să nu-și dea seama că a governa azi, în aceste timpuri de zbucium sfâșietor, nu este un privilegiu.

Zi și noapte lângă Mareșal — și în timp ce Mareșalul ducea oștile noastre la biruință — aci am încercat să facem totul pentru a împlini nevoile, pentru a mângâia durerile, pentru a răzbuna așteptările.

Sunt printre noi oameni cari, pentru a servi pe Rege și pe Mareșal, și-au stins în ei orice bucurie a vieții pentru a nu păstra decât mândria aspră de a sluji Patria.

Guvernul Țării închină toată strădania lui tânărului și curatului nostru Rege, care este geana de lumină prin care privesc toate nădejdile noastre;

Tineretului pentru care se varsă sângele ostașilor, pentru care se sting lacrimile mamelor și ale soțiilor celor plecați la luptă;

Tineretului pentru care trebuie să zidim o istorie nepieritoare, lui îi închinăm mândria datoriei împlinite, cu convingerea nestrămutată că el va putea înțelege și va sluji crezurile de azi și de mâine ale acestui Neam.

Fiindcă nimic și nici-o putere de pe lume nu va putea să abată Neamul Românesc de la drumul viitorului său,

Două mil de ani am stat aci strajă pe pământuri care ale noastre au fost și ale noastre vor fi, în Carpații în care gemetul suferinței ne-a ridicat pe creste, la Dunăre și Marea Neagră, unde ne-am doinit de atâtea veacuri dorurile, și unde totdeauna am știut a păstra puterea sângelui nostru.

Uniți în jurul Tronului, slujind crezurile românești de totdeauna, urmând pe Mareșalul desrobirei românești, nu vom putea niciodată trăda nici legile sfinte ale pământului nostru, nici împlinirea datoriei Patriei.

CONDUCĂTORUL ANTONESCU LUPTĂ

*Pământ înflăcărat de mitraliere
Și cer în sbor de avion brăzdat
Vestesc o românească înviere
Și-o țară în hotar adevărat.*

*Trec iureș tancuri-vifor peste lume
Și din furtuna gurilor de tun
Răsună strălucirea unui nume
Și zările cu el se încunun:*

*Conducătorul Antonescu luptă
Și-i neamul pe viața lui stăpân,
Ființa Patriei în patru ruptă
A renăscut într'un ostaș român!*

*Pe veci biruitoarea lui armată
Cu sufletul din schijă de oțel,
Azi apără, luptând neînfricăță,
O Patrie, un Rege și-un Drapel.*

*Cunoaște o poruncă: Înainte!
Victoria e singurul ei vis..
Istoria în paginile-i sfinte
Cu zurul cuvintelor a scris:*

*Conducătorul Antonescu luptă
Și-i neamul pe viața lui stăpân,
Ființa Patriei în patru ruptă
A renăscut într'un ostaș român!*

GRIGORE BUGARIU

BUCOVINA ȘI BASARABIA, PUNCT DE PLECARE AL UNITĂȚII NAȚIONALE ROMÂNEȘTI

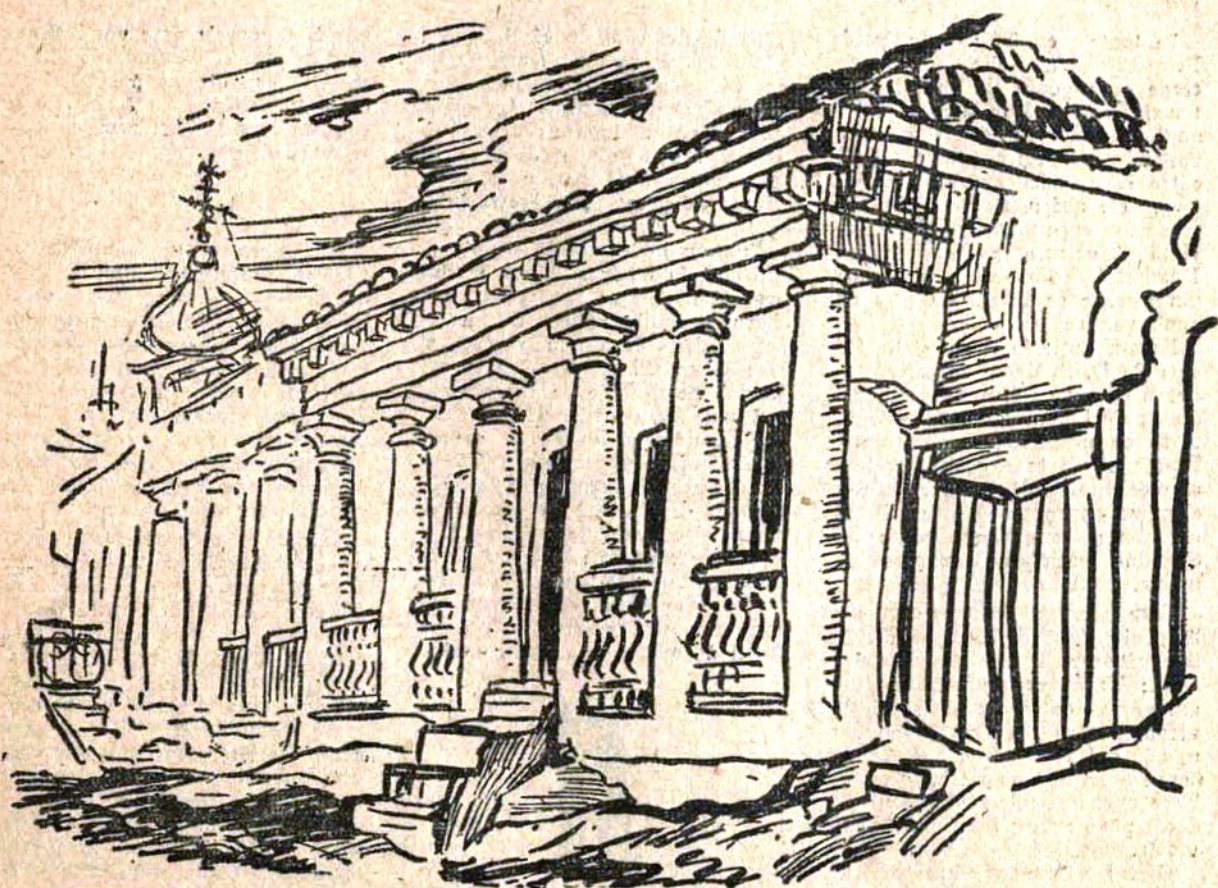
În ordinea fenomenelor istorice nu e totdeauna o regulă. Faptele istorice urmează în general linii de manifestare diferite, chiar când cauzele care le-au provocat sunt în esența lor asemănătoare, fiindcă viața e diversă și cadrul, în care se produc fenomene istorice de același caracter, nu este identic. Dar nu e mai puțin adevărat că întâmplările, care prin natura lor se situează în catastrafalul vremii pentru o veșnică amintire, au un destin al lor, poartă pecetea unei misterioase voințe proprii, cu putere de lege. E ceea ce a făcut pe unii să susțină, că „Istoria se repetă“, deși această afirmare axiomatică nu se poate susține, ca un adevăr științific general aplicabil.

Pentru ambianța în care s'a produs acum 24 de ani, faptul istoric memorabil și de căpetenie al unirii tuturor ținuturilor românești, această forță a destinului, care hotărăște după legile ei misterioase și după logica ei subiectivă, își găsește aplicarea cea mai deplină. Desigur, explicații materialiste vor fi destule pentru așezarea faptelor în succesiunea lor cronologică. Dar ele nu vor fi în stare să lămurească de ce mica Bucovina și-a manifestat mai întâiu voința de a reveni la trupul României și de ce Ardealul, care a avut totdeauna primatul acțiunilor conștiente pentru marea și definitivă realizare a unității naționale, a dat pas adormitelor forțe românești ale Basarabiei? Faptele care au determinat această succesiune în fenomenul istoric dela 1918 putea să se producă și în sens contrar. Logic era chiar să se producă așa și nu cum s'au petrecut realmente lucrurile. Viena lăcomiei habsburgice nu era în Octomvrie 1918 mai sdruncinată decât îngâmfarea budapestană, care totuși nu joacă decât rol de vioară secundă în duetul austro-ungar. Și tot astfel, revoluția bolșevică din Rusia nu însemna mai puțin în deslănțuirea evenimentelor, decât situația turbure din monarhia dualistă care încă își păstra cu încăpăținare structura și încerca să lupte pentru a împiedeca desagregarea.

Faptul, că peste orice considerație logică în conjunctură, ca și în jocul general al întâmplărilor determinante în 1918, Bucovina s'a rostit mai întâiu pentru unire, apoi Basarabia, la urmă Ardealul, pune în evidență factorul destin, despre care aminteam mai sus. Așa a fost rânduiala misterioasă a lucrurilor, mai presus de voința oamenilor și mai puternică decât semnificația logică o împrejurărilor. De bună seamă, constatarea acestei ordine în restabilirea mării noastre unități naționale nu crează titluri deosebite sau deficiențe de merit. Actul unirii dela 1918 a tuturor provinciilor istorice românești e un moment prea grav în existența neamului românesc, ca să ne irosim în nimicuri fără sens și considerații puerile. Ceea ce voiam însă să remarcăm, este că ceea ce destinul a hotărât la unul din cele mai importante momente ale istoriei noastre are valoare permanentă, depășește conjunctura și nestatornicia lucrurilor dela o zi la alta.

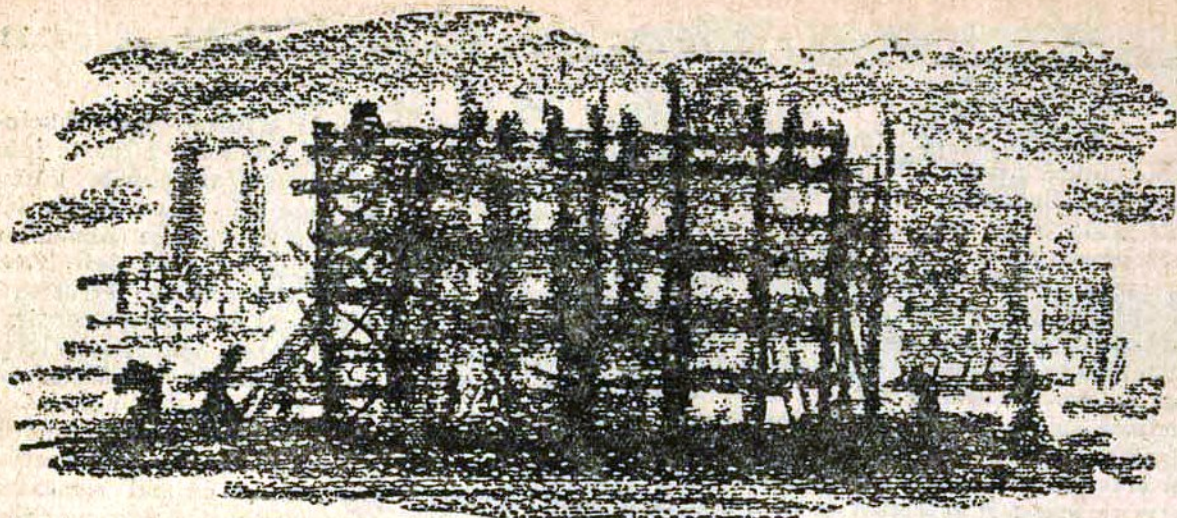
În adevăr, iată împrejurări noi în viața noastră națională și alte fapte sbuciumând inima noastră dela 1940 încoace. Pierdurăm în vara aceluia an trist, o parte din inimoasa Bucovină, toată Basarabia și Ardealul de Nord. Aparent, temeiurile unirii dela 1918 erau năruite, dar destinul veghea cu logica lui specială și cu legile lui definitive. În ordinea fenomenelor istorice, faptul istoric al unirii tuturor românilor nu era un produs de conjunctură, ci un act de permanență, cu legile lui fixe, definitive, pe care nu există voință exterioară să-l denatureze și împrejurare să-i schimbe structura. Iar ca dovadă, că așa e această rânduială fără apel, stă faptul că în aceeași ordine, Bucovina și Basarabia s'au reintegrat acum în comunitatea românească, mai puternic și mai adânc. Procesul e încă în curs. Actul de permanență al unirii tuturor românilor își reclamă cu irezistibilă forță hotărâtoare drepturile lui. Bucovina și Basarabia, puncte de plecare ale înfăptuirilor de istorie definitivă dela 1918, rămân și se manifestă în funcția lor creatoare de românizare și azi în acest proces de restabiliri, după poruncile unui destin, care nu poate fi schimbat și care a hotărât, odată pentru totdeauna, că neamul românesc își continuă misiunea lui în lume, cu toate forțele lui creatoare strânse în mănunchiul rodnic al unității lui naționale depline și definitive.

G. I. CUCU

CHIȘINAU

Vechi casă bucovinească

PROBLEMA RECONSTRUCȚIEI ROMÂNIEI

În toate cuvântările sale, d. Prim-Ministru Mihai Antonescu trage cu vigoare linii mari pentru zidirea de mâine a Țării celei noi a Mareșalului Antonescu, vestind înfăptuirea unui ideal către care năzuiește Neamul întreg. De aceea, fiecare din ele constituie evenimente cardinale în viața și orientarea Țării și a Neamului Românesc, pentru că din fiecare se înalță un glas de bună veste.

Ne-am oprit la declarațiile făcute de D. Profesor Mihai Antonescu presei de sfintele sărbători ale Învierii anului 1942, în legătură cu problema reconstrucției României, în care primul sfetnic și colaborator al Conducătorului a expus concepția despre Statul cel nou și a schițat conceptul Statului național românesc de mâine.

Țara aceasta, pentru care am limpezit râuri de lacrimi și am îndulcit munți de amară suferință; Țara aceasta, pentru care am vărsat potop de sânge și de vieceță pentru ca s'o așezăm din nou în hotarele hărăzite de Dumnezeu și sfințite de gloria Istoriei; Țara aceasta trebuie să fie altfel decât până acum: împlinirea unui vis frumos.

Glasul vibrant și arzător al d-lui Profesor Mihai Antonescu

răsună, din când în când, peste plaiul românesc, ca o bună veste, ca un sol al unei plămădiri din adâncuri nebănuite. Limpede, cald, sănătos, luminos — el înfățișează priceperii și dorului nostru icoana unei Țări noi, izbăvirea de păcat și măreția înălțării.

Suntem înțelești în nevoi și sfortări, în trudă și luptă, în durere și năzuințe; dar prin tremurul acestui sbucium auzim și întrezărim ceva nou, măreț și răsplătitor. Pătrunde până la noi lumina de dincolo de azi și svorul unui alaiu într'aurit.

Ne trudim și luptăm cu supremă încordare și jertfelnicie. Care e ținta acestei încordări? Ce adăstăm la capătul ei? Un Neam reînviat și o Românie rezidită. E o operă de căpetenie, cu care va să încununăm două milenii de Istorie, douăzeci de veacuri de năzuință și credință. Podoaba lumii de mâine — a lumii noi—

vor fi popoarele care vor ieși re-născute din sbuciumul răspântiei de azi: cu sufletul purificat, cu credința nesdruncinată, cu ființa robustă de seva biruinței, ca dintr'un botez mântuitor.

*

În lumina acestor frământări și năzuințe, înțelegem atât de bine chemările arzătoare ale d-lui Prof. Mihai A. Antonescu. În toate arde flacăra supremei dorințe a Neamului ce se frământă să-și făurească măreția, pornit din adânci veacuri; vibrează accentele unei pasiuni care e a noastră, a tuturor; bat clopotele unei credințe care are ceva din viziunea marilor iluminați.

„Azi se pune problema reconstrucției României” — își începe d-sa declarațiile. Vice-Președintele Consiliului intră direct în problemă, fără ocoluri, fără ezitări. România trebuie reconstruită. Peste biruința sfântă, peste izbânzile dinlăuntru și dinafară, peste înfăptuirile de până acum, trebuie să facem acea stă reconstrucție, care să nu semene cu nimic din cele de până azi. Nu e chiar o reconstrucție. E o zidire nouă, un lăcaș nou al ființei românești, cuprinzător al veacurilor și al idealurilor, în care

spațiul nostru istoric și vital să-și găsească forma desăvârșită, măsura desăvârșirii sale.

Marele botez al acestei reconstrucții este războiul reîntregirii, în care biruie credința neclintită a Mareșalului Antonescu. Mareșalul a luptat și a suferit pentru un suflet românesc nou; apoi a pornit lupta reîntregirii. Sbatându-se pentru un nou suflet românesc, Mareșalul s'a sbatut

pentru o nouă orânduială, pentru o nouă ordine, pentru o mântuire, pentru o biruință pură și nehotărnicită. Aceasta se poate realiza numai printr'o adâncă prefacere, printr'o totală purificare. Din opera acestei purificări nu lipsește nici drama cu patimile ei, nici Golgota, nici minunea jertfei, nici botezul cu foc și sânge.

Reconstrucția României înseamnă mai întâi purificarea sufletului românesc. Pe această temelie vie așezăm marelui edificiu al înnoirii, prin simbolul răsucumpărării: jertfa și mântuirea.

Suntem în plin mers. Dar nu trebuie să pierdem din vedere rânduiala firii. Săriturile sunt fatale, fiindcă sub curba lor se cascadează un gol și rămâne neimplinită o lipsă. De aceea d. Profesor Mihai A. Antonescu, spirit cucerit de ordine și limpezime, pornește dela temelie. Reconstrucția României, de bună seamă, va fi o reconstrucție politică și spirituală, dar e bine să nu se piardă în abstract. Omenirea s'a desvoltat dela concret la abstract. Logica tuturor așezărilor mari ale istoriei a biruit înălțimea prin puterea temeliei concrete, reale.

O reconstrucție politică și spirituală trebuie să se întemeieze însă pe mari realități economice, pentru că altfel formulele politice cele mai ingenioase și idealismele cele mai autentice se prăbușesc sub prăvala nevoilor zilei.

Elementul esențial al existenței noastre actuale este războiul și organizarea economică de război. Toată atenția noastră trebuie deci închinată producției și organizării economice a Poporului Românesc.

Nu numai în acest ceas, când războiul a secătuit puterea de producție a lumii, și când popoare bogate nu oferă supușilor lor decât sărăcia — pe când noi avem încă destul, deși nu ne dăm seama suficient — dar mai ales mâine, când războiul nu va mai ține într'o încordare sfântă strădania popoarelor, criza economică și criza morală care se vor naște din epuizarea factorilor producției, vor fi atât de mari și atât de răvășitoare, încât aceste crize nu vor putea fi stăpânite decât de Statele care de pe acum știu să-și așeze temeliiile vieții lor economice de mâine".

DE CE DEPINDE PROPRIUL NOSTRU VIITOR

Războiul, deci, este proba de foc a răsucurii pe care o trăim. Rezultatul prefacerilor sale politice și spirituale trebuie să se bazeze pe-o solidă organizare economică. Pricepem toți. Ne ajută apropiatele experiențe ale trecutului, cu tălcul lor. Și problema e atât de simplă și de reală, încât bate la priceperea națiunii întregi. Fiindcă ea se cere rezolvată prin priceperea și adeziunea tuturor membrilor Neamului, ca un rod al unirii de forțe către unul și același scop. Țara cea nouă — zidirea cea mare a veacului — va fi o expresie fidelă a muncii, a înțelegerii și a devoțiunii întregului spirit românesc.

De aceea cuvântul d-lui prof. Mihai A. Antonescu stăruie:

„Orice formulă politică și orice construcție politică, națională, care s'ar zidi ignorând acest fenomen economic, ar țâri, cu toată măreția ei, întreg Statul, și toată măreția națională, în noi frământări, dacă nu ar fi rezemată realist pe pârghiile eco-

nomice, sigure și sănătoase. De aceea ași voi ca toți Români să simtă cât de mult depinde de munca și disciplina producției noastre, propriul nostru viitor".

Iată, aceasta e temelie pe care va să se razeme fără teamă edificiu desăvârșirii noastre spirituale și naționale. Dar atât nu-i suficient. Se cere o armonie a zidirii, o rânduială perfectă a vieții, pe care n'am avut-o până eri. Constatarea e dureroasă, însă durerea ei tu ne scutește

de mărturisirea sinceră. Ne-a lipsit o disciplină unică a coeziunii naționale, și d. prof. Mihai A. Antonescu spune: „Desigur va trebui să pășim și la o organizare politică și la o refacere a coeziunii naționale".

„Dar și aici se deschid în viața noastră aceleași perspective grele, aceleași apăsări sumbre și aceleași portali largi de istorie care așteaptă să fie creată".

AUTORITATEA LA BAZA STATULUI

Splendidă imagine: „portali largi de istorie care așteaptă să fie creată"! Ne-o însușim cu toată setea românească, cu tot dorul de a creca. Niciodată, ca acum, poruncile acestei istorii nu au stârniț mai hotărât și mai limpezite asupra destinului neamului nostru. Le simțim în noi însine: ca o lumină pornită de dincolo de nori și de ceață, ca un svon pretutindenesc ce vibrează fără încetare. Dar, deocamdată, ne sbatem în criză și în război, iar criza e a întregii Europe și cauzele ei vin de departe. „Criza de azi este o criză de civilizație născută din criza Statului", iar d. prof. Mihai A. Antonescu înfățișează limpede și lapidar gra-va ei explicație, pentru ca, să ajungă la problema Statului de azi:

„Azi — continuă D-sa — problema Statului este aceasta:

Trebuie să luăm din experiența trecutului, ca o mare necesitate a organizării mulțimilor, ne-

voia de a crea și de a păstra autoritatea la baza Statului.

Statul autoritar nu este Statul care oferă nima decât tirania, ci este Statul care ocrotește dreptul individului, este Statul care nu lasă pe individ singur în fața mulțimii.

Statul de azi trebuie să fie un Stat disciplinat, dar trebuie să fie un Stat care să asigure puterea de creație, dreptul de promovare a meritelor, dreptul de formare și de dirijare a elitelor”.

CONCEPȚIA DESPRE STATUL CEL NOU

Să reținem această formulă clară, precisă, fiindcă ea formează nucleul Statului nostru de mâine, al Statului care își bazează concepția pe autoritate și individ. Teoria mulțimii s'a experimentat fără sbutare. Neglijând individul, ea a neglijat însuși sufletul mulțimii. Căci mulțimea nu se poate afirma decât prin individ, prin cultivarea și perfecționarea individului. Dar individul poate fi acceptat ca simplă noțiune, fără nicio condiție? Nu, fiindcă s'ar cădea iarăși într-o libertate dezastruoasă și am aluneca în haosul mulțimilor.

D. Prof. Mihai A. Antonescu ne lămurește:

„Individul nu trebuie să fie protejat ca individ, ci să fie protejat ca valoare și ca putere creatoare de muncă. Pentru a-l proteja însă, el trebuie să aibă instrumente de indicarea meritelor sale, de constatare și de valorificare a lor”.

Revoluția franceză a pus în valoare ideea națională „înteme-

ind astfel prin ideile sale Statul național european”, dar „formula tehnică” cea mai bună „este meritul revoluției fasciste și al revoluției național-socialiste”. Care este această formulă? Aceea „prin care masa națională este împărțită în grupuri organizate, pentru disciplina lor să fie mai ușoară, pentruca presiunea

lor asupra Statului să fie amortizată și pentruca în acelaș timp individul să găsească, în aceste grupuri organizate, trepte pentru ridicarea meritelor, capacității și muncii sale”.

STATUL SINTEZA TOTALĂ A NAȚIUNII

Ne apropiem astfel de „Statul, sinteză totală a Națiunii”. Problema e grea, desigur. E cea mai grea. Insuși Vice-Președintele Consiliului — clar-văzător al problemei — subliniază:

„Pentru oricare ziditor de Stat modern, problema care se pune azi este: ținând seama de experiența trecutului, să realizeze Statul național întemeiat pe o sinteză totală a Națiunii. Dar, în acelaș timp, pe disciplinarea maselor naționale, prin indiguirea lor în fața autoritară a Statului, prin împărțirea lor în grupuri naturale și prin legarea acestor grupuri de viață națională în scopul

promovării meritelor și capacității individului, membru al grupului creator”.

Astfel, formula Statului către care tindem s'a rotunjit și mai bine. E formula tehnică a Statului național, bazat pe principiul de autoritate și individ. E organismul perfect, în care coeziunea națională, refăcută, va putea să funcționeze unitar și disciplinat în formele ei proprii de viață. El ne va permite să ne trăim destinul în fagașul său natural, în măsura potrivită ființei noastre naționale, fără să recurgem la forme străine, a căror experiență în trecut, deși avea unele scuze nu s'a dovedit fericită.

D. Prof. Mihai A. Antonescu pune concluzia:

„Iată de ce Statul de azi nu poate să fie decât un Stat autoritar, totalitar și de disciplinare națională și profesională”.

Către acest Stat tinde opera de reforme la care lucrează Guvernul Marelui Antonescu, operă al cărei factor principal și autorizat este Vice-Președintele Con-

siliului. Am întrezărit acest Stat nou românesc din toate cuvântările, expunerile, articolele și declarațiile sale ocazionale de până azi. Dacă toate au avut darul să pregătească o atmosferă, netezind drumuri și deschizând zări, ultimele trec la cristalizarea ideilor și principiului în formele clare,

în definiții concrete, apropiindu-se cu pași repezi și siguri de realitatea de mâine.

CEASUL REFORMELOR VA SUNA CURÂND

Astfel, reformele pot porni la lucru. Terenul e încă întelenit. Are nevoie de braze adânci și de muncă istovitoare. Ne împiedică de toate „ereziile și artificialitățile structurei noastre de până azi”, din cari însuși Vice-Președintele Consiliului prezintă opiniei publice o serie întreagă de mostre.

„Reformele acestea — declară d. Prof. Mihai Antonescu — sunt însă foarte precise, foarte realiste și foarte simple. Le-am înfățișat azi pe cadranul ideologic al frământărilor europene și în cadrul demografic al posibilităților de gândire pentru un îndoit scop:

Fiindcă dorește să se știe că această formulă de reconstrucție național-românească ține seama de toate datele științifice ale experiențelor europene și de marele rezultate ale marilor revoluții, dar în acelaș timp respectă autenticul românesc și nevoile noastre de viață, deci aceste instituții vor fi simple de tot, pe înțelesul tuturor, aproape de inima și de interesul fiecăruia: porți deschise pentru toate conștiințele și toate capacitățile Neamului nostru.

În al doilea rând am înfățișat așa marile linii ale reformelor naționale românești pentru că este mai înțelept să rămânem deocamdată în abstracțiuni, lăsând ca ceasul reformelor să sune singur.

Ceea ce vă pot anunța, este că va suna curând”.

IMAGINEA STATULUI NAȚIONAL ROMÂNESC DE MAINE

Până când va suna ceasul reformelor, reținem formula Statului ideal, către care vor tinde reformele și la care s'a oprit d. Prof. Mihai A. Antonescu: Stat autoritar, totalitar și de disciplinare națională și profesională. La organizarea lui se va trece „de îndată ce reformele de organizare a Statului, a puterii centrale și a puterii locale vor da astfel o bază vieții naționale”...

Ceș e cert e că „nu vom copia formule străine”. Totul

trebuie să se desvolte pe făgașul normal. Și opera să se săvârșească întocmai unui fruct părguit pe îndelete, în cele mai bune condițiuni: un fruct copt al năzuințelor, al cerințelor, al nevoilor, al trudei, al jertfei românești; cu un cuvânt, al destinului românesc; o realizare care să oglindască conștiința propriei noastre existențe.

Statul național românesc de mâine va fi o expresie a revoluției naționale isbutite, a istoriei românești create. De aceea, formula lui se cristalizează și se înalță din propria noastră frământare, din setea de a ne desăvârși

pe noi înșine sub porunca destinului nostru național într'o creație unică, autentică și eternă.

„Pentru că azi — accentuiază d. Prof. Mihai A. Antonescu — când Poporul Român s'a eliberat de toate infiltrațiunile trecutului, și când are conștiința propriei lui existențe, el trebuie să ia din marile revoluții europene și instituțiile lui, date de experiență, coordonate morale și unități de atmosferă și de climat, dar să nu realizeze revoluția românească decât ținând seama de autenticul românesc și de nevoile sincere ale vieții noastre”.

G. DIACONU

LUMINI DE SEARĂ

*Lumina de seară
Se cerne de sus,
Pe drumuri de țară,
Pogoară Isus.*

*Pe lanuri albastre,
Din slăvi de lumină
Noianuri de astre
Se cern pe colină.*

*Cu soarele 'n timpuri,
Zâmbind luminos,
Pe altare de câmpuri
Adastă Christos.*

*Sub spinii de rază,
Pe alba lui frunte,
Măcieși sângerează
Broboane mărunte*

*Trecând pe colină,
Din văi și colnice,
Smerit i se 'nchină
Pletoasele spice.*

*În seară se 'ngână
Lumina Lui sfântă:
Cu alba lui mână,
El binecuvântă!*

*— Voi holde'n răzoare.
Sub plete de rouă,
În ceas de 'nserare,
V'aduc pace vouă!*

*Veniți voi la Mine,
Trudiți furnice,
Din văi și coline,
Popoare de spice...*

*Veniți voi sărace
Câmpii și cătune,
Și alba mea Pace,
Pe frunți vă 'ncunună.*

*Voi gloatelor blânde,
Din cer, fiecărui:
Eu dulce merinde,
Lumina vă dărul.*

*Pe drumuri de țară
În zare se duce,
Și crește, în seară,
O trâmbă de cruce.*

*În nimb de lumină,
Cunună de spin,
Văd umbra,i divină,
Cum suie... Amin!*

ION BUZUGAN

TOATE LA VREMEA LOR

A fost odată un flăcăiandru frumos la chip, dar iute la fire. De-i trăsnea câte una prin cap, apoi să te ții nene, cu nebunul. Eu zic că era așa, unde crescuse mai mult în văgăunile munților, păscând oile.

Te miri ce visa și când se trezea ținea morțiș să facă visul, faptă. Noroc cu bietul taică-su, care nu-l prea lăsa în apele lui și cu biata maică-sa, care bătea la metanii și se ruga Sfântulețului să-i mai potolească feciorul.

Așa, într'o zi, veni Ilie — că așa-i era numele — veni, zic, la taică-su și nici una, nici două, să-l însoare.

— „Bine bă, zăltatule, cum să te însor. Abia ți-au răsărit și ție tullele sub nas și ți-a venit poftă de însurat. Muere îți trebuie? Stăi binișor... Toate la timpul lor”.

Da'Ilie o ținea pe-a lui: „Să mă însori, că altmintreli plec în lumea luminată”.

— „Du-te și dincolo de lume; da'nu-mi

încarc eu bătrânețele cu însurătoarea unui zăbăuc ca tine”.

— „Să știi c'am și plecat”, a zis Ilie...

— „Pleacă cu Dumnezeu!”, i-a zis tată-su. Ce era să-i mai zică zurluiului?

Și a plecat cu ce era pe el. Nici tu parale, nici primeneli, nici minte grozavă, nimic, nimic... Unde-l ducea drumul, într'acolo mergea și el... Că niciodată nu se coborîse singur, la vale.

Pe la toacă, ajunsese la o vie... Acolo veselie, nu jucărie... Că o culegeau... Fete mari, flăcăi, lăutari, must... Trai ca la rai.

— „Măi flăcăule”, — i-a fost zis unul, — văz că ești călător. Ia abate-te și tu și soarbe o bărdacă plină cu must”.

Și s'a abătuț „flăcăul” și a băut, nu o bardacă, nici două, nici trei... Câte? Nici el nu mai ținca minte. Că del mustul era dulce și pe degeaba. Unde mai pui că erau și niște gașperi, care cântau de te secau la ficați:

„Amărat sunt ca pelinul,
„Mă'ndulcește numai vinul,
„Is rănit la inimioară,
„Și bolesc de'un an și-o vară,
„Beau cu oala,
„Piere boala.
„Beau cu cana,
„Vindec rana”.

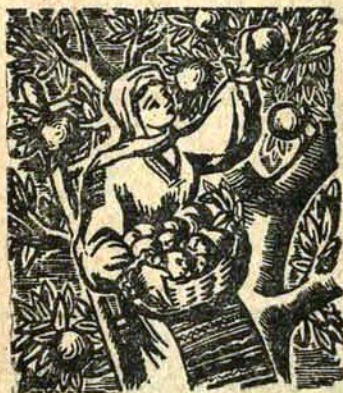
Și unde-l trăgea țângăul la chiote! Mai-că, maică! Și unde nu ți-a luat pământul la zobeală cu o „chilaba” de ziceai că joacă pe jerăgai... De! must nu băuse el de când îl făcuse mă'sa.

Hăt târziu, când s'a potolit, a căzut pe larbă sub un nuc și a adormit, de puteai să tai lemne pe el.

Și când s'a trezit băiatu', s'a pomenit neică, pălit de un dor de cap și c'o durere la inimă, de credea că moare și mai multe nu. „Dracu' m'a pus să beau must”, se căina el.

Și a bolit o zi și mai bine, de se trăsesse la față ca unu' picnic de gălbenare.

— „Vezi, mă tică”, i-a fost zis un vier bătrân. „Vinul să-l bei cu socoteală și la timpul lui. Că să vezi: mustu' e ca un copil și d'aia trage și el la copii. Toți îl ia în brațe și-l sărută... Mai ales femeile! Da ce pătesc pe urmă, nu-ți mai spun, că ești Stan pățitu'.

Vinu' nou, e flăcău voinic. Nu oricînd îl se pune în proptă, că lesne îl bagă sub masă.

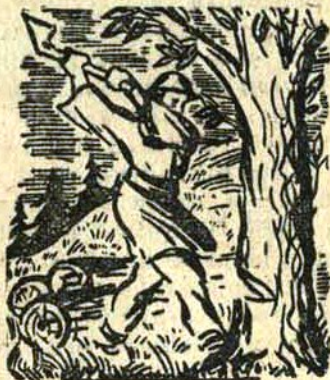
Vinul vechi, e moșneag bătrân. E boală grea. Te ia ușurel, ușurel, cu câte un păhărel. Și tot ușurel-ușurel, îți ia mințile și ți înmoaie picioarele.

Tu băuși must, de'l copilăresc. Ai băut

fără socoteală și d'aia te-a pus jos. Vinul vechiu..., ăla, flăcăule, e minunea minunilor...”

A băgat toate la cap, flăcăiandrul și după ce s'a împiciorogit a luat-o razna, în lumea largă.

Da, vezi d.ta, îl speriasse mustu' și d'aia gândea: „Nu mai beau must, să mă taie

în patru. — Vinu' vechi săracu'. Acela de mai zic și eu...”

Bag' seamă, îi intrase lui în cap că totul ce e vechi e bun. Ce e nou, proaspăt, nu face parale...

Se făcuse frate de drum cu gândul și de aceea i se păru calea mai scurtă, până la târgul ce'i ieși în cale.

Il pripidise o foame, mamă Doamnel! Hai să-și ia o pâine dela brutărie: Parale n'avea, da' avea mâni zdravene să muncească.

— „Aveți pâine?”

— „Cum, nu. Prospătă!”

— „N'o iau, dacă e proaspătă”. Că-și zicea în sine: „Nu mi-a spus, moșu' dela vie, că tot ce e vechi, e mai bun?”

Se duse la altă brutărie:

— „Dați-mi o pâine!”

— „Să-ți dăm... Taman am scos un cop-tor, făcut din grâu nou”.

Când auzi flăcăul de grâu nou, își văzu de drum. Adică de ce să ia? „Te pomenesti că bolesc ca după must!”

Era speriat săracu'. Credea că o să pătimească, cu toate la fel. Așa e când nu ești izbit de praguri multe.

Se vede treaba că nici târgul nu era mare, nici brutăriile nu erau multe. Că flă.

căul tot mergând pe drum s'a pomenit că a ieșit din târg și că merge pe câmp înainte. Merse el ce merse până ce ajunge la o cocloabă. Acolo o babă:

— „Bună seara, maică!”

— „Bună să-ți fie inima, flăcăule!”

— „Băbico, dă-mi o fărâmă de pâine că mi-e foame de'mi sar ochii din cap. Cât o fi, ne-om tocmi și ți-oi face și eu vreo treabă pe bătătură”.

— „Flăcăiașule, dacă mă crezi, o cojiță avusei și eu și-o măncai la nimiezi. Să caut în firidă și dacă cumva o mai fi vreo cojiță, ți-o dau... Că doar aj dinți”.

Pe semne că flăcăul a fost norocos, la zodia sa: „Uite măiculiță, găsiți o cojiță. Veche e, uscată e, da del dacă nu e altă!”.

Când a auzit flăcăul că e veche, mai mai să pupe baba de bucurie. „Vin vechi n'am băut eu, da'mănânc pâine veche...”

Când și-a înfipt dinții în ea, ce să mănânce? Tare era, amară era, mucegăită era...

— Ia-ți-o babo!, că n'o mănâncă nici porcii. Așa e de rea și amară”.

— „De maică, rea o fi. Dacă nu mi te-a

adus Dumnezeu când era proaspătă. Să vedem, ai mai fi zis. că n'o mănâncă nici porcii?”

— „Cum asta, babo?”

— „Te faci că nu știi? Pâinea când e proaspătă e bună. Când e veche rău, e așa cum o vezi”.

— „Și eu, care mă luasem după un păr-lit de moș. Ala mă mințise că vinu', când e vechiu, e bun. Și uite acu'... Dumneata îmi spui altfel și eu văd bine că e așa”.

— „Măiculiță, nici moși-tu n'a mințit, biet. Că doar ca mâine ne-o cânta popa la aștia bătrâni. Numai că fiecă lucră are socoteala lui. Vinul e bun vechi, pâinea e bună, proaspătă. Toate la vremea lor... Așa e lăsat de Sfântulețu”.

A tăcut flăcăul.. Vorbele lui taică-su „toate la vremea lor”, i le spuneau și alții. „Adică n'o fi așa și cu înșurătoarea?” își zise el.

Flăcăul înțeleptit și-a luat tâlpășița spre satul de unde plecase, la casa unde se născuse, la tată-su și la maică-sa care numai de rău nu-l învățaseră.

VALERIU MAGUREANU

Intr'un singur cuget să gândim: într'o singură voință să ne pregătim: pentru un singur destin, acela al Patriei, să muncim: în jurul unui singur simbol, Regele, să ne străngem.

Să pregătim astfel României locul pe care-l merită sub soare și dreptul pe care-l are în lume.

Țara este acolo unde e Regele, Steagul, Armata, ordinea, dreptatea și siguranța vieții și a muncii.

Țara este acolo unde grija ca onoarea și pământul nostru să fie apărate.

(MAREȘAL ANTONESCU)

INFĂPTUIRI ROMÂNEȘTI IN BASARABIA

ADMINISTRAȚIA

Penru aplicarea hotărîrii Mareșalului, determinată de constatarea că vechea așezare administrativă, prea centralistă, nu a dat roadele așteptate și de experiențele nereușite ce s'au făcut în acest domeniu, a fost necesar să se pășească, chiar din primele zile, la organizarea administrativă a acestei Provincii.

La data de 25 Iulie 1941 apare ordonanța Nr. 1 a Guvernământului referitoare la organizarea administrativă a teritoriilor din Basarabia și Bucovina eliberată.

Caracteristicile principale ale acestei organizări sunt următoarele:

Comuna: organ de realizări pe teren, cu largă capacitate de inițiativă, condusă de notar, care îndeplinește și funcțiunea de primar.

Plasa: organ de creație, grupând în jurul său toate serviciile: agricol, silvic, sanitar, veterinar, tehnic, financiar și școlar.

Prefectura: organ de îndrumare și control.

Provincia: organ de dirijare și supraveghere superioară, sub directa conducere a Mareșalului Antonescu, Conducătorul Statului, prin imputernicitul său, Guvernatorul Provinciei.

Lucrându-se în această organizare, rezultatele au fost din cele mai bune, constatându-se că:

Au fost înlăturate efectele unui centralism exagerat, toate problemele găsinduși deslegarea mai aproape de nevoile și realitățile Provinciei.

Prin crearea prețurilor cu atribuțiunile pe care altădată le avea prefeturile, s'a ajuns la înlăturări mai lesnicioase și mai concrete, datorită faptului că circumscripțiile fiind mai reduse, intervenția prețurilor la comune s'a putut face mai simțită și mai frecventă.

În vederea coordonării și îndrumării generale a activității administrative, prin ordonanța Nr. 25 a Guvernământului din 16 Noiembrie 1941, s'au luat următoarele măsuri:

În fiecare comună rurală s'a constituit un consiliu de primărie, având în componerea sa notarul comunei ca președinte, iar ca membri: preotul, directorii de școli, primarul comunei, agronomul, inginerul silvic, medicul sanitar-uman, medic veterinar și un agricultor fruntaș.

Prin ordonanța Guvernământului Nr. 27 din 30 Octombrie 1941, s'au dezvoltat dispozițiunile privind organizarea și funcționarea serviciilor din administrația centrală și exterioară a Directoratului Afacerilor Administrative.

Cu această ocaziune, s'au precizat din nou și mai amănunțit atribuțiunile județelor și plășilor.

Ațiunea Provinciei s'a mai manifestat și prin: Inspecții și vizite cât mai dese pe teren, deslegând pe loc orice problemă ce se punea și confirmând și încurajând orice act de inițiativă și realizare în folosul refacerii cât mai rapide a Provinciei.

Conferințe administrative la sediul Guvernământului, cu participarea Șefilor de Directorate, Prefecților, Primarilor din orașele de reședință și Directorilor Camerelor de Agricultură și de Comerț.

În aceste conferințe s'au făcut orientări complete asupra diferitelor probleme ce s'au pus.

S'au soluționat în perfectă cunoștință de cauză, pe loc, toate chestiunile ridicate, înlăturându-se piedicile și găsindu-se mijloacele de împlinire a lipsurilor semnalate.

Consecințele acestor conferințe au fost din cele mai bune. Se enumără cele mai importante:

Pregătirea și aducerea la îndeplinire a planurilor agricole de toamnă și primăvară.

Luarea măsurilor în vederea aprovizionării de țarnă, așa fel ca populația să nu sufere în deosebi de lipsa pâinei și lemnului. Și populația n'a suferit.

Diia funcționarea de până acum în actuala

organizare a aparatului administrativ, s'a și făcut dovada că această organizare convine de minune acestei Provincii și că va contribui în cea mai mare măsură la o rapidă și completă refacere, precum și la o înfloritoare dezvoltare a ei.

În primele zile după desrobire, pe măsură ce operațiunile militare au permis, organele administrative s'au prezentat la locurile destinate.

În primele zile ale lui Iulie 1941 o parte din funcționarii destinați pentru Administrația Centrală a Provinciei s'au găsit la Chișinău.

La 25 Iulie 1941 toți prefectii sunt la posturile lor; de asemenea pretorii și notarii.

În întreaga Basarabia, s'a găsit o situație dezastruoasă din toate punctele de vedere.

Cu toate greutățile întâmpinate, organele administrative au pășit, din primul moment, la opera de reclădire și refacere a acestei Provincii.

Astfel, în toate localitățile s'au luat măsuri pentru restabilirea ordinii și siguranței, degajarea străzilor de dărâmturi, refacerea căilor de comunicație, aprovizionarea populației, în special a celei dela orașe, cu alimente.

S'a întocmit recensământul populației, s'au inventariat bunurile și proprietățile de toate categoriile.

S'au luat măsuri pentru strângerea recoltelor și executarea muncilor agricole.

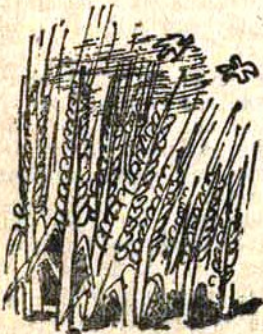
Fabricile și morile au fost puse în funcțiune. S'au blocat toate disponibilitățile de cereale și vite de tăiere.

Într'un cuvânt, organele administrative au fost nevoite să acționeze în toate ramurile de activitate, pentru a împlini lipsa organelor de specialitate, care nu se prezentaseră încă.

Trecând peste toate greutățile întâmpinate, administrația și-a făcut, din primul moment, datoria.

Organele administrative trimise în această Provincie au stăpânit situația ce li s'a încredințat și au afirmat cu toată tăria autoritatea românească în Basarabia.

AGRICULTURA

Plecând dela realitățile că în Basarabia, în todeauna, agricultura a format îndeletnicirea de căpetenie a locuitorilor ei și că organizarea muncilor agricole și strânsul recoltelor constituie o problemă de interes național, mai ales în această perioadă de istorică sfortare pentru intrarea în drepturile firești ale neamului nostru la răsărit, din primele zile ale în-

trării autorităților române în Basarabia, ne-am găsit în fața următoarelor probleme economice-sociale care trebuiau rezolvate fără întârziere:

Preluarea și conservarea bunurilor agricole, proprietatea refugiaților sau deportaților.

Repunerea proprietarilor agricoli în drepturile ce au avut la 28 Iunie 1940 și care în timpul teroarei comuniste au fost preluate de statul sovietic și exploatarea în sovhozuri sau colhozuri. Locuitorii care au muncit în colhozuri sau au primit în folosință proprietăți agricole particulare sau de Stat dela autoritățile sovietice, au fost socotiți dijmasi și li s'au socotit cotele de recoltă ce li se cuveneau.

Recoltatul și treieratul cerealelor, prășitul plantelor prășitoare, săpatul și stropitul viilor, precum și facerea ogoarelor de vară.

În acest scop, organizarea muncilor s'a făcut mobilizându-se toată populația capabilă de a munci în agricultură și s'au rechiziționat toate vehiculele și mașinile agricole, toți specialiștii în agricultură, precum și toți agenții agricoli.

Rezultatele au fost cele așteptate, adică:

Strângerea la timpul lor a tuturor recoltelor, învingându-se toate greutățile ca: lipsa de brațe de lucru, lipsa a o bună parte din vitele de muncă, furate de bolșevici și necesitățile de a satisface nevoile de transport de materiale, muniții, unii etc. a armatelor de operațiuni aflate la Est de Nistru.

Desmiriștitul a o bună parte din terenurile disponibile pentru acestea.

Se menționează acel în mod deosebit greutățile ce s'au întâmpinat la cultura viilor, care au fost găsite într'o stare jalnică: negrijite, părăsite și pline de bălării cât omul; bolșevicii în urmărire scopurilor de colectivizare a întregii provincii, acolo unde au întâmpinat rezistență din partea locuitorilor de a adera la această formă de proșchimb creîndule greutăți de neîntrecut, pentru a le dovedi, că ei singuri nu și le pot cultiva și că unica formă de a le da maximum de recoltă, este aceea a colhozului sau sovhozului.

Aceste greutăți au constatat în special din nefurnizarea la timp a materialelor necesare stropitului și chiar când s'au furnizat, aceste materii au ars viile, în loc să le ajute contra manei și apoi veșnica sustragere a brațelor de muncă dela lucrul viilor pentru corvezi, munci obligatorii etc.

Din aceasta, apare limpede toată perfidia pe care au folosit-o sovieticii pentru distrugerea proprietății agricole în Basarabia, părgălia de reacim a întregii activități productive din această Provincie.

Și aceasta era numai un început!

Ne cutremurăm când ne gândim dacă peste bieții basarabeni ar fi trecut câțiva ani de stăpânire sovietică și dacă perfidia numai schitașă a bolșevicilor și-ar fi desăvârșit opera blestemată!

Odată terminate muncile agricole din vara anului 1941, țărânimăa basarabeană a fost chemată să pregătească și să desăvârșească însămânțările de toamnă din 1941, și primăvara lui 1942.

În acest scop s'au întocmit planurile necesare de cultură, ajunse pentru executare până la col din urmă plugar.

Sforțările ce s'au făcut din partea tuturor, atât din partea plugarilor cât și din partea autorităților locale, au fost impresionante.

Datorită acestor laudabile eforturi, au putut fi însămânțate 2.606.085 ha. din 2.710.290 ha. cât reprezintă suprafața totală arabilă a Provinciei și cât era prevăzut și în planul de realizări, adică 97,7%.

Din pricină că toamna anului 1941 a fost nefavorabilă din punctul de vedere al desăvârșirii planului de cultură propus, s'au luat măsuri ca în primăvara anului 1942, pe lângă efectuarea însămânțărilor prevăzute prin planul respectiv, să se completeze și planul de toamnă. În acest scop:

S'a blocat la locuitori tot grăul de primăvară. S'au însărcinat autoritățile, în frunte cu prefectii de județe, de a îngriji să nu se risipească un bob din acest grău, acolo unde cantitățile nu sunt suficiente, completându-se.

S'a interzis vânzarea precum și măcinatul lui. Venirea timpurie a iernii 1941, pe lângă faptul că a întrerupt însămânțărilor, a surprins și cea mai mare parte din vii neîngropate. În fața teribilei amenințări de a îngheța, pierzând acest prețios izvor de bogăție al Basarabiei, a fost necesară o intervenție promptă și eficientă a autorităților. Și această intervenție s'a produs cu efect, intrând în iarnă cu viile acoperite cu bălării, paie și bălegar, acolo unde din împrejurări neprielnice îngroparea lor nu s'a putut face, scăpând de pieire viile, pe care bolșevicii le-au lăsat în starea arătată, dar care cu multă grijă și strădanii, în 2-3 ani vor fi refăcute, punându-se iar pe rod.

În campania agricolă din primăvara anului 1942, s'a insistat în mod deosebit asupra intensificării culturii plantelor textile: în cânepă, bumbac, de asemenea a leguminoaselor.

În sfârșit, o problemă ce s'a pus în plin pentru agricultura Basarabiei a fost și aceea a mașinilor și uneltelor agricole.

Bolșevicii, în pasiunea lor de distrugere, trebuiau să le distrugă și pe acestea și le-au distrus cu o sălbăticie rară: s'au găsit pluguri, seceră, toare, tractoare sfărâmate cu toporul și ciocanul, lângă unele din ele găsindu-se chiar unelte de distrugere.

De aceea, silintele plugurilor și ale organelor administrative și agricole au trebuit să se desfășoare și în sensul reparării și punerii lor în funcțiune. Concomitent, s'au adus de dincolo de Prut uneltele ce trebuiau numai decît folosite pentru efectuarea muncilor agricole: coase, seceri, pluguri, grape etc.

Câteva cifre ce se dau mai jos sunt vorbitoare: Din 291.875 pluguri scăpate dela bolșevici după un an de activitate, cifra lor se ridică la 385.251.

Dela 258 tractoare scăpate dela Ruși, Basarabia are astăzi 743.

În concluzie, cu tot prăpădul ce au lăsat în urma lor bolșevicii, agricultura Basarabiei a renăscut din cenășă, este pe cale de a o egala pe cea din 1940 și curând o va întrece.

POMICULTURA

Altădată, fructele Basarabiei erau vestite prin frumusețea și calitatea lor. Faima lor trecuse și peste granițe, realizându-se legături comerciale cu străinătatea.

La desrobire toate grădinile de pomi fructiferi ale Basarabiei, atât ale Statului cât și cele particulare, au fost găsite în paragină. Dintr'o singură privire, se dubănda convingerea că aceste grădini nu au fost îngrijite și nu au fost sub nici o formă ajutate pentru a rodi. De aceea, recolta catastrofală din toamnă nu a fost decât o urmare inevitabilă a acestei acțiuni criminale din partea bolșevicilor de a lăsa în părăsire, în scopuri politice, aducerea cu sula a locuitorilor în sovhozuri și colhozuri, a grădinilor de pomi fructiferi.

S'ar putea sustine de unii că această recoltă inferioară, aproape inexistentă cantitativ și calitativ, se datorește unui an ingrat, grație unui îngheț neașteptat, survenit când pomii se găseau în floare. Această afirmațiune cade însă dela sine. În fața certelor constatări că în puținele locuri unde îngrijirea pomilor s'a făcut după toate regulile de creștere și îngrijire a lor, destigur cu toate riscurile neplăcerilor ce ar fi avut de îndurat cultivatorii din partea autorităților sovietice, roadele au fost ca și altă dată.

În vederea înființării de livezi comunale, s'au defalcat 349 ha., până în prezent plantându-se 16,5 ha. livezi în comuna: Feraponteanca, Comrat, Chirsova și Bulboaca, Județul Tighina.

S'au reparat, redându-se funcționării, 149 cupatoare de uscat fructele.

S'a tratat în iarnă 1941/1942, 367.647 pomi fructiferi de diferite specii.

GRĂDINĂRITUL

Plecând dela constatarea că indeletnicirea grădinăritului niciodată n'a avut dezvoltarea trebuincioasă în Basarabia a fost necesar să se intervină energic pentru a încadra și această problemă în activitatea

de refacere în curs. Acest lucru a fost cu atât mai necesar, cu cât bolșevicii în vremea lor stăpânire de aici, au adâncit această lipsă, eliminând cu totul această indeletnicie.

În mod obligatoriu, toate instituțiile agricole și toate școlile primare au înființat răsădnite pentru a produce răsădirile necesare atât pen-

tru grădinile lor proprii cât și pentru indestularea novotelor din comunele respective.

Concomitent, vigilența continuă a autorităților administrative locale a stărpit din fașă orice de-lăsare și încercare de a nu se achita de această obligațiune elementară în domeniul gospodăriei rurale.

Fiecare gospodar și-a rezervat o porțiune de teren pentru cultura legumelor.

Înfăptuirile mai însemnate sunt următoarele:

S'a înființat un apreciabil număr de răsadnițe, pentru a pune la îndemâna instituțiilor de Stat și populației răsadnițele necesare.

S'au înființat 141 ha. grădini comunale. S'au organizat două instituții producătoare de seminte de legume.

Coșanca pentru obținerea semintelor selecționate și pepiniera Seimeni pentru obținerea semintelor necesare marelui consum.

PĂDURILE

Se știe din istorie, că alădată Basarabia era vestită prin pădurile sale. Hri-soavele ne vorbesc frecvent de codrii Basarabiei. Tigheciur lui Orheiului, etc.

La 1812, când în mod samavolnic această provincie a fost răpită de la sânul patriei - mame, suprafața pădurilor se ridica la cifra de cca. 350 de mii ha., ceea ce reprezintă față cu întreaga suprafață a Provinciei, fără județul Hotin, un procent păduros de 7,87%.

În timpul unui secol și 6 ani de cotropire rusească, modul de gospodărie silvică a acestei provincii a adus-o în situația, ca la 1918 să aibă numai 152.000 ha. pădure, adică 3,38%. Cu alte cuvinte, s'au pierdut 198.000 ha. pădure.

Aceasta s'a datorat lipsei de interes a ad.ției silvice ruse, care nu căuta de loc regenerarea pădurilor exploatare, fiind lăsată pradă pășunatului și apoi defrișării totale.

La 1918, când Basarabia s'a realipit la Patria-Mamă, serviciul silvic român înțelegând situația, a trecut la o exploatare rațională și nu s'a mulțumit numai să regenereze porțiunile exploatare, dar a trecut și la refacerea patrimoniului forestier, ajungându-se an de an (1918-1940), să recâștige pentru pădure, prin plantațiuni, suprafața de 32.000 ha. (26.000 ha. pe terenurile Statului și 6.000 ha. pe terenurile particulare).

În 1940, suprafața pădurilor în Basarabia însuma suprafața de 184.000 ha., adică un procent forestier de 4,09%.

În anul de cotropire vremelnice sovietică (1940-1941), gospodăria forestieră s'a manifestat prin exploatare pe suprafețe masive, mergând până la exploatarea rezervelor ce erau sortite de silviculura românească să asigure regenerarea.

Activitatea de viitor a silviculurii în Basara-

bia este de a se ridica procentul forestier până la procentul normal de 20%.

În primul deceniu s'a produs împădurirea unor suprafețe de 300.000 ha., care să asigure la finele deceniului un procent păduros de 11,5%.

Cele 300.000 ha. sunt repartizate astfel:

Pe terenuri degradate, 40.000 ha.

Perdele de protecție (parazăpezi) pe căile de comunicație, 31.000 ha.

Pe terenuri destinate creierii de păduri de protecție pentru apărarea națională, 84.000 ha.

Pe malurile apelor curgătoare pentru consolidarea și fixarea malurilor, 10.000 ha.

Pe terenuri comunale pentru crearea de păduri comunale, sortite a furniza materialul lem-nos în gospodăria rurală basarabeană, 85.000 ha.

Păduri în regiuni complet lipsite, la sud, pe terenuri intrate în posesia Statului, 50.000 ha.

Total 300.000 ha.

Pentru primul an al activității silvice și care se încadrează în programul decenal arătat, s'a realizat:

Împăduriri: păduri comunale, terenuri degradate, zone de interes militar, pe o suprafață de 2.106 ha.

Plantațiuni pe șosele 1.186 ha.

Față cu programul decenal de plantare a celor 300.000 ha., desigur că suprafața de 2.106 ha. reprezintă foarte puțin; normal ar fi să se împădurească a zecea parte, adică 30.000 ha.; dar a. vându-se în vedere că nu au existat pueți mai mulți și că o mare parte din pepiniere au fost distruse sub regimul sovietic, dându-i-se alle întrebuintări, nu s'a putut lucra mai mult.

Pentru anul în curs, s'au înfăptuit lucrări de pepiniere pe suprafața totală de 954 ha., mente să producă în toamna anului 1942 un număr de 100.000.000 pueți cu care se pot planta 10.000 ha.

Activitatea se va desfășura crescând, neputân. du-se întra direct în realizări mari datorită condițiilor de moment și anume, lipsei de personal, brate de lucru, etc.

PESCUITUL

Alături de agricultură și fructe, peștele din bălțile și apele Basarabiei reprezintă o bogăție de prim ordin. În trecut această bogăție n'a fost valorificată. Va fi nevoie ca pescuitul în Basarabia să aibă o dezvoltare

înaintată din toate punctele de vedere; pescari pregătiți și bine uilați, desigur români; industrie proprie românească cu materiile prime luate din pământul românesc, care să ne dea unelte de pescuit, dela plasă până la năvod, în acest mod încetând de a mai fi tributari străinătății; industrializarea peștelui.

Punerea în valoare a apelor Basarabiei bogate în pește va aduce după sine incalculabile venituri pentru Stat.

Intr'un cuvânt și această problemă formează o preocupare de căpetenie a conducerii Provinciilor, care nu se va da îndărăt dela niciun sacrificiu pentru a-i crea o stare înfloritoare cât mai repede.

În cadrul acestei probleme, se pune și problema valorificării deltei.

Ce nu se poate face în această deltă a noastră? Fabrică de celuloză, cherhanale sistematice, industrie de conservarea peștelui etc.

Aceste realizări vor veni cu siguranță. Dacă bunelor intențiuni și eforturi ale conducerii se vor alătura colaborări cinstită și inițiative folositoare, înfăptuirile pe acest tărâm vor fi cu atât mai rapide și mai complete.

ȘCOALA

Școala a fost pusă pe alte baze, accentuându-se asupra școlilor practice, al căror număr a fost sporit, în detrimentul celor teoretice.

S'a coborât cu aceste școli practice până la comune, iar în jurul

lor să poată învâța: cum să-și crească păsările; cum să sădească, să altoiască și să îngrijească pomii; cum să valorifice produsele gospodăriei; să dobândească cunoștințe de mici meseriași, dulgherie, potcovit etc., atât de necesare gospodăriei rurale.

Din acest punct de vedere, lozinca Provinciei este:

Înapoi la plug și la meserie. În timpul ocupației sovietice, școlile Basarabiei au fost deformat în mod total în funcționarea lor.

Aceste școli nu mai constituiau locașuri de instrucție și educație școlară primară sau secundară, ci focare unde se învăța: cum copiii să-și părască și să-și necinstească părinții; cum să hulească pe Dumnezeu; cum să-și atâte simțurile împotriva oricăror reguli de educație elementară și câte altele. Pentru ilustrarea acestei situațiuni se citează cazul unei școli din Chișinău, când directorul școlii convocând pe părinții și tutorii elevilor la o consfătuire, printre alte recomandări, le-a făcut și pe aceea de a lăsa copiii, băieți și fete, de a duce viață în comun, nelmpotrivindu-se la pornirile animalele eventuale ce ar naște în ei, aceasta fiind în ordinea firească a lucrurilor!

Dar pustiriile în domeniul învățământului nu au fost numai de ordin sufletesc, ci și de ordin material: localuri și personal.

Localurile au fost găsite, după alungarea bolșevicilor, în paragina, iar personalul didactic care mai rămăsese de pe urma urgiei deportărilor și ucidărilor, înspăimântat.

De aceea, a fost nevoie de o refacere a școlii și din acest punct de vedere. Acțiunea a fost încoronată cu succes, astăzi în Basarabia găsim școli în stare de funcționare;

2.306 școli primare cu 6.719 învățători; 64 școli secundare cu 861 profesori.

Refacerea sufletescă este în curs și a început a-și da roadele așteptate.

Copii cuminți ai basarabenilor au rămas în totalitatea lor refractari la toate încercările de falsificare a instinctelor, instrucției și educației din partea sovieticilor. Ca atare, opera de redresare sufletescă a țineretului, uzurată de înșăși cuminența copiilor în curând va fi definitiv biruitoare.

BISERICA

Furia bolșevicilor împotriva altarelor și a slujitorilor ei a fost nelăchiplăcută.

Altarele au fost pângărite sub toate formele, de la transformarea lor în ateliere meșugărești și pe alocuri, în locuri de depunere a dejectiunilor omenestii, până la destinarea lor pentru cluburi, săli de spectacole și localuri de petrecere.

Niciuna din capetele de rugăciuni dela școli n'a rămas netransformată.

Slujitorii lor au fost scoși din altare și când au scăpat de deportări sau asasinate, au fost puși la munci grele, nepotrivite cu vârsta, puterile și meseria lor.

Pe deasupra, alte biserici au fost arse, cum este Catedrala din Chișinău.

Este locul să se stăruie aci asupra faptului, că alături de bolșevici, în această sălbatică prigoană împotriva bisericii, primul rol l'au jucat jidovii.

S'a putut stabili fără putință de desmintire că Episcopia din Chișinău a fost incendiată de jidovi.

Este interesant și util de menționat modul perfid cum bolșevicii acționau pentru dărâmarea credinței în sufletul copiilor.

Se citează câteva cazuri:

Intr'un sat din județul Lăpușna din jurul Strășenilor, de sărbătorile Sf. Iulii Paști din anul 1941, copiii alături cu părinții lor, au mers la denii la sfințele slujbe, așa cum s'au pomenit din moș strămoși.

La ieșirea din biserică, așteptați de agenții sovietici, copiii au fost duși cu sila la "club" unde: s'au reprezentat filme cu caracter anti-religios, după care au fost puși să cânte și să danseze, după melodii ale unui patefon până la extenuare.

Intr'o altă împrejurare, copiii dela școala primară, când au venit dimineața în cursuri, au găsit tot drumul dela portită până la clasă, semănat cu cruci desenate pe pământ. Se întelege că micuții au ocolit aceste cruci, ferindu-se de a călca pe ele. În sfârșit, cu ocazia cutremurului din toamna anului 1940, învățătorii sovietici, găsind prilej de propagandă politică și anti-

religioasă și din acest cataclism, la o școală tot dintr'un sat din județul Lăpușna, au înfățișat acest fenomen ca fiind provocat de însuși Stalin, în supărarea lui împotriva pământului!

Inercerea neizbită firește, întrucât un micuț școlar moldovean țeste, și cu ochii vii, a adus pe învățătorii sovietici la realitate, cu o simplă și candidă întrebare, cum numai copiii pot să o facă: „Dar cum poate un om să cutremure pământul?”

S'ar mai putea cita și alte cazuri, de asemenea năzbătii sovietice.

Sunt deajuns cele înfățișate, de cea mai riguroasă autenticitate, pentru a ilustra un regim și pe slujitorii lui, în majoritatea lor jidovi.

Pentru a se vedea însă de câtă convingere erau animați sovieticii pentru noua lor religie ce o propovăduiau, se enumeră două cazuri din comuna Hânțești, județul Lăpușna:

Tot cu ocazia cutremurului, îngroziiți și ei, ca orice ființă viețuitoare de pe pământ în asemenea împrejurări, și-au adus aminte de Dumnezeu, așa cum face orice creștin.

Unele din soțiile ofițerilor și funcționarilor sovietici au cerut preotului satului să le boteze copiii noi născuți, ceea ce acesta a și făcut, și au purtat mame și copii, cruculițe la gât.

Nu știe omul ce să mai creadă. Comedie, înșelătorie de rând sau pur și simplu bătăie de joc?

De aceea, după alungarea iudeo-comuniștilor, a fost necesar a porni pe drumul refacerii și în această direcție, reasezând credința la locul de cinste ce i se cuvine, reconstruind altarele și punând pe slujitorii lor în rosturile lor firești.

Rezultatele n'au întârziat să vină.

Credincioșii s'au adunat în jurul altarelor, mai setoși ca niciodată de a asculta cuvântul Domnului, iar preoții s'au alăturat din prima zi cu tot sufletul la opera de refacere pornită în această provincie, ajutând cu vorba și cu fapta la recunoștința bisericilor și la readucerea tuturor celor răniți la turma lui Christos.

Lupta preoțimii basarabene nu este sfârșită. Va fi nevoie de noi și perseverente eforturi, pentru a alunga odată pentru totdeauna sectarismul religios și stilismul din Basarabia.

Lupta va fi cu atât mai grea, cu cât vremea stăpânire sovietică de un an și-a lăsat urmele ei și act. Într'adevăr, călăuziți de ideea de a destrăma cu orice preț minunata coeziune sufletească și națională a moldovenilor, bolșevicii au acționat în sensul distrugerii credinței strămoșești, prin desvoltarea pe toate căile a sectelor religioase și stilismului. Calea cea mai folosită de ei în acest scop a fost așezarea în funcțiuni de mare însemnătate, pe linia partidului comunist, a conducătorilor de secte.

Dar și pe acest tărâm, rezultatele luptei duse de păstorii sufletești ai populației basarabene a fost încununată de succese. În răstimp de un an, au fost readuși la dreptă credință câteva mii de rălăciți.

Inceputul este cu totul făgăduitor.

Lupta va fi dusă mai departe de fețele bisericesti, mână în mână cu autoritățile administrative și nu va lua sfârșit, decât atunci când sectele religioase și stilismul vor dispărea cu totul din Basarabia.

La desrobire am găsit: 898 biserici în stare acceptabilă, 27 transformate în cluburi politice și 13 distruse prin foc sau dinamită, precum și 526 de preoți, care rămăseseră sub ocupație, iar 48 de preoți lipsă, uciși și deportați.

Până astăzi s'au putut pune în funcțiune 912 biserici deservite de 1.111 preoți.

SĂNĂTATEA

În timpul celor 22 de ani de stăpânire românească, sănătatea populației basarabene a constituit o problemă de mari eforturi și

de importante realizări.

Ca rezultat al unei munci de atâția ani pe acest tărâm, am lăsat la cedare numeroase spitale, dispensare, băi și cuptoare de deparazitare.

La desrobire n'am mai găsit nimic. Totul a fost jefuit, distrus sau desorganizat. Patru spitale au fost complet arse și anume: spitalele dela Vadu Rașcu, județul Soroca; Telenești și Sărănteni județul Orhei și Comrat județul Tighina. Sanațorul Bugaz, care constituia o podoaibă a litoralului Mării Negre, a fost găsit prădat, devastat, cu instalațiunile și uzinele distruse. Alte spitale, cum ar fi cele dela Tighina, Căușani, Bulboacă, Călărași, au scăpat de a nu cădea pradă flacărăilor, datorită intervențiilor hotărâte din partea locuitorilor și a personalului de serviciu.

Au putut fi puse în funcțiune 81 spitale, 253 dispensare, 173 băi și 382 cupoare de deparazitare.

În ceea ce privește bolile epidemice, în special tifosul exantematic, de care Basarabia totdeauna a suferit, situația din timpul ocupației sovietice a fost catastrofală: 5.790 de cazuri de tifos exantematic.

După desrobire la sfînele unui an de stăpânire românească, există numai 103 cazuri de tifos exantematic.

Disproporția este vorbitoare.

Se insistă asupra acestei dispoziții, pentru a înfățișa ce nepotrivire isbitoare se află între ceea ce s'a afirmat totdeauna de sovietici în privința sănătății populațiilor aflate sub obăduirea lor și realitate.

Într'adevăr, bolșevicii n'au scăpat niciun prilej și au folosit toate căile de propagandă pentru a convinge lumea întreagă, că niciieri pe pământ, nu se dă mai multă îngrijire sanitară și nu se face mai multă igienă socială ca în „rațul sovietic”. Am mers până acolo că au prezentat prin presă și cinematograf în toată

lumea, sanatoriul de tuberculoși dela Bugaz de pe coasta Mării Negre ca o înfăptuire a regimului sovietic, când era cunoscut că acest frumos și modern sanatoriu era o realizare românească în cei 22 de ani de muncă și creație în această provincie.

Din activitatea desfășurată până acum de autoritățile românești după desrobire, s'au făcut înfăptuiri însemnate atât ca mijloace materiale și personal, cât și ca izbânzi în luptă cu bolile epidemice și sociale.

Mai este mult de lucru în acest moment, dar lupta nu va lua sfârșit decât când izbânda va fi deplină.

FINANȚELE

La cedarea Basarabiei, debitul lăsat a înțea o cifră importantă.

După desrobire, acest debit a fost anulat. S'au acordat de asemenea degrevări totale până la 1 Aprilie pentru impozitul agricol, clădiri și profesie.

În comercial s'au impus pe trimestrul Ianuarie și acesta redus la jumătate; dela 1 Aprilie s'a intrat complet în normal.

S'au efectuat încasări fără debit, realizându-se un total de 569.086.282 lei.

Este locul să se însemne aci atitudinea înțelegătoare și cu totul binevoitoare a țaranului basarabean, față de necesitatea de a se achita de îndatoririle materiale față de Stat. Așa a fost întotdeauna, așa este și astăzi.

Se exemplifică:

Când s'a lansat împrumutul Reîntregirii, din proprie inițiativă și necerându-li-se de nimeni, locuitorii Basarabiei s'au înscris cu sume importante. Prin această atitudine, ei care aveau, mai mult decât oricine pe lume, nevoia să fie ajutați pentru refacerea căminelor lor proprii, clădind peste mormanele de scrum și cenușe lăsate în urma lor de către bolșevici, au înțeles să sară în ajutorul Patriei, luând parte din inimă, atât la bucuriile cât și la nevoile Ei.

Când s'a lansat apelul nostru „Ajutorul de Iarnă” același basarabean, neîndemnat de nimeni, a contribuit de bună voie la împlinirea acestui gest de creștin și om, realizându-se însemnate cantități de cereale, alimente și îmbrăcăminte, precum și apreciable sume de bani.

Sunt gesturi ce contribuie la fixarea portului sufletesc al țaranului basarabean, arătându-l așa cum este el și așa cum a fost întotdeauna: bun, blând, îndelung răbdlător, cu nemărginită dragoste de familia și copiii lui, de ogor și de țară.

MUNCA ȘI ASIGURARILE SOCIALE

Situația găsită în câmpul muncii în Basarabia a fost deosebit de catastrofală.

Este necesar să se stăruiască asupra acestui lucru, întrucât U. R. S. S. s'a născut dintr'o revoluție a muncitorilor. Pe deasupra, acest organism politic se întitulează cu emfază „Republică a muncitorilor și a țaranilor”. Ar fi fost de așteptat ca cel puțin muncitorii să fi fost puși în situația de a putea munci

și așa duce greul zilelor în mod omenesc. Cel puțin atât era de așteptat din partea bolșevicilor. Spre marea nemulțumire a muncitorilor însă și spre confirmarea a tot ceea ce se știa pe toate căile în acest moment din raiul bolșevic, lucrurile s'au petrecut cu totul altfel. Adică, muncitorii au fost proletarizați până la ultima expresie a acestei noțiuni, murind literalmente de foame și umblând goi ca cerșetorii.

Un muncitor de fabrică de pildă, primea pentru o zi de muncă în general 5 ruble. La o putere de cumpărare a rublei scăzută, din această sumă, muncitorul era obligat să cheltuiască aproape 2,5 ruble pentru o pâine.

Cei mai rămânea, trebuia să i ajungă pentru: plata chiriei care se ridica la 12—15 ruble pe lună, procurarea alimentelor, procurarea îmbrăcămintii, reținerea de diferite feluri pentru un șir întreg de organizații politice sovietice, care se ridică la aproximativ 14 ruble pe lună.

Dacă la aceasta se mai adaugă și faptul că muncitorul chiar dacă ar fi avut cu ce să cumpere, n'avea de unde, precum și faptul că un muncitor necăsătorit, care era obligat să ia masa, la o ospătărie de stat, trebuia să plătească aproape 7 ruble pe o masă desigur nesubstanțială, apare clară situația nenorocită în care au fost găsiți muncitorii în Basarabia.

De aceea, pentru întiriparea din nou a muncii în Basarabia, a fost nevoie în adevăr de o muncă stăruitoare zi de zi din partea organelor însărcinate cu această operă.

La deosebire, centrele comerciale și industriale ale Provinciei care în trecut dispuneau de o pânză de industrie, prăvălii etc, precum și de o numeroasă populație muncitorească, n'au putut prezenta în urma prăpădului bolșevic aproape nimic în acest domeniu: comerțul și industria la pământ, iar muncitorii risipiți.

Elementul patronal și salariat era aproape inexistent, parte fiind executat, deportat sau îndepărtat din câmpul muncii, iar parte fiind retras pe la sate și prin păduri din pricina teroarei și distrugerilor executate de bolșevici, înaintea intrării armatelor de desrobire.

Activitatea sa s'a desfășurat în acest dome-

niu după desrobire de către organele de resort, se caracterizează prin contactul personal, luat cu lumea de meseriași și de muncitori. La cea mai mare parte din ei constatându-se o stare de deprimare evidentă, s'a lucrat la redresarea lor morală și la câștigarea acestora pentru spiritul cel aducea noul regim politic românesc, de care ei, datorită răstimpului de ocupație sovietică, rămăseseră străini.

După un an de activitate, au putut fi aduși înapoi la muncă 13.575 muncitori de diferite categorii, calificați și necalificați.

Mână în mână cu aducerea la muncă a acestor elemente, s'a realizat și opera de „Asigurări Sociale”.

Fiind în acest domeniu, s'au luat lucrările de la început, s'a aplicat în mod integral principiul muncii românești.

Ținându-se seama de faptul că renașterea românizării meșteșugului, în adevăratul ei sens și scop util, se poate obține prin indemnarea și trimiterea tinerilor spre meserii, cu ocazia cercetării diferitelor întreprinderi, s'a hotărât angajarea de români făcând din aceasta o condiție esențială pentru menținerea în funcțiune a acelor întreprinderi.

În legătură cu pregătirea acestor muncitori și în măsura necesităților s'au înființat cămine de ucenici în centrele populate și acolo unde industria și-a început dezvoltarea.

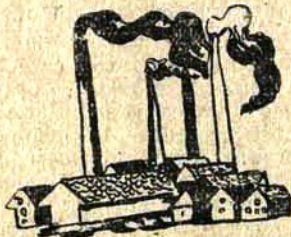
COMERTUL

Ca și celelalte ramuri de activitate basarabene, viața comercială a fost făcută țândări de către bolșevici. Din prima zi a ocupațiunii sovietice, tot ce a fost comerț a trecut pe seama celui rus, în modul aceasta anulându-se tradiții și deprinderi a o bună parte din locuitori. Sub scutul țării românești, comerțul se va desvolta fără doar și poate în mod activ, într-un spirit de colaborare frățească și cu eliminarea necondițională a ideii de interes personal, exagerat și de câștig prin speculă.

Dacă la aceasta se mai adaugă, că datorită împrejurărilor locale, comerțul a intrat aproape în totalitatea lui în mâinile românilor, apare clar ce frumoasă victorie se anunță în această provincie pentru această ramură de activitate.

INDUSTRIA

Ca și comerțul, în industria a fost găsiu pusă la pământ. În loc de mori și fabrici de diferite feluri am găsit mormane de moloz, scrum și cenușe. Pe alocuri, în stadațiile în întregime lor, furate de bolșevici și transformate: în alte părți piesele importante distruse cu dinamita, ciocanul sau petrolul; iar pe alocuri mașini rămase pe drumuri în noroi, din neputința de a fi transportate.

A fost necesară deci o muncă supra omenească de a se aduna de peste tot ce s'a mai putut găsi și a reface morile și fabricile năruite, dându-le viață. În deosebi, se punea acum problema morilor țărănești, deoarece locuitorii Basarabiei, după retrăgerea bolșevicilor, rămăseseră fără niciun pumn de făină în căpistere. Era înduioșător, în primele zile, tabloul înfățișat de locuitorii basarabeni, care deși muncitori ai pământului, nu aveau cu ce se hrăni în lipsa morilor distruse de cei care într'un an de zile în cluburi politice și în toate întrunirile le făcuseră „pologia raiului bolșevic. Și această problemă, în special a morilor țărănești, a fost rezolvată în mod rapid prin intervenția promptă a autorităților, ajungându-se după un an de activitate în Basarabia, să funcționeze 627 mori. Astăzi majoritatea morilor țărănești de prin sate sunt puse în funcțiune și populația nu este nevoită a se hrăni cu grăul fierț.

Morile sunt uniform repartizate în toată provincia, încât pentru a face măcinșul țărani nu trebuie să meargă la distanțe mari.

Tot atât de rapid a fost rezolvată și problema îndestulării populației cu untdelemn. S'au pus în funcțiune aproape toate uleiștele țărănești. Populația sătească este astăzi în toate regiunile aprovizionată cu untdelemnul necesar pentru nevoile lor. În total astăzi funcționează 201 fabrici de ulei, răspândite prin toate colțurile provinciei.

S'au pus în funcțiune și 37 de diverse fabrici. Deasemenea aproape toate uzinele electrice ce au funcționat înainte de război. Toate orașele, capitalele de județ au astăzi lumină electrică.

La venirea autorităților române, toate uzinele au fost găsite distruse. Au fost puse în funcțiune peste tot unde au funcționat, uzinele de apă distruse și ele de bolșevici.

Atât pentru uzinele electrice cât și pentru cele de apă, motoarele necesare au fost reparate, dintre cele rămase mai puțin deteriorate sau au fost aduse din Vechiul Regat. Astăzi funcționează 21 uzine electrice și 5 uzine de apă.

Valoarea fabricelor de diferite feluri puse în funcțiune până astăzi se ridică la suma de lei 1.564.950.000.

Se menționează că valoarea celor avariate se ridică la suma de lei 1.392.610.000, iar a celor distruse la 2.947.000.000 lei. Capacitatea de producție a morilor puse în funcțiune se ridică la 5.600 tone.

Forța motrică ce acționează asupra industriei pusă în prezent în funcțiune este de 52.772 H.P.

Se menționează că și în industrie, ca și în comerț, capitalul și munca sunt în totalitatea lor românești. Va fi nevoie ca industria basarabeană să fie dezvoltată peste limitele industriei din 1940, străduindu-se asupra industrializării agriculturii, peștelui și fructelor, cele trei mari izvoare de bogăție ale Basarabiei.

Nu se va cruța nicio osteneală și nicio cheltuială de inițiativă, pricepere și mijloc, pentru ca scopul propus să fie atins.

ROMÂNIZAREA

Pentru Basarabia, problema se pune pentru întâia oară. Înainte de cedare n'a fost vorba de o asemenea reformă fundamentală.

Cum s'a arătat, în special la industrie, comerț și muncă și unde totuși era de făcut dela început, această provincie a oferit condițiuni prielnice pentru a ataca și rezolva această problemă din toate laturile și pe toate fețele. Această operă a fost foarte mult ușurată de faptul că marea majoritate a evreimii, care altă dată stăpâna de fapt economicește această provincie, după desrobire nu a fost găsită, fiind plecată cu tovarășii lor de jaf, omoruri și ingenuchieri a lumii. Opera ce se găsește în curs de desfășurare în Basarabia este de proporții vaste, dar în mod cert ea va fi dusă la bun sfârșit, cu oricâte piedici s'ar pune în cale, cu oricâte sacrificii s'ar cere.

Va fi un titlu de mândrie pentru această provincie, ca în curând să prezinte alături de celelalte surori ale ei din Țara Românească o înfățișare demografică, economică, de limbă, obiceiuri și datini, așa cum era în vremea Marelui Voevod dela Putna.

MIJLOACE DE COMUNICAȚIE

La data retragerii din Iunie 1940, rețeaua drumurilor împietruite din Basarabia se găsea în completă stare de întretinere, iar toate drumurile de mare circulație, împietruite și neîmpietruite,

erau înzestrate cu poduri necesare, construite după toate regulile tehnice. La desrobirea Basarabiei am găsit șoselele împietruite, în mare parte degradate, din cauza neglijării lucrărilor de întreținere, iar majoritatea podurilor, în deosebi cele mai principale, cu deschideri mari, distruse, din care cauza circulația pe aceste drumuri a fost întreruptă.

Toate lucrările de îndiguire și rectificare de cursuri de ape au fost distruse și terenurile asenate au fost din nou inundate.

Într'un interval scurt de un an de zile dela desrobirea Basarabiei până în prezent, în cadrul acțiunii de refacere a Provinciei, în domeniul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, s'au făcut următoarele lucrări:

S'au executat lucrările de întreținere a 1.363 km. de drumuri împietruite, datorită căreia măsurile cu toată circulația extraordinară, toate drumurile sunt menținute în stare de viabilitate.

S'a împietruit din nou 170 km. de șosea. S'au construit din nou 576 poduri și podete și s'au reparat 518. S'au completat și s'au făcut din nou 365 km. de terasamente. S'au aprovizionat 460.894 mc. de piatră. S'au aprovizionat 108.466 mc. de nisip.

S'au aprovizionat 5.130 mc. de lemnărie. Din această succintă prezentare a înfăptuirii

lor pe țărâmul mijloacelor de comunicație, rezultă câtă energie și muncă s'au desfășurat, pentru ca într'un timp atât de scurt să se atingă aceste bune rezultate.

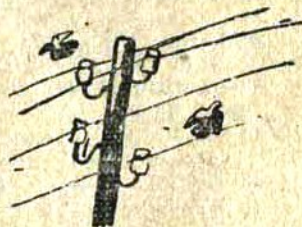
Această operă va fi dusă mai departe în același ritm și cu aceeași vigoare pentru ca Basarabia să ajungă cel puțin la nivelul surorilor sale de dincolo de Prut, din punct de vedere al liniilor de comunicație.

În acest scop, cu căderea iernei, Basarabia a devenit un vast șantier, toate cartierele furnicând de harnici lucrători, pentru a scoate piatra necesară realizării drumurilor prevăzute în planul de construcție, începând din primăvară.

La extracția pietrei din cariere s'au folosit aproape în mod total munca de folos obștească, mai ales premilitari; de asemenea, la căratul ei pe traseele în proiect.

LEGĂTURILE TELEFONICE

După retragerea bolșevicilor, rețeaua telefonică a Basarabiei a fost lăsată într'o stare de plâns. Cifrele ce se dau mai jos în această privință sunt vorbitoare.

S'au găsit numai 4.873 km. fire telefonice și 2.109 km. circuite.

Nevoia legăturilor telefonice s'a făcut simțită în mod acut încă din prima zi. Într'adevăr, cum altfel s'ar fi putut pași la opera de refacere, fără legătură între diferitele organe de conducere și conlucrare, mai ales când și celelalte mijloace de comunicație, căi ferate, șosele telegrafice, etc., erau făcute de tudeo-comuniști una cu pământul?

Sub apăsarea acestei nevoi, organele însărcinate cu refacerea rețelei telefonice alături cu armata, s'au așternut voinicește la lucru, după o muncă istovitoare de zi și noapte, ajungând în răstimp de un an să atingă ceea ce se lăsa la cedare în 1940 și pe alocuri să întrecă, realt, zând; 32.755 km. fire telefonice, 12.499 km. circuit și 142 centrale.

POȘTA ȘI TELEGRAFUL

Ca și rețeaua telefonică, poșta și telegraful Basarabiei la desrobire, au fost ca și inexistente.

Astfel, toate oficiile poștale telegrafice lăstate la cedarea Basarabiei cu toate instalațiile necesare au fost găsite golite de orice instalație. Deasemenea, nu s'a

mai găsit nici un aparat telegrafic rapid din cele lăstate

La fel, rețeaua telegrafică, lăsată intactă, a fost găsită în cea mai mare parte distrusă.

Astăzi, datorită muncii de zi și de noapte, poșta și telegraful Basarabiei au fost readuse la starea din 1940, pe alocuri întrecând realizările de atunci; de exemplu: numărul aparatelor telegrafice rapide a fost dublat.

A fost nevoie să se procedeze rapid și cu tot sufletul, pentru punerea în stare de funcționare a telegrafului și poștei, din nevoia de care s'a mai vorbit a legăturii atât de necesare în Basarabia.

Organele însărcinate cu această realizare, ca și la telefoane, și-au făcut în mod complet datoria, cu multă tragere de inimă, abnegație și curaj, iar uneori, trebuind să se lucreze sub focul inamic, au mers până la sacrificiul vieții.

CĂILE FERATE

Călcând pe urmele bolșevicilor în Basarabia, cine a trecut Prutul a fost îngrozit de toată opera de distrugere pe care bolșevicii reușiseră să o facă. Distorugere în toate domeniile, oricât de neînsemnate ar fi fost ele.

Dar în acest noian de distrugeri, dacă a fost ceva care să cutremure mai adânc pe privitor, apoi tabloul distrugerilor făcute de bolșevici la căile ferate a fost în mod cert sguduitor.

Oricâtă imaginație ar pune cineva să reconstituie aceste distrugeri, n'ar reuși, fiindcă ele au fost deadreptul uluitoare; toate gările scrum și cenuse, castelele de apă aruncate în aer; depourile și magazinele arse; terasamentele liniilor arate în multe locuri pe zeci și sute de kilometri; toate podurile distruse.

În asemenea condițiuni, plus aceea de a îngusta liniile, deoarece rușii reușiseră să lărgească toate liniile, dându-le ecartamentul obișnuit al căilor ferate sovietice, au trebuit să înceapă vasta operă de refacere, organele căilor ferate ale noastre.

Alături de ele, s'au găsit unități militare speciale din armata noastră și a aliaților noștri germani, precum și toate autoritățile din provincie care au dat oamenii, mijloace de transport, etc., în scopul refacerii cât mai rapide a căilor ferate, nevoi imperioase operative mai ales cerând aceasta.

Rezultatele obținute au fost complete într'un timp foarte scurt, ecartamentul fiind adus la cel normal, podurile fiind refăcute, toate instalațiile din gări fiind puse în funcțiune, etc.

Mai este de lucru în această direcție, în special aceea a clădirilor de diferite categorii distruse; dar în curând toate lipsurile vor fi împlinite și toate nevoile satisfăcute.

În prezent toate căile ferate ale Basarabiei sunt în plină funcțiune satisfăcând toate nevoile de transport.

ZOOTECNICA

În totdeauna Basarabia s'a mândrit cu vitele pe care le avea: în deosebi oi, cai și vite cornute. La cedare, Basarabia a rămas cu stocuri importante din aceste categorii de animale.

Bolșevicii au trebuit să pustiască și acest avut prețios al provinciei și au făcut-o cu prisosință. Într'adevăr la desrobire, am găsit lipsă din stocurile lăstate:

478.098 oi, aproape toate de rasă.

132.121 de cai, dintre care armăsari reproducători proprietatea Statului în număr de 71.

52.661 bovine.

Singura enunțare a cifrelor date vorbește dela sine.

Nu ne putem stăpâni de a nu stărui cu toată indignarea asupra acestui jaf ne mai pomenit în această avuție a pașnicei provincii basarabene.

Ar putea să susțină unii că acest fapt s'a datorat legilor inexorabile ale războiului, pentru satisfacerea cu carne, cu mijloace de transport și cu cai de călărie a armatelor de operațiuni sovietice. Dar acest argument nu poate sta în picioare atâta vreme cât știm că bolșevicii au răpit și oamenii, ducându-i pe drumuri de unde nu s'au mai întors. În această privință, documentul ce am prezentat în privința modului cum se făceau depozitățile este elocvent.

Prin urmare, intențiunea bolșevicilor de a secătui pur și simplu întreg pământul Basarabiei de toate vitele de muncă și producție de pe lângă casa omului, călcând peste orice regulă elementară de omenie, este o realitate care nu poate fi desmințită.

Norocul a fost că ritmul operațiunilor de desrobire impus de vitezele armate române și germane n'a dat răgazul de a se secătui complet pământul Basarabiei de cai, oi și boi. Altfel, am fi găsit un inens pustiu.

Că intențiunea lor a fost aceasta, o mai dovedește și faptul că multe din turmele și cirezile luate au fost prinse pe drum de armatele operative pe Bug și dincolo de acest râu, tocmai pe Nipru. Ele au fost întoarse din drum, aduse în Basarabia și redată foștilor stăpâni. În modul acesta s'a putut recupera o parte, mică desigur, din animalele furate în scopul arătat.

Problema ce se pune pentru refacerea întregului stoc de animale pe care La avut Basarabia este anevoioasă, dar își va găsi deslegarea printr'o vigoasă și stăruință continuă din partea tuturor, folosindu-se următoarele căi: o organizare modernă a creșterii vitelor, o întreținere

mai înaintată a lor, precum și o raționalizare studiată și aplicată cu rigurozitate a consumului de carne.

În acest scop s'a și făcut oarecari realizări de la desrobire până acum.

S'au pus în funcțiune 3 laboratoare și 5 spitale veterinare.

S'au făcut toate grajdurile comunale lăsate la cedare, în număr de 184. S'au pus în funcțiune 38 de dispensare veterinare. S'au creat 7 sinclife de creșterea animalelor. Opera de refacere va fi dusă mai departe cu aceeași dârzenie, pentru a înfăptui tot ce este necesar în scopul reconstituirii și depășirii stocurilor de vite, una din avuțiile de totdeauna ale Basarabiei.

REFACEREA ORAȘELOR

Este cunoscut că dinamita și mai ales focul bolșevic și-au făcut opera de distrugere mai cu seamă unde viața pulsa mai intens prin marile aglomerări de oameni, comerț, industrie, meșteșuguri, etc. Și la sate această operă de distrugere a atins proporții impresionante, dar la orașe ea a intrat pe orice margine.

Cine a văzut Basarabia după desrobire, a putut vedea la orașe cum un nesfârșit număr de așezări omenești, în special industrii de orice categorie, au fost făcute una cu pământul.

De aceea și în acest domeniu va fi nevoie de multă trudă și osteneț, pentru ca orașele să-și redobândească înfățișarea lor de orașe, lăsând-o la o parte pe cea de acum: așezări omenești cu cea mai mare parte din clădiri năruite, iar locuitorii strecurându-se printre ele ca niște fantome ce nu-și găsesc locul.

Munca pentru ștergerea acestor urme a început încă din prima clipă.

Imensul morman de ruine în care a fost lăsat în special Chișinăul, în urma retragerii bolșevicilor, a fost o grea problemă de refacere.

Desigur sub stăpânirea bolșevică, capitala Basarabiei nu a făcut un pas înainte. Orașul a trăit un an sub ocupație străină, fără a i se aduce o cât de mică îmbunătățire, toată acțiunea bolșevicilor fiind îndreptată, ca peste tot, asupra propagandei de comunizare a maselor, neglijându-se în mod total cea mai mică preocupare pentru buna stare a locuitorilor și îmbunătățirea așezărilor omenești. În asemenea condițiuni, îți vine să crezi că înșiși bolșevicii își dădeau seama de vremelnica lor așezare în Basarabia.

Vechiul Chișinău avea o înfățișare pestriță. Stilul unei clădiri nu semăna cu al celeilalte. Fiecare construise cum a dat Dumnezeu, fără nicio preo-

cupare de stil, dând orașului un aspect cu totul nepotrivit acestei așezări de oameni de proporții importante.

De aceea, în planul de refacere, primul loc îi va ocupa crearea unui stil care să poarte pecetea stilului românesc.

Când se va pasi la realizări pe acest țărâm, se va ține seamă în mod total de acest deziderat pentru aducerea lui la îndeplinire, atât în ceea ce privește Chișinăul cât și toate celelalte orașe basarabene.

Pe lângă aspectul curat românesc ce trebuie să aibă în viitor, orașele basarabene vor trebui să fie reduse ca înfățișare, însă completate cu grădini, instituții de Stat, particulare, clădiri după ultimele cerințe ale tehnicii de construcție.

În ceea ce privește Chișinăul dat fiind că populația a scăzut cam la jumătate, orașul va fi cât mai concentrat în jurul actualului centru, unde se vor găsi grupate toate instituțiile de Stat și particulare necesare înviiorării comerțului, industriei și agriculturii. În cartierele din partea de jos a orașului se vor construi locuințe ieftine pentru funcționari și familiile eroilor din războiu.

În Chișinău s'a reparat Catedrala distrusă de bolșevici. Grădini și parcuri vor înconjura Catedrala prelungindu-se în jurul orașului până la păraul Băcului.

Din prima zi pentru orașele basarabene s'a pus în mod acut rezolvarea problemei apei și luminei. Toate uzinele și instalațiile respective au fost găsite distruse complet.

Pe cât de importante au fost distrugerile, tot pe atât de importante realizările obținute în acest domeniu.

Intr'adevăr astăzi, aproape toate orașele basarabene au uzinele electrice refăcute (21), cu forță motrică de 3376 H. P.; deasemenea uzinele de apă (85), cu o forță motrică de 332 H. P.

ACȚIUNEA DE CULTURALIZARE

Ținând seamă de realitatea că satul românesc din Basarabia formează o entitate care trebuie să se găsească în centrul preocupărilor tuturor, s'a găsit necesar să se păsească viguros și la acțiunea de culturalizare a Statului.

Intr'adevăr, acest sat basarabean prezintă acum un exemplu de probleme specifice de ordin religios, școlar, social, economic, național.

Numai cunoașterea exactă a acestui complex de probleme proprii satului basarabean, poate duce la o echitabilă soluționare a lor, integrând astfel populația sătească a Basarabiei în trupul întreg al poporului român, așa cum împrejurările de astăzi o cer.

Deci, pentru împrejurările Basarabiei, se cere o colaborare strânsă între toate organele Statului ce reprezintă în sat instituțiile respective, pentru ca din cunoașterea complexului de probleme ale satului basarabean să se poată da rezolvarea lor doriță.

Școala satului este bun prilej de colaborare a reprezentanților instituțiilor de Stat cu locuitorii de frunte ce fac parte din consiliul de primărie. În satul basarabean, pentru cunoașterea realităților satului sub toate aspectele.

La această școală a satului, se va lucra pentru ridicarea satului basarabean. Niciodată până acum nu s'a prezentat o atât de favorabilă ocazie, pentru ca satul să fie cercetat, cunoscut în totalitatea problemelor ce înfățișează, cunoscută fiind lipsa de armonie între slujbașii statului din sat, în trecut.

Pe lângă nucleul acesta solid format din slujbașii satului, însăși obștia satului își are la „Școala Satului” reprezentanții cei mai destoinici: agricultorii aleși, viticultorii, crescătorii de animale de rasă, gospodinele cele mai pricepute și harnice, intelectuali prețuiți, bravi luptători, întorși cu piepturile împodobite cu decorații. Iată pentru ce problemele complexe ale satului basarabean, nu numai că pot fi cercetate și cunoscute dar și prezentate în toată realizarea lor de cei ce vor alcătui conducerea și organizarea școlii satului din Basarabia.

În acest scop, pentru începerea activității școlii satului, fiecare conducere sătească a fost obligată să cunoască în prealabil anumite realități ale satului respectiv, pentru a putea adapta programul corespunzător mai ales în latura ei economică.

În vederea acestei cunoașteri premilitare a complexului de probleme ale satului basarabean, s'a întocmit un program cuprinzând punctele esențiale ale problemei, urmând ca cele de detaliu să fie adăugate în raport cu nevoile locale ce trebuiesc negreșit știute înainte de începerea activității școlii satului.

În acest cadru, în fiecare sat, târg și suburbana din cuprinsul celor 9 județe s'a înființat câte o „școală a satului”.

Această școală funcționează în localul căminului, acolo unde există asemenea localuri; unde nu există, s'a instalat într-unul din cele mai încăpătoare imobile rămase dela evrei, sau la școala primară cea mai încăpătoare din localitate respectivă.

Durata cursurilor: trei luni și jumătate, începând dela 1 Decembrie 1941, cele 15 zile dela sfârșitul cursului fiind destinate numai demonstrațiilor practice pe câmp, tocmai atunci începând și lucrările de primăvară.

S'a insistat în mod deosebit ca în activitatea școlii satului să se stăruiască asupra lucrului practic, numai în modul acesta putându-se ajunge la realizări concrete: chestiuni economice, agrice, industrie casnică, etc.

Ca puncte de program, s'au prevăzut educația intelectuală sufletească pe toate laturile; educația fizică și sanitară; educația economică; educația obștească; educația femeii.

Ațiunea de culturalizare a satelor este în plină dezvoltare și rezultatele de până acum îndreptățesc cele mai frumoase speranțe.

În ațiunea de culturalizare a satelor, s'a plecat dela un principiu pe care l'a afirmat Condu-

cătorul Statului și anume acela că satul românesc trebuie să-și recapete importanța și să-și revie o viață de sine stătătoare, așa cum a fost constințit prin tradiția obiceiurilor și așezărilor românești.

Satul fiind primul nucleu de viață colectivă, este firesc ca el să fie prevăzut cu tot ceea ce trebuie să asigure activitatea și propășirea lui pe toate tărâmurile: gospodărie, școală, educație, sănătate, etc.

Propășirea lui stând la baza întregii opere de redresare a Statului, satul deci trebuie repus în vechile lui drepturi de a trăi de sine stătător ca unitate fundamentală în structura generală a Statului.

Școala satului este deocamdată un început și un prim pas către înfăptuirea acestor deziderate.

PREGĂTIREA PREMILITARĂ

Alături de organele administrative și speciale precum și de toată populația Basarabiei, premilitarii au luat parte din prima zi în mod laudabil, la opera de refacere a acestei provincii.

Ajutorul lor a fost foarte prețios, fiindcă acești tineri aduceau cu ei elanul tinereții și vigoarea.

Pentru ca randamentul lor să fie cât mai mare, a fost nevoie să se dea o serie de îndrumări pentru a concilia necesitatea de a fi pregătiți în domeniul instrucției militare cu necesitatea de a ajuta în mod efectiv și cât mai complet opera de refacere.

În rezumat aceste îndrumări sunt următoarele:

Instrucția premilitară, propriu zisă, va conta din educație sub toate aspectele ei, iar instrucția militară se va mărgini la ceea ce trebuie în mod imperios unui soldat la război: folosirea terenului, camuflajul, lucrările de sapă, instrucția observatorului și cercetașului, semnalizarea, telefonie etc.

Cea mai mare parte din timp va fi afectată lucrărilor practice pentru refacere, prin aplicarea principiului muncii de folos obștească.

În acest scop, premilitarii Provinciei ctg. 1942, 1943, 1944 și 1945 au fost întrebuințați în cursul anului la următoarele munci de folos obștească:

S'au scos 48.171 m. c. piatră de carieră.

Au colectat cereale pentru armată.

Au reparat poduri și podete, șosele și drumuri.

Au contribuit la construirea podului peste Niștru la Criuleni.

Au scos pueți, au săpat gropi pentru sădit pomi și au sădit în această primăvară 5.537.258 pomi.

Au adunat semințe forestiere și plante medicinale.

Educația tineretului premilitar se face cu deosebită grijă pentru a forma cetățeni vrednici, loiali și pătrunși de sentimentul datoriei.

Din faptele ce se vor arăta mai jos, se poate vedea că tineretul premilitar este pe făgaș și se încadrează în noua orânduire a Provinciei și spiritului de ordine și sacrificiu al individului.

Astfel un premilitar din comuna Cătracția

cu ocazia unui incendiu a pătruns în grajdul comunal cuprins de flăcări, a deslegat 2 tauri și i-a scos din grajd salvând prin curajul său taurii comunali.

În comuna Bestemac (Cahul), premlitarii fiind anunțați că un bolșevic jidov, a trecut spre Leova, un număr de 4 premlitari l-au urmărit zile întregi până ce l-au prins și predat postului de jandarmi.

Un alt premlitar din județul Lăpușna, fiind în drum spre pădure, a fost oprit de 3 parașutiști sovietici și trimis în sat să le cumpere pâine. Premilitarul a cumpărat pâinea, dar a anunțat și postul de jandarmi, care l-a trimis cu pâinea la bolșevici, luând însă măsuri pentru prinderea parașutiștilor.

ASISTENȚA SOCIALĂ

A luat o față nouă și un avânt considerabil prin înființarea Consiliului de Patronaj, al cărui program vast și variat îmbrățișează integral nevoile asistenței sociale, sub toate aspectele ei.

Acest Consiliu de Patronaj s'a născut din suflul de dreptate, de reală dragoste pentru semenii și de jertfă, ce caracterizează E R A NOUA.

El vine să adune într'un singur mănunchiu toate energiile dispersate în slujba asistenței sociale, aducând prin această toate avantajele comandamentului unic.

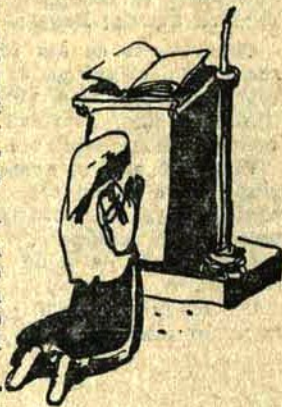
El nu suprîmă niciuna din activitățile meritorii vechi, nu atinge nicio inițiativă, ci vine numai să coordoneze, să stimuleze și să sprijine activitatea acestora, înlăturând suprapunerile care rispec mijloacele și energiile și în același timp să completeze toate golurile inerente unei activități dispersate. El vine să dea un nou și puternic impuls întregii activități în acest domeniu.

Incadrat în autoritatea de Stat, consiliul mobilizează toate forțele voluntare și le asigură concursul nelimitat al tuturor celorlalte autorități.

Activitatea lui în sat este urmărită și supravegheată de însuși Conducătorul Statului, ceea ce prezintă suprema cheazăște de cale deschisă în rezolvarea promptă și completă a problemelor impuse și totodată cheazășta morală a oricărei activități.

Sprijinită pe acțiunea Consiliului de Patronaj, asistența socială a putut pași în faza matură, căpătând puteri noi care o fac valabilă să poată îmbrățișa în întregime vastul câmp ce i se deschide.

Ea nu se oprește numai la marile centre, ci pătrunde până în cel din urmă bordeiu și ajunge lângă cel mai umil cetățean.

Este o forță vie, impunătoare, armata albă gata de a interveni ori unde ar chema-o o nevoie sau o durere omenească.

Imediat după reîntoarcerea stăpânirii legitime, echipele trimise de Conducătorul Statului s'au pus la lucru, pentru normalizarea vieții și pentru vindecarea numeroaselor răni morale și sociale, lăsate de stăpânirea vitregă.

Se pune un complex de probleme, toate grave, urgente, toate de mari proporții, toate de rezolvat în condițiuni extrem de precare.

Singura pârghie de susținere a fost cuvântul Conducătorului Statului, care din primul moment a luat în grija sa Provincia desrobită trimițând cele dintâi echipe de lucru ale sale.

Prin aceasta s'au primit puteri noi de muncă și primele rezultate nu au întârziat să se vadă.

Echipele au început să împartă alimente și diverse ajutoare, să deschidă și să curețe comune, cațiile blocate de dărâmături și să refacă instalațiile vitale.

Câteva săptămâni numai după primele manifestări de viață nouă, s'a procedat la constituirea formală a Consiliului de Patronaj. Era și timpul, căci problema capitală și de primă urgență, problema spitalizării și îngrijirii răniților ce seoseau în număr tot mai mare de pe front, se impunea acum pe deasupra tuturor celorlalte.

Deaceia, pentru un moment, quasi totalitatea mijloacelor a fost concentrată în această direcție, mână în mână cu Serviciul Sanitar, independent și totuși alături de „Crucea Roșie”, care și ea, abia renăscută, trecea cu succes un greu examen.

Numărul forțelor voluntare începe să crească, curentul de muncă să se extindă și să se accentueze, iar activitatea să ia aspectul unei adevărate lupte de întrecere.

În termen numai de câteva zeci de ore, s'a cerut înființarea unui nou spital, în alt asemenea termen dublarea capacității unui al doilea și în fine, completarea dotațiunii la un al treilea și un al patrulea.

Activitatea s'a desfășurat în domenii multiple și cu rezultate foarte bune. În prima ordine de urgență, s'a urmărit asistența generală a ostasului și a familiei sale, precum și asistența unei categorii speciale de familii rămase fără sprijin, de pe urma deportărilor.

În a doua s'a urmărit asigurarea asistenței individului, continuă dela naștere până la moarte, în toate situațiunile precare sau de suferință prin instituțiuni corespunzătoare.

În partea ultimă, s'a prevăzut restul modalităților de ajutoare pentru fiecare caz, acordându-se o deosebită atențiune cantinelor școlare.

Pentru traducerea în fapt a planului de activitate s'a examinat mai întâi situația vechilor societăți și instituțiuni de asistență, suprimate sau ruinate de regimul bolșevic. Acestea au fost chemate la viață, creindu-li-se noi posibilități de asistență.

Această vizită a fost urmată de un ajutor de 4.000.000 lei, trimis numai după câteva zile de Consiliul Central.

Mărinimoasa grijă a Doamnei Președintă Generală a Consiliului de Patronaj pentru mult încercata Provincie desrobită a continuat mai departe, prin trimiterea de ajutoare de tot felul, cu care s'a putut face față nenumăratelor nevoi și tămăduind multiplele răni pricinuite de vrăjmași.

În cadrul planului general de activitate, înfăptuirile mai importante realizate până acum, sunt următoarele:

S'au înființat și ajutate spitale.

S'au acordat ajutoare văduvelor de război, orfanilor și invalizilor, precum și familiilor concentraților.

S'au înființat cantine, prin acestea urmărindu-se și un scop educativ. Copiii sunt educați în sensul că hrana care li se dă nu este o pomană, ci o răsplată pentru munca pe care o depun în școli la învățatură și în ateliere și pentru purtările lor bune în afară de școală.

S'a desfășurat o intensă activitate în cadrul acțiunii „Ajutorul de iarnă”. Înfăptuirile înfățișate aici după un an de muncă fără preget și silințe supra omenești, au fost consfințite prin vizita făcută de Mareșalul Conducător, în cursul acestui an când a cercetat Basarabia, dela Sud la Nord, oraș cu oraș și aproape sat cu sat.

Cu prilejul acestor cercetări, nu a scăpat

atențiunii sale niciun compartiment de activitate, intrând în amănunte prețutindent.

Și la stăruitul acestor cercetări în Nordul Basarabiei, Mareșalul Conducător și-a rostit cuvântul, care a fost o recompensă pentru truda depusă și un îndreptar pentru viitor:

„Sunt foarte mulțumit și mulțumindu-vă cer să mergeți înainte pe același făgaș. S'a încercat în trecut, sub forme diferite, ca acelea ale Directoratelor și ținutelor, să se realizeze pe baze mai largi, inițiativa și răspunderea activității locale. Aceste forme de organizare administrativă nu și-au atins scopul, fiind paralizate prin aceeași trimitere spre centru, adeseori în problemele cele mai mici și prin aceleași măsuri de forme și corespondențe inutile.

Am venit să mă informez personal asupra activității și realizărilor dumneavoastră în cadrul ce am dat Basarabiei.

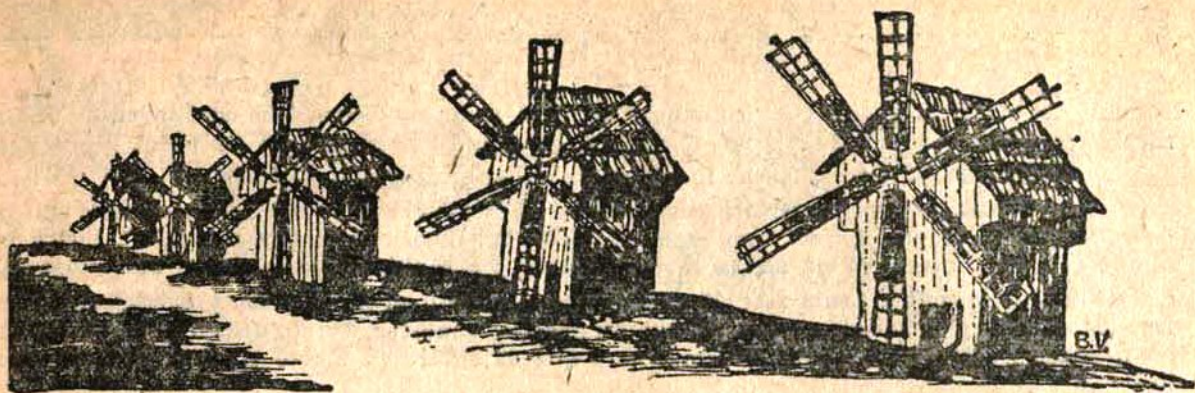
Constatările ce am făcut mi-au dat convingerea că ne aflăm pe drumul cel bun. Fac toate eforturile, pentru că vreau să fac din Basarabia ținutul model, de unde voi aduce exemplarele cele mai bune pentru a redresa restul țării.

Vreau să arăt și neamului și Europei, că acest ținut care a fost atât de criticat poate da cea mai de seamă contribuție în reconstrucția noului stat românesc.

Înfăptuirile de până acum sunt numai un început.

Un câmp nesfârșit de activitate este deschis în viitor administrației românești în Basarabia”.

SPECIFICUL BASARABEAN

Atât stăpânirea țaristă, cât mai ales cea bolșevică, au căutat să insuflă masei basarabene ideea că ea face parte din marele tot slav și nu din cel românesc. Adică basarabeanul e slav și nu latin. În acest scop au căutat să arate că noi avem multe cuvinte cu rădăcină slavă, că religia noastră ortodoxă este slavă, că prin vinele noastre curge numai sânge slav, că noi, cu un cuvânt, suntem nici mai mult nici mai puțin, ruși.

Pentru a „dovedi“ aceasta, au căutat să pună pe unii să scrie, pe alții să vorbească așa cum voiau ei, iar pe alții, care credeau altfel, să tacă. Și așa s'a și făcut: unii au scris, alți au vorbit, iar alții au tăcut.

Ba, s'a întâmplat că unii au vorbit altfel decum doriau „savantii“ roșii. S'a întâmplat că mulți profesori și învățători, întruniți aici în Chișinău, au ridicat glas împotriva falsificării adevărului, dovedind că masa basarabeană este românească, limba ei este românească și că nu trebuie schimonosită după calapodul câtorva caraghioși, ce bâlbâiau într'o păsărească de-ți venea să râzi. Fiindcă aceea numai limbă moldovenească nu era: „s'o proezdit cu poizdu“, „orfografia linghii moldovenești“ etc. Deci bolșevicii au încercat. Că n'au reușit, din cauza izbucnirii conștiinței românești a dascălimii noastre, este altă chestie. Ei însă aveau să mai încerce. Și teoria asta nu va dispărea până nu vor dispărea toți acești căpcăuni și instrumente ce urmăresc planurile imperialismului moscovit: desnaționalizarea tuturor popoarelor anexate la Rusia.

Deci, fie bolșevică, fie țaristă, orice stăpânire moscovită urmărește acest scop.

Și noi, basarabeni, am fost prima jertfă din planul lor, a căror rusificare le-ar fi asigurat marșul spre Adriatică și deci stăpânirea Balcanilor. Dar acești miopi în ale rusificării n'au descoperit sau n'au voit să descopere o mare taină: specificul basarabean. Și taina aceasta le-ar fi arătat că basarabeanul e ceva cu totul strein de sufletul slav,

În primul rând basarabeanul — înțelegem moldoveanul, adică românul basarabean — este de o modestie ce adesea te revoltă. Ceea ce nu-i în spiritul slavului, care-i adesea prea îndrăzneț. Și din această cauză poporul nostru i-a făurit în scurgerea vremii o poreclă foarte caracteristică.

Și modestia aceasta o găsim dincolo de Prut, la moldoveni până la Carpați. Apoi moldoveanul este constant și conservator. Nu se schimbă de la o zi la alta. Este același azi ca și ieri și tot același va fi și mâine. Moldoveanul basarabean este legat de cer și de pământul nașterii, mai mult decât toate popoarele învecinate. Și asta fiindcă el e cel mai vechi și cel mai înfrățit cu cerul și pământul nașterii, mai mult decât toate popoarele învecinate. Și asta fiindcă el e cel mai vechi și cel mai înfrățit cu cerul și pământul de aici.

Aici tocmai e și fundamentală deosebire dintre spiritul rus și cel al nostru. Poporul nostru nu trăiește, ca cel rus, extremele. Adică nu poate fi: azi credincios până a se jertfi pentru Dumnezeu, iar mâine s'arunce cu barda 'n Dumnezeu. Spiritul rus a dovedit-o în

timpul stăpânirii bolșevice. Cel românesc nu. Noi n'am avut cazuri ca moldovenii din Basarabia, sau chiar din Transnistria să dea cu barda'n Dumnezeu, cum au făcut atâția ruși.

Basarabeanul este măsurat în ale sale. Nu se grăbește în hotărîri.

Și de aceea pare foarte încetinel. Dacă ar fi avut soarta basarabeanului de un an de robie, un alt popor, cu alt temperament, poate că n'am mai fi găsit nicio biserică încreagă și nicio urmă că pe aici a fost o cultură și o civilizație alta decât cea bolșevică.

Basarabeanul este modest, dar nu trădător, încetinel, dar nu leneș, răbdător, dar nu laș, blând, dar nu nepăsător, calculat, dar nu zgârcit, bănuitor, dar nu neospitalier, tăcut, dar nu nesimțitor când este jignit, ci omul care știe să sufere în tăcere și să-și plătească polițele la timp.

În fond, basarabeanul are caracteristica românului, fiindcă-i acelaș sânge și aceeași plămădă sufletească. Dar el, suferind mai mult decât toți ceilalți, din cauza vitregiei timpurilor, s'a înfrățit mai mult cu tăcerea mormintelor, în care se odihnesc martirii istoriei noastre.

Cine vrea să cunoască Basarabia adevărată, să coboare în gospodăria țaranului, să bată la ușa sincerității lui, să-i dea din sufletul lui și va primi înșutit dela el; să-l iubească și-l va avea pe veci, devotat până la jertfă.

Specificul basarabean este specificul românesc, pe care l-am cunoscut în refugiu, și care ne-a deschis brațele dându-ne „ale sale dintru ale sale” și făcându-ne să ni se ușureze calvarul.

Cine cunoaște Basarabia, înțelege România și cine cunoaște România, înțelege Basarabia, fiindcă toți au o rădăcină, un suflet, o credință.

Basarabeanul a știut de veacuri, că trebuie să aibă aceeași soartă cu pământul lui; liber, rob și desrobot odată cu el, îndurând vijeliile și binefacerile stărnite asupra lui. Basarabeanul a învățat din creștinism ce însemnează mucenicie ortodoxă, care cere credinciosului să nu-și părăsească pe Dumnezeuul părinților săi, chiar dacă ar ajunge pe cruce.

Biciul străinului l-a durut, dar nu l-a desnădăjduit. El a știut să îndure vitregia soartei, adesea lăcrămând, uneori revoltându-se, alteori supunându-se, dar totdeauna cu gândul la Dumnezeu.

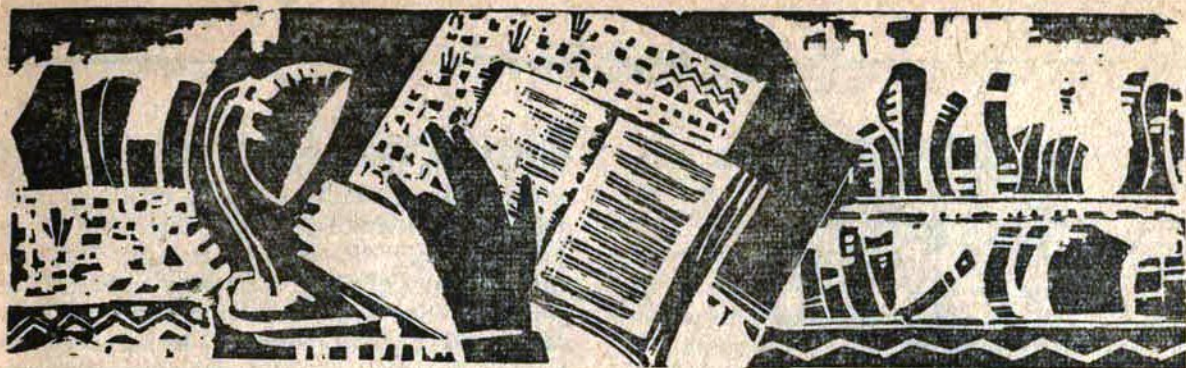
Basarabeanul nu este brutal, ci mărinimos. De cele mai multe ori sufere în tăcere, ertând după măsura creștină pe cei ce-l nedreptățesc.

Bun prieten, cinstit, îngăduitor, basarabeanul este spirit constructiv și muncitor până la uitarea de sine.

El știe că munca, cinstea și răbdarea îi aduc răsplata desăvârșită a atitudinii sale de consecvență și prudență.

VASILE ȚEPORDEI

Societatea pentru cultură din Bucovina

de C. LOGHIN

În anul ce a expirat, la 1 Mai, s'au împlinit 80 de ani de când a luat ființă „Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina”. Numai o singură societate culturală din țara noastră se poate mândri cu această vârstă: „Astra” din Ardeal. Nici chiar Academia Română, care a luat ființă cu 5 ani mai târziu, n'are această vechime.

De sigur că vechimea unei societăți nu înseamnă numai de cât și valoarea ei. Numai când această vechime se poate întemeia și pe un trecut de fapte și pe un prezent de realizări, numai atunci această vechime este generatoare de roade.

Societatea pentru cultură se poate mândri și cu una și cu alta. Pe trecutul plin de faptă românească se reazimă prezentul realizărilor, din care se întrevede și viitorul speranțelor. Dacă Soc. pt. cult. a putut să dăinuiească opt decenii, este pentru că a izvorât dintr'o adâncă necesitate a Bucovinei și s'a alimentat continuu din trebuințele mereu actuale ale neamului românesc de aici. A face istoricul acestei societăți, înseamnă a face istoricul culturii românești din Bucovina în ultimii 80 de ani. Este evident că în cadrul unui articol nu se poate cuprinde tot acest trecut de fapte, totuși vom scoate în evidență câteva momente mai importante.

În preajma și după anul 1860 asistăm în Bucovina austriacă la o serie de manifes-

tări cu caracter pronunțat național. Elevii români ai liceului din Cernăuți, deși crescuți oficial în spirit străin, aveau o bibliotecă românească tănuțită, vestita „bibliotecă a gimnasiștilor”, din care s'a hrănit și M. Eminescu ca elev. Boierimea română din Bucovina aduce trupe de teatru românești ca cele ale lui Fany Tardini, Pascali, Matei Mîllo ș. a., cari pot serba adevărate triumfuri teatrale, având stagioni de câte 4 luni de zile.

Din acest entuziasm general s'a născut și prima societate culturală a Românilor bucovineni, societate care purta la început inofensivul nume: *Reuniunea de lectură română din Cernăuți*.

Cu ce entuziasm a fost îmbrățișată dela început ideea societății, se vede din amănuntul că la constituire se înscriu 183 de membri, cari în cursul primului an sporesc la 221. După structura socială erau 62 boieri, 71 preoți și 52 funcționari de diferite categorii.

Limba oficială a societății a fost limba română și numai română. Atât de dâră a fost societatea în această atitudine încât a determinat autoritățile de stat, chiar primăria Cernăuți, deși primarii n'au fost niciodată Români, să-l răspundă sau chiar să i se adreseze în limba română. Societatea se folosea de limba română chiar în actele ei adresate autorităților centrale dela Viena, le însoțea cel mult de o traducere germană.

După trei ani „Reuniunea de lectură” s'a transformat și dela 1 Ianuarie 1865 funcționează ca *Societatea pentru literatura și cultura română*, iar mai târziu ca actuala *Societate pentru cultura și literatura română din Bucovina*.

Bogată a fost activitatea acestei societăți în existența ei. Voiu releva înainte de toate câteva capitole din străduințele școlare ale societății.

Dându-și seama de importanța școlii în viața unui popor, Soc. pt. cult. hotărăște, la îndemnul lui Alecu Hurmuzachi, să deschidă un curs de istorie națională care să se facă în fiecare an prin opt luni cu câte trei ore pe săptămână. Cum se vede, o adevărată catedră de istoria Românilor.

Când școala primară din Bucovina are nevoie de manuale școlare, Soc. pt. cult. îi dă primele manuale românești. Pentru tineretul cu cunoștințe de carte dela sate Soc. pt. cult. a publicat dela anul 1886 încoace o serie de broșuri sub titlul: *Biblioteca pentru tinerimea română*, iar dela 1890 înainte această colecție este completată cu: *Biblioteca pentru tinerimea adultă*. Aceste cărți, luate din scriitorii români consacrați, constituie, pe lângă calendarele editate tot de Societate, prima hrană sufletească a poporului dela țară.

De asemenea și pentru școala secundară Soc. pt. cult. publică primele manuale ro-

mânești, angajând în această acțiune o mare parte din averea ei. Pentru aceeași școală Soc. pt. cult. a reușit, cu lărga contribuție a Românilor din Bucovina și de pretutindeni, să deschidă în anul 1896 un internat în Cernăuți, care este actualul internat al Societății pentru cultură din str. Mărășești. El poate adăposti astăzi, după ce a fost înglobat și fostul internat al meseriașilor, 250 de elevi, fiind singurul internat pentru elevii de licee din Cernăuți. În primii 40 de ani Internatul a adăpostit vreo 6000 de elevi și a întrebuințat un buget de 54.379.400 lei pentru întreținerea lor, dintre cari elevii au plătit 23.990.355 lei, adică numai 44.11 la sută, iar restul de 30.389.053 lei a rămas drept economie în punga părinților lor.

Mai importantă decât latura economică este cea educativă a acestui internat. El a avut greua misiune, în timpul stăpânirii străine, să păstreze curat sufletul tineretului român și să-l apere mai ales de influențele străine, pe cari căuta să i le infiltreze școala austriacă. Oricine a trecut prin acest internat, știe cât îi datorește ca structură sufletească. Numai D-zeu știe câte suflete subrede a fortificat acest internat și câte conștiințe înstrăinate le-a salvat pentru neamul românesc!

Atunci când se proiecta tot mai amenințătoare la orizont primejdia ruteană, iar avantajurile ei au ajuns până în jud. Suceava, Soc. pt. cult. a reacționat repede și energic. În preajma recensământului populației dela 1910, Soc. pt. cult., în colaborare cu Societatea mazărilor și răzeșilor, cu preoții și alți intelectuali, a organizat marea acțiune pentru recăștigarea Românilor înstrăinați. Cu toată avantajarea fățișă a Rutenilor de către guvernul austriac și cu toată prigonirea evidentă a elementului românesc, numărul Rutenilor înregistrează o scădere de cel puțin 70.000 suflete, redobândite astfel pentru românism.

Pentru consolidarea acestei izbânzi și pentru fortificarea elementului românesc în comunele cu populație mixtă, Soc. pt. cult. întreprinde marea acțiune de înființare a școlilor primare particulare. În preajma celui-alt războiu Soc. pt. cult. a deschis 14 școli primare particulare cu 25

de clase cari au fost frecventate de aproape 1.400 elevi.

Iată străduințele Soc. pt. cult. numai pe teren școlar. Nu există școală mai înaltă românească în Bucovina, care să nu fi avut la bază o străduință a Soc. pt. cult.

Dar străduințele acestei societăți s'au manifestat și în alte domenii. Soc. pt. cult. a înființat cea dintâi revistă literară a Bucovinei „Foaia Societății pentru literatură”, care a fost onorată cu colaborarea statornică a lui V. Alecsandri. Soc. pt. cult. a trimis pe primii bursieri la universitățile din Viena și Leov într-o vreme când nu exista univiersitate în Cernăuți; ea a publicat ani de rând un calendar al Bucovinei, a organizat conferințe publice dela 1871 încoace aproape în fiecare an până astăzi, a ridicat un internat pentru creșterea celor dintâi meseriași și comercianți români, a adus trupe de teatru ca cea a lui P. Lițiu în anii 1910 și 1911 și a adus în anul 1912 pe A. Vlaicu, care pe aripile celui dintâi avion românesc ne-a ridicat inimile până la sublim. În genere, în Soc. pt. cult. s'a concretizat în cursul deceniilor tot sbuciumul sufletului românesc din această parte a țării, dela dânsa au pornit toate inițiativele cu caracter românesc, în jurul ei s'au canalizat toate strădanțiile românești. În sânul ei limba română și-a găsit cel mai cald cuib ce-și putea găsi. Poate că limba scrisă de Societate și de revistele ei nu era tocmai la înălțimea limbii literare, poate că membrii societății vorbeau defectuos românește, dar vorbeau numai românește și mai ales simțeau adânc și etern românește.

În fruntea societății au stat bărbați cari au însemnat mult în istoria acestel țări: boierul Mihai cav. de Zotta, Mitropolitul E. Hacman, neuitatul Gh. Hurmuzachi, adevăratul întemeietor al societății, Victor baron Stârcea, Iancu Zotta, Eudoxiu Hurmuzachi, arhipresviterul Dionisie cav. de Bejan, și ultimul, prea venerabilul profesor universitar V. Gheorghiu. Dintre foștii vicepreședinți amintim pe Alecu Hurmuzachi, prof. Ion Calinciuc, dărzul conducător al preoțimii naționaliste dela 1848, Mitropolitul Silvestru Morariu, Mitropolitul Vladimir de Repta, Iancu cav. de Flondor,

prof. universitar S. Pușcariu, Tudor Stefanelli ș. a.

Înființarea Soc. pt. cult. a stârnit entuziasm și peste hotarele Bucovinei. Marele B. P. Hașdeu scrie o odă la adresa societății, iar M. Eminescu, în primul său articol politic, publicat la 1870, apără Soc. pt. cult. împotriva detractorilor ei.

Între membrii onorari ai Soc. pt. cult. am numărat în cursul deceniilor tot ce a fost mai dîstins în România veche, Ardeal și Basarabia, iar cei dintâi membri bucovineni ai Academiei Române au fost Alecu Hurmuzachi, pe atunci conducătorul Soc. pt. cult. și I. Gh. Sbiera, pe atunci secretarul ei. Primul titlu al catedrei de limba română de pe lângă universitatea din Cernăuți a fost tot I. Gh. Sbiera. De aceea n'a fost numai o simplă întâmplare că Constituanta Bucovinei din 1918 a fost prezidată de Dionisie cav. de Bejan pe atunci președintele Soc. pt. cult., iar actul Unirii a fost pregătit și prezidat de Iancu cav. de Flondor vicepreședintele Soc. pt. cult.

Toată averea Soc. pt. cult. a rezultat din ctitorii. Palatul Național și Internatele Soc. pt. cult. au fost cumpărate prin colecție publică, iar tipografia societății este ctitoria Mitropolitului Silvestru și a preoțimii bucovinene. Mărețul Palat cultural din Cernăuți, care, oricum este, va rămânea o pozoabă arhitectonică a acestui oraș, a re-

zultat din trecutul, din prestigiul și din numele Soc. pt. cult.

Cu toate acestea Soc. pt. cult. nu trăește în trecut, ci trăește în prezent și în viitor. Nu se odihnește pe laurii dobândiți de înaintași, ci caută să despice drum nou de lumină în întunericul și vibregia vremurilor.

Societatea își desfășură activitatea la centru prin internatele sale, prin conferințele Universității libere, prin tipografia sa,

prin „Revista Bucovinei”, prin editura „Mitropolitul Silvestru”, prin librăriile sale, prin Societatea scriitorilor bucovineni, etc. Prin activitatea sa duce făclia culturii românești și în restul Bucovinei. Obiectivii principali sunt satele bucovinene, unde societatea înființează secții, ridică case naționale, distribue biblioteci, organizează conferințe și șezători, etc. Pretutindeni unde găsește bunăvoință Soc. pt. cult. ridică steag de cultură.

Un Stat, oricare ar fi el, nu poate să-și hotărască soarta, să-și stăpânească istoria, dacă nu reazemă viața națională pe temelia statornică a unor instituții puternice.

Profesiunile, interesele materiale, oricât de puternic și metodic unite, activitățile tehnice, oricât de sănătos disciplinate, nu pot să fie singure siguranța și mândria Neamului.

Armata, justiția, biserica și școala nu pot lipsi din echilibrul și închegarea forțelor naționale românești.

Ordinea socială și economică nu poate să-și îndeplinească rosturile naționale, clasele și echilibrul social nu pot fi asigurate, creația, munca, producția și elitele nu pot rodi, dacă coloanele de temelie ale vieții naționale nu se reazemă pe strădania, pe conștiința și pe forța morală a instituțiilor menite să cărmuiască spiritualitatea Neamului nostru.

Mareșalul Antonescu și Neamul însuși au întemelat marea revoluție înnoitoare și lupta drepturilor pe autoritatea, puterea și răspunderea Armatei.

Justiției i-a dat de asemenea nu numai funcțiuni de echilibru social, dar și răspunderi naționale.

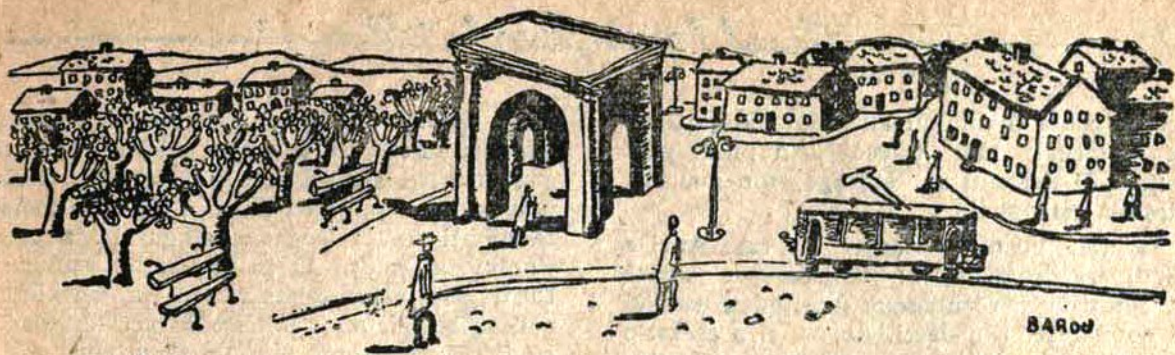
Fiindcă o revoluție care se depărtează de spiritul de dreptate al mulțimii nu este decât o revoltă;

Pe când o revoltă care se ridică din setea și lupta de justiție a mulțimii este o mare biruință națională.

Biserica este nu numai catapetezma de credință pe care am ridicat-o spre cerul sfânt al veșniciei noastre; Biserica noastră este ziditoare de Neam.

Viața națională din pridvor de biserică a purces; în zumzet de clopote sfințite s'a răspândit pe plaiurile României și în ceasuri de bejenie, înaintea altarelor s'a adunat, pentru ca tot din turle de biserică să pornească ropotul de apărare al Neamului nostru.

(PROF. MIHAI A. ANTONESCU)

SCRISOARE ACASĂ, LA CHIȘINĂU...

Doamna Ana stătea la geam — și privind cum ploaia își țesea apele ei sub cerul încruntat, se gândea acasă, la Chișinăul părăsit mai bine de-un an. Toate cele trecute i se arătau cu o putere atâta de mare, încât parcă le trăia din nou. Și parcă nu-i vine a crede că a putut trece prin atâtea suferințe. Când a plecat de acasă, cu bărbatul ei, avocatul George — și cu Victoraș, copilul lor, licean într'a șaptea, au lăsat totul pe mâinele a două fete, Marusia și Gena, crescute de ei, — fete de la țară, cuminți și cu duh tare. Le-a zis:

— „Marusia și Gena, rămâneți voi aici — și păziți casa, cum vă veți pricepe — și cum vă va îndruma Dumnezeu...”

Marusia, care era mai vrâstnică, a dat făgăduială:

— „Doamnă Ana, vom căuta să păzim bine toate...”

— „Și să fiți cuminți...” — le-a mai zis doamna Ana, adăogând cu glas plin de cutremur:

— „Că, să știți, se întoarce din nou țara românească aici. Acuma ne cercă Dumnezeu pentru greșalele noastre, dar, Marusica și Gena, ne întorcem, — ne întorcem...” Glasul doamnei Ana era aspru, tare, dar fără nici o șovăire.

Și din nou, fetele făgăduiră pe cuvânt tinerească, — greu și curat.

Pe urmă: plecarea... Ploaie, drumuri înfundate cu sutele și miile de căruțe ale celor ce se scurgeau spre „țară”, — umbre

grele în suflet, carne indurerată, jar pe obraz, lacrimi...

Ana, stând la geam, își simte fața udată de lacrimile venite peste voia ei, ca țesute din aducerile aminte ale zilelor acelea.

Și gândul se înoadă iarăși. Ajungerea prin grele trude la București, sălășluirea într'o odăiță găsită anevoie din pricina îngrămădirii refugiaților, — alergarea după pâine... Și pe urmă: gândurile, — gândurile acasă... Ce_o fi acolo? Ce_au făcut ticăloșii? Dar Marusia și Gena cum se vor fi purtat? Gândurile — gândurile, tovarășe nedespărțite de zi — și mai ales de noapte, când somnul nu vine... O trăire în gând cu întreaga lume lăsată *acolo*, în Chișinăul drag, în Chișinăul tinereții, al avântului și-al nădejdelor... Pe urmă, plecarea pe front a lui George, rămânerea numai cu Victoraș, — singurătate și gânduri...

Dar, deodată, deasupra a toate, s'a lăsat chemarea de aur a zilei de 22 Iunie... Doamne—Doamne... Răvășire cumplită în suflet, — deschiderea dintr'odată a poenii de lumină, — lumina cea așteptată cu nădejde un an întreg. Toate au trecut dintr'odată: și frigul iernii, și alergarea după pâine — și oftările grele și crudele încercări ale ticăloasei inoeli. Acuma, toate s'au prăfuit și s'au împrăștiat la cele patru vânturi, sub bătaia de furtună a ceasului cel mare din dimineața de Duminecă...

Și atunci, a început a doua așteptare: ce ne vor aduce veștile cele dintâi? Ce s'a pe-

trecut acolo în lungul an? Marusia și Gena ce-au făcut? Mai trăesc? Au putut păzi casa? Și sufletul se strânge din nou sub cleștele așteptării.

Iar eri, nu mai departe, la casa Anei a căzut cea dintâi veste: scrisoarea e scrisă de Marusia, a recunoscut dintr'odată scrisul ei copilăresc. N'a deschis-o, — ci a așezat-o pe inimă — și atât a putut șopti: „Doamne!”, cugetând, în fulgerare, la ceea ce puteau cuprinde rândurile din ea. S'a așezat apoi pe scaun — era singură. A desfăcut-o cu grijă — și, plângând, a cetit-o. Prin urmare fetele trăiau, casa fusese păzită, furtuna nu smulsese totul, — Doamne-Doamne...

Și acum, stă și privește ploaia — având în față, pe măsuta refugiului lor, hârtia albă pe care vrea să ticluiască răspunsul la scrisoarea Marusiei. Atâtea ar vrea să-i spună, că nu știe cum să înceapă. De două ori a început — și de două ori a rupt hârtia, până ce sufletul și cugetul s'au liniștit, — și ea a putut scrie:

„Dragele mele. Nici nu vă puteți închipui câtă bucurie și alinare sufletească mi-a făcut vestea voastră. Vă mulțumesc, din tot sufletul, că ați rămas tot așa de cinstite și credincioase cum v'am cunoscut eu. Mai ales tu, Marusia, tu, pe care te-am crescut eu, poate te-ai supărat câteodată că te țineam din scurt, dar vezi că povețele mele n'au fost zadarnice. De la noi n'ai învățat de cât lucruri bune. Tu ai rămas tot atât de curată, — și barbarii care au trecut peste capul bietei noastre țări, nu te-au prins în mrejele lor.

Aștept cu multă nerăbdare ceasul cel fericit care ne va readuce pe pământul scump al Basarabiei. Deocamdată nu se poate, de oarece domnul e încă pe front. Dar nu-i nimic: mult a fost, puțin a rămas... O bucată de vreme a trebuit să stăm la țară, — acuma suntem în Capitală, din pricina școlii lui Victoraș. Tare am vrea ca să facă clasa a 8-a în Basarabia...

Zi și noapte mă gândesc la casa noastră, la voi, la via noastră, și abia aștept să revăd

totul. Oricum ar fi toate ale noastre, risipite, murdărite de lini spurcate păgânești, totuși gândurile mi aleargă mereu într'acolo. Mulțumesc lui Dumnezeu și vouă, dragele mele, că mi-ați salvat icoanele, singurele la care țineam mai mult. E, în adevăr, o minune! Chiar când s'a început amarul nostru: drumul pribegiei, mă gândeam la aceste icoane cu frică, parcă mă temeam să nu fie pangărite de labe spurcate de păgân, dar tot eu singură îmi reveneam cu gândul că chipul Domnului nu poate pieri. Și iată că așa a fost. Cuvertura cea lucrată de biata mama mea a mai rămas? Măcar o amintire să am și eu de la dânsa. Dar în bucătărie a mai rezistat ceva furiei barbarilor roșii? Aproape toată iarna am fost bolnavă — și tușind și strănutând, am muncit neîntrerupt. Dar acum, rana din suflet începe să se vindece. Când vom fi din nou împreună, vom plânge și vom râde iar ca altă dată.

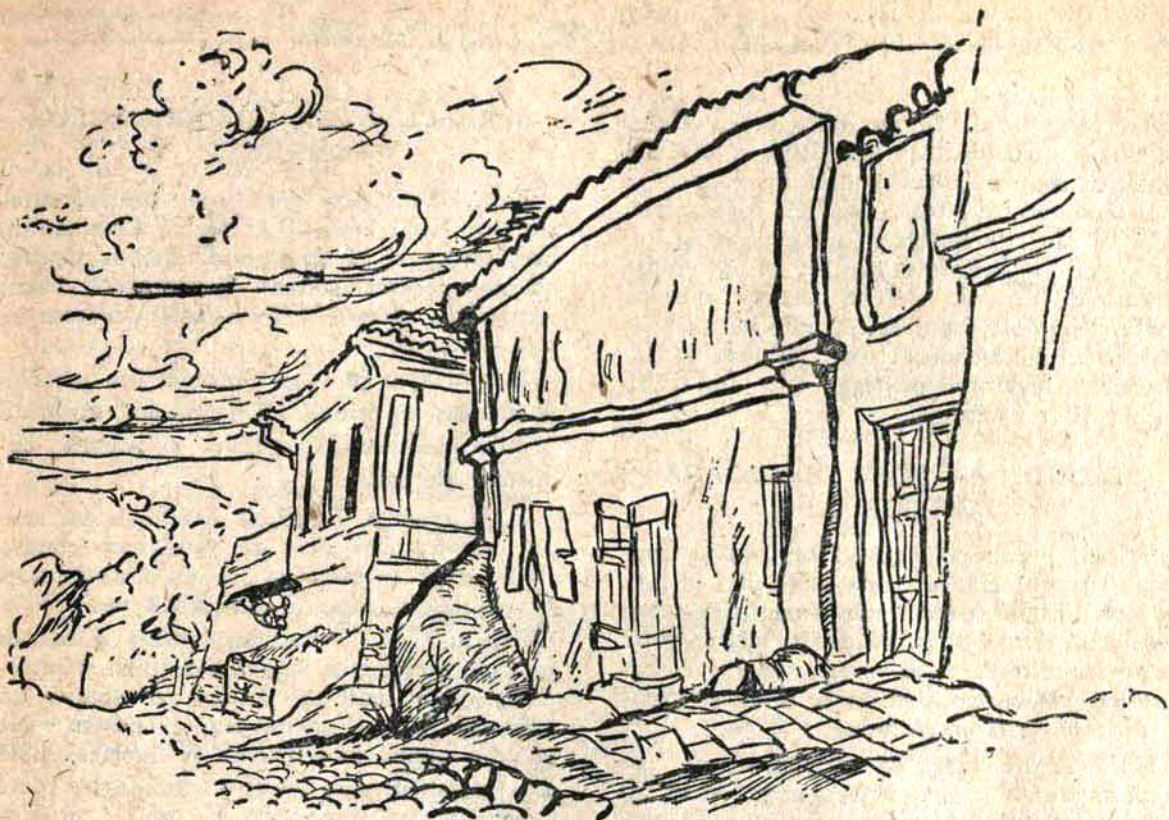
O altă bucurie am avut aflând că mormintele părinților mei sunt neatînse. Iarna care a trecut ne-a călăuzit mai în fiecare seară la o bisericuță mîțitică. Mă duceam și pentru ca să văd pe bătrâna care vindea lumânări, căci seamănă cu mama. Mă mai măngaiam cu vorbele ei. Nu ne uitați — mai scrieți-ne... A voastră, doamna Ana...”

Ostenită de scris, doamna Ana privi pe geam. Fără să știe când, ploaia contenise, iar undeva, pe cer, se desfăcea o geană de albastru curată și limpezită de ape. Și parcă albastrul acela clar se așeză deodată și în sufletul ei, prefăcându-se în cuvinte blajine și prietenești: „Ne vom întoarce curând... Vom ajunge acasă... Icoanele... Cuvertura de la mama... Via cu cei câțiva plopi în margine... Chișinăul... Basarabia...”

Și surâzând, văzduhului care se limpezea, doamna Ana lăsă să-i picure lacrimile pe scrisoare, ca astfel și ele să ajungă acasă, drept dovadă a dorului nemărginit din sufletul aflat atâta vreme în gânduri și în neliniști.

Și doamna Ana nu mai simțea în suflet de cât adierea mângâietoare a nădejdei.

AL. LASCAROV MOLDOVANU

„Tragedia satelor și orașelor basarabene”

O călătorie făcută prin Basarabia în primele zile după desrobire. Durerea satelor noastre.

Din clipa izbucnirii războiului sfânt, ardeam de nerăbdare să revăd iarăși meleagurile sfinte ale Moldovei dintre Prut și Nistru.

Indată ce împrejurările au permis aceasta, am luat trenul ce duce spre Huși, iar de aici cu autobuzul C. F. R.-ului am pornit spre cetatea suferințelor românismului din Basarabia — Chișinău — nume ce cuprinde în sine întreaga tragedie a unui popor blând, liniștit și credincios, peste care s'a năpustit — ca altădată — puhoiul barbar dela Răsărit care a amenințat întotdeauna existența și desvoltarea liberă a neamului nostru.

La trecerea podului dela Leușeni, toți pa-

sagerii din mașină ne facem semnul crucii, mulțumind Celui Atotputernic pentru că ne a dat fericitul prilej să călcăm, printre primii, pe pământul scump al vechilor Basarabi, smuls din ghiarele bolșevismului distrugător de suflete, de oștile împărătești ale M. S. Regelui Mihai I și ale Marelui Focher, conduse la biruință de Mareșalul desrobitor de frați, Ion Antonescu, Conducătorul și Innoitorul Statului Român.

Gândul tuturor ni se îndreaptă pios și cu adâncă recunoștință spre eroii români și germani căzuți vitejește pe plaiurile scumpe ale Basarabiei noastre martire. Cu sufletul descătușat, toți îngenunchem lângă o

troiță basarabeană, implorând ajutorul Celui de Sus pentru biruința definitivă și cât mai grabnică asupra bolșevismului muribund.

Uitându-ne din fuga mașinei, spre satele, văile și șesurile noastre, un gând trist se strecoară în sufletele tuturor și cu inima strânsă de durere, privim satele aproape goale și holdele frumoase lucrate de harnicii moldoveni dintre care mulți au luat forțat, drumul adevăratei pribegii, spre împărăția îngheturilor vecinice.

PE UNDE AU FOST ODINIOARA HÂNCEȘTII...

Primul popas pe care-l facem cu autobuzul, în târgul Hânțești, ne pune față 'n față cu „civilizația” comunistă. Auzisem și cetisem până atunci în ziare despre distrugerile bolșevice din diferite orașe și târguri basarabene. Văzusem și diferite fotografii luate de reporterii de războiu.

Nu credeam însă, mărturisim sincer, ca totul să fie chiar așa cum era zăgrăvit în diferite reportaje. Acum ne-am convins însă. Am văzut cu ochii noștri fărădelegile la care s'au dat barbarii secolului XX.

Târgul Hânțești este distrus aproape complet de pe fața atotrădătorului pământ. Vestitul castel al lui Manuk bey — cu ornamentația și arta decorativă cunoscută, n'a scăpat nici el de urgia comunistă. Nu mai vorbim de alte distrugerii arhicunoscute. Unde și unde vedem câte o casă scăpată ca prin minune de pârjolul incendiului. Intrăm în una din acestea. Nimerim tocmai în casa părintelui Siminel, refugiat în țară. Dacă pereții sunt intacti, apoi interiorul prezintă un aspect cu totul jalnic. Majoritatea lucrurilor din casă lipsesc, ceace a mai rămas a fost răvășit de bolșevici și alți răufăcători. Intr'un grajd din gospodăria părintelui, vedem „pomperia” sovietică, atât de rudimentară, că n'ai putea stinge cu ea nici grajdul în care este adăpostită. Ne oprim puțin în fața pivniței. Vedem o pisică roșiatică, speriată și sălbătică și ea de grozăviile „roșiilor”. E flămândă! O chemăm să-i dăm ceva de mâncare, dar cum aude strigătul nostru, fuge și mai speriată în adâncul beciului. Credea, probabil, că suntem tot cei de eri...

SPRE CETATEA SUFERINTELOR ROMĂNEȘTI

Dela Hânțești o luăm spre centrul suferințelor basarabene. Din dealul Chișinăului, presărat cu vii și livezi, vedem în fața noastră un adevărat morman de ruine. Ne bucurăm că se zărește și Catedrala. Credeam că nu-i distrusă.

Intrăm apoi în oraș. Coborim din autobuz și o luăm pe străzile Chișinăului, trecând printre clădirile fumegânde și ruinele cunoscute de toți.

Este, credem, inutil să mai insistăm asupra adevăratelor acte de vandalism comise de bolșevici în satele și orașele basarabene și în special în capitala provinciei noastre, la Chișinău. Va trebui desfășurată o muncă într'adevăr titanică pentru refacerea și reclădirea atâtor edificii publice, construite cu munca și averea moldoveanului nostru. Ne gândim numai la frumoasa și istorica „Sală Eparhială” în care au fost sărbătorite toate evenimentele însemnate din viața provinciei dintre Prut și Nistru. De pe amvonul acestei săli s'a rostit, în decurs de 23 de ani de viață românească, atâtea adevăruri sfinte, pe care vremurile de robie bolșevică n'au putut să le întunece, nici să le înlăture din sufletele adevăraților români basarabeni, care au preferat refugiul, deportarea sau chiar moartea nevoind să-și vândă convingerile și simțămintele pentru „un blid de linte”, cum poate au încercat unii.

Ne gândim de asemenea la sfânta noastră mitropolie profanată și apoi distrusă de cei ce-au crezut și poate mai cred și acum că lutul se poate împotrivi spiritului.

Ce să mai vorbim de monumentală Catedrală, incendiată de „tovarășii” de totdeauna ai bolșevicilor — evreii — care dând foc celui mai însemnat locaș de credință creștinească din oraș, au crezut că vor scăpa de focul ucigător al iadului. Acest „foc” se pare c'au început să-l simtă chiar aici pe pământ.

Ne consolăm totuși că măcar zidurile și o parte din icoane au rămas întregi. Intr'unul din cele trei altare ale Soborului se pot oficia chiar sfintele slujbe,

IN CATEDRALA DIN CHIȘINAU...

În dimineața zilei de 1 August 1941, când ne-am dus să vizităm acest sfânt lăcaș al Domnului și să ne închinăm Celui de Sus pentru marea Lui milostenie, am găsit la datorie, slujind Domnului, pe părintele Vladimir Burjacovschi, consilier referent la secția administrativă a Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Chișinăului. P. C. Sa, împreună cu alți venerabili părinți ca Păr Vasile Gumă, Th. Chișcă, Păr. ier. Iacob și atâția alții, — n'au încetat o clipă de a propovădui adevărurile religiei creștine, întreinând vie flacăra credinței noastre strămoșești în sufletele credincioșilor din Chișinău.

Când s'a ridicat din fața sfântului prestol, înaintea căruia îl găsisem îngenunchiat în momentul când am intrat în sfântul altar, aproape că nu-l mai recunoșteam, atât de mult slăbise din cauza atmosferei insuportabile în care a fost nevoit să-și facă datoria.

Intrucât slujba religioasă nu începuse încă, am intrat în vorbă cu P. C. Sa întrebându-l cum a dus-o sub regimul bolșevic.

— „Nu găsesc cuvinte prin care-ași putea să zugrăvesc teroarea acestui regim și suferințele îndurate de cei ce n'au voit să abdice o clipă dela învățătura Mântuitorului.

Metodele diabolice folosite de comuniști în propaganda lor antireligioasă și șicanele făcute slujitorilor altarelor, dovedesc îndeajuns lipsa de orice scrupul moral și de ori ce conștiință a adeptilor”, — ne-a declarat P. C. Sa.

BĂTRÂNII ȘI BOLNAVII DELA AZILUL AL. NEVSCHI, ALUNGAȚI DE BOLȘEVICI

Mi-a povestit apoi cum a fost închisă de aceștia biserica azilului „Alexandru Nevschi” unde slujea P. C. Sa.

— „Nici hainele mele nu m'au lăsat să le iau din altar”, — mi-a declarat cu glasul aproape

stins, „Au alungat bătrânii și bolnavii din azil aducând în loc soldați de-ai lor. Mi-au închis apoi biserica pe motiv că la ei ostașii nu pot să stea lângă biserică.

Creștini adevărați, enoriașii mei priveau cu tristețe la ceea ce făceau comuniștii. Numai evreii se bucurau”, — ne spune P. C. Sa.

Sosind ceasul oficierei Sfintei Liturghii am curmat convorbirea pentru a înălța rugi fierbinți Bunului Dumnezeu, care, după un an de grea încercare, ne-a redat, prin jertfa atâtor eroi, ținuturile cotropite de vrăjmașii noștri și ai Lui.

Ieșind din altar, ne oprim puțin în mijlocul Soborului și ne uităm la credincioșii ce se roagă. Toți sunt cu fețele supte, cu ochii plânși, cu hainele învechite, unii neavând nici încălțăminte în picioare. Cu toate că era zi de lucru, totuși erau aici destui credincioși, în deosebi femei, care veniseră să se roage în Catedrala orașului distrus.

SPRE LOCALUL FACULTĂȚII DE TEOLOGIE

De aci o luăm spre localul Facultății de Teologie, așezământ de înaltă cultură teologică la care s'au adăpat atâția tineri basarabeni și din restul țării, dintre care mulți vor trebui să treacă Nistrul, spre a duce lumina și mângâierea credinței creștine și la frații noștri transnistrieni, care ne așteaptă cu brațele deschise. Dacă partea dinspre

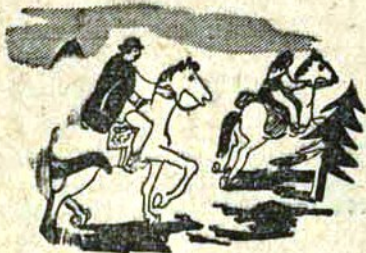
Alexandru cel Bun și colțul dinspre str. Mareșal Prezan (fostă Gogol), este distrusă, apoi clădirea situată spre str. Regele Ferdinand unde se țineau cursurile, precum și majoritatea clădirilor situate spre str. Mareșal Prezan, au rămas întregi.

Intrând în curtea acestei instituții, am căutat înainte de toate să văd ce a mai rămas din bogata bibliotecă. Ne îndreptăm spre sala de citire a bibliotecii. Un miros extrem de greu ne-a făcut să ne reținem respirația și să ne dăm îndărăt. Am intrat totuși în sala frumoasei biblioteci, găsind, în locul miilor de volume ale fostei biblioteci a Fa-

cultății, o mulțime de cărți de propagandă comunistă, în limba rusă și germană.

Am văzut de asemenea mai multe tablouri

de-ale conducătorilor politici ai Rusiei bolșevice, aruncate pe jos și stricate.

N'am găsit nicio carte din vestita bibliotecă a fostei Facultăți de Teologie. După spusele unui cunoscut, rămas la Chișinău, s'ar fi găsit o parte din această bibliotecă în subsolul unei alte instituții publice.

LA MUZEUL ANTI-RELIGIOS

De aici o luăm pe alte străzi ale orașului, îndreptându-ne spre fostul local al liceului „Regina Maria”. Auzisem dela un confrate întru ale scrisului că bolșevicii au organizat în capela acestui liceu un muzeu anti-religios.

Prin bunăvoința părintelui Vasile Țepordei, fost profesor de religie la această școală, cărui autoritățile noastre i-au dat în seamă muzeul și averea capelei, am putut vizita acest început de muzeu anti-religios.

Conducerea muzeului își instalase bioul chiar în altarul bisericii. Sf. Prestol servea de masă și birou. Icoanele de pe pereții laterali au fost ridicate. Cele dela iconostas n'au dovedit încă să le ridice.

Pe ambii pereți din mijlocul bisericii bolșevicii au aranjat în ordine numerică, multe fotografii reprezentând origina omului din maimuță. Explicațiile nu erau însă deloc științifice. Multe scene și fapte din viața Mântuitorului erau interpretate fals.

Prin aceste metode voiau bezbojnicii să alunge pe Dumnezeu din sufletul omului. N'au reușit însă, precum n'au putut reuși odinioară nici împărații păgâni prin cunoscutele lor persecuții, reeditate în veacul nostru de cei ce reprezintă stăpânirea satanică pe pământ — bolșevicii.

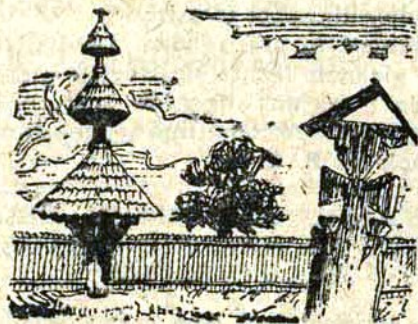
Multe am avea de scris despre orașul ruinelor basarabene — Chișinău.

N'o facem însă, întrucât au fost alții mai harnici decât noi și ne-au luat-o înainte.

SPRE ORHEIUL RĂZEȘILOR MARELUI ȘTEFAN

Din capitala provinciei noastre, am pornit cu autobuzul C.F.R. pe șoseaua ce duce prin Peresecina, spre Orheiul răzeșilor și mazililor Marelui Ștefan. Pe drum aceiași priveliște tristă: sate depopulate, gospodării distruse, oameni cu fețe supte, cu ochii plânși, cu mâna streșină privind în zare, așteptând să se întoarcă din împărăția necunoscutului, cei ce-au fost ridicați cu sila în miez de noapte. Puținii locuitori pe care-i vedem pe câmp, unde și unde, se uită lung la noi, până ce mașina se pierde în dosul dealurilor. Pe fețele lor citești întreaga tragedie a unui popor, peste care, numai într'un an de zile, au trecut atâtea: retragerea armatei noastre în vara de mare tristețe, a anului de răsluirea Basarabiei 1940, — intrarea sgomotoasă a trupelor bolșevice, luptele din vara anului 1941 pentru desrobirea pământului sfânt, fuga soldaților roșii și, în sfârșit, ziua biruinței noastre — intrarea armatelor desrobitoare. Toate acestea au avut urmări însemnate în istoria satelor și târgurilor basarabene.

Plictiseala și căldura din mașină ne sufocă. Pasagerii tac aproape toți. Se tem să vorbească. Sunt timizi și simt o inferioritate față de cei ce s'au refugiat în țara rămasă liberă, de unde a pornit și desrobirea lor. Reușesc totuși să obțin unele lucruri intere-

sante dela un fost învățător, din comuna Leușeni, jud. Orhei, care venise la Chișinău, în interes familiar.

Il cheamă Șiroianu Petru. Cu toate că nu are nici 50 de ani, totuși pare bătrân. „Am îmbătrânit sub bolșevicii istică — ne spune d-sa. Am stat patru luni la închisoare pentru că n'am vrut să ocup post la ei. Toată vremea am umblat fugar, până a dat Cel de Sus să fim desrobiți”.

REPATRIAȚII. — SPIONI ROMÂNI

Sunt cunoscute de toți împrejurările în care a fost „cedată” Basarabia. Bolșevicii n'au voit să respecte convenția încheiată. Din această cauză, precum și din diferite alte pricini, mulți români basarabeni nu s'au putut refugia la vreme.

Le mai rămăsese totuși o cale de a veni în țara românească liberă: calea repatrierii.

„Dacă Statul Român — ne spune învățătorul Petru Șiroianu, — a arătat toată bunăvoința nu numai față de românii basarabeni, dar chiar față de cei străini, aprobându-le intrarea în România, nu tot așa au făcut comuniștii cu românii basarabeni ce voiau să se repatrieze.

Greutățile și șicanele făcute de ei sunt nenumărate.

În primul rând puteau pleca cei ce aveau casă la Chișinău.

Aceștia erau bucuroși să le-o dea bolșevicilor, numai ca să fie trecuți pe lista de repatriere.

Plecau apoi cei ce aveau bani mulți și în special cei cu bijuterii, aur, etc., pe care le făceau „cadouri” N.K.V.D.-iștilor.

În sfârșit obțineau aprobarea și unii care-și luau unele angajamente față de Statul rus, ne spune un alt călător, care trăgea cu urechia la convorbirea noastră.

Cei ce n'aveau nici, case nici aur, nici nu voiau să-și ia anumite obligații, nu prea aveau speranță să vadă Țara, și cei mai mulți nici n'au văzut-o. Au trebuit să umble fugari, prin sate și orașe, pentru a nu fi prinși de bolșevici.

Aceștia erau considerați spioni români. Lor nu li se elibera pașaportul necesar pentru a putea locui la Chișinău.

EXERCITAREA DE PRESIUNI ASUPRA REPATRIAȚILOR

Agentii N. K. V. D.-ului exercitau mari presiuni asupra celor ce voiau să se repatrie-

ze. Pe unii îi amenințau cu deportarea, iar altora le promiteau diferite posturi.

Cei ce n'au acceptat posturi la bolșevici, au fost nevoiți să-și vândă la „talcioac” toată agoniseala lor de o viață întreagă, pentru a-și întreține existența.

În deosebi erau căutate bijuteriile, ceasurile, samovarele, etc.

Am vândut aproape tot ce-am avut — ne spune d. inv. Șiroianu — dar nu-mi pare rău; bine că am fost salvați, și încă la timp”.

Convorbirea noastră cu învățătorul Petru Șiroianu a continuat aproape tot drumul. Tovarășul meu de drum, la început, nu răspundea decât la întrebările ce i le puneam. După câțva timp însă, povestirile curgeau fără întrerupere ca ale unui om ce simte nevoia unei descărcări sufletești. Mi-a descris pe larg tratamentul la care a fost supus timp de 4 luni, cât a stat la închisoare, fiind arestat pe motiv că a refuzat să funcționeze în învățământul bolșevic.

„AM SĂ TE UCID, DACĂ VREI SĂ PLECI ÎN ROMÂNIA”

Tratamentul la care erau supuși deținuții moldoveni arestați de bolșevici este greu de redat în câteva cuvinte. Arestările se făceau de obicei noaptea, între orele 11—3 dimineața. Ziua puteai să scapi mai ușor, dacă aveai unde te ascunde. Majoritatea intelectualilor români din Basarabia care nu voise să pactizeze cu bolșevicii, se așteptau din zi în zi să fie arestați. Din această cauză unii nici nu dormeau acasă. Cei mai mulți, așteptându-se din moment în moment să fie „vizitați” și apoi ridicați de agenții N. K. V. D.-ului, sufereau de insomnie. Odihna și somnul nu se mai lipeau de ei. În nopțile aceste albe, care păreau nesfârșite, gândurile lor se întorceau cu drag la vremurile de înainte de ocupație. când munca și viața omului erau respectate.

Sub impresia întunericului nopții și a nesigurăței zilei de mâine, prin mintea și imaginația lor se perindau atâtea gânduri negre, încât câte odată invidiau liniștea celor din morminte.

Persoanele urmărite de Soviete, care nu reușeau să se ascundă într'un loc mai sigur, erau ridicate, așa cum se găseau, oricât de sumar ar fi fost îmbrăcate. Aceasta îi făcea

pe unii să stea toată noaptea îmbrăcați.

Când cei ai casei întrebau unde îl duc pe cel arestat li se răspundea să nu poarte grijă de aceasta. Vizitele rudelor sau prietenilor celor deținuți erau interzise cu desăvârșire. De asemenea nu se dădea nicio relație asupra situației celor arestați. Cu toate că li se spunea acestora din urmă, că pot primi de-acasă schimburile necesare, bani și îmbrăcăminte de cele mai multe ori însă acestea nu ajungeau la ei.

Hrana de aici, dacă se putea vorbi de ea, era aproape inexistentă.

Rația zilnică era alcătuită dintr'o bucată de pâine și puțină apă.

Presiunile la care erau supuși deținuții întrec în grozăvie orice închipuire. Învățătorul despre care vorbim mai sus ne-a declarat că într'o noapte, pe când se afla în subsolul închisorii din Chișinău, i-a apărut în față un agent comunist dela N. K. V. D.

Cu toate că în celulă era întuneric, totuși se putea desluși fața acestuia și arma pe care o ținea în mână. M'a întrebat, de ce am fost arestat.

I-am răspuns c'am vrut să plec în România. Indată chipul lui a luat înfățișarea unei fiare întăritate, gata să-și sfâșie prada în bucăți. Arma pe care o ținea în mână a îndreptat-o printr'un gest nervos asupra mea, strigând că mă împușcă dacă voiu mai spune că voesc să plec în România.

După patru luni de închisoare, făcută în asemenea condițiuni, mi-au dat drumul, bucurându-mă de aci înainte de un soi de „libertate” ce nu se găsește decât în Rusia Sovietică. Orice mișcare a mea era controlată. Așteptam să fiu din nou arestat. A dat Dumnezeu însă și-a izbucnit războiul.

L-am întrebat apoi ce-au făcut bolșevicii cu cei înscrși pentru repatriere după izbucnirea războiului.

— „Mărturisesc, sincer, spune el, — momentul acela a fost o adevărată descărcare sufletească pentru toți. Deși ne temeam să nu fim prinși și arestați din moment în moment, totuși bucuria noastră era nespuse de mare.

Ne simțeam salvați. Intrucât bolșevicii începuse să facă arestări printre cei înscrși la repatriere, foarte multe familii s'au împrăștiat ca potârnicile, prin satele din

împrejurimile Chișinăului, mulți plecând în comunele lor. Un grup de circa 500 de familii s'a ascuns la Durllești, o comună din apropierea Chișinăului. Ziua stăteau în sat, iar noaptea se ascundeau prin râpi, livezi și în deosebi în pădurea de lângă sat.

Așa au trăit trei săptămâni de zile, până când armata română a intrat victorioasă în orașul suferințelor noastre”, — continuă d-sa.

NOAPTEA SF. BARTHOLOMEU

Și basarabenii noștri au trăit aievea o noapte a Sfântului Bartholomeu.

E vorba de noaptea de 12 spre 13 Iunie 1941, când au fost deportate de bolșevici, câteva zeci de mii de familii de moldoveni. Au fost deportați mai ales intelectualii care s'au manifestat, cătuși de puțin, în lupta pentru crezul național românesc, precum și mulți dintre cei înscrși la repatriere. De asemenea au fost ridicați foarte mulți gospodari moldoveni, dintre cei mai înstăriți. Toți aceștia au fost îmbarcați în vagoane de vite și transportați în interiorul Rusiei, spre împărăția veșnicului îngheț.

Nu știm dacă sunt cuvinte care să poată zugrăvi durerea, jalea și sfâșierea sufletească a celor ce au fost siliți să-și părăsească în grabă glia strămoșească și mormintele părinților și strămoșilor lor. Moldoveanu P. Crăciun, din satul Leușeni, județul Orhei, mușca pământul cu dinții, în momentul când agenții bolșevici s'au dus să-l ridice. Credea sârmanul că în felul acesta nu va putea fi deslipit de brazda lui sfântă. În acelaș timp își sfâșia hainele de pe el, strigând cât îl ținea gura. „Unde mă duceți, unde mă duceți. Fie-vă milă de copilașii mei”. Agenții bolșevici însă, cu inimă de piatră ca a celor mai sălbatece fiare, rânjeau satanic și nici nu voiau să asculte strigătul desnădăjduitului țaran.

VREAU SĂ MOR PE BUCAȚICA MEA DE PĂMÂNT

Un alt țaran basarabean, harnic și priceput, care și-a ridicat prin muncă o frumoasă gospodărie, țipa în gura mare, în momentul când hienele cu chip de om au venit să-l deporteze: „Luați-mi totul. Vă dau întreaga avere, luați-mi și viața dacă vreți,

dar lăsați-mă să mor pe bucățica mea de pământ.

Aici m'am născut, aici am trăit 30 de ani, aici mi-am petrecut copilăria.

Unde vreți să mă duceți acum?”

Sărmanul țăran se bătea cu capul de pământ, își rupea hainele vechi și peticite, în care era îmbrăcat, implorând milă unor bestii pe fața și în ochii cărora nu se vedea măcar un gest de compătimire. L-au ridicat cu forța, l-au suit într'un camion, ducându-l la gara Chișinăului, pentru a fi urcat ca vitele, într'un vagon de marfă.

EMIGRANȚI DE BUNĂ VOIE

Foarte mulți dintre românii basarabeni

deportați de bolșevici în interiorul Rusiei, au murit pe drum, unii de foame, iar alții din cauza atmosferei și a aerului insuportabil din vagon. Ușile vagoanelor în care erau îmbarcați deportații, au fost bătute în cuie, rămânând pentru aerisire o ferăstruică foarte mică. Nimeni nu avea voie să coboare

măcar un minut din vagoane. Pe aceste vagoane închise aproape ermetic și care duceau cu ele atâta jale, bolșevicii au pus tăblițe cu inscripția „Emigranți de bună voie”.

Jalea din interiorul vagoanelor era de neînchipuit. Trecătorii care întâmplător se aflau la gară, în momentul când trenul trecea cu „emigranții de bună voie”, povestesc lucruri atât de grozave, încât rămâi înmărmurit. Deportatii erau socotiți de cei ce avusese norocul să scape de urgia comunistă, ca niște oameni îngropați de vii. Trenul cu deportați părea într'adevăr un mormânt uriaș, cu zeci de mii de oameni sortiți pierii. În unele gări bolșevicii aveau griiă să desfacă ușile și să scoată morți.

Cu acest prilej erau scoase zeci de cadavre, mai ales de copii asfixiați din pricina aerului supraîncărcat din vagon.

Mamele lor priviau, sfâșiate de durere și fără nicio putere, drama deslipirii copiilor dela sânul lor în împrejurări așa de tragice. Multe din ele dădeau semne de nebunie și cereau să fie scoase deodată cu copiii lor..

Un tânăr moldovean, care a scăpat dintr'un colhoz din Ucraina, unde a fost dus cu forța de comuniști, ne-a declarat că a văzut garnituri de trenuri cu deportați basarabeni, trase pe linii moarte.

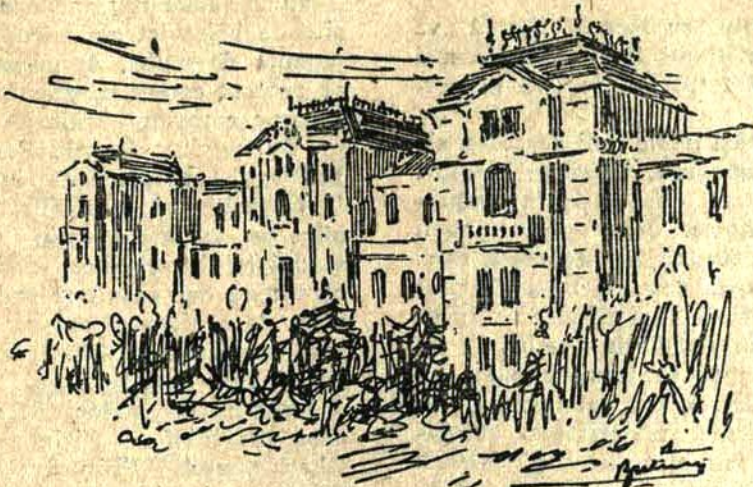
Soarta lor este dintre cele mai triste.

După aproape o oră de mers, facem cu toții un mic popas la marginea satului răză-

șesc Peresecina-Orhei, comună cu peste 3000 de gospodari bine înstăriți.

Peresecina este un sat „prin excelență” răzășesc. După cum se știe, aceste sate își au trăsăturile lor caracteristice: ogrăzi largi, împrejmuite cu garduri înalte, cu porți mari și frumos ornamentate. În interiorul curții

aproape fiecare gospodar are două case de locuit: una pentru traiul zilnic și alta de proporții mai mari, împodobită cu tot ce are gospodarul mai de preț — rezervată mai mult pentru oaspeți. Incăperile din această casă erau îmbrăcate cu vestitele covoare basarabene, cu teancuri întregi de perne și cu valuri de țesături, aranjate meșteșugit, ce părea că ai în față o adevărată expoziție. Când vine vreun musafir mai „spălățel”, răzeșul basarabean, cu ospitalitatea-i cunoscută, mândru de situația lui, având în permanență conștiința originii lui nobile, moștenită din tată în fiu încă din timpul Marelui Ștefan, îl primește în această casă. Nu mai vorbim de alte „acareturi”, ce se mai găseau în curte, aranjate pe delături, ca ma-

gazii sâsăesc pentru porumb, grajduri pentru vite, pășunile pentru păsări, etc.

Ogrăzile acestea răzăsești erau străjuite de câini vrednici și bine întreținuți, care nu te lăsau să intri în curte, cu una cu două.

Anul de stăpânire bolșevică le-a schimbat într'atât aspectul, încât ai impresia că te găsești în fața unei vechi și temeinice așezări omenestești pustiite astăzi de un puternic uragan.

Viața ce pulsa aici ca într'un adevărat furnicar, a dispărut ca prin farmec. Multe gospodării sunt cu totul pustiite. Altele distruge parțial sau total.

Ocupația comunistă a înrăurit mult și asupra sufletului răzășului basarabean, care nu mai pare așa de comunicativ și mândru ca mai înainte.

Desigur că încetul cu încetul timpul va tămădui rănille sufletești lăsate de cea mai haină stăpânire și totul va reintra în normal.

Vor rămânea totuși unele răni deschise, ale atâtor familii basarabene, ai căror membri au fost ridicați și deportați în împrejurări atât de tragice. Nici peresecinenii noștri nu au fost scutiți de asemenea răni. Un țăran din această comună ne-a declarat că agenții N. K. V. D.-ului dăduse ordin ca 75 de procente din populația satului să fie ridicată, pentru ca să se termine odată cu „culacii” de aici. Evreii din sat însă au răspuns că în Peresecina, majoritatea sdrobitoare a populației este alcătuită din „culaci”. așa că ar trebui ridicați în masă toți gospodarii.

Autoritățile comuniste din Chișinău proiectaseră atunci să ridice treptat tot satul, spse a nu mai rămânea nici urmă de „culac”.

Planul lor diabolic însă n'a putut fi realizat, întrucât a izbucnit războiul deșrobitor de frați, și bolșevicii au fost bucuroși să scape cu fuga, fără să se mai gândească la altceva...

Din valea Peresecinei, urcăm încet dealul presărat cu renumitele podgorii, — rămase în paragină, deoarece majoritatea au rămas nelucrate, — și ne îndreptăm spre vestii codri ai Orheiului.

Intrerupem, din când în când, convorbirea cu prietenii de drum, care-și deschisera

acum inimile și suferințele, pentru a admira peisajul din vecinătatea șoselei ce serpuiește printre giganticii stejari orheieni.

Ajunși în inima frumoșilor codri ai Orheiului, pe care i-am străbătut de atâtea ori, n'am putut merge mai departe, fără a face un mic popas la umbra falnicilor stejari, înfrățiți din nou cu stăpânitorii lor de veacuri.

După câteva minute pornim mai departe, ajungând în satul Slobozia Doamnei, o suburbie a orașului Orhei legată de oraș cu cele trei poduri de peste Răut, ce se aflau în reparație.

Din această cauză am fost nevoiți să ocolim puțin spre dreapta, trecând pe alt pod, refăcut de autoritățile civile și militare ale Orheiului, pentru a intra în oraș.

Nu insistăm asupra distrugerilor săvârșite de bolșevici aici, deoarece ele sunt cunoscute de mulți. Amintim doar în trecut că centrul comercial al orașului este distrus aproape complet. Majoritatea clădirilor de pe Bulevardul Regele Ferdinand și I. C. Brătianu sunt prefăcute în ruine. Bisericele însă, școlile și localurile instituțiilor publice au scăpat ca prin minune, datorită vredniciei locuitorilor moldoveni de aici care n'au dat ascultare indemnurilor comuniste de a distruge orașul, ci s'au ridicat ca unul împotriva răufăcătorilor străini ce căutau să lase numai ruine.

Amintim aici la loc de cinste, că grație prea cucernicilor părinți Radion Piescu, Gherbanovschi, Filip Svetlov, diacon Paul Tomescu și Alexandru Svetlov, s'au oficiat în fiecare Duminică și sărbătoare, sfintele slujbe în catedrala din Orhei, întreținându-se în felul acesta vie flacăra credinței strămoșești în sufletele moldovenilor.

Intrucât nu reușim în după amiaza zilei de 1 August, când am ajuns la Orhei, să vizităm întreg orașul pentru a vedea la fața locului distrugerile bolșevice și ale tovarășilor acestora-evrei, — am fost nevoiți să rămânem o noapte aici, pentru a vizita dimineața restul orașului.

Neexistând niciun hotel, am fost găzduiți de un tânăr moldovean dela periferia orașului, care ne-a primit cu toată bunăvoința.

Intrând în vorbă cu el, am aflat că tatăl acestuia Sava Ispas, fusese deportat de bolșevici, împreună cu soția și doi copii în

Siberia, cu câteva zile înainte de izbucnirea războiului. Întâmplarea a făcut că o parte din membrii acestei familii să fie plecată în altă localitate, scăpând astfel de deportare. Durerea din această casă era mare. Toți trăiau cu speranța că cei deportați se vor întoarce în curând, întrucât unii din cei ridicați reușiseră să revină la căminele lor, fiind salvați, în drum, de trupele eliberatoare.

Din spusele locuitorilor de pe aici, am aflat că agenții bolșevici au ridicat și din oraș, aproape o sută de familii. Dăm mai jos numele câtorva: Croitoru, fost senator de Orhei; Sveț și Sbrănea, foști diriginți ai oficiului poștal; Ucrainațev, fost contabil, Movilă, șeful gardienilor publici, ing. Chiriță, Diacon Bucunovschi, învățătorul Andrei Sârbu cu soția și doi copii și mulți alții, ale căror nume nu le cunoaștem.

Deasemenea au fost ridicate numeroase familii din satele orheene.

ATITUDINEA INCALIFICABILĂ A EVREILOR FAȚĂ DE BISERICA

În continuare, locuitorul S. Ispas ne descrie atitudinea evreilor față de sfânta biserică.

Ura și prigoana bolșevicilor împotriva sfintei noastre biserici au mers atât de departe, încât în multe sate credincioșii nu au putut participa nici la slujba religioasă din ziua Învierii Domnului.

Autoritățile bolșevice, pentru a împiedica participarea creștinilor la sfânta slujbă a Învierii, i-au scos la lucru chiar în prima zi de Paști.

Au fost sate ai căror locuitori s'au opus în masă împotriva acestei măsuri, luată de agenții bolșevici.

Cuvântul, de multe ori hotărâtor, în ceea ce privește participarea credincioșilor la sfintele slujbe, îl avea comitetul sătesc respectiv.

De aceea în comunele unde membrii comitetului erau buni creștini, cum s'a întâmplat — după declarațiile unui țaran — de exemplu, la Popeștii de Jos-Soroca, populația s'a bucurat oarecum de o mai mare libertate în ceea ce privește „dreptul” de a se închina Domnului.

Populația basarabeană, cu unele excepții, s'a comportat creștinește față de sfintele lăcașuri, cei mai mulți loc ori contribuind benevol la acoperirea impozitelor excesive la

care au fost impuși preoții ce voiau să officieze sfintele slujbe. Și acum ca și în primele zile ale erei creștine, cei ce au umplut paharul suferințelor creștinești au fost tot evreii. Aceștia dădeau autorităților comuniste sugestii în legătură cu buna reușită a propagandei antireligioase.

Dușmanii de totdeauna ai lui Christ, Cel răstignit de ei, nu s'au oprit numai la diverse sugestii și denunțuri, făcute în deo-

sebi împotriva funcționarilor publici ce voiau să ia parte la sfintele slujbe, ci n'au pierdut nici un prilej pentru a-și vărsa toată ura lor-accumulată de veacuri împotriva Bisericii creștine profanând sfintele locașuri, insultând slujitorii altarului și proferând diferite injurii la adresa lucrurilor sfinte.

Indrăzneala și nerușinarea lor au mers până acolo, încât unii din ei intrau în biserică, în timpul oficiului sfintelor slujbe, și-și aprindeau țigara dela candelă sub privirile pline de indignare ale credincioșilor.

Fără îndoială că cei mai mulți au plătit scump această cutezanță, întrucât credincioșii noștri, cu toate că se expuneau la mari pericole, deoarece evreii îi puteau denunța oricând autorităților bolșevice, punându-le în seamă diferite fapte — nu odată s'au ridicat împotriva acestor profanatori, aplicându-le corecția cuvenită.

Aceeași ură au manifestat-o evreii și față de populația creștină.

Purtarea evreilor față de populația basarabeană, în deosebi față de acei ce se manifestaseră pe țărâm național și creștin, este incalificabilă.

În afară de faptul că ei se îndeletniceau cu denunțurile cunoscute, mai făceau și diferite presiuni asupra conștiinței românilor

basarabeni, silindu-i să comită unele acte în favoarea bolșevismului. Astfel niște orheeni ne-au declarat că în momentul intrării trupelor bolșevice în Orhei, evreii îndemnau populația să strige „ura”, exprimându-și, în felul acesta, sentimentele lor de „bucurie” față de întronarea regimului bolșevic.

De astfel de metode se foloseau și bolșevicii localnici. Aceștia obligau pe locuitori să defileze și să manifesteze pentru „tovarășul” Stalin și armata roșie, cu prilejul zilelor însemnate din viața regimului bolșevic.

Evreii se strecurau printre rândurile mulțimii, îndemnând-o să strige „ura”. Cine nu voia era amenințat cu deportarea.

— Chiar mie mi-a spus un jidan în ziua de 1 Mai să strig „ura”, căci altfel mă trimite în Siberia, — îmi spune un moldovean, îmbătrânit de vreme și de ani din orașul Orhei.

— Și am strigat că n'am avut ce face, continuă el.

ROADELE ȘCOALEI ROMÂNEȘTI

Cu toată teroarea exercitată de agenții N. K. V. D.-ului, asupra celor bănuiți că nutresc sentimente românești, totuși nu odată unii intelectuali, îndeosebi dintre cei tineri, și-au manifestat sentimentele lor de adevărați români.

Fără îndoială că soarta acestora era petcluită de mai înainte.

Deportarea sau împușcarea îi aștepta pe toți.

Cei ce și-au manifestat cu mai multă putere sentimentele lor de români au fost tinerii școlari.

Roadele școlii românești s'au văzut de aici. Tineretul școlar educat în spiritul iubirii de țară, nu putea concepe și admite cosmopolitismul bolșevic. Nu odată, între ei, discutau și preamăreau stările de lucruri din timpul ocârmuirii românești. Din această cauză mulți elevi moldoveni au fost arestați, fiind denunțați de spionii evrei sau rusnaci.

Spionajul era ridicat în școala sovietică la rangul de principiu.

Elevii au aflat însă mai târziu despre sistemul „educativ” din aceste focare de bolșevism. Ei nu știau că între dânsii se aflau agenți ai N. K. V. D.-ului pentru a denunța

pe cei ce-și manifestau sentimentele românești.

Această neștiință i-a costat pe mulți viața.

Erau însă și dintre acei care, cu toate că știau ce-i așteaptă, totuși căutau liferite prilejuri pentru a arăta bolșevicilor că opera lor de propagare a ideilor bolnăvicioase nu prinde deloc în sufletul tinerelor vlăstare moldovenești, crescute la școala românismului.

Iată un caz specific în această privință: autoritățile comuniste au anunțat elevii să se pregătească în vederea aniversării unui eveniment însemnat din viața Uniunii Sovietice.

Un grup de circa 30 elevi, dela liceul bolșevic din Orhei, a hotărât să manifeste demonstrativ împotriva „alipirii” Basarabiei la marele colos rusesc.

Ei au hotărât să arboreze pe școală, în timpul nopții, drapelul tricolor și o svastică pe casa d-rului Coteanu, unde funcționa o instituție bolșevică.

Misiunea de a ridica stindardul românesc revenea elevului Șaptefrați Chiprian din comuna Olișcani-Orhei.

Înainte de a-și pune în aplicare planul, toți au îngenunchiat în sala de clasă unde se găseau decobiceiu și au jurat că nu vor mărturisii nimănui fapta lor.

Dar... și aici n'a lipsit Iuda din mijlocul lor.

Unul dintre ei i-a denunțat cu câteva ceasuri înainte de a arbora drapelul și toți cei ce participaseră la această acțiune românească au fost arestați imediat. Câțiva dintre ei au fost executați îndată.

Alții au fost deportați.

Înainte de a părăsi Orheiul, ne-am interesat de soarta deținuților dela închisoarea de aici. Din spusele unor locuitori, am aflat că închisoarea a fost distrusă de bolșevici în timpul retragerii. Majoritatea deținuților au fost transportați în interiorul Rusiei sau uciși în drum. Autoritățile bolșevice au încărcat de aici 22 de camioane pline de intelectuali și țărani moldoveni. Unde i-au dus, nu se știe. O parte însă, care au fost socotiți mai „periculoși”, au fost împușcați pe loc. Dela Orhei am luat-o spre Curleni, iar de aci spre Bușeuca-Orhei.

Dela Bușeuca, o luăm spre satul Cuizeuca, apoi pe valea Cogălnicenilor, trecând prin Pereni, Pripiceni-Răzeși, Peceștia, Dealul Inalt, Olișcani, Sestaci, Cușmirca, Cujurești, Soloneț, iar de aici spre Soroca.

Pretutindeni pe unde am trecut, am întâlnit aceiași jale și același plâns basarabean. În drumul nostru am poposit în sate de răzeși și de mazili cu gospodării pustiite ce-ți inspirau un adânc sentiment de tristețe și melancolie. Am întâlnit gospodari cu peste 40 ha. de pământ, cari altădată aveau hambarele pline cu cereale, iar după retragerea bolșevicilor nu aveau nici pâine în casă.

Tot grâul și porumbul li-l luaseră bolșevicii, lăsându-i aproape muritori de foame. E drept însă, că unii duceau lipsă de pâine din cauză că nu aveau unde măcina, deoarece majoritatea morilor au fost distruse de bolșevici în retragere.

Dar lipsa celor necesare traiului zilnic constituie marea jale a satelor noastre. Românul basarabean însă găsește în interiorul sufletului său, destule resurse pentru a rezista multiplelor cerințe fizice. Răbdarea lui a devenit aproape proverbială. Marea tragedie

o constituie însă deslipirea lui de cei dragi și scumpi sufletului său. Bocetul mamelor basarabene pentru cei răpiți de bolșevici nu mai conținește. Aproape din fiecare casă lipsește cineva.

În timpul călătoriei noastre, când nu trecuse decât câteva zile dela alungarea vremelnicilor stăpânitori, am întâlnit foarte puțini locuitori în satele pe unde am trecut întrucât majoritatea tinerilor fusese mobili-

zați. Se dăduse ordin ca toți oamenii dela 17—40 de ani, să fie încorporați. Mulți au scăpat cu fuga, ascunzându-se prin vii, livezi și păduri, de unde nu au ieșit decât la vestea intrării trupelor eliberatoare în regiunile respective.

Unii din aceștia au răbdat de foame zile și chiar săptămâni întregi.

Un locuitor dintr'un sat din jud. Orhei, își improvisase chiar un modest „cămin” cu „mobilier” făcut din papură, într'o stuhărie, lângă Răut, unde a „locuit” trei săptămâni în șir.

Au fost însă și mulți dintre acei cari neavând timpul necesar pentru a se ascunde, sau temându-se să nu fie descoperiți, au fost luați cu forța de bolșevici și duși peste Niștru, unde au fost puși să lucreze la organizarea „rezistenței bolșevice”.

Nici preoții nu au fost scutiți de mobilizare. Mulți dintre cei luați au reușit să se întoarcă la casele lor, fiind ajunși în drum de trupele române și germane.

BOLȘEVICII INTENȚIONAU SĂ RIDICE TOȚĂ POPULAȚIA ROMÂNEASCĂ DIN BASARABIA

Agenții bolșevici din Basarabia, constatănd, după câteva luni de stăpânire comunistă, că potrivit criteriilor de judecată, majoritatea populației de aici este înstărită, fiind alcătuită în mare parte din „culaci”, cari se împotrivesc realizării „raialui” comunist, au comunicat aceasta Moscovei, care a dat dispoziții ca 75—80 la sută din locuitorii provinciei noastre să fie deportați în Siberia, iar în locul lor să fie colonizați ruși și evrei.

Desigur că deportările trebuiau să se facă treptat. Cel mai mare lot de moldoveni a fost ridicat cu o săptămână înainte de izbucnirea conflictului. După lotul acesta urma să fie ridicat altul și mai mare. Noroc însă că a început războiul și bolșevicii nu au mai avut timp să-și realizeze planul lor diabolic.

Foarte mulți țărani cu care am stat de vorbă, prin satele pe unde am trecut, ne-au declarat că au auzit dela diferiți agenți comunisti că dacă nu isbușnea conflictul, marea majoritate a populației basarabene urma să fie ridicată și deportată în interiorul Rusiei sau în Siberia.

La unele primării s'au găsit, după retragerea bolșevicilor, liste întregi, cuprinzând numele locuitorilor propuși pentru deportare. Deasemenea s'au găsit zeci de lacăte ce trebuiau să servească la încuierea caselor moldovenilor ridicați. Cine știe ce mai rămânea din sărmana noastră moldovenime, dacă trupele româno-germane nu ar fi trecut Prutul, înfingând cu putere drapelul tricolor și stindardul libertății pe întinsele șesuri basarabene.

— Ne-am rugat în taină, un an de zile, — îmi spunea un sorocean, ca să începă odată războiul împotriva comunismului și să scăpăm din iadul bolșevic. Dacă mai întârzie câteva zile, cine știe ce s'ar mai fi ales din noi. Dar, Bunul Dumnezeu a ascultat ruga noastră și „la plinirea vremii” ne-a eliberat din cea mai groaznică robie, pe care au cunoscut-o vreodată popoarele lumii. Cinste și slavă vitezei noastre armate care, prin jertfa ei întregitoare de Țară, ne-a redat viața, avutul și liniștea atât de necesare sufletelor noastre”, — spune la sfârșit cu lacrimi de bucurie, soroceanul nostru.

Călătoria noastră nu s'a sfârșit aici. Am gălățorit, dela Soroca, prin diferite sate și târguri de ale noastre, văzând pretutindeni numai ruine și jale. Vor povesti odată bătrânii că în anul 1940-1941 a stăpânit în Basarabia domnia lui Stalin, care a împrăștiat pretutindeni numai durere, ură și teroare. Ea a fost însă răsturnată la timp, de împărăția biruitoare a lui Hristos ai cărei ostași au fost eroii români, căzuți vitejește pentru apărarea Țării, reîntregirea neamului și biruința Crucii.

SERGIU G. ROȘCA

Numai neamurile care brăzdează cu destiul lor Istoria și înroșesc în sângele lor viața, sunt acelea care știu să-și dureze din credință temple și din jertfe eroi.

(MAREȘAL ANTONESCU)

RUGA

Dă, Doamne, țării' mbelșugare

Și lanuri pân' la brâu.

Să crească oastea la hotare

Cât pe câmpie grâu.

În pomi să rădă rod de aur,

În vie, sânge roș.

Să crească argintul în tezaur

Și pita albă'n coș.

Plutească zămbet și lumină

Cât cerul tot întins.

Și eum e floarea în grădina,

Pământul fie nins.

Ca aluatu'n căpistere

Mereu dospească'n noi

Credință și cerească vrere,

Putere în nevoi.

Și când din slavă vântu-ădie

Cu șoapte prin văzduh,

Noi să simțim că pe câmpie

Coboară Sfântul Duh.

Dă, Doamne, Țării, pace dreaptă

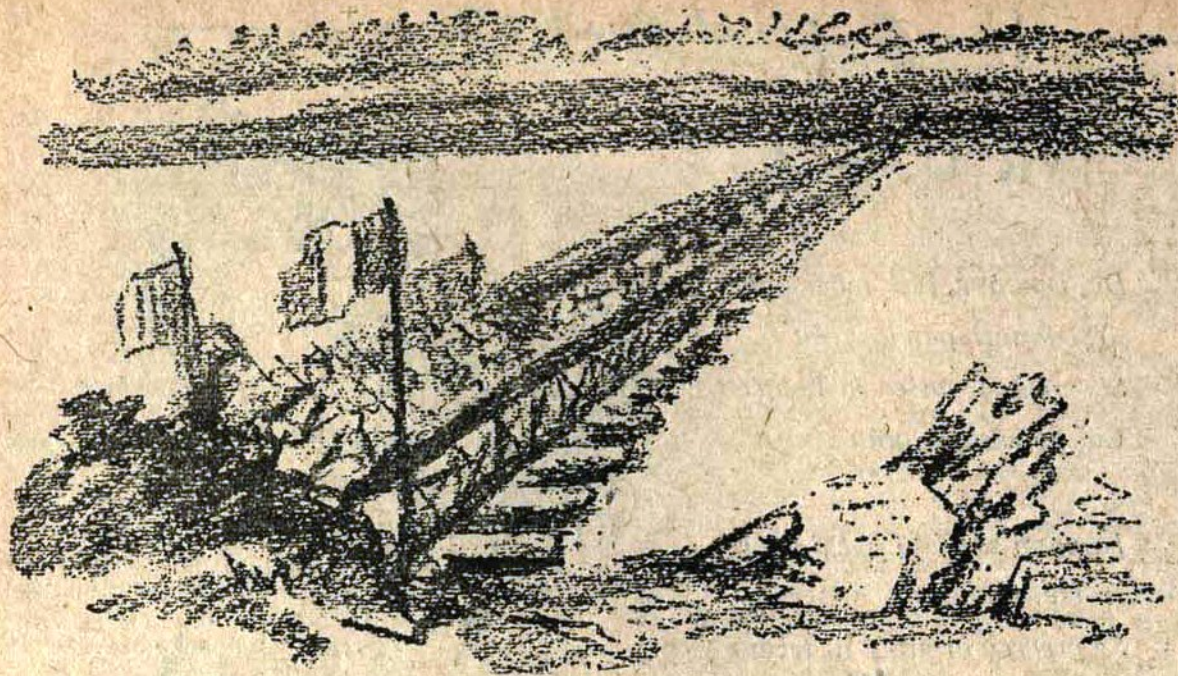
Și pre poporul Tău

În paza legii îl îndreaptă,

Ferit de orice rău...

GEORGE A. PETRE

VIN TRUPELE DESROBITOARE!

Dela 28 Iunie 1940 și până'n vara anului 1941, istoria sbuciumată a Moldovei dintre Prut și Nistru s'a scris cu sânge. Un an întreg, aripa neagră a morții a fost aici atotstăpânitoare și cântecul sinistru al cucuvei, prevestitor de moarte, se auzia parcă pe fiecare casă.

Noi nu găsim imaginile și nici cuvintele necesare pentru a descrie și a arăta toată grozăvia suferințelor îndurate în timpul vremelnicei ocupații, de blândul, credinciosul și ospitalierul popor basarabean.

Avea dreptate un distins profesor universitar, care spunea cu prilejul deschiderii Adunării eparhiale a Chișinăului din vara anului trecut că nu există pană atât de măiastră, care să poată zugrăvi marea durere încercată de pașnica populație moldove-

nească din acest ținut voevodal, în timpul unui an de tiranică stăpânire sovietică.

În această grea situație, gândul tuturor acelor care au îndurat un an de zile împilarea moscovită, era îndreptat mereu spre Apusul apropiat, de unde trebuia să vină pentru ei Răsăritul zori, lor unei noi vieți, trăită sub mâna ocrotitoare a Mamei-România.

Spre vechiul Regat, așa mic cum era, și spre brava lui armată, erau îndreptate speranțele de mai bine ale unei provincii de peste trei milioane de români, căzuți pradă celei mai negre urgii.

Știau moldovenii noștri că trupele române nu vor veni singure, ci într'o sinceră și strânsă colaborare cu cea mai puternică armată din lume, aceea a Marelui Reich.

Toți își exprimau această

convingere în întrunirile familiare și de multe ori chiar în auzul mulțimii. Din această cauză sediile și celulele N. C. V. D.-ului din Basarabia erau pline de „spioni români”, care așteptau sosirea trupelor desrobitoare, sub forma în care au venit.

Din mii de scrisori scrise cu sânge și trimise celor dragi de peste Prut, în timpul durerosului refugiu, se constată, din semnele convenționale în care scriau, nu numai suferința de nedescris a celor de aici, dar și marea nădejde că va veni odată ziua când vom fi iarăși „toți împreună”.

Pregătirile armatei roșii făcute în vederea trecerii Prutului, la „boerii români”, nu-i înspăimântau pe bieții noștri moldoveni. Știau ei că „România” nu este singură și nu va lăsa ca împărăția pustirii să se întindă mai depar-

te; dimpotrivă, această împărțire, care a sfâșiat atâtea inimi, și a împrăștiat atâtea durere, va fi distrusă de ostilitățile salvatoare ale României și Germaniei.

Și iată că speranțele lor și ale noastre, a celor din refugiu, încep să se realizeze!

Zorile Marelui Zile a împlinirii dreptății noastre naționale încep să mijească.

Pretutindeni se aud șoapte despre iminenta începere a războiului româno-germano-rus.

Toți așteaptă cu înfrigurare desfășurarea evenimentelor.

Refugiații persistă mai mult ca ceilalți în susținerea acestor „svonuri”. Ceasul tuturor așteptărilor noastre începe să sune: E 22 Iunie 1941.

Ordinul Mareșalului Desrobitor: „Ostași, treceți Prutul”, trece din gură în gură și din ureche în ureche, răsrângându-și ecoul peste râul despărțitor de frați. Tara răsuflă ușor!... Mii de refugiați se îmbrățișează, în timp ce lacrimile de bucurie cad șiroaie din ochii aceluia ce-au plâns un an întreg, în așteptarea clipei fericite: întoarcerea acasă și revederea celor dragi.

În aceeași zi, la ora 11 elături de Tara rămasă liberă, a îngenunchiat, în tăcere, pentru a înălța rugă de slavă și izbândă și populația de aici care a aflat îndată despre izbucnirea Războiului Sfânt.

La orele 12 aud și ei, pe undele văzduhului, răsunând puternic clopotele Catedralei din Chișinău, clopotele desrobirii lor.

Freamătul din Tara liberă se simte și în Basarabia, deși aici entuziasmul trebuie exprimat cu multă prudență pentru a nu cădea în mâinile agenților N. C. V. D.-iști.

Întreaga populație așteaptă cu brațele deschise sosirea trupelor eliberatoare. Inima ei saltă de bucurie la vederea primelor avioane române și germane. Măselele gruncate de aceste păsări sburătoare sunt ridicate pe furis și citite cu lacrimi în ochi. Nimeni nu se teme de bombele lor, întrucât știu că ele aduc mântuirea. Moartea nu poate să-i înspăimânte pe cei ce-au stat un an întreg în mormântul celei mai ucigătoare robii.

Nu voi uita niciodată următorul episod, povestit mie, de un cucernic preot din ținutul răzășesc al Sorocei mele dragi.

„E 22 Iunie; Posturile române de radio vestesc lumii întregi începerea războiului Sfânt pentru desrobirea ținuturilor cotropite și biruința Crucii.

O femeie din cătunul Tepordei-Soroce, anume Olga Potoroacă, ascultând la un gospodar din sat emisiunile românești și auzind această nemaipomenită și mult așteptată veste, părăsește în grabă

casa, și aleargă, cât poate, în comuna învecinată: Cuhureștii de jos, intră ca fulgerul în casa preotului de aici, cade în genunchi înaintea lui, strigând cu glas tare „Părinte, fă rugășiuni că armata română, treși Prutul!”.

Câtă simplitate, dar și câtă elocvență, nu cuprind în ele aceste cuvinte?

Prin glasul acestei femei a vorbit la 22 Iunie 1941 întreaga populație românească din provincia dintre Prut și Nistru, care s-a înălțat în aceeași zi, ca și mai târziu de altfel, alături de frații din țara rămasă liberă, rugă fierbinți pentru biruința trupelor româno-germane asupra vrăjmașului cotropitor.

Rugăciunile lor și ale noastre ale tuturor au fost ascultate de Dumnezeu părinților noștri, și iată că numai după câteva săptămâni de luptă, stindardul românesc fâlfăie din nou — de astă dată pentru veșnicie — pe platurile sfinte ale Basarabiei noastre martire.

În amintirea bravilor noștri eroi căzuți vitejește pe pământul scump al Moldovei reîntregite, să îngenunchiem cu cernic și să avem cu toții, de apururi în minte, suprema lor jertfă, dusă pe altarul sfânt al reîntregirii noastre naționale.

SERGIU C. ROȘCA

CAMARAZII

de A. DRAGU

S'au cunoscut în primăvara anului când a izbucnit războiul din Răsărit. Tineri, înalți și chipeși ca niște brazi, semănau ca două picături de apă. Li deosebia doar culoarea părului și a ochilor. Erau sfioși, cum sfioa. se sunt domnișoarele ce ies la primul bal, dar viteji ca doi Feți Frumoși, după care oftează toate femeile cu fete de măritat.

Brunetul, moldovean dintr'un sat istoric din județul Roman, se cherna Nicolae Croitoru; șatenul, cu numele de Eduard Preisner, era feciorul unui harnic grădinar de pe malurile Rinului.

Făceau milităria la una din cele mai mari gări din Moldova de mijloc, unde se întretaie o rețea de cale ferată ca o țesătură de păianjen. Sergentul Nicolae Croitoru îndeplinea misiunea de șef al cenzurii militare la oficiul poștal, iar Eduard Preisner, înaintat nu demult caporal, era comandant ajutor al gărzii locale, pentru paza unui depozit de muniție. Până să fi ajuns aici, făcuse parte dintr'un batalion de infanterie motorizată, ce activase ca unitate de instrucție în orașul Ploești. Cu această ocazie, deprinse să vorbească românește destul de bine. Nicolae Croitoru, la rândul lui, știa un număr însemnat din vocabularul limbii lui Schiller. Învățase dela mecanicul tractorului comunal, un german din Cernăuți, care făcea acest serviciu în satul lor de mai mulți ani de zile. Și dela tatăl său Iacob Croitoru, gospodar fruntaș în comuna Măgureni și

primar sub toate regimurile, care după mamă era din Iacobeni, unde țărani știu și nemțește.

Sergentul, ieșind pe peron să asiste la încărcarea unor colete de scrisori, fu acostat de camaradul german, care, salutându-l milităros, zise în românește: „Imi dați voie?“, cerând să-și aprindă țigara, dela cea a sergentului român.

„Bitte!“ îi răspunse cu aceeași politețe sergentului.

„Vorbiți poate nemțește?“, întrebă ostașul Marelui Reich pe camaradul său de armă.

„Ein bisschen“, îi întoarse curtenitor sergentul Croitoru.

Zâmbiră amândoi și întinzându-și mâinile, se recomandă. Apoi începură să discute despre una și despre alta, când în românește, când în nemțește; își povestiră așa multe de toate, până la venirea trenului dinspre Burdujeni, când sergentul trebuia să plece la întâmpinarea lui.

De atunci se întâlneau în fiecare zi fie și numai pentru câteva minute. Se obișnuiseră atât de mult unul cu altul, încât nu puteau suporta nicio noutate, niciun gând fără să-l împărtășească și prietenului țării amice.

Își povesteau copilăria, depăneau amintirile și împleteau speranțe de viitor. Își arătară fotografiile părinților și ale persoanelor iubite. Între altele, caporalul Preisner arătă sergentului portretul în mic al unei fete cu

ochii, ca azurul cald al Sudului mediteranean, logodnica lui pe care i-o răpuse mâna morții, doi ani de zile în urmă. Era singura umbră grea ce apăsa trecutul neînținat al caporalului.

Prietenia bravilor ostași era văzută cu ochi buni și dragoste multă de toți șefii ierarhici. Deseori când erau liberi, se așezau pe iarba de sub plopi înalți din fața depoului și Preisner cu armonica de mână, iar Nicolae Croitoru din gură îngăunau la liduri germane și la doine românești de se minuna toată lumea din jur.

Măgureni fiind aproape de oraș, părinții lui Nicolae Croitoru veneau pe la dânsul aproape în fiecare Duminică, aducându-i când un boț de caș, când un borcan de miere și bucăți de unt, învelite în frunze late de cirechiu. Camaradului german îi plăcea nespuse de mult să stea de vorbă cu mamiu lui Nicolae, o bătrânică simpatică și curată, care, oridecâteori venea, se interesa dacă „Eduard” primește de acasă scrisori, de-i sunt părinții în viață și atâtea altele, ce poate întreba mama unui fecior moldovean. Preisner se amuza, ascultând cu plăcere toate vorbele și sfaturile ei.

Intorcându-se acasă, Domnica Croitoru povestea de amândoi, ca de unul singur: „săraci” încoace, „bieții mei” încolo, nesfârșind cu grija pentru ei, decât atunci când îi revedea din nou, sănătoși și bine dispuși cum i-a lăsat.

La Rusalii, a venit la ei, însoțită de sora lui Nicolae. Vioara, o moldoveancă frumoasă ca un zăzăr înflorit, cu gene lungi și cu cosițe ca mătasea porumbului în lapte. Văzând-o, prietenul lui Nicolae, care stătea în umbra pomilor cu o carte în față, se înroși mai tare ca atunci, când ar fi fost prins de superiori cu datoria nefăcută.

Cât stătură împreună, pe scoarța adusă de Eduard, acesta, nu și putea deslipi privirea de pe chipul de floare al fetei, al cărei corp, îmbrăcat într-o cămașă de in, cu motive scumpe românești, era uluitor de frumos... Cu mijlocul delicat ca lujerul stânjeneilor, strâns în catrința aleasă cu fir, cu privirea puțin melancolică, Viorica semăna a fi o demnă urmașă a fiicelor de voievozi,

a căror înfățișare o vedem adesea pe pereții din pridvorul mănăștirilor.

Încă în timpul cât mama și sora lui Nicolae erau acolo, Eduard Preisner deveni ceva abătut. Sergentul observă singur aceasta, dar se făcu că nu dă seama. După ce dânsle plecară, caporalul Eduard întrebă: „Nu mi-ai spus niciodată că ai o soră?” Apoi după un moment de tăcere: „Știi, dânsa seamănă cu Martha, fosta mea logodnică. Mai vine cândva pe-ai?”

— „Nu știu, am uitat s-o întreb, dar dacă vrei, plecăm Duminică acasă la mine. Nu i departe; în două ceasuri suntem acolo. Să vezi pe la noi port național și covoare lucrate de fetele din sat! Plecăm?” Primise: cu plăcere și cu bătăi de inimă. Vroia s-o mai vadă pe Viorica, sora lui Nicolae.

Înainte ca cele două femei să fi ajuns acasă, primarul primi, printr-un om, un bilet prin care feciorul lui îi făcea cunoscut că peste o săptămână, vrea să vie cu Eduard acasă. A doua zi, primarul din Măgureni, îmbrăcat în haină de sărbătoare, bătu la ușa ofițerului comandant a lui Nicolae, postind un mic concediu pentru fiul său și pentru Eduard.

— „Feciorului d-tale îi pot da drumul, dar pentru camaradul Preisner, adresează-te comandantului său, care-i la doi pași de aici!”

Sublocotenentul german, uimit că vede un țaran vorbindu-i în limba lui, îi dete scaun și după ce află ce vrea, dădu voie caporalului să plece, la Măgureni, odată cu Nicolae sergentul.

Purceseră spre casă Sâmbătă după masă. Pe drum Eduard adună de prin fânațe și de pe haturi toate florile, făcând un buchet mare cât un snop. În decursul călătoriei, vorbeau, glumeau și râdeau, de parcă toată lumea ar fi fost a lor. Tot atunci, Eduard îl anunță pe Nicolae Croitoru, că la sfârșitul războiului, o să-l invite și pe dânsul cu sora lui să vină odată și la ei în Germania, dându-și, în semn de înțelegere—și mâna pentru această.

La Măgureni, îi primi ospitalitatea românească cu miros de busuioc și de sulfina prin cămări: pui fripiți cu smântână, vin de Odobești și cozonac moldovenesc. Lăcere

iesute de Viorica și mama ei, atârnavu greu pe pereți și pe lavițe. Perne de găscă, înfășate ca'n zăpadă, stăteau una peste alta până în pod. Zestrea Vioricăi.

Se plimbase dimpreună cu sora lui Nicolae prin pomătul mare cât un imasă, culeseră ră căpșune, vișine și cireșe și culeseră flori. A doua zi dimineață s'au dus toți trei și cu ceilalți la biserică. Nicolae și Eduard, erau îmbrăcați acum în portul satului Măgureni, cu bondiță și ițari. Ideea aceasta, o dădu Eduard, ceea ce plăcu foarte mult familiei primarului. Astfel îmbrăcați au fost după masă și la horă. Prin acești doi ostași, întineriră parcă toți Măgurenii. Unde apăreau dânșii se lveau de undeva și zâmbetul și voia bună.

La Măgureni se înjghebă și prietenia dintre Eduard și Viorica. Cu firea lui atentă și delicată, plăcu fetei numaidecât. La despărțire, și-au schimbat fotografiile, între ei și-și dădură cuvântul să-și scrie. Incepuse să circule, întâi încet, apoi mai tare, șonul că Eduard se însoară cu Viorica și că dansul e un ofițer foarte bogat, având aeroplanul său propriu și mulțime mare de mașini.

Auzind de aceasta cu toții au făcut haz mare.

Despărțirea a fost duiosă, aproape tristă. A venit să-i petreacă preoful cu preoteasa, soția directorului școlar și toată familia lui Iacob Croitoru. Cu ranița plină de bunătăți gospodărești, se urcară în căruța cu telegari moldovenești, în pocnet de biciu, fluturări de batistă și sters de lacrimi pe furis, cu dosul mânli. Viorica avusese grije să puie în ranița camaradului german, o năframă de borangic, cu un fir de busuioc.

După zece zile dela această vizită, Nicolae Croitoru primi ordin să plece pe front. Des-

părțirea de prietenul său, fu cea care se petrece între doi frați buni. S'au îmbrățișat, s'au sărutat, făcându-și jurământul reciproc de a-și scrie și a nu uita unul de altul niciodată, iar după uraganul războiului, să facă traiu comun, când în Germania, când în România.

Peste puțin, depozitul central pe care-l păzea Eduard Preisner, și-a mutat sediul în altă parte mai aproape de teatrul de război.

Caporalul plecă pe front și el. La plecare nu văzu pe nimeni din cunoscuții lui dragi, nici pe Viorica, dar le scrisc. invitându-li să-i scrie și lui.

...Scrisorile lui Nicolae veneau neregulat, dar toate pline de bucurii vietești. Pretutinden unde a intrat cu regimentul său, dușmanul a fost zdrobit sau alungat de pe poziții. Numai după două săptămâni de când intrase în hora morții, a făcut minuni de vitejie, luând prizonieri doi ofițeri superiori bolșevici, cu tot stocul de documente ale statului major dintr'o brigadă motorizată. A fost citat pe ordin de zi și propus pentru decorare cu Mihaj Viteazul.

Dela Eduard Preisner soseau scrisorile la Măgureni mai des, dar mai scurte, dovadă că le scria pe fugă. Și dela dansul, vestile erau pline de duhul buneii dispoziții. Camarazii prieteni erau adevărați eroi!

II

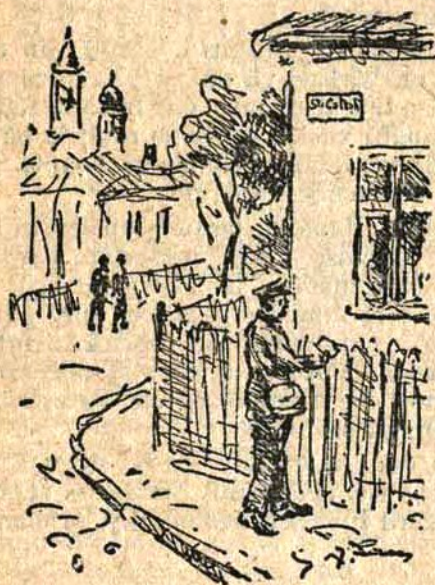
Era o zi frumoasă și caldă de August. Polumbul începuse să aibă bănuți. Fructele de iarnă pârguiau. Prin aer, păsările sburau cu aceeași vioiciune, dar cu melancolia apropiatelor plecări. Ici colo, pete ruginii apăreau pe frunze și pe flori. Ziarele anunțau pe coloane mari vești tot mai numeroase de actele de bravură ale soldaților români și germani pe frontul dela Odesa. Numeroase trenuri de refugiați se întorceau în Basarabia și Bucovina, încrucisându-se cu cele ce transportau răniții la spitalele din țară. Prin gări forfotă mare. Doamnele dela Crucea Roșie, obosite, de-abia pridideau cu împărțirea porțiilor de ceai, prăjituri și țigări soldaților ce mergeau sau veneau de pe front.

Mama lui Nicolae, cu o pestelcă albastră pe cap ghilea lângă fântână pânza de in scoasă proaspăt de pe războiul ce odihnea acum aruncat într'un colț al șopronului. Viorica cu ghergheful în față, stătea pe un covor în fața casei și broda. Un cârd de găște cu un gânsac gelos lângă ele, bășteau lângă poartă așteptând să fie slobozite în țarină. Două curci și un curcan infoiat cu na-

sul ca de sânge se învârtteau în jurul ei fără nici un rost.

Din când în când, Viorica se oprea din lucru, lăsând să-i zboare gândul departe, la cei pe care îi iubea. Îi vedea pretulindeni luptând împreună, doborând numai ei singuri aeroplane și tancuri vrăjmașe. Și pe urmă... ce frumos va fi! Se vor întoarce acasă, petrecându-și, cu toții împreună, viața întreagă... cum au petrecut atunci după Rusalii. Eduard e atât de bun și de înțelept! Ce potrivii vor fi?! Nicolae se va căsători și el cu cine i-o plăcea. Poate cu fata preotului sau... poate cu vr'o rudă de-a lui Eduard! Cine știe ce planuri mai au dânsii!

Sunt ca niște frați și se gândesc mereu unul la altul. Se ridică alergând în odaie la ea să privească la fotografia lui Eduard. Apoi își reluă lucrul din nou. O trezi o bătaie cu bățul în poartă. Ridică capul și văzu înaintea factorul poștal: „Aveți o telegramă!”

Inima fetei începu să bată cu putere. Presimțiri sinistre năvăleau prin cutele ei, ajungând până la creier. Schimbătă la față, alergă de o luă din mâna factorului.

„Ce este, ce este?” întrebă mama Vioricăi, neștiind despre ce-i vorba.

„...Eduard rănit grav. Repartizat la spitalul Brașov. Interveniți urgent transferarea lui la „R”.

Nicolae”

Viorica scăpă telegrama jos. Măinile îi tremurau ca și întreg corpul. Buza de jos i se destinsese ca la copiii mici și acoperindu-și fața izbucni în plâns dureros.

„Unde a murit el? întrebă mama — „el” era Eduard — sărăcan de mine și de mine!” și fără să aștepte răspunsul, alergă în casă bocind.

Cu telegrama lângă ea, Viorica reconstitua figura suferindă a iubitului ei. Gâstele, rațele și curcile, ca să se răzbune de lipsa de atenție la care au fost supuse, făceau plimbări, nestingherite, pe de-asupra pânzei.

Către seară sosi acasă și primarul, tatăl fetei. Luând telegrama în mână, după ce o întoarse pe o parte și pe alta, vorbi: „Nu vă pierdeți firea, băiatul nu-i mort, e numai rănit și cu îngrijiri bune, va scăpa!” Văzând că Viorica izbucnește și mai tare în plâns, adăugă: „S’au văzut unii răniți grav, ce au scăpat mai ușor decât alții ce fură numai aținși de glonte”.

A doua zi, primarul Iacob Croitoru era la București unde făcea posibilul și imposibilul pentru transferarea rănitului în orașul R. Autorizația de transferarea lui Eduard s’a făcut cu greutate multă. Totuși, rugând într-o parte, răsplătind într’alta, primarul și-a ajuns scopul. Odată cu dânsul un vagon de „Crucea Roșie” a transportat pe Eduard în orașul R., din Moldova. Viorica și mama ei ieșise înainte.

Eduard fusese rănit în piept. Pierduse mult sânge și ca să-și mențină starea trează, i se făceau transfuzii de sânge. Starea sa era îngrijorătoare. Dar printr’un tratament serios și cu liniște multă se spera la salvarea lui.

Doctorii își dădeau toată râvna să-l scape. La intervenția cu mâna largă a lui Iacob Croitoru, medicul șef se ocupa personal de dânsul.

Viorica venea la patul rănitului tot a doua zi, aducând coșuri cu vin de fructe, struguri și siropuri răcoritoare, odată cu cele mai noi vești primite dela Nicolae. Îi plăcea în deosebi rănitului ca Viorica să-i citească scrisorile ce le primea dânsul, fie de pe front fie de-acasă. Începuse să se facă mai bine dela o bucată de timp.

S’a scurs așa toată luna lui August și a lui Septemvrie. Otava s’a cosit de pe fânețe a doua oară, iar funigeii împânzeau zările

din ce în ce mai des. Pe răzoare florile se strângeau unele în altele cu grijă mare. Barza și rândunica își făceau ultimele pregătiri pentru marea călătorie.

Viorica veni cu tatăl ei la R.; dânsa la Eduard, primarul cu treburile serviciului. Fiind dimineață, tatăl merse cu fata la spital. O sentimentală îi opri pe loc. La stăruința primarului ieși o soră de caritate care le anunță că până la ora 4, nu pot intra la bolnav, starea lui fiind din nou grea. Același lucru le spuse peste câteva minute doctorul șef, Rana s'a deschis și sunt semne de cangrenă gazoasă. Un consiliu de medici discută cazul, recurgându-se la ultimele posibilități ale medicinei. „După masă vom ști rezultatul în mod precis!” încheie doctorul, intrând în sala de operație.

Plângând amar, Viorica se lăsă pe un scaun din antreul spitalului, așteptând reîntoarcerea primarului, care intră cu inima strânsă în clădirea prefecturii, unde se ținea o ședință administrativă.

Peste două ceasuri, ieșind dela prefectură, se întâlni cu comandantul lui Nicolae, colonelul Stănescu Grigore. Acesta îl cunoștea pe primar, mai demult. Văzându-l, colonelul avu o mișcare nervoasă, apoi înaintând, îl îmbrățișă sărutându-l: „Cel mai viteaz sergent din regimentul meu a... murit! Fiul d-tale, a căzut 4 zile în urmă pe frontul dela Odesa!”

...Iacob Croitoru nu înțese bine.. Se trezi apoi în fața spitalului, căutând cu ochii pe

Viorica. Aceasta plecase. Aflând dela o soră că Eduard Preisner a murit, alerga pe jos la Măgureni la mama ei...

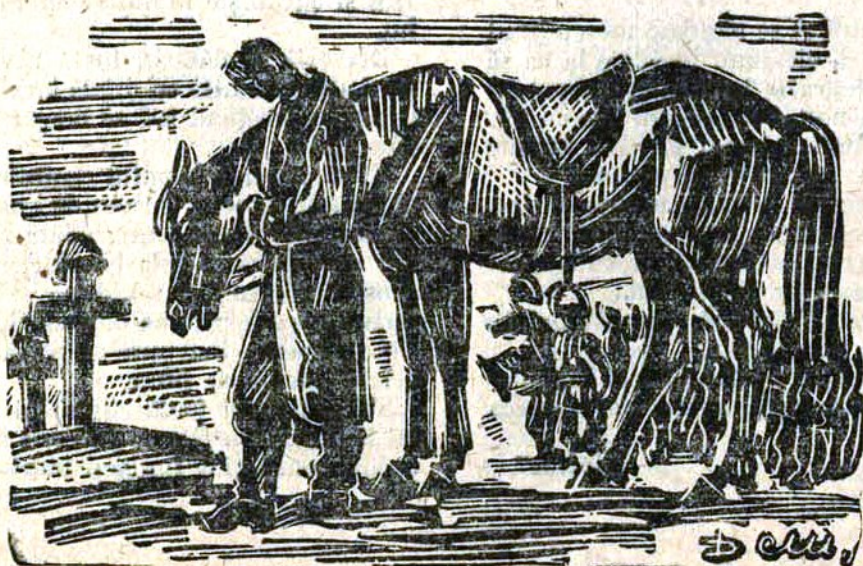
Primarul rămase în oraș, umblând dela o ușă la alta pentru aducerea sicriului lui Nicolae în țară la R. Holări să-l îngroape în oraș, lângă Eduard Preisner, nu în Măgureni. Să fie alături, cum au fost în viață!

Inceputul lui Noemvrie. Pe cărări și pe lângă drum stau mormane de frunze căzute în care se joacă copiii, ce par că numai ei au rămas veseli. Pomii sunt goi de podoaba verii. Soarele luminează fără să încălzească. Pe aleea cimitirului se duc și vin bătrâne, oftând de povara anilor și-a jalei, târând nepoții în urma lor.

În fața porții se opri o căruță din care coborî un bărbat cărunț, o bătrânică garbovă și o fată frumoasă, dar trasă la față ca un trandafir care a stat prea mult în bătaia vântului, venit tăios dela Miază Noapte. Toți trei în cojoace și haine noi.

Bătrânul, după ce desfăcu opalca în fața calului, deschise punga, împărțind bani săracilor îngrămădiți la poarta intrării. Bătrâna și fata luaseră pe o alee spre partea cealaltă a cimitirului. Se opriră în fața a două cruci și după-ce au curățat mormintele de frunzele ce căzuseră pe ele, s'a așezat în genunchi să se roage.

Erau două morminte cu o singură inscripție pe ele. „Sergentul Nicolae și caporalul Eduard Preisner, camarazi și prieteni!”

SPIRITUL TRADIȚIEI ROMÂNEȘT IN SCRISUL BUCOVINEAN

Oricât de tulburătoare ar fi vremurile de acum și oricât de multe probleme ar aduce ele în preocupările de fiecare zi ale omului: în felul lui de gândire și în simțul lui de a înțelege această uriașă răscolire de forțe — nici când nu se va putea contesta rolul scrisului pentru determinarea suprafeței spirituale a unui popor, cu atât mai mult acum când se croiesc noi perspective și se zidesc noi temelii tuturor neamurilor.

Dacă vremurile noi cer întotdeauna oameni noi, acest proces de adaptare și de supunere neșovăitoare la marile transformări, se oglindesc în operele de artă, mai bine ca în oricare parte.

Pretutendeni viața se irosește în schimbări neconținute și nu rămâne din toată această peregrinare, adeseori anonimă, decât sâmburele supraviețuitor a ceea ce reprezintă permanență, a ceea ce reprezintă continuitate, din întregul tumult.

Nu forma temerară va caracteriza o epocă, ci tocmai ceea ce supraviețuiește firescului, depășindu-l, pentru a se înrădăcina dincolo de noi, care reprezentăm doar o fracțiune a vremii. Rolul scrisului este de a crea aceste punți de lumină, legând licăririle de azi cu formele luminate de mai târziu, spre a le face să fie înțelese din timp.

Tradiția a constituit, mai cu seamă la Români, sudura cea mai puternică pentru a

lega epocile unele de altele. Numai prin tradiție ne putem da seama cu mai multă claritate de ceea ce ne leagă pe noi cu generațiile primelor structuri sociale românești. Fără această tradiție îndatinată atât de adânc în ființa noastră, noi, cei de azi, ne-am fi izolat complet de generațiile din trecut până ce ne-am fi pierdut.

Dacă istoria este creată adeseori de minți geniale, cari văd dincolo de timp, tradiția se crează din întregul complex național, din tot ceea ce un popor are mai ales, pentru a fi cultivat mai departe de cei ce vor veni.

La răscrucea drumurilor noastre stă tradiția care ne orientează pe calea virtuților, pe calea jertfei pentru Patrie, pe calea marilor noastre împliniri.

Această tradiție a constituit fundamentul principal în scrisul bucovinean, de îndată ce s'a ivit nevoia ca acest scris să contureze linia conduitei naționale a Bucovinenilor, atunci când viclenia a fost mai tare decât dreptatea istorică. Acest spirit al tradiției s'a manifestat în mod hotărât și cu toată vigoarea în preajma lui 1848, dar mai ales după această dată, când renașterea națională a Bucovinenilor a prins rădăcini tot mai puternice. Firește că nimeni nu poate contesta dăinuirea acestei tradiții în adâncul ființei etnice a Bucovinenilor în măsura ei manifestare și dovedită în atâtea aspecte ale vie-

ții; răbufnirile spre suprafață, însă, au pornit abia atunci când împrejurările au devenit prielnice pentru o exteriorizare de nestăpânit.

Primele slove bucovinene, indiferent dacă ele au fost încrustate în chiliile mănăstirești, prin cronici sau în presa zilnică, cărți didactice sau literare, toate oglindesc spiritul tradiției românești datorită căruia înstrăinarea pământului lui Ștefan cel Mare nu s'a putut face decât în foarte mică măsură numai la suprafață și într'un chip cu totul superficial.

Când a sosit timpul marilor răfuei, scrisul bucovinean a ridicat acest spirit al tradiției la înălțimea unui adevărat cult. Zăcămintele folclorului au fost scormonite pretutindeni, fiindcă în ele era identitatea noastră ca neam.

Prin ele ne-am verificat poziția națională și legătura cu ceea ce reprezintă permanența și continuitatea noastră istorică, — prin ele ne-am fortificat în lupta adusă pentru a reveni la aceeaș albie etnică cu care nimic nu i-a putut despărți pe bucovineni.

Au fost adesea ori huliți pentru îndărătnicia lor, au fost ponegriți, au trebuit să sufere ironii, dar nimic nu i-a putut despărți de tradiția românească, fiindcă numai în ea sufletul Bucoveninilor a găsit adevăratul ton național.

Acest spirit al tradiției românești a fost axa principală în scrisul bucovinean, a fost tema fundamentală pe care s'au zidit toate

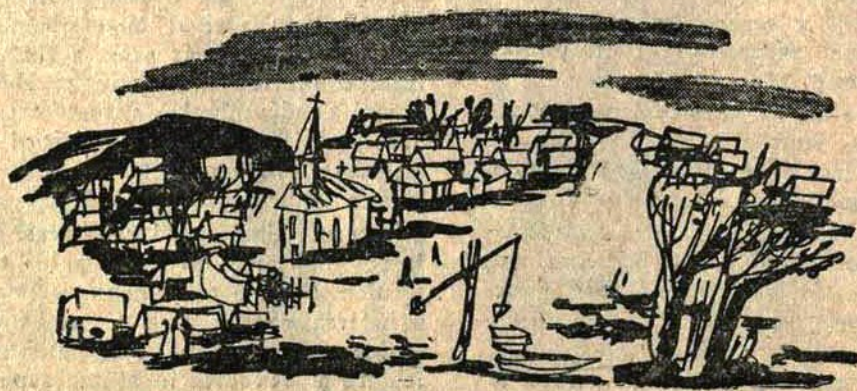
creațiunile epice și lirice ale scriitorilor Bucovineni, a fost mediul principal din care au răsărit adevăratele valori. Prin acest spirit al tradiției, scrisul bucovinean a putut pătrunde pretutindeni. Căci setea de slovă românească nu se putea astămpăra decât prin scris. Cultul tradiției românești în trecutul scrisului bucovinean, e o urmare firească a trăinicieii acestei tradiții în adâncul ființei țărănești, unde s'a păstrat cu aceeași prospețime.

Comparați cântecele populare bucovinene cu cântecele populare din celelalte părți ale țării și veți vedea mare asemănare, fiindcă toate au acelaș substrat românesc, toate izvorăsc din aceeași zăcămintă sufletești.

Spiritul tradiției românești în scrisul bucovinean a impus o conduită liniară în toate laturile vieții spirituale din Arboroasa, îndreptându-le cu fața către matca inițială, până la o totală contopire. Nimic în afară de acest spirit al tradiției, n'a tulburat dezvoltarea fireacă a procesului nostru istoric, alături de adevăratele izvoare de viață românească.

Literatura bucovineană și-a zidit dintru început creațiunile sale pe acest spirit al tradiției dela care nimeni și nimic n'o va putea abate. Cine va încerca să ne abată dela acest drum național se va lovi întotdeauna de acel puternic spirit al tradiției românești prin care curge seva de viață spirituală a Bucoveninilor.

GEORGE DRUMUR

UN AN DE RODNICĂ ACTIVITATE ROMÂNEASCĂ ÎN BUCOVINA DESROBITĂ

La începutul lunii Iulie 1941, ostașii aliați de sub comanda supremă a Generalului Antoneșcu au intrat în primele sate ale Bucovinei, care au cunoscut teroarea cotropitorilor bolșevici. Într'un entuziasm de nedescris, cu lacrimi și cu flori s'au înfrățit — într'un singur suflet românesc — ostașii și sătenii. N'a existat niciun român care să fi rămas cu inima rece în fața acestor evenimente. Populația oprimată de jugul greu al stăpânirii, aștepta mântuirea de la armata viteazului general și de la autoritățile românești.

Peste câteva zile au sosit primii pioneri ai autorităților civile din orașul Cernăuți și de aici s'au răspândit în toate colțurile Bucovinei de Nord.

Sarcina uriașă ce se impunea autorităților administrative nu poate fi descrisă în toate amănuntele ei. Într'o provincie prădată, cu orașele arse, cu podurile distruse, cu fabricile nimicite și cu frunțașii satelor deportați, unde domnea haosul și anarhia, prima grijă a autorităților a fost restabilirea ordinii pentru a se putea pași apoi la refacerea căilor de comuni-

cație, la redresarea morală a populației și la reinvierea activității economice.

ADMINISTRAȚIA

În Bucovina, administrația se face pe plasă, descentralizat. Pretura formând un sistem complet de competențe, capabilă să rezolve local orice probleme, tutela trecând de la Prefectură la Pretură, în ceace privește activitatea comunelor.

Prin descentralizarea pe plasă ce s'a înfăptuit în mod natural, reședințele de plasă au început să se desvolte, creindur-

se mîci orase cu o viață a lor proprie.

Prefectul de județ, în schimb, a devenit un organ de control și îndrumare în județ, absolvit de multiplele obligațiuni birocratice care îi răpeau timpul prețios, fără a putea activa pe teren în mod continuu și permanent.

S'a realizat astfel un puternic organ de control în județ, adică tocmai ceea ce s'a dat administrației noastre.

Dispozițiunile Guvernământului se transmit direct Prefeturilor, iar acestea răspund direct Guvernământului, în acest scop Prefeturile au fost organizate ca să poată corespunde cerințelor.

Un vast program de lucru s'a pus în executare odată cu începerea primăverii.

O politică financiară de economii în bugetele comunelor, a permis repartizarea pentru diferite lucrări de construcție, reparație și construcție, sume apreciabile.

Asfel, în bugetele comunelor figurează în acest scop, suma totală de lei 220.112.798, în totalul bugetelor de lei 589.151.306, adică 1/3 pentru lucrări din totalul veniturilor.

Pe lângă această sumă, Guvernământul apreciind că nevoile sunt mult mai mari și comunitățile nu le pot face față cu veniturile lor proprii, le-a ajutat direct prin subvenții, tot pentru lucrări, cu suma totală de lei 110.841.820.

Întregul program de lucru, ce se execută cu bani de către comunități se ridică la suma de lei 330.954.618.

În total s'au ajutat din partea Guvernământului 261 de comune din totalul de 357 câte sunt în Provincie.

Iar sumele afectate pentru lucrări, sunt repartizate, în mediul rural 212.809.455 lei și în mediul urban lei 118.145.163, adică 2/3 la sate și 1/3 la oraș.

Acstea sunt lucrările ce se fac din bugetele comunelor, din veniturile lor proprii și din subvențiile acordate de Guvernământ.

Însă, administrația a efectuat lucrări nu numai cu bani ci și prin muncă de folos obștească,

gratuit în valoare totală de lei 551.739.913.

BISERICA

La sate a pornit combaterea tuturor sectelor care în timpul din urmă amentau să se răspândească în cuprinsul Provinciei Bucovinei. Rezultatul este destul de mulțumitor, căci majoritatea sectanților s'au fătors

— în scurt timp — la biserica strămoșească...

Pe teren cultural, s'au înființat cursuri duminicale, la care s'au ținut conferințe cu subiecte religioase-morale, cu caracter patriotic și literar și s'au dat sfaturi sătenilor ascultându-se și doleanțele lor, care au fost aduse apoi la cunoștința autorităților competente, spre a se lua măsuri de îndreptare.

S'au supravegheat și îndrumat predarea învățămîntului religios în școlile primare și se constată peste tot, că preoții s'au făcut datorii din plin.

Pe lângă educația morală și culturală, preoții împreună cu ceilalți intelectuali ai sașelor, au îndrumat sătenii la executarea lucrărilor agricole, pentru ca acestea să fie efectuate în mod rațional.

ȘCOALA

Încă din primele zile ale lunii Iulie 1941, autoritățile școlare au luat măsurile necesare în

vederea deschiderii noului an școlar, care urma să aducă un suflu nou în toate școlile din această regiune.

Numărul total al școlilor primare în funcțiune a fost — în anul școlar 1941/42 — de 998, la care se mai adaugă 100 grădinițe de copii, deci în total 1.098

primare. Aceste școli au funcționat în localități proprii, sau în localități achiziționate dintr-o clădire intrate în patrimoniul Statului, potrivit legilor în vigoare.

Starea sanitară a elevilor este, în general, bună, deși a fost o iarnă grea și lipsă de mîncare.

Frecvența la cursuri, în învățămîntul primar arată un procent relativ mic — 76% — ceea ce înseamnă că din 191.432 elevi înscriși, au frecvențat școala un număr de 144.040 elevi și au lipsit, 47.412. Această stare de lucruri, se datorește împrejurărilor grele ale timpurilor de astăzi, în special lipsa bratelor de muncă care trebuiesc înlocuite.

În ceea ce privește corpul didactic primar avem 4.080 posturi bugetare și numai 3.550 învățători în funcțiune, 85 posturi sunt vacante, titularii lor fiind căzuți pe front, iar un număr de 649 învățători se găsesc mobilizați.

Instituțiile anexă pe lângă școlile primare sunt: 749 cantine, 315 farmacii, 460 cooperative școlare, 87 ateliere pentru băieți și 43 ateliere pentru fete. Grădinițele școlare însumează o suprafață totală de 184.5438 ha, iar loturile școlare o suprafață de 2469.2732 ha.

Învățămîntul secundar a avut în anul școlar 1941/42 — 39 școli cu un număr total de 7.559 elevi înscriși, la care se mai adaugă 833 elevi pregătiți în familie.

Numărul școlilor secundare se grupează astfel:

a) 18 școli teoretice (11 de băieți și 17 de fete) cu un total de 4518 elevi (2.917 băieți și 1.601 fete).

b) 21 școli practice (11 de băieți și 10 de fete) cu un total de 2.468 elevi (1.247 băieți și 1.221 fete).

Din numărul total de 39 școli secundare, 22 școli au funcționat în teritoriul liber și 17 au fost reactivitate în teritoriul desrobuit.

Elevii sunt 95% de origine etnică română și numai 5% creștini de altă origine etnică.

La școlile teoretice au funcționat

țioara, 382 profesori și profesoare, iar la cele practice 338, deci în total 720 profesori (397 bărbați și 323 femei).

Invățământul a funcționat normal și fără întreruperi, iar frecvența la cursuri a profesorilor și a elevilor a fost regulată.

Cu toate sdruncinările aduse de trecutul comunist al anului școlar 1940/41, disciplina școlară a fost bună în anul școlar 1941/42 și este pe cale de ameliorare progresivă, datorită muncii și abnegației membrilor Corpului didactic.

EDUCAȚIA TINERETULUI (Premilitară și extrașcolară)

La 14 Iulie 1941 a luat ființă Inspectoratul regional P. P. al Bucovinei și cu toate timpurile grele impuse de situația generală a țării, s'a organizat și s'a încadrat, cu formațiunile premilitare din județele Hotin, Cernăuți și Storojineț, apoi s'a reorganizat Subinspectoratele Dorohoi, Suceava, Câmpulung și Rădăuți, precum și formațiunea din Municipiul Cernăuți.

Educația tineretului în formațiunile premilitare se face sub mai multe aspecte și anume, național patriotică, cetățenească, moral-religioasă, fizică, artistică, culturală, igienică, precum și prin lucrări practice pentru tineretul între 18 și 21 ani. În afară de acestea se mai face instrucție cu caracter militar, dându-li-se tinerilor cunoștințe generale.

Pentru extrașcolari ramurile educației sunt aceleași ca și pregătirea premilitară. Tineretul execută lucru manual și gospodărie pentru a învăța construirea de lucruri casnice și folositoare gospodăriei, precum și pentru promovarea standardului de viață rațională prin îngrijirea copiilor, alimentație bună, igienă corporală, igiena localurilor, îngrijirea pomilor etc.

Toată aceste ramuri de educație și lucrările practice au fost predate de Comandanții de Subcentre, după programele zilnice primite de la forurile superioare.

Planurile de lucru au fost întocmite pentru ca predarea materiei să se facă rațional și după puterea de înțelegere a tinerilor.

Pentru a evidenția modul în care s'a făcut educația tineretului premilitară și extrașcolară, dăm mai jos câteva din realizările înfăptuite în acest domeniu.

— 1.202.329 lei, sumă colectată pentru „ajutorul de iarnă” și „ziua cumpătării”;

— 190 coruri înființate de Inspectoratul regional;

— Serbări și șezători date cu ocazia serbărilor Crăciunului și Paștelui și în decursul anului, precum și serbări sportive și câmpenești.

S'a obținut șase ctări prin ordin de zi pentru bravuri, realizări în domeniul muncilor de folos obșteșc, bună purtare și opere sociale.

Instrucția militară s'a făcut — până la data de 15 Martie 1942 — după programele analitice, de către Comandanții de Subcentre P. P. sub controlul, îndrumarea și supravegherea Inspectoratului regional subinspectorilor județeni și comandanților de centre.

La data de 15 Martie 1942, prin ordinul Nr. 352.860, dat de Marele Staț Major, instrucția s'a făcut în cazărni, acolo unde formațiunile P. P. au avut garnizoanele lor de trupe. Rezultatele au fost bune prin faptul că s'a sporit numărul instructorilor prin gradele inferioare date de unitățile militare și prin punerea la dispoziție a materialului necesar.

Activitatea extrașcolară a început la 1 Iunie 1942 și a durat efectiv luna Iunie, iar până la această dată s'au întocmit lucrările pregătitoare de organizare, încadrare, stabilirea de efective și reparații.

Lucrările în domeniul creațiilor artistice și culturale, educa-

ția fizică, muzica, dansuri naționale etc. toate acestea au început a fi predate de maestri specialiști, angajați în acest scop.

În concluzie, activitatea premilitară și extrașcolară în decursul dela 6 Iulie 1941 până la 1 Septembrie 1942, sub raportul educației, al instrucției și cunoștințelor practice, a fost în continuu progres și a dat rezultate multumitoare, dacă ținem seama de toate greutățile întâmpinate.

Bugetul Inspectoratului P. P. se ridică la suma de 33.510.000 lei, fiind repartizat în mod juridic după necesități, fiecare Subinspectorat, având dosarul său cu suma reparizată pe capitate, cheltuielile fiind aprobate în limita strict necesară.

SĂNĂTATEA PUBLICĂ

După recuparea Bucovinei de Nord s'a început și s'a continuat cu opera de încadrare cu personal românesc, medical și sanitar auxiliar, instituțiilor sanitare din județele recucerite: Cernăuți, Storojineț și Hotin.

La posturile vacante au fost numiți specialiști dintre elementele românești cu precădere din Olteția, Muntenia și Ardeal, în afară de personalul refugiat care a revenit la posturile avute la 28 Iunie 1940.

Prin aceasta s'a realizat o adevărată operă de romanizare în toate instituțiile sanitare din regiunea Bucovinei.

S'a realizat într'un timp foarte scurt, majoritatea lucrărilor de reparație și întreținerea spitalelor din întreaga regiune, care a costat până în prezent 15.092.105 lei.

De asemenea a fost sporit numărul paturilor din spitale, astfel că s'a ajuns la un număr de 3.350 paturi, față de 2.100 paturi din timpul rușilor și de 2.620 paturi înalte de 1940.

Pentru răniți au fost rezervate, numai în Municipiul Cernăuți 700 paturi, cifra sporită mult până în prezent (1.000 paturi).

În Municipiul Cernăuți s'a înființat spitalul și dispensarul T. B. C. „Regela Mihai I”, cu un

număr de 80 paturi, iar la Spitalul Central s'a înființat o secție de stomatologie și una de radiologie, un laborator pentru analize medicale, un serviciu de consultații prenaturale, pe lângă cele care au existat înainte de inazia sovietică.

Spitalele mixte au fost organizate astfel ca, să poată face intervenții chirurgicale, amenajându-le săli de operații la spitalele din Briceni, Securenii, Noua Sulită, Lipcani și Trincea din jud. Hotin și Săveni din jud. Dorohoi, stațiuni de sterilizare, cât și înzestrându-le cu toată aparatura necesară.

S'au luat cele mai severe măsuri de combatere și profilaxie a epidemiilor, executându-se trolări de bolnavi, dezinfectări, deparazitări, petrolizări, sulfurizări, îmbăieri, etuvări, inoculări etc. Toți bolnavii au fost internați în spitale, iar contagioșii au fost izolați.

S'au închis localitățile contaminate până la terminarea operațiilor de deparazitare. S'au procurat 20 cupatoare de deparazitare și etuve, punându-se imediat în funcțiune. S'au cumpărat un număr de 30 băi după modelul Ministerului Sănătății și care au fost instalate imediat în comunele unde se simțea mai mult nevoia lor.

O mare atenție s'a acordat punerii în funcțiune a Oficiilor de ocrotire județene și celui al Municipiului Cernăuți.

Căsele de ocrotire comunale cât și căminele de zi, înființate prin grija administrațiilor locale, unde pe lângă consultații și îndrumări, femeia dela sate să găsească o găzduire pentru copiii ei în timpul lucrului la câmp au dat rezultate îmbucurătoare.

În toată Provincia avem în funcțiune un număr de 231 case de ocrotire, 125 cămine de zi și un număr de 1.495 de copii ocrotiți.

Serviciul farmaceutic funcționează în condițiuni bune.

Astăzi funcționează în întreaga Provincie 42 farmacii dintre care 38 românești și 4 creștine de altă origine etnică.

MUNCA ȘI ASIGURĂRILE SOCIALE

Observațiuni generale

În trecutul apropiat majoritatea întreprinderilor industriale și comerciale se aflau în mâini străine.

În aceste întreprinderi începând dela muncitori până la conducători de uzină, fabrică și patroni, erau, în special în orașul Cernăuți, numai evrei, care se închideau ermetic, mai ales față de români, așa încât nici cele mai umile locuri de muncă nu puteau fi pătrunse de elementul românesc.

Datorită măsurilor luate, toată această organizație iudeo-comunistă s'a prăbușit, calea deschizându-se atât în industrie cât și în comerț și pentru Români. Putem afirma că, Bucovina este siugura regiune a țării în care nu mai sunt patroni

și capitaliști evrei. Întreaga conducere din industrie și comerț, a ajuns în mâini românești.

Din 700 ucenici și ucenice, angajați cu contract în cursul anului școlar 1941/1942, au frecventat regulat cursurile 685 ucenici (ceea ce înseamnă 98%), repartizați la 8 cursuri, cu 20 clase de studii.

Astăzi numărul total al ucenicilor este de 1.456, din care 1.230 băieți și 226 fete.

Dăm mai jos cifrele creditelor și ajutoarelor bănești acordate în cursul anului meseriașului român:

Ajutoare bănești acordate din fondul de românizare lei 500.000

Ajutoare date de către Camera de Muncă lei 565.000.

Total lei 1.065.000.

În privința condițiilor în care se desfășoară munca în această Provincie, s'a lucrat cu toată atențiunea în recăștigarea spiritelor turburate de propaganda destrăbălată a cotropito-

rului; în acest scop s'a activat pe două căi: prin organele respective, pentru ocrotirea și respectarea muncii, ajungând la rezultatul demn de semnala, că, în această regiune, nu am avut în cursul anului mai mult de 6 conflicte colective de muncă cu 360 participanți, la un număr de 502 mari întreprinderi industriale, 2.229 ateliere, 53 întreprinderi comerciale mari și 421 întreprinderi comerciale mici, cu un număr total de 31.313 salariați.

Pe de altă parte, prin activitatea Oficiului „Muncă și Lumină” căruia i s'a adăugat, încă din primele zile, Universitatea liberă muncitorească din Cernăuți, s'au urmărit recăștigarea spiritelor rătăcite și crearea unui climat special în câmpul muncii.

Încă dela început, s'a dat importanță cuvenită oficiilor de plasă, în special aici în Bucovina, unde muncitorii trebuiesc recrutați din toate părțile țării și de aceea s'au organizat în toate județele din regiune oficii care astăzi funcționează pretutindea.

ACTIVITATEA CASELOR DE ASIGURĂRI SOCIALE

Pe măsură ce întreprinderile industriale și comerciale s'au reluat funcționarea, s'a dezvoltat și activitatea Asigurarilor Sociale, care în teritoriul cotropit de ruși, în timpul ocupației, erau inexistente.

AGRICULTURA

În primul program agricol s'au înscris lucrările de strângere și repararea inventarului agricol și lucrările de îngrijirea și recoltarea culturilor de tutun.

Acest program a fost realizat în întregime. Inventarul agricol a fost adunat pe centre, în parte reparat și pus în funcțiune, culturile îngrijite, recoltate și depozitate în bune condițiuni.

Chestiunea mai grea a fost aceea a stabilirii și reglementării dreptului de proprietate asupra bunurilor agricole, foste în s'ăpânirea administrației sovietice, dar pentru care s'a găsit o formulă de tranziție, aceea de a împărți recolta între pro-

prilegerii terenului și muncitorul care l-a cultivat.

Pe lângă instituțiile vechi reorganizate pe tot cuprinsul Provinciei, au luat ființă alte două instituții noi:

a) Stațiunea de controlul semințelor cu ferma experimentală Boian, ca secție a Institutului de cercetări agronomice a României, și

b) Stațiunea de îndrumări și cercetări piscicole cu iazurile-model Stăuceni, ca secție a Institutului de cercetări și îndrumări piscicole.

Odată cu realizarea primului program agricol, s'a întocmit și programul agricol pe anul 1941/42.

Acest program cuprindea, în esență, 2 campanii agricole de însămânțări: însămânțările de toamnă și însămânțările de primăvară 1942.

Cu toate greutatele întâmpinate, însămânțările din toamna anului 1941 au atins totuși 70% din prevederile planului de cultură stabilit, reprezentând suprafața de 177.477 ha. cu toată amploarea planului de cultură impus de împrejurări.

În scopul aplicării legii pentru mobilizarea agricolă, s'au constituit în fiecare comună comitete agricole comunale, iar în fiecare județ comisii județene pentru mobilizarea agricolă, cu ajutorul acestor organe s'a putut face față situației grele în care se găsea agricultura în toamna anului 1941.

Pentru a pune în funcțiune tot stocul de mașini agricole, s'au înființat — pe județe — 5 ateliere pentru repararea mașinilor.

Mașinile și unelte agricole au fost strânse pe centre și puse la dispoziția agricultorilor mari și mici, în schimbul unei taxe mici, menite să acopere

numai cheltuielile de reparații și de administrație.

Necesitățile în seminte au fost acoperite din fondul de 20 milioane lei, pus de Guvernământ la dispoziția Camerelor agricole județene, iar acestea au procurat și distribuit la agricultori 56 vagoane grâu și secară pentru sămânță.

Lipsa animalelor de tracțiune, a mașinilor agricole, precum și regimul de ploți, a îngreunat mult campania agricolă din toamna anului 1941.

Pentru însămânțările din primăvară s'au luat toate măsurile necesare — și cu tot timpul nefavorabil — s'a atins cota de 97,50%, însumând o suprafață cultivabilă de 508.860 ha. Au rămas neînsămânțate numai terenurile inundate și mlăștinoase, reprezentând cota de 2,50% din totalul arabil al Provinciei.

Aceste terenuri, în suprafața de 21.886 ha. au fost pregătite ca ogoare pentru însămânțările din toamna anului 1942.

Ajutorul material al Statului a fost dat în seminte, mașini agricole și tractoare, îngrășăminte chimice, insecticide și fungicide, ridicându-se la valoarea de circa 200.000 lei.

Cel mai mare aport material dat de Stat a fost dat în seminte.

Din fondul de 50.000.000 lei, repartizat de Guvernământ, Camerelor Agricole județene, s'au procurat și distribuit la agricultori, contra cost, cantitatea de 965 vagoane de seminte diferite în valoare de circa 133.000.000 lei. Această operațiune a reușit prin întrebunțarea de 2-3 ori a sumelor recuperate din vânzarea semințelor distribuite.

Guvernământul a cumpărat și a repartizat Camerelor Agricole județene un număr de 48 tractoare noi și s'au reparat și pus în funcțiune un număr de 57 tractoare vechi, din cele expropriate și trecute în patrimoniul Statului.

În programul agricol din primăvara anului 1942, s'au înscris acțiunea pentru refacerea livezilor de pomi fructiferi și intensificarea culturilor de legume și zarzavaturi.

Pentru realizarea primei ac-

țiuni, Camerele agricole au distribuit din pepinierele lor un număr de 54.886 pomi fructiferi. S'au plantat din inițiativă particulară un număr de 16.675 pomi fructiferi, deci în total 71.561 pomi.

Camerele Agricole au curățat de uscături — prin echipe speciale — un număr de 204.570 pomi și s'a stropit contra diferitelor boli, un număr de 50.137 pomi.

Pentru intensificarea culturilor de legume și zarzavaturi Camerele agricole au procurat și distribuit seminte în valoare de aproape 2.000.000 lei.

În toată activitatea desfășu-

rată și paralel cu aceasta, Guvernământul — prin aparatul de îndrumare agricolă — a organizat și îndrumat pregătirea practică a agricultorilor prin învățământul agricol și propagandă agricolă.

Pentru realizarea acestui scop au funcționat 6 școli de agricultură de gradul I, 5 școli de tractoriști și 6 școli practice de ucenic agricol, organizate pe lângă școlile de agricultură și fermele agricole.

SILVICULTURA

Din suprafața păduroasă totală a Provinciei Bucovina de circa 526.000 ha. prin ocupația Bucovinei de Nord de către U. R. S. S. s'a pierdut vâmelnic circa 186.000 ha.

Pădurile Provinciei — după eliberare — pe categorii de proprietate, sunt repartizate astfel:

- Statul (C.A.P.S.) 63.368 ha.
- Centrul Național de Româniizare (Stat) 36.679 ha.
- Comune, obștii și diverse instituții 52.678 ha.
- Fond bisericesc 226.031 ha.
- Păduri particulare 147.244 ha.

Total 526.000 ha.

Administrația acestor păduri se face prin:

Direcția XIX silvică C.A.P.S. pentru pădurile Statului; Subdirectoratul Regimului Silvic pentru pădurile comunale, obștii, particulare și instituții fără administrație proprie;

Administrația Fondului bisericesc, pentru pădurile sale;

C. N. R. și Directoratul Românilizării, Serviciul Forestier, pentru pădurile trecute în patrimoniul Statului, prin efectul legilor de românizare.

Prin recuperarea teritoriului încălcat, aceste unități silvice sub egida noii administrații provinciale, s'au reorganizat serviciile și cu maxima de efort, față de vremurile de război, au căutat nu numai să pură deplină rânduială valorosului pa-

trimoniu, dar să dea un ritm mai accentuat tuturor lucrărilor, pentru majorarea producției forestiere, atât de necesară pentru frontul de război cât și pentru frontul intern, fără a neglija în același timp gospodăria proprie zisă, pentru promovarea contruității acestui patrimoniu, prin o rațională cultură și ameliorarea lui.

În acest scop s'a continuat cu executarea programelor de lucru pentru exploatare și cultură, cum și de ameliorarea terenurilor degradate în partea de Sud a Provinciei, iar pentru partea de Nord recucerită s'au înlocuit programe minimale, care cu eforturi destul de mari, în raport cu personalul tehnic existent, din cauza războiului s'a putut totuși obține în unele compartimente rezultate chiar mai mari ca în 1939/1940.

Ținând seama de marele volum ce-l ocupă această materie primă, față de mijloacele de transport, actualmente reduse, efortul a fost maxim și încununat, de tot succesul, putându-se face față enormelor greutateți de aprovizionare atât cu lemn de foc, cât și de construcție.

În teritoriul fost ocupat, fabricile de cherestea, instalațiile mecanice de transport și cele de prelucrare a lemnului s'au purtat, în acest răstimp repara și repune în funcțiune, căpătându-și aproape complet capacitatea de prelucrare și mișcare.

Concomitent cu exploatarea, nu s'a neglijat, cu toate greutățile de război, amenajarea și cultura pădurilor, ameliorarea terenurilor degradate, și plantarea șoselelor, executându-se cantitativ următoarele lucrări:

a) Amenajamente revizuite, circa 60.000 ha.

b) Impăduriri artificiale în pachete exploatare pe suprafața de 2.600 ha. cu 14.000.000 puști.

c) Plantațiuni pe terenuri degradate și perdele de protecție pe suprafața de 165 ha. cu 990 mii puști, — iar pentru protejarea solului degradat s'au construit 3.780 ml. gârdulețe.

d) Plantațiuni cu 19.400 puști tale înaltă pe ambele zone de sosea, însumând circa 47 km.

e) Recoltarea a circa 850 kg. semințe forestiere.

f) Însămânțări cu diferite seminte forestiere și întreținerea a 17.000.000 puști pe o suprafață de 76 ha. pepiniere.

În acest ritm, pădurile ce constituiesc o atât de însemnată bogăție a provinciei, vor putea da în scurt timp randamentul normal.

DRUMURI ȘI PODURI

La sosirea în Bucovina eliberată, organele tehnice au avut următoarea misiune:

a) De a restabili circulația întreruptă prin distrugerea podurilor și a șoselelor de către armatele rusești în retragere.

b) De a începe repararea drumurilor din Provincie.

Numărul personalului, așa cum ne-a fost pus la dispoziție de către Ministerul de Lucrări Publice și Comunicații era foarte redus, întrucât acest personal nu reprezintă decât fostul personal al acestui Minister, care se refugiase și majoritatea personalului dela serviciile tehnice județene, care a rămas în întregime în regiunea eliberată de ruși, astfel încât n'am mai putut beneficia de el, până când

au a fost revizuit de o Comisie.

Cu acest personal, în număr atât de redus, față de nevoile regiunii, s'a început activitatea întâi pentru primul obiectiv, adică restabilirea circulației. Apoi restabilirea de circulație s'a început concomitent în toate cele trei județe: Hotin, Cernăuți și Storojineț, având ca obiectiv principal însă restabilirea circulației pe drumurile naționale, ca fiind cele mai importante artere și șosele pe drumurile județene și comunale.

Total: 8.856 m l. de poduri făcute și construite din nou.

Al doilea obiectiv, adică repararea drumurilor, s'a început prin așternere de piatră, pietriș și nisip, aflate pe drumuri, prin aprovizionări noi de piatră și pietriș, precum și prin refaceri de drumuri și acostamente.

Pentru executarea acestui program, în timp de un an (scotind până la 1 August 1942), s'a lucrat cu fonduri din bugetul Direcțiunii Generale a Drumurilor, din fondurile Armatei, din bugetul Guvernământului Provinciei Bucovina (pentru drumuri județene), precum și cu munca de folos obștească (drumuri comunale).

ECONOMIA NAȚIONALĂ

Privită din punct de vedere economic, Bucovina, până la data de 28 Iunie 1940 era una dintre Provinciile cele mai înfloritoare. Avea o capacitate de producție care depășea cu mult consumul; surplusul scurgându-se în toată țara și chiar peste granițe.

Bucovina era deasemenea un mare centru comercial internațional, făcând un comerț intens, atât de import cât și de export. Evenimentele tragice din 28 Iunie 1940, au avut cele mai dureroase repercusiuni asupra vieții economice românești din partea ocupată. Toată bogăția,

fabrici materii prime, depozite, munca noastră realizată cu atâta trudă timp de mai bine de 20 ani, au căzut pradă bolșevicilor.

Evreii pe care Statul Român le-a adăpostit și le-a satisfăcut cu adevărată bunăvoință dorințele lor, au contribuit la opera de distrugere a vieții românești.

În acest haos s'a început activitatea Directoratului Economiei Naționale, care și-a luat sarcinile

de redresare a vieții economice.

SITUAȚIA TRANSAȚIUNILOR ÎN OBOARE ȘI ABATTOARE

	Trans.	Tăieri
Bovine	24.251	14.207
Cabaline	8.037	
Ovine	6.704	1.085
Porcine	47.470	28.153

SITUAȚIA CREDITULUI

La 28 Iunie 1940 La 5 Iulie 1942

	Lei	Lei
Pentru Agricultură	2.000.000	80.200.000
Pentru Industrie	350.000.000	611.683.828
Pentru Comerț	100.000.000	231.224.294
Pentru Meșterugari	5.000.000	7.446.000
Total	457.000.000	Total 930.554.122

SECTORUL APROVIZIONĂRII

În acest sector, totul a trebuit luat de la început. Un regim special introdus de ruși și o deosebire de prețuri între Provincie și restul țării a îngreunat enorm această operație.

A trebuit, mai ales, dusă o luptă extrem de mare în aprovizionare a o parte din Provincie cu alimente de strictă necesitate ca:

- Făină de grâu;
- Porumb;
- Zahăr;
- Încălțăminte;
- Ulei.

Toate depozitele erau goale. Piața de asemenea. Lipsă de transporturi, etc. O rezervă totală a țărilor în aducerea produselor, etc. toate acestea au trebuit învins prin eforturi considerabile.

ALIMENTE

Iesiri din Provincie în inter-

valul dela 5 Iulie 1941 la 5 Iulie 1942:

- Porci 60 vag.
- Ușură 18 vag.
- Unt 7 vag.

- Brânză 8 vag.
- Păsări 14 vag.
- Ouă 118 vag.
- Nuci 152 vag.

- Carn 16 vag.
- Șuncă 31 vag.
- Vite 300 vag.
- Ceapă 30 vag.
- Mere 200 vag.
- Mezburzi 23 vag.
- Cartofi 1900 vag.

ZAHĂRUL

Zahărul distribuit: 5 Iulie 1941 — 5 Iulie 1942, 414 vag.

LEMNE DE FOC

Distribuție: 5 Iulie 1941 — 5 Iulie 1942, 37.900 vag.

PIE COLECTATE

Nordul Bucovinei: 45,8 vag. în valoare de lei 27.186.229.
Talpă distribuită: 16.727 kgr.

FINANȚE

În cadrul operei de organizare a administrației din terito-

riile eliberate, Guvernământul a avut chiar în primele zile după eliberare, în atribuțiunea sa, administrația generală a finanțelor, întocmirea și executarea

bugetului și organizarea, îndrumarea și controlul tuturor serviciilor financiare din cu-prinsu acestor teritorii.

Potrivit acestor atribuțiuni a organizat finanțele tuturor serviciilor fiscale.

Pentru intervalul de timp de la 5 Iulie — 30 Septembrie 1941, s'a întocmit un program de cheltuieli, cuprinzând cheltuielile de personal, materiale și diverse alie cheltuieli, necesare repunerii în stare de funcționare a serviciilor publice în prima fază de organizare a administrației, în sumă totală de lei 123.133.500

Pentru acoperirea acestor cheltuieli s'a acordat dela portofoliu suma de lei 86.000.000, din care s'a cheltuit, tot dela portofoliu suma de lei 77.434.503

Portofoliul creat din plățile făcute în lunile Iulie — Septembrie 1941, s'a lichidat din creditul extraordinar deschis pe seama bugetului Provinciei.

Desăvârșindu-se opera de repunere în stare de funcționare a serviciilor publice, în luna Septembrie 1941, s'a întocmit bugetul de venituri și cheltuieli al Provinciei Bucovina pe intervalul de timp dela 1 Octombrie 1941 până la 31 Martie 1942, bazat pe principiile fixate în legea pentru organizarea Basarabiei și Bucovinei.

Guvernul țării în urma propunerilor Guvernământului, pentru a contribui cât mai mult la promovarea începutului de viață cu totul nou din Basarabia și Bucovina de Nord, teritorii săracite de ocupația străină și război, a înțeles să vină în ajutor acolo unde se simtea nevoie cât mai mare, anume în domeniul economic.

ROMÂNIZARE

Desrobirea Bucovinei de Nord și a Basarabiei a avut ca urmare extinderea regimului impus de legile de românizare promulgate cu începere de la 5 Octombrie 1940. Principiul românizării bunurilor preconizat de aceste legi a fost urmat de către Guvernământul Bucovinei, chiar înainte de extinderea formală a legilor de românizare asupra Bucovinei.

Prima măsură legală în această privință este Decretul din 9 Iulie 1941 pentru preîntâmpinarea infracțiunilor cu privire la înstrăinarea bunurilor de orice natură rămase în cuprinsul Provinciei Bucovina, fie părăsite de inamic în retragere sau lăsate de populația evacuată. S'a prevăzut în acel Decret Lege, că cei care n'or respecta dispozițiunile impuse, sau ar distruge și jefui depozite sau bunuri rămase fără stăpân, vor fi pedepsiți cu moartea, iar judecata și executarea se va face în termen de 12 ore; în caz de flagrant delict vinovații pot fi executati pe loc.

A doua măsură luată în această privință a fost inventarierea depozitelor și industriilor rămase fără stăpân și instituirea gărzilor militare pentru paza fabricilor, depozitelor și magazinelor.

Guvernământul a luat primele măsuri de conservare a bunurilor intrate în patrimoniul Statului.

Pentru punerea în valoare a acestor bunuri s'a făcut apel la comercianții și industriașii din toate părțile țării, fiindcă în Provincia recucerită numărul comercianților creștini era aproape inexistent.

BUNURI INDUSTRIALE

a) Intreprinderile industriale intrate în patrimoniul Statului în Municipiul și județul Cernăuți, reprezentă majoritatea in-

dustriei din întreaga Provincie Bucovina.

Aici sunt grupate diferite industrii care produc atât articole de primă necesitate, cum sunt cele alimentare și de îmbrăcăminte, precum și articole ce in-

tră în cadrul general al economiei Provinciei.

POLIȚIA

În dimineața de 5 Iulie 1941, Poliția se instalează pe străzile orașului Storogineț într'un varam de nedescris, în fumul și flicăările mistuitoare lăsate de hoardele bolșevice, în retragere ce se petrecuse doar cu câteva ore înainte, pentru ca în seara aceleiași zile, gardianul român în oraș și jandarmul la țară, să fie deja instalat în postul de pază de noapte, în oraș și județul Cernăuți, iar în tregul aparat polițienesc să domine situația turburată din aceste momente — prin măsuri de ordine și siguranță.

De aici, o parte din polițiști au plecat spre Hotin în aceeași misiune — unde, alături de trupele române în luptă încă, se instalau pe măsură ce terenul era curățat de inamicul care rezista puternic.

Starea de fapt găsită aici reclama, și s'au executat:

— Măsuri de poliție administrativă și sanitară, pentru curățirea terenurilor de cadavre.

— Măsuri de poliție judiciară și de Siguranță în scopul prevenirii și reprimirii jafurilor, localizarea incendiilor și epurarea regiunii de elementele de desordine, rămase pe urma retragerii bolșevicilor.

După primele măsuri impuse de situația locală, așa cum a fost lăsată de bolșevici în retragere — Poliția — în lipsa celorlalte instituții, a executat măsuri de ordin administrativ — pregătind localitățile pentru viața de administrație românească de mai târziu.

Concomitent cu aceste măsuri, acțiunea polițienească propriu zisă, pășind de la faza: „orien-

țării”, și-a fixat obiectivele de acțiune în toate direcțiile competentei sale generale, inspirate de problemele noi născute după un an de dominație străină aici.

Punerea în acțiune a poliției judiciare și organizarea serviciului de informațiuni pe teren în materie de siguranță, au format obiectul preocupărilor principale dela început.

JANDARMERIE

În ziua de 5 Iulie 1941, în urma acțiunii fulgerătoare a trupelor române, bolșevicii fiind isgoniți din Nordul Bucovinei și Hotin, elemente din jandarmerie intră în Cernăuți, unde dimpreună cu organele polițienești, ia imediat măsuri de restabilirea ordinii și liniștii pe întreaga garnizoană.

Tot pe această dată Legiunile: Cernăuți, Storogineț și Hotin, precum și posurile de jandarmi: Horbova, Lunca, Buda, Târnuța și Tureatca din Legiunea de Jandarmi Dorohoi; posurile Gura-Putilei, Plosca, Iablonița, Putila, Seletin, Sipotele pe Siret, Câmpulung pe Cernuș, Sinauți, Bahrinești, Cerepăuți, Tereblecea și Opreși din Legiunea Jandarmi Rădăuți, au în primire teritoriile respective.

Aceste unități teritoriale au fost imediat încadrate cu efective puternice.

Unitățile de jandarmi, odată instalate, au procedat de îndată la restabilirea ordinii și stăpânirii jafurilor care luaseră proporții îngrijorătoare, în intervalul de timp dela plecarea bolșevicilor și până în momentul instalării autorităților românești.

Concomitent cu această acțiune de represiune, jandarmii întreprind o acțiune de epurare a teritoriului de toate elementele lăsate de către amata sovietică, partizani sau simpatizanți ai regimului.

POȘTA, TELEGRAF, TELEFON
(Județean)

Oficiile P.T.T.:

În cuprinsul Provinciei Bucovina funcționează 187 unități de exploatare P.T.T.

Aceste unități execută toate serviciile de poștă; telegraf și telefon (județean) și deservesc atât localitățile în care sunt instalate, cât și localitățile din raza lor de activitate, încât toate localitățile din cuprinsul Provinciei au la îndemână serviciul postal.

Toate oficiile primesc deosebită atenție spre expediere, telegrame de Stat și particulare — interne și externe.

Poșta rurală:

În localitățile unde nu funcționează oficii postale, serviciile P.T.T. se execută prin factorii rurali.

În Provincie funcționează 320 factori rurali, repartizați la 298 circumscripții postale rurale.

Transportul postal:

Transportul expedițiilor postale se face prin următoarele mijloace:

a) Prin C.F.R., cu ajutorul vagoanelor postale;

b) Cu cai și căruțe în localitățile importante și între localitățile nedeservite de calea ferată;

c) Prin autobuze C.F.R.;

d) Prin avion, pe distanța Cernăuți-București;

În cuprinsul Provinciei funcționează 16 birouri ambulante, din care unul principal — Cernăuți-București — care face legătura dintre Provincia Bucovina pe de o parte și Capitală și restul țării pe de altă parte; restul de 15 fiind birouri postale ambulante regionale, care fac transportul trimiterilor postale între localitățile din Provincia Bucovina, precum și între acestea și restul țării, prin mijlocul rețelei biroului postal ambulant principal.

Rețeaua telegrafică:

Serviciul telegrafic la oficiile din Provincia Bucovina se efectuează pe fire aeriene și prin

aparate fotografice Baudot, Hughes și Morse.

Lungimea traseelor telegrafice este de 7830 km. fir dezvoltat.

La eliberarea Bucovinei de Nord toate traseele telegrafice de pe acest teritoriu în lungime de 2070 km. au fost găsite distruse. Restabilirea lor s'a făcut până la data de 30 Decembrie 1941.

Numărul aparatelor telegrafice instalate la oficiile din Provincia Bucovina se ridică la 154, repartizate pe categorii.

Mai sunt instalate la oficii, pentru nevoile serviciului, 94 aparate telefonice, precum și 26 centrale telefonice.

Rețeaua telefonică (județeană):

În luna August 1941 s'a început în Bucovina de Nord construirea rețelei telefonice, fostă județeană. Până în luna Octombrie 1941, rețeaua din teritoriul fost ocupat a fost complet construită și dată în funcțiune.

S'au construit 1245 km. traseu și 3516 km. fir dezvoltat. La această rețea s'au instalat 53 centrale și 364 aparate telefonice.

PRESA, PROPAGANDA ȘI CENZURA

În cursul unui an de existență, principalele realizări ale Serviciului Presei, Propagandei și Cenzurii au fost următoarele:

1. Reactivarea a 390 Cămine Culturale în întreaga Provincie în colaborare cu Fundația Regală „Regele Mihai I” Regională Bucovina;

2. Organizarea stagiunii de turnee oficiale 1941-42 a Teatrului Național din Cernăuți, înglobând 10 turnee oficiale cu 22 premiere, 56 reprezentații și 30.000 spectatori la Cernăuți și 3 turnee oficiale cu 5 premiere și 34 reprezentații și 14.500 spectatori în orașele de Provincie;

3. Instalarea a 11 cinematografe de propagandă în diverse localități ale Provinciei, pe lângă Căminele Culturale.

4. Înființarea a 32 panouri de propagandă, în tot atâtea localități ale Provinciei, care funcționează cu materialul fotografic trimis regulat de Guvernământ.

5. Inzestrarea Căminelor Cul-

turale din Provincie cu 206 biblioteci sătești de câte 400 volume, total 82.400 volume.

6. Repunerea în funcțiune a stațiilor de Radio-amplificare Cernăuți.

7. S'au difuzat în întreaga Provincie materialele de propagandă (cărți, broșuri, almanahuri, calendare, lozinci de perete ziare, reviste, afișe, fotografii etc., puse la dispoziție de Ministerul Propagandei Naționale.

În colaborare cu Serviciul Gazetelor din Ministerul Propagandei și cu Direcțiunea ziarului „Bucovina”, s'au difuzat gratuit cca. 250.000 exemplare din „Cuvântul Marelui către Săteni” și cca. 1.000.000 exemplare din ziarul „Bucovina”.

8. S'a organizat vizita delegațiilor bucovinene sătești, în Capitală, de 10 Mai 1942.

9. S'au organizat reprezentațiile cinematografice ale caravanelor Nr. 1 și 3 ale Ministerului Propagandei Naționale (76 localități 45.000 spectatori).

10. S'a organizat, întinerariul bibliotecilor mobile ale Ministerului Propagandei în Provincie (210 comune, 17.000 cititori).

PRESA

1. S'au redactat numeroase articole în legătură cu activitatea de Propagandă Națională, care au fost publicate în ziarul „Bucovina” și în Presa din Capitală.

2. S'au centralizat toate articolele și publicațiile de interes oficial, ale autorităților din subordinea Guvernământului, îngrijindu-se publicarea lor în presa locală și cea din București, sau făcându-se difuzarea lor prin posturile de radio „România” și „Moldova”.

3. S'a îngrijit și s'a autorizat apariția, respectiv reapariția — pe întreg cuprinsul Provinciei — următoarelor publicații regulate:

— 1 cotidian (Bucovina).

— 2 săptămânale (Celatea Hoinului), Buletinul Industrii și Comerțului.

— 12 reviste („Candela”, „Revista Bucovinei”, „Făt-Frumos”, „Buletinul M. Eminescu”, „Fond și Formă”, „Aron Pumnul”,

„Elena Doamna”, „Primăveri” etc.).

CENZURA

1. S'a cenzurat zilnic ziarul „Bucovina” din Cernăuți.
2. S'au cenzurat toate publicațiile cu caracter periodic, sau neregular, de pe întreg cuprinsul Provinciilor.
3. S'a executat cenzura tuturor filmelor care au rulat pe ecranele cinematografeilor din Provincie.

AVIAȚIE

După luarea în privire a Aeroportului Cernăuți, s'au început lucrările de punere în funcțiune a instalațiilor și clădirilor care au rămas complet deteriorate sau distruse în urma retragerii bolșevice.

Lucrări executate:

- a) Renovarea în întregime a aerogării.
- b) Repararea și punerea în funcțiune a instalațiilor de lumină și apă.
- c) Postul de T.F.F. ce fusese demontat în luna Iunie 1940, a fost reinstalat și pus în funcțiune.
- d) Clădirea postului de genio fiind complet distrusă de bolșevici, a fost din nou construită.
- e) Terenul de aterisaj fiind complet distrus și cu gropi care atingeau 7 metri adâncime, a fost nivelat aducându-se în acest scop, cca 5000 metri cubi de pământ.

Traficul pe Aeroport:

Dela 26 Iulie 1941, până la 1

Septembrie 1942 au aterizat și decolat de pe acest aeroport avioane comerciale în număr de 122 cu:

Sosiri: Pasageri 875; Bagaje 3.500 kg.; Mărfuri 900 kg.; Poșta 18 kg.

Plecări: Pasageri 874; Bagaje 3.464 kg.; Mărfuri 1.673 kg.; Poșta 17.500 kg.

Avioane militare și de turism 180.

C.F.R.

La data de 5 Iulie 1941, după retragerea bolșevicilor, s'a început organizarea rețelei de Căi Ferate prin recunoașterea tuturor liniilor din Bucovina.

Paralel cu recunoașterea liniilor a fost repartizat la fiecare stație câte un funcționar sau agent pentru a face paza și întreținerii din incinta stației.

După ce toate liniile au fost recunoscute, s'a început normalizarea liniilor și reparațiile de care a fost nevoie:

430.911 km. linie curentă a fost normalizată.

4.500 de șine distruse au fost înlocuite;

147.169 km. linie de garaj distruse au fost reparate,

105 macaze dinamitate au fost înlocuite,

9 poduri mari și 39 podețe distruse au fost refăcute,

47 clădiri de călători, magazii distruse au fost refăcute,

60 clădiri de călători, magazii și cabine grav avariate au fost reparate.

33 instalații pentru locomotive (remize, castele de apă, pompe)

distruse, au fost refăcute, 60 km. traseu telegrafo-telefonic cu 7 fire distruse complet, au fost refăcute,

420 km. traseu telegrafo-telefonic cu 7 fire, având distrugerii parțiale, au fost reparate,

180 aparate telefonice distruse au fost înlocuite,

95 aparate telegrafice distruse au fost înlocuite,

7 poduri bascule complet distruse au fost înlocuite,

5 blocuri de centralizare distruse au fost înlocuite.

Restul toate reparate.

CONSIILIUL DE PATRONAJ AL OPERELOR SOCIALE

S'a colectat pe timpul dela 1 Ianuarie 1942 până la data de 30 Septembrie 1942

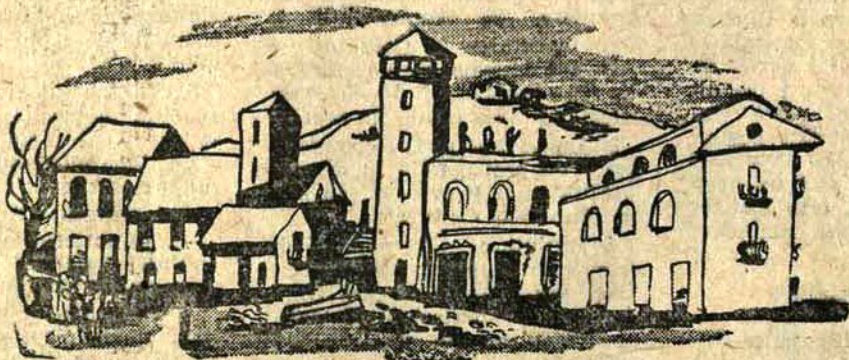
Sume lei 28.778.881; Cereale kg. 286.656; Diverse produse alimentare kg. 168.252; Carne kg. 4.090; Lingerie buc. 186; Încălțăminte buc. 279; Diverse articole de îmbrăcăminte 35.869; Lemne de foc kg. 538.895.

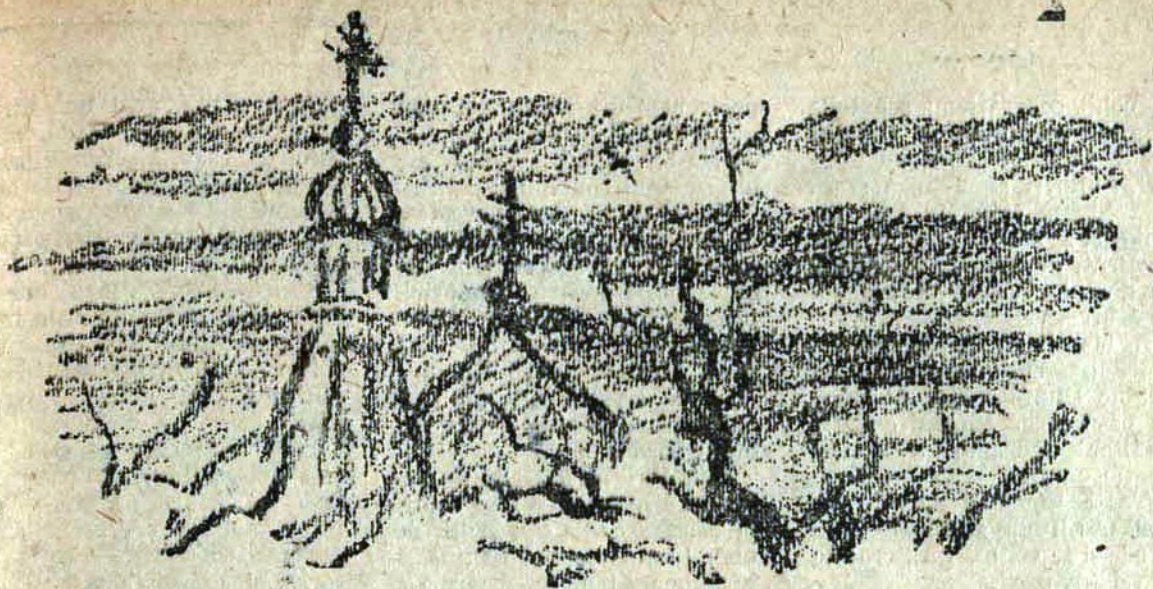
S'au împărțit ajutoare prin organele administrative la invalizi, orfani și văduve de războiu în valoare de lei 744.959.

În natură, în valoare de lei 1.168.097.

Familiiile mobilizaților și diverși nevoiași au primit ajutoare în bani, în val. de lei 2.737.308 și în natură, în valoare de lei 4.828.945.

S'au mai ajutat 1426 cantine și spitale, dându-li-se ajutoare în bani în valoare de 4.122.811 lei și în natură 1.359.013 lei

SUB SEMNUL CREDINȚEI

Popas... Ruga dinainte de trecerea Nistrului, într'o biserică unde sufletele văd pe Dumnezeu. — Darurile amintirii, ofranda credinței recunoscătoare.

În colțul lor, lupta se terminase. Inamicul, sălbaticul sovietic fusese înfrânt, decimat sau alungat peste Nistru. Misiunea nu era încheiată însă, Besarabia eliberată nu însemna decât o parte din planul războiului. Această provincie a fost totdeauna a noastră și totuși rușii ne-au fost o în câteva rânduri: 1812, 1878, 1940. Spre a o avea pentru totdeauna, Rusia trebuie cu desăvârșire învinsă, la ea acum, secol în stepele nemăsurate.

Așa grăiau între dânsii ofițerii unui regiment care cantona la marginea satului Scuca, județul Soroca. Cu toții aveau convingerea necesității continuării luptei până departe în inima cutezătorului dușman ale cărui vise de a comuna Europa, trebuiau spulberate prin forța armată.

Știau că vor trece Nistrul, fiindcă la nimic n'ar fi folosit eliberarea Basarabiei cu un popor cu forțele aproape întregi în toată necurata sa organizare în Ucraina, în Caucazia, în vechiul principat al Moscovei, în Urali... Atacul mai departe era o consecință logică pentru orice minte sănătoasă, pentru orice suflet de român. Continuarea luptei, numai aceasta și zdrobirea Rusiei însemna menținerea Basarabiei și chiar a țării întregi.

Și așa cum își căuta îndemnul la pornire strămoșii odinioară, când înfruntau aceleași puhoie ale răsăritului, așa ofițerii regimentului de români din marginea satului Sauca au pornit spre biserică din mijlocul așezării moldovenesti.

Biserica era pustie. Preotul, părintele Theodor Schidu, ple-

case de un an dintre păstoriți, fiind amenințat de urgia crotropitorilor.

Se refugiase între libertate și frații de peste Prut.

Pentru ostașii în drum spre moarte, biserică era de ajuns. Au chemat paznicul care le-a deschis ușa casei Domnului. Totul era trist pentru un ochiu fugar. Pentru ofițerii eroi tocmai această tristețe a părăsirii era frumoasă. În ungherele uitate au îngenunchiat cu toții în fața icoanelor prăfuite și de pe razele soarelui coborite prin deschizăturile ferestrelor au aprins îndemnul, puterea, credința Dumnezeirii coborînd în tainita sufletelor ce porneau spre a duce războiul peste fruntarii.

Și când s'au înălțat cu toții, supli de încordări, supți de nesomn păreau niște urieșe făclii cu jărtecul luminilor

în ochii ce svârleau scântele marilor credințe în viitorul lor și al Patriei; plecau întăriți, hotărâți să învingă și să se întoarcă teferi în țara copiilor și a soțiilor de dincolo de Prut, de dincolo de Argeș, de dincolo de Olt, de dincolo de Mureș.

În bisericuța din Săuca, sufletele oamenilor ostași au văzut pe Dumnezeu și de acolo au pășit peste Nistrul despărțeniilor nedrepte a vechei moldovenimi.

Toată lumea a auzit și cei mai mulți au verificat acel „crede și te vei măntui, vroeste și vei învinge”.

Credința profundă a cuiva în putința împlinirii unui fapt, fără îndoială, duce la realizare. Așa a fost și cu ofițerii care au plecat din biserică satului Săuca; a fost tare credința lor, după ruga din ungherele cu Dumnezeu, pretutindeni, încât au învins și s'au întors de pe răscolitul ținut al sovieticilor, după ce au trecut prin infernul luptelor dela Odesa. Părintele Teodor Schidu un veritabil preot iubit de poporul care l-a așteptat, după ce a venit din refugiu a auzit despre poporul ostașilor în biserică unde slujește și la rândul său în fiecare sărbătoare s'a rugat pentru izbânda acestora și a tuturor șoimilor români plecați

pe frontul din ținuturile care ne-au trimis întotdeauna pe costea năvălirilor stăvilare ale progresului românesc.

Nu de mult, — ne povestește cucernicia sa, — am fost anunțat printr'o scrisoare de către pr. Dumitru Popovici, președintele misionar din Transnistria, cum că mi-a fost adus dela București de un grup de creștini militari un dar pentru biserică Săuca, județul Soroca.

Donatorii au dorit să fie recunoscuți. Darul a fost depus la Sf. Episcopie din Bălți, de unde l-am ridicat și l-am adus în Săuca. O mare mirare s'a stărnit printre toți ce s'au aflat la Bălți la Episcopie, precum și în parohie. Chiar și cei din împrejurimi au venit să vadă darurile primite de biserică noastră.

Despachetând coletul am început a căuta pe autori, crezând că vom găsi vre'o scrisoare, dar n'am dat de cât de o inscripție gravată pe unul din obiectele dăruite, anume pe Sf. Potir. Sunt însemnate câteva nume: „maior Alex. Cătoiu, căpitan M. Constantiu, lt. M. Barbu, sublt. L. Vișan, subofițerii și trupa dintr'o unitate de Vânători”.

Din aceasta a reeșit că donatorii trebuie să fie cei cu numele gravat în argintul vasului aurit, în afară de care

coletul a mai avut un disc, linguriță, stelută, sulită, mișcătoarea, vasul bisericească pentru păstrarea Sfințelor Daruri și acoperământul pentru vase.

Toate obiectele sunt din metal alb, în parte aurit.

Sfințirea lor s'a făcut în cadrul unei deosebite solemnități bisericești, de către un sobor de preoți, în asistența multimei din satele învecinate.

Iată fapte care ne reamintesc trecutul luptelor când ostașii lui Ștefan purtau sabia într'o mână și crucea în alta. Ajuda acestora — învingători, noi, existența noastră pe aceste meleaguri fiind urmarea forței, — militarii români de azi, ofițeri, subofițeri și trupă au plecat de sub umbra crucii din Săuca Sorociei, au purces spre inima inimă mică hotărâți să învingă sub semnul creștin și au isbutit.

Reintoarcerea cu darurile recunoștinței la biserică ne amintește de aurul, smirna și tămâia depusă de magii călători în fața pruncului, reprezentând divinitatea condusă toare a adevăratelor destine ale omenirii.

România luptă alături de acest destin. Pretutindeni se văd aceste semne. Vom învinge.

SABIN POPESCU-LUPU

Ție țaran român, care lupți azi ca întotdeauna pentru drepturile noastre sfinte, Mareșalul și țara, istoria și dreptatea îți vor închina, nu numai gloria biruinței dar și roadele victoriei.

Toată așezarea noastră de viață, toată înfrumusețarea Statului de mâine se va face pentru ridicarea țărănimii. Iar în pământurile cucerite, brațele țărănești vor găsi, prin reforme drepte, cuvenita cinstire a sângelui care s'a jertfit pentru aceste brazde.

(PROF. MIHAI A. ANTONESCU)

S. Regele vizitând un
spital de răniți din Capitală

Domnul Mareșal Antonescu primind decorația „Trandafirul Alb” cu care a fost cinstit de Guvernul Finlandei

Mareșal Antonescu, după
vizita făcută la un spital de
companie din Transnistria.

prof. Mihai Antonescu
vorbind la Colegiul Medicilor

Primirea d-lui prof. Mihai Antonescu la Regimentul de Gardă Călăre

D. Maresal Antonescu vizitand expozitia Institutului National al Cooperatiei

D. prof. Mihai Antonescu vorbind la alcătuirea asociatiei „Rcmăno-Germană”

Corul „Dorul Bugului” care a vizitat Capitala Tării, în drum spre Mormântul Eroului Necunoscut

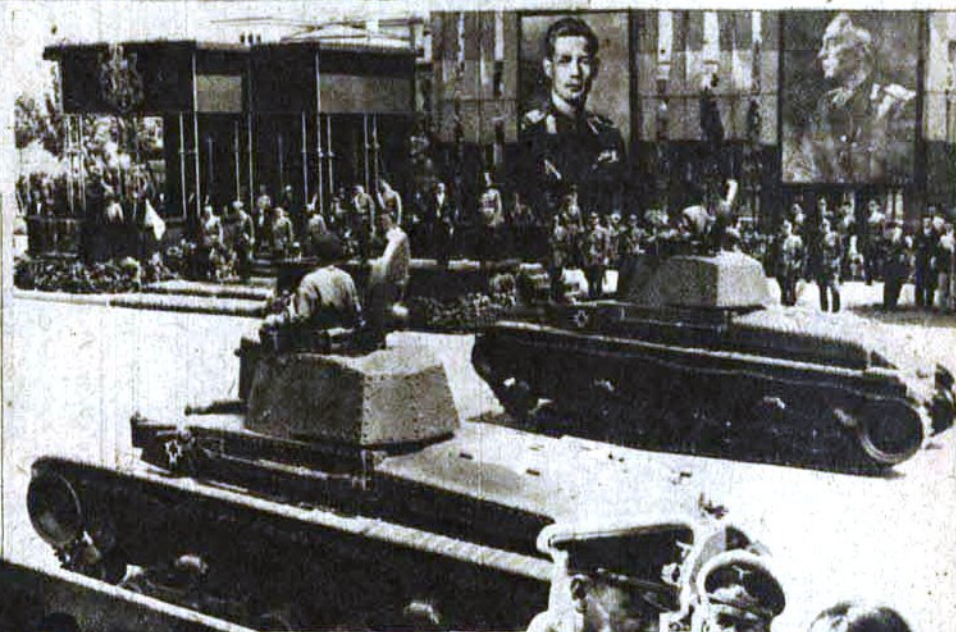
D. prof. Mihai Antonescu la expozitia anti-masonica

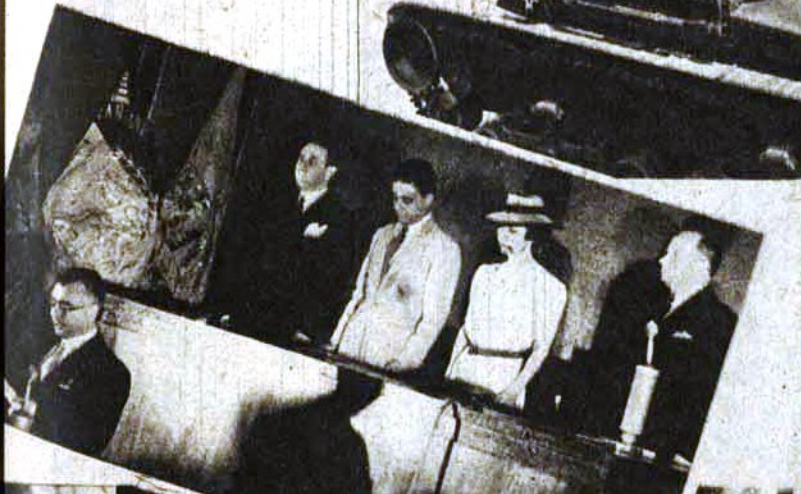
M. S. Regele prezidând
ședința Soc. Regele
române de geografie

Zece Mai 1942: Defilarea
infanteriei și a unităților de
tankuri

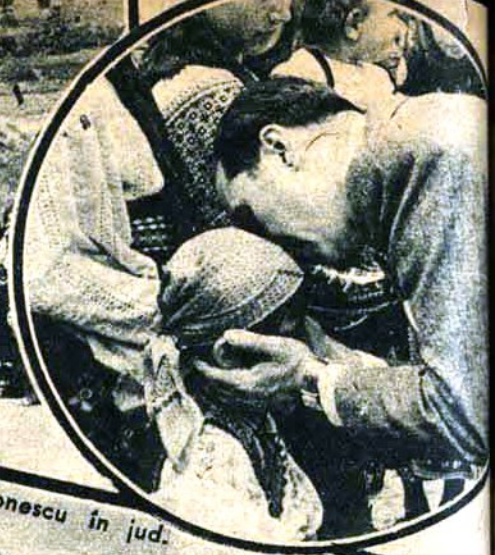

30 de ani de la înființarea
Asigurărilor Sociale

D. prof. Mihai Antonescu despăr-
tindu-se de Mareșalul List, trimisul
Armatei germane la serbările de
10.11.1942

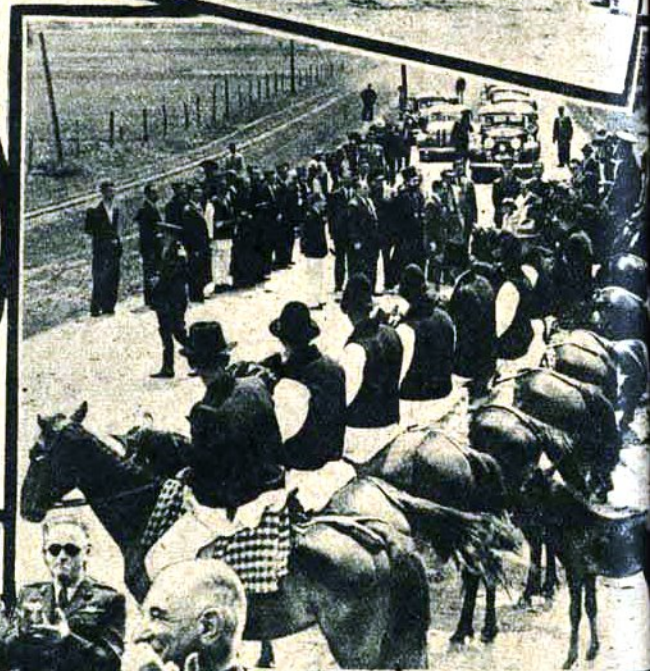

D. prof. Mihai Antonescu în jud. Argeș

Vorbind sătenilor din satul Antonești

Vizitând satul în reconstrucție: Antonești

Intre sătenii argeșeni

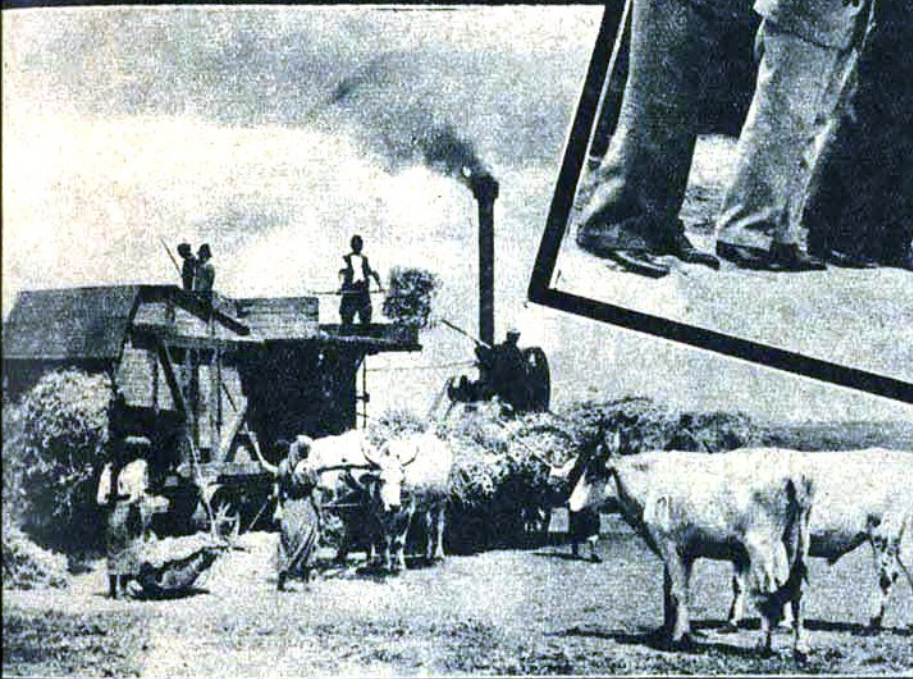
Primirea d-lui prof. Mihai Antonescu la intrarea într'un Argeș

D. Prim-Ministru asistând barea unui regiment din

În cursul vizitei făcută în vara trecută în jud. Ialomița, d. prof. Mihai Antonescu a stat de vorbă cu mulți gospodari, ascultându-le plângerile și cercetându-le nevoile

Întâlnește pe d. Prim Ministru într-o comună din Ialomița

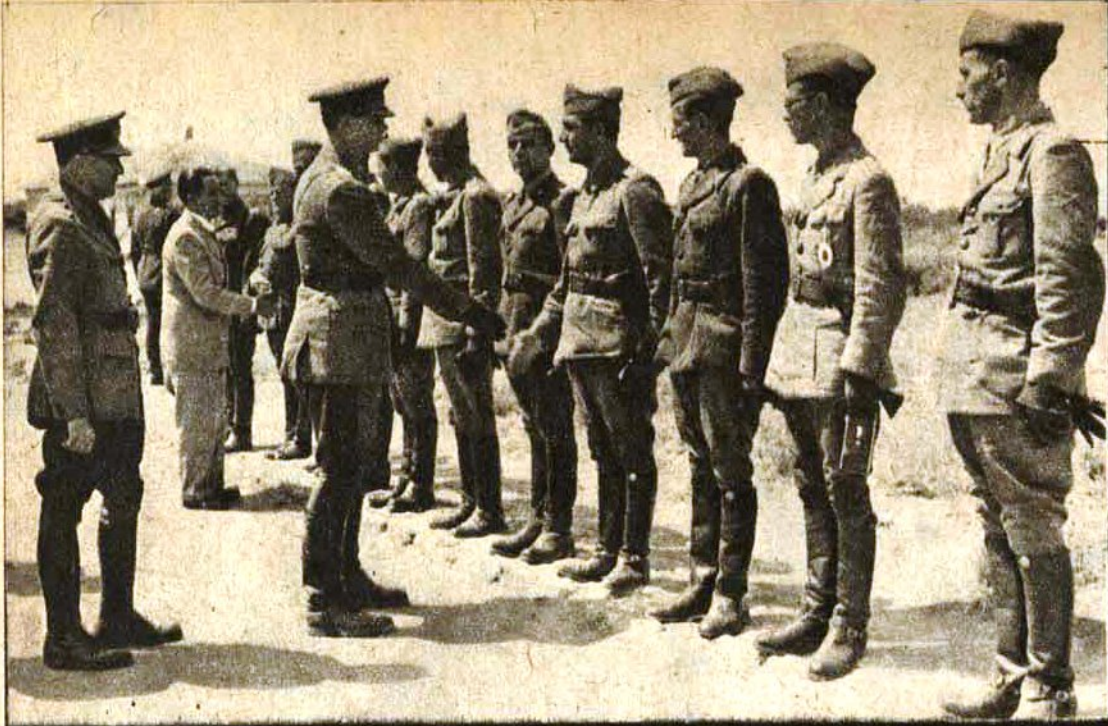

D. prof. Mihai Antonescu încercând greutatea grâului, la o arie de treierat din jud. Ialomița

O arie de treierat din jud. Ialomița

Prof. Mihai Antonescu, stând de vorbă cu familia unui invalid din jud. Ialomița

M. S. Regele și
Mihai Antonescu
la front

Strângând mâinile
unor eroi
din Crimă

Trecând în revistă o
unitate din Crimă

Într-o localitate cu
cucerită de trupele noastre
în Crimă

Cavalerie română în
marș

D. prof. Mihai Antonescu la Universitatea din Cluj-Sibiu. D. Prim-Ministru înmânează profesorilor universității decorațiile cu care au fost răsplătiți pentru munca lor desfășurată în interesul Patriei

D. Prim-Ministru vorbind la Universitatea Cluj-Sibiu

La Rășinari, spre mormântul lui Andrei Șaguna, marele Mitropolit al Ardealului

Primirea răniților dela Sevastopol

La un centru de colectare a sângelui pentru răniți

Pomenirea Marelui Rege Ferdinand I și a Reginei Maria la Curtea de Argeș; în timpul slujbei religioase.

D. Prof. Mihai Antonescu și d. Baron von Killinger' la Breaza, la Munca Tineretului Român.

M. S. Regele trecând în revistă un detașament de tineri germani și unul de tineri români.

Primirea Ziariștilor italieni cari au fost oaspeții țării noastre în vara trecută

M. S. Regele ieșind din năstirea Argeșului pomenirea Regelui Ferdinand I și Reginei Maria

S. Regele asistând la
 ridicarea Troiței în
 onorarea eroilor Regimen-
 tului de gardă

Regele decorând un ostaș

M. Reșal Ant
 minist
 Funț
 gornar, pe
 Predeal, pe
 loșului Condu
 loșului

D. prof. Mihai Anto-
 nescu primește din mâna
 Ministrului Finlandei la
 București, decorație
 „Trandafirul Alb”, cu
 care a fost cinstit de
 Guvernul Finlandez

D. Mareșal Antonescu și ministrul
 german Clodius, la Chișinău

D-na Maresal Antonescu vizita o scoala dintr'un sat din Transilvania

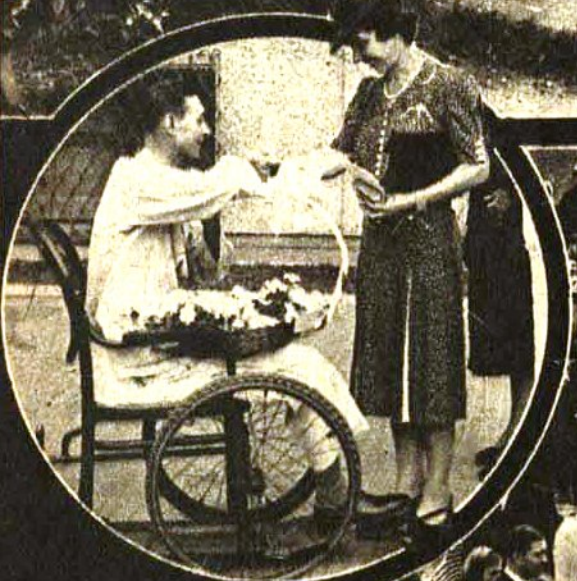
Tezind dela Centrul de reeducare a invalizilor orbi dela Cernalt

D-na Maresal Antonescu intr'un sat din jud. Bihor

Primirea D-nei Maresal Antonescu intr'un sat din Transilvania

De Sf. Maria; D-na Maresal Antonescu primind din mâna unui invalid darul Spitalului Z. I. 303

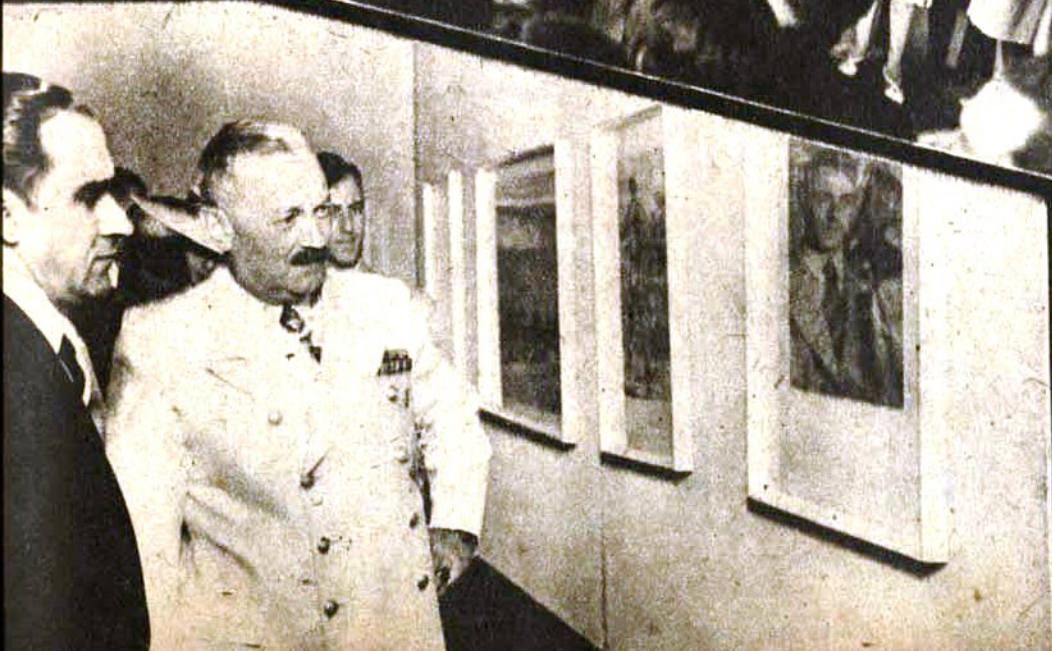

D. Marșal Antonescu și D. prof. Mihai Antonescu între copiii muncitorilor dela fabrica Belvedere

Daruirea D lui Marșal Antonescu pentru invalizii din jud. Neamț

Baron von Killinger, ministrul germaniei la curești, vorbind la deschiderea expoziției „Războiul în imagini”

D. prof. Mihai Antonescu și d. Baron von Killinger vizitând expoziția „Războiul în imagini”

D. Mareșal Antonescu și d. profesor Mihai Antonescu la Alergările de cai din București

Ziua ostașului
La un centru de colectare a obiectelor adunate

D. prof. Mihai Antonescu in mijlocul muncitorimei bușovenne, înmânând ajutorul în bani văduvei unui muncitor erou
Impărțind ajutoare muncitorilor

↙ *Adu*
← D. Prof. Mihai Antonescu în vizită la Cartierul General al Făhrerului. Conducătorul Germaniei întâmpină pe d. Vice-Președinte al Consiliului de Miniștri

↗
a D-lui Mareșal Antonescu la sosirea în Țară, după vizita făcută în Germania cursul lunii Martie →

← Delegația de ofițeri invalizi italieni, la Predeal

D. Prof. M. Antonescu primind la Președinția Consiliului, ofițerii invalizi germani și italieni care și-au petrecut concediul de odihnă în țara noastră

Mareșal Antonescu și d. prof. Mihai Antonescu întreținându-se cu generalii Hansen și Hauffe, în grădina locuinței Conducătorului, la Predeal *(Ant)*

M. S. Regina Mamă Elena stând de vorbă cu o infirmieră la Institutul sursorilor de caritate

M. S. Regina Mama în mijlocul sursorilor infirmiere

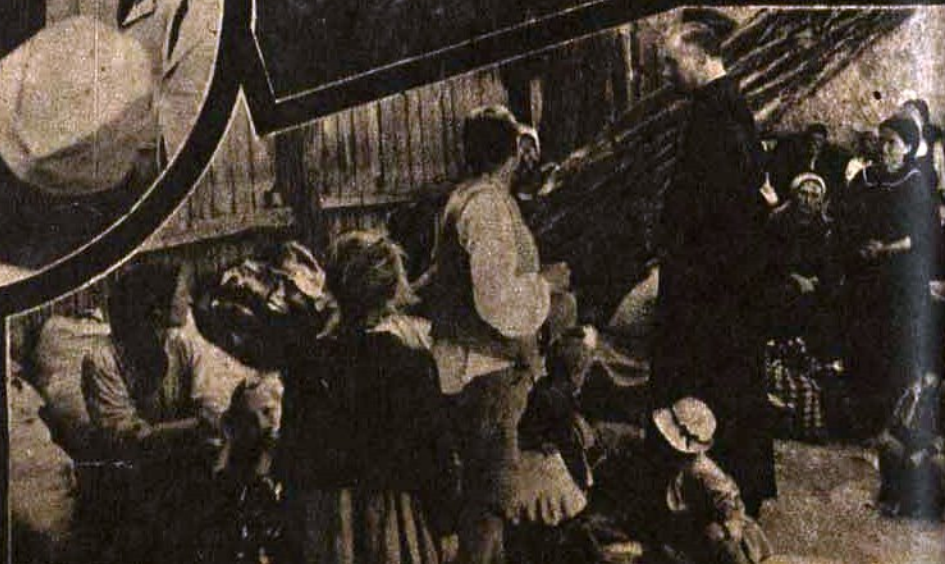
M. S. Regina Mamă la titutul sursorilor de caritate ce țesea câteva flanele destinate ostașilor de pe front

D. Mareașal Antonescu și primind copiii în vila d'alea Predeal

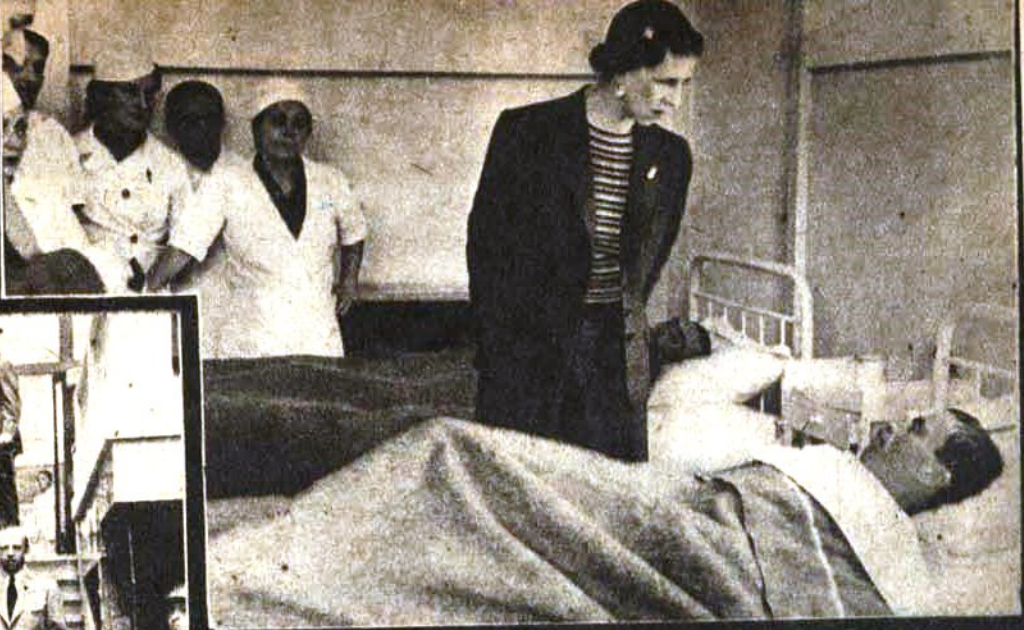
D. Mareașal Antonescu între muncitorii uzinelor „Rogifer”

Refugiați din Ardeal la Turda

S. Regina Mamă
ena la căpătâiul unui
nit din spitalul Z. I. 309

prof. Mihai Anto-
escu spre restaurantul
Victoria, deschis în vara
recută în Pasajul Vic-
toria din Capitală, de
Consiliul de Patronaj

D. Prof. G. Alexianu,
guvernatorul Transnis-
triei, vorbind la deschi-
derea expoziției Trans-
nistriei din Capitală

D. prof. Mihai Antonescu, vorbind la
inaugurarea expoziției Transnistriei

D-na Mareșal Antonescu și d. prof.
Mihai Antonescu, vizitând expoziția
Transnistriei

D. prof. Mihai Antonescu, vorbind
la radio, cu ocazia împlinirii a doi
ani de guvernare a Mareșalului
Antonescu

M. M. L. L. Regina - Mamă
Elena și Regele Mihai I, împreună
cu D. Prim-Ministru
prof. Mihai Antonescu, în-
dreptându-se spre cimitirul
Eroilor din Chișinău.

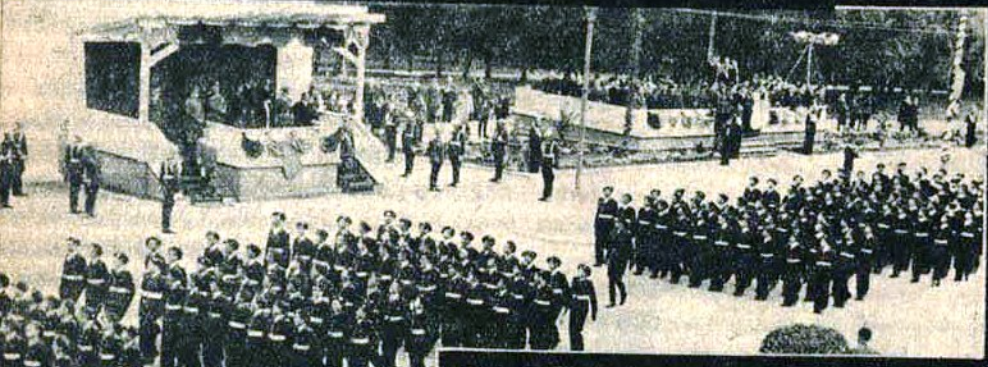
M. S. Regele sârbilor
Sf. Evanghelie la
catedrala din Chișinău

Mazilii și Răzeșii basarabeni aclamând pe M. S. Regele
și M. S. Regina Mamă

Sentinelă la Turnul Desrobirii

Defilarea școlilor

Élevii Liceului Militar „Regele
Ferdinand I” defilează în fața
tribunei regale

front, între ostașii lor dragi

S. Regele Mihai I în aerodrom german din Crimeea

M. S. Regele și d. Mareșal Antonescu pe front, primind explicații asupra mersului operațiilor, de la comandantul unei unități

M. S. Regele și d. prof. Mihai Antonescu, trecând în revistă o unitate

D. prof. Mihai Antonescu vorbind ostașilor

Pe unde s'au desfășurat bătăliile...

La bucătăria unei unități

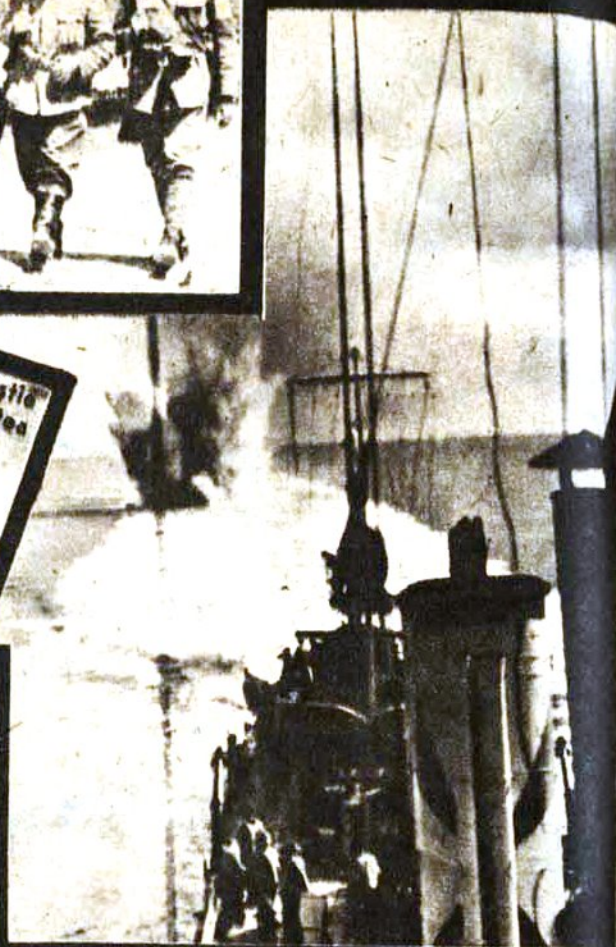
Prăcătând un tank

Patrula românească în
portul Sevastopol

Mitralierele împrăștiă
fără încetare moartea
în dușman

Vas de război român în largul portului
Sevastopol

Nesocotind primejdii, ostașii români
pătrund într-o caremată bolșevică

Prin rețelele

Pregătiri pentru sbor

Prizonierii bolșevici transportați spre lagărele din spatele frontului

Prizonieri bolșevici

Printre exploziile bomberelor, ostașii noștri pătrund în pozițiile dușmane.

Grămezi de căști capturate de la inamic

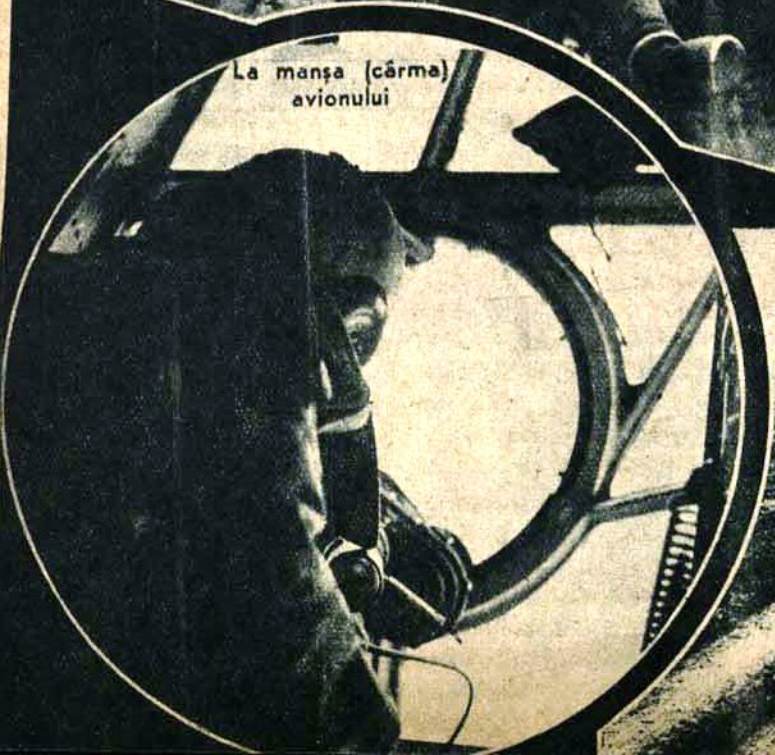
După marea biruință dela Harkov
ostașii noștri trec în pas de
filare pe sub arcul victoriei

Ostașii români curăță, de rămăși-
țele dușmane, suburbiile
Harkovului

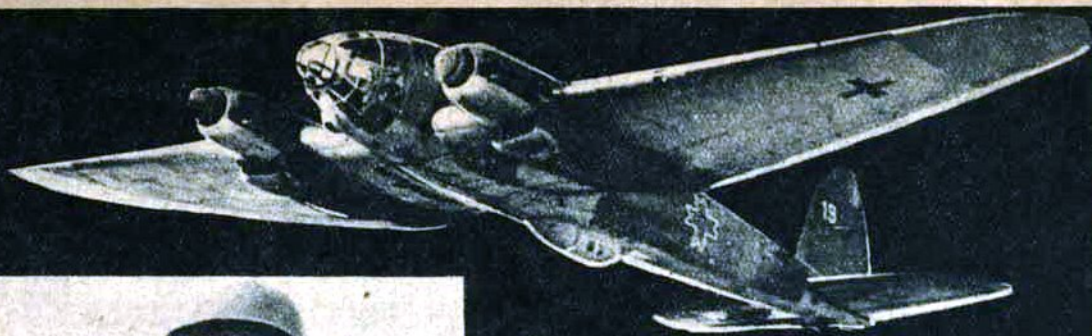
Iun în acțiune pe
frontul Harkovului

La manșa (cârma)
avionului

Mai departe, mereu mai departe, spre
inima Rusiei

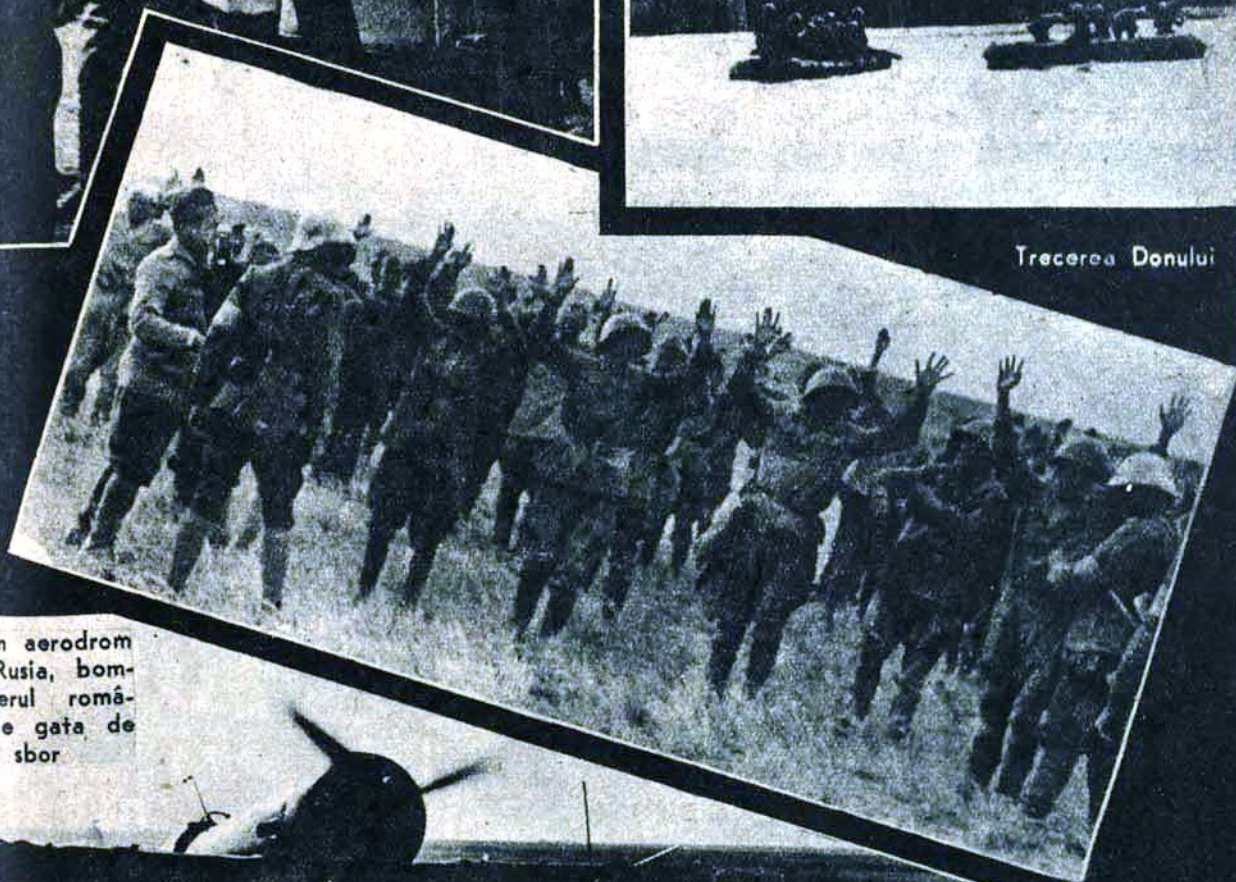

Ofițer superior german decorează cu „Crucea de fier” pe bravii noștri ostași care s’au distins prin minunate fapte de arme

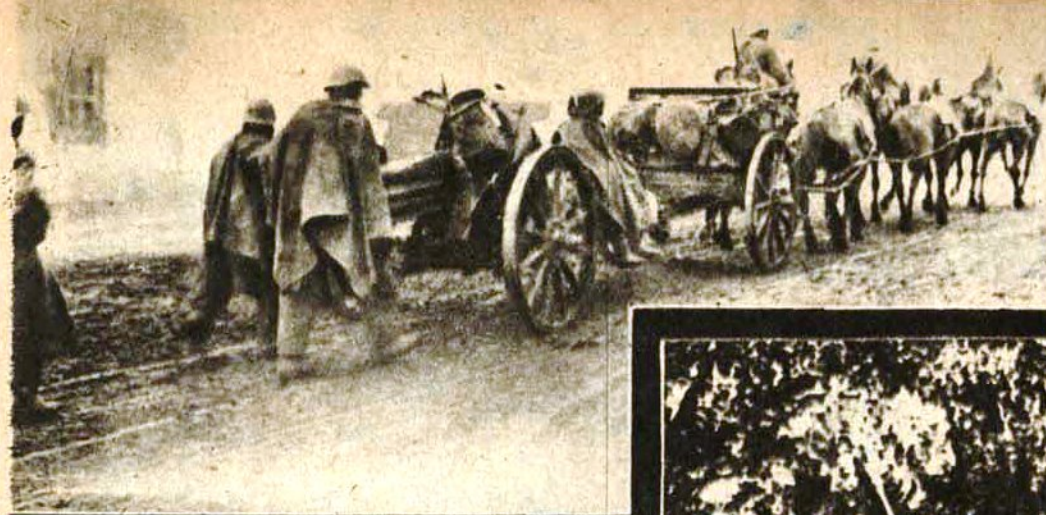
Trecerea Donului

Pe un aerodrom din Rusia, bombardierul românesc e gata de sbor

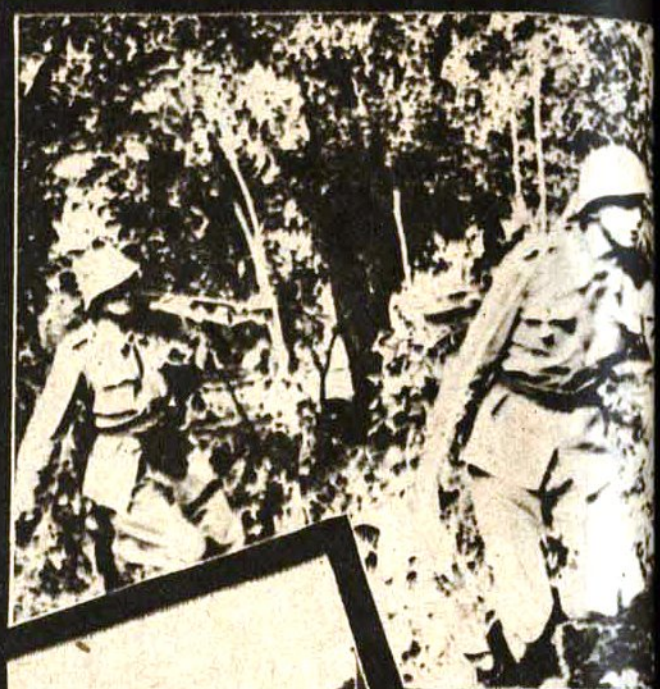

Acoperiți de rușine, bolșevicii se predau cu miile

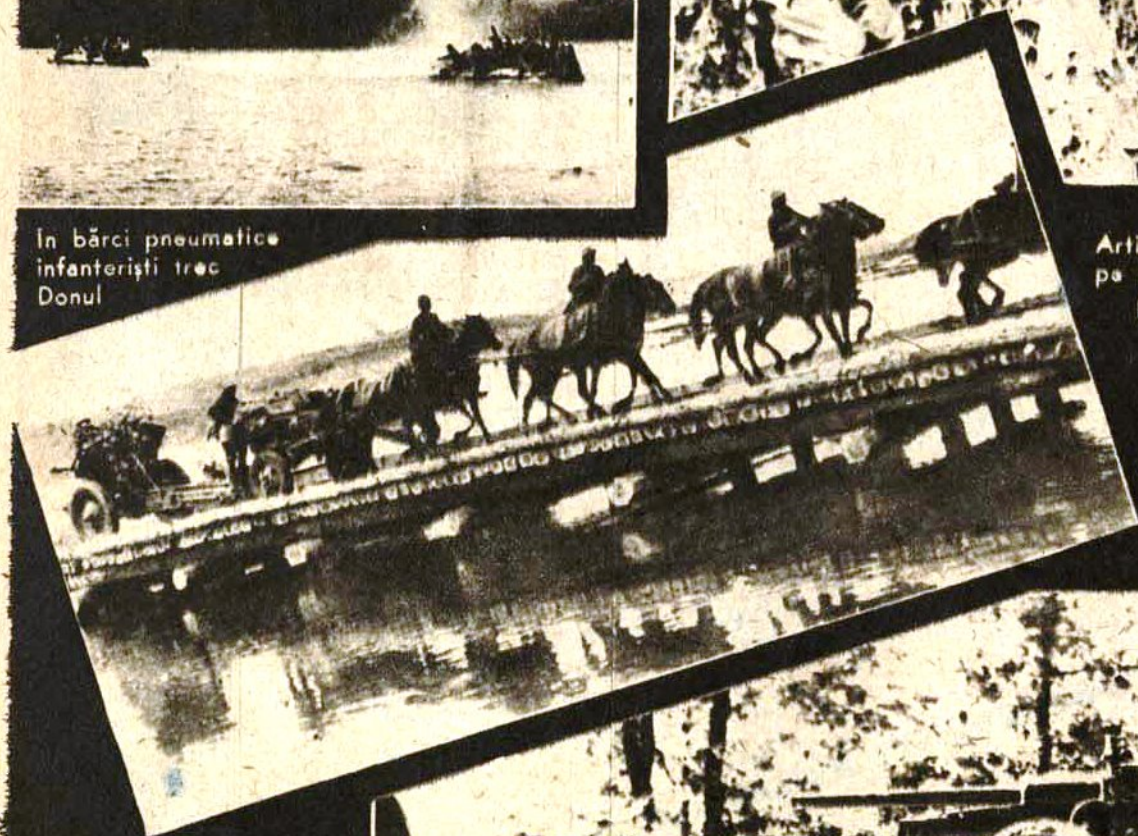

In urmărirea inamicului

Acoperiți de desigur
de pe fărmi, ostașii noștri
se apropie de
Donului

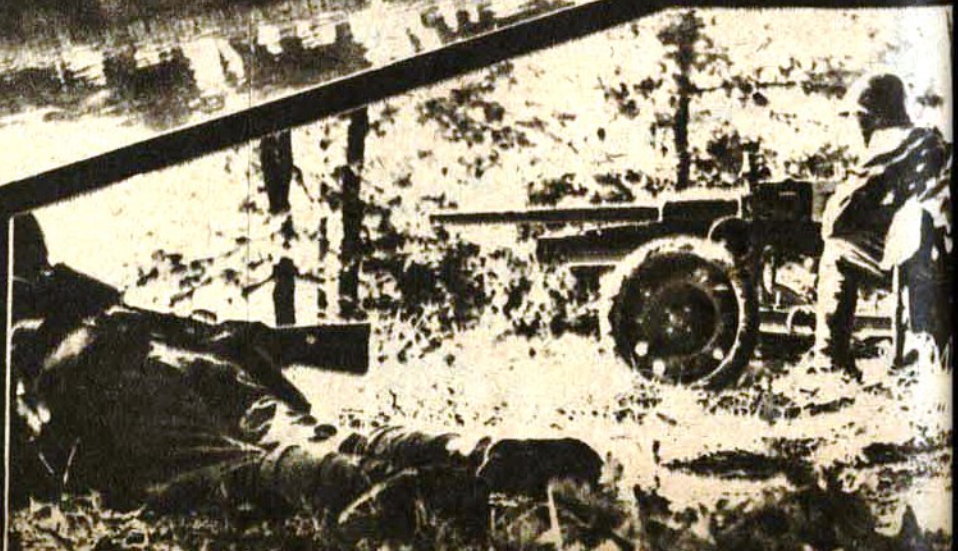

In bărci pneumatice
infanteriști trec
Donul

Artileria trece
pe podul construit
pionerii români

Tunurile antitank
opresc cu focul lor
precis contraatacul
tenkurilor dușmani

Nalçik

Cuib de mitralieră la
marginea Nalçikului

Orasul e curățat de
cei din urma dușmani

După cucerirea gării, trupele noastre pătrund
mai adânc în oraș

În oraș, găsim baricadele bolșevice

... pentru un nou salt

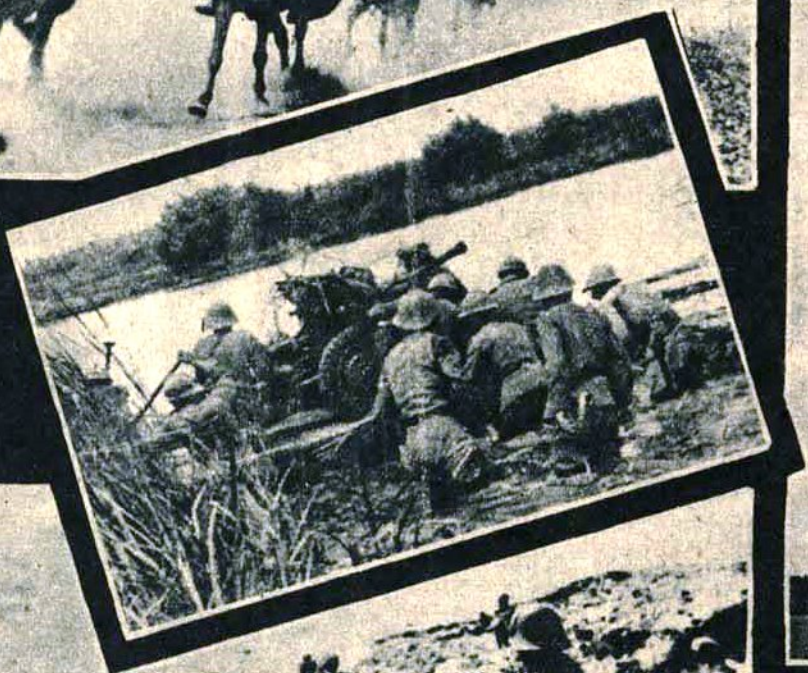
Pe drumurile stepii, ostașii
noștri fugăresc fără răgaz
↓ inamicul îngrozit →

Ostașii din unitățile de
transmișiuni restabilesc
legăturile telefonice în
Caucaz

Tun anti-
tanc ins-
talat pe
malul
unui râu
din
Caucaz

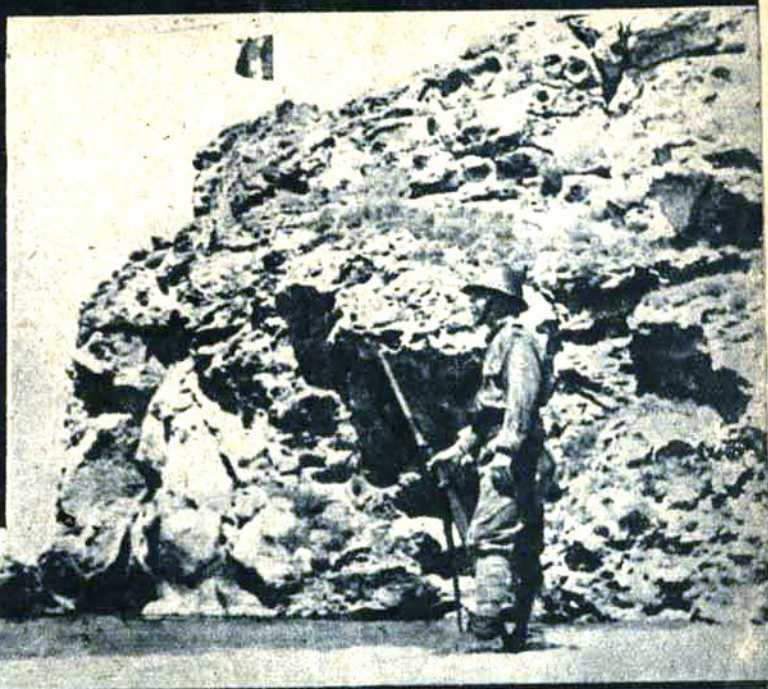
Vânători de munte, la po-
zele munților Caucazi

Folosind cămilele din
Crimeea, ostașii noștri
străbat zeci de
kilometri în fiecare
zi prin ținutul sece-
tos al Calmucilor

Sentinelă română de veghe la poalele
munților Caucaz

Pe piscurile înzepozite
ale Caucazilor

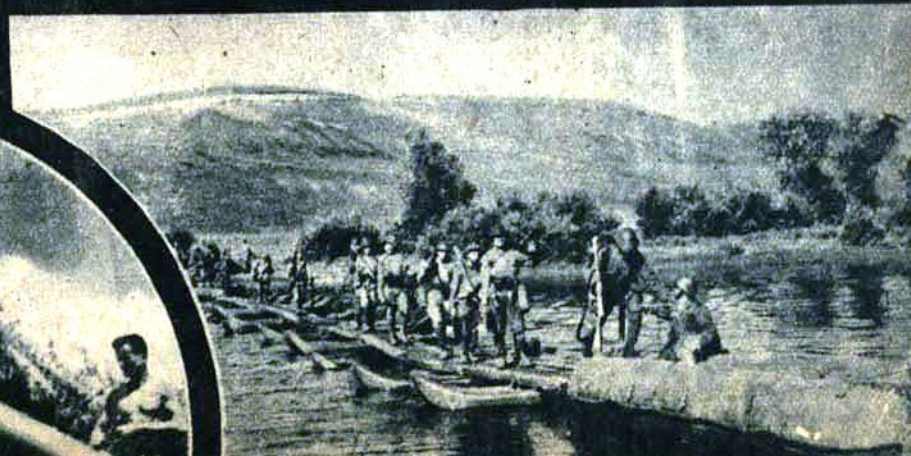
Prin văile înguste, spre
înima munților Caucazi

Cavaleria română în marș pe dru-
murile prăfuite ale stepii Calmuce

Pesto Cuban

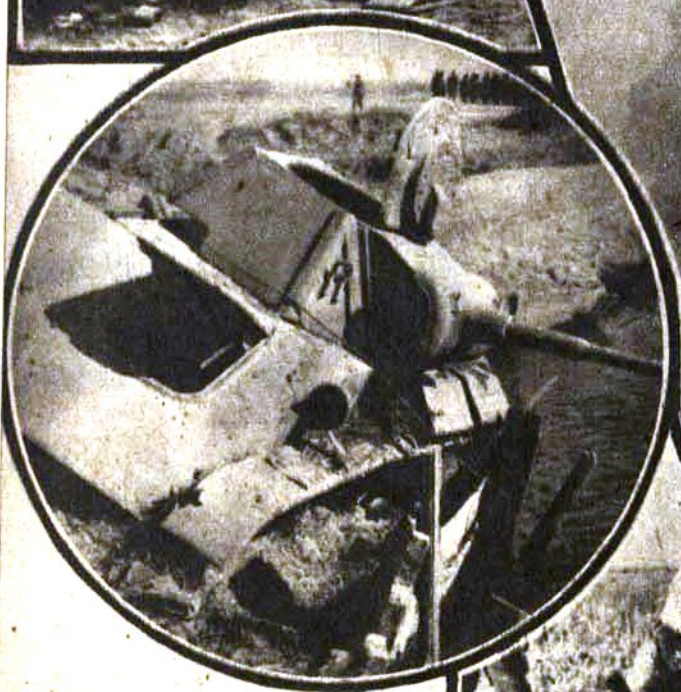
Șir românesc

Un colț din Stalingrad văzut din avion
In planul al doilea, material sovietic distrus

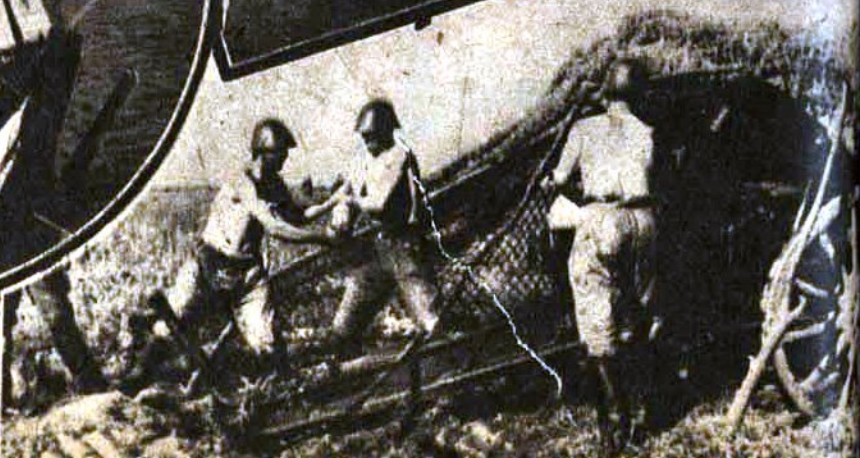

Lângă rețelele dușmane
In marș spre frontul Stalingrad
Infanteria română la atac

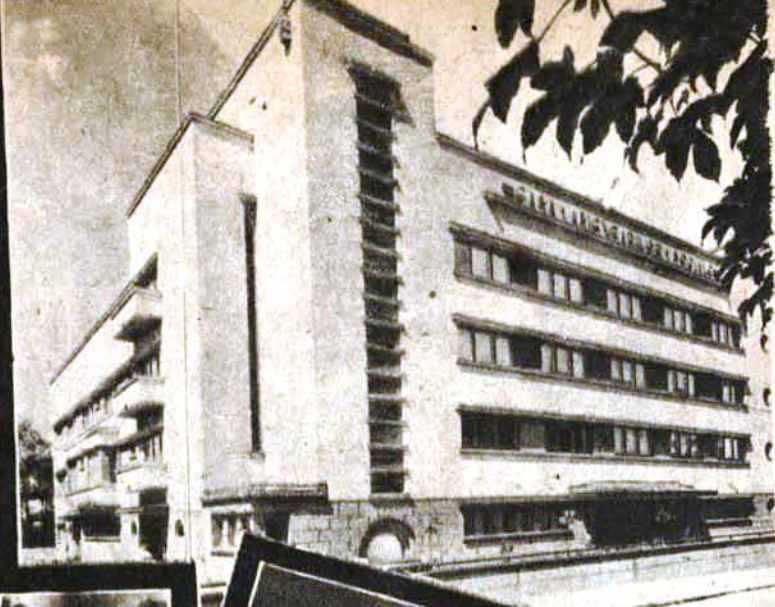

Tank sovietic distrus în luptele
dela Stalingrad

O piesă de artilerie grea în
acțiune pe frontul Stalingrad

Casa Asigurărilor Sociale din Cluj

Plute pe Bistrița

Troita din Ilfov

Mănăstirea Caza

Lacul Gâlcescu — M.ții Goriului

Costum oltenesc

Casa lui Avram Iancu
(Vidra — M-ții Apuseni)

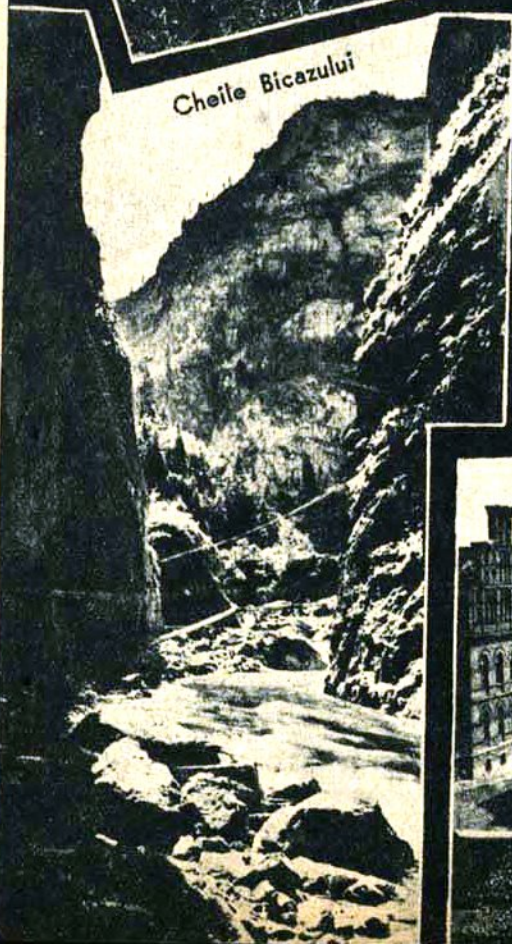
Catedrala Ortodoxă din Sighisoara

Valea Mureșului

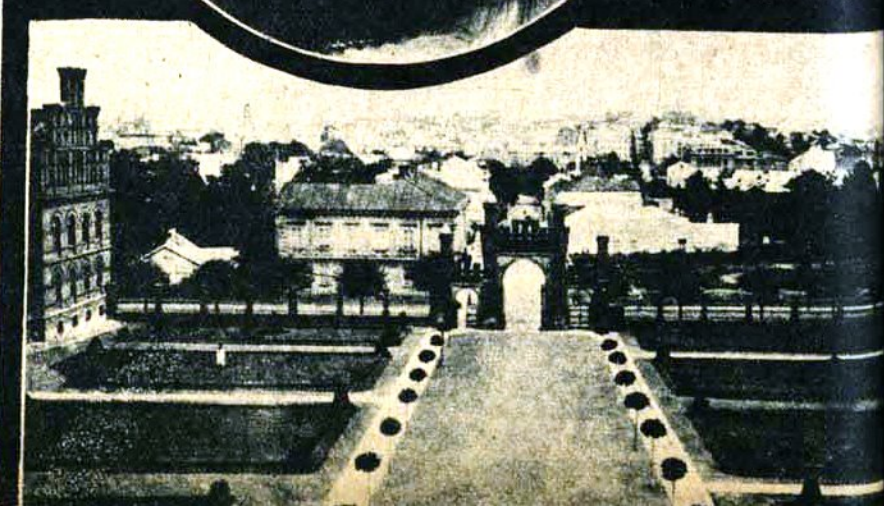

Cheile Bicazului

← Tărăncă din
Săliște-Sibiu

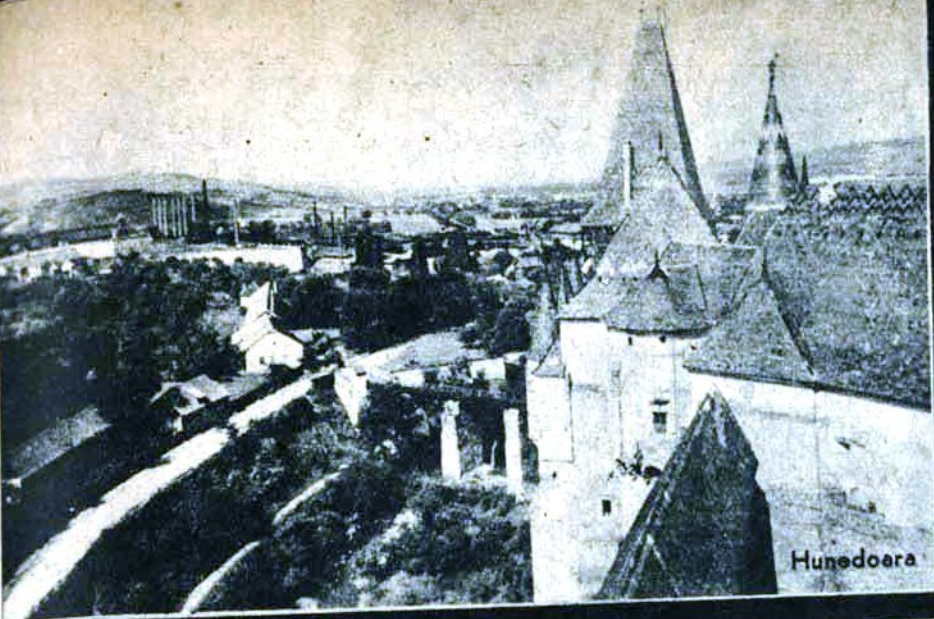
Cornăuți (vedere
luată de la Palatul
Mitropolitan)

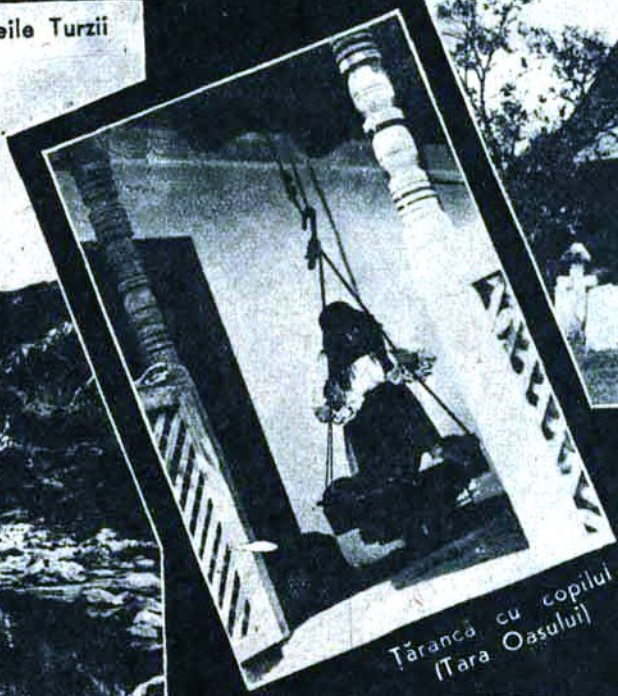
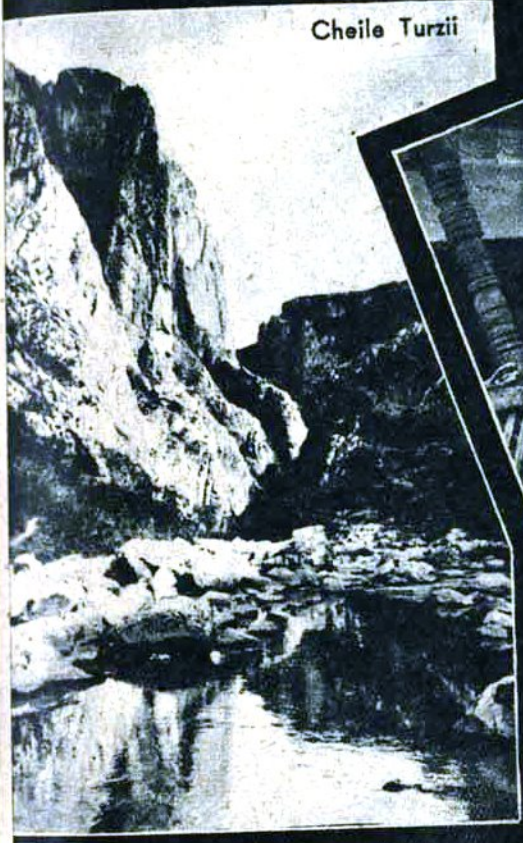
Biserica din Vidra
(M-ții Apuseni)

Hunedoara

Cheile Turzii

Tăranca cu copilul
(Tara Oasului)

Tăranca din Hațeg

Lacul Roșia-Montană

Satu Culea, Maramureș

Biserica din Boia Sibiu

Troita din M. Apuseni

Tărănci din Năsăud

Ulita din Șanț-Năsăud

MINTELE SELECTIONATE
 CONDITIUNOR FIECAREI TINT
 DECOLTELE
PORESC RODUL ca 25%

GRASIMEA
 LINA INSA JE
 PENTRU PRIN CULTURA
 RIBITEI si ALTOR
 PLANTE PRODUCTOARE
 DE ULEI

IN 1941 20223 ha

**JUPRATA ACESTOR
 CULTURI TREBUE SA
 FIE INTINSA CAT MAI
 MULT ATAT PENTRU
 MEVOILE NOSTRE CIT
 SI PENTRU TARILE
 PRIETENE, CARICUM-
 PARA DELA NOI.**

IN 1943 44000 ha

**ANDUIALA
 CULTURILOR**
 ASOLAMENTUL
 E UN MLOC DE SEAMA PENTRU FOLDSIREA CHIR
 ZUTA A PUTERII RODTOARE SI A INSECTEOR DAPNA
 PENTRU STARDIREA BURUENISR SI A INSECTEOR DAPNA
 ARE SI PENTRU ORANDUREA MAI BUNA A FRUCTIFR DIH GOSPODARIE

INMULTIREA peste masura a
CIORILOR a ajuns o
PRIMEJDIE pentru **AGRICULTURA.**

IN CAMPANIA
 ANULUI ACESTA
 SAU OTRAT:
 55 266 CIORI
 si SAU DAPNAT
 SUTE DE MILIE
 CUIBURI.

**LUPTA
 TREBUE SA FIE DUS**

**DIN
 PRICINA**

**Daluri
 taciunelul
 altor boli**
 precum si a
 insectelor

si in ciobare se pierde anual 2

ARATURA DE VARA

cea dintr
 lucrare
 pentru
 sporire
 producti
 agricole

**INDUSTRIALIZAREA
 FRUCTELOR**
 LPOAREA, PREPARAREA MARILADEI
 la rdea a Raii noi veniturile si folosita
 pomicultura

**INSECTELE VATAMATOARE si BOALELE
 POMILOR** ne aduc in fiecare an pagube de mai
 multe milioane

...doilek experimentale publicate de INST
 RIL de CERCETARI AGRONOMIC, aratura de var
 re re recolta

PILDA ȘI INDEMNUL REGINEI NOASTRE

În cuvântarea dela 8 Noembrie 1940, ținută la Iași, Măreșalul Ion Antonescu ne-a înfățișat într-o singură irază atotcuprinzătoare, marile virtuți ale Reginei Mame Elena: „Aveți alături (spunea Măreșalul Antonescu) Sire, reazăm de liniște și de iubire, pe Mama încercată și credincioasă, pe Majestatea Sa Regina Elena.

Suferințele Sale, resemnarea Sa domnească, să vă fie pildă de cumpătare și mândrie.“

Aceste cuvinte ne arată deplin toate meritele deosebit de mari ale Augustei Mame.

A trăit alături de regescul fiu, a suferit alături de El și a înconjurat de nețărmurită iubire și grije, copilăria și tinerețea Regelui de azi al României. Mai bine decât oricine, Regina Elena a înțeles sufletul copiilor și i-a îndrumat, fie cu vorba, fie cu fapta. Pretutindeni glasul său blând a alinat o durere, o lipsă a celor mici. Mamă iubitoare, Majestatea Sa a înțeles, apoi, pe cei umili și pe cei năpăstuiți de soartă.

A fost alături de marii noștri ostași vizitându-i în spitale și aducându-le alinarea, așa cum nimeni n'ar fi știut s'o facă cu mai multă înțelegere și blândețe.

A fost fără încetare lângă dragii noștri ostași, aplecându-se în fața oricărei suferinți și încercând întotdeauna să împace sufletele celor chinuți.

Și toate acestea le-a făcut fără nici o precupețire.

Neîncetat a fost la căpătâiul răniților, în spitale și pretutindeni unde prezența Sa era trebuincioasă.

Pretutindeni, cu o mână fermecată, a adus alinarea și zâmbetul pe buzele uscate ale suferinzilor.

Dacă n'ar fi fost atât de aproape de ei, n'ar fi putut să-i înțeleagă și să le fie de folos așa cum Majestatea Sa le-a fost.

Sufletul său de mamă a fost în toate grelele ceasuri ale Țării de veghe.

Cu sfatul, cu fapta, a servit și a ajutat întregului popor.

Insemnatele Sale daruri au fost puse tot timpul în slujba acestui Neam, pe care Majestatea Sa îl iubește cu toată căldura celui mai înțelegător dintre suflete.

Intreaga sa viață trebuia să fie o pildă vie pentru toate bunele românce care datorare sunt să făptuiască la fel, cu aceleași prilejuri, ca și marea noastră Regină.

Fiecare româncă să fie, în marginea puterilor ei, o adevărată mamă, în grelele încercări ale Neamului și ale Patriei.

Să nu regretăm nici o clipă când datoria ni-o va cere. Să fim alături de vitejii noștri ostași, frați și soți, și să împlinim în lipsa lor, fără govăire, aceleași lucruri pe care le-ar fi făcut ei, dacă ar fi fost între noi. Să luptăm alături de ei după regescul exemplu și vom avea cu noi binecuvântarea lui Dumnezeu și a Neamului românesc.

Ni-o cere aceasta pilda neasemuită a Reginei noastre iubite.

FIGURI BASARABENE

PAVEL GORE

Pavel Gore

Pavel Gore este ultimul Cavaler al Basarabiei, care prin studiul trecutului, a ajuns la o concepție impunătoare a ideii cavalerismului, de neam și de blazon. Era unul din cei mai erudiți cărturari ai vremii, distins genealogist și heraldist, frunzaș al vieții locale, care și-a dovedit un elan de neasemuit patriotism.

Regretatul om de cultură se trăgea dintr-o veche familie răzășească din Moldova, ajunsă la diferite boierii puțin însemnate.

Încă tatăl său, notarul public Gheorghe Gore, redactând „Buletinul Regional al Basarabiei” a contribuit mult la popularizarea literaturii românești în Basarabia.

Pavel Gore s'a născut la 1875, la Chișinău. De pe banca școlară, și-a manifestat sentimentele naționale. Numit la 1905, judecător de pace în județul Orhei, a fost totodată ales și deputat al nobilimii. Acest județ era o cefată a românismului, fiind condus de naționaliști ca Mihăiță Teodosiu, Pavel Dicescu, Mihail Lazu, Vasile Anghel și alții. Gore s'a căsătorit cu fata lui Teodosiu.

Dela 1905 încoace, mișcarea națională ia un avânt din ce în ce mai mare. Intre fruntașii acestei provincii, curentul se resimte din ce în ce mai puternic, ca și în mijlocul fineretului revoluționar. La 1905, la înființarea „Societatea pentru ajuțarea învățământului poporului și studierea obiceiurilor țării”, denumită mai târziu: Societatea Moldovenească. Pavel Dicescu, Teodosiu, Gore, M. Glavce, iar mai târziu Vladimir de Herța, Nicolae Alecsandri și alții sunt acei care conduc această Societate și înregistrează multe biruințe la alegerile parlamentare și obștești. O acțiune pornește pentru reintroducerea limbii române, în școli.

Pavel Gore a fost ales președinte al Comitetu-

lui de redacție al Societății Moldovenești, președinte al Comisunii Arhivelor din Basarabia, director de Muzeu. El cercează trecutul pământului natal, care e curăț românesc.

După ce Pavel Dicescu a prezentat Consiliului de Stat, un memoriu în privința limbii românești, în școli, redactat de doctorul Glavce, la 1912 și Gore a cerut la autocărmuirea locală — la Zemstvă, introducerea limbii poporului în învățământul primar.

În timpul războiului mondial, el a condus „Crucea Roșie”, salutând cu entuziasm zorile revoluției naționale din 1917. La 20 Martie a acestui an, Pavel Gore a fost ales președinte al Partidului Național, iar la 16 Mai președinte al Societății Culturale Românești. Fără ezitare, distinsul cărturar mergea la șopul final al acestei mișcări: Unirea cu Patria, România.

El n'a șovăit, ridicând cel dintâi, deasupra casei sale din Chișinău, tricolorul românesc. La fel, el a fost primul care s'a adresat către Congresul învățătorilor, spunându-le:

„Frați Români!”

Academia Română s'a onorat, proclamându-l la 7 Iunie 1919, membru onorar. Pavel Gore a fost președinte al secțiilor basarabene a Comisiei Monumentelor Istorice și a Ligii Culturale. A obținut mai multe distincții, dar nu s'a întors pe țărîmul activității politice. Era un adversar convins al politicianismului!

Prieten cu Nicolae Iorga, Simion Mehedinți, Matei Cantacuzino, Mărzescu și alți mari Români, el căuta să folosească influența și cunoștințele sale spre binele Românismului, Patriei și Basarabiei sale. Cu cât vedea, însă, triumfând politicianismul dezastruos, cu atât mai mult marele patriot se resemna în excelență. I bibliotecă, cercetând trecutul neamului. Scria puțin, deoa-rece era în dezacord cu spiritul unui democratism făjarnic. Viitorul Neamului și al Patriei îl vedea întemeindu-se pe bazele nesdruncinate ale mărețelor simboluri românești: Coroana, Cultura și Armata.

Încă la 3 Februarie 1923, Pavel Gore scria: „Pretutindeni soldatul Român a ras cu baioneta tenețala străină și, curățînd suprafața, a

deschis și a arătat lumii întregi, frescuri vechi, adevărate românești...

„Așa a luptat, fără nicio deosebire de partid sau clasă, sub conducerea Marelui nostru Conducător, poporul întreg în clipele grele pentru existența și independența lui. Vom fi numai loiali, drepti și sinceri, dacă ne vom aminti în momentele de față despre Augustul nostru Rege, care a dat Națiunii și chiar lumii întregi, dovezii strălucite de abnegație nemărginită și de tărie sufletească neclintită, și despre Augusta

noastră Regină care în zilele negre a știut să fie o adevărată consolatoare a suferințelor și cea mai zeloasă tămăduitoare a durerilor ostașului nostru”.

Pavel Gore a murit la 1927, la Chișinău.

„Dar atâta știință fără nevoie de a se arăta și atâta valoare disprețuind a se dovedi înaintea judecătorilor pe care-i dă vremea, nu se va mai întâlni în această țară” — a scris Nicolae Iorga, despre Cavalerul Pavel Gore.

NICOLAE CASSU

Nicolae Cassu

Nicolae Cassu, poreclit „filosoful din Chișcăreni”, este unul din cei mai aprigi luptători pentru Românișm, în Basarabia, fruntaș de elită, care dovedește odată în plus că Prutul n'a fost niciodată hotar, în Moldova. Iași, un secol întreg s'au menținut ca centru al țării despărțite. Proprietățile de pământ, legăturile de sânge, corespondența, procesele, chiar și molimele, determinau emigrări și legături între frații de dincolo și de dincoace de

sarabia spre idealurile naționale. Năzuințele lor patriotice își lărgeau cadrul. La 1862, Ion Cristi, un prieten a lui Cassu a cerut aprobarea pentru deschiderea unei tipografii românești la Chișinău. I s'a refuzat, pe motivul că era „moldofii” și că nu se putea garanta, dacă tipografia lui printre ediții folositoare, nu va scoate și altele, care n'ar fi de acord cu vederile guvernului. Tot pe atunci, publicistul Gheorghe Gore cerea aprobarea pentru publicarea unui ziar moldovenesc, iar nobilimea basarabeană propunea predarea la liceul regional a studiilor naționale.

Aceeași grupare de tineret, s'a opus ca nobilimea să-și exprime omagiile supuse Suveranului, cu ocazia revoltei polone. În fruntea opoziției naționaliste — după afirmarea general-guvernatorului din Odessa, s'ar fi aflat: Alexandru și Scarlat Cotruță, frații Cassu și Cristi, Constantin Cazimir și fiul său, student.

În mijlocul acestor frământări, lui Nicolae Cassu îi revenea un rol important. El menținea legătura strânsă cu literaturii români din Iași, mai cu seamă cu „Junimea” în care a intrat ca membru activ. Iacob Negruzzi îl amintește în „Amintirile” sale, ca donator al tipografiei „Junimii”; într-o scrisoare din 1865, el scrie lui Alexandru Gregoriady-Bonachi, că guvernul rus i-a interzis lui Cassu să instaleze la Chișinău tipografia adusă din Paris, pe care acesta a și dăruit-o Societății. La fel și Titu Maiorescu, inserat în ciornele sale, la „Venitu extraordinar” al „Junimei”, donațiile lui Cassu, ruda apropiată a lui Vasile Pogor.

Lui Nicolae Cassu i se zicea: „Filosoful din Chișcăreni”. La conacul său se vorbea numai românește, iar guvernatorul Basarabiei însuși a plecat de acolo cu multă neplăcere. Într-o casă mare, în stil moldovenesc, locuia acest moșier original, îmbrăcat uneori chiar vara într-o subă de lupi, privind de pe o movilă, special ridicată de țărani în timpul unei foamete, la Moldova lui, ce se zărea în depărtare, dincolo de Prut.

Ii datorăm dezvoltarea culturii românești în

Prut. Românii se întrevedeau și la bine și la rău.

Moșierii basarabeni adeseori veneau la Iași, trăgând la hotelul Binder. Mulți din acești boieri: Donici, Bantăș, Cassu, Stamat, Ecsarhu, Harfingh, Crăciunescu și alții, au vizitat casele lui Vasile Pogor, ginerele lui Scarlat Harfingh din Basarabia.

Dintre ei, unii au participat la viața culturală a societății ieșene, mai cu seamă în conacul literar „Junimea”, în care o urmă neștearsă a lăsat basarabeanul Nicolae Cassu.

Fiu de căminar moldovean și al Roxandrei, fata șardarului Pansit Leonard, Nicolae Ștefan Cassu s'a născut la 1839, la moșia Ciutulești, cîmbul familial din județul Soroca. De origine macedo-română, Cassu încă din adolescență ținea la neamul său românesc, activând efectiv într'un grup de distinși tineri basarabeni, pe tărâmul renașterii naționale. Mai târziu, sub conducerea verilor lui Cassu, Pavel și Petre Leonard, și a camnatului lor, academicianul român Ștefan Goană, toți acești naționaliști au alcătuit gruparea moldovenească a moșierilor locali.

Unirea Principatelor Române și revolta Polonilor, au îndreptat privirile Românilor din Ba-

massele largi ale poporului basarabean, prin funcționarii neînsemnați și intelectuali mici, care au avut însă un rol important în crearea unui curent național.

Pe moșia sa, în județul Bălți, pentru instrucția acestor Români, el a încercat să inițieze o școală profesională moldovenească, pornită întru cânta pe temelii principiilor lui J. J. Rousseau. Pe lângă biblioteca extrem de rară, a strâns co-

lecții importante și prețioase, căutând mereu să fie de folos Moldovenilor. În viața obștească era mareșal al nobilimii, stăpân pe județul Bălți. Fiind un admirator al medicinei, el a fondat spitalele din Bălți și Flămânzeni, înzestrându-le în felul sanatoriilor moderne din Apus.

A murit la Paris, la 1904, lăsând o frumoasă amintire de Român și om de inimă.

VASILE STROESCU

Vasile Stroescu

Vasile Stroescu este stegarul naționalismului românesc din Basarabia, a cărui monumentală figură de Mecena național-cultural intrunește în jurul său pe toți Români din vechea Moldovă, din Ardealul numeroaselor citorii ale generosului basarabean și de pretutindeni.

Coborât din viața unor destoinici boieri moldoveni, Vasile Stroescu s'a născut la 1845, la conacul din Trinca, în județul Hotin. Era proprietar al numeroaselor moșii, pe care ținea să le sacrifice pentru înființarea unor școli românești, în Basarabia. Propunerea n'a fost acceptată de administrația străină, încât oricare altul, în locul lui Stroescu, s'ar fi resemnat.

Urmas al unor boieri care alcătuiau baza dela Răsărit a marginelor țării, Vasile Stroescu s'a obișnuit să persiste cu dârzenia necesară, în orice plan al său. Pătruns de cultura și liberalismul occidental, de dorința de bine față de românism și pământul său natal, el și-a continuat activitatea într'un cadru mai restrâns, de gospodărie agricolă, ocrotind pe țărani care alcătuiau țipa românească a Basarabiei. În acest scop, el a încurajat și expozițiile agricole din Edinița.

Nevoile neamului erau însă o poruncă supremă. Dincolo de munți, în Ardealul suferințelor românești, i se deschidea un câmp și mai larg de izdă culturală-națională. Fapta pilduitoare a unui frate mai mare, Mihăiță Stroescu, și a soției sale, Eliza, l'a atras către Români de dincolo de Carpați. Soții Stroescu au donat pentru meseriași români din Brașov 50.000 coroane, făcând o altă donație, la 1882, pentru îmbunătățirea învățământului rural din Moldova, Bogdan Hasdeu, executorul acestui fond, propunea ca o școală din județul Tutova să poarte numele: „Eliza Stroescu Basarabeana” iar o altă școală — din Dolj — acela de: „Mihail Stroescu Basarabeanul”. Și

în provincia lor natală, darnicii moșieri au realizat temeinico îmbunătățiri în traiul țării, printre care spitalul model în Stolniceni, în județul Bălți.

Atras de această pilduitoare activitate, Vasile Stroescu s'a decis să slujească cauza națională în Transilvania, unde — cu timpul — el a donat sute de mii de coroane, pentru scopuri culturale, pe care le considera cea mai sigură cale spre renașterea spiritualității românești din provincia subjugată. Mii de tineri români, la diferite universități, dar mai ales în școlile clădite din fondurile Stroescu, se pătrundeau de cultură, pentru a deveni de folos poporului lor. Toți îl priveau pe ilustrul basarabean ca pe un supra-om, poate datorită medestiei sale deosebite, care nici nu permitea să i se cunoască în întregime activitatea. Școli, biserică, spitale, burse și subvenții, sub diferite forme infiltrau sprijinul de largă înțelegeră românească a lui Stroescu care nu se oprea, însă, numai pe tărâmul cultural-filantropic, trecând și pe cel economic: cooperarea forestieră din Maramureș ne poate fi dovadă.

La 2 Aprilie 1910, ziarul „Unirea” din Blaj vorbește de 100.000 coroane donată Fondului cultural din Transilvania, iar la 24 Aprilie — despre donația de 300.000 — Consistoriului din Sibiu.

În același an, Stroescu a donat 100.000 coroane pentru zădrea împunătorului „Internat Diecezan” din Arad. În patru ani, până la 1914, nu mai prin banca „Albina” din Sibiu, moșierul basarabean a donat Românilor din Transilvania un milion de coroane, fonduri pentru ridicarea și renovarea a 216 biserică, 96 școli, ajutoare pentru școli din centrele principale, 50.000 pentru cooperative, subvenții societății „Astra”, burse și altele.

Amărit de-a nu putea ajuta românimea din Basarabia, Vasile Stroescu trecu Prutul și se așază în România. Moșiile sale de vreo 9.000 ha de pământ, le dădea în arendă la prețuri mici, promițându-le prin testament țărănimii.

La 1906, cu ocazia aniversării a 40 de ani de domnie a Regelui Carol I, Stroescu a donat 200.000 ruble pentru clădirea unei Catedrale la București. Încă la 1902, el a dăruit Ministerului Instrucției Publice, un fond de 200.000 lei, din care s'au zi-

dit șapte școli în Nordul Moldovei. La 1908 a mai dat 100.000 lei, pentru școli.

La 24 Mai 1910, Academia Română l-a proclamat membru onorax, iar la 25 Mai, aceeași diplomă i-a fost remisă de Liga Culturală. Profesorul Nicolae Iorga îl numea, în „Neamul Românesc”: „Mare binefăcător al culturii românești”.

Călătorind prin America, moșierul basarabean a aflat de izbucnirea revoluției ruse. El s'a grăbit să ajungă la Odessa. La 24 Martie 1917, trimite partidului Național din Chișinău o scrisoare în care zice:

„Eu is cu totul la dispoziția Țării mele, cu mîna cea cât mi-a dat Dumnezeu, cu toată inima mea și cu toată averea mea”.

La 18 Aprilie, aproape zece mii de Moldoveni manifestează la Odessa, cu placardele:

„Autonomia Basarabiei”.

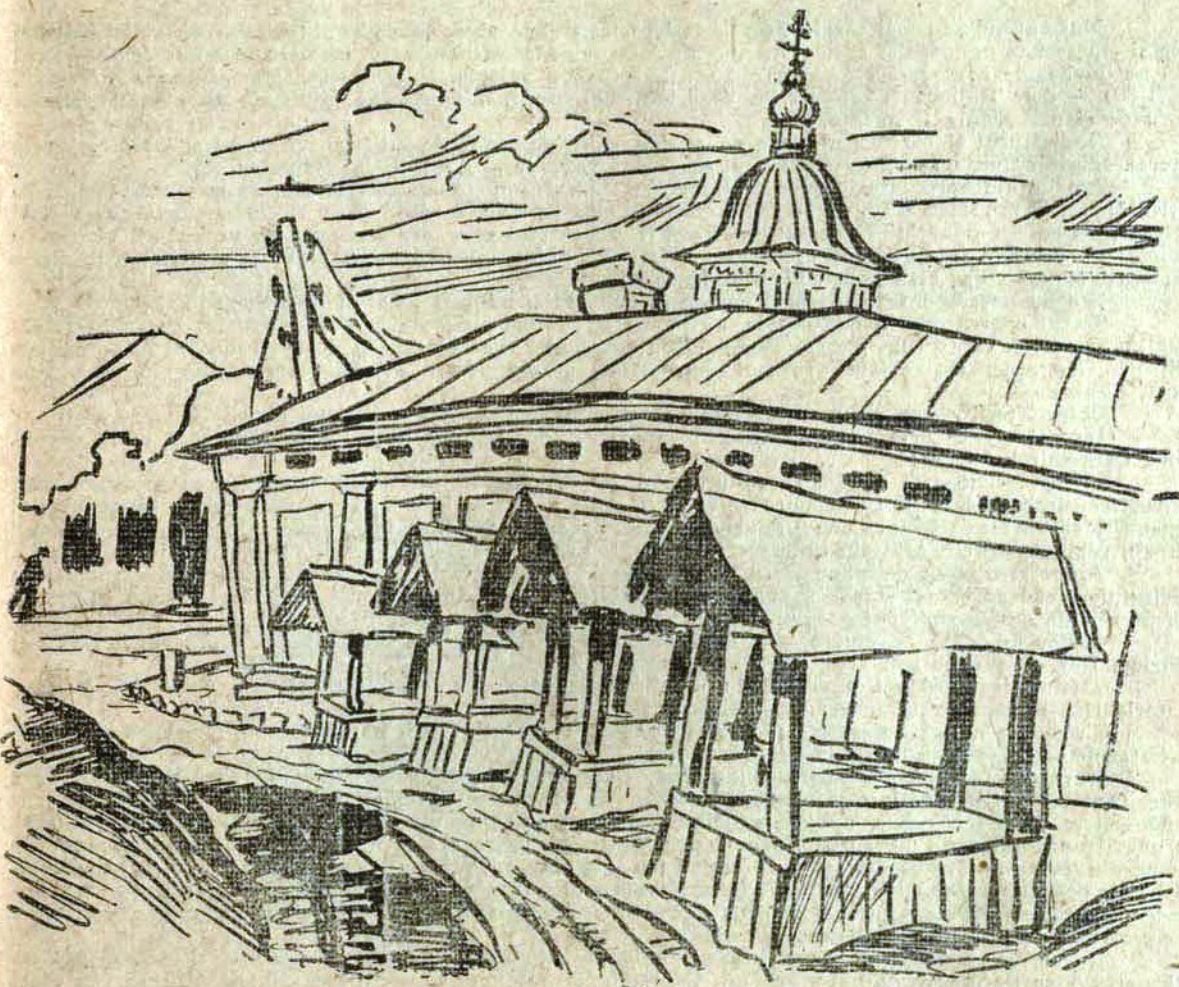
Momentul culminant al manifestației a fost defilarea, în fața hotelului „Londra”, dela fereastra căruia saluta pe Români bolnavul Stroescu.

Societatea culturală Moldovenească, apoi partidul Moldovenesc, l-a ales președinte de onoare. Se credea că va fi proclamat președinte al republicii Moldovenești din Basarabia și că va decreta Unirea cu România.

În primul Stat al României Mari, Vasile Stroescu a fost ales senator al Transilvaniei. La 1919, a ajuns primul președinte al Parlamentului Românilor uniți, — președinte de vîrstă. La 20 Decembrie a aceluiași an, Adunarea Constituantă a României a ratificat Unirea necondiționată a Basarabiei, raportorul legii fiind Stroescu.

Marele român a murit la 1926, la București. I s'au făcut funerarîi naționale.

G. BEZVICONI

CHIȘINĂU

Poșta veche

DIMITRIE CANTEMIR

VIZIONAR AL PRIMEJDIEI IMPERIALISMULUI SLAV

Mai curând sau mai târziu dreptatea istoriei trebuie să se facă. Se întâmplă ades și cu oamenii care-și ilustrează popoarele, ceea ce se întâmplă cu popoarele înseși. Un exemplu în acest sens — după cum ne dovedește revelatoarele „Note pentru un portret“ al d-lui Prof. Victor Papacostea („Familia“, Nr. 1—2) — este Dimitrie Cantemir, pe care istoricul român ni-l prezintă în lumina unei înțelegeri mai profunde și mai atente la nuanțe.

Domnitorul și cărturarul care se trăgea dintr'un neam de „ostași de frontieră ridicați prin puterea săbiilor“ nu a fost nici decum un aliat fără rezerve al politicii lui Petru cel Mare.

Presimțind apropiata cădere a imperiului turcesc, el a fost desigur un adept al înțelegerii cu Petru. Dar — subliniază d. Papacostea — în fața messianismului slav care făgăduia unui neam semi barbar, moștenirea împărăției romane de Răsărit, umanistul care era Dimitrie Cantemir s'a ridicat cu hotărâre. El va arăta întregii lumi civilizate — și Tarului însuși — că noi nu putem fi asimilați sub nici o urmă micilor popoare slave din sud-estul Europei.

Noi nu ne tragem din barbari, spune el sub zeci de forme; noi suntem romani.

Statul nostru este o continuare a împărăției romane de Răsărit, iar istoria Romano-Moldo-Vlahilor un ultim capitol în istoria Romei. Suntem popor de cetățeni și de veterani. De aceea suntem nebiruiți. De aceea am rezistat tuturor barbarilor și am rămas stăpânii ținuturilor în care ne-așezat Traian.

Chiar Turcii — au răpus cu armele pe toți din jurul nostru — pe noi nu!

Iar celor care prin imprudența sau ignoranța lor, împing Moldova și Muntenia către o nouă robie, Cantemir le strigă:

„Aceste a noastre două țări, cu ajutorul lui Dumnezeu, măcar că supuse și ascultătoare sunt Monarhiei turcești, însă nici stăpânirea nici slobozenia gios nu și-au lăsat; ci după multe săngeroase și românești răboaie cu Cazacii, cu Ungurii, cu Leșii și mai apoi cu Turcii, și cu cele de o fire cu dânsii Tătarii, niciodată picioarele din hotarele sale afară nu și-au scos, ci înfipti și nezmulși am rămas“...

Acest sentiment de mândrie romană, această conștiință de stat, această autonomie funciară a spiritului românesc („nici stăpânirea nici slobozenia gios nu și-au lăsat“...) explică și sensul tratatului său de alianță cu Petru, făcut de la monarh la monarh și dela stat la stat.

Prima lui grijă — remarcă mai departe istoricul român, — a fost să redea Moldovei hotarele ei istorice. Iată ce spunea art. 11 — versiunea rusească:

„Hotarele Moldovei după vechile ei drepturi sunt acelea formate de Nistru, Camenița, Bender' cu teritoriul Bugeacului, Dunărea, Muntenia, Ardeal și Polonia, după hotărnicia făcută“.

Cuvintele „după hotărnicia făcută“ ne arată că la textul tratatului, Cantemir a anexat și o hartă cu hotarele istorice statului moldovean.

Pentru a împiedica o infiltrațiune rusă, Cantemir a introdus în tratat un articol special care interzicea categoric Rușilor să ocupe demnități în Moldova, cumpărări de moșii și căsătoriile cu moldovence. Un spirit robust domină gândirea acestui tratat, menit a opune la Nistru nouilor năvălitori, nu numai un hotar fizic și politic, dar și unul etnic de netrecut. Și nu este fără de folos să amintim aci că din anexa hotărnică a tratatului, câțiva ani mai târziu, învățatul Voevod a făcut o hartă a Moldovei, cu delimitarea precisă a tuturor hotarelor ei — hartă pe care și-a însușit-o știința europeană, inclusiv cea rusească. Harta aceasta este un document neprețuit; ea va rămâne ca o mărturie nemuritoare în favoarea vechilor noastre hotare spre Est.

În ce privește exilul domnitorului moldovean în Rusia, după ce „în câmpia dela Stănilești se prăbușiră visurile de neatârnavă ale lui Cantemir și ale unei întregi generații“ și după ce „cu toată opoziția moldovenilor și a lui Cantemir“, Petru cel Mare a încheiat cunoscuta pace cu turcii, — sunt din rezultat din aceste importante state, următoarele:

„Viața lui Cantemir și a moldovenilor emigrați în Rusia are ceva trist din cale afară, asemenea unei lungi și dureroase agonii.

„Între imaginea pe care și-o făcuseră despre Rusia pravoslavnică și cele ce vedeau era o disproporție sdrobitoare. Sunt uimiți de atmosfera semibarbară a mediului rusesc. Lipsa libertăților elementare îi exasperează. Mulți vor să se întoarcă, dar rușii nu-i mai lasă. Cu mare greutate a obținut hatmanul Ion Neculce dreptul să plece. A refuzat moșii, a refuzat sate și robi, preferând să moară în Moldova, chiar de l-ar trage turcii în țepă...”

Neculce notează în adevăr în Cronică sa: „Prea cu greu traiau oamenii ce sânt nedeprinși cu acel fel de oameni dintr'acele părți”...

Cantemir nu mai avea unde să plece, însă e deosebit de semnificativă atitudinea lui—de exilat. Și sunt nu numai indicii de atmosferă, dar și fapte notabile, ce redau mijlocul de a-i pătrunde și ceti cugetul, cu precizie. Iată de pildă: „Ani de-a rândul nu s'a domolit în sufletul lui durerea pentru marile visuri politice prăbușite și pentru țara părăsită. Deaceia s'a simțit până la sfârșitul zilelor lui, străin de toată viața Rusiei, de toate prefacerile din jurul său.

Omul pe care îl devora pasiunea cercetărilor și care a arătat până la ultimile clipe ale vieții o curiozitate științifică neobișnuită, n'a întreprins niciun studiu privind Rusia și popoarele ei.

Om care își însușise cu ușurință uimitoare 14 limbi vii și moarte — n'a învățat în 12 ani corect rusește. A rămas un geniu exotic, care se refuză orgolios asimilării (St. Ciobanu).

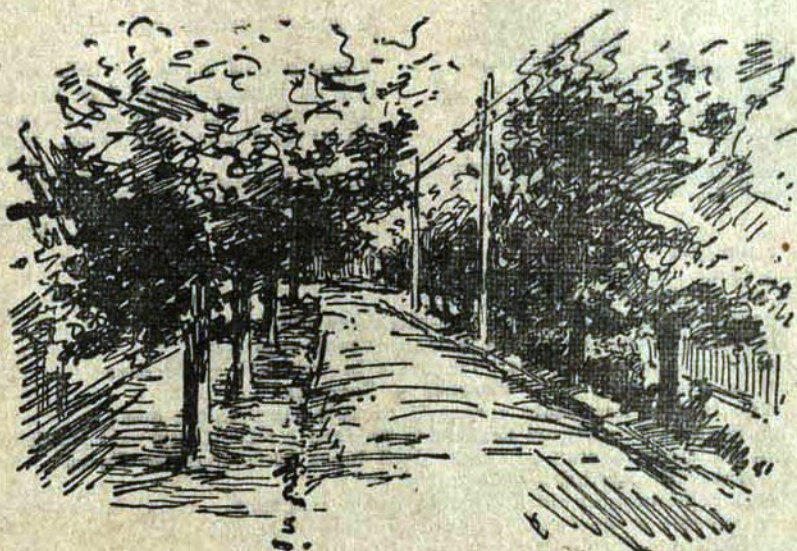
A fondat cu moldovenii săi, la moșia ce avea în Guvernământul Orel, un oraș căruia i-a zis pe numele patronului său Dumitrovca și a ridicat, după planuri întocmite de el însuși, trei biserici și o foarte frumoasă mănăstire, toate în stilul discret și delicat al Moldovei”.

În afară de împlinirea anumitor obligațiuni „el se întorcea la lumea sa moldovenească și mai ales în familia sa, consacrandu-se, aproape tot timpul, scrierilor cu privire la Orientul otoman și la trecutul neamului românesc”.

Este în cele de mai sus o imagine nouă și, credem, o interpretare justă a învățatului Domnitor, om politic și cărturar în care gloria strămoșilor latini gravase o concepție hotărât opusă agresivului primitivism slav.

Din tactica urmărită, din prevederile și pretențiunile formulate minuțios în amintitul tratat, din marile lui rezerve apoi — în vremea refugiului în Rusia — înțelegem că ceea ce el a simțit în cugetul său a fost mult mai mult decât ceea ce, într'o vreme neprielnică și sub stea nenecroasă, a putut exprima.

Anume paragrafe din tratatul cu Petru — pline nu numai de prevedere dar și de suspiciune — precum și inaderența lui dovedită — o inaderență de corp străin, rămas distinct, deși prețuit în conglomeratul slav — ne îndreptățesc a-l socoti, în pragul secolului 18-lea, un vizionar al primejdiei panslaviste, un precursor.

BUCOVINA VĂZUTĂ DE UN POET

Vesela grădină din nordul Moldovei, piatra nestemată din coroana lui Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare — Bucovina — a fost deseori vizitată de străini; au cunoscut-o medicii vovezilor noștri, comercianții în trecere, diplomații, călătorii și multe oști venite de peste graniță; au îndrăgit-o străinii atât de mult, încât au sfâșiat-o cu forța din trupul sfânt al Moldovei reîntregită, a fost în cele din urmă pângărită de bolșevici. Dar vrerea lui Dumnezeu și vrednicia ostașului român au făcut ca această pângărire să ia un sfârșit grabnic. Și acum vesela grădină surăde iarăși, căci au străjuit-o mormintele vovezilor și mănăstirile domnești de pe cuprinsul ei!

Dulcea Bucovina a lui Eminescu a fost un obiect de admirație din partea multor străini, veniți oficial sau din curiozitate; a fost descrisă deseori cu amănunte și în mod științific. În poezie a fost cântată însă numai odată și de un singur poet străin, de literata cheă Bojena Fmăria de Verny, în marea poem: *România țară binecuvântată*, 1936. Adânc impresionată de cele văzute, poeta cântă, în versuri libere, astfel frumusețile Bucovinei, văzute și trăite aici:

„Văzui o țară întinsă ca bunătatea divină
și neexprimabilă prin cuvinte, ca Indurarea
și necuprinsă de privirea unui muritor,
Numai ochiul Domnului o obladuește cu îngrijire...
Văzui o țară de aur și trandafirie de trifoiu —

Bucovina

sub cerul argintiu sburau nouri
și se topeau ca brumele.
Soarele răsărind arunca spre ei manunchiul său
de raze
prefăcându-i în mări cu orizontul lucitor.
Pe verdeața fragedă cărduri de găște.
Sub cerul albastru cirezi cafenii,
Inul, cânepa și porumbul și căsuțe de lemn,
la ape albastre a ingenunchiat păstorul ținând în
brațe oița albă.....

Văzui o țară verda și nvolburată,
iată ca visul și amabilă ca zâmbetul;
Eram aici liber și fericit ca pasărea.....
Văzui un popor credincios, ingenunchiind în
biserici

Maicii Precistei, Bunei Vestiri, Sf. Paraschiva,
Sf. Nicolae, Sf. Ioan, Sf. Gheorghe, Sf. Vasile,
Sf. Ilie;

zeci de cruci și-a făcut păcătosul aprinzând lumânările.

Până și-a făcut cruce cu mâna a atins solul.

plecându-se la pământ ca grâul cel copt;

Sfinții petrec în aur, Din priviri le strălucește indurarea,

Maica Domnului e regină, Cu aur o încoronează poporul.

Văzui altare cu acoperișuri roșii încadrate în verdeață — *Suceava*

întinse și cu fresce vestite — *Voronet* — *Sucevița*

În fața pereților de frumusețe spectrală ce cutremura inima mea:

Ingerii se pogoară în șiraguri nesfârșite pe raze strălucitoare — *Sucevița*

Sub piatră odihmește Ștefan cel Mare după lupte victorioase — *Putna*

În frescă Apostoli, patriarhi, prooroci și sfinți;

în razele soarelui veșmintele lor lucesc ca un curcubeu,

cercuri de aureole se confundă cu nouri aurii — *Voronet*

Vezi Negri, Tătari, Turci, Mahomedani, Creștini;

Moisi cel ars de soare arată pe Hristos Mântuitorul.
Maica Domnului din raiu desmiardă copilul,
la dreapta având pe Isac și Iacov;
Adam și Eva goniți din raiu pleacă plângând
și se pun pe lucru în sudoare feții lor;
Eva își țese haină, Adam ară pământul.
Dur e pământul, munca obositoare.
Sosește diavolul, Dar sufletul vine la judecată;
In fața Domnului mulțimea e împărțită:
cei răi aruncați în poarta iadului, iar cei buni îndrumați spre raia.
In ziua cea mal de apoi cei reînviați vor preamări pe Domnul.
precum sfântul Ioan cel Nou din Cetatea Albă
care, biciuit în fața sultanului,
a suferit, a murit și s'a întors proslăvit.
Filosofia religiunii și sufletul se manifestă în icoane.
Văzui monumente de artă de dimensiuni suprafirești și maiestose — *Palatul mitropolitan Cernăuți*

Sub bolta enormă în tăcerea și frumusețea culorilor,
Hristos cinând cu apostolii îi trimite între popoare;
Nupturienții din Cana Galileei beau din pahare de aur,
Ceți infomețați in armonii de culori se umplu de sfințenie,
Maria Magdalena primește îndurare — *Sala de marmură a Palatului mitropolitan Cernăuți*...
Văzui mașini cu inima feroce bătând;
Văzui clădiri prietenoase și luminoase, Ca săli de cetire,
lucrătoarele îmbujorate surădeau în ele — *Crasna Iischi*
ca și când ar ceti în cărțile pădurilor nesfârșite.....
Multe am văzut și le-am păstrat în minte.
In fundul ochilor mei întredeschși.
Ca ape în adâncuri,
Ca faruri de suflet regal.
se reoglindește frumusețea trăită în țara română”.

Acest psalm al frumuseții cântat de un străin ne inspiră și nouă suflul unei iubiri fără margini pentru pământul nostru sfânt! :

Dr. MILAN SESAN

COSTACHE STAMATI

Poet liric și epic, fabulist și poet satiric, prozator și moralist, Costache Stamati — deși mai puțin popular decât alte figuri culturale ale Basarabiei — a fost recunoscut de Hașdeu însuși ca un precursor al său în lupta de păstrare a tradițiilor românești dincolo de Prut.

Dintre scriitorii primei jumătăți a secolului al XIX-lea, profilul lui se desprinde, reprezentativ, pentru puterea de viață a culturii noastre și pentru rezistența sufletului românesc sub apăsarea atreînă. De mic plecat din Moldova, unde văzuse lumina zilei („din copilărie înstreinat

din vechea mea patrie, Moldova, unde m'am născut”...) Costache Stamati se află în Basarabia la 1812, trăind retras la moșie sau călătorind — mai târziu — prin Moldova și Bucovina, scriind în revistele și ziarele „timpului („Dacia Literară”, „Curierul Românesc”) și întreținând legături strânse cu scriitorii generației dela 1820—1840.

Fără îndoială că literatura lui, astăzi, nu poate apărea decât ca un bun al trecutului, având totuși importanța sa în această perspectivă. Spirit foarte cultivat și bine orientat în curentele literare ale vremii, atmosfera ro-

mantică nu-i era streină așa cum o arată și versurile „Păgânul cu ficele sale”, de-o sumbră și puternică viziune:

„Păgânului toate, pân' și a sa casă

Îi pare mormânt
Și cu otărire el șade la masă,
La zecuri pe gând.

Nici că se atinge de cupi
spumegate

Din care beau toți
Căci lui se năzara, și ziua și
noapte,

Tot umbre de morți...”

Cultura lui era mult mai întinsă încă, căci cetise pe Virgil și Homer, pe Tasso, Ariosto, Racine, Shakespeare, Milton, Voltaire, Goethe, Lord Byron, Walter Scott și Bulwer, pe scriitorii ruși îi cunoștea de asemenea foarte bine, a și tradus din Puskin, Lermontov ș. a., lecturile-i preferate mergând până la contemporanii cei mai îndrăzneți, de peste graniță; iar din bunurile spirituale ale neamului său știind și apreciind cu o clipă mai de vreme decât alții, comorile folkloristice.

Prozatorul și moralistul este și mai interesant; fraza și gândul său redau o limbă literară cuminte — pe care latinismul cu orice chip al „modei” de atunci nu o turbura — și un

cuget limpede văzător, din ale cărui izvoare putem bea și astăzi apa înțelepciunii celei bătrânești și vii

Iată-l adresându-se, ca moralist, contemporanilor: „la voi astăzi nu se deosebește răul de bine, că voi onorați mai mult petrecerile decât indeletnicirea cu trebile ce aduc folos, voi prețuiți mai mult osteneala dascălului ce vă învață a juca sau a cânta decât a meșterilor ce vă lucrează uneltele industriei și plugăriei”..

Iar mai departe, cu o limbă de flacără profetică isbucnind printre cuvinte, Costache Stamati făcea un aspru rechizitoriu moralizator — atunci — și, parcă, și de mai încoace:

„O dragilor mei Români, voi sunteți vrednici de plâns, căci greu vă este să vă desbinați de cele ce ați deprins și vouă v-ar trebui un Caton sau un Fabricius al Romanilor care cu vargă de fier să vă îndrepte pe calea cuviinței”..

Preocuparea moralistului, vizibilă, alături de preocupările scriitorului și omului de lectură, fac din Costache Stamati o figură îndreptățită la mai multă atenție și stimă decât i-au fost date până acum, sensul întreg al activității sale fiind ilustrativ pentru gradul înaintat al culturii românești din acest urgisit și binecuvântat colț de țară, în prima jumătate a secolului trecut.

UN LUPTĂTOR BASARABEAN: ALEXANDRU HAȘDEU

A trecut neobservată o dată care trebuia, totuș, să fie reținută nu numai în paginile unei reviste, ci în amintirea tuturor basarabenilor.

La 9 Noembrie 1872, așa dar acum șaptezeci de ani, se stingea, la moșia sa Cristinești, din Basarabia, Alexandru Hașdeu.

Alexandru Hașdeu, fiu al lui Tadeu Hașdeu și tatăl lui Bogdan Petriceicu Hașdeu, a fost, în acelaș timp, un mare cărturar și un mare luptător pentru cauza românească.

Coboritor din Domnul Moldovei Ștefan Petriceicu și din Brâncoveni, Alexandru Hașdeu s'a născut în 1811. A studiat la Universitatea din Rusia și din Germania, după care a practicat avocatura la Chișinău.

Era una dintre cele mai cuprinzătoare și mai luminate minți, pe care le-a dat Neamul nostru. De o erudiție impresionantă, cunoștea aproape toate limbile europene și în prelegerile sale căuta totdeauna să dovedească, *in mod științific*, drepturile românilor.

Meritele lui Alexandru Hașdeu erau cunoscute și recunoscute nu numai de basarabenii printre care a stat tot timpul ca o făclie, ci de românii de pretutindeni.

Când, la 1866, se întemeiază Academia Română, este ales, printre cei dintâi, membru. Cum însă autoritățile țariste îl împiedică să ia parte la ședințele înaltului for de cultură românească, în semn de protest Alexandru Hașdeu se retrage, pentru că — spunea luminatul român — să poată fi ales un nou membru care să poată participa efectiv la ședințe și să poată fi, în chipul acesta, cu adevărat util.

Câțiva ani mai târziu, însă, la 12 Septembrie 1870, Academia Română îl alege membru de onoare, aducând astfel peste toate trecătoarele stavile care ar putea despărți pe frați, un omagiu deplin marelui patriot și savantului și subliniind o activitate românească într'adevăr excepțională.

Astăzi, când se împlinesc 70 de ani dela moartea lui Alexandru Hașdeu, n'am putea aduce un mai nimerit omagiu acestui mare cărturar și mare român, decât amintind o parte din titlurile operelor sale: „O idee despre filosofie ca știință a vieții”; „Despre literații din Basarabia”, „Duca Vodă”, „Dabița Vodă” „Cântece naționale române” etc....

Paradul

Vânjoși, înalți, ca fierul tari
De soare arși, bătuși de vânt
Brăzdează harnicii plugari
Al țării lor mănos pământ.

Din plug pe toți ei îi hrănesc
Vărsând pârae de sudori,
Dar tot puterile le cresc...
Pe acești puternici muncitori
Eu cu mândrie-i cânt!...

Eu cânt pe acei ce pân' acum
Fără cărare, fără drum,
In noapte rătăciți au stat,
Nădejdea însă n'au lăsat.

Pe acei, ce tare, neclintit,
Oftând amar, din când în când,
Intreaga lume-au sprijinit
In urma plugului mergând!

Cari focul vieții îi l-au strâns
In pieptul lor de fier făcut,
Și cât de mult n'au plâns,
Tot alte zile-au prebăzut.
Pe aceștia eu îi cânt!...

Eu cânt, căci văd că ele vin
Acele zile de senin;
Eu cânt, căci văd deacum că pier
A țării veșnică durere;

Eu cânt, căci văd necazul frânt,
S'aud plugari în zori cântând
Nu doine de amar, de dor.
Inviorarea țării lor...

Și glasul vieții ascultând,
Venirea zorilor eu cânt,

PETRU MOVILĂ, INIMĂ MOLDOVEANĂ...

Disputat de trei țări și trei culturi — cea rusească, cea poloneză și cea română — trebuie să recunoaștem, după tradiția noastră de onestitate și nu de „ienicerism“, că Mitropolitul Petru Movilă al Kievului nu ne-a aparținut cu exclusivitate, nici în formația sa spirituală și nici în influența atât de largă pe care a exercitat-o, începând mai ales din anul 1629.

O serie întreagă de lucrări asupra vieții și operei sale, expon rolul lui în biserica ortodoxă, lupta lui pentru întărirea bisericii creștine răsăritene, importanța culturală a școlii sale — Academia din Kiev — ; aceste lucrări îl arată aparținând prin pregătirea literară și activitatea sa politică mai mult Poloniei (Kievul era de altfel, în acea vreme, polonez), sau dimpotrivă, mai mult Rusiei, de oarece prin activitatea sa religioasă, ortodoxă, s'a opus tot timpul presiunilor nobilimii poloneze, catolice.

Revendicat de unii sau de alții, în acțiunile de ridicare culturală sau religioasă întreprinse de el, nimeni nu-i contestă însă *originea* : Petru Movilă era Român.

Fiu al lui Simion Movilă, el s'a născut la 21 Decembrie 1596, în Suceava. Unul din frații săi, Moise Movilă, a domnit în Moldova un timp. Apoi o rudă a sa, Miron Barnowski, a domnit la rândul-i.

Ca toți Movileștii, și Petru a inclinat spre o politică alături de Polonia și împotriva Turcilor. Cu sprijinul celei dintâi, ar fi putut să ia el însuși domnia Moldovei. Documentele istorice arată că mai multe dietine dela granița nordică moldovenească, cereau regelui polon să sprijine pe Petru Movilă ca să ajungă domn peste Moldova.

Ducându-se în Polonia, bine primit în rândurile nobilimii, este de remarcat faptul, de pildă, că — în vremea expediției leșești, din 1621, în Moldova — el protestează împotriva bandelor poloneze care prădau satele și stăruie în favoarea fraților săi de sânge.

Se pare că de aceea a și renunțat la tron, nevoind să lupte împotriva rudelor sale ajunse la domnie.

Aceasta îl va fi făcut să renunțe de altfel la întreaga sa activitate politică și să se dedice Bisericii.

La 1629 e călugăr arhimandrit al vechei și sfinteii mănăstiri Lavra Pecerska, unde întemeiază marea sa școală reformatoare și o tipografie.

Are mult de luptat cu catolicii și uniții, pe de o parte, dar și cu ortodocșii — slavi obscuranțiști — care se opuneau introducerii în școli a limbii latine.

Lupta lui devine mai ușoară și reformelor sale li se deschide în sfârșit drumul, odată cu moartea regelui Sigismund și cu venirea lui Vladislav IV la tronul Poloniei ; spiritul mai liberal al acestuia, ca și nevoia pe care o avea de voturile rutenilor, ca să fie ales rege,

ingăduie lui Petru Movilă întemeierea școlii dela Kiew și recunoașterea sa ca Mitropolit al Kiewului.

În această calitate, ca șef al preoțimei ortodoxe, el porcede la o uriașă muncă de transformări culturale și progres religios.

Inițițează mai multe școli și tipografii, dă la iveală ediții noi din cărțile bisericești, capătă aprobarea Patriarhului din Constantinople care îl numește ierarh în Ucraina și păstorește, cu un prestigiu mereu sporit, până în 1646.

A păstrat legături și cu calvinii și cu catolicii, fără să renunțe însă la dreapta credință strămoșească.

Nu acceptă o supunere față de biserica europeană; ar fi dorit — se pare — o unitate, o împăcare a celor două biserici.

Academia movileană dela Kiew ajunse un centru al artelor liberale, al științelor umaniste, elevii lui Petru Movilă studiind poetica, dialectica, gramatica, teologia, limbile clasice.

În școlile sale a introdus limba latină, în ciuda vechei școli ortodoxe care socotea latina ca o îndepărtare primejdioasă de linia tradițională și ca un succes al occidentului, care trebuia reprobat.

În realitate, deși la fel convins ortodox, Petru Movilă urmărea tocmai salvarea dela pieire a ortodoxiei care rămăsese prea înapoiată. Adoptând progreselile culturii apusene, el a întărit astfel fondul de rezistență al Bisericii răsăritene, luând numai armele adversarilor săi.

— „Cea dintâi grijă a unui preot este cultura...”, spunea el în prefața lucrării sale „Trebnițul”, tipărită la 1641.

Această concepție superioară dă motivarea împrumuturilor de mijloace tehnice pe care el admite și le realizează cu multă iscusință, dela catolici.

O altă lucrare „Mărturisirea ortodoxă” subliniază și mai adânc intențiile lui Petru Movilă. Om de cultură latină, el își scrie cartea în latinește; o traduce apoi și în grecește cu ocazia Sinodului dela Iași (1642).

„Mărturisirea ortodoxă” e un răspuns adus catehismului patriarhului Chiril Lucaris, plin de erezii calvine. Răspunsul lui Petru Movilă reliefează aceste erezii și se ridică atât împotriva calvinismului cât și a catolicismului.

Apărute apoi și într'un rezumat slavon, cele trei părți ale „mărturisirii”, — Credința Dragostea, Nădejdea — sunt menite să lumineze în sfârșit și pe ultimii îndărătnici ai ortodoxiei de rit obscurantist-tradițional, asupra realei măreții și asupra dârzeniei și abilității luptei lui Petru Movilă.

Un pasaj adăugat acestei ediții rutene, evidențiază între altele și datoria ortodoxiei de a salva pe toți creștinii robiți de Turci: e indicația, aci, lămurită, a grijei ce o purta Mitropolitul Kiewului pentru ai săi și pentru eliberarea lor de sub puterea imperialismului otoman.

În „Memoriile” sale — care citează nenumărate pilde și minuni religioase, din viețile sfinților ca și din ale contemporanilor fruntași ai bisericii — aflăm de asemeni fapte care ne privesc direct, pe noi Români.

Astfel e întâmplarea dela Hotin, cu prilejul bătăliei dela 1621 dintre Poloni și Turci, când cei dintâi au voit să prade orașul și să fure moaștele Sfântului Ioan. Moaștele s'au făcut grele ca de plumb: profanatorii nu le-au putut urni din loc și, înspăimântați de acest semn dumnezeesc, n'au mai îndrăznit să prade nici Suceava.

Un polonez care bârfea sfinții ortodocși, într'o biserică moldovenească, a căzut deodată ca trăznit, chiar în fața unchiului lui Petru, Eremia Movilă...

Apoi, cu prilejul înființării mitropoliei lui Mihai Viteazul, la Alba Iulia, el ne spune că au fost aprinse două mari focuri: unul al catolicilor, celălalt al ortodocșilor. Și o ploaie mare a venit și a stins focul catolicilor, iar focul ortodocșilor — neatins — a ars mai departe...

Păstor al Rușilor din punct de vedere religios, cetățean al Poloniei în ce privește

opiniile sale politice, mitropolitul Petru Movilă a rămas român nu numai în fundul inimii sale, dar și în aceste relatări și credințe ale misticismului românesc.

Dacă starea politică și economică de atunci a țării Moldovei nu putea oferi uriașelor planuri renovatoare ale lui Petru Movilă, un câmp prielnic și mijloacele de realizare necesare, dacă în altă parte decât în peisajul natal—social și religios—a trebuit să-și caute aplicarea cu succes a ideilor sale și însăși putința materială de a și le aplica, înțelegem că Petru Movilă a fost un desrădăcinat, dar nu și un înstrăinat...

Amintirile sale din Moldova ne glăsuesc îndestul în această privință.

Biserica de pe moșia sa dela Rubiejovca, din Ucraina, căreia—de bună seamă nu fără un înțeles mai adânc—și pusese hramul „*Sfântul Ioan dela Suceava*”, protectorul Moldovei, ne glăsuește, de asemenea, îndestul.

Pe de altă parte, mijlocind căsătoria fiicei lui Vasile Lupu, Maria, cu nobilul polon Radzivil—nuntă care se face la Iași, slujba religioasă oficiind-o însuși Mitropolitul Kiewului—Petru Movilă nu urmărea de fapt decât realizarea unei alianțe creștine, pe care o vedea mai largă din punct de vedere românesc: a Muntenilor, a Moldovenilor și a Ardenilor, cu Polonia, împotriva forței islamice.

Testamentul său—prin care lasă întreaga avere de care dispunea, fratelui său Moise Movilă,—e o nouă și semnificativă dovadă a substratului sentimentelor sale de moldovean, îndepărtat dar nu înstreinat de țara sa, plecat de lângă ei, dar nu rupt sufletește de ai săi.

Trebue să ținem în seamă aceste elemente cu atât mai mult, cu cât ideile de căpetenie ale timpului său nu erau—nicăieri în Europa—cele naționale, ci cele religioase. Putem afirma, pe temeiul acestor fapte, care cum vom vedea nu sunt singurele, că în puține din conștiințele europene, cele mai ridicate atunci, ideea de neam își cerea drepturile cu mai efectivă vigoare decât în marele mitropolit și cărturar român.

Încă o mărturie limpede, în acest sens, ne dau introducerea tipografiei, imitarea gravurilor și traducerile de cărți din Moldova lui Vasile Lupu și Muntenia lui Matei Basarab, cu sprijinul atât de generos al lui Petru Movilă.

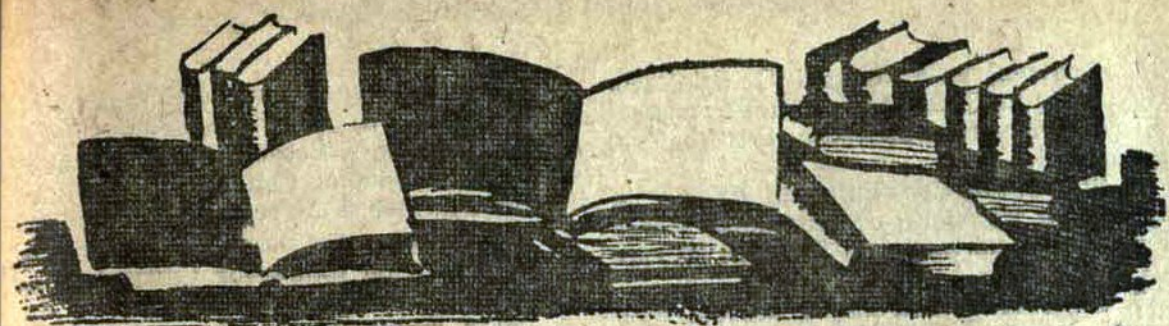
Presele și materialul de tipar, clișeele de ilustrațiuni și meșterii în ale graficii vremii, pe care, în largimea vederilor sale, mitropolitul Kiewului le trimete Moldovei sale și Țării Românești, ni-l arată și în această materie ca un întemeietor de cultură românească și de tehnică a acestei culturi.

Fără sprijinul său, reluarea tipăriturilor școlii movilene, traducerea lor în românește—de către Matei Basarab—și dezvoltarea întregii noastre mișcări culturale de mai târziu, nu ar fi fost posibile.

Opera lui Petru Movilă—destinată să ajute la ridicarea nivelului tuturor popoarelor creștine, ortodoxe—a avut astfel și asupra țărilor noastre o binefăcătoare și largă influență.

În substraturile acestei opere și, cum am văzut, în atâtea din elementele activității reformatorului, noi nu putem să nu auzim, deslușită prin secole, credincioasă originii sale, bătaia inimii moldovene a marelui chiriarh.

FUNDAȚIA CULTURALĂ REGALĂ „REGELE MIHAI I”

Ultimii doi ani au fost prielnici activității căminelor culturale, deci liberei întovăririi a celor mai bune și mai curate elemente din lumea satelor în aceste unități de muncă și de aplicare a doctrinei și metodelor de lucru ale Fundației „Regele Mihai I”.

Notez câteva date care învederează că actualul regim acordă bunăvoința sa Căminelor Culturale ale Fundației, care sunt cea mai minunată pârghie de înălțare a lor.

1. Îndată după reîntregire, Căminele Culturale din Basarabia (900) și cele din Bucovina (150) cari existau înainte de ocupația bolșevică și fuseseră prădate de ea, s’au reconstituit din proprie inițiativă. Ele și-au reluat, aproape toate, activitatea rodnică din trecut, activitate în duh românesc. Ele își leagă năzuința lor de mai bine de Capitala Țării, unde își are sediul Fundația care le tutelează. Autoritățile sătești și județene, ai căror conducători fac parte de drept din Sfatul de conducere al Căminului, au încurajat reorganizarea Căminelor îndată după alungarea bolșevicilor.

2. Multe dintre aceste Cămine au dat așezământului lor de înfrățire cu tot neamul românesc, numele d-lui *Mareșal Ion Antonescu*, Conducătorul Statului. La fel au procedat și Căminele din vechiul regat, ca o mărturie de recunoștință față de d. sa, și încă s’ar mai fi dat și la altele, dacă d. *Mareșal Antonescu* n’ar fi dispus să nu se mai

folosească pentru numirea Căminelor, decât numele binefăcătorilor apuși din viață.

3. În ultimii doi ani s’au mai înființat încă 327 Cămine Culturale dintre cari 200 în 1942 și dintre acestea, 10 în luna Noembrie, astfel că în prezent numărul lor se ridică la 4727 de Cămine Culturale, răspândite în toate județele țării, în sate și în orașe.

4. Dintre aceste 4727 de Cămine, 27 s’au înființat în Transnistria, fie de preoți, învățători, agronomi, etc. trimiși în misiune în acea provincie, cari cunoșteau din vechiul regat, de acasă dela ei, ce reprezintă Căminul pentru sat, fie de Transnistrienți cari după revoluția rusă din 1917 se refugiaseră în Basarabia, unde au putut constata prin ei înșiși cât bine poate aduce Căminul satului și obștei lui. Căminele din Transnistria se numesc „Cămin Cultural Moldovenesc”, toate însă au cerut Fundației statutul și formularele sale.

5. Căminele Culturale ale Fundației sunt federalizate pe plăși, județe și provincii istorice. Multe cămine de plasă sunt conduse de pretori; căminele județene sunt aproape toate conduse de prefecți de județ. Regionalele provinciale au conducători: cea din Oltenia, pe d. general *Const. Vasiliu*, Subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Interne; cea din Muntenia pe d. *Ion Savin*, prof. univers.; cea din Moldova pe d. *M. David*, rectorul universității din Iași; cea

din Bucovina, pe d. General C. Calotescu, Guvernatorul Bucovinei și cea din Basarabia pe d. General Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei.

6. *Președinția Consiliului de Miniștri* a aprobat ca Ministerul de Finanțe să acorde Fundației o subvenție de 5.000.000 lei care s'a și încasat.

7. *Consiliul de Patronaj* a acordat Fundației o sumă de 5.000.000 lei pentru ca să organizeze școli și cursuri țărănești de gospodărie.

8. *Ministerul (de Interne) Afacerilor Interne*, apreciind activitatea de ordine și înălțare, utilă și rodnică a Căminelor Culturale, a dispus următoarele:

a) Directorul Căminului sătesc, orășeneșc, de plasă, județean și regional să facă parte de drept din Consiliul de colaborare de la primărie, pretură, prefectură și guvernământ, astfel ca să se poată face legătură și colaborare ușoară între administrație și obștea satelor prin Cămin.

b) Hora, datina țineretului satelor noastre, să se facă la Cămin și nu la cârciumă, spre a fi controlată și dirijată.

c) Peste una mie de Cămine au obținut aparate de radio, dintre cele confiscate de la evrei.

d) Acolo unde se construiește local pentru primăria satului, să se rezerve o sală mare pentru Cămin Cultural, iar acolo unde este local bun de primărie, să se construiască local pentru Cămin — evident, în limita posibilităților locale.

9. *Ministerul Culturii Naționale* a încuviințat:

a) ca acolo unde Căminul nu are local propriu sau nu are alt sediu, să fie adăpostit în localul școlii primare locale.

b) Acordă Fundației o subvenție de lei 1.000.000 pe an pentru scopurile ei culturale.

c) A detașat câțiva profesori secundari și mai mulți învățători la centrala Fundației și la serviciile ei exterioare.

d) Casa Școalelor a dăruit multor Cămine, biblioteci și tablouri.

e) S'a stabilit o colaborare pentru organizare de școli de gospodărie țărănească în unele sate din țară. Cea întâi realizată e cea dela Zebil-Tulcea.

10. *Ministerul Propagandei*: a) a înzestrat cu biblioteci de câte 500 de volume, 700 sală din Bucovina și Basarabia. Bibliotecile s'a predat Căminelor Culturale din acele sate spre a le face să fie cetite de cât mai mulți.

b) A procurat mijloace de transport multor coruri ale Căminelor Culturale spre a veni să cânte la radio-emisiune.

c) A dăruit multor Cămine cărți și reviste.

d) A pus la dispoziția Căminelor care au aparat de cinematograf, jurnale de război și a trimis caravana cinematografică la cerea unor cămine.

e) A dat posibilitate în câteva rânduri Căminului din Viștea județul Făgăraș să primească și să înfățișeze specificul românesc în port, cântec, dans și gospodărie, unor ilustre personalități străine și delegațiilor de ziariști finlandezi și bulgari.

11. *Ministerul Finanțelor*: a) a scutit, modificând legea, Căminele Culturale sătesc de plata taxei de spectacol.

b) A făcut apel la Fundație să organizeze prin Căminele Culturale, propagandă pentru Imprumutul Reîntregirii. Fundația și Căminele ei au făcut propagandă scrisă și vorbită, cu bune rezultate.

12. *Ministerul Agriculturii*: a) a dispus ca d-nii medici de circumscripție să fie cursuri de igienă la școlile și cursurile țărănești pe care le organizează Fundația. (În iarna trecută Fundația a înregistrat 15 școli țărănești și 598 de cursuri țărănești).

b) S'au acordat din pepinierele Statului, pentru pepinierele Căminelor Culturale și pentru plantările masive făcute în multe localități din țară, prin cămine, cu membrii lor și obștiile întregi, — sute de mii de puieți de pomi.

c) A încuviințat ca atunci când este posibil, să fie luați în automobilul Camerelor de Agricultură, inspectorii Căminelor Fundației.

d) A detașat la centrala Fundației unul din inginerii săi silvici, pentru a da îndrumări pentru Secția Silvică a Căminelor Culturale.

13. *Ministerul Sănătății*: a) a înzestrat multe băi populare construite prin stăruință, contribuția și munca benevolă a mem-

brilor Căminelor, cu tot ceea ce este necesar.

b) A acordat unor cămine, medicamente netoxice, pentru a le distribui, sub controlul personalului sanitar, locuitorilor lipsiți de mijloace.

c) A invitat Fundația ca printr'un delegat al său să expună la cursurile pentru învățătoarele de igienă și gospodărie doctrina Fundației și rostul Căminelor Culturale.

14. Ministerul Lucrărilor Publice a încuviințat ca inginerii șefi din Capitala județelor, să primească în automobilul serviciilor lor pe inspectorii Fundației, când au acelaș drum.

15. Guvernămintele Basarabiei și Bucovinei: a) au acordat Căminelor aparate de radio, bibliotecă și ajutoare bănești.

b) În cadrul expoziției din Chișinău și Cernăuți s'a acordat spațiu Fundației spre a expune, în grafice, lucrări și obiecte, activitatea căminelor sale din acele provincii.

Acestea sunt unele dintre actele de apreciere și susținere ale actualului regim pentru Fundația Culturală Regală „Regele Mihai I” și Căminele Culturale ale ei.

EUG. IONESCU-DARZEU

JUCĂRIA LUI ISUS

La dulgherul galilean, în căsuța cea săracă,
Unde 'n pulberi de lumină ard surcele vii
de soare,
Un copil cu păr de aur și ochi — floare
de cicoare,
Singur și tăcut, la vatră, cu surcelele se joacă.

Stă în colț trudită teslă și ciocanul
nu mai toacă
Iar dulgherul cu Maria, țintind ochii
cu mirare,
Blând privesc la micul inger. Ce se
străduiește oare
Din surcele de lumină — ce minune vrea
să facă?

— „Ce faci, leșu?” îl întreabă. — Mă
căsesc să fac o cruce”...
— „Pentru cine, inger dulce?” — „Pentru
Cel ce va să urce
Către Tatăl Său, Calvarul, în cununa lui
de spin!”

Tace trist, în colț, dulgherul. Cu lumina
bucuriei
S'au stins stelele albastre, de sub genele
Mariei
Și la sânu-i, lacrimi calde, scaldă părul
Lui de iz.

ION BUZDUGAN

FRONTUL RĂSĂRITEAN

Operațiunile pe care le-a dezvoltat Comandamentul german în vara anului 1942 în sectorul de Sud, au avut ca scop ocuparea unora din cele mai bogate regiuni ale U. R. S. S. și asvârlirea inamicului dincolo de Volga și Munții Caucaz.

REGIUNEA CAUCAZIEI

Tinutul cuprins între Donul inferior, Volga inferioară, Marea Caspică și Marea Neagră poartă denumirea de Caucazia.

Interesul opiniei publice este din ce în ce mai ațintit către aceste regiuni îndepărtate — unde brava noastră armată înscrie cele mai frumoase pagini de istorie.

Prin poziția sa geografică, Caucazia formează o adevărată răspântie între Europa și Asia, unde s'au amestecat de peste patru milenii rasele și pe unde au trecut drumurile pentru cari s'au luptat și se vor lupta mereu oamenii.

Această regiune a Caucaziei este despărțită în două de șirul munților Caucaz: *Ciscaucazia* în Nord și *Transcaucazia* la Sud.

UN ZID CARE BAREAZA ISTMUL PONTO—CASPIC

Caucazul se prezintă ca o „barieră uriașă”, ce se desfășoară pe o lungime de peste 1200 km. și pe o lățime de 60—200 km. între Marea Neagră și Marea Caspică.

Prin Crimeia, Caucazul se leagă cu Balcanul, iar prin colinele domolite ale peninsulei Apseron și prin Kapt-Dagh își înoadă legături cu uriașele arcuri alpine ale Asiei centrale ce se strâng toate în uriașul Pamir.

În general, Caucazul se prezintă spre Nord

în chipul unui povârniș mai domolit, pierzându-se pe nesimțite în stepa rusească; spre Sud, dimpotrivă, el se termină printr'un povârniș repede. Trecerea de pe o colină pe cealaltă se face prin câteva pasuri înalte:

1). *Trecătoarea Darial* (2378 m.). și *Kazbek* între Ordschoivkidsc (Vladi-caucaz) și Tiflis.

2). *Trecătoarea Mestia* (3751 m.). între Ecaterinograd și Kutais.

3). *Tercătoarea Nakra* (2316 m.) între Sulimov și Suhum.

4). *Trecătoarea Guiten* (1095 m.). între Maikop și Tuapse.

5). *Trecătoarea Krimaskaia* între Krasnodar și Novorossisk.

În privința înălțimii, Caucazul se prezintă astfel: în regiunea de mijloc înălțimile trec de 5000 m., — adică sunt cei mai uriași munți din Europa, în următoarele vârfuri: Elbruz (5629 m.) Kalch-tuu (5211 m.), Dykh-tuu (5159 m.) și Kazbek (5043 m.). De la aceste vârfuri, înălțimile descresc spre Est și Vest până la coastele mărilor care le reteză cele două capete, lăsând în lungul coastelor loc numai pentru șosele și căi ferate.

PATRIA AURULUI NEGRU

Insemnătatea economică a Caucazului este considerabilă, deși această țară muntoasă a fost prea puțin cercetată din punct de vedere geologic. Se pare că tot subsolul este căptușit de zăcăminte de petrol. De importanță capitală sunt faimoasele zăcăminte petrolifere din bazinul din jurul localității Baku.

Această regiune este legată prin două conducte petrolifere cu portul Batum dela Marea Neagră.

O altă regiune mare, bogată în petrol se găsește în Nordul munților Caucaz, la Grosny și Maikop.

Dela Grosny pornește atât spre Vest la Maikop, Tuapse (la Marea Neagră) și Rostov (pe Donet), cât și spre Est la Mahal-Kala (la Marea Caspică).

După toate calculele se știe că Uniunea Sovietelor posedă circa 6,5 milioane de tone, adică 55 la sută din producția mondială. Regiunea Bacu deține primul loc pe scara zăcămintelor petrolifere din întreaga Uniune Sovietică, însumând peste 50 la sută. Grosny deține locul al treilea.

În afară de petrol, Caucazul este foarte bogat în fier, aramă, ape minerale, plumb, tutun și cupru.

O CETATE DE ELENISM ȘI DE VECHE CIVILIZAȚIE

Pentru antici, Caucazul a alcătuit munții legendelor, cei care stăvileau spre Sud stepele scitice. Mitologia greacă înoadă istoria peninsulei elenice de cuprinsul acestor munți, care întreceau Olimpul, locuința zeilor.

Tot între marginile Caucaziei, legendele situează „țara lânii de aur”, ținta călătoriei Argonauților care n'ar fi alta decât Colchida din vremurile noastre, un ținut cu o bogăție biblică, un fel de „Mesopotamie caucaziană”.

Elenii au văzut deci în cetatea naturală a Caucazului ca într'un „al doilea Olimp”, origina lor națională. În fine, mitologia greacă leagă tot de unul din vârfulurile Caucazului — printr'un lanț de fier — pe Prometeu, acel titan ce-a îndrăznit să smulgă scânteia din cer, spre a o aduce pe pământ. De aceea, unii savanți au socotit ținutul caucazian ca un fel de „casă a civilizației”, a celor mai frumoase tipuri omenești: Circazienii și Georgienii.

Pe lângă aceasta, n'a existat în întreaga Lume-Vechi, o altă țară care să fi suferit în felul Caucaziei, în privința schimbărilor de populație, din pricina nenumăratelor războaie și a exilurilor silite, în fine tradițiile vechi stabilesc în cuprinsul ei și „leaganul creștinismului”.

UN MOZAIC ETNIC, UN BABILON DE LIMBI ȘI RELIGIUNI

Caucazia (alcătuită din Ciscaucazia și Transcaucazia), ca mai toate ținuturile muntoase din pragul stepelor, supuse unei circulații mari de popoare a servit în decursul vremurilor drept refugiu, la o mulțime de neamuri, care s'au retras în fața năvălitorilor nomazi, devenind astfel „un adevărat turn al lui Babel” și din punct de vedere etnic, cât și lingvistic și religios, unde se găsesc cele mai frumoase tipuri ale rasei indo-europene. Ținutul Caucazului este populat de rase de origini și aspecte diferite. În populația autohtonă a Caucazului se deosebesc, după caracteristicile somatice, patru grupe principale: caucaziană propriu zisă, pontică, iraniană și ural-altaică.

Uralo-altaienii — din care fac parte Kabarzii, Tătarii și Avarii — locuiesc stepele nordice, amestecați cu Georgienii; Iranienii se găsesc mai ales în Sud-Estul Caucazului, cuprinzând pe Perși, Curzi și pe Tătarii din Azerbaidjan. Grupa pontică se găsește în Nord-Vest, prezentată în deosebi de Cerchezi.

Limbile cauziene sunt cu totul diferite de cele ale Europei și Orientului. În Caucazia se vorbește peste 99 limbi felurite. Din cele aproape o sută de limbi folosite în cuprinsul Caucaziei, o bună parte din ele sunt vorbite de grupe naționale cu totul nefinseminate numericeste; majoritatea o alcătuiește idiomul georgian și turcesc.

ADMINISTRAȚIE ȘI ORAȘE

Caucazia alcătuiește o parte din colosul rusesc al Uniunii sovietice, fiind împărțită în mai multe republici autonome.

În nordul munților: Ciscaucazia (Cauca-

zia de Nord), cu capitala la Rostov și Da-ghetau, cu capitala la Macaci-Kala.

În sudul munților, Transcauzia (Caucazia de Sud) alcătuită din republicile Armenia cu capitala Eriuan. Georgia cu capitala Tiflis și în fine Azerbedjan cu capitala Bacu.

Orașul cel mai de frunte al Caucaziei este Vladicaucz, nod de comunicație. În Transcauzia locul de frunte îl ocupă Tiflis, „inima comercială, industrială și intelectuală” a Georgiei și Bacu „orașul negru”, tot în această provincie se află Kars „orașul covoarelor persane”.

Porturile mai răsărite ale Mării Negre sunt: Batum și Poti, porturi petrolifere. Ca și celelalte colonii rusești, dezvoltarea economică a Caucaziei e stânjenită în bună parte și de lipsa căilor de comunicație; din această pricină transporturile cu ajutorul animalelor sunt foarte dese, folosindu-se cămila, măgarul și cătărul.

Rușii au construit și câteva linii ferate cari i-au ajutat foarte mult spre a-și exercita influența, acțiunea economică asupra Turciei și Persiei.

CUBANUL FORMA AL DOILEA GRÂNAR AL UNIUNII SOVIETICE

Regiunea Cubanului se întinde în partea de Nord-Vest a Caucaziei, la Sud de calea ferată Stalingrad-Krasnodar. Pe întinsul acestei stepe în vara acestui an, s'a acoperit de glorie nepieritoare, viteza noastră cavalerie, care și-a găsit aici terenul cel mai bun de luptă străbătând sute de Km.

Datorită solului productiv, agricultura s'a dezvoltat în mare măsură. Între Rostov și Krasnodar se întind nesfârșite câmpuri de grâu, orez și porumb. Regiunea agricolă a bumbacului cuprinde o suprafață aproape cât România. Ocuparea acestei regiuni —

primejduște întreaga viață a Rusiei fiindcă pierde a doua regiune agricolă, — în afară de grâu, porumb și orez se mai cultivă în mare măsură bumbacul. Localitatea Geor-gievsk joacă un rol deosebit în prelucrarea bumbacului.

În afară de agricultură și creșterea vite-lor regiunea mai are și alte bogății mult apreciate și anume: viile, pescuitul, petrolul și localitățile climaterice cari prezintă mari posibilități de dezvoltare. În comparație cu regiunea de pescuit Caspică-Volga, este mult mai interesantă regiunea Cubanului, Mării de Azov și Mării Negre, deoarece prezintă o varietate mai mare de aspecte începând dela munte până la mare.

Sunt renumite regiunile Atcinevsk, Tem-riuk, Jeisk și Achtarejsk. Exportul cel mai însemnat din aceste produse se face prin Rostov spre Harcov și Moscova.

Caucazia reprezintă 2,5% din suprafața cultivabilă a U. R. S. S. Dezvoltarea culturii fructelor și viței de vie, a fost simțitor pa-ralizată prin politica agricolă bolșevică, ad-versară economiei private.

Clima bună și pământul roditor favori-zează creșterea vitelor care atinsese aici un grad înalt pentru proporțiile generale sovietice. Păduri nesfârșite acoperă munții premergători masivului Caucazului, unde în-tre fluviile Lava și Siksa, se află un parc na-tural de 250.000 Ha. suprafață. Cursul râului Cuban formează o frontieră clară a ținutului agricol. La Sud de acest fluviu începe un pământ negru mănos, întretăiat de coline și văi, și urcând către înaltele culmi ale Caucazului. Capitala Cubanului este Krasnodar cu peste 200.000 locuitori. Ca porturi însem-nate posedă: Jeisk, Temriuk, Anapa și No-vorossisk.

FRONTUL AFRICAN

Războiul din Africa de Nord deși nu prezintă violența și proporțiile lupte-lor de pe frontul antibolșevic, totuși datorită interesului strategic pe care-l pre-zintă, el formează al doilea front în ordinea importanței.

Aici intervin în fazele războiului, curio-zitățile luptei în desert, condițiile pustului, care impun luptătorilor mari eforturi,

Acest războiu se duce acum pe pământul Egiptului unde altădată a înflorit cea mai veche civilizație a lumii.

POARTA CEA MARE A ORIENTULUI

Egiptul, iată numele țării spre care se îndreaptă astăzi toate privirile lumii. Egiptul, cheia dintre Marea Mediterană și Oceanul Indian, este așezat în colțul de Nord-Est al Africii. El cuprinde partea răsăriteană a Saharei, care se desfășoară de o parte și de alta a văii inferioare a Nilului, alcătuiind o adevărată oază, peste care se încrucișează cele două diagonale ale lumii: aceea a căilor de uscat dintre Asia și Africa și aceea a căilor oceanice dintre Europa și India.

Prin tăierea canalului de Suez (1869), Egiptul a devenit țara cheie a Orientului apropiat.

DARUL NILULUI

Egiptul are o formă originală, rară pe toată fața globului: adevăratul Egipt cuprinde numai valea Nilului până acolo unde se întind revărsările lui pe ambele maluri, adică pe o fâșie lungă de 1200 km. Hotarele politice ale Egiptului ca stat se întind spre R. până la Marea Roșie, spre V. până în dreptul insulei Creta, închizând între aceste fruntării o suprafață de un milion km. p.

Fâșia roditoare prin revărsări (cu lățime de 10—20 km.), împreună cu delta are o suprafață de vreo 35.000 km. p.

Egiptul este un fel de oază la marginea de răsărit a Saharei.

Fiind așezat pe tropic se bucură de o climă desertică; vântul Kamsin care bate 40 zile este o adevărată pacoste a acestui climat. Nilului i se datorește deci viața acestei țări, Egiptul fiind un dar al acestuia. Chiar dela începutul vieții, Egiptenii au știut să-i folosească apele sale pentru irigații, ale căror viituri erau socotite ca una din „marile taine ale naturii”, datorite, spuneau ei, lacrimilor vărsate de Zeița Isis. Se vede deci, că Egiptul își împletește ființa cu aceea a Nilului.

CIVILIZAȚIA EGIPTEANĂ ȘI ASCUNDE ISVORUL IN VREMURI APUSE

Fără îndoială, omenirea nu cunoaște primele sale vârste, însă, ea poate să le urmărească în vârstele anterioare și în analele civilizației egiptene: piramidele fiind pentru noi marginea timpurilor.

Civilizația Egiptului este așa de veche încât în unele privințe nu se cunoaște decât prin decadența sa.

Istoria ne arată poporul depe malurile Nilului mereu aservit și prin urmare sub un regim care a înlăturat inițiativa individuală, înlocuind viața spontană prin regulă.

Însă, un popor nu s'ar fi dezvoltat și nu și-ar fi mărit cunoștințele astronomice, decât în proporția libertății sale.

Deci, Egiptenii trebuie să fi trecut la început printr'o perioadă de autonomie, de independență relativă, pentru ca ei să fi putut cuceri resursele materiale și știința pe care au lăsat-o.

Construcția marilor piramide pe care scriitorii le-au celebrat ca o dovadă a înaltei civilizațiunii egiptene, probează că națiunea făcuse progrese foarte mari în științe și în arte. Astfel, asemeni Nilului, civilizația egipteană ș'ascunde isvorul său în ținuturi necunoscute până în prezent.

Destinul politic și social al culturilor solului egiptean este limpede arătat prin mediul în care trăesc locuitorii. Nilul, proprietate comună a națiunii inundă tot pământul egiptean. Cultivatorilor egipteni li s'au oferit: deci două alternative: să fie toți asociați, egali în drepturi sau toți sclavii unui singur stăpân, de al lor sau străin. În decursul istoriei scrise, această din urmă alternativă s'a realizat totdeauna, fie că au fost sub faraoni, ptolomei sau sultani.

FELAHUL ESTE ADEVARATUL STĂPÂN AL PĂMANTULUI EGIPTEAN

Desenele monumentelor ne arată poporul egiptean, încă de acum trei mii de ani, oprimat cum este și astăzi; mereu stăpânit, felahul, adică plugarul egiptean, n'a știut să se deplaseze ca beduinul nomad ce rătăcește după voce peste seninul nisipurilor din pustie.

În imensitatea câmpiei din deltă sau în îngusta vale a fluviului, nu se află niciun colțor în care el să fie atras a se pune la adăpost. Mizeria felahului este fără de sfârșit, viitorul său numai speranțe, și cu toate acestea, el își iubește cu adâncă pasiune pământul său natal pe care-l bătătorește cu talpa și-l frământă cu mâinile. Departe de marginile fluviului iubit este năpădit de tristețe și moare ros de nostalgie.

CHEIA DE BOLTA A ORIENTULUI APROPIAT

Trecut rând pe rând în decursul istoriei în mâna *Hicksosilor* (1800 înainte de Chr.), a *Persilor* (525 înainte de Chr.), a *Grecilor*, a *Romanilor* (30 înainte de Chr.), a *Arabilor* (sec. VII după Chr.), a *Turcilor* (sec. XVI după Chr.), a *Francezilor* și în fine a *Englezilor* după distrugerea flotei franceze la Abukir.

Atașat cercului de atracție al politicii europene, Egiptul este — natural — una din regiunile cele mai bine exploatate ale continentului african.

Adevăratul Egipt se compune din două părți: una, cu terenuri care pot să fie supuse acțiunii apelor, alta cu spații pietroase sau nisipoase, care se întind în afară de valea fluvială, ce fac parte din Libia sau Arabia. O strâmtă fâșie a Nilului și delta, iată toată țara felahului; dincolo de aceste limite, câteva oaze la apus, iar în munții

din Răsărit, câteva funduri cu pășuni, sunt singurile regiuni ce pot fi locuite. Triumghiul deltei și valea cotită a fluviului fac toată țara cum scria califul Omar:

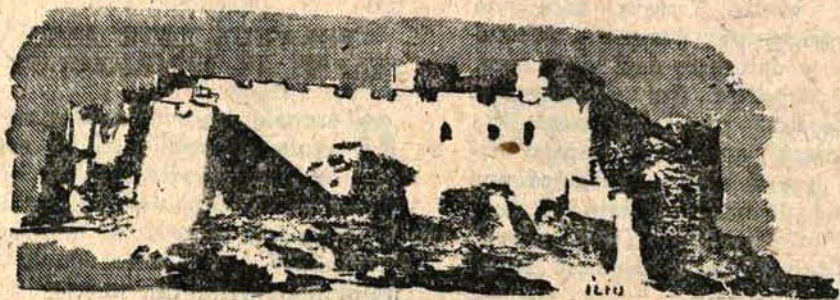
„Un deșert arid și o câmpie magnifică între două maluri muntoase“.

Acest hambar de cereale care a născut un adevărat furnicar omenesc de-a lungu-i, este „un dar al Nilului” cum a spus Herodot, dar și un dar al Abisiniei și al savanelor care-l dă cenușa atât de roditoare.

SENTINELELE TIMPULUI APUS

Așa se prezintă povestea acestei țări a cărei civilizație a presărat valea acestui fluviu cu nenumărate palate și temple ce-ți stârnesc chiar astăzi o adâncă uimire. Astfel amintim „piramidele” sentinele neclintite ce se profilează în zare până departe: sfinxul cel atât de enigmatic, colosul lui Memnon, care—după spusele localnicilor — suspină ușor dimineața, când ploaia, razelor cernută de soarele tropical topea roua depusă pe ochii și gura colosului, care producea răsăritul soarelui, o serie de vibrațiuni sonore, nespuse de armonioase; farul lui Ptolemeu — una din cele șapte minuni,—biblioteca din Alexandria care cuprindea peste 700.000 cărți.

Toate aceste opere au o măreție care le înalță deasupra lucrurilor omenești încât ne fac să credem că ele n'ar fi săvârșite de niște muritori de rând, ci de semizei.

RĂZBOIUL SFÂNT

de Prof. MIHAI A. ANTONESCU
Vice-Președintele Consiliului de Miniștri

Războiul acesta, noi nu l-am căutat.

În Iunie 1940, România a fost victima unei grave agresiuni din partea Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice. Disprețuind dreptul ginților, disprețuind drepturile istorice și libera determinare a Neamului Românesc, ca și obligațiunile convenționale, formal asumate prin actele din 9 Februarie 1929 și 3 Iulie 1933, guvernul U. R. S. S. a ocupat Basarabia, Bucovina și regiunea Herța a Moldovei noastre.

Mai grav decât atât, — și acest lucru ținem să-l declarăm fațăș. — U. R. S. S. este principala vinovată a unor schimbări teritoriale pe alte granițe, pe care a trebuit să le suferim din pricina agresiunii sovietice.

Toate actele de neutralitate, de neagresiune, de recunoaștere de drepturi făcute României, între 1929 și 1940, apar astfel ca mijloace disimulate ale unor scopuri de expansiune și de uzurpare împotriva României; U. R. S. S., folosind cel dintâi prilej al unor situațiuni internaționale complexe și grele, pentru a deslănțui nu numai acțiunea sa de invazie, dar de a creea României grave condiții, în care aveam de ales între prăbușirea totală și anarhizarea Sud-Estului Europei.

După ce agresiunea sovietică și-a atins primul obiectiv, provocațiunile guvernului sovietic n'au încetat, mărturisind voința de a-și continua politica de expansiune și cotropire.

Ocupația brutală a patru ostroave pe Dunăre, în toamna anului 1940, a fost primul pas. Incidentele zilnice de frontieră și încercarea continuă de a schimba, prin forță, linia de frontieră, au fost pași continui după aceea.

Tendența de a controla traficul Dunării maritime și încercarea de a pătrunde cu forță, prin vase fluviale, în apele românești în Ianuarie 1941, n'am oprit-o decât în ceasul când Armata noastră a tras.

Incursiunile neîncetate ale aviației rusești, între Aprilie și Iunie, cu toate protestele noastre, au dovedit pregătirea unor acțiuni militare împotriva României, iar concentrarea masivă de forțe militare pe frontiera română, în regiunea Bucovinei de Nord și pe toată granița Prutului, arată, cu dispozitivele lor operative, că agresiunea rusească era în pregătire.

Forțele militare sovietice însumau atunci, pe frontiera noastră, 30 divizii de infanterie, 8 divizii de cavalerie și 14 brigăzi motorizate.

Opt sute de mii de oameni pânneau un ceas sau așteptau poate, dacă Neamul românesc se va prăbuși, un Bela Kuhn, care să ofere, printr'un alt Karoly, stăpânirea bolșevică a Sud-Estului.

În acest timp ne-am păstrat toată liniștea, toată mândria noastră.

Dar în ceasul când ne-am dat seama că toate aceste trupe nu erau decât un inel din marele lanț, pe care bolșevismul îl pregătea Europei;

Când ne-am dat seama că puhoiul slav din răsărit amenința altarele, proprietatea, familia și credința noastră, și, odată cu acestea, amenința Europa întreagă, ne-am alăturat omului și puterii, care și-a luat misiunea de a distruge bolșevismul: lui Adolf Hitler și marelui Reich german.

Noi nu ducem în răsărit un război de agresiune și de imperialism, ci un război de apărare sfântă a onoarei și drepturilor noastre.

Prin acest război, noi urmăm legea milenară a pământului strămoșesc, această lege sfântă care ne scrie destinul, istoria și politica externă.

Această politică, această hotărîre a Mareșalului Antonescu, de a lega Neamul nostru, în marea luptă europeană împotriva bolșevismului, stă pe marea linie de tradiții istorice a Neamului românesc.

RAZBOIUL SFANT E LEGEA PAMANTULUI ȘI A CREDINȚEI STRĂMOȘEȘTI

Legea pământului și a credinței strămoșești este legea noastră de veacuri; este datina noastră de milenii.

Ne-au învățat iubirea de pământ Dăcii, cari mii de ani au stăpânit glia noastră și în ceasul când nu au mai putut-o stăpâni, din trupul lor au zidit stane de piatră, poruncitoare pentru urmași, stăpâne pentru viitor, pentru ca niciodată să nu se uite onoarea și datoria de a ne apăra pământul.

Legea gliei strămoșești ne-au dat-o Romanii și bătrâna Romă imperială. Venind aici, în ceasul cel mai înalt al gloriei imperiale, ei au sfințit unitatea pământului dacic, au respectat-o și au făcut din cetatea aceasta a neamului tracic, cetatea de margine a marelui Imperiu, ridicând în pământul trac cetăți de stăpânire a gloriei romane.

Și când au simțit că își sting puterea, că dreptul lor de stăpâni se stinge într'înșii, din acelaș pământ au făcut să răsară o cetate vie, Neamul nostru, pentru ca niciodată glia imperială a Romei să nu se despartă de pământul Dăciei.

Această tradiție, an de an, veac de veac, au purtat-o Românii.

Pentru ea au suferit și au murit înaintașii noștri, pentru ea luptă azi, în răsărit, ostașii Regelui Mihai și ai Mareșalului Antonescu.

Această luptă urmează și legea credinței strămoșești nu numai a pământului strămoșesc.

Când, din pământul tracic, sângele roman ne-a zidit Români, noi am adus ceva care n'a fost al străbunilor noștri: sufletul de creștin, cu care am zidit Neamul însuși. Voevozii clădind altare, au clădit Neamul însuși și toată credința noastră creștinească dealungul veacurilor prin altare, prin creștinismul din noi s'a păstrat!

Acest suflet de creștin a purces altădată din cugetul lui Ștefan Vodă și al Voevozilor Moldoveni. Acest cuget îl au azi în luptă ostașii noștri, cari luptă pentru Cruce, pe câmpiile blestemate ale Rusiei.

RAZBOIUL SFANT E RAZBOIUL PROPRIETĂȚII

Urmând această luptă, noi ne urmăm și legea noastră strămoșească a proprietății. Am fost Neam de proprietari. Noi am avut religia proprietății. Am avut-o atunci când ne-am întemeiat armatele; pentru că armatele noastre, la începutul lor, armate de proprietari au fost. Și am păstrat-o dealungul vremii. Moștenire romană și mândrie creștină, noi am sfințit proprietatea în turla de biserică și n'am dat-o celor cari nu se puteau închina.

Aceasta este legea noastră, a proprietății.

Această lege a pământului împărțit de muncă pentru rodul fiecăruia, această lege,

veac de veac, a purtat-o Neamul românesc și cu siguranță că Neamul românesc nu se va stinge decât odată cu proprietatea însăși;

Această lege de cinstire a proprietății este cântul de slavă pe care îl poartă țaranul nostru atunci când luptă pentru pământul lui:

„Ion” al literaturii noastre; luptătorul independenței de ieri, care, murind, spunea;

„Tu vei vedea iar satul tău
„Și casa noastră'n vale
„Și biata mamă-ți va ieși
„Plângând în cale”;

Această lege a pământului care ne este mamă și stăpân, această lege a casei zidită în sufletul nostru, creștinătatea acestei legi a proprietății individuale, pentru ea luptăm și pentru ea vom muri.

NOI LUPTĂM CA SĂ NE IMPLINIM O MISIUNE

Dar noi luptăm și pentru ca să ne împlinim o misiune.

Desigur, noi nu suntem popor european, cu răspunderi istorice de mare putere mondială.

Desigur, conștiința noastră încrustează în crezurile ei, înainte de orice, răspunderile față de noi înșine.

Dar aceeași lege a trecutului, aceleași învățături strămoșești ne-au arătat totdeauna că Neamul nostru are de împlinit o misiune în această regiune europeană.

Misiunea noastră de popor de margine ne-au zidit-o Romanii, atunci când au întemeiat cetățile din arcul carpatic, dela poalele Mării Negre, pentru ca aici să se sfârșească lumea.

Misiunea noastră au purtat-o dealungul veacurilor Voevozii, atunci când au apărut aci credința lor.

Misiunea noastră de stăpânitori, noi avem datoria s'o purtăm și astăzi.

Conștiința politică a unui Neam nu se măsoară în kilometri pătrați; conștiința politică a unui Neam există sau nu, și Neamul Românesc are conștiința răspunderilor și mândria datoriei lui în această regiune.

Această conștiință, care a făcut din micu' dar bravul popor finlandez, în 1939, exemplul de mândrie și de misiune europeană în colțul baltic, aceeași misiune o împlinim astăzi aci. Misiunea aceasta a fost definitiv fixată odată cu independența noastră însăși de Ion Brătianu și de Mihail Kogălniceanu la Congresul din Berlin, când au spus răspicat; dorim să fim gardieni ai civilizației la Gurile Dunării.

Această conștiință ne-a condus în 1917 când, la Iași, pe pământul Moldovei, trupele rusești bolșevizate amenințau ordinea și civilizația din această parte a Europei.

Această conștiință ne-a dus la Budapesta pentru ca să stărpim cuibul de comuniști instalat de guvernul ungar de atunci în inima Europei Centrale și care amenința cu prăbușirea toată Europa Sud-Estică și năvălirea până la Adriatică.

Această conștiință ne duce astăzi în război, atunci când între timp, din 1921 și până acum, Ducele Mussolini și fascismul duc lupta împotriva comunismului; când Spania, fără prietenă, a încercat pe trupul ei suferințele răscolitoare ale comunismului din lăuntru, această luptă ne poruncește astăzi să ne împlinim misiunea noastră de gardieni ai civilizației în arcul Carpatic și la Gurile Dunării, așa cum am fost ieri, așa cum vom fi totdeauna.

SCRISOAREA LUI ȘTEFAN CEL MARE

Dacă poporul românesc are conștiința că nu este un popor cu răspunderi de civilizație mondială, trebuie să spunem că poporul românesc are conștiința drepturilor, conștiința religiei și are, în același timp, și conștiința Continentului nostru.

Misiunea această europeană nu este o misiune de vorbe; misiunea aceasta nu este o afirmare trufașă de istorie; această conștiință a răspunderii au avut-o înaintașii noștri.

Amintiți-vă scrisoarea din 25 Ianuarie 1475 a lui Ștefan cel Mare, adresată Prinților Europei:

„Țara noastră este poarta creștinătății, pe care Dumnezeu a ferit-o până acum.

„Dar dacă această poartă, care este Țara noastră, va fi pierdută — Dumnezeu să ne ferească de așa ceva — atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie.

„Iar noi, din partea noastră, făgăduim pe credința noastră creștinească și cu jurământul Domniei-Noastre, că vom sta în picioare și ne vom lupta până la moarte pentru legea creștinească, noi cu capul nostru.

„Așa trebuie să faceți și voi, pe mare și pe uscat, după ce, cu ajutorul lui Dumnezeu cel Atotputernic, noi i-am tăiat dușmanului mâna cea dreaptă”.

Iată rostită misiunea europeană a Neamului nostru; iată, răspunderea această de istorie continentală zugrăvită de un Domnitor, care și-a făcut din viața lui însăși, o temelie de istorie europeană.

Dar uită cineva lupta lui Mihai Viteazul? Poate să uite cineva că Mihai Viteazul construise un sistem de unitate românească, pe care voia să-l lege de Habsburgi, pentru ca prin aceasta să reazime sistemul european?

Uită cineva că, în momentul când năvălitorii s'au ridicat până sub zidurile Vienei, Mihai Viteazul le-a căzut în spate, chiar dacă pe urmă oamenii care știau misiunea lui, dar n'au înțeles-o, cum nu pot s'o înțeleagă niciodată, nu l-au ajutat să ducă, până la capăt, misiunea lui europeană!

Mărturia conștiinței lui ne-a lăsat-o singur:

„Ceea ce am făcut, toate le-am făcut — spune el — pentru credința creștinească.

„Văzând Eu ce se întâmplă în fiecare zi cu bieții creștini, m'am apucat să ridic această mare greutate, cu această Țară săracă a noastră, ca să fac un scut al întregii lumi creștine”.

Iată misiunea noastră europeană.

Desigur, noi nu suntem o mare putere care aspiră să poarte singură răspunderea Continentului.

Mai mult decât atât, afirm, fără nici o clipă de modestie simulată, că noi avem conștiința că, în fața istoriei, ducem dincolo de Nistru o luptă anonimă și colectivă și că pentru istorie, marea misiune de prăvălire a bolșevismului este marea misiune a poporului German și a lui Adolf Hitler.

Aceasta nu însemnează, în ceasul când în miezul Europei, din neamul cel mai mare s'a ridicat un apostol al civilizației europene, care luptă pentru apărarea Europei, în contra tiraniei întunericului, că noi nu avem datoria de a sluji acest crez, care este și crezul nostru.

Desigur, în spatele baricadelor de ape și dela înălțimea munților de aur, poți să privești Comunismul și să-l consideri o simplă ideologie abstractă.

Da, noi, ca și Finlandezii, ca și Țările Baltice, noi am simțit pe trupul nostru, ce însemnează această abstracție.

Sângele românesc, care a curs alături de sângele german, alături de sângele italian, alături de sângele tuturor luptătorilor de pe frontul din Răsărit, nu este nici el o abstracție. Acest sânge ne-a zidit nouă dreptul de desrobire și trebuie să-i zidească Europei pacea de drepturi și de dreptate.

Este o datorie să privim lucrurile în față.

Dacă secolul al 19-lea a fost secolul naționalităților și al echilibrului politic în Europa, secolul al 20-lea, hotărât, este secolul raselor și al echilibrului între continente.

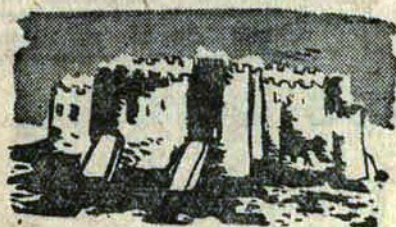
Europa are de împlinit această misiune de echilibru în ordinea mondială. Fără aceasta, Europa se prăvălește; fără aceasta, Europa se slavizează; fără aceasta, Europa, purtătoarea torțelor eterne, își trece mândria în domnia întunericului.

Dacă Europa n'ar fi existat astăzi, Europa ar fi trebuit inventată.

Procesul raselor, conflictul lor pe pământ este atât de mare, atât de vast, că numai o conjurație de credință și numai unirea germanismului cu latinitatea pot să mai salveze Europa.

Noi trebuie să luptăm pentru zidirea aceste Europe noi, trebuie să luptăm pentru misiunea noastră latină, alături de popoarele latine ale Continentului trebuie să-și unească eforturile cu marea misiune civilizatoare a germanismului în Răsărit și împreună să zidească un Continent nou și mare.

Aceasta este lupta noastră în Răsărit.

FERMECATĂ NI-I POVEȘTEA

Iar ne zboară mândră veste
Din străvechile hotare.
Fermecată ni-i povestea
De-o surată ursitoare.

A turnat în ea aleanul
Descântat cu busuiocul:
De ne-o năvăli dușmanul,
Să se mistuițe ca focul.

Peste veacuri ne încinge
Brău-i de vrăjitorie:
Mâna care azi ne-atinge,
Mâine praș și scrum să fie.

Și ne-a'nșipt vrăjitoarește
Fermecatul fir de iarbă:

Cine țara ne-o râvnește,
Țară el să nu mai aibă.

Puse-o vorbă năzdrăvană,
Iar pe umeri lemn de cruce:
Lunba care ni-e dușmană,
Ca un ciot să se usuce.

Și-a rostit în noapte-adâncă
Svon de rugă și descântec:
F'ie-vă durerea slâncă,
Plânsul vostru fie cântec!

Fermecată ni-i povestea
De-o surată ursitoare.
La ne poartă pururi vest,
Peste mări, peste hotare.

GEORGE A. PETRE

raportul Comandantului Reg. 138 de Artilerie
Ordin de zi pe armată Nr. 33 din 4.10.1941

Primele trupe parcurg Basarabia

La 2 Iulie 1941 a început ofensiva pe Prut a frontului româno-german, pentru cucerirea Basarabiei. În conformitate cu ordinul Nr. 54/51 al Generalului comandant al Armatei XI, dela 1 Iulie 1941, imediat după trecerea Prutului, corpul de armată al generalului Lindemann a început să atace de la Ștefănești în direcția Nord-Est pentru a ocupa rapid podul pe Nistru dela Moghilev-Podolski (depărtare de circa 110 km.)

Pe un spațiu de câteva sute de kilometri, acest pod era unicul pe Nistru. Așa că pentru atingerea țelului, merita să se dea o luptă oricât de îndrăzneată. Dacă lovitura reușește, ar fi nu numai un succes local pentru divizia motorizată română care operează în acest sector și pentru comandamentul armatei XI, ci aveam și rezultate în stil mare, care priveau armatele bolșevice aflate între Lemberg și Cernăuți.

4 IULIE

După ce trupele s'au odihnit noaptea în Brătușeni, marșul a reînceput la ora 3.30 în dimineața zilei de 4 Iulie spre Parcovo-Ruseni, în direcția Corbu. În timpul nopții începuse să plouă, așa că ne puteam aștepta la o zi plină de evenimente.

După câțiva kilometri era îndejuns de clar că nu se mai puteau utiliza motorizatele. Cu

toată munca neobosită a șoferilor, ajutați de țărani, noroiul cleios împiedeca orice mișcare a mașinilor. Dar spiritul ofensiv al țăranilor noștri nu s'a dat bătut. Au înhămat cai la mașini, apoi au început să transporte motocicletele în căruțe. Evident, viteza de înaintare a mersului s'a pierdut, dar la ora 9.15 am ajuns cu avangărzile la sud de Goljani. Au reunit avangărzile. În acest timp, grosul trupei, care apucase pe șoseaua „mai bună” prin Iedînzy, stătea fără nădejde în noroiul dela Staraia Ketrusița.

După ameliorarea vremii, pe la prânz, am ajuns după amiază cu avangărzile până la Corbu. În acest marș, în conformitate cu ordinul, motorizatele ușoare au fost transportate în căruțe de cai și care cu boi. Ajutorul neprecupețit al populației române cu acest prilej, precum și ospitalitatea admirabilă care ne-a acordat-o la prânz, în Ruseni și Goljani, merită să fie consemnată cu laude.

Ca exemplu, pot cita cazul de la Rediu-Mare, unde, la dorința mea, într'o oră s'a strâns o coloană de 50 căruțe pentru transportul escadronului următor. Când le-am adus la cunoștința sătenilor dorința mea, au izbucnit în aplauze și au îndeplinit-o imediat.

Am intrat în Corbu la ora 19.

Bucuria populației a fost enormă. Steagul roșu a fost smuls de pe edificii, iar casa partidului comunist a fost devastată.

Grosul trupei a trebuit să rămână toată ziua în Iedînzy din cauza drumurilor noroioase și a fost de mai multe ori neliniștit de apariția tancurilor bolșevice. Divizionul nostru de vânători antitanc 560 a distrus cu acest prilej un tanc bolșevic. Majoritatea divizionului de vânători antitanc 560 l-am putut aduce după amiază până în Corbu.

5 IULIE

Ziua de azi am utilizat-o pentru ca, cu ajutorul camioanelor divizionului de vânători antitanc 560 și ale comp. IV din Reg. 318 de Artilerie, să transportăm în primele linii din grosul comp. VI al Regimentului de Instrucție Brandenburg, postul de telegrafie fără fir și benzina necesară.

Din partea inamicului nu s'a arătat decât o locomotivă la Sud de gara Dondușani, pe care o mai observasem ieri după amiază și pe care am capturat-o pentru orice eventualitate.

Când camioanele au adus la ora 18 grosul trupei în Corbu, avangărzile au pornit din nou la marș. În conformitate cu ordinele primite, spațiul Sauca-Briceni a fost atins până la ora 21.

Astfel că ne aflăm seara la 9 km. în fața Moghilevului.

Astăzi am avut și primul contact cu divizia română de tancuri care ne urmează. La ora 10, comandantul detașamentului român de cercetare, care conduce compania I, a luat legătura cu mine în Corbu și a atins, apoi, Kli-moutzky.

6 IULIE (CUCERIREA PODULUI DELA MOGHILEV)

Atacul asupra podului dela Moghilev l-am fixat pentru dimineața zilei de 7 Iulie. Ziua de 6 Iulie servea pentru reperarea împrejurimilor podului, precum și pentru stabilirea forțelor inamicului care ne erau total necunoscute.

Trupa trebuia să stea camuflată și nemișcată în Sauca, pentru a nu atrage atențiunea inamicului. S'a interzis și răspunsul cu mitraliera la eventualele sboruri ale inamicului la înălțimi joase. În cursul dimineții, detașamentul de cercetare al companiei I din divizia română de tancuri, care se afla sub comanda mea, a ajuns în Sauca și a preluat apărarea antiaeriană a localității.

Detașamente de cercetare n'au găsit inamicul în acea zi nici în pădurea dela Nord de Sauca, nici pe înălțimile dela Nord 256 și 263. Detașamentele aveau ordin numai să facă observațiuni fără a căuta contact cu inamicul. Un detașament călare de cercetare inamic, care se apropia dela Moghilev spre Sauca a trebuit să fie atacat la liziera nordică a satului. Un soldat inamic a rămas mort pe teren. Deoarece și detașamentul nostru de cercetare, trimis în direcția Otaki, a pierdut un om, dat dispărut, în urma unei atingeri brusce cu inamicul, pare îndoielnic ca înaintarea noastră să mai rămână ascunsă inamicului.

În urma informațiilor primite dela locuitorii, care lucraseră în acel timp în Otaki, circa un batalion de tancuri se aflau pe malul celălalt al Nistrului pentru apărarea podului. Pe locul unde șoseaua Sauca-Otaki intră în valea Nistrului fuseseră văzuți câțiva soldați în tranșee; alte fortificații. N'am putut avea un tablou clar asupra altor fortificații la capul de pod și asupra trupelor care-l apără. Atacul trebuie

inceput fără informații prealabile și drept asupra țelului, adică asupra podului, plecând dela premiza că surpriza este cea mai bună armă a atacului nostru. Ziua de astăzi se află sub consemnul precauțiunii și al camuflării; pentru mâine parola dată era „înainte la atac!”

La ora 17 a avut loc atacul ordonat de generalul comandant al corpului XI Armată, al avioanelor Stuka asupra localităților Moghilev și Otaki.

La ora 18 au plecat la mars comp VI din Regimentul de Instrucție Brandenburg și cele două Escadroane (compania IV din detașamentul de cercetași 22 și compania II din detașamentul de cercetași 176) cu armele grele, repartizate în grupe mici în pozițiile de atac ordonate. Se mai adăuga plutonul 1 al detașamentului de recunoaștere din comp. IV-a divizionului de artilerie român din Regimentul 22, în timp ce compania I a divizionului de artilerie română a rămas în Sauca, la dispozițiile mele, pentru asigurarea localității Sauca.

La ora 18,30 artileria română antitanc a deschis focul pe liziera de Vest a satului Sauca asupra tunurilor și tancurilor bolșevice, care întreprindeau, după toate probabilitățile, un atac de recunoaștere asupra Saucei. Cu ajutorul bateriei 2 de asalt

a Reg. 190 care tocmai sosise, inamicul a fost respins.

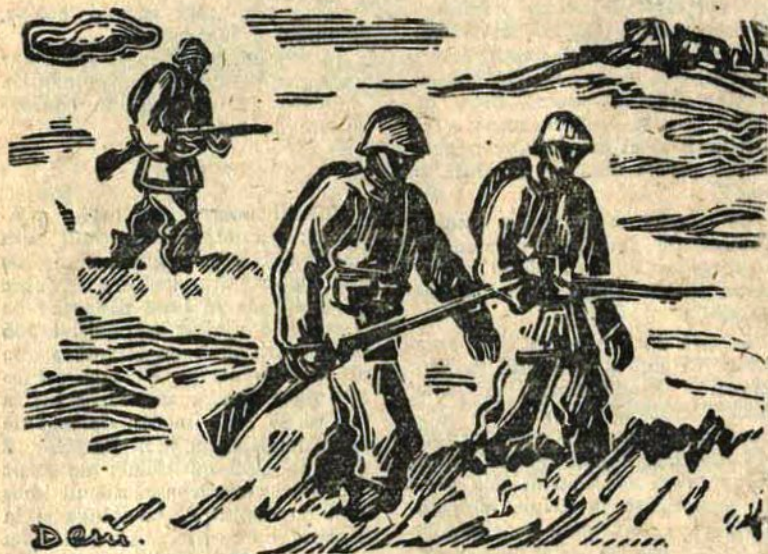
Mișcările noastre de înaintare începute pentru a ocupa pozițiile indicate, au continuat în conformitate cu planurile.

7 IULIE

Atacul nostru era astfel prevăzut: o companie de asalt din batalionul 6 al regimentului de Instrucție Brandenburg trebuia să înainteze în linie dreaptă pe partea de răsărit a poziției 256 drept spre pod, cu misiunea de a-l lua cu asalt, să taie cablurile puse pentru aruncarea lui în aer și să facă un cap de pod de 300 metri adâncime. Bateria 2 din reg. 190 cu tunuri de asalt trebuia să urmărească atacul imediat cu un pluton. La stânga și la dreapta companiei de asalt au atacat bateria 2 din regimentul de artilerie 176 și bateria 4 din Regimentul 22 de artilerie până pe partea dreaptă a Nistrului, pentru a împiedeca focul infanteriei.

Artileria (bateria 4 din reg. 818 și grupul de luptă antiaerian I/14) trebuia să mențină, de pe pozițiile noastre, inamicul în pozițiile care le aveau dincolo. Divizionul de vânători antitanc 56 trebuia să asigure Otaki din toate părțile. Asupra companiei I de pionieri din reg. 70 și asupra companiei de cicliști din regimentul de infanterie 230 nu se

putea dispune nimic, deoarece nu luaseră încă legătura cu noi dela Iediny.

Aceste dispozițiuni fuseseră date cu o zi mai înainte la ora 16 în Sauca, la o adunare a comandanților și a conducătorilor de unități. Pentru a ajunge la liziera dealurilor de dincolo, odată cu înserarea, s'a dat ordin ca să se părăsească pozițiile la ora 1.45. Mișcările celor trei unități de prima linie au decurs conform planului până la Nistru. Numai compania 6-a a regimentului de Instrucție Brandenburg a greșit drumul drept pe întuneric, așa că compania 4 din Regimentul 22 Artilerie a atins liziera înălțimilor cu trupa cea mai înaintată către ora 3. La înaintare s'a ajuns la primele ciocniri cu artileria bolșevică din Otaki, escadronul trecând mai departe.

Totalmente surprinși, bolșevicii a luat-o la goană pe jos, cu vehiculele și cu tancurile peste pod. În raportul de luptă al escadronului s'a consemnat: „O apărare bolșevică dirijată nu s'a arătat nicăieri. Surpriza perfectă a reușit. Unei părți din bolșevici i s'a tăiat legătura cu podul”.

Între timp a sosit și compania 6 din Regimentul de Instrucție Brandenburg al cărei grup de asalt (printre ei pionieri și un grup de asalt al companiei 4 din

Reg. de artilerie 22) în număr de 30 inși a luat podul cu asalt și au trecut pe celălalt. Pionierii erau gata să taie cablurile de aruncare în aer când o explozie uriașă a avut loc și capul drept al podului a căzut în apă.

În conformitate cu ordinul, la dreapta companiei de asalt, a năinat compania 2 din Regimentul 176 de artilerie, după respingerea unor rezistențe ușoare la malul apei și a preluat apărarea cu foc de artilerie. Pluatoanele antitanc ale divizionului de vânători antitanc 56 au asigurat ieșirile spre Est și Vest din Otaki. În timp ce comp. 4 din Reg. 818 de artilerie și grupul antiaerian I/14 au putut să deschidă în zorii zilei focul asupra unor excelente obiective lesne observabile.

În raportul de luptă al companiei 4 din Reg. 818 se notează: „S'a putut observa cum bolșevicii s'au retras peste pod în goană nebună, întâiu pe jos, apoi cu vehicule și pe urmă cu cel puțin 12—15 care de asalt. Se luminase de ziuă (orele 3.30 — 4.15) când am putut observa acest lucru fără puțință de eroare. La ora 4.30, bateria de artilerie deschis focul asupra trupelor care se retrăgeau în masă. Focul întea exact peste capul de pod de dincolo de apă și a provocat mare panică printre bolșevici.

Un tanc a fost lovit și fugea în flăcări. Apoi, focul a fost îndreptat spre ieșirea dinspre Apus a șoselii și spre Nord la Nimeia asupra tancurilor care se retrăgeau. Cu acest prilej s'a distrus un nou tanc. Către ora 5 a avut loc o primă explozie, iar peste 2-3 minute a doua explozie. „Impresia asupra bolșevicilor a fost de totală surpriză provocată de infanteria noastră și de focul armelor grele. Ei au contat pe un atac al trupelor noastre în masă, deoarece n'au opus aici nicio rezistență, iar tancurile se retrăgeau spre Nord. După aruncarea în aer a podului au prins și din nou curaj și s'au așezat pe liziera de Nord a Nistrului: pentru a ataca, apoi, iarăși spre Nimeia și Mogilev și pentru a se cantona în casele mari din jurul podului”.

Între timp a trecut la atac cu eficacitate și grupul de luptă al artileriei antiaeriene cu două pluatoane cu tunuri de 2 cm și cu un tun de 88 cm aflate în poziție de luptă pe marginea ceaaltă a colinelor. O cazemată în plină funcțiune din care ieșeau numai foc a fost distrusă cu două grănate aruncate pe viitoare. Două cu buri de mitralieră aflate la o distanță de 800 m au fost reduse la tăcere. Tot deodată dispozitivul de ridicare al materialului de transport a fost nimic.

Dintr-o baterie care luptă pe celălalt mal s'au distrus două tunuri, iar restul s'au retras. Camioanele dintr-o coloană de transport au fost incendiate.

Tunul de 88 cm a risipit tancuri grele care trăgeau focuri dela distanță de 3.500 metri. O baterie antiaeriană intrată în funcțiune a fost redusă la tăcere dela o distanță de 5.000 metri.

Același efect l-a avut focul bateriei 4 din Regimentul 818 de Infanterie care a asigurat capul de pod pentru țelurile infanteriei. Mai multe butoaie cu ulei și benzină au fost incendiate la Est de poziția podului. O baterie antiaeriană descoperită și o baterie grea au fost reduse la tăcere. Iar soldații bateriei antiaeriene au fugit din pozițiile de foc.

Astfel se poate susține pe drept, că după o pregătire pe

fectă și bine chibzuită, bolșevicul a fost la 7 Iulie dimineața, tactic totalmente surprins și lovitura ar fi reușit cu desăvârșire dacă aruncarea în aer a podului n'ar fi împiedecat transportul de forțe noi. Cu toate acestea a pătruns dincolo o trupă de asalt din compania 6 a regimentului 6 de Instrucție Brandenburg peste podul aruncat parțial în aer și au ajutat camarazilor care se luptau eroic.

Toate armele s'au concurat într'un asalt entuziast pentru a lua podul în stăpânire prin surprindere.

Înapoia noastră stătea divizia română de tancuri pentru a exploata în atac operativ succesul sperat. Fuga în panică dela început a bolșevicilor a oferit premiza cea mai bună. Totuși, inamicul s'a recules după aruncarea în aer a podului, concentrându-și focul asupra capului de pod ținut de 30—40 oameni dincolo de mal. Massările de foc ale Rusului au devenit tot mai

puternice, forțe proprii nu mai puteam trece, așa că la 8,30 s'a luat hotărârea să părăsim malul celălalt.

Marele succes nu l'am avut, totuși am apucat pe bolșevic într-o regiune sensibilă, ceea ce a dovedit comportarea sa ulterioară. Focul viu de mitraliere și artilerie la orice mișcare a noastră în Otaki și asupra pozițiilor noastre de liziera colinelor, foc împrăștiat de artilerie și bombardament aerian la sud de valea Nistrului, arată grijile lor în privința unor eventuale atacuri.

Divizia română de tancuri a adus pe poziții, pe cele două părți ale șoselei Sauca-Otaki, înainte de amiază, regimentul 12 Artilerie. Când divizia n'a mai văzut nicio posibilitate de trecere a podului, s'a retras la Klimowtzy pentru alte necesități, lăsându-mi sub comandă, la cererea mea, bateria I din reg. 12 de Artilerie pentru întărirea

focului și compania I din detașamentul de cercetare.

Dela 7 la 9 Iulie, detașamentul de recunoaștere și-a menținut pozițiile sale sub focul din când în când viu al rușilor, fiind sprijinit de bateria I a Regimentului 12 român de Artilerie și de bateria II regimentul german de artilerie Nr. 818 (fără bateria 6).

La 9 Iulie a apărut, la patru zile după detașamentul de recunoaștere, batalionul cel mai înaintat al regimentului 76 de infanterie, pentru a asigura pozițiile în fața Moghilevului.

În acest fel, detașamentul de recunoaștere al corpului din comandamentul armatei XI a parcurs mai întâi Basarabia pe frontul româno-german, în trei zile, dela 2 Iulie seara până la 5 Iulie seara, cu toate drumurile dificile și pe o vreme nefavorabilă, dând prima luptă la Nistru, în camaraderie strânsă de arme cu trupele române.

COLONEL LINDEMANN

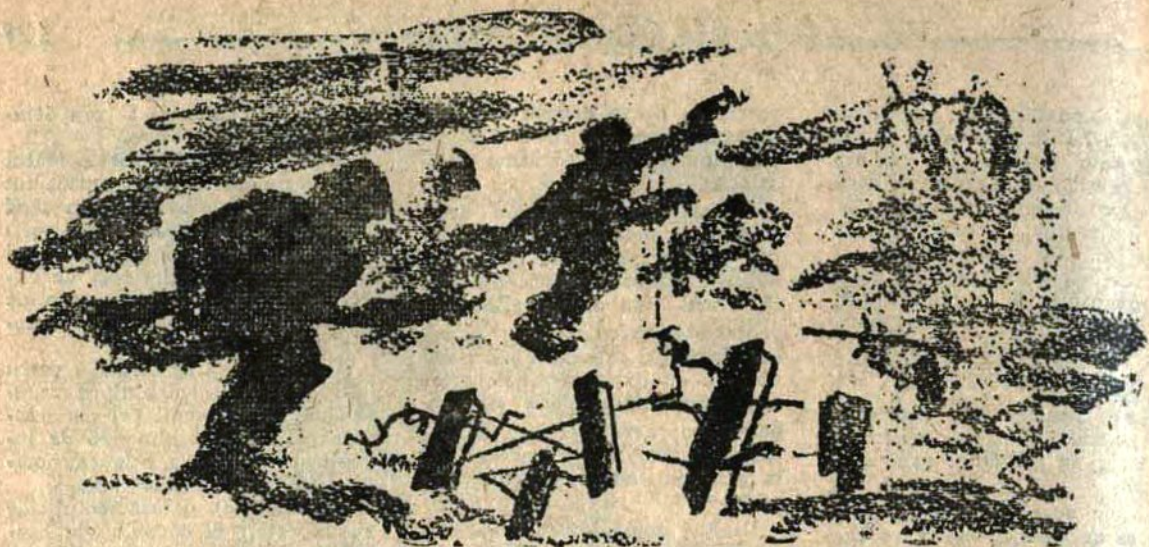

Pentru a putea purta mai departe, fără jertfe grele, răspunderea războiului și a viitorului nostru, cer tuturor să-și unească eforturile pentru ca, prin cum-pătare, prin disciplină, prin zdrobirea tuturor speculanților și nevrednicilor pro-fitori ai ceasurilor grele, să putem păstra echilibrul economic și să putem asigura circulația bunurilor și a aprovizionărilor cu tot anul greu.

Pentru că războaiele nu se câștigă numai pe câmpuri de bătăe ci și prin uni-tatea morală și disciplina economică a Poporului întreg.

Dacă privim încercările altor popoare, zdruncinul și suferințele acestora trebuie să găsim în încercările noastre puteri noi de viață și de încredere.

(MAREȘAL ANTONESCU)

LOCOTENENTUL VICTOR COMȘA

Cernăuții și Hotinul s'au luat. Ieri s'a atacat la Sud și s'au ocupat Renii. Iar noi ferecăm Țiganca.

Nu duc lipsă de nimic, decât de gânduri senine..."

Și tunul bubue neîncetat. Printre spărturile de obuze, țâșnesc asemenea lăcustelor, ființe crispete în jocul de-avați ascunselea cu moartea.

E zi noroasă. În câmpul plin de umbrele floarei Soarelui, gropile Vânătorilor sunt bine camuflate de foi de cort acoperite cu ierburi. Nu mai pot mișca. În stânga gropilor, un fagure spart astănoapte de Vânători și-a împărțit aroma de miere, iar albinele sburdă în toate părțile, peste ei, peste mitraliere... supărate de nelegiuirea ce li s'a făcut. Nu înțeleg nimic din necazurile și dorurile ce vreau să se împlinescă.

Cer răzbunare. Și ei la fel.

Arșiță de sfârșit de zi. Soarele taie din spate cu țepușe roșietice. Către Apus, cer sângieru acoperă palida încercare de rezistență a silei în agonie. Inserarea așterne peste rubiniul cerului zăbranicul nesfârșit al universului. Și liniștea cuprinde întreg pământul, trupuri istovite și morții noștri...

Dinspre dealul Toceni și satul Leca, clănetul unei mitraliere se aude găjăit ca o cobză spartă. Ultimele ei spasme. Sfârșit de zi.

Mijește crepusculul. E ora 3.30. Huruitul de tancuri acoperă comanda de pornire la atac. Sunt românești. În ceața crepusculară monștrii de oțel sfărâie pământul de parcă-l ară. Greoi, Vânătorii de Gardă se ridică buimăciți de somn. Deșteptare înfiorătoare în zruitul sinistru al tancurilor.

Nu se vede mai nimic. Doar pocnete de gloanțe împroșcă văzduhul. Singurul care vede peste linie e Victor. Și-a împărțit pușcașilor, plotoanele de mitraliere, a prins tunurile anticar de coada tancurilor, apoi s'a urcat pe unul... Era al căpitanului, comandantul celor șase tancuri de sprijin.

În zori, primul obiectiv a fost atins. Inamicul se retrage continuu. Oare-i vis sau realitate? Nu știe nimeni. Păsărelele zboară în văzduh, se înalță și ciripesc voioase cântarea dimineții. Soarele de vară luminează câmpia plină de verde. Maci roșii punctează țarinele

cu roșu aprins. Peste tot, cât vezi cu ochii, grădinile lui Dumnezeu se trezesc din noaptea sorbind boarea dimineții. E frumos și bine. Seninul cerului topește în albastrul deschis mi-reasma câmpului.

E ora 14 din a doua zi de Iulie. Comandantul Diviziei de Gardă vine la observator. Privește tăcut cu ochii câmpiile basarabene. Îl văd. E mulțumit de noi. Apoi un ordin scurt: „Se continuă atacul”...

Victor sare pe tanc. Rușii deschid focul... puști, mitraliere... brandt-uri. Gloanțele trec pe deasupra. Vânătorii potnesc la atac. Vacarmul se întărește până devine haotic. În curând cerul se întunecă de fumul exploziilor. Nu se mai vede nimic, doar fum, explozii și hărâitul tancurilor. De pe carul de luptă unde s'a cuibărit, Victor strigă puternic: „Înainte!” Vânătorii îl văd. E doar comandantul companiei de mitraliere. Ce-o căuta în linia întâia! Locul lui nu-i acolo. Dar pentru el nu contează decât înainte. Să meargă Vânătorii pe locurile unde Voevozii Moldovei au ctitorit neamul, rămân-

de pripas pe mâna nelegiuților. Atacul merge. Oamenii se aruncă printre gropile obuzelor. Trag, toți cu sete. Câte un vaet se prinde în urechi. Chemarea morții!

Tancul căpitanului trece peste un șanț și se prăvale. Victor cade peste cap dela patru metri. Simte usturime la pânțele. E vechea mușcătură a unei schije, încă de pe Prut. Monstrul e gata să se întoarcă peste el, peste toți ceilalți. Sare într'un șanț anti-car. Nu-l mai doare nimic. A uitat totul. Arma i se rupe în două, iar căpitanul e scos din luptă, rănit grav la cap. Șuerături de gloanțe peste tot. Lângă el, un grup de pușcași rătăciți și fără comandă. Un mortar rusesc bate cu precizie. Pe șanț, deasupra, trosnesc minele. Cad mereu Vânătorii. Infierbântat, strigă: „Înainte”. Vânătorii se uită un moment la Victor. El vede țâșnind din șanț, în focul inamicului. Ezită, apoi îl urmează pas cu pas.

Un contra-atac inamic cade din senin pe dreapta Vânătorilor. Două tancuri scoase din luptă. Peste tot trupuri așchiate și vaete.

Dar Victor sare în fruntea batalionului cu o mitralieră. Se uită în jur. Numai trei Vânători. Unde-or fi oare ceilalți?! Rușii îl înconjoară. Sunt vreo patruzeci și tipă toți puternic: „predaite”.

Un gând îi năzare șagalnic. Ridică mâinile în sus. Pare că vrea să se predea. Rușii se ridică veseli de captură. Ajung la cincizeci de pași. Ostașii lui Victor îngheață. Simt umezeală pe față. Inima bate și gândurile fug toate: „Pohod na Sibir”.

Dar n'au timp să cugete. Un strigăt a disperare răsună în urechi, ca pocnetul de tun: „Trageți băeții!” Mitraliera începe să depene. Cad muscalii pe rând, cad vreo treizeci. Desmeciți încep să tragă și ei. Gloanțele zboară pe lângă el. Dar Victor n'are astâmpăr. Sare din locul lui și svârle o grenadă în cuibul muscalilor. Profită de zăpăceală și se aruncă pe mitraliera lor. Căzut peste ea, trăgătorul mitralierei, un copilănu de vreo 18 ani, își trece ul-

timele clipe. El dă la o parte și cu propria lor armă, seceră restul. Totul, par'că n'a fost decât o clipă.

Apoi liniște. Liniște de țintirim...

Încet, încet, apar și unitățile de pușcași. Într'un târziu vine un ofițer, apoi alții. Sunt toți buimăciți. Îi organizează și îi lasă cu ochii la inamic.

Istovit, cade pe manta. De sus, din înaltul cerului, a început să plouă. Ce fericire! Azi vor putea bea apă și țântării aceștia afurisiți i-o mai lăsa în pace.

Adoarme visând la Angi lui dragă. O simte lângă ei, ca în seara din ajunul plecării pe zonă, când scria tăticului...

„Dorim cu toții vremuri mai bune. Dumnezeu va avea grijă să ne reîntrunească iarăși aci, pentru totdeauna. Măine plec. Sunt sănătos și fericit că mă pot înapoia acolo unde-mi este azi locul, cu compania la fruntării.

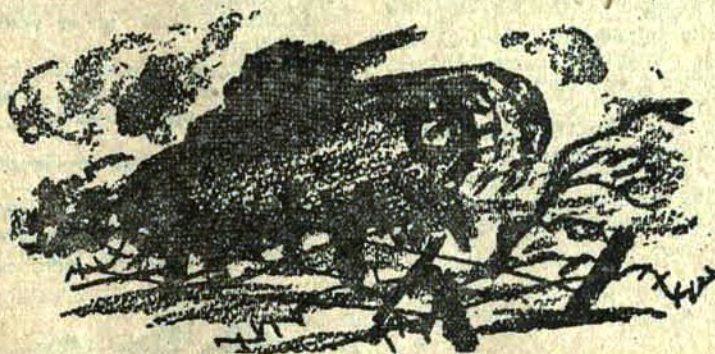
D-ța trebuie să rămâi pentru binele țării, pentru familie pentru noi toți. Nu se pot lipsi ai noștri de noi amândoi. D-ța ți-ai făcut datoria. Rămânând lângă ai noștri, eu

va vrea Dumnezeu. În curând Angi va avea un copil. Ai grijă de ei toți. Eu nu vin înapoi decât victorios”.

Broboanele de ploaie îi mângâie fața. Se ghemue sub manta. E răcoare și azi a fost o zi fierbinte. Moartea nu l-a vrut, deși se războește cu ea mereu. Doarme împăcat cu gândul că l-a scris lui Angi, alaltăeri, înainte de atac.

„Înainte de a te face pe tine fericită, voi lupta și mă voi sacrifica pentru binele țării mele Mă erți, nu? Vezi tu, în afară de egoistele noastre bucurii, sunt altele mai mari, desinteresate, sublime, pe care tu nu le-ai cunoscut niciodată. Sunt azi așa de sigur de ceea ce a fost, încât măne nu-mi voi mai aduce aminte că exist. În timp ce toți cei din jurul meu trăesc aceleași momente eroice, cu emoții, mă simt pregătit pentru suprema jertfă. Rostul de a fi pentru mine, e străin. Am plecat la timp la moarte, pentru glorie...

La noi e duel formidabil de artilerie. Aviația rusească ne-a bombardat de șapte ori. Am făcut câteva incursiuni. Am înscris încă câteva eroisme personale. N'am reușit să mor, moar-

mă voi simți mai împăcat, mai tare, mai dur... Ar fi o lașitate tăticule, să mai rămânem. Azi nu există motive. D-ța, știu, mă înțelege. Înainte de a fi tată sau soț, ești militar. Iată de ce știu că am asentimentul și binecuvântarea d-tale, acum când plec pentru a mă înapoia cu ochii plini de victorie, dacă

tea mă ocolește; poate Dumnezeu vrea să-mi văd omul nou, pe copilul meu.

În fața gloriei nu poate sta împotriva morții. Eu nu pot fi un muritor de rând, dar, aș prefera să rămân un erou nerăsplătit. Aici, azi nu există decât un singur mare factor care te întronează în nemurire: perso-

nalitatea adevăratului ostaș, cu tot noianul ei de virtuți: capacitate, curaj, logică, inițiativă, instrucție tactică, temeritate, execuție, dar mai ales suflet și calm.

...Pretutindeni răsună victoria. Ursul roșu este încolțit și sfărâmat. Acolo, unde taticu s'a retras onorabil ultimul la Leoava, în 1940, eu am intrat primul. Fii tare. Sunt fericit că copilul meu s'a născut sub râsul victoriei. Fii mândră ca o spartană. Voiu veni: pe scut sau sub scut, altfel nu mă voiu înapoia”.

Și visul se deapănă mereu în nopțile tăcute și înstelate, înseși lând din fire tainice cămașa amăgitoare a nemuririi. Burnitează iarăși. Pământul răvășit de furtuna exploziilor e negru tăciune. D'nspre Nistru, valurile aruncă zumzete ciudate. Par șoșotiri de oameni. Să fie oare cineva?, sau numai vaele vântului de răsărit?

Victor ia patru oameni cu el și pleacă. Tae besna cu hotărâre și dispreț de moarte. O răpăială de gloanțe, apoi liniște. În cuprinsul nopții licuricii punctează cu gămălii luminoase caerul vremii. Apar și dispar în jocuri nevăzute. Din când în când câte un greer sperat, fărăie straniu gri-gri-ul vaelelor nopții.

Alte împușcături spintecă tăcerea pământului, ca un blestem. Cine o trage, oare? Ai noștri, sau Rusul?

— Stai, cine-i? răsună puternic vocea pândarului.

— Sunt eu, locotenentul Victor Comșa...

Peste câteva zile trecură Nistru

„Destinul a vrut să nu mor nici astăzi, deși multe din acțiunile mele personale mi-au conferit de oamenii mei, de camarazi și de șefi distincțiunea de: Eroul regimentului”.

Basarabia este toată a noastră. Alături de mine cu gândul, dragă Angi, să înălțăm un pios omagiu pentru cei care, cu acele eroism, au trebuit să plătească sfânta cucerire, cu suprema jertfă...

Fii sigură, că în acțiunile mele temerare, nu lipsește rațiunea și prudența. Moartea poate fi evitată chiar când o înfrunți.

Te asigur că voiu trăi în ciuda gloanțelor și exploziilor, pentru fericirea noastră și spre disperarea Rușilor. Nu te îndoi o clipă de mine. Destinul meu să vă fac fericiți, trăind sau trecând în legendă pentru copilul meu.

De va fi nevoie să mă sacrific, jertfa mea va fi tălmăcită peste vreme, ca un suprem omagiu adus eroismului și abnegației mele”.

Nistru rămase mult în urmă, Kagarlik, Beliaevca, Freudenthal, Cota 55,2. Dalnic, rând pe rând supseră din trupul Diviziei de Gardă, bucată cu bucată, vlstare latine.

Și nimeni altul nu se război ca Victor.

La Kagarlik, captură două tancuri, șapte tunuri, șase brandt-uri, opt mitraliere și 120 de arme.

„Moartea nu vrea să mă primească nici astăzi.

Soldatul meu transformat după împrejurări în bucătar, spălătoreasă, frate de cruce în

necazuri și bucurii, e Florea, ordonanța mea. Nu știu de ce-l asemăn cu Ţugui din „Fata moartă” a lui Missir. Trăesc atâtea pagini de războiu, din jurnalul acela de front...

Zilele sunt nesfârșite, iar nopțile de vară nu au nimic din „Bucolice”, nimic din balade, din versurile tinereții. Aud mai bine ca oricând „Les romances sans paroles” a lui Paul Verlaine și trăesc prin toate simțurile mele acel „cântec al morții” al lui Morris”.

Oare... cântecul lebedei! E ultimul vis!

Dar, în Dalnic nu se putea intra. Focul cazematei dela cota 55,2, stăvilea avântul Vânătorilor de Gardă.

Ordinele plecară și tunurile începură să bubue odată cu zoriile. Intreaga câmpie era numai fum și flăcări. Vânătorii se ridicară asemenea unei avalanșe de munte. Apoi, grupă cu grupă, om cu om. Dinspre un grup de pomi, mitraliere dușmane secerau trupurile Gărzii. Peste ele, obuzele împoșcau pământul cu icnituri satanice. Calm, Victor privește rânjind morții comuniste.

Se ridică, strigă „înainte”, face câteva salturi și cade lovit la pânțele de o schije de obuz. Era atunci 23 Septembrie 1941.

Peste două zile, în spitalul militar dela Saltz, locotenentul Victor Comșa — Cavalier al Ordinului „Mihai Viteazul” și „Crucea de Fier” germană cl. II-a se dăruie morții cu liniștea celui ce s'a vrut pentru Patrie: „Pe scut sau sub scut, altfel niciodată”.

CORNELIU PENESCU

FILMUL RĂZBOIULUI 1942

Anul 1941 se încheiea cu extinderea războiului pe plan mondial, prin intrarea Japoniei în războiu alături de puterile Axei, contra Angliei și a Statelor-Unite, la 7 Decembrie. În 23 de zile Japonia a realizat o serie de operațiuni de o mare însemnătate militară: a dat un atac cu aviația și submarinele ei în portul Pearl Harbour din insulele Hawai, mare bază navală americană, unde a scos din uz aproape toată flota Statelor Unite din Pacific, scufundând 3 bastimente de linie, 2 vase de linie de tip Malaezia, un contratorpilor, un submarin și un vas purtător de avioane și avariind alte 4 vase de linie, 4 crucișetoare, un submarin și 10 vase mai mici.

În același timp a scufundat în Pacific, apele Malaeze, bastimentele engleze de linie „King George”, „Repulse” și „Prince of Wales”, care contau ca cele mai mari din lume.

Japonia a ocupat bazele navale americane Guan și Wake din Pacific, a debarcat în Barnes și la Hongkong, a trecut prin Thailanda și a intrat în Malaezia, a debarcat în Filipine și-a pus trupe la granița Birmaniei și a dezvoltat o mare acțiune de aviație până în Australia și pe coasta Californiei.

Pe frontul european, deși la 24 Noembrie trupele germane se aflau la 50 km. de Moscova în Nord și ocupaseră Rostovul la Sud, Fuehrerul Adolf Hitler a ordonat fixarea frontului pe poziții de iarnă, de oarece clima începuse a deveni improprie războiului de mișcare. Frontul a fost rectificat în acest sens pe o linie relativ dreaptă, care mergea dela Leningradul încercuit pe la est de Rjew, est Viasna, est Orel, est Kursk, est Harcov, est Tangarog la Marea Azovului. În Crimeea s'au început operațiile de încercuire la 24 Noembrie asupra fortificațiilor dela Sevastopol. La 17 Decembrie bolșevicii au debarcat trupe la Cherci și Eupatoria, cu gândul de a despresura Sevastopolul.

În Cirenaica trupele britanice în ofensivă se aflau la 19 Decembrie la Agadabia, de unde se retrăseseră coloanele în mișcare ale generalului Rommel.

Englezii încercaseră două tentative de debarcare, ambele tot așa de puțin fericite, una pe coasta Canalului Mâncii la 24 Noembrie, alta în Norvegia la 27 Decembrie.

Dela 19 Decembrie Fuehrerul a preluat personal comanda supremă a forțelor armatei germane de uscat.

I A N U A R I E

2 Ianuarie. Japonezii au ocupat Manilla.

7 Ianuarie. Trupe române au distrus forțele bolșevice debarcate la Feodosia, iar trupele germane pe cele dela Eupatoria.

— Japonezii au ocupat Cavite.

11 Ianuarie. Finlandezii au ocupat istmul Aunus. Mari forțe bolșevice au fost nimicite la est de Orel.

— Japonezii au debarcat în insulele olandeze Tarakan și Minkasa.

14 Ianuarie. O acțiune ofensivă a bolșevicilor la est de Kursk a fost respinsă cu grele pierderi.

— Japonezii au scufundat un vas portavion al marinei americane de clasa Lexin-

ton de 45.000 tone. Au ocupat complet Penangul.

16 Ianuarie. Divizia 11 britanică din Malaezia a fost complet distrusă de japonezi și comandantul ei, gl. Hulton făcut prizonier împreună cu 10 ofițeri.

17 Ianuarie. Formațiuni române și germane au respins mai multe încercări bolșevice de a sparge împresurarea Sevastopolului. Trupe române au avut succese la Cherci.

— Japonezii au debarcat în peninsula Bataam.

18 Ianuarie. Toate acțiunile ofensive bolșevice s'au prăbușit cu grele pierderi pentru

ei, neisbutind să miște nimic din linia frontului la lacul Ilmen, Kursk și Harcov.

— La Berlin s'a semnat o convenție militară germană-italiană-japoneză pentru cooperare armată și sincronizarea mișcărilor militare ale semntarilor.

— Italienii care rezistaseră la Sollum, luptând izolați aproape două luni, au capitulat.

19 Ianuarie. Trupe germane și române, comandate de generalul von Manstein, luptând în cooperare cu aviația comandată de generalul von Grein, au distrus forțele bolșevice debarcate în Crimeea, și trupele române au recucerit Feodosia, luând 10.605 prizonieri și mare pradă de războiu.

— În sectorul Donețului trupele române au respins unele atacuri bolșevice.

21 Ianuarie. Japonezii au ocupat centrul Tavay pentru industria cositorului și important aeroport din Birmania. Au mai scufundat la est de Filipine un vas port-avion american.

23 Ianuarie. Trupele generalului Rommel

au recapat Agedabia și sunt în marș pe urmele formațiunilor britanice, care se retrag.

— Înaintarea germano-italiană spre est de Agedabia are o pătrundere de 100 km, în două zile. Marea ofensivă britanică poate fi considerată complet prăbușită.

— Japonezii au debarcat în insulele Solomon și Bismarck.

— Trupe germane și române au zădărnicit o nouă încercare bolșevică de debarcare în Crimeea.

27 Ianuarie. Japonezii au ocupat Balanga și au zdrobit rezistența americană din insula Bataan.

28 Ianuarie. Trupele germane și române au respins noi atacuri bolșevice în Crimeea.

— Japonezii au ocupat Rengam în Malaezia și Balik Papang în Borneo olandez.

29 Ianuarie. Trupele generalului Rommel au recapat Benghazi.

— În sectorul Sevastopolului, trupe române și germane au respins încercări bolșevice de despresurare.

• În cursul lunii Ianuarie trupele române au fost menționate de șapte ori, dintre care faptele dela Cherci și Feodosia constituie o mândrie națională. Mișcările ofensivei bolșevice pe întreg frontul răsăritean s'au prăbușit cu mari pierderi pentru ei, fără să fi clintit frontul stabilit de comandamentul german. Ofensiva britanică din Africa de Nord poate fi considerată cu totul eșuată. Succesele japoneze în Asia răsăriteană și în Pacific asigură acestora supremația în spațiul asiatic și pe insulele Pacificului. Acțiunea începută de submarinele germane în Atlantic este deosebit de importantă pentru situația generală a războiului.

FEBRUARIE

1 Februarie. Japonezii au ocupat Pontianak, capitala insulei Borneo.

2 Februarie. Continuând înaintarea spre est, trupele germano-italiene din Africa au ocupat Barce și El Abiar.

4 Februarie. La Nord-Est de Tangarog au fost nimicite două mari formațiuni ofensive Sovietice.

— Ofensiva generală japoneză împotriva fortăreței Singapur a început.

5 Februarie. Generalul Rommel a recapat Derna.

8 Februarie. Două divizii bolșevice au fost încercuite în sectorul central din Ră-

sărit și supuse unei metodice operații de nimicire.

11 Februarie. În sectorul Donețului au fost nimicite resturile unui corp de armată bolșevic.

— Japonezii au pătruns în Singapur. Se dau lupte pe stradă. 30.000 de britanici sunt încercuiți în fortăreață.

12 Februarie. În Canalul Mâncii și la Vest de Marea Nordului, s'a dat o mare luptă navală, soldată cu pierderea unui distrugător englez și incendierea altuia. Forțe navale britanice au atacat un convoiu de vase germane, comandat de vice-amiralul

Ciliax, în care se aflau și vasele de linie Scharuhorst și Gneisenau, împreună cu crucișătorul Prinz Eugen. Convoitul german și-a continuat drumul nesupărat, după ce forțele navale britanice, care atacaseră, au fost puse pe fugă.

— Trupele române și germane au înregistrat în Crimeea noi succese operative.

15 Februarie. Trupele britanice din Singapore au capitulat fără condiții. S'au luat 70.000 prizonieri și o mare pradă de războiu. 32 vase de toate categoriile au fost scufundate în port.

17 Februarie. Trupe bolșevice care se infiltraseră 80 de km. la sud-est de Viasma, au fost nimicite, lăsând peste 5.000 de morți și mult material de războiu.

18 Februarie. Trupe române și germane au zădărnicit noi atacuri bolșevice.

— Japonezii au debarcat în insula Iava.

20 Februarie. Col. Al. Petrescu, comandantul trupelor de Vânători de Munte care

au ocupat Feodosia, a fost decorat cu Crucea de Fier cl. I.

— Japonezii au bombardat port Darwin (Australia) scufundând un crucișător, 2 distrugătoare, un vas petrolier, 1 vas vânător de submarine, 9 vase de transport. Au distrus și 26 avioane.

21 Februarie. Mari forțe bolșevice încercuite pe frontul de Răsărit au fost distruse, luându-se 27.000 prizonieri.

24 Februarie. Japonezii au ocupat insula Banka. Pe insula Luzon din grupul Filipinelor au încetat luptele.

25 Februarie. Trupe române și germane au dat atacuri cu succes pe frontul de sud contra bolșevicilor.

27 Februarie. Formații române și germane au realizat simțitoare progrese la Sevastopol și în peninsula Cherci.

— Japonezii au ocupat baza navală Bengkoelm (Sumatra) și numeroase localități în interiorul insulei.

• În cursul lunii Februarie contribuția trupelor române în Răsărit a fost menționată de 5 ori în comunicatele germane.

• Dela 1 Ianuarie bolșevicii au pierdut 56.806 prizonieri, iar numărul morților și răniților e un considerabil multiplu la această cifră; 960 care blindate, 1.789 tunuri, 8.000 diverse vehicule, 1.189 avioane. Campania de iarnă n'a fost în avantajul Moscovei.

• Submarinele germane au scufundat în Atlantic 79 vase de comerț cu o deplasare totală de 524.400 tone și alte 44 vase au fost grav avariate. În plus: 11 vase de războiu scufundate, iar alte 7 grav avariate.

M A R T I E

1 Martie. Japonezii au debarcat în insula Iava, după ce au dat o mare bătălie navală, care a durat 36 ore și s'a soldat cu nimicirea grupului de forțe navale combinate anglo-olandeze-americane.

2 Martie. Bolșevicii au încercat fără succes să desfășure o ofensivă generală, cu puncte de sprijin în Crimeea, pe Doneț și la lacul Ilmen.

4 Martie. O încercare bolșevică de a ieși din Sevastopol s'a isbit de vigoarea trupelor române și germane de asediu și a lăsat 940 prizonieri și 16 care blindate.

6 Martie. Japonezii au ocupat Batavia, capitala insulei Iava.

9 Martie. Japonezii au ocupat Rangoon (Birmania), au debarcat în Noua Guinee și pe insula Mindanao (Filipine).

11 Martie. A doua ofensivă bolșevică complet eșuată și atacurile dela Taganrog, Cherci, Sevastopol, Doneț, respinse cu grele pierderi. În sectorul central trupele germane au ocupat 18 localități.

13 Martie. Japonezii au ocupat Sarabang, capitala Sumatrei.

14 Martie. O acțiune româno-germană în

peninsula Cherci a dat rezultate satisfăcătoare.

16 Martie. In alte operațiuni trupe germane și române au capturat 136 care blindate bolșevice.

17 Martie. Trupele române și germane, care operează în sectorul Cherci, au capturat 33 tancuri bolșevice. La N. E. de Orel a fost respins sângeros un atac bolșevic.

19 Martie. Pe Doneț, trupe germane și române au dat puternice atacuri respingând pe bolșevici.

20 Martie. Reg. 33 infanterie român s'a distins „prin bravura sa deosebită” în acțiunea contra bolșevicilor.

21 Martie. Trupele române au cucerit noi poziții în sectorul Donețului.

23 Martie. Trupe germane și române au săvârșit cu succes o serie de incursiuni în zona ocupată de inamic.

24 Martie. Intr'o acțiune de ansamblu, unități germane și române, operând în sectorul Donețului, au cauzat mari pagube bolșevicilor.

— Aviația și flota italiană au zădărnicit trecerea unui convoi britanic dela Alexandria la Malta, scufundând sau avariind 6

crucișetoare, 6 contratorpiloare, 4 vase de transport.

— Japonezii au ocupat insula Buka din grupul Salomon.

25 Martie. Trupele germane și române continuă seria de acțiuni zdrobitoare pentru bolșevici pe Doneț.

— Japonezii au ocupat insulele Andaman din golful Bengal.

26 Martie. Acțiunea româno-germană de pe Doneț progresează.

27 Martie. In operații locale trupele române și germane din peninsula Cherci au capturat 12 tancuri sovietice.

28 Martie. Englezii au făcut o tentativă nereușită de a debarca trupe în estuarul râului Loire, cu intenția de a ocupa baza de submarine dela St. Nazaire, dar au lăsat 100 prizonieri și au pierdut, sub focul artileriei de coastă, un distrugător, 9 vedete rapide și 4 torpiloare, împreună cu echipajele lor.

29 Martie. Toate încercările sovietice de a sparge barajul româno-german de pe Doneț, se sparg cu mari pierderi pentru ei.

30 Martie. Japonezii au debarcat la Surabaya.

• Zeul Martie a pus de 13 ori în evidență vitejia și priceperea trupelor române luptătoare din Răsărit.

• Dela 1 Ianuarie la 31 Martie, bolșevicii au pierdut: 102.125 prizonieri, 2.167 care blindate, 2.519 tunuri, 2.620 avioane. Numărul avioanelor pierdute dela începutul războiului se ridică la 20.476.

• Bilanțul scufundărilor în Atlantic e pasiv pentru anglo-americani cu: 105 vase, totalizând 646.900 tone deplasare. In plus marina de războiu germană a scufundat: un crucișător de clasa Leander, 8 distrugătoare, 3 corvete, 4 torpiloare, 12 vedete rapide și canoniere, 5 vase de supraveghere, 6 vase vânătoare de submarine, 2 canoniere cu motor. Alte 37 vase de războiu au fost avariate.

• Japonezii și-au consolidat poziția în Filipine și Indiile Olandeze și presează spre nordul Birmaniei, spre a tăia legătura dintre India și China răzvrătită.

APRILIE

5 Aprilie. Pe frontul de răsărit au fost cucerite numeroase localități. La Cherci și la Sevastopol, trupele române și germane au realizat mari succese. Un vas din marina Regală română a scufundat un submarin sovietic în Marea Neagră.

6 Aprilie. Contraatacurile germane și aliate de pe întreg frontul au aruncat pe bolșevici din 69 localități.

7 Aprilie. Mareșalul Ion Antonescu a inspectat unitățile române victorioase din Crimeea și pe cele care luptă pe Doneț.

9 Aprilie. Trupele americane din peninsula Bataam au cerut armistițiu. Japonezii au luat 70.000 prizonieri și mare pradă.

10 Aprilie. Forțele bolșevice încercuite la est de Volchov au fost total nimicite.

— Port-avionul britanic Hermes de 10.500 tone a fost scufundat de japonezi în apele Indiilor Olandeze.

14 Aprilie. La centrul frontului răsăritean se continuă acțiunea ofensivă, bolșevicii fiind aruncați din numeroase localități.

— Pe frontul finlandez bolșevicii au suferit între lacurile Ladoga și Omega o mare înfrângere. S'au numărat 12.000 morți în sectorul Svir.

16 Aprilie. Armata 332 sovietică a fost zdrobită în ofensiva din ultimele zile. S'au luat 6.000 prizonieri, 170 tunuri, 269 aruncătoare de grenade. Bolșevicii au lăsat peste 8.000 de morți. S'au ocupat 45 de localități.

20 Aprilie. Submarinele germane au scufundat în Oceanul Inghetăt de Nord 2 vase, din care unul petrolifer, de 12.000 tone.

22 Aprilie. Trupe române și germane, într-o acțiune de asalt pe frontul răsăritean, au cucerit importante puncte de sprijin.

23 Aprilie. Elemente de contact ale armatei române au dat un atac prin surprindere în rândurile bolșevice, făcând prizonieri.

— O tentativă britanică de debarcare la Boulogne a fost zădărnicită.

— Japonezii au ocupat insula Penay (Filipine).

28 Aprilie. Au început atacurile aviației britanice asupra orașelor germane deschise. La Colonia au fost victime. Aviația germană a făcut represalii în Anglia.

— Japonezii au ocupat regiunea petrolieră din Noua Guinee.

Bilanțul luni precedente:

- 4 mențiuni în comunicatele înaltului comandament german pentru trupele române luptătoare de pe frontul răsăritean.

- În toate sectoarele se lichidează infiltrațiile bolșevice din cursul înghețului de iarnă și se trece la contraofensivă, ocupându-se numeroase localități.

- Dela începutul războiului și până la 30 Aprilie, bolșevicii au pierdut în Oceanul Inghetăt, în Marea Baltică și în Marea Neagră 145 vase comerciale și de războiu. În această cifră marina regală română își are și ea partea ei de contribuție.

M A I

2 Mai. Pe întreg frontul armatele germane și aliate operează considerabile ameliorări de poziții. Bolșevicii au avut de suferit grele pierderi în regiunea Murmansk.
— Japonezii au ocupat Mandalay (Birmania).

4 Mai. În Oceanul Inghetăt de Nord submarinele și aviația germană au scufundat, dintr'un convoiu englez, un crucișetor de 10.000 tone, două vase de transport de 12.000 t., unul de 6.500 t., și au torpilat un alt vas.

6 Mai. În sectorul nordic al frontului de răsărit a fost despresurat grupul comandat de generalul de brigadă Scherek, care rezista dela 21 Ianuarie, complet izolat.

— Trupe britanice au debarcat în Madagascar. Se dau lupte cu garnizoana franceză, care apără San Diego.

7 Mai. Baza navală franceză dela San Diego a fost ocupată de englezi.

— Japonezii au cucerit fortăreața Corregidor (Filipine) și au ocupat Sarabagon în insula Luzon.

10 Mai. Trupele generalului american W. Sharp din insulele Visayan și Mindanao (Filipine) au depus armele.

12 Mai. Formațiuni române și germane au deslănțuit ofensiva în peninsula Cherci.
— Italienii au scufundat în golful Sollum trei contratorpiloare britanice.

13 Mai. Ofensiva româno-germană dela Cherci s'a terminat cu zdrobirea forțelor bolșevice debarcate. S'au luat 40.000 prizonieri, 192 care blindate, 598 tunuri; 260 avioane au fost doborâte și 4 vase scufundate, iar altele avariate.

15 Mai. In sectorul Cherci se înfrâng ultimele rezistențe. Trupe române și germane atacă viguros în sectorul Harcov.

16 Mai. Orașul și portul Cherci a fost ocupat de trupele române și germane.

17 Mai. Trupele române și germane continuă curățirea peninsulei Cherci de ultimele resturi bolșevice.

18 Mai. In sectorul Harcov o încercare de ofensivă a trupelor lui Timoscenko a fost complet nimicită.

— Japonezii au realizat o mare victorie în peninsula Chantung și în lungul fluviului Galben. luând 16.492 prizonieri. Sunt 14.363 morți. Aproape 200.000 soldați chinezi s'au predat de bună voie, trecând în rândurile japoneze.

19 Mai. Ofensiva română germană dela Cherci s'a încheiat cu 149.256 prizonieri, 1.153 tunuri, 259 care blindate, 3.814 vehicule blindate luate pradă dela bolșevici. Fapta armatei de sub comanda generalului von Manstein e în mod deosebit menționată în comentariile presei europene ca începutul ofensivei din vară anului 1942 contra bolșevicilor.

23 Mai. Contraofensiva germană și ro-

mână dela Harcov a dus la nimicirea a 20 divizii de infanterie, 3 de cavalerie și 15 brigăzi blindate bolșevice.

24 Mai. In sectorul Harcov sunt încercuite 3 armate sovietice.

— La centru s'au ocupat alte 30 localități dela bolșevici.

25 Mai. Trupele germane și române strâng cercul în jurul unităților bolșevice încercuite la Harcov și procedează metodic la nimicirea lor.

27 Mai. Alte trupe bolșevice au fost încercuite pe Doneț.

30 Mai. Bătălia dela Harcov s'a terminat cu un adevărat dezastru pentru mareșalul Timoscenko. Bolșevicii au pierdut 240.000 prizonieri, 1.249 care blindate, 538 avioane, 2.026 tunuri și alt numeros material mărunț de războiu. Au luat parte la această bătălie trupele germane, comandate de generalii von Bock și von Kleist, trupele blindate comandate de gl. Paulus, escadrițele de aviație ale generalilor Loehr și Pflugbeil, corpul de armată român al generalului Dragalina și formații italiene și slovace. Bătălia s'a dat pe o suprafață de 3.000 km. pătrați.

• Trupele române au luat parte însemnată la începerea acțiunilor pregătitoare ale ofensivei de vară, aducând contribuții considerabile în biruințele dela Cherci și de la Harcov. Au fost menționate de 9 ori în comunicatele înaltului comandament german, din luna Mai.

• Submarinele germane au scufundat în Atlantic 170 de vase anglo-americane cu o deplasare totală de 924.400 tone.

I U N I E

1 Iunie. Ofensiva generalului Rommel în Cirenaica înaintază vertiginos. La Got el Maleb britanicii au pierdut numeroși prizonieri, între cari și un general de brigadă și mari cantități de material de războiu.

— S'a început asediul în regulă asupra Sevastopolului.

3 Iunie. In sectorul central al frontului de răsărit bolșevicii au suferit înfrângeri sângeroase grele.

4 Iunie. Statele Unite au declarat războiu României.

6 Iunie. Pe întreg frontul răsăritean s'a restabilit linia de înaintă de rectificările pentru campania de iarnă.

Japonezii au ocupat orașul Ciuceu în provincia Cekiang, zdrobind 15 divizii chineze.

7 Iunie. Operațiile de curățire ale armatei germano-italiene din Cirenaica au dat ca prim rezultat: 10.000 prizonieri, 550 care

blindate, 200 tunuri și numeroase vehicule diverse.

9 Iunie. Fortificațiile exterioare ale Sevastopolului au fost atinse de trupele germane și române, cucerindu-se numeroase cazemate.

10 Iunie. La sud-est de lacul Ilmen au fost distruse 483 poziții bolșevice.

— Japonezii au debarcat în insulele Aleutine, ocupând mai multe baze.

11 Iunie. În fortificațiile Sevastopolului se dau lupte violente. Se vorbește despre Cherci, Harcov și Sevastopol ca bătăliile premergătoare ale marelui ofensive germane și aliate din vară contra bolșevismului. Contribuția armatelor române este cu deosebire semnalată în presa germană.

12 Iunie. Trupele germane și române au ocupat pe înălțimile Sevastopolului poziții puternic fortificate și au luat 3.610 prizonieri, 41 tunuri, 12 tancuri, 400 aruncătoare de grenade; 20.000 mine au fost curățate și 645 cazemate ocupate.

— Generalul Rommel a cucerit Bir Hacheim, luând prizonieri 4 generali și un amiral, britanici, 12.000 ofițeri și trupă și făcând o captură de 600 care de luptă cu 300 tunuri.

14 Iunie. În sectorul Sevastopol a fost cucerit fortul Stalin.

— Forțele încercuite la Harcov au fost nimicite. S'au capturat 25.000 prizonieri, 266 care de luptă, 208 tunuri.

— Înaintarea germană-italiană a depășit Akroma și trupele ajunse la coasta mediteraneană au împresurat Tobrukul.

— Între Sardinia și Tunisia s'a dat o mare bătălie navală, în care britanicii au pierdut două crucișetore, un torpilor și 4 vapoare prin scufundare și un cuirasat, un vas purtător de avioane, două crucișetore și 4 vapoare prin grave avarii.

16 Iunie. La Est de Harcov trupele germane au cucerit și întărit un cap de pod peste Doneț.

17 Iunie. Asediul trupelor germane și române la Sevastopol face progrese. S'a cucerit la asalt fortul Siberia.

18 Iunie. Trupele germane și române au cucerit noi poziții în sistemul de fortifi-

cații al Sevastopolului, între care și fortul Maxim Gonki.

— Trupele motorizate rapide ale generalului Rommel au ocupat Bardia.

19 Iunie. Formațiile române și germane de asediu strâng cercul dela Sevastopol. Au fost cucerite 1.288 cazemate.

— Incercuirea dela Tobruk a fost terminată.

20 Iunie. Trupele germane și române au făcut noi pătrunderi la centru în brăul de incercuire dela Sevastopol.

21 Iunie. Acțiunea româno-germană dela Sevastopol a adăugat biruitoarea ocupare a fortului Molotov.

— Tobrukul a fost cucerit și se urmează trupele britanice în goana lor spre Bir El Gobi.

22 Iunie. Trupe române și germane înaintează metodic în sistemul de fortificații de la Sevastopol. Golful Severnaia a fost curățat de bolșevici. Luptele se dau pe străzile exterioare ale orașului, în partea sudică.

— La Tobruk s'au luat 28.000 prizonieri și o mare pradă de război.

24 Iunie. Până acum trupele germane și române au ocupat 2.014 cazemate, lărgind presiunea asediului asupra Sevastopolului.

25 Iunie. În partea de S. Est de Harcov au fost nimicite trupele bolșevice încercuite, luându-se 21.827 prizonieri. Trupele germane și române au ocupat Kupiansk și Isium.

28 Iunie. Un nou atac al forțelor române și germane la Sevastopol s'a încheit cu cucerirea a 148 fortificații.

29 Iunie. Trupele germane și române au trecut peste Valea Ciornaia spre Sevastopol și au ocupat înălțimea Saprun.

— Trupele germane și italiene au ocupat în Africa de Nord importanta localitate fortificată Marsa Matruk.

30 Iunie. Trupele române și germane care asediază Sevastopolul au intrat în cartierele orașului. Se dau lupte pe străzi.

— În sectorul Volcov, bolșevicii au suferit o nouă înfrângere, lăsând 33.772 prizonieri.

— Avangărzile blindate ale generalului Rommel au depășit zona Fuka în Africa de Nord.

• Vitejia românească a fost menționată de 15 ori în cele 30 de comunicate ale înaltului comandament german din cursul lunii Iunie.

• Ofensiva din răsărit se conturează în liniile ei pentru mari acțiuni viitoare. Ofensiva generalului Rommel în Africa de Nord a dus armatele germane și italiene la granița verde a Egiptului, la câteva zeci de kilometri de Alexandria, în linie dreaptă.

I U L I E

1 Iulie. Trupele române și germane au ocupat orașul și portul Sevastopol, resturile armatelor bolșevice fiind împinse spre Chersones. Unități române au ocupat portul Balaclava.

— Japonezii au ocupat insula Grassna-toena la nord de Singapur și orașul fortificat chinez Hengfeng.

2 Iulie. Trupele române și germane, care au luptat sub comanda generalului von Manstein și au ocupat Sevastopolul au fost citate elogios în comunicatul înaltului comandament german. Marina germană, italiană și română a luat parte la asediul Sevastopolului. Unitățile navale române au fost comandate de contra amiralul Georgescu.

3 Iulie. În sectorul sudic s'a realizat o mare spărtură în liniile bolșevice, largă de 300 km.

— La Sevastopol au fost făcuți peste 50 de mii prizonieri. S'au capturat 21 care de luptă, 503 tunuri, 662 aruncătoare de grenade și mari cantități de alt material de războiu

— El Alamein a fost ocupat, britanicii lăsând 2.000 prizonieri.

5 Iulie Trupele germane au ocupat poziții pe Don. S'a început marea ofensivă de pătrundere spre Stalingrad și Caucaz

6 Iulie. Donul a fost trecut în mai multe puncte. Atacuri ofensive pe tot frontul la est Orel și de Rjev contra liniilor bolșevice.

7 Iulie. Vorojinejul a fost cucerit de trupele germane.

9 Iulie. Trupele germane și aliate au făcut

mari pătrunderi pe Don pe un front larg de 500 km.

11 Iulie. Rezistența bolșevică pe Don a fost înfrântă, luându-se 88.689 prizonieri, 1.007 tancuri, 1.688 tunuri. Au fost doborâte 540 avioane bolșevice.

13 Iulie. În sectorul Rjev ofensiva germană s'a terminat cu o captură de 50.000 prizonieri și o mare pradă de războiu dela bolșevici.

15 Iulie. Orașul Vorosilovgrad, important centru industrial și strategic a fost ocupat. Bolșevicii se retrag grabnic pe toată linia.

18 Iulie. Trupele germane și aliate au atins cursul inferior al Donului.

19 Iulie. Trupele române au zădărnicit o tentativă bolșevică de debarcare la Mariupol, în marea Azovului, nimicind ambarcațiunile.

24 Iulie. Rostovul a fost ocupat.

26. Iulie. Trupele germane și române au atins Donul în marele cot din fața Stalingradului.

27 Iulie. Mari rezerve bolșevice aflate în marele cot al Donului au fost nimicite de armatele germane și române.

—Linia de fortificații Novocerkask-Krivianskaia, la sud de Rostov, a fost străpunsă și localitatea Besergenieupskaia a fost ocupată.

30 Iulie. Orașul Proletarskaia a fost ocupat și legăturile dintre Caucaz și nordul U. R. S. S. au fost tăiate.

31 Iulie. Trupe germane și române au trecut Donul inferior pe un front larg de 250 km.

• Cele șase mențiuni ale armatei române, făcute în comunicatele înaltului comandament german din luna Iulie, indică prezența noastră în aproape toate marile operațiuni de pe frontul răsăritean.

• Frontul bolșevic s'a prăbușit pe toată întinderea lui, lăsând deschise marile căi de pătrundere spre Caucaz și Volga.

AUGUST

1 August. Linia ferată Krasnodar-Stalingrad a fost ocupată de trupele germane.

3 August. Trupe germane și române au operat noi pătrunderi, împingând trupele bolșevice spre răsărit.

4 August. Orașul Vorosilovsk a fost ocupat de trupe române și germane.

5 August. Formațiuni rapide germane și române au trecut râul Kuban în mai multe locuri.

6 August. Calea ferată Tihoresk a fost întinsă pe un front larg de trupe române și germane.

7 August. Trupe germane și române au câștigat teren la nord de râul Sal și au sfărâmat rezistența bolșevică între Krasnodar și Maikop. Orașele Armavir și Kurganskaia au fost cucerite.

9 August. Centrele Krasnodar și Maikop au fost cucerite.

10 August. Formații ale cavaleriei române au ocupat orașul portuar Jeisk la Marea Azovului. Orașul Piatigorsk, la poalele Caucazului, a fost cucerit. La Kalaci pe Don forțe bolșevice au fost încercuite.

11 August. Submarine germane hărțuind timp de cinci zile un convoiu britanic în Atlanticul de Nord au scufundat aproape toate vasele care îl formau.

— Vasul port-avion britanic Eagle a fost scufundat în Mediterana de submarine germane.

12 August. Trupe române au cucerit Slavinskaia, la răsărit de ismul Cherci. Armata 62-a sovietică a fost nimicită la Kalaci lăsând 57.000 prizonieri și mare pradă de război.

13 August. Pe Volga și pe Don formații ale armatelor române și germane au câștigat

teren. A fost cucerit orașul Elirta, capitala Kalmuciei.

— Un convoiu britanic a fost împrăștiat și dezorganizat de marina și aviația Axei în Mediterana. Din cele 46 vase ale convoiului, 9 vase, cu un total de 90.000 tone, au fost scufundate, iar 14 grav avariate. Port-avionul britanic „Furious” a fost avariat serios, iar port-avionul Wasp incendiat.

14 August. Trupe române și germane au pătruns în Caucaz.

15 August. Orașul Georgiovsk și linia ferată Rostov-Baku au fost cucerite. Într'un atac local dintre Volga și Don formații române au nimicit un mare grup bolșevic.

17 August. Intreg bazinul Donului se află în stăpânirea forțelor germane și aliate.

19 August. Englezii au încercat o mare debarcare, cu numeroase trupe și tancuri, la Dieppe, pe coasta din canalul Mânciei a Franței. După 9 ore terenul a fost curățat luându-se numeroși prizonieri, și pradă tot materialul debarcat. Numeroase ambarcațiuni au fost scufundate de artileria de coastă și vasele de protecție a debarcării puse pe fugă de aviație. Timp de câteva zile marea a aruncat la țarm cadavrele echipajelor și oamenilor de trupă înecați.

21 August. O echipă de vânători de munte germană a ridicat drapelul cu svastica al Reichului național-socialist pe muntele Elbruz (5.630 m) cel mai înalt din Caucaz.

22 August. Trupe române și germane au cucerit Krymskaia și Kurcianskaia.

24 August. Trupele germane au pătruns în fortificațiile Stalingradului. Marea bătălie dela gura Volgei începe.

25 August. Formații române au cucerit orașul portuar Temriuk.

26 August. Principalele trecători din Cau-

caz au fost ocupate de trupele germane și române.

— O nouă mare bătălie navală s'a dat în apele insulelor Salomon. Japonezii au scufundat un crucișetor greu american.

29 August. Trupele române au urmărit și zdrobit rezistența bolșevicilor în mai multe poziții din Caucaz.

30 August. Rezistența bolșevicilor din Ku-

banul de sud a fost înfrântă de trupele germane și române.

— La Stalingrad s'au făcut simțitoare prătrunderi.

31 August. Trupe române și germane au aruncat formații bolșevice izolate spre marea Neagră.

Se dau lupte violente la 25 km. de Stalingrad.

• Importanța contribuției trupelor române la marea acțiune ofensivă spre Caucaz și Volga se desprinde din cele 16 mențiuni ale comunicatului înaltului comandament german pentru acțiunile militare române din luna August.

• Marea ofensivă din răsărit s'a desfășurat cu o vigoare și o putere de prătrundere, care a desorganizat total sistemul de apărare al bolșevicilor.

• Dela începutul războiului, 1 Septembrie 1939, până la 31 August 1942, în trei ani, Marea Britanie și aliații ei au pierdut vase cu o deplasare totală de 20.294.833 tone.

SEPTEMBRIE

1 Septembrie. Trupe române au cucerit orașul portuar Anapa. Trupe germane au cucerit localitatea Krovno-Medvidenskaia.

2 Septembrie. La sud de Anapa trupe române au continuat urmărirea bolșevicilor. Formații rapide germane au pătruns în partea de Nord a Stalingradului, în oraș, până la Volga.

3 Septembrie. Trupe române și germane au dat atacuri isbutite ocupând cazemate din sistemul de fortificații al Stalingradului, la 8 km. de centrul orașului.

4 Septembrie. Trupe germane și române din Crimeea au trecut strâmtoarea Cherci făcând legătura cu cele din regiunea Taman.

5 Septembrie. Fortul Tamanskaia a fost cucerit de armatele germane și române.

6 Septembrie. Portul Novorosisk a fost cucerit de trupele germane și române.

7 Septembrie. În Stalingrad, trupele germane au cucerit noi poziții.

11 Septembrie. Fortificațiile dela Sud de Stalingrad au fost atinse de trupe germane și române, până la Volga.

— Englezii au debarcat și au ocupat mai multe puncte în insula Madagascar.

12 Septembrie. În periferiile orașului Stalingrad se dau lupte de stradă de către trupele germane și române, cari înaintează.

14 Septembrie. În Stalingrad se dau lupte violente. Bolșevicii fortificați în fiecare casă și în subterane rezistă cu îndârjire.

— La Cherbourg, englezii au încercat o slabă debarcare, care a fost distrusă.

15 Septembrie. Gara centrală a Stalingradului a fost cucerită.

19 Septembrie. Pe Terek a fost înfrântă rezistența bolșevicilor.

22 Septembrie. O încercare bolșevică de a se degaja la nord de Novorosisk a fost zădărnicită sângeros. În Kuban au fost tăiate legăturile bolșevicilor spre marea Caspică.

23 Septembrie. În Stalingrad se dau lupte în centrul orașului.

24 Septembrie. Orașul Prișibskaia, pe Terek, a fost cucerit.

25 Septembrie. Orașul Stalingrad a fost străbătut, la centru, până la Volga.

— Se semnaleză prezența submarinelor japoneze în Atlantic și a celor germane în Oceanul Indian, cu efect al colaborării militare a puterilor aliate din Pactul Tripartit.

26 Septembrie. A fost ocupat în Stalingrad sediul partidului comunist.

27 Septembrie. Trupele române și germane din Stalingrad au făcut noi prătrunderi până la Volga. Aviația română și germană cooperează pe Volga la distrugerea

convoaielor de aprovizionare și concentrările bolșevice.

— In Nord o încercare sovietică de a trece Neva a fost nimicită.

28 Septembrie. Partea de Nord a orașului

Stalingrad a fost curățată de armatele bolșevice.

29 Septembrie. Cooperând în Caucaz, aviația germană și română a bombardat cu bun efect întăriri și poziții bolșevice.

• Activitatea armatei române de uscat și de aer a fost menționată de 11 ori în cursul luni precedente.

• Intreaga acțiune ofensivă s'a desfășurat asupra forțificărilor dela Stalingrad și a concentrărilor bolșevice din Kuban și Caucazia, operându-se cu succes dela Marea Neagră până la Marea Caspică și sub poalele munților Caucaz. Importante centre petrolifere și toate porturile sovietice dela Marea Neagră sunt în mâinele germane și române.

• In Atlantic au fost scufundate 930.000 tone vase de comerț din convoaiele de aprovizionare anglo-americane.

OCTOMBRIE

2 Octombrie. Aviația germană și română a bombardat cu succes căile ferate bolșevice pe Volga și a distrus mari încărcături și instalații.

— Trupele bolșevice încercuite pe lacul Ladoga, de puterea a 7 divizii, au fost zdrobite. S'au luat 12.370 prizonieri și mare pradă. Sunt peste 28.000 morți.

3 Octombrie. Aviația română și germană a bombardat cu bun efect transporturi în Marea Caspică.

4 Octombrie. Pe Terek au fost ocupate localitățile Glehotovo și Verhing-Kurp.

6 Octombrie. Trupe române și italiene au respins atacuri bolșevice pe Don.

7 Octombrie. Orașele Mălgobek și Grosny, mari centre petrolifere, au fost ocupate. Aviația română și germană a întreprins incursiuni de bombardament reușit.

8 Octombrie. Cooperând cu trupele terestre, aviația germană și română a nimicit grupuri bolșevice încercuite la nord de Stalingrad.

— Japonezii au susținut cu succes o mare bătălie navală în apele Nouilor Guinee. La Guadalcanar se dau lupte grele.

9 Octombrie. Trupe române și italiene au întreprins acțiuni cu efect pe Don contra concentrărilor bolșevice.

La Lacul Ilmen trupele germane au realizat mari succese. In sectoarele Orel, Medyn,

Rjev, Volcov și lacul Ladoga rectificări de teren în avantajul pozițiilor germane și aliate.

12 Octombrie. Un grup de forțe bolșevice încercuite pe șoseaua ce duce la Tuapse a fost nimicit.

13 Octombrie. Aviația germană și română au provocat mari pagube bolșevicilor pe Volga.

15 Octombrie. Pe Don, trupe române au sdrobit atacuri puternice ale bolșevicilor.

16 Octombrie. Se dau lupte grele la uzina de tractoare Djerjinski din Stalingrad.

17 Octombrie. Uzina de tunuri „Baricada Roșie” din Stalingrad a fost cucerită.

— La Guadalcanal se dă o mare luptă navală între forțe navale japoneze și marina reunită anglo-americană.

20 Octombrie. Acțiunea trupelor române pe Don e în plină desfășurare biruitoare.

21 Octombrie. Românii au cucerit și consolidat poziții pe Don.

22 Octombrie. In Caucaz au fost cucerite puternice poziții fortificate dela bolșevici, luându-se peste 12.000 prizonieri și multă pradă de războiu.

— Aviația germană și română a bombardat cu efect poziții fortificate bolșevice în Stalingrad.

24 Octombrie. Inaintarea germană și ro-

mână în Caucazul de vest câștigă considerabil teren.

26 Octombrie. În Stalingrad bolșevicii au părăsit numeroase poziții fortificate, predându-se.

— În Africa de Nord, forțe britanice superioare au început o puternică ofensivă. O încercare de debarcare la Marsa Matruk a fost zădărnicită de apărarea de coastă germano-italiană.

27 Octombrie. La El Alamein se dau lupte crâncene între forțele britanice și armatele mareșalului Rommel.

— Pe Terek, trupe germane și române au ocupat poziții strategice importante, împresurând două divizii bolșevice.

28 Octombrie. Trupe și aviație române cooperând pe Don au isbutit să arunce din pozițiile lor forțele bolșevice.

— Vânătorii de Munte români înaintează rapid pe Terek.

— Japonezii au realizat una din cele mai mari bătălii din lume în luptele din apele arhipelagului Salomon, scufundând: 1 cuirasat, 5 vase purtătoare de avioane, 3 crucișătoare, 5 contratorpiloare, 6 submarine, 1 vas culegător de mine și alte 6 vase diferite. Au fost avariate grav: 2 cuirasate, 2 vase port-avioane, 4 crucișătoare, 1 contratorpilor, un submarin, 1 vas culegător de mine și 2 alte vase. Anglo-americanii au mai pierdut și 700 avioane în aceste lupte.

29 Octombrie. Trupe de vânători de munte române au cucerit orașul Nalcic în Caucazul de Vest, important centru petrolier și minier și punct strategic cheie la gura Caucazului central.

30 Octombrie. Pe Don, trupe române cu aviația lor, au dat un atac reușit asupra pozițiilor bolșevice, luând prizonieri.

31 Octombrie. Trupe germane și române continuă urmărirea bolșevicilor pe Terek.

• În luna Octombrie armata română a dat o strălucită contribuție de războiu pe frontul de răsărit și cea mai bogată din tot cursul acestui an, fiind menționată de 18 ori în comunicatele înaltului comandament german. Se remarcă de asemenea intrarea în acțiune din plin a aviației române în toate marile acțiuni aliate și la punctele importante ale desfășurării planului de luptă.

NOEMBRIE

2 Noembrie. Orașul Alagir a fost cucerit. Aviația română a bombardat cu efect poziții bolșevice pe Don. Se dau lupte corp la corp pe străzile Stalingradului, unde bolșevicii au fost scoși din poziții puternic fortificate.

3 Noembrie. Ofensiva din Caucaz continuă victorioasă. Aviația română a avut noi succese pe Don.

— În Cirenaica forțele britanice înaintază pe sectoarele părăsite metodic de forțele germano-italiene.

6 Noembrie. Trupele germane și române au făcut noi progrese pe Terekul superior.

7 Noembrie. Se dau lupte în avantajul trupelor germane la nord de Tuapse.

— Trupele franceze din Madagascar au capitulat.

8 Noembrie. Aviația germană și română a executat importante incursiuni de bombardament în sectorul Donului.

— La Marsa Matruk se dau lupte grele între ariergărzile Mareșalului Rommel și forțele britanice.

— Forțe armate anglo-americane au fost debarcate pe coasta mediteraneană franceză a Algerului și în Maroc. Între guvernul din Vichy și amiralul Darlan, care se află la Alger, nu e bună înțelegere. La Alger, amiralul Darlan a propus încetarea luptei. Se pare că trupele franceze au trecut de partea agresorilor împreună cu generalul Giraud.

9 Noembrie. La Casablanca a fost un simulacru de luptă. Debarcările anglo-americane s'au terminat în toate porturile Algerului și ale Marocului francez.

— Trupele Axei din Africa orientală de Nord se retrag conform planului.

— Forțe germano-române au nimicit grupurile bolșevice care rezistau în sectorul Tuapse. Pe Don, trupe și aviație române au dat lupte cu succes contra forțelor bolșevice.

10 *Noembrie*. Agresorii anglo-americani pătrund în Alger și în Maroc, preluând administrația ținutului.

— Coloanele motorizate ale Mareșalului Rommel continuă metodic retragerea lor.

— Pe Don, trupele române își continuă acțiunea.

11 *Noembrie*. Trupele germane și italiene au trecut pe teritoriul Franței neocupate, pe litoralul mediteranean și în Corsica spre a le proteja contra unei probabile tentative anglo-americane de debarcare în Europa. Fuehrerul Adolf Hitler a adresat populației franceze o proclamație, în care arată că Germania și Italia garantează teritoriul Franței și consideră coloniile franceze din Africa de Nord ca făcând parte integrantă din teritoriul francez. Orașul și portul Toulon a fost lăsat în seama autorităților militare ale marinei franceze de războiu.

— Americanii s'au instalat la Rabat.

— Trupele române au zădărnicit o tentativă de ofensivă bolșevică pe Don.

12 *Noembrie*. Forțe aeriene germane și italiene au bombardat porturile ocupate de anglo-americani în Africa franceză de Nord, provocând mari pagube.

13 *Noembrie*. Trupe române au zdrobit grupuri de forțe bolșevice la sud de Stalingrad.

— Tobrukul a fost evacuat.

— Trupe americane au ocupat portul Bone în Algeria.

15 *Noembrie*. Trupele române și germane naintează temeinic în Caucaz.

— În porturile ocupate de anglo-americani pe coasta Africii occidentale de nord, aviația Axei a scufundat și avariat greu 89 le vase diferite.

— Toate punctele hotărâte în planul de ocupare a teritoriului Franței metropolitane au fost atinse de trupele germane și italiene fără incidente.

16 *Noembrie*. Trupele Axei au debarcat în Tunisia în bună înțelegere cu autoritățile militare și civile franceze.

Filmul continuă. Pe spațiul de timp care ne-a mai rămas până la încheierea Almanahului, completăm sumar această cronică.

• Trupele române și aviația M. S. Regelui Mihai I continuă a fi, pe frontul de răsărit, principalul factor al colaborării militare cu bravele armate germane.

• În acțiunea anglo-americană din Africa franceză au jucat un considerabil rol trădările amiralului Darlan și generalului Giraud, la care se alăturaseră numeroși amirali și generali francezi, probabil masoni, răsvrățiți contra Mareșalului Petain și ne-socotitori ai intereselor Franței.

• Flota franceză dela Toulon, lăsată liberă, era pe cale să săvârșească și ea o trădare, comandantul ei călcându-și cuvântul de onoare dat Axei și jurământul de credință reînnoit față de Mareșalul Petain. De aceea forțele Axei au ocupat Toulonul și au confiscat flota rebelă.

• Mareșalul Rommel s'a retras cu coloanele sale motorizate dincolo de Agedabia.

ZIUA EROILOR

Pios poporul se închină,
Măria Sa își pleacă gândul
Ison țin florile'n grădină
Și pasări viersul ridicându-l.

Voivod de oaste saltă graiul
Și fruntea ca un cer o poartă,
O rugăciune-i câmpul, plaiul,
Un stâlp de turlă orice poartă.

Prin slăvi a răsunat cuvântul
Și cerul s'a deschis în două.
A'ngenunchiat tăcut pământul
Și-a curs în larg lumină nouă.

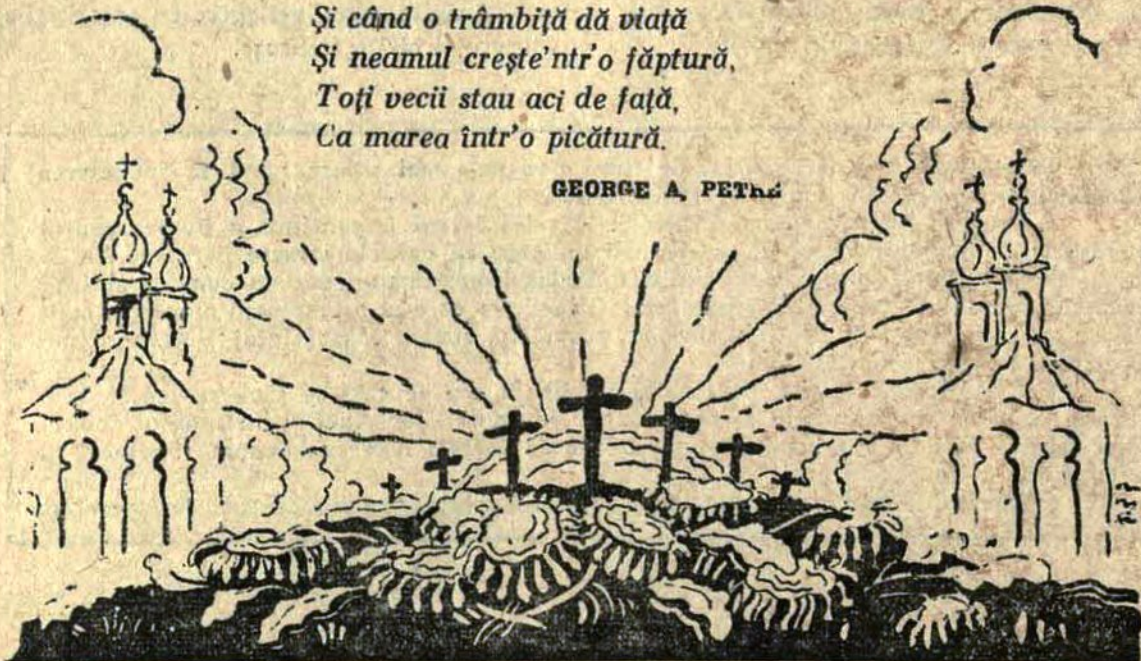
Simțind fior în oseminte,
Domnescul pinten la oblâncuri,
Au prins grai morții din morminte
Și-atâtea taine din adâncuri.

Și răsăriră dintr'odată
De pe tărâmurii de minune
Păduri de vrere întrupată:
Mărețe, umbrele străbune.

E șoapta lor în tot văzduhul
O fermecată cuvântare,
Și își plutește falnic duhul
Ca o poruncă pe hotare.

Și când o trâmbiță dă viață
Și neamul crește'ntr'o făptură,
Toți vecii stau aci de față,
Ca marea într'o picătură.

GEORGE A. PETRE

PRIVEGHIU 1942, LĂNGĂ GLORIOȘII ADORMIȚI

— „O moarte la care nu se plânge, ci se fac jurăminte” —

Din lacrimi, numai colțul buzelor păstrează câteva clipe gustul sărat și amar...

Ochii nu păstrează decât bucuria lacrimilor — și aceasta pentru toată viața.

Acest lucru va fi fost de multă lume simțit și la Comemorarea din acest an a eroilor.

Mulți au fost cei care pe un frate, pe un părinte, pe un soț drag, l-au plâns și l-au rechemat din amintire, cu suflet omenește îndoliat.

Alături de aceștia, închinându-și frunțile lângă rugăciunea lor, au ingenuchiat românii de pretutindeni cu o evlavie și o recunoștință pe care nimic nu le poate măsura. Și care nu au fost, desigur, decât o modestă ofrandă adusă durerii și jertfei.

De lângă noi și nu numai de lângă noi, din dreapta și din stânga noastră și mai de departe, adică de ori unde e suflare românească, au adiat în preajma părinților, fraților și soțiilor — sărutându-le doliul cu boarea lor — vocile de taină ale mângâierii celei mai line, ale grațitudinii celei mai adânci.

Cimitirile au fost pline de tristețe.

Dar sufletele celor morți — care pluteau peste jerbele de flori și de lacrimi, în soarele bun care așeza săbii lucitoare de veghe mormintelor — neclintite au defilat aerian, nemişcate puterii lor de hotărîre, credincioase dărzeniei lor mute, așa cum i-am știut pe toți câți plecară.

În laturea unei cruci se vedea vârful unei umbre cu brațele întinse ca o poruncă.

Spre ea se îndrepta din Apus, încordată în jalea sa, o femeie cu brațele pline de flori aduse la căpătâiul fiului brav.

Și când florile au fost depuse lângă cruce și când bătrâna a impietrit, înaltă, ca o altă cruce în fața mormântului, s'a văzut din nou pe mormântul iluminat de razele soarelui, aceeași umbră care se lungea uriașă, spre apus : umbra crucii eroului, cu brațele întinse ca o poruncă...

Și în preajmă și peste tot se vedea, prelungindu-se de lângă toate crucile, aceleași umbre, cu aceleași brațe întinse, în soarele bun care așeza săbii lucitoare, de veghe, glorioșilor adormiți...

* * *

Ne-am adus aminte de cântecul de jale și de biruință al marelui nostru cărturar Vasile Pârvan și ne-am aplecat din nou cu gândul, răsfoind, asupra „Memorialelor” sale :

— „Carte cu litere de foc e războiul, din care mintea neastâmpărată a popoarelor învață din veac în veac, ce e jertfa, ce e idealul, ce e patria.”

— „Destulă pace, destule extase și visuri, o poete! viața pentru cei puternici e încercare, e războiu...” (Carducci).

— „Ce greu le e să plângă pentru viețile pierdute, aceluia ce înșiși nu se bucură de viață. Ce lamentabilă e viața omenească în generalitatea ei, când vezi milioanele de bărbați și de femei care nu știu cum să-și „ucidă timpul”, zi de zi, până la cea de pe urmă: în vorbe goale, în jocuri de noroc, în muncă de silă. E imensa armată a orbilor pentru frumosul din cer și de pe pământ, a surzilor pentru armoniile din lume. Cum ar putea ei să înțeleagă frumusețea morții celor căzuți în războiu, când ei nu înțeleg nimic din frumusețea care-i înconjură?...”

— „Nu, morții nu au nevoie de lacrimile fără suferință, pe care vulgul vrea să li le dăruiască...”

Pârvan sublinia în cuvinte de fier încins tristețea uitărilor, joshnicia egoismului, impudoarea beneficiarilor jertfei:

— „Nenorocire celor care din prea multe preocupări mărunte numai au vreme de a se gândi la cei care au murit, pentru ca acei în viață și urmașii lor să albe un viitor mai ușor...”

— „Ce trist e că puteam uita. Copacii nu uită: ei păstrează încă ani după ani, ramura care s'a uscat. Florile nu uită: ele îmbrățișează foile uscate și se împodobesc cu ele ca într'o haină a amintirilor. Cei care iubesc nu uită pe cei ce nu mai sunt...”

Despre ororile războiului, gânditorul-poet se exprimă cu firești sentimente de reprobare și de desgust. Dar el află, în substraturile profunde ale acestor demonice încercări la care este supusă omenirea, sensurile finale ale păcii și ale biruinței sufletelor drepte:

— „Imens rânjet de satisfacție trebuie să fi strămbând fața hădă a lui Satan, a lui Ahriman, a lui Siva, a tuturor zeilor care desprețuesc, urăsc și calcă în picioare strivind cu scârbă, neamul așa de numeros, așa de mândru și așa de becisnic al oamenilor.

Și totuși.

Din haosul primitiv s'a născut armonia, lumina și pacea.

Din cataclismul vremii de acum se naște o nouă orânduire a lumii...”

Cu o inspirată căldură a inimii și totodată cu o asprime biblică, asemănătoare a celeia a vechilor profeți, marele gânditor adresa următoarele cuvinte celor pe care sacrificiul soldaților căzuți, i-a salvat:

— „Păstrați delicată melancolie pentru cei apuși. Bucurați-vă, cu închinarea datorită celor ce v'au pregătit prin moartea lor ființa voastră de azi. Luați viața în chip grav, căci sunteți toți ca niște înviați din morți. Ori care din voi putea fi acum în locul celor ce dorm deapurarea sub pământ: Voi, femei, de suferință, dor și boale, — voi, bărbați, de foc și de molime. Dați vieții nu prețul ieftin al celui ce n'a meritat-o prin nimic, ci considerați-o ca un act solemn de continuare spre eternitate, întru ce are mai bun neamul omenesc. Fie-vă prezent teribilul memento „au pierit cei buni, cei vitezi, cei cuminiți” — amar vouă, celor ce ați rămas, de veți fi cei bioisnici, cei ușurei, cei nebuni...”

* * *

Asupra morții războinicilor, asupra felului lor de dăruire — totală, supremă, — Vasile Pârvan dă la iveală o serie de idei viguroase și dinamice, superbe prin frumusețea lor eroică, deosebit de înalte prin perspectivele ce deschid cugetului:

— „Fiți demni de martirii care ne-au dat zilele de azi prin suferința lor inefabilă: nu moartea lor a fost grea, ci calea până la dânsa.

Căci moartea lor, moartea de războiu, era senină: era moartea așteptată dinainte, gândită ca o parte din marea existență colectivă, care se nutrește din moartea individuală.

Moartea de războiu e moartea pentru salvare, e moartea pentru viitor, e moartea publică, la care nu se plânge, ci se fac jurăminte. Ea nu e săracă, precum e moartea de pace, moartea trecutului, moartea amintirilor, moartea intimă, unde o inimă două de se sfarmă de iubirea ucisă, ci ceilalți privesc aiuriți și fără simpatie, atârnându-se încă mai strâns de viața care curge înainte, spre genunea unde cu toții ne vom prăbuși...”

Dar toate aceste gânduri pline de noblețe și de adâncime, toate aceste evocări și indemnuri ale unui bun și mare sfătuitor de suflete, — cresc încă și mai mult și ard în amintirea noastră, atunci când glasul dogoritor al cărturarului se ridică și răsună, blajin, mângâietor, deasupra capetelor înclinate în durere:

— „...Și voi cei care ați pierdut pe cei uciși, nu împuținați viața prin plânsetul vostru, nu întunecați lumina lunii prin dollul vostru, ci creșteți puterea voastră, aprindeți inima voastră, ca să împliniți și locul celor plecați!...“

Imn dătător de putere și întremător de suferință se cuvine în adevăr să înălțăm amintirii glorioșilor adormiți.

Priveghiul lui 1942 lângă memoria lor, să ne fie sâmbure și popas roditor, de nouă încordare în muncă, pentru o țară nouă.

BUCOVINENI DRAGI,

Ați suferit.

V'a fost pământul mormânt, credința cenușe și vetrele le-ați regăsit pustiite.

Din regăsirea pe care Dumnezeu ne-a învrednicit să o dăm Bucovinei, trebuie să luăm răspunderea aspră a viitorului și grija statornică pentru așezarea lui sănătoasă.

Să nu tragem peste trecut zăbranic de uitare, ci aspră povață, ca să nu repetăm greșeliile și unirea noastră a tuturor să stea temelie unității granițelor românești.

Aci, în Bucovina, stau tezaur bogății de veacuri ale Neamului nostru.

Trebuie să le știm săpâni.

Trebuie ca prin munca țaranului și a industriei noastre să le putem ridica.

Ca și în Argeșul Intemeerii Munteniei, în jurul Mănăstirilor bucovinene trebuie să întemeiem o viață religioasă de misionarism național, pentru că și acolo și aci sunt munți de Descălecare și de biruință românească, temelie de credință creștină pentru Neam și tradiții domnești și regești ale bisericilor de Scaun.

Aci, în Bucovina se împreună drumurile care unesc, prin Lemberg, Baltica cu Marea Neagră și Mediterana.

În Europa de mâine, rostul acestor drumuri, trecând peste pământul nostru, trebuie să fie isvor de bogăție pentru Moldova noastră.

Această împlinire sănătoasă și realistă de viață, această muncă trudnică este mai ales rostul tău, tinereț drag, pentru că tu, cu fapta ta, trebuie să zidești România de mâine a Regelui Mihai și munca ta să o întorci recunoștință în Statul Marelui Antonescu.

Din iubirea gleei strămoșești a Voevozilor să-ți faci crez și puteri de luptă, așa cum au crezut și luptat Voevozii Moldovei;

Să-ți fie pământul Țării casă și istoria Neamului, icoană.

Fiindcă, veacurile pentru tine s'au sbuciumat și două generații, sub Regele Ferdinand și sub Regele Mihai, s'au răstignit pe crucea unității românești, ca să-ți lase ție altar de credință veșnică.

(PROF. MIHAI ANTONESCU)

INCHINARE MAMELOR MUCENICE

„E o floare copilul meu“... râvnește să spună, sau să i se recunoască, orice mamă. Și acesta e singurul și firescul ei orgoliu.

Dar dacă o floare este copilul ei, mama însăși este atunci ploaia caldă și soarele bun, pământul hrănitor și rădăcina harnică, țeava tulpinii chiar — și seva care o străbate: toate acestea străduindu-se împreună, intru o aceeași ființă, ca să crească, să înalțe și să înfrumusețeze floarea din vârf...

Copilul ei !

Când spune cuvântul acesta o mamă, nimic nu aduce mai mult a suspin și a cântec, a teamă și a nădejde, a suferință și a fericire.

CÂNTEC BRETON

— după Jean Richepin —

Pe vremuri un flăcău eră,
Olilali-Olilala,
Pe vremuri un flăcău eră,
Iubea pe cine nu-l iubea,
Olilali-Olilala.

Și draga-i zise: vreau chiar mâini,
Olilali-Olilala,
Vreau să-mi aduci, s'o dau la câini,
Inima maică-tei, chiar mâini,
Olilali-Olilala.

La maică-sa atunci porni,
Olilala-Olilali
Iși scoase junghiul și izbi,
Și inima-i smulgând, fugi ;
Olilala-Olilali.

Și înapoi cum alerga,
Olilali-Olilala.
Căzù, — și inima sări
Și'n țernă se rostogoli
Olilala-Olilali.

Și-atunci din țernă i-a grăit,
Olilali-Olilala,
Un glas în lacrimi i-a grăit :
„Odorul mamei, te-ai lovit ?“
Olilali-Olilala.

Trad. CORNELIU MOLDOVANU

Și deopotrivă când suspinul s'a risipit, când teama s'a scuturat, când suferința a trecut și când — slavă numelui lui Dumnezeu ! — n'au putut rămâne decât cântecul, nădejdea și fericirea ca să o mângâie și să o bucure, mama și atunci încă mai are griji de înfrânt și primejdii, pentru copilul ei, de îndurat.

Copilul ei este acum un flăcău, un bărbat, un soț, un părinte la rândul lui: ce-are aface, e tot copilul ei...

El este astăzi mai ales un oștean, un viteaz, un luptător pentru drepturile și mândriile cele mai sacre ale neamului său.

Și îndatorirea sa cea mai de taină este să nu se uite aceste drepturi, să nu se vestejească aceste mândrii, singurele care realizează, pe un fundament nesdruncinat, o continuitate istorică, națională, familială.

Mama oșteanului este aceea căreia, în deosebire, i-au fost date de Cer toate încercările.

În fața ei, alături de ea, împrejurul ei, toate celande mame — oricât de bune și devotate — se simt a nu-i fi pe potrivă, se simt a nu-i ține decât trena de tulbure argint a lacrimilor și incertitudinii, sau sprijinul hainei grele a durerii glorificate, sau isonul la rugăciunile de așteptare încordată și de încredere...

Elogiul mamei în timp de pace este elogiul bunătații, al devotamentului și al sărbătoririi virtuților Geei permanente.

Elogiul mamei în timp de războiu este semnul verficării celei mai înalte a acestor virtuți.

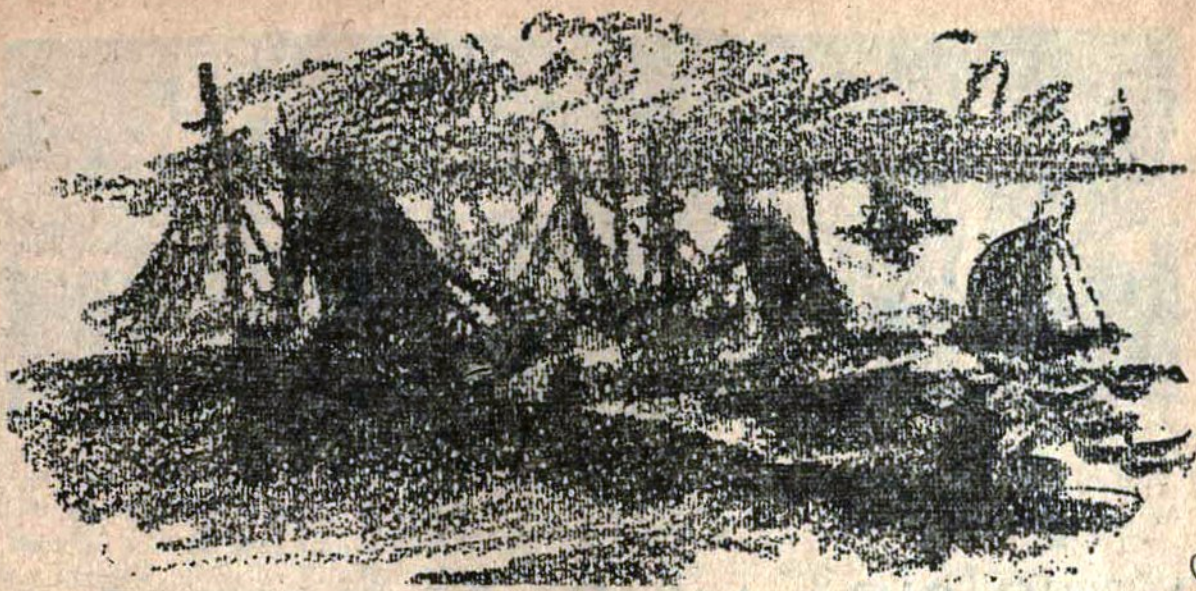
Este elogiul dăruirii totale, al sacrificiului primit, nu ca o osândă, ci ca o mândrie, al inimilor macerate ca sămburii de piersică în pământ, nu pentru a se risipi, ci pentru a da roadă și mai bogată.

Să ne descoperim în tăcere pioasă.

Să ne înclinăm frunțile cu evlavie, iar sufletul să ni-l așternem, desfăcut, în adânci covoare calde, ca mai ușoară să le fie trecerea printre noi — a pașilor mărunți și fermi, a siluțelor de umbră încovoaiată, a chipurilor ridicate în lumină, a foșnirilor lacrimii și dorului și nădejdei.

Și să lăsăm brațele să cadă ca niște săbii goale, drepte, cu vârful în jos, dând onorul.

Pentru mamele mucenice...

MATER DOLOROSA

...Departen portul fără catarguri și cu rada
 Pustie de pontoane ce-și cântă'n gând balada,
 In mahalaua mută cu fața către apă,
 E mica noastră casă pe-un mal pe care-l sapă
 Necontenita vreme. Acolo 'ntre pereții
 Săraci, sub coperișul pierdut de sub nămeții
 Ingrămădiți de crivăț, asemeni unei sfinte,
 Ce 'nnalță Prea-Curatei o rugă prea fierbinte.
 Iți treci singurătatea, o mamă 'ndurerată,
 Răstălmăcind în gându-ți viața de-altădată.
 Zadarnic, înspre ziuă, când noaptea mai persistă,
 Aștepți s'auzi sirena cu aria-i prea tristă
 Momind pe om la muncă; să te mai scoli cu grijă,
 S'aprinzi vioaia lampă, mașinei mici de schijă
 Să-și reaprinzi văpaia, să dăgore în casă
 Când s'or scula copiii la ora pentru clasă,
 Să stai pe scundul scaun, cu ochii duși la ornice,
 Să torci și pe podele să cânte fusul spornic
 In acompaniamentul pisicii care toarce...
 Zadarnic! roata vremii azi n'o mai poți întoarce:
 Copila este moartă, băiatu-i prin spitale.

Azi nu mai ai cui face, prin neaua ninsă, cale
 Și cum te-oprești la geamuri, cu ochii duși la cheiuri,
 Tu suferi azi că toate-s tristeților temeuri.
 Maidanul nins, pe-alocuri e ros de ciori, în stoluri
 Ce se ridică 'n aer și după largi ocoluri
 Se lasă ca lăcusta pe goalele hambare.
 Zăpada văruește olanele pe care
 Era mai verde mușchiul de cât mătasea broaștei.
 Din naltle corăbii n'au mai rămas nici moaște
 Pe Dunărea 'nsolzită de sloiuri mari de ghiață.
 Pustiu debarcaderul s'a mistuit în ceață
 Și'n hohote de crivăț gemând prin ramuri mute,
 Plâng sălciiile bălții coroanele pierdute.
 In malul plin de cuiburi, sglobia rândunică
 Nu-și mai implântă sborul în puii ce-și despică
 Micuțul plisc; prin poduri de magazii sărace,
 O bufniță lugubră în cântece posace
 Adoarme seara care scâncește pe 'ntunerice,
 Luceafărul, la dreapta Măcinului, vespéric
 Doar el își mai aprinde statornica făclie...

PERPESSICIUS

ÎNTR'O DUPĂ AMIAZĂ DE DUMINICĂ...

de GEORGE DRUMUR

Spre chindie țipetele pescărușilor treziră pe Manole. Capul îi era greu și-l durea. Alături, Dumitru dormea dus un somn liniștit ca mersul apei în nopțile înstelate de toamnă. Nu-l trezi. Se sculă încet, pași peste măr și se îndreptă spre ieșire. Deschise cu băgare de seamă ușa. Soarele, care nu mai avea mult până să se lase după pădure, îl orbi. Manole clipi, ca și cum ar fi vrut să gonească lumina ce-l întâmpină cu prea multă bogăție, — și apoi sări pe mal. Apa scăzuse mult. Se cunoștea după urmele de spumă.

Scuturându-și hainele și părul de paele ce se agățaseră de el, Manole urcă pe mal, apoi se pierdu între tufe. Iși alegea anume o cărare, care ducea prin pădure deadreptul la biserică. Ar fi vrut ca până acasă să nu dea ochii cu nimenea, absolut cu nimenea. „N'avea niciun rost”. Când ajunse lângă biserică, o luă spre cazemată, acoperită cu iarbă. O priveliște largă i se deschise. Manole căută moara, dar îi zări numai acoperișul. Prin apropierea ei, nu se vedea nimeni. Cursa c.f.r.-ului stărnise tot praful de pe șosea, până la Mahala. Marfarul de Nouă-Sulița, bodogănea spre Cotenii, numai o dâră lungă de fum rămase în urma lui. Manole rotea ochii pretutindeni.

Lângă clopotniță clântăniră chei. Intoarse capul într'acolo, dar nu zări pe nimeni, căci

ușa era din partea cealaltă. Auzi, însă, deslușit, cum s'a deschis ușa — apoi sgomotul urcării pe treptele de lemn. Pe urmă, clopotul cel mare începu să se legene încet.

— Bang... bang... bang...

Sunetul de seară, bătând într'o dungă, vesteja satului vecernia și liturghia de mâine. „E Sâmbătă, — parc'am uitat de mine — de toate”.

Manole se coborî de pe cazemată, ocoli prin partea de sus a bisericii și ieși pe toloacă. Câteva vite se legănau pe cărare. Trecu grăbit pe lângă ele, aruncând păstorului pitic câteva vorbe din fugă:

— Is tari coarnele, mă Barbă-Cot?

— Tari, domnu' Manole. Numai în huci le-am ținut.

Acasă nu dădu de nimic deosebit. Pe masa lui, o carte poștală ilustrată „Suceava. Vedere generală”. Recunoscuse scrisul Ștefanei: „Salutări prietenești din fosta cetate de scaun a Domnului Moldovei”. Mica veste adresată lui, l-a bucurat nespuse. Nici nu s'a așteptat. Mai ales despărțirea aceea atât de dureroasă, i-a dat convingerea că n'o s'o mai vadă niciodată.

Răspunse Ștefanei în termeni foarte cuviincioși ca între prieteni, dându-i a înțelege că nu prea crede în pretextul corigenței, care a făcut-o să plece la Suceava, la prietena ei

Marga, pentru a se prepara împreună, căci el ar fi putut s'o prepare tot atât de bine, chiar și mai mult, căci doar era student în anul trei, la litere. Iar ea avea corigență la franceză. Termina cu speranța revederii cât mai grabnice.

A doua zi fiind Duminică, Manole rămase acasă toată dimineața. Părinții plecară la biserică. Frunzării câteva cărți, dar nu găsi niciuna care să-l distreze. Atunci ieși în grădină. Soarele dimineții sorbea roua de pe frunze și flori. Merii răspândeau aroma de răcoare, ca pe o găteală de toamnă. Parfumul diafan și dulce se făcuse mai atrăgător.

Manole colindă peste tot. Și sufletul lui părea creangă de vișin înflorită în toamnă târzie, vestind zile calde și bune.

După masă ieși la horă. Nu că ar fi simțit vreo atracție specială, — ci doar, așa, ca să mai dea ochii cu unul cu altul. Lipsa lui Toader nu se simți de loc. Mai cu seamă că el nu era toate Duminicile în mijlocul flăcăilor. Numai Sanda lui Pivin măsura cu privirea lungul ulicioarei care urca dinspre Prut, de unde venea de obicei Toader. Încolo nimic.

După ce încetă jocul, flăcăii de-o vârstă cu Manole se grăbiră să dea mâna cu el, lucru pe care-l socoteau ca o mare cinste pentru ei.

— Cum de sânteți azi singur, domnu' Manole; Ștefana nu vine? — îl întrebă cu ușoară ironie Culuța Clopotaru, căci aproape fiecare cunoștea dela Maftei, tatăl Ștefanei, toată povestea.

— Ii dusă la Suceava.

— Da?! — se miră cu înțeles Culuța și apoi se pierdu între ceilalți feciori. Cineva îl strigă chiar. Manole se desprinsese de feciori, ducându-se la alt grup de oameni, mai înstăriți.

— Ehe!, cu bine! — îl întâmpinară așteptia.

— Noroc și sănătate la toată lumea. Ce mai faceți?

— De, ca oamenii necăjiți, — răspunse Nicolai a Varvarei. — Ne uităm și noi cum își scutură ăștia izmenele, — și arată cu capul spre feciori.

— Voi nu încercați nimic? Gata...

— A nostru s'a cam trecut. Când eram ca ei, lumea era a noastră, — acum însă grijile...

Manole dădu mâna cu fiecare.

— Da' dumneata, moș Iluță, de ce stai așa de mahmur, de par'că ar fi secat Prutul?!

— Apoi de domnu' Manole, fiecare cu treaba lui.

Sătenii — câțiva — începură să rădă. Iluță se încruntă la Nicolai a Varvarei:

— Ce te hlizești, prostule... — apoi îndreptându-se către Manole:

— Știu că nu-s de mine horele, că eu m'am născut cu mirideul în mână. Da' n'am ce face. Vineri după masă a venit la mine Toader acela din Suceava, ca să-i împrumut pe două ceasuri mirideul. Zicea că vrea să prindă vreo doi chitici. Și cum i-am dat, bun dat. Nu mi-a mai adus înapoi. Acum nu știu: și-o struhnit undeva capul, ori l-a acoperit malul, că pe la mine nu s'a mai întors. L-am căutat azi dimineață până dincolo de moară, dar nici urmă de golan.

Manole asculta cu privirea în gol. „Toader...”. Pe cer, nori albi înfloreau ca în primăvară cireșii. Copiii alergau, jucându-se — el nu-i simți. Era prea singur. „Dar morarul?”. Totul dură o clipă numai, căci glumele sătenilor îl readuseră la realitate.

— Da' cu treaba ceea cum fi, moș Iluță, — grăi râzând Nicolai a Varvarei, — mai mișcă?

— Pune baba oblojele și pripoane, — se amestecă Gavril Plăcintă, — că-i hapsână baba.

— Și mai leagă și câte-un șoarece, — adăuse un altul, — că de aceea și-o cumpărat capcană.

Rădeau toți.

Moșu, jenat, nu mai știa cui să răspundă. Înțepăturile curgeau din toate părțile. Fiecare căuta să-l întrecă pe celălalt. Zâmbea și el, dar zâmbetu-i era amar ca miezul dela piersică. Nu se simțea bine, căci toți se apucară de capul lui. Răsetele lor — care în gură largă, care mai pitit — începuseră să adune la grămadă și alți săteni. Cei veniți mai în urmă, crezând că moș Iluță e beat, — căci treaz rareori îl vedeau, — aruncau altă glume și vorbe cu înțeles.

— S'a scumpit rachiul, moș Iluță?

Moșul, văzându-se încolțit din toate părțile, începu să măsoare furios pe fiecare nou

intrat în vorbă și încruntă sprâncenele lui stufoase:

— Ahi, pe capul vostru, n'aveți despre ce vorbi? Să vă fie rușine... Oameni în vârstă...

Scuipă scârbit și eși dintre ei, îndreptându-se spre ulicioara, unde era crâșma lui Șaicu. Ropote de râsete îl petrecură.

— Prea l-ați luat pe moș Iluță. S'a supărat săracul, nici nu mai știa cui să răspundă, — vorbi Manole, după ce râsetele se mai potoliră.

— Nu te uita la asta, domnu' Manole, — răspunse Nicolai a Varvarei, — așa-i el. Repede îi vine și repede îi trece. Il cunoaștem noi. Nu-i pentru întâia oară.

— Da, da, — răspunse Prisăcaru, — dar nu știți...

Lăutarii, — o scripcă, un țambal și o tobă, — începură să cânte una mărunță. Feciorii se prinseră în cerc, pe urmă s'au adăugat și câțiva din cei mai vârstnici.

Manole și cu cei câțiva săteni, cari mai rămăseseră cu el, au trebuit să se dea mai la o parte, pentru a face loc cercului de jucători. O comandă începu să dea tact:

Hai la roată, la verigă,

La un fund de mămăligă.

Altă voce continuă:

Unde joacă horicenii,

Acolo pământul geme.

Cel dintâi:

Tot mai sus, mai sus, mai sus,

Ca la lelea, poale nu-s.

Altă voce:

Ii... și la stânga tot așa

Și-ai diseară tot ce-i vrea.

Cercul se lărgea într'una, căci mereu alți jucători se adăugau. Manole privea mulțumit,

împreună cu ceilalți gospodari din jurul lui, mișcarea ordonată a jocului.

— Uite la Ștefan! Al dracului jucător.

— Aaa la jucat îi primul, — răspunse tatăl lui Ștefan. — Să vezi ce putoare îi la lucru. Dimineața abia îl pot urni din somn.

— Așa-i tineretea, uncheșule, — răspunse Manole, — par'că dumneata n'ai fost tânăr și nu știi.

— Chiar așa, mi se pare că n'am fost.

— Multe s'au uitat până acuma, unchieșule.

— Da, e adevărat.

— Ce ne mai spui nouă, Manole? — se amestecă în vorbă Maftei, tatăl Ștefanei, pe care nici nu-l simți cum și când s'a adăugat grupului.

— Apoi, ce să vă spun? Lumea-i largă și multe se mai petrec. — Le povesti tot ce știa de prin ziare, despre războaie, despre cutremure și despre diferite invențiuni tehnice. Sătenii îl ascultau, minunându-se de câte mafe în stare să scorească mintea omească.

Inserarea începu să se lase pe neașteptate, încât pe săteni îi cuprinse mirarea, cum de a trecut timpul așa de repede. Ulițele înce-

pură să se albească tot mai mult. Grupuri-grupuri de femei și gospodari, — feciorii rămăneau cei din urmă, — se duceau spre casă: femeile pentru a pregăti cina de seară, gospodarii pentru a îngriji de vite și pe lângă gospodărie.

Manole rămase cu Maftei până la sfârșit, fumând tăcuți și privind la ultimele jocuri ale flăcăilor, până nu se sparse cu totul.

— Am primit o carte postală ilustrată dela Ștefana. Nu scrie decât salutări,

— Eu n'am primit nicio veste, — răspunse Maftai. — Purtarea Ștefanei din ultima vreme începe să-mi dea de gândit. Am mână grea, Manole.

— Uncheșule, am să caut să desleg tot ce e taină în sufletul Ștefanei. Las'o. N'o tulbura cu nimic. Să nu mai povestești nimănui cele ce le bănuiești. Poate că te înșeli. Și n'ar fi bine să-ți pară rău pe urmă.

— Domnule Manole, ar fi bine să nu te amesteci în toate lucrurile. Eu i-s tată și cunosc leacul pentru copiii mei, când aceștia își închipuie că eu o să mă las călcat pe degete.

Maftai se întărâta tot mai tare. Manole își dădu îndată seama de lucrul acesta și a preferat să tacă decât să răscolească mânia gospodarului.

— Săptămâna ce vine am de gând să mă duc și eu la Suceava, — zise Manole, ca să rupă tăcerea care se așezase între ei ca și întunericul. — Sper că o să pot găsi pe Ștefana, căreia îi voi spune toată durerea duminică și a mea. Și să știi că se va întoarce.

— 'Om vedea ce-o mai ieși și din treaba asta — vorbi într'un târziu Maftai. — Mie unuia nu-mi place. Fată de gospodar să se potrivească prostiilor unui golan... Să lase casa și să se ducă dracului, tocmai acum când am mai multă nevoie de cineva ca să mă ajute pe lângă gospodărie!

Manole nu răspunse nimic. O greutate ciudată se așezase pe sufletul lui și nu-l lasă să vorbească. Ar fi vrut să împărtășească lui Maftai toată această dureroasă apăsare, dar își dădu seama că spovedania n'ar fi folosit cu nimic nici unuia. Tatăl Ștefanei era prea risipit cu gândurile, ca să mai poată înțelege ceea ce neliniștea pe Manole.

La cotitura Țapulului se despărțiră. Scurt, ca și cum ar fi fost doi străini care își încrucișaseră vremelnice drumul spre casă.

Noaptea avea ceva misterios, ca o apă tulbure, umflată de ploi repezi. Stelele clipeau cu luciri verzi de pisică, înnodându-și luminile deasupra satului, într'o țesătură străvezie, imaterială.

Grâul și pâinea în credințele și obiceiurile basarabene

O obiceiurile și credințele basarabene care privesc cinstirea și prețuirea grâului, fie sub formă de lan sau boabe, fie sub formă de pâine sau colac, sunt cele mai pătrunse de duhul credinței creștine.

Explicația o găsim în următoarele două considerente:

1. Basarabia e împărăția grâului și ea nu uită să mulțumească lui Dumnezeu pentru acest belșug.

2. Credințioșia e trăsătura de seamă a sufletului basarabean.

Și această credințioșie o destăinuiesc mai ales credințele și obiceiurile populare, care transfigurează lucrurile înconjurătoare.

Românul dela Nistru, socotește pâinea, oriunde și sub orice formă s'ar afla, ca preînchipuind Trupul Mântuitorului.

Grâul cuprinde în el roșul și albul la un loc. Adică: exact culoarea trupului omnesc.

Pâinea închipue sfânta carne a Răstignitului și de aceea slujește pentru împărtășanie.

Marele mistic german Henri

Seuse (trăitor în secolul XIV), „răpit de Duhul lui Dumnezeu în al treilea cer”, ne spune că i s'a arătat Trupul Domnului Nostru Iisus Hristos, de culoarea grâului.

Dar feciorii răzeșilor dintre Prut și Nistru, știu și cred și ceva mai mult.

Dacă stai de vorbă despre acest lucru cu vreun moșneag de pe văile Nistrului, Răutului sau Cogălnicului, îți va descoperi, pe fiecare grăunț de grâu, întipărirea urmelor unui chip omnesc.

E fața Mântuitorului
Din rațiunile acestei adânci credințe populare decurg imediat o mulțime de obiceiuri care fac cinste plugărimii de dincoace de Prut.

Întrucât însă, în cea mai mare parte, ele diferă dela județ la județ și chiar dela sat la sat, fiind totodată și destul de multe, vom enumăra deocamdată numai câteva:

1. La Duminica Mare, Molitfelnicul cu rugăciunile pentru chemarea Duhului Sfânt, se rezimă pe un snop de grâu, proaspăt înspicat.

2. În cursul lunii August și mai ales la sărbătoarea Probajnelor (Schimbarea la față), chipul lui Iisus Hristos, răstignit la răscrucea gleajurilor, e împodobit cu ghirlande împletite din spice coapte.

Oricine poate constata acest lucru pe valea Vaticiului din județul Orhei.

3. De altfel, aproape în toată Basarabia se obișnuiește să se împletească ghirlande de spice pentru împodobirea icoanelor din casă.

Fetele din unele sate împletesc chiar și un fel de polican-dre.

4. Pâinea, dela plămădire și până la consumare, e binecuvântată de trei ori cu însemnarea Sfintei Cruci:

Odată, când încă e aluat, e învelită pentru dospire, a doua oară, când e pusă în cuptor și a treia oară, înainte de a fi tăiată în felii.

De data aceasta însă, semnul Crucii e zgâriat cu vârful cuțitului, pe coaja de dedesubt a pâinii.

5. Când pâinea n'a dospit sau nu s'a copt bine, țărâna basarabeană e foarte amărâtă și se întrebă cu ce a greșit.

6. Deosebit de interesantă e și obișnuința ca în unele case să nu se guste din pâine, până ce lichiuul copt pe vatră (pânișoara) n'a fost dat primului trecător.

Acesta trebuie să primească lichiuul ce i se oferă, chiar și atunci când s'ar întâmpla să fie cel mai mare boer.

7. Din fiecare recoltă nouă trebuie să se facă, pentru a fi în-

trebuințate la Sfânta Proscomidie drept mulțumită lui Dumnezeu, măcar un rând de prescuri.

8. Sub formă de colac pâinea mai ia parte ca element de deosebită cinste în următoarele cazuri: colac într'o vișă sau două, pentru a fi dat de pomană la praznice; în trei vișe, pentru preot; în patru, cinci și chiar șase și opt vișe, pentru arhiereu și oaspeții mari, pentru anumite parastase, nunți, plugul cel mare și alte obiceiuri creștinești.

Cu colaci în patru, cinci și șase vișe, au fost întâmpinați în Basarabia, în timpul luptelor de desrobite, M. S. Regele Mihai I și toți marii comandanți de unități militare.

9. Sub formă obișnuită, pâinea ia parte ca element de cinste numai în ajunul Bobotezei, când fiind pusă pe masă în mijlocul casei, e înconjurată cu lumânări aprinse de către copiii care umblu cu chiraleisa.

10. Se mai întrebuițează sub formă de colăcel uns cu miere, la pomenirea celor 40 de Mucenici și pentru a fi dat, stropit cu aghiazmă, vitelor albe, în caz de boală.

11. Nu mai vorbim de obișnuitele „colive” fierte, pentru pomenirea morților și hrana de seară a credincioșilor, în zilele de post negru.

12. Ca o urmare firească a acestor obiceiuri, e înrădăcinată în Basarabia credința că cel ce calcă fărimiturile de pâine, săvârșește un păcat.

Oriunde și oricând, pe tot cuprinsul acestei provincii, putem vedea cum gospodinele satelor se grăbesc să ridice de jos, făcându-și cruce și sărutându-o, orice bucățică de pâine căzută de pe masă.

Când cel ce se întâmplă să calce pâinea, nu-i un copil, ci un om mare, atunci e un „zălud”, adică un zăpăcit care nu știe ce face.

După cum vedem, la mijloc nu-i vorba nici despre anumite practice păgânești și nici despre închipuirile unor oameni înșepoiți, ci despre o credință trăită din plin, despre un suflet care își mărturisește felul de a fi și-și desvăluie comorile nebănuite.

D.

„Din credința voastră statornică, din munca voastră neșovăitoare și din jertfa voastră neînfricată, ne toarcem și noi puterile sbuciumului, pe care le închinăm Neamului, și mâine vom toarce temeiurile ridicării voastre și dreptății voastre.

De aceea, cu încrederea în Dumnezeu, să închinăm credința noastră Regelui Țării, Mareșalului desrobitor și Armatei noastre”.

(PROF. MIHAI ANTONESCU)

PE CÂMPIA LIBERTĂȚII, ACUM 94 DE ANI

AVRAM IANCU VORBEA POPORULUI, SIMEON BĂRNUȚIU VORBEA EUROPEI

S'au împlinit, în 1942, 94 de ani de când (la 3-15 Mai 1848) se strângea în rânduri masive „adunarea generală a națiunii”, pe locul numit de atunci Câmpia Libertății, lângă Blaj.

În frunte cu preoții și cărturarii lor, zeci de mii de români veniți din toate colțurile Ardealului au acoperit câmpul de adunare.

Ei au ținut să-și spună cuvântul și să-și afirme independența de cuget și de simțire față de tendințele ce urmăreau să-i înglobeze într'un stat artificial, cu care nu aveau nimic comun.

Răsboaiele izbucnite în largul împărăției austriace de pe atunci — la Viena, în Italia și în Boemia — făcuseră și pe Unguri să se proclame independenți, sub conducerea lui Kossuth, ceace era desigur dreptul lor, dar totodată să hotărască singuri și anexarea Transilvaniei, ceace depășea, peste orice măsură, acest drept.

Recunoscându-le și nepunând în discuție acțiunea de independență întreprinsă, Românii, la rândul lor, țineau să li se recunoască dreptul ferm de autodeterminare, refuzând înglobarea silnică într'un conglomerat strein.

În fața lumii civilizate, s'au pronunțat atunci cu vehemență oratori de structură filosofică și juridică precum era profesorul Simion Bărnuțiu, alături de mitropolitul Andrei Șaguna, sau vorbitori ai poporului, cu mare răsunset în masse, ca Avram Iancu, Ion Buteanu, Dobra și alții.

Din principate, deasemeni, românii își aveau reprezentanții lor la această istorică adunare.

Tineretea românească de pretutindeni — și viitorul țării — își dase întâlnire pe Câmpia Libertății.

Viitorul domn al Principatelor Unite, Alexandru Cuza, era acolo.

Scriitorul Alecu Russo, care avea să lase literaturii noastre acel strălucit poem în proză „Cântarea României” — imnul de slavă a patriei — nu lipsea nici dânsul.

Prozatorul remarcabil și fabulistul G. Sion, fugăr din Moldova în Muntenia și de aci la Brașov, unde se întâlnește cu G. Bariț și Andrei Mureșanu — cântărețul nepieritorului „Deșteaptă-te Române”, — merge împreună cu aceștia la adunarea sufletului românesc dela Blaj și ia contact cu D. Brătianu, Timoteiu Cipariul, Aron Pumnul și Simion Bărnuțiu.

Spiritul criticist, talentul iubitor de simplitate, care era Alecu Russo, își manifestă, mai târziu, emoția evocării acelei mărețe zile.

Impărtășind întru totul ideile revoluționarilor ardeleni, Alecu Russo nu împărtășea și excesele lingvistice ale școlii latinești, el muștrând pe gânditorii și cărturarii care nu vorbeau, direct și simplu, pe limba poporului:

„In ziua aceea frumoasă — spune el — un lucru lipsea însă pe câmpul Blajului... limba! Inteligenți, frații și fiii miilor de români adunați de pe tribunele Câmpului Libertății nu vorbeau românește, și vântul înviator al acestei zile mărețe purta pe deasupra capetelor cuvinte... smulse din latinește, pe care bieții români nu le înțelegeau deși le primeau ca semn de mântuire”...

„In acea zi frumoasă” — cu „vântul înviator”, Simion Bărnuțiu nu vorbea însă (acest lucru îl uita Alecu Russo) numai românimii sărace și asprite.

El vorbea tuturor națiunilor civilizate.

El se adresa Europei întregi, în fața căreia filozofia lui juridică și socială afirma — cu o neasămuită tărie de argumente științifice — dreptul ginților, dreptul de autodeterminare al popoarelor, apărând interesele tuturor conlocuitorilor Transilvaniei (germani, etc.) împotriva națiunii minoritare ca număr dar asupritoare prin forță și justiție organizată.

Vor fi plăcut de bună seamă mai mult scriitorului Alecu Russo și mai la inimă sa vor fi mers cuvintele simple și răspicate ale lui Brătianu.

Sau vorbele de ascuțit de sabie ale lui Avram Iancu care — „voinic, înalt, cu părul negru, remarcat imediat de mulțime... „venise cu muntenii lui, îmbrăcat în costum național, cu șerpar lat și cu pistoale la brâu...” și care glăsua astfel:

— Uitați-vă pe câmp, Românilor!

„Suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari că Dumnezeu e cu noi...”

„Vântul înviator” face „în acea zi frumoasă” să coboare adânc în sufletele adunării, căldura și îndemnul rostirilor.

În fruntea glăsuitoarelor, prin conținutul și ideile profunde ale discursului său — deși încărcat de latinisme îngreuitoare — rămâne Simion Bărnuțiu care reușea să dea o structură puternică (valabilă în ochii oricărui popor civilizat al continentului) cauzei românimii.

Nu putem încheia înainte de a aminti accentele hotărâte, întrebările clare și decisive, formulările întotdeauna actuale și argumentate ale omului de drept și conștiință juridice europene, care era Bărnuțiu:

El spunea și era înțeles de toți nu numai cu mintea dar și cu inima:

— „Libertatea oricărui popor e bunul lui cel mai înalt și naționalitatea e libertatea lui cea din urmă. Ce preț mai are viața lui, după ce și-a pierdut tot ceace-l face demn ca să mai fie pe pământ?”

— „In mâna acestei adunări e pusă viața și moartea, soarta prezentă și viitoare nu a unui om, ci a unei națiuni întregi”...

Viitorul a arătat că Bărnuțiu a fost înțeles de ai lui și de cei ce l-au urmat nu numai cu mintea și cu inima, dar și cu fapta.

ARDEALUL ESTE SUFLETUL NOSTRU INSUȘI

Ardealul nu este pentru noi un pământ, un teritoriu, o provincie.

Ardealul este istoria națională însăși.

Pe pământul Ardealului, ne-am zămislit ființa atunci când două mari imperii: Imperiul Dac și imperiul Roman s'au înfruntat și din moartea lor ne-am născut noi, straja acestei glii.

Pe pământul Ardealului, în codrii Carpaților noștri de totdeauna, veac de veac, Neamul nostru a înseilat suferință de suferință, atunci când cotropirile asiatiche deslănțuiau potopul lor de întuneric asupra bătrânei civilizații a continentului.

Ieri ca și azi.

Din acelaș creștet de viață românească, din Carpații Ardealului a pornit descălecarea voievozilor noștri și prin lupta lor zidirea Principatelor Românești care au răsfirat Neamul pe plaiurile Munteniei și ale Moldovei, pe întinsul Dunării și al Mării Negre.

Tot aci în inima Ardealului, în Alba-lulia și-a înfipt în istorie misiunea lui de ziditor al unității noastre Mihai Vodă Viteazul, atunci când, împlinind un rost european de apărare creștină a civilizației și de unire cu împăratul german împotriva năvălitorilor, a așezat pentru veacuri nu numai unitatea noastră creștină, dar însuși sensul destinului nostru național.

Aci pe pământul Ardealului, în zumzetul clopotelor ridicate de credința noastră creștină, Biserica Ardealului, păstrătoarea de suflet a unui Neam obidit, a ridicat catapetesmele de mândrie și a renăscut Neamul în suferință, deschizându-i drumul dreptății prin cuvântul amvonului și în răsunetul scoalei românești.

Deaceea, Ardealul nu este un pământ, o provincie.

Ardealul suntem noi toți, este istoria noastră, este sufletul nostru însuși.

Ceeace este pământul Rinului cu tradițiile lui, cu mitologia lui pentru Marele Popor German, ceeace sunt și vor rămâne munții Berchtesgadului pentru luptătorii lui Adolf Hitler, este și rămâne pentru noi pământul Carpaților noștri.

PROF. MIHAI A. ANTONESCU

HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN

MUCENICII NEAMULUI

Din munții Apuseni ai Transilvaniei, ne-am obișnuit să vedem în fiecare toamnă coborînd spre câmpiile țării, Moții cu ciubere și linguri, căutând de lucru, purtându-și portul străvechi în alb și negru, graiul de aur vechiu al cronțelor bătrâne. Țărani cumiți și înțelepți, suflete dârze din care pecetia românismului n'a putut fi ștearsă cu oricâte valuri de sânge vărsat de asupritori, Moții din munții Apuseni n'au dăruit neamului numai pe meșteșugarii minunați cioplitori ai lemnului din pădurile lor de brad, ci și pe marii revoluționari ai Transilvaniei împilate.

Undeva, în munții Moților, pe la sfârșitul veacului al 18-lea, în satul Albac, un țaran chipeș și îndrăzneț, obișnuit cu drumurile Vienei și cu vorbele care pot tălmăci adâncul durerilor omenești, doinea din fluer și horea în zilele de sărbătoare, ca să potolească aleanul celor cari sufereau iobăgia. Era Vasile Nicolae Ursu, — din cauza fluerului fermecat — poreclit Horea și era în vremea în care urmașul împărătesei Maria Tereza a Austriei, Iosif al II-lea, călătorea prin largă și peticită sa împărăție, ca să cunoască stările și faptele. Bunul și luminatul împărat s'a mâniat foarte împotriva nemeșilor unguri cari trăiau în belșug și trufie pe spina popoarelor subjugate și a dat aspre porunci ca omnia să fie călăuză autorităților împărăției, ca iobăgia să piară și suferințele pe care i le aduseseră la cunoștință cele

10.000 de jalbe țărănești, să fie alinate cât mai curând.

În munții Moților, sufletul românesc a tresărit înviorat de nădejdi noi. Horea a luat drumul Vienei, să spună prin viu grai jălania românilor transilvăneni, împăratului cu suflet drept. În palatul din Viena, Vasile Nicolae Ursu din Albac își învârtia în mâini pălăria cu fund rotund și margine îngustă, vorbind împăratului deschis. Nu se temea, nu ocolea, nu era sfiit. Căci vorbele veneau singure din sufletul prea plin de suferință al românilor din Ardeal. Ba, uneori, slăvitul împărat ridica ochi mirați, spre semeția și dărzenia moțului venit să ceră dreptate. Dar nu se supăra. Sufletul său crescut la școala tuturor filozofflor libertății popoarelor, înțelegea că din inima înjunghiată nu poate curge sângele fără să ia răcnetul durerii plămădită cu revoltă. Îi plăcea românașul, îl durea amarul neamului răstignit fără vină de trufia ungurească și muștrările împărătești s'au slobozit măgarele asupra nemeșilor impietriți în răutate și nepăsare.

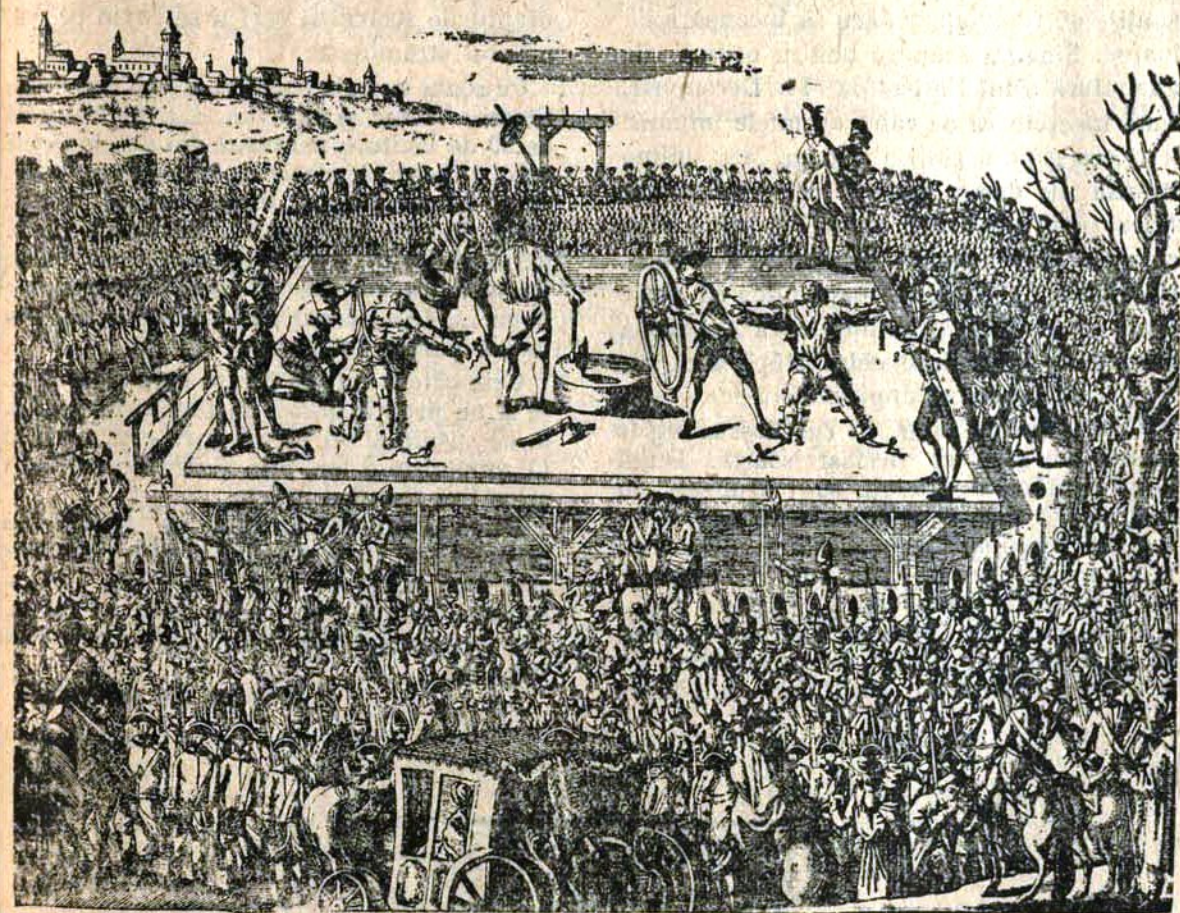
Dar cu ochii de cărbuni aprinși, Horea pricepuse că bunătatea împăratului are mai puțină putere decât răutatea împilătorilor. Și așa cum vorbise împăratului însuși, Horea a hotărât răscoala munților, singura scăpare din iobăgie.

Din sat în sat, din casă în casă, dela suflet la suflet, Horea colinda șoptind tainic

printre dinții strânsi, cuvântul cel greu al izbăvirii: răscoala. Munții prindeau suflet nou din freamătul pădurilor trezite de pașii celor cu gând de răzvrătire; drumurile și potecile, tindele caselor mărunte cu căciuli țuguiate de șindrilă, purtau șoapta mereu mai departe, Horea lăsa să se înțeleagă că însuși împăratul Iosif al II-lea ar fi dat deslegare răscoalei împotriva nemeșilor unguri. Norodul munților își ascuțise toate uneltele pentru un asifel de seceriș, în toamna rece a anului 1784. La un semn numai, erau gata să se ridice cu mic cu mare, pentru câștigarea dreptății.

În cea din urmă zi a lunii Octomvrie, satul Mesteacăn se adunase întreg la bisericuță, să se închine pentru izbăvirea de rău,

așa cum apucaseră din moși strămoși, dar și pentruca să asculte cuvântul de îndemn al lui Gheorghe Crișan, fârtatul lui Horea. Preotul, îmbrăcat în odăjdii vechi cu firul coclit, cu barba sură și cu ochii aprinși, a ridicat mâna spre binecuvântarea celor care stăteau gata de răscoală. „Doamne ajută” era semnalul. Din Mesteacăn, focul a cuprins în câteva zile Zarandul tot. Subprefecții unguri care se dovediseră neomenoși din cale afară, 17 nobili care scuipaseră cândva pe steagul sfânt românesc, își găsiră moartea în mâinile răsculaților. Județul Hunedoarei clocotea cutremurat, pălălaia focului se întindea amarnic spre Deva. Aci, 72 de țărani au fost uciși, iar alți 44 spanzurați de unguri. Roșia, Câmpenii și Abru.

Murțirizarea pe roată a celor trei eroi ardeleni

dul însă, erau în mâinile românilor. Autoritățile ungurești nu mai puteau să le țină piept și groaza stăpâna sufletele celor obișnuiți doar cu disprețuirea și despuierea adevăraților stăpâni ai Transilvaniei.

După două săptămâni, Ion Oargă, poreclit Cloșca, avu gândul nefericit de a curma răscoala, încheind un armistițiu cu armata care venise să potolească revoluția. Cu toate că la sfârșitul lui Noemvrie armistițiu a fost rupt și atacul a început din nou, spaima ungarilor s'a mai potolit, căci și-au dat seama de slăbiciunea românilor ca organizare și înarmare. Armatele împărătești au fost de multe ori înfrânte de cetele Moșilor înarmați cu securi, dar foamea și lipsa tot mai mult simțite de răsculați, îi făcu să înceapă a da înapoi. Singura scăpare pentru oștirea de adunătură a lui Horea, la 14 Decemvrie, când încercuirea de către armatele împărătești era gata, a găsit-o Horea, cu inima strânsă de durere pentru cei jertfiți fără folos, pentru cei care ar mai fi putut plăti cu viața încercarea de dobândire a dreptății. Horea dă deslegare oamenilor să plece pe la casele lor, lămurindu-le că răscoala lor nu se îndreptase către stăpânirea din Viena, ci împotriva ungarilor.

Crișan fusese prins. El cu Cloșca, fug în munți, dar și ei au aceeași soartă. După două săptămâni, trădați, sunt aruncați în închisoarea dela Alba Iulia. Cele trei căpetenii își așteptau înegurați sfârșitul în temnița umedă, iar afară, în munții Zarandului și în toată Transilvania, prigoana împotriva răsculaților lovea cu furie pe vinovați și pe nevinovați, pe toți cei cari, grăind românește și existând, păcătuiau împotriva

națiunii maghiare. Crișan se arătase mai slab în fața încercărilor, cu suflet mai plâpând. De aceea, în temniță nu poate aștepta în liniște ceasul osândeii, ci se spânzură cu nojițele dela opinci. Rămânea Horea și Cloșca, să fie judecați ungurește și osândiți. Moartea lor, răzbunătoare a umilințelor îndurate de nemeși în timpul răscoalei, trebuia să fie cea mai dureroasă și mai chinătoare din câte feluri de morți a închipuit mintea omenească. La 28 Februarie 1785, la Cluj, în piața cea mare, veneau cu ochii de negură și durere câte 5—6 țărani din 419 sate românești, aduși ca să se cutremure de grozăvia osândeii și să nu le mai cuteze gândul măcar, să le amintească obârșia lor și drepturile străvechi cari li se cuvin pe pământul strămoșesc.

Pe roata cu cuie ascuțite, a fost pus întâiu Cloșca. Voinic și sdravăn, a avut trebuință de 20 de lovituri, pentruca din oasele făcute zob, sufletul să plece, lăsând trupul martirului transilvănean. Horea, cel cu sufletul mare, în care încăpuseră toți frații lui români obișduiți, avea trup mai firav. Prima lovitură i-a zdrobit fluerul, piciorului, a doua i-a frânt coșul pieptului și ochii s'au închis pentru totdeauna.

Cele câteva mii de țărani care erau de față și-au proptit bărbia în piepturile sguduite de suspin și au plecat spre casă mai tari în românismul lor, prin jertfa de martiri a celor trei fruntași ai lor.

După o sută cincizeci de ani trecuți dela moartea lor, roata martirilor dela Alba Iulia este încă plină de sânge în inima fiecărui român. Osânda dela Alba Iulia va mărturisii de-a lungul veacurilor pentru cele două neamuri.

EMILIA ST. MILICESCU

Tineretul, — nădejdea redeșteptării Neamului

Războaiele izbânditoare sunt totdeauna călăuzite de înțelepciunea celor vârstnici și de vitejia și inimile fierbinți ale celor tineri.

E acesta un adevăr, fără de care nicio țară de pe lume nu poate să dăinuiască

Niciodată popoarele nu s'au putut lipsi de priceperea și chipul de a cumpani limpede ale celor cu frunțile înălbite de povara anilor, dar—și lucrul acesta e deopotrivă de adevărat—nu s'au putut lipsi nici de avântul și curajul fără de hotare ale celor tineri.

Astăzi, ca totdeauna, tineretul țării dovedește, odată mai mult, nemărginita-i iubire pentru Patrie, luptând pe toate fronturile cu o bărbăție care a stârnit iubirea și respectul lumii întregi.

Legătura de neînfrânt a acestui tineret cu leaturile care înfățișează rodnică înțelepciune bătrânească a Neamului nostru a fost făurită de însuși Conducătorul Statului, d. Mareșal Ion Antonescu.

Vroind să clădească o țară nouă, Mareșalul și-a îndreptat dela început, cu nemărginită iubire, privirile către tineret.

Vorbind, în ziua de 10 Noemvrie 1940, cu prilejul deschiderii Universității din Sibiu, Conducătorul a spus tineretului dela școlile de învățatură înaltă:

„Sunteți viitorul Ardealului românesc. Pe umerii și în piepturile voastre se va rezema și va trăi puterea Neamului. De mintea și sufletul vostru atârnă viitorul țării“.

Și Mareșalul Ion Antonescu văzuse bine, astfel cum numai proorocii pot vedea. Căci nu trecuse niciun an dela pomenita cuvântare, și tineretul țării era într'adevăr chemat să clădească cu pieptul și cu umerii săi un viitor luminos Ardealului și Neamului întreg. Un viitor cu atât mai frumos, cu cât el nu cădea plocon din văzduh, ci trebuia să fie curcit într'una din cele mai crâncene și mai mărețe încăierări dintre popoare.

Astăzi, acest tineret nu mai are decât un gând și o țintă: Izbânda României.

„Prindeți voinicește de umeri pe toți frații noștri de pe întreg cuprinsul românesc (spunea într'o altă cuvântare, tot către tineret și tot în 1940, Mareșalul); scuturați conștiințele de toate îndoielile și de toate lașitățile trecutului; sfărâmați ambițiile deșarte și sub imboldul vostru și prin exemplul vostru, uniți pe toți într'un singur gând, într'o singură simțire, într'o singură voință, către un singur țel: „Izbânda României“.

Odată mai mult, tineretul țării a știut să asculte, să înțeleagă și să urmeze glasul Conducătorului, glasul marelui ostaș, glasul românului înțelept din cap până în picioare.

Tineretul acesta, tineretul nostru drag a prins și va prinde de umeri—așa cum l-a îndemnat Mareșalul—pe toți frații noștri de pe întreg cuprinsul românesc. În arme astăzi, tinerii noștri vor ști mâine, după ce țara noastră va cuprinde între fruntariile sale pe românii de pretutindeni, să se apuce de munca tihnită și rodnică a păcii.

Până atunci, până ce vom putea să-i întâmpinăm, la înapoiere, cu flori și cu lacrimile bucuriei, să ascultăm, încă odată, cu sfințenie, îndemnul—care e poruncă sfântă—al Mareșalului:

„Tinare, fii gata de luptă.

Prin tine și cu tine vom zidi o țară de care să fii mândru!“

1942 ROMĂNESC, ÎN PRESA STRĂINĂ

O CULTURĂ MILENARĂ, INDEPENDENTĂ ȘI IMPLETITĂ CU SPAȚIUL VITAL ROMĂNESC

Presa germană oglindind unitatea, jertfele, onoarea și cauza dreaptă a poporului nostru

În afară de citațiunile de război, pline de elogii, din comunicatele militare și din comentariile extrem de măgulitoare ale presei Marelui Reich, anul 1942 românesc a fost menit unei cunoașteri tot mai adâncite și mai strânse, în sânul opiniei publice germane. Ne-ar trebui multe pagini pentru a aduna tot ce s'a scris despre pământul și poporul românesc, ca și despre luminații săi conducători, în cursul acestui an de luptă și de glorie a țărilor tinere.

Nu vom putea reda aici, decât o sumară imagină asupra acestor dovezi de simpatie și înțelegere din partea unui mare popor și unui mare aliat și prieten.

Stindardul României este dus la victorie cu glorie și onoare...” își intitula unul din articolele sale „National Zeitung” din Berlin, arătând — de 10 Mai — în treia însemnătate istorică a sărbătoarei naționale românești și subliniind că așa cum Carol I a creiat în România o armată modernă, făcând-o biruitoare în lupta pentru independență și progres, tot așa astăzi poporul român datorează Conducătorului său, Mareșalul Antonescu, forța și modernizarea armatei sale care a redat țării o parte din provinciile răpite și care constituie și pentru viitor o siguranță cheazășie...

„Berliner Boersen Zeitung”, la rândul său, relevă, cu același

prilej, jurământul șefului de promoție a sublocotenenților din acest an, că generația sa „va jertfi totul pentru a duce la victorie cauza dreaptă a poporului român.

„Westfälische Tageszeitung”, într'un articol mai larg, citează deasemeni cuvintele răspicate ale d-lui prof. Mihai Antonescu, numindu-le „un fel de a vedea nu numai al guvernului, ci o convingere a întregii națiuni române”:

„Dar noi luptăm și pentru misiunea noastră, aici în sud-est. Nu suntem, desigur, o mare putere, dar trecutul ne arată că poporul nostru are de împlinit în această parte a Europei, o misiune. Sentimentul de răspundere al unui popor nu poate fi măsurat cu kilometri pătrați... El există sau nu există și poporul

român posedă acest sentiment al răspunderii, pentru această parte a Europei”.

„Camarazii din România” — cum ne-o arată, între alte ziare și „Berliner Lokalanzeiger”, este astăzi o opinie curentă și responsabilă unei realități sufletești, în toată presa germană.

„Wiener Tageblatt” accentuează semnificația morală înaltă a acestei contribuții din primul moment și a acestor perfecte lealități, dintre oamenii de onoare care conduc și alătuiesc cele două popoare, reciproc obligate:

— „Națiunea română s'a prezentat ca un singur om, pentru lupta pe viață și pe moarte împotriva bolșevismului. Pentru Mareșal, pe care Führerul îl caracterizează într'o cuvântare în fața Reichstagului drept „om de onoare”, ținerea cuvântului dat se înțelegea dela sine”...

Interesant pentru noi, a fost și documentatul articol publicat de „Berliner Boersen Zeitung”, sub semnătura d-lui Franz Riegl, care într'un istoric al faptelor de arme românești arată vechimea adâncă prin secole, a puterii militare a României, de care făceau mențiune în anul 1247, diplomele cavalerilor Ioaniți.

Cu ocazia vizitei la Führer a d-lui prof. Mihai Antonescu, presa germană întreagă a subliniat acest fapt, arătând că „România luptă pentru noua ordine

europăeană, iar vizita vice-președintelui Consiliului de miniștri al României, la Führer, este dovada că această lupă este inseparabilă și că se confundă cu interesele ei vitale”...

Asupra limbii — rezervoriul de rezistență, în trecut, al neamului — „Der Samstag” află cuvinte pe care le-ar putea subscrice orice român: „Limba română nu conține niciun fel de sunete sau caractere consonantice care să diferențieze un sens dialectal. În adevăr, în România nu există dialecte, ci o limbă perfect unitară. Un locuitor dela Marea Neagră vorbește exact ca și cel dela munte, de aceea și soldații români apără cu aceeași dragoste munții săi ca și întinderile dela gurile Dunării”.

Munții soldatului român: — nu numai spânzura încordată a Carpaților, dar și munții Apuseni, munții Maramureșului, munții Rodnei, munții Dornei, munții Băcăului... Peste tot aceeași limbă, același port, aceleași obiceiuri — de două mii de ani.

Asupra artei populare, cron-

carul ziarului „Frankfurter Zeitung” glosează astfel:

— „Caracteristic pentru toate manifestările acestei arte țărănești este predilecția pentru geometrie; nașura nu este imitată ci stilizată, în ornamentele casei, în port și țesături, în instrumentele casnice și ceramică. Această stilizare nu este totuși ursită; ea nu își are obârșia în nici o teorie, ci într-o nevoie naturală a sufletului popular românesc, de interiorizare și de viață meditativă intensă”...

Un specialist renumit și profund cunoscător al producțiilor artistice populare de pe continent, dr. Csaky, erudit profesor și membru al Institutului din Stuttgart, a exprimat în termeni plastici aceste străvechi trăsături ale sufletului și culturii omânești:

— „E o cultură milenară, independentă și înrădăcinată, împletită cu spațiul poporului român. Este cultura unui popor conștient de sine și închis într'un chip ciudat, în sine”... spune acest specialist, iar mai departe:

— „Imaginea artei populare românești ne poate fi un exemplu plin de învățăminte și îndemnuri pentru felul cum o cultură populară originală se poate păstra neatinsă prin furtunile vremii și, mai ales, cum poate fi azi încă, în epoca civilizației și tehnice, izvor de viață”... La aceste aprecieri — de un înțeles care ar trebui să stea la îndemâna tuturor celor ce încearcă peste graniță denigrări zadarnice ale valorilor noastre — ilustrul profesor adaugă:

— „În fața artei populare românești, care ne este un simbol al voinței de autodeterminare, înțelegem de ce Românii își apără cu atâta îndărătnicie spațiul lor vital, pe care l-au lăurit pentru o astfel de cultură și pentru propria lor folosință”...

Prima victorie contra comunismului a câștigat-o soldatul român împotriva lui Bela-Kuhn

— PRESA SPANIOLĂ EVOCĂ MĂRTURIILE ISTORIEI —

Numeroase publicațiuni spaniole au acordat, în anul 1942, un larg interes luptei pe care — cu spiritul și armele — o ducă România împotriva bolșevismului.

Contribuțiile de jertfă ale țării noastre pentru apărarea civilizației europene au aflat astfel un ecou cu atât mai semnificativ, cu cât el ne-a venit dintr-o țară — soră de sânge — care ea însăși are, în lupta co-

mună antibolșevică, un aport de istorică însemnătate.

Spania este țara care și-a făcut un impresionant și plin de sacrificii stagi în această luptă.

Se știe doar că pe nobilul și greu încercatul ei pământ s'a dat o lovitură esențială comunismului ce încercase să aprindă și marginea dinspre Atlantic a Europei.

Iată de ce mărturiile de înțelegere și laudele ce ni s'au adus prin presa spaniolă, au avut pentru noi un preț cu totul aparte. Aceste mărturii, multe și valoroase, ne-au întărit în crezurile și jertfele noastre.

Cunoscutul scriitor Martin Alonso, la Radio-Espana, a ară-

tat astfel în termeni clari, „Destinul spiritual al României”.

Revistele „Patos” și „Tajo”, prin pencele autorizate ale unor publiciști de frunte au relevat luptele de veacuri întregi duse de români împotriva hoardelor asiatice, precizând că „Mareșalul Antonescu a redat neamului românesc destinul secular de bastion contra răsăritului imperialist”.

Un adevăr esențial a stabilit

apoi scriitorul Tristan Quete un adevăr peste care nu se poate trece și anume că.

România a dat, în 1917, cele dintâi lovituri comunismului, nimicind focarele bolșevice pe Nistru;

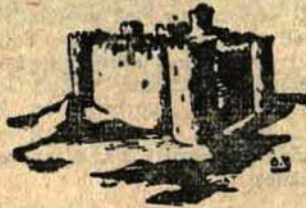
Iar doi ani mai târziu, în 1919, soldatul român a stârpit, prin intrarea victorioasă în Budapesta, cancerul roșu al hoardelor lui Bela Kuhn.

Ziarele „Alcazar”, „Informaciones”, „Pueblo”, „Patria”, „Madrid”, etc. au evocat la rândul lor, pe larg, mărturiile de neclintit ale istoriei, care arată că ostașul român a dat, în 1919, lovitura de grație comunismului unguresc, câștigând pe pământ maghiar, prima isbândă anti-bolșevică.

Sunt mărturiile istoriei, acelea

pe care le-au evocat prietenii și frații noștri de pe pământul mării, din Spania, renăscute pe drumul gloriei sale străvechi.

Aceste mărturii, care ne-au venit prin glasurile presei spaniole, au fost cu atât mai puternice desigur, cu cât s'au transmis lumii dintr-o țară care a avut, și are o contribuție de frunte în zdrobirea puhoiului comunist năvălitor.

NU „VICLENIA PENTRU A SMULGE BENEFICIILE CI SACRIFICIUL ȘI CREDINȚA

— Presa italiană, așa cum vede sensul contribuției românești la idealurile Axei —

Mărturiile de afecțiune și de prețuire nu au lipsit, de-a-lungul anului, nici din partea Italiei și italienilor, soră latină și popor fraternal.

Dincolo de vicisitudinile momentane ale istoriei și dincolo de vitregiile unui moment politic nefavorabil — ale cărui consecințe tragice în sufletul românesc le resimte ca o nevindecată rană — „România Mareșalului Antonescu. România acestui splendid ostaș este cu adevărat demnă de a dobândi un loc de onoare în Europa cea nouă, care se naște astăzi”, — iată ceea ce înțelege să afirme, în felurite forme, dar cu aceeași tărie, întreaga presă fascistă.

În lungi articole, pe rând, „Gazette del Popolo”, „Regime fascista”, „La Stampa”, „Popolo d'Italia”, „Il Lavoro”, „Corriere della Sera”, etc. au exprimat mereu aceste idei:

„România Mareșalului Antonescu dă pildă zilnică de curaj,

reafirmând tradițiile și virtuțile sale militare”.

— „Opera Conducătorului, sprijinită de energia tânără și muncitoare a profesorului Mihai Antonescu, este vrednică de cea mai înaltă admirație”...

— „Se poate spune că armata română a fost una din cele mai mari revelații ale actualului conflict”...

— „Românii, latinii din orient, neam al culturii și al civilizației noastre, au apărut formele civilizației în acest important sector, de-a-lungul veacurilor dela Roma și până la Europa nouă”...

D. Guido Puccio scrie în „Corriere di Napoli” într-un articol închinat vicepreședintelui de consiliu, d. profesor Mihai Antonescu:

— „Conducătorul a avut mâna bună.

Personalitatea lui Mihai Antonescu fascinează din primul moment, prin căldura și limpezimea ideilor sale, prin vigoarea argu-

mentării, prin credința în destinele țării, prin entuziasmul convingerilor sale”...

Contele Antonio Lgothete, în revista italo-spaniolă „Vida Latina” care apare la Roma, arată printre altele, masiva contribuție românească la războiul Axei, reliefând cu acest prilej sensul de lealitate al efortului românesc și recunoașterea ce se cuvine unei participării atât de însemnate, din prima clipă”:

— „Niciun moment de ezitare, scrie d-sa, de nesigurantă, de economie de forțe în acest război, sfânt pentru România.

Mareșalul Antonescu, având cu sine întregul popor, a pus pe altarul înaltelor idealuri ale Axei eroica și generoasa contribuție de sânge a tuturor românilor”...

Sunt cuvinte care înfățișează adevăruri grele, conținuturi de fapte ce nu se pot uita, recunoașteri ce nu pot fi lipsite de consecințe, în acel viitor al victoriei, în acel ceas al socotelilor

și al repartițiilor după merit. Iată de ce, ca un final concludent și ferm la cele de mai sus, sufletul românilor de pretutindeni își dă o totală adeziune la aceste opinii italiene, rezumate în rândurile ce au apărut în „Popolo di Roma” la 6 Septembrie:

— „Astăzi, 6 Septembrie se împlinesc doi ani dela venirea la putere a Mareșalului Antonescu, renovatorul politicii și victii României.

Această dată trebuie reamintită, pentru că ea aparține noiei Europe.

Intr'adevăr, dintre toate țările europene România a fost țara

care s'a aliniat în rândurile popoarelor vii, cu un avânt, fără precedent, cu o plasticitate de spirit intuitiv și cu o admirabilă pregătire morală.

Iată un caz unic în felul său, pentru că nesa fost dat să vedem în ultima vreme prea multe alte țări mulțumindu-se cu așteptare pasivă SAU FOLOSIND VICLENIA PENTRU A SMULGE IN NOUA ORDINE EUROPEANĂ BENEFICIILE CARE NU POT FI CULESE FĂRĂ SACRIFICIU ȘI FĂRĂ CREȘTINȚĂ”.

Sunt și țări care au adoptat tehnica pasivității, a expectației. E adevărat. Dar, cum accen-

tuiază „Popolo di Roma” sunt alte țări care numai prin viclenie, și nu prin bravură, culeg beneficiile ce nu le sunt îngăduite, numai prin viclenie — și nu prin jertfele reale pe care timpul le cere — își caută prietenii fertile, în dauna popoarelor cu contribuție cinstită masivă, fără ezitări.

Românii au dat acestor opinii italiene cea mai mare însemnătate — aceea care li se și cuvine — și, în așteptarea viitorului justițiar și reparator, ei continuă cu onestitate, lucrul început, siguri fiind că avantajele obținute de alții prin viclenie, sunt construcții artificiale, fără durată.

Două mii de ani de istorie și dreptatea lor

— Presa franceză despre isgonirea, de către Români, a bandelor comuniste din Ungaria —

Redând în reportaje și articole speciale imaginea solemnităților desfășurate în România la 10 Mai 1942, presa franceză a aflat, odată cu acestea, prilejul să reconstitue etapele desvoltării noastre istorice și înțelesul, pentru viitor, al renașterii puterii românești sub domnia Regelui Mihai I și sub veghea neobosită a Mareșalului Ion Antonescu și a colaboratorilor săi.

Marele ziar „Le Moniteur” oficial al guvernului din Vichy a ținut, între altele, să amintească unirea Transilvaniei, Basarabiei și Bucovinei cu patria-mamă, ca un neîndoelnic semn al vitalității fizice și spirituale românești.

El adaugă faptul că — dela 1918 — încoace — ziua de 10 Mai a afirmat mereu lumii înțelegi că România Mare a reușit să se definească pe ea însăși de-a-lungul a două mii de ani de lupte pentru apărarea teritoriului a caracterului său original și a conștiinței sale naționale.

Suveranul cel tânăr, arată mai departe ziarul, încarnează mai mult ca oricând nădejdiile națiunii române, azi când drapejii ei s'a împlântat biruitor pe zădărnicele Odesei, în Crimeea, Don,

Caucaz și până la Volga.

În Mareșalul Antonescu, ziarul vede pe omul predestinat să salveze România:

Este acelaș om, precizează „Le Moniteur”, care a executat în anul 1919 planul de acțiune care a condus armatele române la isgonirea din Ungaria a bandelor comuniste ale lui Bela Kuhn.

Generozitatea, fermitatea și curajul acțiunilor românești au fost evocate și de ziarul „Petit Journal” care, notând mai întâi chipul cum România a șters nedreapta umilire suferită în vara anului 1940, scrie:

„Un fapt va rămâne: țara a găsit, ca și aici, un om: acolo pe Mareșalul Antonescu, aici pe Mareșalul Pétain. Amândoi aveau de îndeplinit o misiune europeană și n'au șovăit.

Zece Mai 1942 — arăta atunci ziarul — reprezintă pentru România imaginea unității sale, a voinței și a nădejdiilor sale”.

În acelaș sens, ziarele „Le Journal”, „Journal des Débats”, „Lyon Républicain” și altele au explicat sensul sărbătoarei noastre naționale.

România a început războiul, pe pământ străin, împotriva co-

munismului (lui Bela Kuhn) încă din 1919, după ce cu doi ani înainte lichidase în fașă centrele bolșevice pe Nistru.

10 Mai 1942 a cuprins în mod natural și sărbătorirea acestor evenimente.

Acest lucru a fost subliniat și de ziarul „Present”: „Anul acesta — spune autorul articolului — mai mult ca oricând, Regatul Regelui Mihai se apleacă asupra trecutului său istoric”.

Poporul nu-și uită crezurile și istoria.

În ele, în ea, ziarul află afirmarea scumpă tuturor muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, a victoriei obținute în cursul celor două mii de ani de lupte purtate de români pentru apărarea pământului lor, conștiinței lor naționale și dreptului lor la viață.

Ne-am simțit datori să aducem, și pe această cale, mulțumirea adâncă a inimii noastre de atâtea ori greu încercată, tuturor acestor prietenești și drepte voci ale opiniei publice europene cu care ne regăsim pe un drum de înviere și de fapt, alături, plămând prin gândurile și acțiunile noastre o Europă nouă, o ordine mai bună, o justiție așteptată.

„Pedagogul chinuit al poporului” cânta, urma să cânte, a cântat, pe o liră de fier, cu degetele furtunilor deslănțuite de răscoala dreptății sugrumate și cu lacrima tare și amară a suferinței ce se cere răzbunată.

Acesta a fost Goga. Și când spusese tot ceace inima sa de „pedagog chinuit al poporului” îi dictase să spună, poetul putea, pe drept cuvânt, să creadă, ca prințul dela Elsenor, că a epuizat înseși marile, eternele realități ale vieții — și putea să exclame: „Restul e tăcere...”

T. RADU

„FRONTIERELE ROMÂNIEI AU DEVENIT CIUDATE...”

— Presa finlandeză în fața „delicatei probleme” românești —

Legăturile de prietenie și reamănuire reciprocă, dintre Finlanda și România, au devenit tot mai strânse în anul 1942.

Cele mai importante ziare finlandeze au publicat despre țara noastră, judicioase și ferme articole de înțelegere, de sprijin sufletească și de recunoaștere a unor virtuți pe care niciuna din încercările — atât de abile — ale propagandei inamicilor noștri, nu le-a putut întuneca în ochii opiniei publice din „țara celor o mie de lacuri”...

În frumoasele articole apărute înainte și după vizita ziaristilor finlandezi în România, ziarele din Helsinki subliniază bogățiile naturale și sufletești de care dispune poporul român, comorile lui artistice, culturale și economice, precum și excelenta organizare a Statului și a societății românești de astăzi — opera eforturilor reconstructive ale guvernului Conducătorului.

Ziarul „Uusi Suomi”, sub semnătura d-lui Uno Hirvonen, a tipărit o interesantă și documentată serie de articole despre „Vechea Românie, țara nouă”... în care relevă renașterea realizată în toate domeniile „cu o

energie și o seriozitate care ar putea fi dată de exemplu, peste tot”.

D. Koskikallio, în ziarul agrarian „Maasuedin Tulevaisuus”, mărturisindu-și puternicele impresii pe care i le-a lăsat vizita în România, scrie:

„Niciodată nu vom uita strângerile de mână prietenești cu care am fost salutați din prima zi... Așa salutăm numai popoarele ale căror lupte pentru existență au avut aceleași obiective, de-a lungul secolelor, așa cum e cazul cu România și cu Finlanda”...

Foarte documentată, trebuie amintită aci, dintre celelalte manifestări de simpatie, și conferința d-lui Thesloef, fost consilier de legăție, publicist de seamă.

Reliefând însăfârșit aportul considerabil al vitejeștilor noastre rupe, în lupta comună din Räsä-it d. Kilpi, în ziarul „Suomen Sosialdemokraatti” nu uită — exprimând în sugestive cuvinte sensul pe care opinia finlandeză îl dă marelui contribuții de arme Românilor — să adauge următoarele:

— „Ce dorește România? Cari sunt încercările și eforturile ei

politice? Basarabia este Carelia României, a spus unul din conducătorii politici ai României, vorbind despre legăturile cu societate. Pentru un finlandez, nu este nevoie de prea multă vreme ca să înțeleagă fondul acestei idei”...

— „Dar Basarabia nu a fost și nu este singurul punct delicat. Frontierele României au devenit cu adevărat ciudate în urma hotărârii tribunalului de arbitraj la Viena.

„Nimeni nu este satisfăcut în România, deși această chestiune nu a fost discutată în mod oficial. Nici în scrieri, nici în presă. Și cu toate că războiul este aprig, și cu toate că se luptă alături de Ungaria împotriva sovietelor.

„Dar un trecător, chiar dacă se preste puțină vreme în țară, își poate totuși face o idee de cât de delicată și de cât de misterioasă este această problemă, în ce privește viitorul...”

Dat fiind tocmai sensul delicat al problemei de mai sus, este de ajuns să-i menționăm numai existența... încheie ziaristul finlandez.

ÎN CODRU

*Când rătăcind, bătrâne codru,
Ajung la sânul tău de tată,
La poarta 'mpărăției tale
Plec fruntea mea înfierbântată.
Eu simt că 'n lung șirag de lacrimi
Se sfarm' al genei mele tremur,
Și, ca un făcător de rele,
La poarta ta eu mă cutremur.*

*Curat e duhul lumii tale,
Căci Dumnezeu cel sfânt și mare,
Sub bolta ta înrouată
Iși ține mândra sărbătoare.
Tu-l prăznuiești cu glas de clopot
Și cu răsunet de chimvale,
Pe cel ce-atâtea înțelesuri
Gătit-a strălucirii tale,*

*Amurgul înveșmântă'n umbre
Smerita frunzei frământare,
Și pare tânguiosul freamăt
Un glas cucernic de tropare.
— Nu-i jălea pătimirii tale,
Tremurătoarea ta plânsoare,
Ci-i cântecul de 'ngropăciune
Al doinei noastre, care moare.*

*Departa s'a aprins un fulger,
Lovind în creasta ta năpraznic.
Și'n tot hotarul tău mânia
Și-a început păgânul praznic.
E-al răzvrătirii noastre tunet
Și'n neagra ta cutremurare,
Atâtea veacuri umilite
Iși gem strivita răzbunare.*

Iar dacă printre paltini luna
 Iși frânge razele curate,
 Vărsând sfiata ei gălbuie
 Pe frunzele înfiorate,
 In picătura de lumină,
 Din geana zorilor albastre,
 Eu văd cum tremură și 'nvie
 Nădejdea visurilor noastre.

—S'ar oțeli piticul suflet
 Atunci când mila ta'mpărate,
 Mi-ar lumina o clipă taina
 Măririi tale'nfricoșate...
 Pe strunele neputincioase
 S'ar zămisli cântarea sfântă,
 Dând înțeles vieții mele
 Și morții, ferecându-i țântă!

OCTAVIAN GOGA

„Noi suntem în războiu fiindcă s'au năpustit peste noi cei mai nedrepti dintre vecini. Noi ne apărăm sărăcia, și nevoile, și neamul. Românii luptă pentru hotare și pentru ființa neamului însuși.

Biserica deosebește două feluri de războaie: războiul de cotorpire și războiul de apărare. Războiul de cotorpire este urâciune la Dumnezeu și Biserica îl respinge. Războiul de apărare, însă, este ordonat de însuși întemeietorul Bisericii.

El zice: „Poruncă nouă vă dau, ca să vă iubiți unul pe altul. Pe aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenici ai mei, de veți avea dragostea între voi. Dar dragoste mai mare nimeni nu poate arăta decât ca cineva să-și pună sufletul pentru semenii săi”. De aci rezultă, că atunci când frații noștri, avuții lor, ogorul și Țara sânt în primejdie, să sărim să-l apărăm.

Iar altă dată Mântuitorul s'a rostit și mai categoric: „Căne v'am trimis la propovăduire v'am zis să nu luați nici pungă, nici traistă, nici două haine, că vrednic este lucrătorul de plata sa. Acum însă vă zic: Cel ce are pungă să o ia și să-și cumpere sabie, iar cel ce nu are pungă să-și vândă haina sa și să-și cumpere sabie”.

Războiul de apărare, războiul nostru deci, nu numai că este învoit, dar este chiar ordonat.

(I. P. S. S. PATRIARHUL NICODIM)

„Fiii de suflet“ ai războiului

Așa suna una din sutele de scrisori ce se primeau pe la regimente cu timbre sovietice și așteptate cu o nerăbdare înduioșătoare de toți ostașii basarabeni rămași neclintii la datorie:

15 Mai 1941

DRAGĂ FIULE,

„Bucură-te, că și noi ne bucurăm. Primăvara asta ne-a îngropat în florile ei, iar nucul tău din dosul casei își rupe crăcile de roadă.

Păcat că foarte multe nuci sunt viermănoase. Ne așteptăm pe noi, dar și noi te-am așteptat. Se vede că încă nu ni-e dat să ne vedem.

Noaptea ne uităm la cer și ne gândim la tine. Sănătatea noastră e bună, numai că înima începe să obosească. Nu uita și vezi, să-ți placă frumusețea cerului. Seara, mama-ta mă îndeamnă să ne uităm mult la portretul tău mare din perete și parcă tot ce-am trăit și tot ce vom mai trăi ne apare rânduit frumos ca într-o carte. Așteptăm să ne scrii. Prima ta scrisoare am primit-o într-o Vineri. Te îmbrățișăm cu mult dor, părinții Ștefan și Ludmila”.

Asemenea scrisori îmbărbătau sufletele și sădeau nădejdi puternice. Toate regimentele ce-și avuseseră garnizoanele în Basarabia își aveau fiii lor de suflet. „Cei mai mulți voluntari, o bună parte intelectuali și foarte puțini țărani, fiindcă recesia din urmă își țineau chemarea pământului natal mai covârșitoare în sânge, toți și-au așternut credința în muncă grea de fiecare zi, după ce ieșiseră victorioși în cel mai greu examen oferit de istoria unei provincii sacrificate, după ce își verificaseră conștiința națională.

Când începuse buimăceala retragerii din 28 Iunie 1940, cu șosele zăgăzuite de mulțimea furgoanelor grăbite, cu sudoare și jale multă, cu insulte, amenințări și zămbete evreiești, soldații aceștia refugiați și rămași neclintii să-și îplinească până la sfârșit jurământul purtau pe umeri odată cu greutatea aspră a raniței și expresia cea mai curată a frumuseții morale a pământului lor.

În timp ce cei mai mulți n’au putut rezista groazei ce o răspândeau tancurile bolșevice postate la încrușișări de drumuri, n’au putut îndura ispitele pe care le strigau comandirii de pe turele motorizate — lor, nu și-au putut stăpâni ordinea interioară cerută de grelele momente prin care trecea inima basarabeană, furișându-se de după copaci și strecurându-se prin buruiene pentru a-și îmbrățișa soțiile și părinții, ostășii aceștia au mers înainte neșovăitori, fără niciun gând de părăsire a drapeului. Ei puteai observa de departe: Tăcuți, chinuți de arșița lui Iunie, întunecați ca niște vestitori ai durerii, la toate întrebările ce se nășteau ca niște vifore, se alăturau unul de altul cercetându-se:

— Ce faci mergi

— Merg înainte! Fie ce-o fi! Cum să lași, măi frate-meu, coloana și s’o tulești așa razna ca un nemernic. Trebuie să iasă ceva din toată nebulia asta! Dar alții au plecat. — Să se ducă. Om găsi noi o bucată de pâine și dincolo. Vom începe-o dela băiatul de prăvălie și nu ne vom prăpădi. Într’un batalion, ce-a fost înconjurat de tankete, când „motorizatul” sovietic s’a ridicat pe turelă și a început să îndemne mulțimea soldaților basarabeni să ridice mâna în sus, pentru a-i recunoaște și „a le da drumul” acasă, câțiva soldați din finutul Lăpușnei n’au

vrut să ridice mâna în sus, ascunzându-se pentru a pleca mai departe: — Dece n'ai ridicat mâna, mă, dacă ești de prin părțile acestea? I-au întrebat camarazii din Vechiul Regat.

— Sunt de prin părțile acestea dar n'am nicio legătură cu oamenii aceștia! — răspunse unul, care se vedea că-i stăpânit de o hotărîre mare.

Pe mine nu pot să mă înșele. Mă cam pricep eu ce-o să fie aici peste câteva luni.

Și că acesta la fel au gândit cele câteva mii de ostași basarabeni retrași odată cu armata și rămași mai departe slujitori credincioși ei drapelului românesc. În zorii zilei de 30 Iunie, după treizeci și șase de ore de marș forțat, cu picioarele zdrobite, cu sufletele mohorite au trecut Prutul pe la Ungheni, Oancea sau Reni, fără să le vină a crede că aceasta poate fi o ultimă trecere. Mângăiau cu ochii dealurile îmbrobodite de verdeața pâinii, coștile cu mirode cimbru și oaie părintească, casele țuguiate în dosul cărora se sbăteau inimi frățești, turlele de biserică în care clopotele încetau să mai sune...

O mare furtună sufletească s'a petrecut înăuntrul acestor buni copii ai țării, care se răsfângea deodată în trei părți: pentru frații ce i-au părăsit, ocolind drumurile și fugind acasă, pentru mamele despre care nu aveau nicio știre, pentru viitorul lor pe care nu erau în stare să-l întrevadă. Și totuși peste toate, ca o mângâietoare binecuvântare se lăsa satisfacția că nu s'au supus ispitelor, că și-au călcat pe inimă și că ori cum au făcut e foarte bine așa cum au făcut.

Mai târziu, când țara le-a dat voie să se întorcă în pământul cedat străinilor, și când iarăși au plecat foarte mulți, acești câteva mii de soldați credincioși n'au vrut să plece. Cu ochii înlăcrimați urmăreau pe cei ce se îmbrăceau în haine civile, pentru a-și lua drumul vetrei natale și totuși n'au plecat.

— Cine știe ce-o fi mâine? Mai bine să te afli lângă ai tăi, — spuneau cei ce se și vedeau în brațele celor dragi de acasă.

— Orice ar fi, nu putem pleca. N'am plecat până acum, nici de acum înainte nu mai plecăm! — răspundea cei ce renunțaseră la părinți, soții, la copii, la bucuriile copilăriei și la toate amintirile.

În scurt timp le-au dat drumul în permisiile tuturor, fie pentru a-și găsi vreo rudă refugiată, fie pentru a-și căuta o persoană cunoscută, fie pentru a-și găsi un serviciu. S'au urcat în trenuri și au poposit în gări necunoscute. Au întrebat, au consultat toate ziarele,

toate birourile și negăsind pe nimeni s'au întors mai înainte de expirarea permisiei la regimente. Mulți au ținut să ajungă pe malul Prutului, unde zile întregi au alintat cu privirea pământul ce fusese al lor și de care acum nu puteau să se atingă. Au lăcrimat, s'au rugat pentru cei lăsați dincolo și la ziua anumită au fost prezenți din nou la treaba ostășească.

Toată vara au urmărit cu lăcomie vestile ce veneau de peste Prut, din țara anticristului și când vedeau în ziare un nume cunoscut stabilit în cutare orăș cereau îngăduință să se întâlnească și întotdeauna întâmpinau bunăvoință și aprobarea comandantilor.

Dar veneau uneori și clipe sufletești emetitor de dureroase. Răbufneau amintirile ca niște lovituri de ciocan în creier, chipurile celor dragi ca niște staffi apărate noaptea în cutremurau, iar visele dintre cele mai negre le posomorau gândurile și clipele de odihnă!

În astfel de clipe nu știau ce să facă. Și numai zâmbetul prietenos și cald al comandantilor și al celorlalți camarazi le reda pofta de muncă și de viață. Îndeplineau treburile cele mai grele cu pricepere și o râvnă pilduitoare, oriunde ar fi fost puși să lucreze.

Deveniseră oameni de nădejde ai comandantilor, dați pildă celorlalți ostași. În după amiezile de Duminică se strângeau în jurul unui teterist refugiat și cu o curiozitate caldă și familiară începeau să întrebe:

— Domnule elev, ce-ai mai auzit de acasă?

— Ce s'aud? numai lucruri rele. Au început să ridice oamenii și să-i ducă în fundul Rușiei...

— Sărăcu tata, trebuie să fie dus c'a fost primar — zicea unul mărunț, cu galonul de volutar pe umăr.

— Am citit în gazetă, că toate slujnicile au ajuns acolo cucoane...

— Și oare cum credeți să nu ne întorcem niciodată acasă?

— Măi, nu se poate să nu ne întorcem, nu se poate ca neamțul să nu se bată cu rusul! Mai devreme sau mai târziu trebuie să se întâmple și asta!

— De-ar da Dumnezeu să se întâmple mai repede!

Convorbirea se târăgăna câte două-trei ceasuri, fiecare povestindu-și câte un vis, dându-și câte o părere și aprinzându-și câte-o emintire.

În toamnă Mareșalul Antonescu, prețindu-i, i-a răsplătit. Omul acesta care trebuia să salveze țara și să ne redea onoarea a înțeles dela început jertfa ce-au făcut-o copiii aceștia, părăsindu-și toate pentru datoria cinstei și a

jurământului și i-a înconjurat cu o deosebită simpatie. El i-a numit „fiii adoptivi” ai regimentelor, dând ordin să-i avanseze în grade și să-i bucure.

Solemnitatea avansării lor în grad a decurs la toate regimentele într'un cadru de mare sărbătoare, cu marșuri eroice și cu cuvinte frățești. Aliniați pe două rânduri, fiecare ostaș refugiat și-a primit îmbrățișarea camaradească și strângerea de mână de pecetuia legătura dintre omenii de același neam, despărțiți de o apă și de o soartă crudă și neprielnică. Scânteiau lacrimile sub genele fiecăruia ca niște înmănunchieri de raze de pe fruntea sfinților din icoanele de acasă, lăsate spre păngărirea vrăjmașului. Au fost acestea niște momente de puternică emoție națională, așa cum rar îi e dat omului să trăiască. Amintirea permanentă a lor a micșorat toate greutatețile ce se cereau a fi suportate mai departe și înlocuiau în bună măsură familia din brațele pierzaniei, pe care nopțile o aduceau îndurerată și implorătoare de ajutor. În lumina acestei bune-primiri a trecut iarna cea crudă a anului 1940 și s'au arătat zorile calde și strălucitoare de nădejdi ale primăverii anului 1941, cel ce trebuia să ne aducă bucuria regășirilor...

A venit primăvara, a venit și războiul

Odată cu inscenarea zărilor, toți „fiii adoptivi” au pre-simțit o schimbare, așa cum poate nici nu erau pregătiți îndeajuns s'o trăiască, între ostași se vorbea insistent despre un război cu Sovietele.

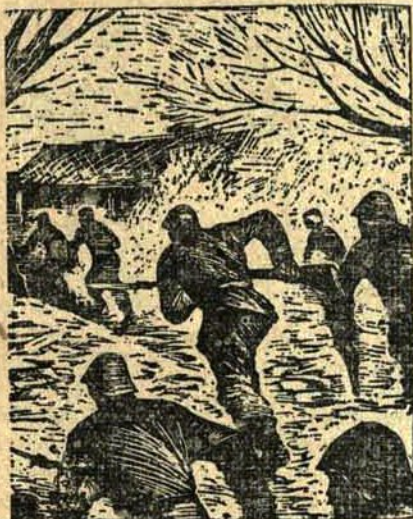
Șopteau unii între alții și la mulțimea lor celor chemați la concentrare pe vremea năvălirii năvălitoarelor munci agricole, se întrebau semnificativ din ochi și credeau, logica sănătoasă le spunea, — acesta era ideea ce se aprindea din om în om, ca lumânările la Paști, ea dădea siguranță și orizont trandafiriu credinței, — vorbe sergentului Leahu Haralambie din Zurbreștii-Lăpușnei, „să se rupă într'o parte”.

Era o stare sufletească neobișnuită, un entuziasm ascuns care cadenta în pași și sclipea în priviri. Dacă ar fi vorba să scrie cineva despre povara instrăinării, n'ar găsi altceva nimic mai bun să urmărească decât pătrunderea a acestei idei a războiului în sânul acestor „fii adoptivi”.

Chiar dacă s'ar declara războiul, chiar atunci, nici unul din ei nu se gândea la pericolul lui, fiindcă asemenea obsesie nu mai putea să încapă alături de entuziasmul ce-l provoca numai apropierea de posibilitatea declarării. Avenim prea multe, de răzbunet, prea multe de câștigat prea mult îi dorea bocetul ascuns al mamelor, prea li se făcuse dor de florile natale, prea îi biciuia chemarea țării în care au primit cele dintâi julturi ale neastâmpărului copilăriei ca războiul acesta despre care se auzia să nu fie o profundă și largă răsuflare a unor plămâni înăbușiți de nesiguranță și sba-teri pe loc.

Se vedeau cu pușcă mitralieră în mână, intrând în Hânceștiul acela blestemat, unde pe lângă onoarea românească a fost sfărâmată și onoarea omenească de jidanii cuprinși de delirium tremens-ul întâmpinării tankurilor sovietice, îm-prăștiind o pânză de foc nepătrunză și rostogolind în picioare tot ceea ce îi ustura și-i chinuia. Sau se vedeau zdrobind ziduri ucigătoare de plumb foșnitor, sărind peste și printre rețele ca șopârlele, fără puțință de strivire călcând cu nemiluiul dispreț peste cadavre calde încă de iuțimea luptei, simțind privirile admirative ale țării. Și apoi se vedeau cu arma în mână, prăfuiți, oboșiți, slăbiți și murdari, mergând pe ulițele satelor lor spre casă cu atâta nepăsare, eroică nepăsare în ochi și în mers, urmăriți de cugetul umilit al tuturor celor ce-au fremătat un an în urmă, sunând la porțile străjuite de salcâmi și aducând cu respirația lor o undă de răsplătitoare și totală fericire pentru părinți...

Plâneau și pietroaele din pădurile Moldovei, de atâta năvalnică palpăere românească. Ostașii refugiați parcă nu se mai gândeau la nimic, deveniseră eterici prin anonimul avânt al curiozității și vedeau în jurul lor mai multă prietenie, ca în preajma evenimentelor decisive. Socoteau ceasurile zilei și fiind departe de pericolul viitor încă se entuziasmeau de grozava turburare ce avea să vină, ca și când ea era în afară de ei și totuși provocată de ei. Era greu să-și reamintească atunci toate izvoarele durerilor, pe care nu le mai simțeau la adă-

țarea involuntară a gândului, ele sufereau o amănare care era pe acelaș plan cu nepăsarea. Asta fiindcă axioma momentului era ceea ce le dicta și condițiunea viitoarelor pânđe, toate mișcărilor de a se îndepărta de ea. Era o stare de suspensie sau mai bine zis tranziție spre alte descoperiri substanțiale ale personalității revărsată în colectivul așteptărilor.

Primele incursiuni pe malul inamic le-au făcut voluntar ostași basarabeni. Plecau câte zece pe sub mal cu pânțele lipit de barcă, cu respirația înțetăiată și după ce înfruntau razele veninoase de mitralieră, după ce doborau câte un cuib bolșevic dintr'o clopotniță de undeva, îi vedeai întorcându-se veseli și iluminați, raportând mișcărilor dușmanilor și strigând la ai lor: Am fost în Basarabia! Strigătul acesta era o mândrie.

Douăsprezece zile a ținut această provocare, până când la 4 Iulie, noaptea, dat le-a fost să treacă Prutul pentru totdeauna. Prin loviturile lacome de branduri, prin explozii năpraznice de proiectile, prin seceriș grozav de mitralieră, „fiii adoptivi” erau în frunte, ocolind scăpările de foc, folosind toate virașele, nemiscându-și ochii pe crestele unde stau dușmanii neobosiți și neînfricați, trăgând parcă odată cu ei tot neamul în Basarabia... O ciudată iubire, o mare iubire. — a cărei mireasmă numai în versurile natale ale lui Mistral o poți găsi, — o iubire fără margini de glia osândită a părinților tremurii în degetele aspre ce cuprindeau patul ermei, pentru a conduce în frunte, prin mii de primeidii, țara întregă, ca să le desrobească pământul. Au fost văzuți ingenunchind, jurându-se pe țărna pe care au nostalgiat-o, au fost văzuți slintând cu obrazul spițele și culegând în iureșul bătăliei flori din virașe și atârându-le pe piept ca să simtă că „sunt de pe aicea”. La intra-rea în satele părăsite de bolșevici, se simțeau ca acasă.

— Eu sunt din Lăpușna, bade! O fi tari bolșevici pe-acolo?

Și-l învăluiau pe moșneag cu o privire, în care se rotunjeau toate curcubecele de pe lume. Iși urmau comandanții asupra tuturor deșeurilor din cale, pe care putea să le folosească dușmanul și recunoașterile și le luau pe seamă. Mitraliera în mână lor însemna baricadă de netrecut, grenada însemna pătrundere până'n inima dușmanului, iar arma goana neostoită după bolșevici. Iși îmbrățișau frații de prin sate, ieșiți cu pâine și cu sare în fața trupelor eliberatoare, așternând covoare la porți, ca și când ar fi vrut să pecetluiască pentru întregă noastră istorie, ce-o vom dărui urmașilor, a

ceste versuri cu scrum și cu mulți bănuți de supraomenească sudoare:

Cu primele gloanțe în primul sat,
Mirosea a moarte și a sânge uscat.
Încă mai veneau prin frunze ghiulele,
Încă mai sunau glasurile ca inelele.
Fumul sta glumă prinsă de cer.
Degetele purtau încordarea de fier,
Ochii alergau nemișcându-și și avani,
C'o sticlire tăioasă după dușmani.
Buzele arse și frunțile ude
Ne împingeau spre răcoare ierburilor crude.
Vinele, tâmpla, carnea și dinții
Scurmau depărtările, să ne vedem părinții
Inima asta, bătută în toate niroanele,
Sfărma mitralierele să ne vedem țoanele,
Gândurile, visul, prăbușirile
Străpungeau zarea să ne vedem iubirile.
Sufletul înșiorat de izbândă
Stă lângă toate porțile la pândă,
Pasul prăfuit și arma ferbinte,
Răscoleau pustietatea înainte.
Numai frunza salcâmului setoasă de plo
Trăgea sufletul țării întregi după noi...
Și a eșit satul din adâncimi, din amintire,
Țăranii mei cu zâmbetul căsului pe frunți,
Femeile aducându-și prunji în dar
Celor ce-au înfipt durerii hoțar.
Greoi la vorbă, bucuroși, mărunti,
Fetele cu coșii miroșitoare a nucă,
Cu ploape calde și blaține de duducă.
Ne-au dat pâine din pământul acestu bătrân,
Ne-au scos mere sănzene din sân,
Și-ar fi vrut să ne îmbrățișeze, să plângă, să
ne sărute,

Dacă tunurile nu ne-ar fi chemat așa de iute,
Ar fi vrut să ne poștească, să ne zică,
Cum am dus-o un an în așteptări și frică
Ar fi vrut să ne culce să ne învelească,
Să ne cânte bucuria moldovenească,
Ar fi vrut să ne deschidă sufletul caminte,
Dacă nu ne-ar fi chemat tunul înainte...
Acesta e cântecul lor. Mulți din ei, înainte

de a ști că a doua zi trebuiau să-și implante degetele în țărâna iubirilor, se apropiu cuviincioși de comandant și într'o pauză de o noapte încercau:

— Domnule major, dați-mi voie să mă reped până acasă, e numai la șapte kilometri, n'am fost de un an! Și inima comandantului se îndușă. Plecau pentrucă a doua zi după ce se întorceau povestind în două vorbe bucuria ce-au simțit-o acasă și ialea ce-au găsit-o să se arunce și cu mai mare îndârjire în luptă. Ar fi scos ochii bolșevicilor pe care-i prindeau, dar sovistea bună, moldovenească, nu-i lăsa.

Când după lupte grele, amarnic de grele, susținute cu elan de arhangheli, timp de 33 de zile, s'au văzut pe malul Nistrului, au lăcrimat. Și au plecat mai departe să lupte, până la Odesa, iar unii se mai află și azi printre cei ce au sfârșit fortăreața Sevastopolului.

Numele lor e numele conștiinței basarabene.

Sângele vărsat în marile înclăstări și jertfa fiilor adoptivi ai regimentelor au însemnat deopotrivă cu toate sbuciumările conștiinței basarabene. Numele lor e prea mare, pentru al tălmăci cu inimile goale de înțeles și al turna în văzul surscinat al lumii, ar fi o impietate. E deajuns că aproape fiecare sat din Basarabia își are câte doi-trei din astfel de băieți, iar în toate regimentele numele lor, în primăvară izbânditoare, când a început războiul, se ridică la câteva mii.

După ce trecuseră prin cel mai serios examen de conștiință pe care îl reușiseră cu lacrimi dar cu un mare succes, flăcăii aceștia au purtat cu ei permanența locurilor natale, pentru care au fost darnici cu propria lor viață. Cronicarul istoric al timpurilor noastre eroice nu va putea să uite. Ei au adus Basarabiei cea mai înaltă ofrandă morală, făcând-o să fie prezentă în mijlocul bătăliilor celor mari, în mijlocul entuziasmului național și în mijlocul bucuriilor victoriilor.

Refugiul îi schimbase mult. Înainte erau prea naivi în înțelegerea tuturor aspectelor

vieții și credeau în visătoarea lor nepăsătoare, ca într-o simbioză de elanuri nesfârșite, în timpul refugiului însă, când le-au trosnit toate mădularele sub greutatea marelui lovituri, s'au simțit mai tari, mai căliți, mai pregătiți, pentru primejdiile viitorului, pe care tinerețea lor le întrevedea, așa cum frunza poporului tremura la cea mai mică adiere de vânt. Ei au fost aceia, care au încrustat în filele istoriei, slăburi de glorioasă lor cufundare în superbele înclăstări războinice și faptul că Basarabia e capabilă de o dărzenie națională.

Răsplata jertfelor și-au văzut-o strălucind în decorațiile de pe piept, răsplata credinței au simțit-o în îmbrățișările alor lor, în privirile recunoscătoare ale Statului, sau în brațele larg cuprinzătoare ale neamului întreg, când mureau strângând țărina lângă inimă alături de ceilalți frați veniți să smulgă pământul Basarabiei din pumnii blestemați ai ucenicilor lui Satana.

Un lucru e adevărat: toți au fost elemente de elită ale Basarabiei și mai apoi ale țării întregi. Ei au însemnat cu sânge o pagină de nebănuită glorie pentru provincia lor, dându-i un trecut personal de eroism pilduitor.

Unde-i vedeți, unde-i simțiți, salutați-i, au fost bravi ca niște îngeri și răzbnării și dârzi, cu toată răbdarea cu care au fost îndurate minciuna și chinurile bolșevice.

SERGIU MATEI NICA

Prin mine, prin glasul meu, răsună chemarea veacurilor ce vor să vină și porunca aspră a strămoșescului pământ care se vrea unit nu numai în brazdele lui, dar se vrea unit prin fapta inimilor, a frunților și a brațelor noastre.

Ne-au surpat prea adânc păcatele trecutului, ne-au smuls prea greu rădăcinile vieții, greșelile neunirii noastre din trecut, pentru ca în acest ceas neprihănit de jertfă, să nu înțelegem comandamentul destinului care așteaptă dela fiecare Român nu numai unirea sufletelor, dar împlinirea datoriei, împlinirea națională a drepturilor Patriei.

Mă voiu trudi, cu toată povara războiului și cu toate greutatele economice ale secătuirii lui, să asigur sateanului nostru unelte și mașini, care să-i rodească brazda și să înflorească sufletul și viața truditului nostru țaran.

(MAREȘAL ANTONESCU)

Eroica viață de soldat a unui copil

Arcadie Florea, copilul Bucovinei, erou de legendă

Cum a ajuns Arcadie pe front. Prizonier la ruși. Înălțat în grad. Inapoi la școală

De două zile, de când războiul fusese declarat, locuitorii comunei Ilieșești, din jud. Suceava, trăiau de dimineața până seara, cu ecoul răbufniturilor de tun, în urechile lor ciulite spre granița vremelnică, ce-i despărta de frații lor bucovineni.

Femeile cu mâinile la gură ascultau infrigurate de teama necunoscutului muzica sinistră a luptei, fără să se mai gândească la rosturile lor, în timp ce bărbații, rămași încă la vetre, fremătau de nerăbdare. Copiii, inconștienți în entuziasmul lor, primeau fiecare lovitură de tun, cu urale de mare sărbătoare și se constituiau, în grabă, în armate amenințătoare, care se încleștau în lupte pe viață și pe moarte.

DOR DE LUPTA

Cu răscoliri de suflet și cu urechea îndreptată veșnic spre lupta ce se îndepărta, copilul Arcadie Florea, elev în clasa IV-a a liceului Ștefan cel Mare, tânjea, în casa părintelui său, învățătorul Trifon, de ciudă că vârsta nu-i permite să fie și el în vâltoarea luptelor.

La fiecare răbufneală de obuz, simțea năvala sângelui în mușchii brațelor sale vânjoase, de copil crescut la poale de munți și își verifica entuziasmul mereu crescând.

Mărturisise câtorva prieteni în noaptea când, cu sufletul la gură, ascultase la radio, declararea războiului, că el va căuta să lupte pentru neamul lui și pentru cruce, și-l dorea, și azi, glumele nechibzuite ale copiilor de seama lui, care nu înțelegeau pârjolul dorinței ce frigea inima lui de românaș.

Cu mintea chinută de frământări căuta mijlocul fericit care să-l ducă, cât mai curând, în mijlocul luptătorilor și elanul său se frângea de fiecare dată de problema vârstei lui prea fragedă. Cine ar fi încuviințat unui copil o armă!?

Arcadie, însă, nu era copilul care să renunțe. În ochii lui umbriți de arcurile îmbinate ale sprâncenelor bogate, licărea mai departe lumina speranței. E drept că se întunecau ei câteodată, dar se luminau din nou la fiecare svon îndepărtat de mitralieră.

VIN VANĂTORII

Din clocotul gândurilor lui, Arcadie s'a recules când lângă casa lor a sfâșiat văzduhul glasul de alamă al unei trompete.

Intr'un suflet a alergat să întâmpine oastea ce mărsăluia spre marginea satului.

Vânătorii vânătorii, s'a ridicat svon de glas din toate răspântiile comunei.

Văzuseră, în ultima vreme, gospodarii comunei Ilieșești, multă și felurită oaste românească mărsăluind pe drumurile lor; ba și găzduiseră, cu drag, în nenumărate rânduri, unități militare, dar nîcicând sufletele lor nu tresăriseră ca acum, când a poposit la marginea satului lor batalionul 17 vânători de munte.

Din toate cotloanele satului au ieșit femeile și gospodarii și s'au îndreptat spre locul bivouacului să dăruiască ostașilor câte ceva din prisosul lor.

În timp ce bărbații tănuiau cu soldații, femeile priveau în neștire la acești flăcăi sprinteni, care numai peste câteva ore, își vor înfige baionetele lor, năpras-

nice, de vânători, în carnea spurcată a liftelor bolșevice.

DIN NOU LA DRUM

Popasul batalionului a fost scurt. Ostașul nu cunoaște odihna. El merge înainte, numai înainte, până când învinge sau moare. Batalionul 17 vânători de munte avea de mers încă multă cale.

Soarele își înfigea sulitețele arzătoare în carnea chinuită de oboseală a luptătorilor.

Gospodării satului au chibzuit puțin mânați de o chemare launtrică și au pus la dispoziția oastei căruțele lor, ca să mai ușureze din povara ce apăsa umerii vânătorilor.

*

Arcadie și-a mângâiat atunci sufletul că tot va putea fi și el de vreun folos și a alergat primul să înhame caii la căruța tatălui său.

În legănatul huruitor al căruții, Arcadie simțea năvala dorinței puternice de a se bate; de a da năvală în mijlocul dușmanilor, de a răni, de a ucide fără milă liftele cotropitoare de glie sfântă românească.

Toate figurile legendare ale neamului românesc de pe vremea marilor noștri domni pământeni, toți Basarabii, Dăneștii și Drăculeștii, Bogdăneștii și Mihai Bravul, eroicul Ștefan cel Mare și Hatmanii Bucovinei lui scumpe, toate luptele purtate de aceștia, la Călugăreni și la Rovine, la Podul Inalt și Codrul Cosminului se învălmășeau în mintea lui, cu puterea evocativă ce o au pentru Români figurile și faptele mărețe ale timpurilor lor eroice.

În svăcnetul mușchilor lui, simțea cum curge sângele Latinilor biruitori.

UN TANĂR VOLUNTAR

Si mintea lui înfrigurată iscotea și plămădea mijlocul de a rămâne cu vânătorii, de a se lupta alături de ei.

A întreat el, în dreapta și în stânga, ce trebuie să facă ca să fie primit voluntar și în timpul popasurilor și-a cercetat forța mușchilor în lupta dreaptă cu soldații. Era voinic Arcadie și tunetul de obuz ce se spargea-nul înfricoș.

În ziua când au ajuns la Cernăuți s'a prezentat scurt, militărește, d-lui Colonel Ionescu Anghel, comandantul batalionului, cerând să-l înroleze ca voluntar. Ținuta lui hotărâtă, privirea lui dărză, înfățișarea lui de tânăr voinic, acoperă cu prisosință lipsa celor doi ani și este crezut că are 18 ani împliniți.

Comandantul, impresionat de curajul și alura de mare luptător a acestui copil, ce se dăruia Patriei, dispune încorporarea lui Arcadie ca voluntar, dându-i însă sarcinarea de curier.

În după amiaza acelei zile, soldatul voluntar Arcadie a scris

părinților un răvaș scurt, așa cum îi stă bine unui luptător.

„Am rămas cu armata. Vreau să-l văd pe rus în față. Nu purtați nici-o grijă”.

Primul, cel mai greu pas era făcut.

De acum, Arcadie, era soldat.

A fost chemat și i s'a dat armă.

Instrucția a învățat-o Arcadie pe apucate. S'a înfrățit repede cu arma lui și cu mitraliera. A trecut dintr'odată la ținte mișcătoare. Se exersa pe avioanele rușești.

Numai că misiunea de curier i s'a părut lui Arcadie fără importanță. Și atunci, a alergat la comandantul lui să-l roage să-l treacă la compania de cercetare. Văzuse el că numai compania aceea îl va arunca mai curând în luptă. Și el dorea lupta. Oare, nu el scrisese părinților lui că vrea să-și înfigă sfredelul privirii lui în ochii turburați de sânge al bolșevicilor!?

ARCADIE FLOREA PRIMEȘTE BOTEZUL FOCULUI

Dorința lui Arcadie este împlinită și botezul focului nu întârzie. Batalionul a ajuns pe malul Nistrului. În ziua de 17 Iulie, la orele 3 după amiază, ba-

talionul 17 vânători de munte ia formația de luptă și pornește la atac.

„Eu, povestește Arcadie Florea, fiind de acum în compania de cercetare, am trecut Nistrul cu primele bărci. În imediata apropiere a Nistrului am dat de un rând de cazemate, unde s'au angajat lupte crâncene între noi și bolșevici. Bolșevicii s'au retras, parte din ei au fost luați prizonieri. Am cucerit primul rând de cazemate. Urcăm un deal, la poalele căruia la o distanță de 500 metri, am dat de alt rând de cazemate. În fața acestora am întâmpinat o rezistență și mare din partea inamicului. Am rezistat până la venirea grosului Pușcașii însă au fost siliți să se retragă în urma companiei de armament greu, în linia primă rămânând doar brandurile și mitralierele. Inamicul a deschis un foc violent asupra noastră cu toate armele automate și au pus în imobilitate pe încercătorii noștri dela branduri de a se ridica de jos. Văzând pericolul ce ne amenința, și că niciun încercător de la armele noastre nu cutează să se ridice de la pământ, m'am dus la brandul frunțașului Lelca să trag eu. Frunțașul mi-a spus cum se încarcă brandul, l-am încărcat și am tras asupra Rușilor. După câteva focuri bine țintite am pus pe Ruși în imposibilitate de a ne mai ataca, trebuind ei acum să stea culcați la pământ.

Încercătorii dela celelalte branduri ale noastre, observând că bolșevicii nu mai trag, s'au ridicat dela pământ și pornind atacul Rușii au fost nevoiți să se retragă. Luptele au durat două zile. În ziua de 19 Iulie am fost schimbați de Batalionul 13 vânători de munte, iar noi ne-am retras dincoace de Nistru, unde am luat parte la înmormântarea colonelului Rothenburg, căzut în luptele de la Ojev”.

Ascult pe Arcadie cum povestește simplu și potolit, ca și cum nu ar fi vorba despre el și-l văd în luptă, în care vitejia lui a atins culmi epice, încercând brandul tot așa de liniștit ca și aici, și trimițând Rușilor prin proiectil nimicitor, avertismentul vitejiei neamului românesc.

O RASPLATĂ BINEMERITATA

Soldatul voluntar, Arcadie Florea, în urma actului de vitejie săvârșit pe câmpul de onoare, este înaintat la gradul de fruntaș, ca o răsplată binemeritată dela Patrie.

Acest erou de legendă, nu se culcă pe laurii primei victorii. El se dorește mereu în prima linie de foc. Ura ce a încolțit în sufletul lui curat de copil, împotriva spurcărilor roșii, a prins rădăcini adânci. Inima lui nu-și va căpați liniștea decât în ziua când hidra bolșevică va ingenuchia umilită sub paloșul necruțător al oastei Domnului.

Cu brandul, cu mitraliera, cu arma lui dragă, el vrea să îngonească cât mai departe de granițele țării lui dușmanul pângăritor de altare strămoșești. De aceea, Arcadie cere și i se aprobă să însoțească din nou compania pe câmpul de bătaie.

PRIZONIER LA RUȘI

Compania se pregătește din nou pentru atac și după câteva zile trece din nou Nistrul și ia dispozitivul de luptă în primire.

Compania de cercetare intră în acțiune. Fruntașul Arcadie Florea este trimis cu grupa lui să cerceteze împrejurimile. Tărându-se pe coate, flăcăii cercetează metru cu metru și caută să pătrundă în taina lanurilor de grâu. Fiecare simte inamicul prin apropierea lui. Dar unde se ascunde!? Sarcină grea și chinuitoare. De undeva de prin prejuri încordarea auzului a prins un svon de glas.

— Sunt Rușii.

Micul grup a însemnat locul și a cotit spre dreapta. Arcadie în fruntea grupei lui își serpuștește mai departe ființa, numai ochi și urechi. Nici în partea aceasta nu se poate înainta. Zgomot de gamelă loviță de fierul baionetei îi spune lui că și aci Rușii sunt aproape.

Prima parte a misiunii lui este împlinită. Ordonă retragerea. Comandantul companiei lui îl așteaptă cu vești.

Prin șanțuri și cute de pământ, micul grup se îndreaptă spre ai lor.

Un răpăit scurt de mitralieră și o ploaie de gloanțe șuerătoare ce-au scormonit pământul în preajma lor, le vorbeste flăcăilor că au fost descoperiți.

Arcadie își încalzește mâna pe armă, își stăpânește oamenii și deschide focul.

Riposta vine din toate părțile. Sunt înconjurați.

Un moment, Arcadie, e desorientat. Inchide ochii și se vede prizonier. Un sentiment de revoltă nestăpânită i-a năpădit inima.

Decât prizonier, mai bine mort. Sare în picioare și sub ochii înmărmuriți ai camarazilor săi se năpustește spre primul grup de Ruși ce i-a răsărit în față.

Arma lui a isbit crunt, în frunte și baioneta lui a deschis drum de sânge prin gloata dușmanilor aiurită de atâta curaj.

Năprasnic și splendid trebuie să fi fost Arcadie în momentele acelea.

Cu hainele ciuruite de gloanțe, cu ochii ești din orbite și cu așbur cald de sânge dușman în nările dilatate, a ajuns Arcadie la comandantul său și și-a dat raportul.

Lupta începută astfel, continuă zile viitoare. Îl lăsăm pe Arcadie să povestească.

„După încercări mai puțin însemnate — respingând inamicul care se retrăgea în desordine, am ajuns la Bug. Am trecut și Bugul ne întâlnind prea mare rezistență, până la Nipru. Ajunși aci, am stat de pază pe malul

drept al Niprului la Nord de orașul Berislav. Am înfruntat mai multe atacuri îndârjite ale inamicului, care treceau neîncetat Niprul cu bărcile de partea noastră. După ce i-am respins cu focul nostru necruțător, am trecut și noi Niprul”.

DECORAT CU „VIRTUTEA MILITARĂ”

Pentru noile sale fapte de armă, de vitejie și de eroism, viteazul fruntaș voluntar este înaintat la gradul de caporal.

Hărțuind pe bolșevici neîncetat și fără pic de răgaz, Arcadie Florea ajunge împreună cu compania sa la Mariupol.

Comandantul companiei sale, plin de admirație pentru viteazul caporal, îl propune pentru a fi decorat cu cea mai mare distincție ce se poate da pe câmpul de bătaie gradelor inferioare: „Virtutea Militară”.

În urma acestei propuneri pe pieptul bravului caporal a fost prinsă „Virtutea Militară” cl. II-a.

Copilul acesta de 16 ani, și-a câștigat galoanele, decorația, în ureșul gloanțelor, și și-a plămădit suflet de bărbat în lupte crâncene. Ochii lui senini, iluminați de flacăra sfântă a patriotismului, au câștigat, deopotrivă, pe comandant și pe camarazii lui.

Fala companiei și a Țării, nu și-a precupețit niciodată viața.

Ca un crunt cavalier al vremilor trecute, ca un Buzescu sau ca un Mihalcea, îi plăcea să se arunce în luptă acolo unde pericolul era mai mare, să-și îmbărbăteze camarazii și să aducă pacnic în rândurile dușmane.

Trăia în el virtutea sulțarilor, a roșiorilor și a vânătorilor lui Mihnea!...

IN DRUM SPRE ȚARĂ

După luptele dela Mariupol Bat. 17 vânători de munte primește un repaus de trei săptămâni pentru odihnă și refacere. Cu toții așteptau dornici terminarea repausului pentru a porni din nou la luptă.

În timpul acesta batalionul este înștiințat că voluntarul Arcadie Florea nu are decât 16 ani și deci nu îndeplinește condițiunile legale pentru a putea fi încorporat.

Cu tot protestul caporalului erou și cu toată părerea de rău a comandantilor și camarazilor săi, caporalul Arcadie Florea trebuie să se despartă de arma lui dragă și să plece la Rîmnicul Vilcea.

Neamț, garnizoana batalionului, unde a primit ordinul de lăsa-re la vatră.

Oricine poate să-și imagineze căștigătoarea tragedie în care s'a răstăcut sufletul caporalului; erou, când a cetit ordinul ce-l despăr- tea pentru totdeauna de batalio- nul lui drag, de camarazii săi.

Prin mintea lui s'au perindat atunci frânturi de imagini culese în războiul trăit de el și lacrimi calde au venit să potolească su- fletul lui însetat de dragoste de țară.

IN MIJLOCUL ALOR SĂI

Cu mâinile încleștate pe tră- gaci, sfredelind orizontul, obosit și flămând, acoperit de pământ, fum, schije, răni și vântăi, în iureșul infernal al bă- tăliilor la care a luat parte, as- cultând muzica schijelor și a gloanțelor ce șuerau subțire și si- mistru și a obuzelor ce cădeau în cadență înspăimântătoare, vitea-zul erou prinde eroi, voluntarul caporal Arcadie Florea a luptat pe front 5 luni.

„Am făcut războiul 5 luni, povestește mai departe Arcadie. Am suportat orice greutate cu multă ușurință, am fost acoperit de pământ și rănit odată ușor. Haina mi-a fost ciuruită de gloanțe.

Două arme s'au sfărâmat în mâinile mele, dar nu m'am îngro- zit”.

La 28 Noembrie 1941, viteazul erou se întoarce la vatra părin- tească, cu conștiința împăcată, că atâta timp cât a avut ocazia să lupte pe front și-a făcut pe de- plin datoria.

Bucuria părinților nu a fost mică. În sat se răspândise vestea de mult, că Arcadie murise ca un erou în luptele de la Ojevo.

În zău de noapte când Ar-

cadie a bătut la poarta părinților lui, aceștia au iscodit multă vre- me pe străinul soldat ce-i deș- teptase la o oră atât de târzie.

Când s'au recunoscut, lacrimi fierbinți au glăsuț în ochi, vorba rămânând înodată în gâtleurile uscate de emoția revederii.

LA ȘCOALA

Eroul Arcadie Florea nu are timp de pierdut. După două zile de odihnă, se prezintă la liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava, al cărui elev a fost și se înscrie ca elev în clasa V-a.

De aci, între două lecții, elevul Arcadie urmărește cu gândul batalionului lui drag și se gân- dește cu emoție dacă are să fie primit într'un liceu militar ca bursier.

Îi este dragă cariera armelor și nu ar renunța la ea pentru ni- mic în lume.

RĂSPĂLATA

Eroul, Arcadie Florea, deși numai în vârstă de 16 ani, a luptat vitejește în actualul războiu și a luat parte la întreaga campanie din Ucraina ajungând până în Crimeea, dând dovadă nemaipomenită de curaj și stăr- nind admirația superiorilor și camarazilor săi de arme, pentru care, motiv a fost înaintat la gra- dul de fruntaș, apoi de caporal și decorat cu „Virtutea Militară” de războiu cl. II-a.

În adresa Batal. 17 vânători de munte, înaintată Liceului „Ște- fan cel Mare” din Suceava, se confirmă că „elevul Arcadie Florea în tot timpul campaniei din Ucraina până la Crimeea, a dovedit că la etatea de adoles- cent, cu o forță morală și o voin- ță de adevărat erou, a înfruntat toate greutățile fizice. A fost un

exemplu admirat tot timpul de noi ofițerii și de trupă, în mijlo- cul căreia a trăit, suportat și luptat, cu bravură și curaj, toate greutățile. Compania îl păstrează și astăzi ca un exemplu de eroism și este mândră că în mijlocul ei a luptat acest elev, ca un erou”.

Față de faptele de vitejie ale eroului Arcadie Florea, d. Gene- ral Guvernator, Corneliu Calo- tescu, a dispus să se dea elevu- lui erou 20.000 lei drept ajutor, să fie citat ca exemplu pe toate școlile și să fie internat pe sea- ma statului la băile Herculane pentru a se vindeca de reumatis- mul căpătat în timpul campaniei.

Tot odată, Cassa Națională de Economii și Cecuri Postale (CEC) Sucursala Cernăuți, a- flând de vitejia acestui copil al Bucovinei, l-a răsplătit cu un libret de economii, însoțit de o frumoasă scrisoare.

Și acum, când firul povestirilor viteazului Arcadie Florea s'a ter- minat, simți cum plutește în preajma ta siguranța zilelor vii- toare ale neamului românesc.

Intr'un copil de 16 ani s'a în- truchipat toate virtuțile unui neam întreg și numai ele au purtat acest tânăr vlăstar al nea- mului pe drumul biruinței.

Țara românească poate fi si- gură că apărută de astfel de eroi nu poate să piară și viitorul ce îl pregătesc brațele de oțel ce luptă la marginea de Răsărit a gleei strămoșești, nu va putea fi decât strălucit.

Arcadie Florea, caporal erou al batalionului 17 vânători de munte, ai scris o pagină măreață în istoria neamului tău. Patria și noi toți îți mulțumim și ne plecăm capul în fața ta, cinstin- du-te așa cum cinstim pe toți marii eroi ai neamului nostru!

VASILE PORUMBÎȚA

Un popor se naște și trăiește prin viforul de credință care suflă în piepturile și inimile celor de aceeași lege. Și moare atunci când liniștea nepăsării sau nevolniciei a golit trupurile de orice vlagă și a secăt sufletele de orice nădejde.

MAREȘAL ANTONESCU

POPAS LA MARGINILE CHIȘINĂULUI

Visternicienii care figurează în acte oficiale drept suburbie, nu e în realitate decât o mare periferie a orașului Chișinău.

Infățișarea caselor de o vechime socotită după rândurile de mușchi, crescute sub prispele înguste, străzile întortochiate și lipsite de respectiva aliniere, lipsa de pavaj și trotuare moștenită dela trecutele regimuri libertare și dela atotputința iudeo-comuniste. Deși e periferie, totuși seara, această așezare de oameni capătă un aspect de târg provincial. Același lătrat de câini, mai pronunțat ca în orice care suburbie a orașului, același orăcăit de broaște cuibărit în strandul lui „Ivancov” și aceleași sgomotoase cohorte de copii, ce se alungă unii pe alții prin norii de praf al ulițelor. Cu singura deosebire că locuitorii acestei așezări omenestii nu sunt țărani. Sunt muncitori orașeni, cu cravată la gât și cu pantalonii făcuți ferfeniți de grelele munci de peste zi.

Peste atmosfera rustică se lasă îndeseară mirosna orașenească a câtorva acordeoane, de prin cârciumile luminate cu gaz. Viața din această parte a orașului se

caracterizează printr'o modestie ciudată. Femeile care știu Dumnica să se îmbrace în rochii de o strictă conformitate cu moda, având totuși unele prelungiri laterale de poale, care ridică în schimb în cealaltă parte delicatul vestmânt femeesc, în zilele de lucru, purtând în picioare niște ciupici după care se țin cordele răspăluite de atâta mers, par mai degrabă într'un asemenea „neglijee” că-s în propria curte, deși se află tot pe stradă.

Pe cât e de mare gălăgia seara, pe atât e de adâncă tăcerea noptea în acest cartier al Chișinăului. Când locuiau evreii pe aici, străzile păreau un adevărat babilon de glasuri și romanțe graseiate. Lângă podul Bâului, evreii amestecați printre țărani ce veneau cu carele și cu roada la oraș, provocau o adevărată larmă, din care se puteau deosebi bocetele pruncilor, țipetele infuriate ale balabustelor și spumoasele perorații comerciale ale negustorilor de ce-reale.

Astăzi glasul jidovesc a amuțit, odată cu prăbușirea tuturor acelor maghernițe igrasioase, veritabile focare de infecție. Dimineața în schimb cântă cocoșii și se aude scârțâitul carelor țărănești, ce transportă cu smerenie și obligatoriu hrana pântecului orașenesc.

Seara, după ce acordeoanele cârciumelor își isprăvesc reperatoriul, încep cucuvaiele și liliacii, așezați pe câte o zdrăblă de zid, mirositor a funingine și a cărămidă arsă. E o mare liniște, o înfiorătoare liniște noptea în acest cartier, în care ziua dudulea pământul de atâta mișcare și viață.

OAMENII CU PAINEA IN BRAȚE

Muncitorii Visternicienilor sunt în majoritate tipografi, zidari, lăutari și birjari. Interesant să vezi în fiecare dimineață, cum tipografil pleacă la lucru cu pâinea subțioară. Se duc dimineața și vin seara.

Oamenii aceștia, cu priviri luți, culegători de manuscrise și de imprimate oficiale, ale căror degete nu mai obosesc zile în trei să tot alinte literele, dursușii și vingalacii, cei dinți cititori ai unei reviste sau al ziarului, protagoniștii acestei „arte negre” — cum a denumit-o cândva în niște însemnări personale Laforgue — sunt cetățeni de elită ai Visternicienilor. La sfârșitul zilei lucrătoare, în drum spre casă, trec pe la cârciuma din colț unde plătesc întotdeauna, ca să se îndrăvesc nească bând un păhăruț.

În casele lor de obicei acum

de vei găsi întotdeauna o soție și câțiva copii. În salonașul cu perdele transparente, întreținut curat de mâna gospodinei, vei putea observa pe peretele din fund un mare portret al stăpânilor casei, de pe vremea când într-o seară de sărbătoare s'au înțors dela cununie cu buchetele de ceară albă în piept. Mireasa poartă trena pe mâna stângă, iar bărbatul are guler tare, haină neagră și o frizură linsă cu briantină, nelipsind, bineînțeles, dedesupt și inscripția fostului fotograf Tașcher sau Ghișer. Incolo, un bufet demodat și o față de masă deobicei cu păsări și frunze țesute.

Tipografil, oamenii aceștia cu pâinea în brațe, legați cu trup și suflet de prețioasa lor meserie, n'au din partea vieții nici un prilej ca să mai poată „ciupi” ceva. Felul meseriei lor nu le oferă niciodată clipa unei lărgiri substanțiale de beneficiu material. Trăesc, cum s'ar spune, din leafă și peste leafă nu le mai cade „nici o mană din cer” cum le cade altora, bunăoară, birjarilor.

Birjarii, cu care sunt vecini și cu care adeseori se ceartă, fie din cauza unei vorbe spuse la repezeală, fie din cauza unei găini care a cotcodăcit în urechile doamnei birjere, au un câmp mai mare de activitate. Mai boeroși, fiindcă nu stau aplecați deasupra caselor cu lițere, mai înțepați la vorbă, fiindcă se plimbă tot timpul în aer liber și au de aface cu tot felul de călători, birjarii știu „să-și facă suma” și într'un timp mai scurt. Au această „mentalitate practică” dar ilegală, că decât zece călători proști la plată, mai bine doi și buni, cărora li se poate smulge cât poțtești. De aceea s'au învățat să măsoare călătorii pe deasupra, având o deosebită încredere în militari, și să știe a fi „ocupați”, atunci când pasagerul nu le convine.

Tipografil poartă pâinea la subțioară, birjarii o poartă sub capră... Tipografil, după ce-și bea cuvenitul păhăruț seara, se îndreaptă spre familiile lor bine dispuse. Birjarii după ce bea primul păhăruț mai vor să bea zece, grozav le place să-și lase talul în fața cărciumii, să se

„afume” bine și apoi să alinte cu ochi lacrimogeni toate „repezișurile” drăcoase ale acordeonistului lihnit de foame. În momentele acestea li se pare că birja lor hodorogită e chervan boeresc, cu spezeze de pluș și cu butuci de aramă la roți.

În astfel de momente să-ți arăte cine e Filimon birjarul, căruia Trancu-Iași i-a plătit odată 500 lei, pentru că l-a dus în zece minute la gară. Vorbesc despre cai, despre cele ce-au mai auzit prin oraș și miroase a băligar. Într'un târziu, când Visternice-niul se liniștește, se urcă boierește în fundul trăsurii și se lasă în voia calului, care-și duce direct acasă la iesle, lăsându-i să doarmă până dimineața, în propriile lor trăsură.

LA JUMĂTATE DE NOAPTE... LAUTARIII!

Dar abia s'au liniștit birjarii și cărciumele s'au închis și alte umbre își fac drum în tăcere prin întunerec, cu dibele subțioară. Sunt lăutarii restaurante-lor din centru, care își au locuințele tot pe alci.

Vin ospătați de prin localurile pe unde au cântat. Le sbârâie în urechi tot șiragul de tangouri și romanețe pe care le-au turnat fără nicio economie pe masa consumatorilor. Se îndreaptă spre casă în grupuri de câte 3-4, după cum li-e alcătuit tariful.

Pentru o sută de lei căpătată dela unul căruia i-a mers bine în ziua expirată au răs, s'au strâmbat, și-au rupt firele la arcuș și strunele la vioară, au țopăit și au suflat în saxofoane până li s'au umflat ochii în orbite.

Pentru altă sută (aceasta, bine înțeles, venită peste leafa primită dela proprietar) au plâns pe umerii viorilor sau și-au sângerat degetele în vioiciunea „Ciocârliei”.

Lăutarii Chișinăului știu să cânte frumos. Au momente când cântă foarte frumos. Își împletesc degetele negre în svăcnetul ariilor naționale turnând efluvii de sentiment în șuerul arcușului, pătrunzându-te.

Lăutarii aceștia cunosc foarte multe taine din viața fostilor oameni mari, care sosiți în Chi-

șinău, cu diferite socoteli, îndrăzneau să-și mai desfacă „legăturile oficiale”. Știu adorabil să tacă, dar sunt și mari maestri a povești.

Instrumentul muzical acasă pentru ei e o amintire tristă. Este prezența muncii grele de fiecare zi, de aceea numai când se toarce cântecul de pe strunele lui, cum storci mustul de pe o ciorchină împlinită, numai atunci încep să-și iubească vioara, pentru ca în pauze, s'o alinte ușor ca pe o iubită.

Negri i-a făcut Dumnezeu, dar zâmbetul li-e alb, chiar atunci când te fletează, când te linișesc, — când te răscolesc c'un fragment de arșiță muzicală. Poate dacă n'ar cânta pentru pâine, ar cânta mai frumos, dar poate n'ar cânta deloc și e mai rău. Sufletul Chișinăului are nevoie de muzică, așa cum ruinele au nevoie de verdețură ca să le acopere.

Vin lăutarii pe la miez de noapte acasă, purtând în spate toată greutatea muzicii, cu care au împrăștiat greutatea de pe sufletul altora.

Calcă încet, prin gropile ulițelor, merg ca niște umbre pe lângă ferestre, știu să vorbească foarte puțin, deschid singurii ușile dela casă, nu-și mai trezesc nevestele și se scufundă în visurile zilei de mâine.

Numai la geamul viorilor lor mai străjucește amintirea lungă a cântecului...

FETELE CARE ȘTIU SĂ PLÂNGĂ FRUMOS

Și totuși, după ora sosirii lăuturilor, viața în Visternice-ni nu adoarme cu desăvârșire. Deși e liniște, în care se aude până și răsufllarea frunzelor, totuși mai sunt suflete care nu dorm. La poarta unei case cu ferestrele în stradă, pe o bancă ascunsă după un salcâm, stau doi tineri îmbrățișați într'o putere ameită. Șoaptele lor nu se pot auzi, răbufnite din când în când ca niște suspine, dar gândurile lor se pot ghici.

Asta trebuie să fie d-ra Mara, arsă de soare ca o țigancă, cu ochii negri ca neghina, cu privirea amar de pătrunzătoare și cu fruntea întotdeauna mândră, fii-

ca bătrânului lăutar Mefodie; de un an de când umblă să se mărite și nu poate.

A ieșit în deseară în centru, s'a plimbat singură pe Alexandru, a răspuns cu îndârjire demonstrativă la toate căutăturile ce i s'au aruncat, fiindcă avea inima sdrobotită. Fiindcă ea știe cu ce gălăgie și-a putut coase rochița asta nouă și și-a putut cumpăra pantofii aceștia cu talpă de plută de trei degete.

A ieșit numai ca să nu piardă Duminica, deși ar fi trebuit să nu mai iasă, să stea acasă și să îngrijească de cei zece pui, pe care i-a scos cloșca în luna Iulie și care nu știu de ce, dar n'au crescut tocmai bine.

La șapte a plecat spre casă tot singură și amărâtă. S'a întâlnit pe drum cu prietena Elena, dar n'a stat, fiindcă n'o poate înghiți, prea se laudă cu feciorul birjarului Probeigolova. În schimb, l-a întâlnit la colț cu strada Bunei-Vestiri pe Mitea tipograful, elegant și cu frizura cărlionțată, întotdeauna servibil și bun dansator. De astă dată s'a bucurat mult.

Mitea a luat-o la braț cu vorbe frumoase, cu glume și cu toată naivitatea lui de dinainte de armată.

Așezați pe banca din fața lăutarului, dela ora 9 stau și tâlcuesc amândoi imposibilul. Stau îmbrățișați, fiindcă Mara nu vrea să-l piardă, iar Mitea nu pierde nimic din această îmbrățișare. Din fata șglobie dela început, Mara a devenit, spre miezul nopții, ursuză și scumpă la vorbă.

Prezența acestor două inimi în tăcerea ascuțită a Visterniceniilor, cu plânsul frumos al fetei, îmbrățișare o atmosferă romantică

printre ruinele înconjurătoare și obligă pe cel ce, din întâmplare, la ceasul acela a trecut pe acolo, să-și iutească pașii, pentru a nu stingheri momentele acestea explicative, poate primele și ultimele în tinerețea unei fete frumoase, dar sărace ca Mara. De altfel, tinerii nici n'au observat trecătorul.

Dimineața, Visterniceniul re-întră în haina lui de mahala. Incepe șgomotul pe străzi, uruitul căruțelor, cântecul cocoșilor și numai lăutarii dorm.

La 7, muncitorii pornesc la lucru, cu pâinea subțioară și înzdrăveniți pentru încă o zi de trudă. Tot în pragul caselor tipă copiii și femeile.

Dar toată lumea poartă pe frunte pecetea sacră a muncii anonime și spornică, care deși e condiționată de zilnica bucată de pâine, totuși e munca cea adevărată, care susținută cu însuflețire și pricepere, n'are nevoie de trâmbița superficialității.

Visterniceni, înainte de a fi o cetate a muncitorilor și a acor-deonului, e un vast șantier de eforturi sufletești, talmăcite în muncă fizică.

Munca aici e o naturalețe, nu o obligație. Nimeni nu se plânge de ea, dar nimeni nici nu se laudă cu ea, fiindcă născută dintr'o cuviincioasă modestie răsfrântă și în felul cum înțeleg oamenii aceștia să-și ducă viața.

Până și copiii mici n'au alte orizonturi decât cele ale muncii părintești. Odată cu dispariția evreilor dintre zidurile Visterniceniilor, cu toate ruinele lui de astăzi și cu toate rănilor pe care le-au lăsat bolșevicii în drăcească și vremelnica lor stăpânire de un an, sufletul viu al brațelor încordate poate astăzi să se des-

văluie în adevărata lui măreție. Această energie fizică a locuitorilor din Visterniceni trebuie folosită cât se poate de mult, fiindcă ei o dăruiesc cu toată lărgimea cuvenită.

La ei, știu să cânte viorile, dar știu să cânte grumajii prinși în eforturile de înlăturare a spiriteiului distructiv profesat de bolșevici, așigat în fapta mirositoare a scrum, pe care o vedem la fiecare pas.

MALINA MARE

Malina Mare începe de pe linia închisorii centrale. — opera țarismului pompos, astăzi distrusă de cei ce au distrus și tronul țarilor — și se prelungește spre Sud și Est.

E o periferie departe de centrul orașului, ca gândul bun de faptă, cu case mici ca niște cutii cu sardale, cu oameni nepăsători, dornici de petrecere și cântec, cu femei frumoase și dispuse întotdeauna a săruta buze arzătoare, cu copii închiși înăuntrul conștiințelor prea mult dezvoltate în raport cu vârsta, cu gemurile încadrate de perdele cafenii, cu prispe pardosite în scândură afară, pe care întotdeauna vei putea să mângâi un câine flămând și lenș, cu oaie însărcinată, în sfârșit, cu foarte multe lutării, proiectate pe relieful monoton al împrejurimilor, ca niște amprente digitale pe un guler scrob și alb ca măduva socului.

Malina Mare e un fel de Gopher-Paerie a lui Sinclair Lewis, numai că sub celălalt revers, aceeași liniște ca acolo, numai cu o viață interioară mai pronunțată. Găsești și aici pe Axel Egge, cu numele însă de Sofronie Ivanovici, găsești și aici pe Mary Elen Wilks cu porecla de Maria Evgrofovna Bakulin și ca și Carol Milford descoperi la fiecare încrucișare de uliți, oameni pe care nu i-ai mai întâlnit niciodată, lipsiți de prestanța unei craveți bine încheată și cu o vorbă-ursuză și parcă provocatoare.

Dar ceea ce fi dă lumină primăvara acestui pumn de pământ, sprijinit pe două piscuri, sunt boschetele de liliac parfumat, din care se ramifică în spre seară grămețile de confetti ale

violetului pal. Brațe de flori, de verbine, ca niște mărgele de apă, le observi în fiecare geam, în fiecare curte acoperită de iarbă și sădită cu ceapă proaspătă, culoarea cerului pur o recunoști în palmele purtătoare de liliac ale fetelor cu sandale rupte în picioare sau cu galoși găuriți.

SUNĂ MUZICUȚA

Locuitorii acestui cartier original al Chișinăului, se simt legați între ei printr-o tradiție neclătinată de timp.

Vin în oraș dimineața, pe răcoare, ca s'apuce ceva de lucru, fiindcă au nevoie de hrană și niciodată unul singur nu primește oferta, până când nu trage cu el încă doi-trei prieteni. Iși apără familia cu o înverșunare până la cuțit, pe care au fost cazuri când l-au implântat fără niciun scrupul de conștiință. Și e de mirare de ce le apără, fiindcă sunt cruzi în dragoste și întunecați la vorbă, iar femeile nu sunt indispușe a-și înșela.

Tineretul cu capetele goale și cu piepturile goale, se strânge seara în cârciumile familiare și bea vin prost, mirositor a doagă și apă oțetită, până când în cele din urmă alcoolul li se urcă la cap și atunci pun muzicuța la gură, și'n timp ce unul strânge mai avan piticul instrument între degete și suflă cu fălcile umflate, ceilalți prind a plânge pentru păcate, pentru amintiri, pentru dureri... Dacă începe râsul, însemnează că se va întâmpla ceva. Insemnează că s'a strecurat printre ei o persoană străină, venită dela oraș, pe care o persiflează, pe care chiar o sculpă și e de ajuns ca străinul să-și șteargă insulta lichidă, ca toți să tabere asupra lui, sub pretențiunea că le-a fost ofensată persoana.

Alteori, când n'au parole să bea, se apropie de străinul cuminte, căzut din înămplare în apropierea lor, să-i ofere să cumpere ceva care costă cinci kilograme de vin și în caz de refuz, trebuie să-și primească doza de răfuială pugilistică.

Se întâmplă câte odată că flăcăii aceștia, fiecare un câte o clasă de liceu, îndeajuns ca să se creadă mai sus decât salahorul

obișnuit, nu fac nimic toată ziua, tolăniți la umbra nucilor și salcâmlor bătrâni, visează întreaga zi fără nicio grijă de mâine.

Formează toți un fel de boemă, în care epavele și-au găsit cu greu un punct de reazăm sub picioare și când au venit bolșevicii, aceștia au crezut că vor stăpâni întreg orașul, dar realitățile i-au desmintit și nu s'au ales decât cu două sau trei săptămâni petrecute în apartamentele elegante ale refugiaților.

Boemii aceștia, incurabili, visători, dispunând de o forță fizică de tauri, sunt extrem de vanitoși, din care cauză stau izolați de lumea ce nu-i poate

considera decât așa cum sunt. Nici nu cer dela nimeni nimic, dar nici nu dau.

DRAGOSTEA ASPRĂ CA GRESIA

Dragostea în Malina Mare e aspră, poruncitoare, lipovenească. Slavci a simțit c'o iubește pe Marusea, cea care-și scoate boțurile de gazetă din păr numai când pleacă în oraș, pentru a-și întreține astfel permanentul, o ia frumos într'o seară la plimbare pe ulița Largă, îi strânge între labele lui de urs umerii fini, o privește crunt în ochi și-i spune:

— Marusca, tu trebuie să mă iubești!

Scurt, poruncitor. Fata l-ar iubi cu dragă inimă, dar Slavci nu are pe el decât o pe-

reche de pantaloni necălcați, de culoarea oului de rață și o tabacheră cu medalioul lui Gustav Froelich, primită în dar — zice el — dela un prieten. Și atunci, în spre seară, împreună cu nedespărțita ei prietenă Dunca, după cuvenitele pregătiri în fața oglinzii cu intermitențe oblice ce-i dilată ochii și nasul, Marusea și Dunca, apar pe Alexandru cel Bun și se plimbă dela un capăt la altul al bulevardului. Rămâi fascinat de prospețimea și simplitatea lor frumoasă. Le cauți cu ochii și ele-ți răspund, nu josnic și speculativ, ci setos, luminos, sincer, amar de sincer.

Și când te oprești în fața lor, fără să le cunoști și le întrebi cu voce hotărâtă, dar îmbrăcată într'un abur emotiv:

— Domnișoarelor, de unde ați apărut, c'ați uimit pe toți trecătorii? — să le vezi cât de sincer îți înțeleg emoția, cât de mult se apropie de bucuria lor, cât de atent și de ascuțit te ascultă atunci când începi, după prezentările de rigoare, să le vorbești duios despre Chișinăul acesta cu atâtea comori, despre întâmplările zilei, despre finețea liliacului, când glumești frumos și când te referi delicat la propria lor persoană.

Spune-le ceva frumos, serios, fă-le să înțeleagă cecece nu pot găsi pe buzele oricăruia, dă-le mireasma unei picături de identificare cu bucuriile primăverii, scoate-le în evidență propriul lor suflet, fă-le să simtă că sunt și ele capabile de lucruri mari, toarnă-le cu vorbe alese și prietenești esența rosturilor lor pe lume și ai să vezi că nu te vor uita niciodată.

Te vor urmări să le mai vorbești, fiind în stare să meargă după tine până'n fundul pământului.

UNUL CARE L-A VĂZUT PE DUMNEZEU

Din Malina Mare pornesc cele mai fantastice preziceri și acolo se găsesc foarte mulți, care stau de vorbă, noaptea în vis, cu Dumnezeu.

Unul din ei ne-a venit într'o zi la redacție.

— L-am văzut astănoapte pe

Dumnezeu și mi-a spus că anul acesta se termină războiul. Va fi curând o bătălie mare, care va înfrânge toată puterea bolșevicilor.

— Cum l-ai văzut, domnule, ia judecă bine, poate numai îți se pare?

— Cuvintele lui Dumnezeu și acum le am în urechi. Se făcea că plouase foarte tare, curgeau șuvoaiele pe străzi și nu putea lumea să treacă pe celelalte trotuare. Când s'a ivit soarele în urma ploii, un fel de curcubeu mareț s'a arătat și în mijlocul lui Dumnezeu, bătrân, așa cum e zugrăvit în biserici, m'a chemat cu degetul și mi-a spus:

— Zi oamenilor că vor sfârși

în curând cu războiul. Să slujească în biserici cât mai mult și să tragă nădejdie. Va fi o bătălie mare, după care puterea bolșevicilor va fi înfrântă. Mi-a spus multe din viața mea, eu am rămas uimit și după ce m'am aplecat cu fața la pământ, curcubeul a dispărut, dar a dispărut și moșneagul și eu m'am trezit. Am venit să vă spun”.

Astfel de svonuri sunt bune, dar sunt prin Mala Malina și alți „prezicători”, care visează și lucruri rele. Aceștia nu vin să le spună la redacție, le șoptesc la vecini, dela vecini ajung la piață și din piață „prezicătorii” se trezesc la Curtea Marțială.

Malina Mare, cartierul acesta

bătrân al Chișinăului, a intrat de mult în grija autorităților, care știu să smulgă din visătoarea le-neviei pe tinerii cu mustață moșjukineană și pe fetele cu vreo douăzeci de gazete boțite în păr, aducându-i la educația extrascolară. Acolo se dovedesc a fi elemente foarte bune, fiindcă puși sub disciplina vremurilor de astăzi, știu să muncească și să fie folositori.

Mahalaua verbinelor Chișinăului e un colț de lume, unde oamenii mai cred că viața e numai în parfumul florilor și'n obligația cerului de a-și întreține crea-turile fără grija zilei de mâine.

SERGIU MATEI NICA

OCROTITOAREA CELOR UMILI:

DOAMNA MARIA MAREȘAL ANTONESCU

Vremurile prin care trece întreaga omenire sunt vremuri grele, vremuri de încleștare, care ne zguduie pe toți.

Dar nici în aceste timpuri de grea cumpănă, când Neamul nostru se reînaltă pe temelii de luptă, de sânge și de suferință, — Dumnezeu nu ne-a uitat. Odată mai mult, El a trimis printre noi îngerul alinării, îngerul care șterge cu năframa blândeții lacrimile, care alină durerile și care împarte pâine flămânzilor.

Înălțând crucea albastră a „Consiliului de Patronaj“ — adică a ajutorării celor mulți, — Doamna Maria Mareșal Antonescu a înțeles, dela început, rostul ajutorării aproapelui, după fermecata pildă a bunului Samaritean.

Să nu cunoști oboseala, să nu dai înapoi dela nici o greutate, să nu te înspăimânte nimic atunci când știi că ajutorul tău este așteptat de mânuțele fragede ale copilașilor orfani, de oftatul văduvei, de suferința bătrânilor...

Iată poruncile milosteniei rămase dela Isus și iată ce a înțeles, dela început, că trebuie să facă soția celui dintâi dintre ostașii țării.

Pornind pe drumul ajutorării multimilor românești, Doamna Maria Mareșal Antonescu n'a uitat pe nimeni din cei cari au nevoie de ajutor. În primul rând, gândul Domniei Sale s'a îndreptat, cu nespusă iubire — cum de altfel, gândurile noastre, ale tuturor, trebuie să se îndrepte — spre ostașii noștri, cari luptă cu atâta vitejie în Răsărit și spre familiile acestor luptători.

Dela 6 Septembrie 1942 și până la 1 Aprilie 1942, s'au trimis pe front soldaților daruri în preț de aproape 78 milioane de lei, — bani strânși de „Consiliul de Patronaj“.

Sute de mii de pachete cu hrană, țigări, săpun, lăneturi, zahăr, cărți poștale și altele au fost împărțite dragilor noștri soldați.

Numai cu prilejul sfintei sărbători a Nașterii Domnului, de anul trecut, au fost trimise — prin grija părintească a Doamnei Maria Mareșal Antonescu — 17 milioane de pachete soldaților de peste Nistru, iar de Sfintele Paști ale anului trecut s'au împărțit unităților 500.000 de țigări pentru soldați, 50.000 de țigări pentru ofițeri, 60.000 de ouă roșii și 2.500 de cozonaci pentru soldați.

Neobosită, privirea caldă și cuvintele îmbărbătătoare ale Doamnei Maria Mareșal Antonescu s'au aplecat, tot timpul, asupra răniților.

Consiliul de Patronaj — adevărat stup de harnice albine — a clădit nenumărate spitale, a refăcut altele vechi, a dăruit case ostașilor cari și-au risipit sângele pentru Patrie.

Numai răniților ieșiți din spitale le-au fost împărțite aproape 17 milioane de lei. Aproape că nu este gară, în care ostașul ieșit din spital sau înapoiat de pe front și în drum spre casă, să nu găsească un ceaiu, o mâncare caldă, o bucată de pâine. Pretutindeni, doamnele din Consiliul de Patronaj — îmbrăcate în vestminte albe împodobite cu cruciulița albastră — sunt gata să sară în ajutorul invalizilor, al orfanilor și al văduvelor.

Dacă vreunul dintre dumneavoastră, dragi cititori, ar merge să vadă chipul minunat în care sunt îngrijiți micii orfani în clădirile strălucind de curățenie ale „Consiliului

de Patronaj” ar avea în fața ochilor cea mai frumoasă și mai mișcătoare icoană a înfrângerii irilor de neprețuit ale „Consiliului de Patronaj”.

Și dacă toți acești orfani sunt încă prea mici pentru a-și putea da seama de frumusețea cu adevărat creștinească a muncii fără de preget făcută de Doamna Maria Mareșal Antonescu, — laudele și recunoștința ostașilor cari au avut norocul să fie oblăduiți de „Consiliul de Patronaj”, sunt cea mai de preț recunoaștere ce se poate aduce străduințelor tovarășei de viață a Conducătorului.

O ȘCOALĂ DE MISIONARE

In grija de fiecare clipă a Mareșalului nostru pentru popor, a răsărit școala de Misionare dela Brașov.

Conducerea acestei școale menită să ajute, ridicarea femeii dela sate, a fost încredințată neobositei Doamne Sanda I. Mateiu, pe care o cunoaștem din scrisul la pagina Femeii din Cuvântul Mareșalului.

Un popor nu poate dăinui printre popoarele vrednice ale lumii dacă nu are o pregătire aleasă a femeii.

Un popor atâta prețuește în lume, de câtă valoare, de câtă putere de virtute dă dovadă femeia acelui popor.

Dacă mama nu cunoaște cele ce se cuvin să știe pentru ea, atunci copilului ce învățătură-i va da. O poveste spune dând pildă tot mai despre virtutea femeii, cheazășie a bunei creșteri a copiilor că era odată văduva unui pădurar, care avea 4 copii. La casa ei ascunsă în desișul codrului, într-o seară, s'a abătut din drum un vânător necunoscut, rătăcit, care-i ceru adăpost. Era împăratul aceluia ținut.

Că intrând el în vorbă cu copiii, le-a auzit povestind legende vietești de ale poporului, i-a văzut ajutând mamei la trebui fără să cârtească, i-a auzit spunându-și rugăciunea la culcare și la sculare și a cunoscut că mama lor le era învățătorul, întrucât ei nu aveau încă vârsta de școală.

Minunat de această descoperire, își zise împăratul: „Dacă toate

femeile țării mele ar fi ca aceasta, nu m'aș teme de vrăjmași.

Mai ales în ce privește sufletul care a fost în ultima vreme atât de pustiit de pacostea necredinței, femeia poate avea în familie și într-o țară un rol hotărîtor.

De pregătirea sufletului atarnă viața viitoare a omului. Acel ce pe lumea aceasta trăiește în întuneric, în besnă va trăi și pe lumea cealaltă.

Prin școala de Misionare, Mareșalul nostru, vrea să pregătească femeia mai ales în ce privește sufletul, credința. La sate, ca și la orașe, se găsesc atâtea secte religioase, care n'au avut altceva de lucrat decât să zăpăcească mintea celor slabi de înțeles. Iar Dumnezeu, care a lăsat ca numai într'un fel să fie înțeleasă învățătura Lui, se supără și ne pedepsește cu seceta, cu foamete, cu războaie, etc.

Femeia, ca una ce este mai apropiată de sufletul copilului și al celor dimprejur, poate înrâuri în bine sau în rău asupra lor.

În acest scop, tinerele ce se vor pregăti în această școală, au fost

alese dintre cele mai harnice, mai pricepute, și mai evlavioase dela sate. Ele vor fi îndrumate în spre tot ceea ce poate împodobi sufletul femeii bine pregătită pentru viață. Acolo vor deprinde meșteșugul de a fi harnice gospodine, de a preîntâmpina boalele și a le vindeca și mai ales vor învăța să se roage și să trăiască după învățătura religiei noastre creștine ortodoxe.

Toate cele de aici sunt trecătoare, numai puterea lui Dumnezeu e veșnică.

După această veșnicie trebuie să alerge omul de când se naște până e chemat din cele pământești; iar pe aceea să și-o pregătească a o trăi într-o bucurie sfântă și neperitoare.

Tinerele noastre Misionare își vor îndruma dela început pașii către o viață de curățenie și înălțare sufletească.

Reintrate în satele de unde au plecat, ele vor fi pentru celelalte femei, încă un imbold la munca orânduită, la buna creștere a copiilor, la cunoașterea și întărirea boalelor, vor fi exemple de osardie pentru cunoașterea învățăturilor Mântuitorului, după îndemnul preoților, vor fi pildă de trăire în viața creștinească.

Atunci când toate femeile satorilor noastre vor ajunge să trăiască după cum vremurile și Mareșalul nostru o cer, vom putea spune că am ajuns la treapta de cuminenție, pricepere și învățătură, încât să putem sta cu cinste în rândul popoarelor vrednice.

In seară blând, sub cer răsună,
Glas de colind și voie bună:
— Sculați, sculați, voi boieri mari,
Domni luminați și gospodari,
Că v'au venit colindători
De bună veste purtători,
Din lunci, din văi, din albe creste,
Râd clopoței de stea 'n fereste:

Leroi, Ler,
Cobori din cer
La noi, păstori
De vechi comori,
In sate albe,
Florile dalbe!...

In noaptea sfântă noi venim,
Pe Dumnezeu să-l preamărim.
Că s'a îndurat măritul Ler,
Ne-a hărăzit stea sfântă 'n cer
Și pe-o colibă albă 'n seară,
Luceafărul s'aprinde 'n țară.

Leroi, Ler,
Cobori din cer,
Cu sfântul har,
La noi, plugari,
In case albe,
Florile dalbe!...

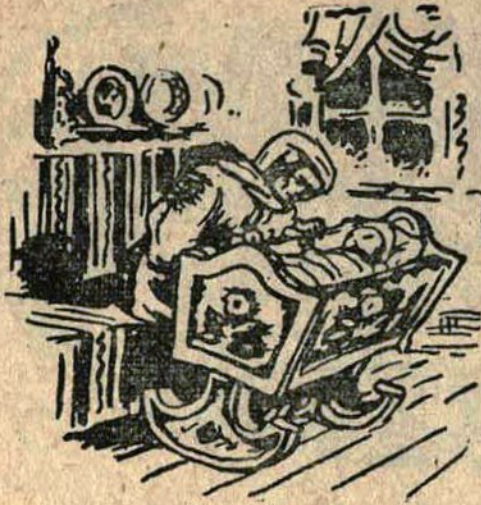
O stea albastră ne arată,
La o fereastră luminată,
Precum veghează la icoană,
Inger de pază—blânda mamă,
Pe Făt-Frumos, pruncul ei sfânt:
E pace 'n cer și pe pământ!...

Leroi, Ler,
Inger din cer:
Maică sfântă,
Plângi și-ți cântă
Pruncu 'n albie,
Florile dalbe!...

In leagăn dulce, leagăn lin,
Incins în scutece de in,
Blând pruncul doarme și visează,
Pe fruntea-i albă, nimb de rază,
Dormi, Făt-Frumos, lângă Isus!
Lumină jos, lumină sus...

Leroi, Ler,
Fii pază 'n cer,
Și pe pământ,
Pruncului Sfânt
Ce doarme 'n albie.
Florile dalbe!...

I-rivește dragă maica Lui,
Obrajii—fraga câmpului,

La păru-i galben, spic de soare,
La ochi albaștri, de cicoare:
Luceferi jos, luceferi sus,
Dormi, Făt-Frumos, lângă Isus!

Leroi, Ler,
Fii pază 'n cer,
Și pe pământ,
Pruncului Sfânt
Ce doarme 'n albie,
Florile dalbe!...

In noapte arde steaua sfântă,
Măicuța lângă leagăn cântă:
— Dormi, puiul mamei, nani, nani.
Vor trece 'n sbor de vultur anii;
Să crești viteaz, fulger să scaperi,
Hotarul Țării, sfânt, să-l aperi:

Pentru Credință,
Neam și Cruce,
La biruință,
Te vei duce,
Sub steag în salbe,
Florile dalbe!...

In noaptea albă, noi pornim,
Minunea sfântă s'o vestim:
Venim din Țara cea de jos,
Să-l preamărim pe Făt-Frumos.
Ca la hotar de Răsărit,
Minunea sfântă s'a plinit!
Ș'n sate albe și prin lunci
Se bucură bătrâni și prunci!...

Leroi, Ler,
Veghează 'n cer,
Și pe pământ,
Hotarul sfânt:
La pietre albe
Florile dalbe!...

Venim din Țara cea de sus,
Să-l proslăvim pe Isus,
Mărită steaua ni s'avântă,
In noapte glas de îngeri cântă.
Să ne 'ntregească Cel de sus
Hotarul sfânt dela Apus!

Mărite Ler,
Slăvim în cer,
Pe Isus, pe Făt-Frumos:
Minune sus, minune jos.
La vetre albe,
Florile dalbe!

In veac de veac și ani de ani,
Noi — neam de dac și de romani.
Copii creștini, colindători
Vă vom veni, la cântători,
Cu steaua albă la fereste,
Să vă aducem buna-veste:

Leroi, Ler,
Pace în cer,
Și pe pământ,
Luceafăr sfânt,
La vetre albe,
Florile dalbe!...

ION BUZDUGAN

GUVERNUL SI ADMINISTRAȚIA ȚĂRII

Toată lumea știe astăzi câtă grijă și câtă dragoste pentru bunul mers al treburilor țării are Guvernul Domnului Mareșal Antonescu.

Grija Conducătorului, care e totdeauna grija Guvernului, nu se îndepărtează niciun moment de nevoile locuitorilor, de necazurile sau de treburile lor.

Iată că și în ceea ce privește conducerea administrațiilor locale (comune, preturi sau prefecturi), mai marii noștri înțeleg să vină cu o seamă de lucruri noi căutând să îmbunătățească, pe cât este cu putință, mersul treburilor.

Știți și d-voastră, iubiți cetitori, cât de greu mergeau toate până acum, din cauză că atunci când un slujbaş al Statului săvârșea o greșală, el nu putea fi tras la răspundere, căci avea la îndemână o mulțime de mijloace ca să dovedească ușor că nu este de vină, ci că alții sunt vinovați de greșala lui.

Astăzi lucrul acesta nu mai este cu putință. Fiecare trebuie să răspundă de munca sa, dela prefect și până la notarul satului.

Și pentru că veni vorba de prefect, trebuie să vă spun că, Guvernul, gândindu-se că într'un județ prefectul este cel mai mare slujbaş, el înfățișând însuși guvernul, a înțeles să-i dea puteri cât mai mari, pentru a putea deslega singur, la fața locului, orice chestiune și pentru a putea îndrepta și repara orice nedreptate sau orice stare proastă de lucruri. În acelaș timp i s'au dat prefectului puteri asupra tuturor slujbașilor din județ, indiferent ministerul din care face parte. Nu se poate amesteca însă în armată, în justiție și în școlile înalte (universități), care se conduc singure după îndrumările ce le vin dela București.

Pentru a putea îndeplini toate aceste noi sarcini ce i s'au dat, prefectul urmează a fi ajutat, cu sfaturi doar, de un consiliu numit Consiliul de colaborare (sfat de conlucrare).

În afară de aceasta, însă, Guvernul a înțeles să arate tuturor slujbașilor că pentru a ști să administreze bine, trebuie să poți gândi, adică să ai un cap sănătos care să te poată conduce pe tine însuși pe drumuri drepte, pentru ca astfel să poți conduce și tu pe alții. Nu se poate îngădui ca un slujbaş al Statului să ia măsuri pripite, lipsite de judecată sau pornite din patimă.

În acelaș timp Guvernul a arătat slujbașilor că au datoria să lucreze. Căci nu se poate pricepe cum ar vrea cineva să conducă, deci să orânduiască și să supravegheze lucrul altora, dacă el singur nu știe sau nu e în stare să muncească. Iar munca slujbașului din primării, preturi sau prefecturi, nu trebuie să mai fie făcută ca până acum, doar în cancelarie. Căci nici comuna, nici plasa și nici județul nu pot fi cunoscute dela masa de lucru. Pentru a-i cunoaște pe cei ce-i conduci, trebuie să ieși în mijlocul lor. Să pleci urechea la păsurile lor, la nevoile lor, să vezi greutățile în care se zbat și, dacă este cazul, să-ți dai singur seama de nedreptățile ce li se fac. Căci numai așa măsurile de îndreptare vor putea fi aplicate fără nicio șovăire, cât mai neîntârziat, și numai așa slujbașul va putea să facă practică, adică să capete cât mai multe cunoștințe în ceea ce privește slujba sa.

Pentru atingerea acestor țeluri, s'a căutat să se asigure traiul slujbașului printr'o leafă cât mai bună, care să-i îngăduie să muncească în liniște și să fie cinstit. S'au mărit lefurile primarilor pentru a li se putea cere o muncă mai mare decât cea pe care o făceau până acum.

Starea bănească a administrațiilor locale a fost și ea îmbunătățită. Veniturile lor nu vor mai merge, ca până acum, în cea mai mare măsură, în bugetul general al Statului, ci vor fi lăsate pentru îndeplinirea nevoilor locului, pentru reparații, clădiri, drumuri și pentru tot ceea ce nu se putea face mai înainte din cauza lipsei de bani sau din cauza greutatea cu care se dădea deslegare pentru cheltuirea oricărei sume în folosul unei astfel de administrații locale.

Pentru ca slujbașul să poată ieși însă pe teren, este nevoie ca el să aibă timp pentru aceasta. Căci dacă lucrările de cancelarie vor fi prea numeroase și-l vor ocupa tot timpul, firesc este ca el să nu mai poată părăsi cancelaria și să nu poată veni în mijlocul poporului, acolo unde-l așteaptă spre deslegare atâtea și atâtea nevoi și unde de altfel însuși ordinul Guvernului îi obligă să se găsească. Și pentru a ușura slujbașului această sarcină, Ministerul de Interne a luat hotărârea de a micșora cât mai mult numărul lucrărilor de cancelarie, făcând o nouă ordine în ținerea lor și înțelegând că numai ast-

fel se poate îndeplini porunca Domnului Mareșal Antonescu, care, după ce spune că este un „dușman al dosarelor”, continuă cu ordinul: *„In schimb cer ca să se lucreze cât mai mult pe teren”*.

Ați văzut, iubii cititori, câte lucruri importante s'au făcut până acum, numai și numai ca treburile, mai ales la sate, să poată merge mai bine decât până acum.

Domnul Mareșal Ion Antonescu și Guvernul țării nu vor să mai afle funcționari cari nu-și fac datoria sau cari nu-și înțeleg menirea lor. Pentru aceasta, și pentru binele obștesc, s'au luat toate măsurile pe care vi le-am arătat în rândurile de mai sus.

Trebuie să înțelegeți însă că și noi suntem datori să ne supunem cărmuirii și să dăm ascultare sfaturilor ce ni se dau, căci ea cunoaște lucrurile mai bine decât noi.

Și apoi, numai astfel putem ușura rostul conducătorilor și da dovadă că toți, delamic la mare, am înțeles gândul frumos al Guvernului în ceea ce privește mersul treburilor în administrație.

„Noi am fost poartă de suferință a Europei din răsărit și din trupul nostru, veac de veac, am însăilat, durere de durere, nedreptate de nedreptate, cu credința în Dumnezeu și în dreptatea noastră, care din veac în veac ne-a spălat suferința și ne-a ridicat fruntea și drepturile.

Acelaș sânge care s'a ridicat de atâtea ori pe aceste creste ca să le apere, acelaș sânge se luptă azi pe țărmul Mării Negre, pentruca acolo să ne apere credința și drepturile.

Iar când războiul se va sfârși, veți vedea, săteni dragi, că pentru voi ați luptat. Dreptatea Neamului a voastră va fi.

Ridicarea Neamului pe voi vă va ridica.

Nu poate să existe gând național și faptă pentru Neam care să nu fie închinată țărânimii.

Și nu poate să fie dreptate socială și gând de îndreptare a ordinii Neamului, fără ca să vă ridice pe voi, puterea noastră de totdeauna”.

(PROF. MIHAI ANTONESCU)

ȚARA CRIȘURILOR

Crișana se numește ținutul brăzdat de apele celor trei Crișuri: Crișul Repede, Crișul Alb și Crișul Negru, care isvorăsc din Munții Bihorului și din Munții Apuseni, coborând departe spre câmpie și — după ce își împreunează apele — se revarsă în Tisa.

„Crișana” este cea mai veche numire a acestui ținut, și e de obârșie latină. Ea vine dela cuvântul Criș, care în latinește se numea Crisia. De altfel, o mulțime de numiri de munți, ape și localități folosite azi — și moștenite așa din negura veacurilor — sunt latinești și se găsesc la fel în cele mai vechi urme și documente. Așa avem: muntele Cucurbita, muntele Găina, sau nume de localități ca: Lupoia, Petroasa, Petrani, Valea-Mare, Aușeu, Vadu, Vintere, Valea Neagră, Petrileni, Gurani, Câmp, Ginta, Subpiatra, Albiș, Câmpuri, Negru, Josani, Delani, Albești, Luneșoara, Cornișel și multe altele, toate rămase de pe vremea stăpânirii romane.

Aceasta dovedește că ținutul Crișana a fost o provincie latină, unde poporul român s'a format dela început din amestecul Romanilor cu Dacii. Aceștia din urmă erau singurii locuitori și stăpâni ai Crișanei până la venirea legiunilor romane ale Împăratului Traian, care s'au întins și dincolo de Tisa, unde locuia un popor mic numit Jazigii.

Dela istoricii de demult ne-au rămas dovezi scrise, cum că Dacii erau un popor harnic și viteaz, care se îndeletnicea cu agricultura, viticultura, creșterea animalelor, cu

meseriile casnice și își făceau singuri îmbrăcăminte frumoasă și unelte. Dacilor le plăcea să trăiască liberi. De aceea erau gata să piară mai bine toți, decât să fie supuși de alte popoare și să ajungă robi.

După înfrângerea Dacilor de către Împăratul Traian, Crișana a aparținut Împărăției Romane. Pe pământul ei locuiau atunci Dacii și legionarii romani liberi, care aveau menirea de apărători ai hotarelor bine întărite. Românii din Crișana au moștenit până azi însușirile sufletești și trăsăturile trupești ale Dacilor și Romanilor, care au strămășii lor.

Crișana a fost leagăn românesc. Aci s'a născut — în al doilea veac după Christos — și a înflorit până azi viața românească, biruind toate vitregiile și năvălirile străine din care a ieșit și mai puternică. Și va dăinui în vecii vecilor.

Din vechi timpuri, Crișana își avea Domnitorii ei, cu scaun în cetatea Bihor ale cărei urme se păstrează și azi în apropiere de Oradea, în partea dinspre miază-noapte, lângă comuna Bihor. Intemeietorul dinastiei domnitoare daco-romane a Crișanei a fost Ducele Morut, care a murit pe la anul 460. El s'a luptat contra Hunilor, dar în urmă s'a înțeles că regele Atila, domnind mai departe pașnic. Cel din urmă domnitor daco-roman al Crișanei a fost Ducele Menumorut — urmaș de-a șaptea spiță al lui Morut — care se afla aci la venirea Ungurilor sub Arpad. Menumorut s'a luptat cu Ungurii

dar pe urmă s'a împăcat cu Arpad, dând pe fiica sa de soție lui Zulta, fiul lui Arpad. După aceea a mai domnit câțiva ani pașnic și a murit în anul 898, fiind înmormântat creștinește în cetatea Bihor, în care își avea scaunul de domnie. Crișana a rămas atunci zestre fiicei sale, soția fiului lui Arpad. (E bine să se știe, că fiica lui Menumortuș a fost străbunica lui Ștefan cel Sfânt, primul rege creștin al Ungariei. Adică din căsătoria ei cu Zulta s'a născut Tocșun și din acesta s'a născut Gheza, tatăl lui Ștefan. Iar Ștefan cel Sfânt a purtat la început numele de Voicu, și numai după creștinare a primit numele de Ștefan).

Din cele de mai sus se poate vedea cât de strâns este legat Neamul Românesc de Țara Crișurilor, care l-a fost leagăn, moșie și mormânt și de unde nu s'a clintit niciodată dela naștere până acum. Aci și l-a întemeiat el așezări de viață, care au înfruntat toate vremurile și care se păstrează drept dovadă a obârșiei și a moștenirii sale daco_romane. În Crișana — ca și în Maramureș — se păstrează cele mai vechi biserici românești, căci Românii au fost creștini dela nașterea lor ca popor. Sunt cei dintâi creștini ai Crișanei și au făcut aci cele dintâi cruci și cele dintâi biserici creștine. Insuși cel dintâi Domnitor daco_roman al Crișanei, Ducele Morut, despre care vorbesc cronicile străvechi, a fost creștin și a fost înmormântat în legea creștinească cu cinci veacuri și jumătate înainte de creștinarea lui Ștefan cel Sfânt și a poporului maghiar.

Câtă viață românească a legănat Țara Crișurilor! Câți cnezi și voievozi români au dat strălucire românească munților, plaiurilor și câmpiei Crișanei, și odihnesc de veacuri și veacuri în glia udată de apele celor trei

Crișuri, pe care Românul le-a cântat atît de duios în cântecele sale!

Crișana a fost sortită de mult unei măreți românești. Ea a fost printre cele câteva ținuturi daco_romane care au avut cei mai vechi Domnitori daco_romani. Iar mai târziu ca o mie de ani, tot pe drumurile ei a pășit Mihai Viteazul, după ce înfăptuise prima Unire a Neamului în hotarele sale firești, în trecere spre întâlnirea pe care o avea cu Impărtul Rudolf al Austriei.

Tot aci, pe pământul ei, în Beiuș, s'a întrunit odinioară cel mai puternic focar de lumină și învățătură românească al Bihorului, Sătmarului, Sălajului și Maramureșului, care a crescut cu vremea; iar în Oradea românismul își are cetățile lui de credință și lumină în jurul celor două vechi catedrale și episcopii românești, a seminarului leopoldian și a școlii normale.

Din Oradea au răspândit lumină numeroși cărturari, preoți, arhieriei și luptători români, cari își dorm somnul de veci în pământul Bihorului și al Crișanei. Și aci, vreme de mai multe decenii, a scris românește neuitatul Iosif Vulcan — fiu al Bihorului și membru al Academiei Române — scoțând fără osteneală de sub teasc revista „Familia”, întemeiată și îngrijită de el până în ceasul morții.

Satele Crișanei sunt sate românești. Drumurile ei sunt drumuri românești, bătătoare de mii de ani de către străbunii noștri. Bisericile ei sunt biserici românești, cu temelie de suflet daco_roman și cu biruință înscrisă pe fruntea turlelor. Trecutul ei cel mai îndepărtat este un trecut românesc.

Crișana românească își trăiește pururea mândria de a fi tresărit sub pașii celor doi mari înfăptuitori ai Unirii Neamului: Mihai Viteazul și Ferdinand I.

PRAZNICUL DESROBIRII

Basarabia și Bucovina și-au sărbătorit în fața Regelui Mihai I, munca rodnică, și ziditoare a întâiului an al desrobirii.

Basarabia și Bucovina, provinciile desrobite prin credința românească și prin jertfa războiului sfânt, și-au prăznuit în zilele de 31 Octombrie și 1 Noembrie 1942, un an de muncă rodnică și ziditoare în țară nouă.

Suveranul și Guvernul țării au ținut să fie de față la această sărbătoare a sufletului românesc, descătușat din robia păgână a dușmanului zdrobit de puterea de luptă a poporului român.

Basarabia și Bucovina au trăit, cu acest prilej, momente de supremă înălțare, a căror însuflețire va rămâne ca un nestins ecou în istoria de mâine.

În afară de Rege, Guvern, înalți demnitari români și străini și de binecredinciosul popor al celor două sfinte provincii ale Patriei noastre, a luat parte la istoricele solemnități, inima și gândul întregului Neam Românesc, care, unit pe veci în gânduri și simțiri, a jertfit și jertfește pentru izbânda Reîntregirii.

Basarabia în sărbătoare

Basarabia, țară voevodală, țară de mari sfâșieri și de adânci bucurii, și-a înălțat fruntea în veșmânt de sărbătoare, pe ziua de 31 Octombrie 1942, deschizând larg porțile bucuriei sale. Iar această sărbătoare s'a numit „Sărbătoarea Desrobirii”.

Provincia dintre Prut și Nistru a reintrat, cu vigoare și temeinicie, în viața creatoare a Patriei. Ea a închinat biruințelor și năzuințelor de țară nouă întâiul an de muncă

constructivă al celei de a doua desrobiri. Basarabia s'a recules din durere și ruină pentru a ridica, cu suflet nou, temeinică zidire pe vatra istoriei sale.

Măria Sa Regele Mihai I, Măria Sa Regina Mamă Elena și D. Prof. Mihai Antonescu au înțeles să cinstească praznicul Basarabiei prin bucuroasa lor descălecare în mijlocul poporului basarabean, sfințind locul de suferințe, sporind credința în mărețul act al desrobirii și dând strălucire de țară nouă toamnei de rod a unui an de muncă. Și ca o simfonie de clopote ale învierii au răsunat glasurile de slavă și închinare ale poporului. Căci a fost nespusă bucurie obștească.

Capitala Basarabiei și-a primit Augustii și Înălții Oaspeți investmântată de împărătească sărbătoare. Casele din inima orașului, ca și cele din îndepărtatele lui margini, zâmbeau împodobite cu frumoase covoare basarabene și cu falnicul tricolor românesc, încadrat de drapelul Germaniei și al Italiei. Pe marginele străzii centrale — care amintea intrarea triumfală a trupelor române pentru desrobirea din 1918 — se aflau înșirați, într'o cucernică așteptare, tineri și bătrâni localnici, laolaltă cu miile de mazili și răzeși voevodali, veniți de prin cele mai îndepărtate așezări moldave, să vadă pe Regele lor, pe Regina Mamă și pe Primul Ministru al Țării, și să se închine lor.

La orele 8,30 a intrat în gara Chișinău trenul special cu Membrii Guvernului și ai Corpului Diplomatic, împreună cu reprezen-

tanții presei române și streine, demnitari civili și militari. Pe peron se aflau în așteptare toți dregătorii și fruntașii Basarabiei, în frunte cu d. General C. Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei.

Peste un ceas și-a făcut intrarea trenul regal, întâmpinat cu Imnul Național și cu furtună de ovațiuni. Primul a coborât din tren d. Prof. Mihai Antonescu, Vice Președintele Consiliului de Miniștri, care a însoțit pe Suverani pe tot parcursul drumului. D-sa a luat loc în fruntea membrilor Guvernului și a dregătorilor Basarabiei, întâmpinând pe M. S. Regele Mihai și M. S. Regina Mamă Elena la scoborirea din vagon. După intonarea Imnului Regal, d. General C. Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei, a urat Majestăților Lor bun sosit, d. general Atanasie, Comandantul Corpului de Armată, a dat raportul Majestății Sale Regelui, iar d. Colonel Dobjanschi, Primarul Chișinăului, a oferit tradiționala pâine și sare.

După trecerea în revistă a companiei de onoare, Suveranii, însoțiți de d. Prim Ministru Mihai Antonescu și de Înălții Demnitari civili și militari, au eșit în piața din fața gării. A fost atunci un moment zguduitor. Populația Chișinăului, împreună cu țărani veniți din toate colțurile Provinciei, a izbucnit în ovațiuni, iar corul Basarabiei a intonat Imnul Regal în fața Regelui.

Dela gară, înainte de a pleca la locul solemnității, Majestățile Lor Regele și Regina Mamă împreună cu d. Prim Ministru Mihai Antonescu, au mers la Cimitirul Eroilor din Chișinău. Acolo Suveranul țării, având în dreapta pe Regina Mamă, iar în stânga pe d. Prof. Mihai Antonescu, s'a închinat în fața sfintelor morminte și au depus la mausoleu câte o splendidă coroană de flori.

Dela Cimitirul Eroilor, cortegiul regal s'a îndreptat spre Catedrala Chișinăului. Pe tot parcursul, Majestățile Lor au fost întâmpinate cu înflăcărute ovațiuni de către miile și miile de țărani, orășeni, tineret, școlari și ostași. Era un drum triumfal, care te făcea să te întorci cu gândul la mărețele vremuri vevodale.

În fața Catedralei Chișinăului, Majestățile Lor au fost întâmpinate de un mare sobor de preoți în frunte cu P. S. S. Episcopul Partenie Ciopron al Armatei și P. S. S. Epis-

copul Efrem Tighineanu al Basarabiei. După oficierea slujbei religioase, în care Înaltul Cler a înălțat rugi pentru sănătatea Regelui Mihai I, a Reginei Mame Elena, a Mareșalului Conducător Ion Antonescu și pentru slava biruinței Armatei române, P. S. S. Episcopul Partenie Ciopron a dat cetire actului constitutiv al Catedralei Chișinăului, renovată în urma pângării bolșevice. Făcându-se semnarea actului constitutiv de către M. S. Regele Mihai I și d. Prof. Mihai Antonescu, P. S. S. Episcopul Efrem Tighineanu a rostit o caldă cuvântare, înfățișând pagini de luptă și lumină din istoria Basarabiei.

După solemnitatea sfințirii Catedralei, Suveranii, Primul Ministru, înalții demnitari și înalții oaspeți au parcurs pe jos drumul până la tribuna regală din strada Alexandru cel Bun, unde a avut loc o impresionantă defilare a țăranilor basarabeni în portul lor național, a tineretului școlar și a ostașilor din unitățile militare ale garnizoanei locale.

Terminându-se defilarea, M. S. Regele Mihai I, M. S. Regina Mamă Elena și d. Prim Ministru Mihai Antonescu, însoțiți de Membrii Guvernului, ai Carpului Diplomatic și de reprezentanții autorităților civile și militare au mers pe jos, în mijlocul aclamațiilor populației, până la Expoziția Desrobirii, unde Suveranul a tăiat banda tricoloră. Apoi au vizitat în amănunțime toate colțurile Expoziției.

M. S. Regina Mamă Elena a găsit răgaz să ducă un cuvânt de îmbărbătare bravilor ostași răniți, aflați în spitalele din Chișinău. Regina Mamă a stat de vorbă cu răniții, s'a interesat îndeaproape de starea sănătății lor și le-a împărțit daruri, având pentru fiecare un cuvânt de mângâere și un zâmbet blând.

După amiază a avut loc solemnitatea dela „Turnul Desrobirii”, ridicat la câțiva kilometri de Chișinău, pe creasta dealului dela Ghidighici, pentru a reaminti generațiilor viitoare că din acel loc, la 15 Iulie 1941, Generalul Ion Antonescu, Conducătorul Statului și Comandantul de căpetenie al trupelor româno-germane, a condus personal operațiunile pentru recucerirea Chișinăului. În prezența M. S. Regelui Mihai I, a M. S. Reginei Mame Elena, a d-lui Prim Ministru

Mihai Antonescu, a d-lui Guvernator C. Voiculescu, a Membrilor Guvernului și Corpului Diplomatic, a reprezentanților presei române și streine, a reprezentanților autorităților civile și militare, s'a oficiat o slujbă pentru pomenirea eroilor căzuți pe câmpul de onoare și s'a săvârșit un polihrom pentru Rege, Regină și Mareșalul Conducător.

A vorbit apoi d. General Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei. După aceea d. Prim Ministru Mihai Antonescu a rostit o măreață cuvântare, deschizătoare de vreme nouă. După cuvântări, M. S. Regele Mihai I, însoțit de Primul Ministru, de Membrii Guvernului și înalții demnitari, s'a urcat în „Turnul Desrobirii” rotindu-și, din înălțime, privirea peste locurile pe care cu un an înainte s'au dat luptele pentru recucerirea Chișinăului. La apariția Regelui în vârful Turnului, mijle de participanți au izbucnit în ovațiuni, iar Corul Basarabiei a intonat „Imnul desrobirii”.

Seara, Majestatea Sa Regele Mihai I și Majestatea Sa Regina Mamă Elena, însoțiți de d. Prim Ministru Mihai Antonescu au părăsit Chișinăul, plecând cu trenul regal spre Bucovina.

Sărbătoarea Bucovinei

Bucovina, poartă de aramă dela hotarul dinspre Miază Noapte al Țării Românești, a sărbătorit și ea în ziua de 1 Noembrie 1942, un an de muncă românească, un an de alinare a sufletului românesc scos din silnica robie dușmană, un an de îndreptare și așezare prin hărnicia poporului și a rânduelilor românești. O zi de toamnă îmbelșugată, cu răsăritul ei senin, venea să fie de față la această prăznuire.

În Cernăuții lui Aron Pumnul, cărturarul și dascălul naționalismului de ieri și de azi, ziua de 1 Noembrie 1942 a fost întâiul popas în datină după osteneala unui an de rezidire. Astăzi, în Bucovina, rodește o viață curat românească. Din pridvorul Mănăstirii dela Putna, umbra sfântă a lui Ștefan se ridică mulțumită și ne dă îndemn nou: Bucovina va fi pe veci a noastră.

Bucovina a participat cu toată ființa ei la această sărbătoare. Moșia vovodală fremăta

de simțire și de vrere românească. Ochiul străbun înflorea sărbătorește drumurile provinciei și toate străzile Cernăuților, care erau numai o fâlfăire de drapele românești, germane și italiene. O însufletire de mare istorie domnea pretutindeni în sufletul oamenilor și al lucrurilor.

Gara Cernăuți părea o primăvară de stindarde și de crengi coborâte de pe coastele munților, ca să se plece în calea oaspeților regali. Întâiul tren cu oaspeți a sosit la orele 8,30, iar din el au coborât Membrii Guvernului, ai Corpului Diplomatic și reprezentanții presei române și streine, întâmpinați pe peron de d. General C. Calotescu, Guvernatorul Bucovinei, împreună cu reprezentanții Clerului, ai Guvernământului și ai instituțiilor culturale.

La orele 9 a sosit trenul regal, intrând în gară în sunetul fanfarelor și în freneticele ovațiuni ale asistenței. Din tren a coborât mai întâi d. Prim Ministru Mihai Antonescu. În jurul D-sale s'au grupat imediat Membrii Guvernului și fruntașii Bucovinei, ca să întâmpine pe Suverani, cari au descins peste câteva clipe în melodia emoționantă a Imnului Regal. D. General Calotescu a urat bun sosit M. S. Regelui Mihai I și Augustei Sale Mame. Suveranul a primit apoi raportul d-lui General Carlaonț și a trecut în revistă compania de onoare.

Românecele bucovinene, doamnele din Consiliul de Patronaj local, au ținut să-și exprime adâncul devotament față de Tron și Dinastie, oferind Reginei Mame splendide buchete de flori.

Dela gară cortegiul regal a pornit spre Palatul Cultural, unde se afla organizată Expoziția Bucovinei reîntregite. Pe tot parcursul, și în piața din fața Palatului Cultural, M. S. Regele Mihai I, M. S. Regina Mamă și d. Prim Ministru Mihai Antonescu au fost obiectul unor nescârșite ovațiuni din partea populației bucovinene. La intrarea în Palatul Cultural, Augustii oaspeți au fost întâmpinați de un sobor de preoți în frunte cu I. P. S. Mitropolitul Tit Sîmedrea al Bucovinei, care a prezentat Suveranilor Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce.

În sala Expoziției, în prezența Suveranilor, a Primului Ministru, a Membrilor Guvernului și Corpului Diplomatic, a reprezen-

tanților presei române și streine și a demnitarilor Bucovinei, soborul preoțesc în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul Tit Simedrea a oficiat o slujbă religioasă, aducând Cerului mulțumirile unui neam întreg și ruga smerită pentru sănătatea Regelui, a Reginei Mame, a Mareșalului Conducător și pentru slava și biruința Armatei Române.

După terminarea slujbei religioase, înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Bucovinei a deschis seria cuvântărilor. A vorbit apoi Guvernatorul Bucovinei, iar d. Prim Ministru Mihai Antonescu a rostit încă una din răsunaătoarele și istoricele sale cuvântări.

M. S. Regele Mihai I, M. S. Regina Mamă Elena și d. Prim Ministru Mihai Antonescu, urmați de înalta asistență, au vizitat pe rând toate sălile Expoziției „Bucovina Reîntregită”. În timpul vizitării Expoziției, Corul Metropolitan a cântat diferite imnuri de slavă și recunoștință.

După aceea Majestățile Lor, însoțite de d. Prim Ministru, au inspectat Orfelinatul Consiliului de Patronaj din Cernăuți, unde sunt îngrijiți orfanii de război într-o atmosferă cu adevărat părintească. Suveranii au făcut numeroase daruri copiilor.

După amiază, Majestățile Lor, împreună cu d. Prim Ministru Mihai Antonescu, au asistat, din tribuna regală amenajată în piața Teatrului Național, la defilarea frumoaselor care alegoric organizate de Căminele Culturale din Bucovina. Dela defilare, M. S. Regele Mihai I, împreună cu d. Prim Ministru au vizitat Centrul de Reeducare a invalizilor de război, organizat la Cernăuți de Consiliul de Patronaj al Operelor Sociale unde s'au întreținut cu invalizii orbi, împărțind cuvinte de îmbărbătare și daruri, și

vizitând toate instalațiile acestei instituții menite să redea vieții pe marii noștri mutilați orbi de război.

În acest timp, M. S. Regina Mamă Elena a vizitat Sanatoriul Central, unde sunt adăpostiți și îngrijiți răniții de război. Regina Mamă s'a oprit la căpătâiul lor, împărțindu-le daruri pentru ei și pentru familiile lor.

La reîntoarcere, spre gară, pe tot parcursul, Suveranii au fost ovaționați cu un înflăcărat entuziasm de întreaga populație a Cernăuților, care arunca ploaie de flori înaintea automobilelor regale. Seara, trenul regal a părăsit Capitala Bucovinei, în sunetele Imnului Regal și în freamătul de ovațiuni. În urmă, Țara Fagilor purta încă freamătul prelungit al zilei de neștearsă sărbătoare a Bucovinei reîntregite.

*

Provinciile desrobite s'au prezentat la înăimea uriașelor jertfe și eroisme ale războiului nostru sfânt, făcând din întâiul an al reîntregirii un luminos capitol de istorie nouă: temeii României eroice a Mareșalului.

Basarabia și Bucovina au dat, prin Sărbătoarea Desrobirii, bucuria Neamului de zile mari: strălucită pildă de unire a sufletului românesc în destinul său croit de regească, ursită. Prin înfățișarea unui an de muncă, ele au făcut dovada puterii de rezistență a poporului român, capacitatea lui de organizare și înfăptuire, disciplina lui morală și râvna de fapte mari, ce le-au caracterizat totdeauna.

Țara își zidește nădejdea în acest grăitor semn al întâiului an de reîntregire.

Țara Mareșalului trăește, luptă și învinge! România vovodală a Regelui Mihai I va trăi pururi victorioasă!

Dintr'un carnet de însemnări zilnice

REINTOARCERE IN BASARABIA

PE DATA DE 22 Iunie 1942

Dela desrobirea Basarabiei până astăzi am călătorit de 4 ori dela Iași la Chișinău. Și pot spune cu toată încrederea că aceste călătorii, întâmplându-se tot din trei în trei luni, mi-au prilejuit o foarte dreaptă cunoaștere a neprecupețitei munci românești, cheltuită pentru refacerea Basarabiei.

Dintre ele îmi vor rămâne mai multă vreme în minte prima și ultima.

Prima, — când după un an de așteptări și nădejdi m'am întors din refugiu; ultima, — când am regăsit provincia noastră dragă, aproape schimbată la față.

Și dacă am atâtea și atâtea motive ca data la care s'a întâmplat prima călătorie să o consider epocală pentru viața mea, cam tot atâtea sunt și motivele care mă fac să o consider ca atare și pe ultima.

Căci mai înainte de orice, aceasta s'a întâmplat tocmai în ziua de 22 Iunie 1942.

Și este oare cineva care să nu știe nimic despre însemnătatea acestei zile în care țara s'a adunat în fața altarelor să se roage lui Dumnezeu pentru biruințele doborânte ca și pentru cele ce vor să fie?...

INTRE IERI ȘI AZI

22 Iunie 1941, — ziua în care clopotele bisericilor au vestit ruperea zăpezilor și zăgazurilor nedrepte, ziua în care țara a chiuit de să răsune leaturile istoriei, semnalul răzburării fraților robiți. Dar mai ales, — ziua

în care primele gloanțe românești au mușcat din inima haină a dușmanului.

22 Iunie 1941 a însemnat cine suntem, ce vrem, și ce putem!...

La rândul său, 22 Iunie 1942 înseamnă: Falfăire mândră de tricolor românesc până'n prichiciul Doneșului și măgurile Crimei, zi în care hotarul țării însemnat cu sânge de Decebal, e aproape împlinit. Zi în care toată lumea (chiar și cei cărdașiți cu satana), ne știe prețui.

Și totuși, dela 22 Iunie 1941, până la 22 Iunie 1942, e numai un an de război!...

Zorile acestei zile, plină de soare și de aducere aminte, m'au prins trecând Prutul pe la Ungheni.

Cu această ocazie mi-a fost dat să aud ceea ce nu s'a auzit în Iunie 1941.

În Basarabia ca și în Moldova; la Ungheni ca și în satele vecine, trăgeau mărș, ca la înviere, clopotele bisericilor.

Târgul avea înfățișare de sărbătoare... Ostași, militari, școlari, ca și oamenii în vârstă, se îndreptau către biserică pentru a fi de față la Te-Deum și Parastas.

Te-Deum, — pentru a mulțumi Tatălui din ceruri că ne-a întremat în anul acesta de cruntă bătălie cu ajutorul său. Parastasul — pentru a-și pomeni pe cei uciși de gloanțele dușmane, căzuți la datoria cea mare, pentru liniștea și fericirea noastră.

Unghenienii nu pot uita că în zorii zilei de 22 Iunie 1941, tu-

nurile românești au sfărâmat cazematele bolșevice dela marginea târgului lor.

Plouă de vreo 7 ceasuri!... Pare că și Dumnezeu vrea să ne sporească bucuria și luarea aminte.

Luarea aminte, — ca să nu fim furați cumva de preocupările zilei, uitând astfel de sărbătoarele. Bucurie — întrucât ploua tocmai după o secetă de mai bine de o lună.

Ploua, cei drept, și în Septembrie 1941, când cu un tren plin de basarabeni, ne întorceam din refugiu; dar lucrurile nu erau nici pe departe ca acum!...

Atunci... regăseam Basarabia obosită, cu ogoarele nemuncite și cu sufletul otrăvit... În noaptea umedă de 14 Septembrie, dormeau somn greu și oamenii și ogoarele.

Păreau obosite până și stelele!...

Acum însă, lucrurile s'au rânduit pe calea cea bună!

Nu se mai vede nici o palmă de ogor rămasă pârloagă.

Și nu numai atât!... Nu vezi măcar un ogor neprășit s'au negrijiți.

Pământurile is din nou ale plugarilor. Plugarii is din nou veseli.

Cine e harnic, cinstit și cu frica lui Dumnezeu, nu mai este socotit culac, vrăjmaș al obștei, ci stâlp al ei și cetățean vrednic al țării.

Cât privește răii și nemernicii care svârliau cu barda în Dumnezeu, putrezesc de mult în os trov!...

SARGUINȚA ROMANEASCA

Trecem pe lângă comunele Pârlița, Bumbăța și altele, cui-bărite între livezi și păduri.

Casele, proaspăt văruiți, îți îmbucură ochii. Oamenii poartă straie noi.

Bidjaciurile cusute în rânduri pe care ni le aduseseră plocon boseacii dela Moscova, ca și chepcile (apașii), care scofălcău omul la chip și-l făceau din gospodar tovarăș, s'au dus naibii.

Copiii, îngrămădiți pe marginea liniei, sunt îmbujorați la chip ca după o joacă de-a v'ăți-ascunseala și dau cumiți bineț trecătorilor.

Aproape de Veverița, calea ferată se încrucișează cu șoseaua în construcție Iași—Chișinău.

De altfel șoseaua aceasta la care lucrează, fără răgaz, mii de oameni, e una din marile înfăptuiri ale stăpânirii noastre.

De o parte și de alta, numai movile de piatră, nisip și petriș. Ba ceva și mai mult: șiruri kilometrice de frasinii proaspăt sădiți.

Pe această cale petruită, de pe care se vor desprinde, pe dreapta ca și pe stânga, și alte șosele de legătură, vor fi cărate spre târguri, bogățiile și contingentele de recruți ale acestui mănos pământ.

Astăzi nu se lucrează... Hârlețe, lopeți și caterpilatoare, așteaptă... A dat Dumnezeu ploaie!

La o haltă ne întâlnim cu un tren de răniți.

Lumea se descoperă și-i salută după cuvîntă. O fetiță le-a întins doi trandafiri înrouați.

Fețele lor supte de suferință

și răbdare au înflorit petala rară a zâmbetului.

Li-se citește în ochi mândria de a fi români.

De aceea, ei nu plâng și nici măcar nu par triști.

Gândul li-e departe pe front, unde sângele lor s'a încheat piatră scumpă pentru Români: de mâine.

Unul a scos capul prin geam și ne-a strigat:

— „Fraților au căzut și ultimele întărituri ale Sevastopolului!”

La Șipoteni, copiii ne-au ieșit înainte, cu chiorchini de cireșe și copturi cu brânză.

S'au înfruptat din ele o mulțime dintre cei din tren.

Românii, din partea de răsărit a țării, prea buni de felul lor și mai ales nepriștici în ale negustoriei, le-au vândut aproape pe nimic.

Trenul își continuă drumul mai departe... Se vede Călărășul!

Spre uimirea tuturor, Călărășul nu ni se mai înfățișează în halul de până mai ieri.

Ca prin minune, ruinele acestui târg, ca și toate sfărâmurile de piatră ce le înconjurau, s'au făcut nevăzute.

Au fost desfăcute cu târnăcopul și adunate în stânjeni pe marginea șleahului, iar locul rămas gol, a fost îndreptat frumos, săpat și greblat.

Cine nu cunoaște povestea tristă a Călărășului, văzând ceea ce vedem noi acum și-ar putea închipui că e vorba de plănuierea vreunui târg nou.

La marginea târgului un afiș cu litere de o șchioapă ne înștiințează că la Călărăși e deschisă o expoziție a școalelor primare.

Nici nu se putea un mijloc mai bun pentru a arăta lumii cât se poate face într'un an de stăpânire dreaptă și cinstită.

La Bucovăț, — aceleași semne îmbucurătoare de refacere.

Gara, care fusese ștersă de pe fața pământului, a început să fie clădită din nou.

Incepătura pereților dovedește că va fi și mai mare și mai frumoasă ca cea veche.

Totodată se lucrează și la refacerea magaziiilor.

La toamnă vor fi adunate în ele, nucile și perjile răzeșilor din Lozova și Vorniceni.

După ce trecem prin gara Strășeni, iată-ne și la Ghidighici, localitate pomenită în geografie pentru vestitele ei pietrări și cuptoare de var.

Intrădeavăr, câteva sute de concentrați încarcă zi și noapte nenumărate vagoane cu piatră și var, duse în toate părțile Basarabiei pentru construirea de drumuri și case noi.

Căci întreaga Basarabie e un uriaș șantier!..

Deja Ghidighici se vede pilonul rămas dela fostul post de radio al Chișinăului.

Pe vârful lui falfăie mândre și-i îmbrățișează simbolic pânzele, drapelele armatelor biruitoare.

Ora 1 d. a... Am ajuns în gara Chișinău. Sunt semne că vremea se va răzbuna.

În dosul gării, ne-așteaptă un tramvai împodobit cu stegulețe tricolore.

Încă odată îmi aduc aminte că azi e o zi deosebită. E 22 Iunie 1942. — un an dela izbucnirea războiului sfânt. E 22 Iunie 1942. — ziua reîntoarcerii mele în Basarabia...

AL. DUBASARI

DESPRE „CENTRELE ADMINISTRATIVE”

În anii de pace care-au urmat războiului trecut, când ar fi trebuit ca toată țara, dela un capăt la altul, să devină un mare câmp de lucru pentru binele general și pentru înflorirea satelor și orașelor noastre, trebuie să recunoaștem că nu prea s'a făcut cîștie ce. Drumurile au fost lăsate în părăsire; doar când cădea câte-un guvern își mai amintea oamenii de ele, pentruca apoi din nou să fie uitate. Astăzi le simțim nevoia din ce în ce mai mult. În aceeași părăsire au fost lăsate și construcțiile Statului.

E drept că între anii 1929—1939 construcțiile au atins o dezvoltare din ce în ce mai mare, dar aceasta nu s'a datorat Statului ci particularilor, care au băgat bani în tot felul de clădiri, ca să-i pună astfel la adăpost, mai ales că prin vecini începuse să se audă zăngănit de arme.

Statul însă, în ceea ce privește construcțiile, n'a făcut mai nimic. Cele câteva clădiri semănate ici și colo, nu înseamnă nimic față de ceea ce era dator el să facă, când atâtea și atâtea instituții se găsesc și azi în localuri nepotrivite.

Cauza acestei lipse de sârguință a fost pricinuită de o teamă pentru legile de atunci care nu îngăduiau măsuri energice decât după ce erau sfătuite și răsfătuite, ceea ce ținea timp îndelungat. La aceasta se mai adăugau și prea multele forme administrative care de care mai grele, mai încurcate.

Deci nimeni nu s'a îngrijit de soarta administrațiilor locale, ci ele au fost lăsate în plata Domnului. Nici nu exista măcar un serviciu al arhitecturii în Ministerul de Interne.

Astăzi însă a început să se dea cea mai mare importanță tocmai administrațiilor locale. Mergând la fața locului și văzând de

ce anume lucru suferă satele și orașele noastre, d. Mareșal Conducător și d. ministru al Afacerilor Interne au hotărît ca în primăvara anului trecut să înceapă o mare campanie de lucrări, în care scop s'a și pus la îndemână o sumă de 6 miliarde lei.

Dar problema nu era de loc ușoară. În primul rând lipsea personalul tehnic necesar, fiind mobilizat; în al doilea rând formalitățile administrative erau, cum am mai spus, foarte greoaie. Un decret lege însă a simplificat lucrările și s'a pornit de îndată la lucru.

În luna Mai d. ministru a stabilit și aprobat pentru fiecare administrație (prefectură, pretură, comună) programul de lucrări și banii trebuitori pentru aceste lucrări. În același timp s'au întocmit toate planurile necesare pentru ca lucrul odată început să poată fi dus la bun sfârșit. Și ca să se poată preîntâmpina greutatea lipsei tehnicienilor, d. ministru a hotărît o mai dreaptă împărțire a lor în administrații.

Se merge astfel spre o cât mai frumoasă orânduire a comunelor rurale, orașelor, prin alinieri, prin săpări de șanțuri pe marginea drumurilor, prin construire de podețe și multe altele.

Deocamdată, în mers spre o ridicare a provinciei, s'au realizat câteva așa zise „centre administrative”, în localitățile unde există reședință de pretură.

Ce este un „centru administrativ”? Un local construit după planuri dinainte făcute, în care sunt grupate toate autoritățile care conduc o pretură. Aici se află *pretura, secția de jandarmi, primăria, percepția fiscală, căminul cultural, dispensarul medical, șeful ocolului agricol și celelalte autorități.*

Măsura este minunată. Pentrucă, una că

infrumusețează aspectul comunei sau orașului și al doilea că grupând toate aceste autorități la un loc, fac ca serviciile să fie adunate și deci lucrările să fie mult mai ușor de executat. Adică există posibilități mai mari. Una e să ai toate serviciile grupate la un loc și alta să le ai în diferite locuri.

Incât, încă odată, măsura e cât se poate de bună.

Dar nu numai atât: d. ministru general Dumitru Popescu a dat dispoziții și chiar s'au și realizat gospodării model pentru satele noastre. Prin urmare la Ministerul de Interne se lucrează cu deosebită râvnă și cât se poate de serios. În chip deosebit acțiunea care s'a început pentru ridicarea vieții satelor și orașelor noastre va aduce o mare binefacere. Viața provinciei va căpăta înfățișare, un nou și binemeritat avânt.

BULETINUL MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE

Rostul și importanța acestei publicații

Pentruca toți slujbașii Ministerului de Interne să poată lua cunoștință de îndrumările ce se dau dela centru, de regulile noi sau de schimbările ce se fac în administrația noastră și în alte țări, Ministerul de Interne, prin Oficiul de Studii, Documentare și Statistică, a făcut să apară încă d'n anul 1941 un Buletin prin care cerințele de mai sus să poată fi împlinite.

Prin „Buletin” slujbașii Administrațiilor locale, până la notarul sau primarul satelor, se vor putea informa asupra noilor norme, fapte sau idei administrative, putând în același timp discuta în paginile sale feluritele probleme administrative mai importante pe care le vor fi întâlnit în munca lor de fiecare zi, închinată unității administrative pe care o au sub oblăduirea lor.

Pentru împlinirea acestui scop, „Buletinul” cuprinde două părți:

O parte destinată administrației românești și o altă parte destinată administrației străine.

La scrierea părții privitoare la chestiunile administrative româ-

nești, poate lua parte orice funcționar al Ministerului de Interne sau al Administrațiilor locale.

Este un loc unde chiar funcționarul din cel mai îndepărtat colț de țară poate pune în discuție, după cum am spus mai sus, problemele de o însemnătate deosebită încercate de el.

Se urmărește în felul acesta aflarea celei mai fericite așezări administrative prin eforturile tuturor celor ce muncesc în marele efort al administrației.

Iar pentru a pune și mai mult în valoare aceste contribuții personale ale slujbașilor, d. Ministru de Interne a hotărât să fie premiate cele mai bune contribuții.

Tot în această parte a Buletinului sunt cuprinse toate noile dispoziții, hotărâri sau norme, aplicate prin organele Ministerului de Interne și ale Administrațiilor locale, intrate în vigoare dela un număr la altul: legi, regulamente, decizii, și altele.

În felul acesta funcționarul se conduce cu mai multă ușurință prin stufărișul legilor și regulilor ce trebuie să urmeze.

Buletinul cuprinde și „Indrumări Gospodărești” privitoare la sănătate, agricultură, creșterea vitelor, cultivarea pomilor, etc., cari trebuiesc cunoscute de orice gospodar.

Cea de a doua parte a Buletinului cuprinde informațiuni administrative din țările străine pentruca știind ce gândesc alții, să putem alege ce se potrivește și ce nu pentru țara noastră.

Intocmit așa cum am văzut, Buletinul apare odată de lună. Este trimis tuturor instituțiilor administrative (prefecturi, președintii și comune de toate felurile), organelor polițienești, întreprinderilor comunale, curților administrative, unităților de jandarmi și de pompieri precum și oricărui particular abonant.

Costul tipării Buletinului este asigurat din costul abonamentelor.

Buletinul apare odată pe lună. funcționează pe funcționari și să arate publicului de la noi dorința sinceră a administrației noastre de a înțelege chemarea vremurilor de astăzi, cari cer tuturor o înnoire.

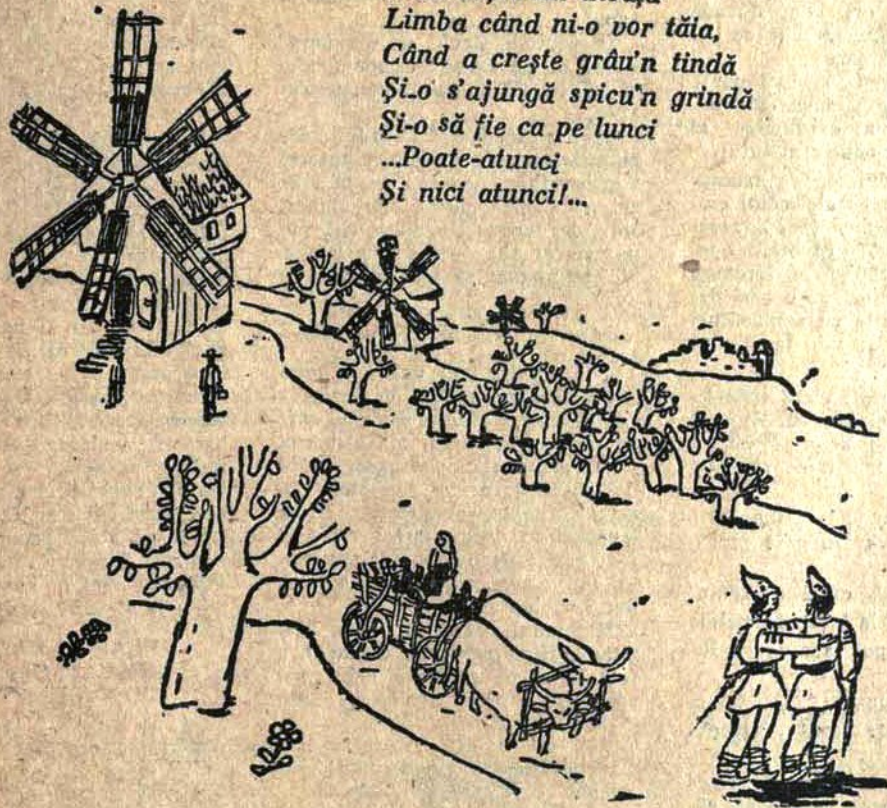
CÂNTEC DIN BASARABIA

(V. ALECSANDRI)

Frunză verde baraboi
Ne-a făcut mama pe doi
Unul Miercuri, altul Joi,
Și-a umplut lumea cu noi...
Și-am avut o surioară
Și-a umput lumea de pară

Maica s'a luat prin țară
Să ne dea la Bălți la școală;
Să ne dea la Bălța la școală;
Muscălește să'nvățăm,
Mâna Rusului s'o dăm!

Muscălește-om învăța
Limba când ni-o vor tăia,
Când a crește grâu'n tindă
Și-o s'ajungă spicu'n grindă
Și-o să fie ca pe lunci
...Poate-atunci
Și nici atunci!...

CIUDĂȚENII

DEȘTEPTĂCIUNEA ANIMALELOR

Cine ar crede că numai omul poate fi înțelept, se înșală. Nenumărate sunt animalele care, de multe ori, dau dovadă de tot atâta înțelepciune ca și ființele cuvântătoare.

Care dintre noi se mai poate îndoi de deșteptăciunea câinelui, prietenul cel mai credincios al ciobanilor și al nostru al tuturor.

De curând, dincolo de frunzișele noastre, mai mulți câini ciobănești au fost puși să călăuzească o turmă de 150 de oi. În acelaș timp, ei trebuiau să ferească turma de primejdii, să o țină departe de câmpiile cu semănături și să o aducă înapoi, la staulul de unde plecase.

Câinii ciobănești și-au îndeplinit datoria mai bine decât cel mai credincios paznic. Nu i s'a întâmplat cel mai mic rău nici unei oi.

Toate au fost aduse înapoi la staul, în ordinea în care plecaseră...

E drept, însă, că deșteptăciunea nu e la fel la toate animalele și că nu toate pot face acelaș lucru.

Se știe, bunăoară, că unele dintre maimuțe sunt deștepte foc.

Astfel este o maimuță mare numită *cimpanzeu*, care poate să-vârși o mulțime de isprăvi, întocmai omului. Cimpanzeul poate să umble pe o sârmă atârnată

între doi copaci, fără să cadă, ținând și o umbrelă în mână.

De asemenea, el poate să aștearnă masa întocmai ca o bună gospodină și să-și aștearnă singur patul, ca un om cu scaun la cap.

În schimb, dacă ai da numai zece oi pe mâna cimpanzeului ca să le călăuzească, hahar n'ar avea...

Ceea ce înseamnă că și în lumea animalelor, ca în lumea noastră a oamenilor, fiecare poate face cu pricepere numai un anumit soi de lucru. Nu poți să-l pui pe fierar să facă încălțăminte, nici pe cismar să toarcă lână.

TOT DESPRE ELE

Și, fiindcă veni vorba de mințile animalelor, să amintim despre câteva din ele, care au rămas vestite în toată lumea.

E cunoscută povestea celor doi întemeietori ai orașelor Roma: Romulus și Remus. Fiind lepădați în voia soartei, ei au fost găsiți de o *lupoaică*. Animalul, nu numai că nu i-a sfâșiat, dar i-a alăptat...

Hatmanul cazacilor Ivan Mazeppa, fiind prins de dușmani, a fost legat pe spinarea celui mai năvălaș dintre armăsarii săi,

care — biciuit — o porni nebunește peste dealuri și văi. Nenorocitul conducător al cazacilor ar fi pierit, dacă armăsarul n'ar fi știut ce să facă. Dar calul era deștept și își iubea stăpânul. Alergând nopți și zile întregi, armăsarul izbuti să găsească drumul spre casă și să aducă pe Mazeppa până la ai săi...

O înțelepciune fără de seamă dovedi elefantul lui Por Împărat, care — luptând împotriva lui Alexandru Machedon — fu înfrânt.

Copleșit de răni, străpuns de nenumărate săgeți, Por Împărat se prăbuși istovit pe spinarea elefantului. Ar fi murit, desigur, dacă animalul nu l-ar fi cuprins cu trompa și nu l-ar fi așternut încet pe pământ. După ce își ascunse stăpânul într'un tufiș, departe de vederea dușmanilor, elefantul se apucă să scoată cu trompa săgețile care se înfipseseră în carnea lui Por Împărat. Apoi, luă în gură apă proaspătă dela un izvor și începu să-și stropescă stăpânul până ce i se oprî acestuia săgețile și până se deșteptă...

PLANTE CARE SE HRĂNESC CU CARNE. PLANTE CARE STRĂNUTA

Ați știut că sunt și plante care se hrănesc cu carne? De pildă sunt unele care-mănâncă șoareci.

Astfel de plante cresc în Africa, au frunza lată și puternică și dacă este atinsă de un șoarece,

se închide repede asupra lui, îl sugrumă și sfârșește prin a-l mistui.

Tot prin acele locuri, crește o plantă care nu poate suporta praful. Dacă se depune praf pe frunzele ei, strănută. În contact cu praful, porii prin care respiră se umflă cu gaze și se produce o mică explozie, praful fiind aruncat afară. Privind când se întâmplă aceasta, ai impresia că un copilăș strănută.

ANIMALELE CU MAI MULTE NEVESTE

Nu toate animalele au numai câte un singur soț.

Foca, bunăoară, care trăiește prin apele reci din Miază-noapte, are câte cinci și șase

neveste, ca pe vremuri turcii boșogați.

Dar sunt animale și păsări foarte credincioase unei singure soții.

Astfel este papagalul. Papagalul trăiește până la adânci bătrânețe alături de soția sa, în cea mai bună înțelegere.

Dacă se întâmplă să-i moară soția, nu se mai recăsătorește.

Dacă vreunul din cei doi soți este prins de vânători, se lasă prins și celălalt.

Iată o pasăre, dela care poate lua pildă și omul!

UN CAINE... POȘTARI!

In America de Miazăzi, în ținutul Rio Negro (adică Râul Negru, cum ar fi pe românește) trăiește un câine, care de zece ani își face meseria lui, hotărâtă. Dar ce anume face?

Face pe poștarul... Pe vreme bună, pe ploaie și pe ninsoare, pe orice vreme ar fi, câinele nostru duce locuitorilor plicurile și cărțile poștale ca un poștar în toată firea. Animalul știe la ce oră trebuie să alerge la gară, ca

să-și ia pachetele cu corespondență. Și — ca să nu întârzie — el se duce totdeauna cu câteva clipe înainte de sosirea trenului.

În chipul acesta, câinele care face pe poștarul economisește o leafă care ar fi trebuit să fie 'ată unui om.

CAT A COSTAT DESCOPERIREA AMERICII

Anul trecut, s'au împlinit 450 de ani dela descoperirea Americii de către Cristofor Columb.

Cu acest prilej, au fost descoperite în Argentina (America) niște hârtii cuprinzând însemnări asupra banilor cheltuiți de Cristofor Columb și oamenii săi pentru descoperirea Lumii Noi.

Cele trei corăbii cu care Cristofor Columb a înfrunțat valurile Oceanului: „Sfânta Maria”, „Pinta” și „Nina” au costat cam 250.000 lei. Înainte de a porni la drum, Cristofor Columb a căpătat la Lisabona leafa pe 12 luni. Această leafă era de vrea... 2000 de lei pe lună! Cei doi căpitani primeau câte 1200 de lei lunar, iar marinarii aveau lefuri între 120—180 lei pe lună.

Cu totul, isprava grozavă a lui Cristofor Columb nu a costat mai mult de vreun milion de lei...

DE CE ROD ȘOARECII

Cine nu știe, că șoarecii nu pot sta o clipă fără să roadă din scânduri, din lemne, din fiare, în sfârșit, din orice obiect găsesc. Să nu se creadă însă că șoarecele roade numai cu scopul ca să mănânce; căci ce hrană poate găsi el în lemn, în fier sau în monedele pe care le fură ca să

roadă din ele? Explicația este aceasta: dinții șoarecelui și ai tuturor rozătoarelor, cresc repede și dacă nu i-ar toc prin roaderea corpurilor tari, ei ar ieși afară din gură, ca colții de mistreț.

Dacă șoarecele n'ar avea ce să roadă, dinții canini din falca de jos i-ar crește în lungime de un metru. Experiența o pot face și cititorii noștri, închizând un șoarece tânăr într'un vas de sticlă, în care nu poate să roadă. Dați-i hrana lui obișnuită; să nu lipească nici aerul și să fie într'un loc retras întunecos, unde nu-i supără nimeni liniștea; în câteva luni, dinții lui canini vor avea lungimea de un metru, însă vor crește răsuciți lângă gură, întocmai ca tromba (gura) fluturelui.

FOLOSUL SCAEȚILOR

Oauziram și pe-asta! Scaeți folositori... Dar așa e.

În ținutul din preajma orașului german Linz an der Donau, locuitorii cresc un soi de scaiu, numit „scaiu voinicesc”, al cărui țepi foarte vârtoși sunt folosiți la dărăcitul celor mai de seamă feluri de lână. S'a încercat să se înlocuiască acești scaeți cu ajutorul mașinilor, dar s'a văzut că tot scaeții erau mai... pricepuți!

Când recolta este bună, se strâng cam 50 milioane din acești scaeți, care folosesc nu numai pentru dărăcitul din Germania, dar se mai trimit și în alte țări (înainte de război, chiar în America).

În afară de pomenitul ținut din Germania „scaiu voinicesc” se mai cultivă și în partea de Miazăzi a Franței.

DESPRE STRUT

Un animal ciudat este struțul, care trăește în Africa, în ținuturile nisipoase. Struțul este o pasăre uriașă, cu o putere de a alerga ne mai pomenită. Stomacul struțului poate măcina cele mai tari lucruri. Uneori, struțul înghite chiar și pietre.

Când este voinic, struțul cântărește peste o sută de kilograme. Struțul este singura pasăre care nu are decât două degete la picior.

Deși nu poate să sboare, struțul întrece în înălțimea calul. El sare ca pe o nimica înălțimi de un metru și jumătate.

Cu o singură lovitură de picior, struțul poate doborî un om voinic.

Când e urmărit și vede că nu mai poate scăpa, struțul își ascunde capul în nisip. Atunci, vânătorii tabără asupra lui și îlucid cu lovituri de ciomege.

Penele struțului sunt foarte scumpe și foarte căutate.

DE CE UNII OAMENI SUNT STÂNGACI ?

Doctorii și oamenii de știință și-au bătut capul multă vreme să afle care e pricina că unii oameni sunt stângaci.

Multă vreme s'a crezut, că un tată stângaci are copiii stângaci, deci, că stângăcia se moștenește. Acum s'a găsit adevărata pricină:

totul atârână de mamă sau de doică, și anume după felul cum ține copilul în brațe. Dacă mama sau doica are obiceiul să ție copilul în brațul stâng mai mult de cât în cel drept, copilul va fi stângaci. De ce? Pentrucă, fiind ținut în brațul stâng, copilul stă lipit cu umărul drept de umărul și de pieptul mamei, astfel că nu poate mișca liber mâna dreaptă. Obişnuindu-se să apuce lucrurile tot cu mâna stângă, care îi este liberă, devine stângaci. Așa dar, nu tata e pricina stângăciei copilului, ci mama — și în cazul acesta e adevărat că stângăcia se poate moșteni, dar nu dela tata, ci dela mama, căci o mamă stângace o să ție copilul tot pe brațul stâng.

VARSTA PASĂRILOR

Păsările trăesc mulți ani, fiecare după forma și mărimea lor. Așa mierla, care cu cântecul ei înveselește pe orice muritor, și mai ales pe țaran, trăește 12 ani, în care timp își lasă vreo cinci urmași care să-i continue familia. Cioara, pe care poporul o dispretuește și care e considerată ca vestitoarea iernii, trăește 100 de ani.

Vulturul, regele pasărilor, trăește și el 100 de ani.

Găina, cea mai folositoare pasăre de casă, atinge și ea vârsta de 19 ani.

Sticletele, micul cântăreț, trăește în colivii 15 ani, dacă pisica din casă nu i-a făcut rostul sau, în pădure, bufnița.

Gâsca trăește 50 ani.

Privighetoarea, cântăreața searei, trăește numai 18 ani.

Papagalul trăește 60 de ani, — dacă câinele din casă îi dă voce. Potârnichea, cea mai micuță,

trăește 15 ani. Păunul, care se umflă în penele lui cele frumoase, care e o podoabă pentru curțile boeresti, trăește 85 ani.

Porumbelul, trăește cu porumbița sa 20 de ani.

În sfârșit, lebăda, pasărea care își petrece toată viața pe apă, pasărea care e cântată mai mult de către toți poezii, trăește o viață asemenea vulturului și cioarei, adică 100 ani.

FUMATUL, LA ALTE POPOARE

Nu toate popoarele fumează la fel. Astfel, în apropierea Mării Caspice, trăește poporul nomad (veșnic călător) al Kirghizilor. Aceștia nu cunosc nici țigările, nici pipele și, cu toate acestea, sunt fumători strașnici.

Dar cum fumează Kirghizii?

Iată cum: mai întâiu, sapă o groapă mare într'un pământ umed, pe care — după ce o bătătoresc bine — o umplu cu tutun, căruia îi dau foc. Apoi, întregul neam se strânge împrejurul gropii și fiecare sugă șerpește fumul din câte o țevă de trestie...

În chipul acesta, kirghizii fac economie — și, în acelaș timp, nici unul dintre ei nu rămâne fără... fumul lui!

CEL MAI VECHIU PLUG

Cea mai veche dintre uneltele muncitorești este plugul. La începutul începutului, când omul s'a apucat să se trudească pentru a putea să trăiască, plugul l-a ajutat.

În Muzeul agricol din Hanovra (Germania), se află cel mai vechiu plug din lume. Acest plug a fost găsit în 1927, în ținutul german Walle, din Aurich.

S'a socotit că plugul descoperit a zăcut în pământ, nici mai mult, nici mai puțin, decât 3500 (trei mii și cinci sute) de ani!

LĂMURIRI DESPRE „FONDUL COMUN”

Nu este o taină pentru nimeni că în ceea ce privește înfăptuirile de interes obștesc, orașele noastre de provincie au avut parte totdeauna de o soartă vitregă, nebucurându-se niciodată de o stare prea înfloritoare. Pe ici pe colo, doar unde inițiativa particulară, intruchipată prin câțiva inși cu tragere de inimă, a fost mai vie, se pare că s'a mai înfăptuit câte ceva.

Pricina acestei stări de lucruri nu se poate găsi decât în marea sărăcie în care se zăbeau orașele noastre de provincie. Un sistem fiscal întemeiat pe o centralizare prea mare (toți banii din impozite mergeau în bugetul general al țării), nu lăsa provinciei nici un fond, bugetele locale fiind astfel în neputință de a-și creea venituri proprii.

Prima grijă a actualului Guvern, atunci când s'a pus problema refacerii vieții orașelor noastre de provincie, a fost aceea a înviorării finanțelor locale, pentru ca unitățile și subunitățile administrative (prefecturi, preturi, comune) să poată lucra așa cum le obligă nevoile lor, să-și poată recruta slujbași pricepuți și să pornească la înfăptuirea unui program administrativ. S'a ținut seamă pentru aceasta de stările de lucruri din alte țări, luându-se ca pildă mai ales Germania, unde situația administrațiilor locale este înfloritoare pentru că, de multă vreme, din impozitele Statului s'a rupt o parte care a fost trecută bugetelor locale, dându-se astfel comunelor puțința de a înfăptui lucrări de interes obștesc de mare valoare.

De aici, din această nevoie grabnică a unei alte vieți pentru orașele noastre de provincie, s'a născut ideea înființării „Fondului comun”, reformă la al cărei temeii stă tocmai înviorarea finanțelor locale, creându-se prin aceasta o mare puțință de câștiguri și cheltuieli, acolo unde până acum domnea cea mai aprigă sărăcie. Iar pentru a sprijini această idee, Ministerul de Interne a luat hotărârea de a ajuta județele și comunele cu bugete mai sărace din așa zisul „Fond comun” al finanțelor locale, înființat prin Legea din 1 Aprilie 1942.

De unde s'au luat însă banii trebuincioși

pentru înfăptuirea acestui „Fond comun”? S'a hotărât ca din anumite dări pe care cetățenii le plătesc Statului, să se oprească o parte care să meargă în acest fond. Așa de exemplu se opresc: 25 la sută din venitul impozitului cuvenit județelor, 5 la sută din impozitul pe lux și cifra de afaceri, 20 la sută din impozitul pe clădiri și 57 la sută din impozitele pe spectacole și automobile.

Care sunt binefacerile acestei măsuri?

În primul rând viața provinciei va căpăta un alt mers, nădejdi puternice înflorind pentru viitor. Intreaga țară, începând dela Capitală și terminând cu cel din urmă sătuc, va însemna un mare câmp de muncă, în care lucrările de interes general, menite să împodobească orașele și satele noastre, se vor înmulți pe fiecare zi. Iar în același timp s'a făcut și o dreaptă cumpănă între finanțele Statului și cele ale administrațiilor locale.

Și cum Guvernul Mareșalului Conducător este un guvern de fapte și nu de vorbe, s'a trecut imediat la lucru, Ministerul de Interne împărțind administrațiilor locale aproape în întregime acest „Fond comun”, care însumează astăzi uriașa sumă de trei miliarde lei. Județele, satele și orașele din țară au primit, fiecare, ajutoare după nevoile locale. Județele, de pildă, au primit singure suma de 1.304.271.700 lei, afară de Basarabia și Bucovina. În orașele reședințe ajutorul împărțit a fost de 1.167.982.000 lei.

Intunericul, care a stăpânit până acum viața provinciei românești, va fi înlăturat, datorită acestor ajutoare. Zorii unei alte vieți, de muncă și de înfăptuiri folositoare, se ivesc. Și dacă acum, în timp de războiu, nu se poate face prea mult, să așteptăm cu încredere sfârșitul războiului și vom putea vedea ce însemnează noua viață, noul destin pe care Guvernul Mareșalului Antonescu l'a croit provinciei.

H A Z U R I

B âlbăilele în teatru sunt uneori cât se poate de nostime.

Vom povesti câteva...

Scena înfățișa un banchet. Interpretul principal trebuia să ridice un toast, spunând: — Trăiască această cupă! Ea veșnic să n'embete!

La una din reprezentații, actorul însă „s'a greșit”, precum urmează: — „Trăiască această supă! Ea veșnic să n'embete!

ALTA:

J unele amarez, care reedita povestea sârmanului Werther, urma să spună iubitei sale:

— Domnișoară, poeziile dumitale sunt tot atât de inspirate, de suave, ca ale lui Goethe...

Fraza a fost spusă, însă, astfel:

— Domnișoară, poeziile dumitale sunt tot atât de delicate, de inspirate, de suave, ca niște ghetel!

INCA UNA:

A ctorul care interpreta rolul unui bătrân bărbos, trebuia să spună, mângâindu-și poadoaba:

— Sârmană barbă lungă și albă!...

Dar a spus:

— Sârmană albă, lungă și barbă!...

TELEGRAMA

S ache, însoțit de doi prieteni, face o plimbare cu mașina pe Valea Prahovei. La o cotitură, mașina se răstoarnă din cauza vitezei. Unul din însoțitori este grav rănit.

Sache, sfătuit de celălalt amic, se duce să dea următoarea telegramă liniștitoare familiei:

„Mișu grav bolnav. Complicațiile lipsesc. Inmormântarea va avea loc mâine”.

Domnul cu ochelari și camuflajul

SERGEANTUL. — E ora 8 și încă nu v'ați camuflat geamurile!!...

INTAMPLAREA

C esi, Sache, cu tine? Ce ți s'a întâmplat?

— Mă mai întrebi ce am? Dacă ai fi avut tu ghinionul să ți se întâmple ție ce mi s'a întâmplat mie, n'ai mai vorbi.

— Spune dragă Sache...

— Să vezi, dragă... Aseară, înapoiindu-mă pe neașteptate acasă, mi-am surprins nevasta sărutându-se cu profesorul de dans al nepoată-mi. Eram atât de furios încât dacă aș fi avut la mine revolverul, i-aș fi ars o pereche de palme...

SIMPLU

In timpul unei îndrăcite partide de poker, se întâmplă că unul din parteneri moare subit.

— Ce ne facem acum? — întreabă gazda, înfricoșată.

— Scoatem septarii și jucăm în trei! — glăsuiește repede Sache.

SOACRA

A llo! D. Popescu?

— Da. Ce doriți?

— Aici e Prefectura Poliției. Cred că am găsit pe soacra d-voastră care dispăruse acum trei luni de zile.

— Și ce a spus?

— Nimic.

— Nimic? Atunci nu e soacra mea.

Cunoaște marfa

— Sache dă-mi o mie de lei
— Iți dau două dacă vrei!
— Mii?
— Nul Palmel!...

CONSULTĂ

Tot la joc de cărți...
Sache joacă ecarté cu Mache. La un moment dat, Mache îl apostrofează pe Sache:
— Nu mai joc cu tine că trizezi.
— Mă învinuiești pe nedrept, Mache. Eu nu trizez niciodată.
— Minți ca un măgar, Sache. Ești un trișeur ordinar. Nici nu puteai să ajungi altceva, când îți prea bine de unde te tragi.
— Tatăl tău a stat la pușcărie, unchiul tău șterpelea portofeluri în tramvaie, fratele-tău a fugit cu banii societății de asigurare, iar tu... trișeur fără obraz.
— Uite ce este, Mache — fi răspunde Sache foarte calm — stai cu mine la joc de cărți ca să-mi bârfești familia, ori ca să-mi ecarté?

ALTCOVA

Știi ce este casa asta mare?
— Da. Balamucul.
— Ei, află că am locuit trei ani încheiați aici.
— Dar ce, ai fost nebun?
— Da de unde. Am fost Impăratul Chinei.

LA CAFENEA

Sache, cum îți explici că în Anglia au guvernat mai bine reginele decât regii?..
— Foarte simplu. Sub domnia femeilor, guvernează bărbații și sub domnia bărbaților conduc femeile.

EXPLICAȚIE ȘTIINȚIFICĂ

De ce s'or fi măbind vara zilele, Sache?
— Se dilatează de căldură, dragă.

NU-I EL!

Băiatul dumitale a dat cu piatra în mine.
— Și v'a nimerit?
— Nu, însă...
— Atunci, n'a fost el... El ni-merește totdeauna!

SUVENIR

De câte ori te văd, îmi amintesc de Popescu.
— Mă mir; că nu semănăm deloc.
— Nu, dar și el îmi datorează cinci sutari.

JUDECĂTORUL. — Dece, când ai vândut iapa vecinului l-tale, nu ai spus că-i chioară?

INCULPATUL. — Păi, nici mie nu mi-a spus Ion Cârțan când mi-a vândut-o, așa că eu am crezut că este un secret!...

SURORILE

Ascultă, Mimi, câte surori ai tu?
— Una.
— Ciudat... Fratele tău mi-a spus că are două.

SOMNUL

Nu pot să dorm niciodată în ultima noapte înainte de a pleca în călătorie...
— Dece nu pleci cu o zi înainte?

Un cetățean, fiindu-i foame, merge la un restaurant să mănânce.

Acolo comandă o tocană de berbec.

Privind mâncarea și farfuria mică în care este servit, el întreabă pe chelner:

— Mă rog, n'ai putea să mă servești cu o porție mare?

— Ba da — îi răspunde chelnerul. Dar v'am adus-o asta, fiindcă mi-ați cerut să vă dau o porție cât se poate mai... mare!

Ziceai că dentistul tău îți ia, pentru scosul unei măsele, o sută de lei. Și tu, când te-ai dus să-ți scoți măseaua care te durea, ai dat trei sute de lei?

— Păi da, pentrucă, până să mi-o scoată pe cea bolnavă, îmi scoasese și două măsele sănătoarele!

Și zici că te-ai vindecat de defectul tău de vorbire?

— Sigur. Nu vezi că acum nu mai sunt b... bâl... lăbă... bit?

Între șmecheri:

— Ascultă, dragă, n'ai să-mi împrumuți două sute de lei, că mi-am uitat portmoneul acasă?

— N'am schimbate dragă. O singură mie de lei...

— Dă-o încoace, să-ți dau restul.

— Dacă-i așa, prefer să-ți dau un pol de tramvai, să te duci să-ți iei portmoneul de-acasă...

— Ascultă țapo, laptele ăsta e amestecat cu apă!

— Te cred! Vaca mea bea zilnic 3 căldări cu apă!

ADAM

Adam ședea în rai la un loc cu înțelepții. Într-o zi el dispăru. Imposibil de re-găsit, Dumnezeu făcu apel la cei mai buni agenți ai săi. Adam ni-căieri. Dar un detectiv evreu ce-ru lui Dumnezeu să-l descopere el pe fugar.

Evreul se instalează într'un foto-liu și, prin fața sa, făcu să defi-leze toți învățații din raiu, des-brăcați.

Deodată strigă:

— Iată-l!

Și, în adevăr, acela pe care îl arătase era chiar Adam.

— Cum l-ai descoperit? între-bă Dumnezeu.

— Nimic mai simplu: el ne-fiind născut ca noi, este singurul om care nu are buric!

CE VREME O FI?

Un orășean trecea călare printr'un sat. Văzând un țaran șezând pe laviță și bând tutun îl întrebă:

— Pe ce vreme o fi?

Țăranul îi răspunse cam peste picior:

— E pe vremea când se duc măgarii la apă, boerule!

— Apă, atunci, dumneata de ce mai stai aci? — îi zise orășeanul, depărtându-se în timp ce țăranul se scărpină după ceafă.

Consultație

DOCTORUL. — Să nu faci băi prea dese căci s'ar putea în-tâmpla să se complice boala!

PACIENTUL. — Nu domnule doctor, de obicei fac baie odată la doi ani, dar dacă credeți că e prea des nu mai fac deloc!

Judecătorul întreabă:

Ai fost de față când soa-cra dumitale se certa cu vecinul de peste drum?

— Am fost, domnule judecător.

— Ai văzut pe urmă când ve-cinul a luat-o la bătaie, sărind asupra ei ca o fiară infuriată?

— Am văzut și asta, domnule judecător.

— Atunci pentru ce n'ai sărit și dumneata?

— Păi cum era să sar și eu!? Doi bărbați pe-o femeie!...

— Ai fost la teatru aseară?

— Da! Dar n'am putut dormi decât până la 12 noaptea, fiindcă după ora aia toată lumea trebuie să părăsească sala!

FLACAUL ȘI FATA

Un flăcău, întorcându-se la oraș, intră în vorbă cu o fată din alt sat. Drumul fiind lung, ei avură timp să vorbească multe și de toate. În sfârșit, fata era drăguță și deșteaptă, iar flăcăului îi plăcu tare mult. Și, vorbind cu ea, începu să-l bată gândul că o asemenea fată i-ar trebui lui ca nevastă. Până în cele din urmă își luă ini-ma în dinți și îi spuse:

— Ascultă fată, aș vrea să mă însor. Or să se învoiască părinții tăi să fi soția mea?

— De.. eu cred că nu...

— Păi eu sunt așa de lepădat?

— Nu ești, dar părinții mei nu se vor învoi niciodată să mă căsătorească cu tine.

Flăcăul se întristă mult.

— Deloc, deloc? Nici dacă am să le arăt că am douăzeci de po-goane și casă?

— Nici atunci.

— Da'ce, tu ai mai multă avere?

— Ba n'am decât trei pogoane!

— Atunci de ce nu se învoiesc părinții tăi?

— Fiindcă părinții mei au mu-rit, săracii de mult. Căci sunt orfană și de tată și de mamă.

La primăria unei comune se prezintă, pentru a fi căsă-toriți, doi tineri.

Primarul observă că tânărul mire e beat turtă.

Mireasa de-abia îl ținea de subțiori.

Atunci el se adresează ei:

— Fato, nu vezi că e mort de beat? Du-l acasă și vino cu el mâine.

A doua zi tinerii apar din nou la primărie.

Mirele beat turtă, fata sprji-nindu-l de subțiori.

Primarul îi ia din nou cu blân-dețe:

— Iar e beat! Se vede că, de eri până azi, tot nu s'a putut trezi!

Du-l din nou acasă și să vii cu el tocmai săptămâna viitoare.

Săptămâna viitoare, cei doi ti-neri iar apar: el beat, ea sprji-nindu-l.

Primarul, infuriat, se răstește la fată:

— Nu ți-am spus să nu mai vii cu el beat, că nu vă cunun!

Atunci tânăra mireasa scân-cește, disperată:

— Păi când e treaz, nu mai vrea să vie, domnule primar!..

— Aseară în tramvai, mi-a băgat cineva mâna în buzunar și mi-a iurat portofelul cu bani!

— Bine mă Sică, păi tu n'ai simțit nimic?

— Ba da, dar am crezut că e mâna mea!

DATINA NEGOTULUI LA ROMÂNII

I

COMERȚUL INTERIOR

Asupra bogăției excepționale a economiei românești și asupra intensității comerțului interior, vorbesc, cu egală elocvență, nu numai vremurile prezente, ci și trecutul îndepărtat. Nu poate face comerț serios decât cel care are o tradiție, adică o experiență în acest domeniu — și românii o au din plin.

Circulația produselor naționale în România cunoștea și acum multe secole o prosperitate excepțională, — cu toată lipsa căilor de comunicație rapide.

Oficiul de centralizare și desfacere a mărfurilor îl făceau așa numitele *iarmaroace*: târguri săptămânale, lunare sau anuale, unde nu numai că se schimbau sau se vindeau diferitele produse, dar se făceau și schimburi de opinii, care mențineau treaz sentimentul de coeziune națională.

Firește, majoritatea tranzacțiilor comerciale aveau ca obiect produsele holdelor românești, care — acum două milenii și mai bine — impresionaseră, la trecerea Dunării, chiar și pe Alexandru cel Mare Macedoneanul. Dar încă de acum 5—600 de ani exista și o mică industrie autohtonă.

Cei dela munte aduceau produse ale laptelui și blănuri, pe care le negociau sau le schimbau pe miere, pe fructe sau pe articole vestimentare de primă necesitate, confecționate în micile ateliere familiare ale celor dela șes.

Pentru a exista o regulă și un control între cei cari făceau comerț, aceștia erau grupați în *bresle*. Nu puteau face cisme sau opinci decât cei din *bresla* cismarilor, după cum aurul nu putea fi extras decât de *zlătari*, care plăteau, în Moldova, Voe-

vodului, un impozit, de patru ocale de aur anual (1.600 de drahme), iar în Muntenia „o mic monete de aur”.

Se vindea, încă de acum cinci secole, și lână toarsă în „torcătoriile de lână”, de care amintesc arhaicele documente moldovenești, și minerale curățate în „moara de făcut minerale” despre care vorbește privilegiul din 25 Aprilie 1448, și (lucru aproape de necrezut, dar perfect adevărat!) bere, fabricată în așa numitele „sladnițe”, băutură care plăcea mult Domnitorului Moldovei Alexandru Lăpușneanu, de vreme ce acesta — adresându-se românilor bistrițeni, la 20 August 1567 — le cerea să-i fabrice bere după pofta inimii sale („pro gustu nostri”).

Chiar și arme se fabricau și se vindeau în țară acum 5—600 de ani. Pe vremea lui Ștefan cel Mare, eroul creștinătății și al Neamului românesc, exista, între alții, un anume Adreica săbierul, care făcea arcuri, sulite și pașoșe. Nici în alte domenii, mai gingașe, nu a fost deficitar comerțul intern al românilor. Prima „moară” (fabrică) de hârtie se întemeiază în Moldova, în anul 1583, sub Domnia Voevodului Petru Schiopul. Iar în Muntenia, se înființează o asemenea „moară” la Câmpulung, în 1643, pe vremea lui Mateiu Basarab.

Cu un asemenea trecut, se poate mândri orice comerț din orice parte a lumii. Nu e deci de mirare pentru ce comerțul românesc intern este atât de viu: blazonul vechimii îi dă și prestigiul și curajul de care are nevoie. Configurația geografică contribuie și ea la prosperitatea comerțului românesc interior: Dunărea, Niștrul, Prutul, Oltul și celelalte râuri sunt cele mai eficiente elemente, care contribuie

la vivacitatea schimburilor comerciale.

Dacă adăugăm la acestea și inteligența comercială nativă a românilor și întrepeditatea lor (a oltenilor, macedonenilor și moților, indeosebi), vom descifra mai ușor secretul prosperității comerciale interne a României.

II

COMERȚUL EXTERIOR

De nu mai puțin prestigioasă tradiție este comerțul exterior al României. Pescuitul din Dunăre și din bălți se făcea pe scară mare încă de acum șase secole. Se exporta intens, îndeosebi icre negre, foarte căutate atunci ca și în zilele noastre. Nu se importau, în genere, decât articole de lux sau tehnice. Voevodul Moldovei Alexandru Lăpușneanu își comandă, în 1554, un ceas de argint la Brașov (pe atunci, sub stăpânirea ungarilor). Acelaș Alexandru Lăpușneanu aduce tot dela Brașov pilule purgative, prin agentul său comercial, de origină germană, Iohann Benkner.

Relațiile comerciale ale Munteniei și Moldovei cu Brașovul sunt, de altfel, foarte intense și se bazau, în acea vreme, mai cu seamă pe exportul de vite.

Splendidele vite albe moldovene ajungeau până la Danzig și până în Anglia. Negustorii moldoveni frecventau în număr mare, în secolul XVI, vestitul târg din Lemberg. Mierea și ceara românească îndulceau și luminau pe Dogii Veneției, iar caii românești de rasă erau visul ienicerilor turci și se vindeau pe sume impresionante la Constantinopol. Negustorii români întrețineau contactul cu toate țările Europei și chiar cu Extremul Orient.

De pildă, numai catifeaua se aducea din patru locuri, dela

Jpres, dela Louvain, dela Colonia și din Boemia. „Postavul franceș”, se importa din Flandra, din ținuturile germane „pânză nemțească”, alt soi de postav din Liov și din Lituania, „pânza lituană”.

La 1413, Voevodul Mircea cel Bătrân amintea, în privilegiul vamal acordat brașovenilor, de vama ce trebuia plătită pentru fiecare calitate de catifea, adușă în Țara Românească. Importul anumitor articole se făcea pe scară mare: neguțătorul Rădila din Câmpulung, bunăoară, aducea, la 1482, 39.000 cuțite de Stiria, valorând 468 de florini! Ștefan cel Mare (1457-1504) își comanda anumite arme tocmai la Genova, iar Alexandru cel

Bun (1400-1432) își comanda șase arbalète la Liov.

Importul era, însă, față de export, minim.

Se exportau în număr mare, vite: vaci, boi, porci, oi, cai. Apoi felurite piei: de vite cornute, de miei, de cerb și blănuri: de jder, de râs, de vulpe, de verșiță, de pisică sălbatecă, etc.

Peștele aducea de asemenea, venituri mari; se exporta îndeosebi în Polonia. Grâul și sarea românească îndestulau Peninsula Balcanică, iar vinul românesc de Cotnari ajunsese faimos în toate țările învecinate.

Actualmente, exportul românesc se bazează cu precădere, pe cereale și petrol.

Urmează lemnele de construc-

ție cu industriile derivate, după care vin produsele alimentare, animale etc.

În 1913, cele mai strânse și mai intense legături comerciale ale României erau, cele cu Germania. La locul doi venea Austro-Ungaria, Urma Turcia, Franța, etc.

Astăzi, întregul comerț exterior al României este vehiculat de acordurile cu țările Axei (îndeosebi Germania și Italia).

Frumoasa tradiție, care stă la baza acestui comerț exterior, deschide României cele mai generoase orizonturi și este el însuși garanția cea mai solidă a unei dezvoltări economice dintre cele mai profitabile atât Românilor cât și partenerilor de schimburi.

HAZ DE NECAZ...

SCHIMB DE PALTOANE

Știrb până nu prea de mult, adică încă de treabă și îndeajuns de călduros, soarele a început să-și arate din ce în ce mai des dinții. O dantură pe cât de bogată, pe atât de ascuțită, care face ravagii printre cei surprinși de vreme „la talie”.

Nu în mai bune condiții se află cei rămași — din cochetărie prea puțin, de nevoie cei mai mulți — la pardesiu.

Pardesiul, oricât ar fi de bun, se poate transforma, dacă înaintez; cu el prea mult în acest neguros anotimp, în ceva foarte periculos. Stofa se poate transforma în lemn, și un pardesiu de lemn nu este niciodată recomandabil.

Iată pentru ce discuțiile de sezon nu sunt întrerupte nici anul

acesta de toate catastrofele internaționale la un loc.

- Ai palton?
- N'am. Dar tu?
- N'am nici eu.
- Ce ne facem?...

Pauză gravă, după care urmează o preumblare mută prin fața vitrinelor magazinelor de stofă. Preumblare platonică, repede întristată: stofele s'au scumplit enorm, prețurile lor se apropie, uneori, de prețurile pieilor de antilopă, pieile fabricanților nu mai cunosc rușinea („Piei, drace!”)...

Salvarea stă tot la „Taica Lazăr”, la desfacerea generală a hainelor vechi.

„Taica Lazăr” este un fel de vraciu.

În schimbul paltonului tău, vechiu de opt ani și care nu se poate purta, îți se oferă ceva nou (nou pentru tine, dar altfel foarte vechiu!), ceva original.

Îi dai vechitura ta și el îți dă, în schimb, o altă vechitură, dar pe care o poți înfățișa amicilor ca pe un palton proaspăt confecționat.

Ai pornit spre „Taica Lazăr” cu paltonul vechiu în cărcă, și revii acasă cu o șubă soioasă („A purtat-o, pe vremuri, hatmanul Petliura”...) sau cu un fel de robă cu „brandenburguri lucitoare. („Era a unui boier; n'a purtat-o decât două săptămâni, că a mierlit de oftică”)...

Vorba e: te-ai făcut cu un palton?

Ce importantă au toate celelalte amănunte: că hatmanul Petru era probabil om voinic, de vreme ce tăie ura dela umăr a paltonului și ajunge tie la coate sau că palton cu „brandenburguri” nu mai poartă nici muscalii de pe caprele trăsurilor!..

Totul e să faci un schimb, care să te pună în posesia unui palton.

Firește, mai există și alte schimburi „de sezon”: de pildă, schimbarea paltonului, din eroare, la garderobă..

Asupra acestuia nu insistăm, însă, căci ar fi să intrăm în delicatul domeniu al poliției.

Mitică

PALAVRAGII LA CAFENEA

Leșinați, trei sferturi din zi, pe canapelele templului de „capuținare” și fum de țigare, trăind în bună tovărășie cu ploșnițele din catifeaua roasă, — ființele acelea sunt neclintite în convingerea că nu mai au nimic de învățat, nici dela viață, nici din cărți. Nici măcar din gazete, pentru care — deși le mănâncă și le „asimilează” dela un capăt la altul — simulează un suveran dispreț.

Fiind în continuă opoziție cu bunul simț, mandarinii aceștia, care n’au comun cu cei autentici

decât unghiile imense și îndolia-te ca ale faimoasei Barbara Ulbrich, răstoarnă și refac fronturi, trimit la moarte sau fac să se sinucidă ditali generali de pe cutare front, își arată cu precizie cum funcționează mecanismul cutărei „arme secrete” — care n’are decât neînsemnatul defect că nu și-a găsit încă inventatorul — și așa mai departe. Limba lor funcționează fără încetare de parcă ar căpăta curent gratuit dela uzina electrică, iar fălcile lor au o elasticitate de trapeze de gumă.

Ale, hop!

Odată cu praștia unei ploii de salivă, o noutate nemaipomenită a țâșnit din gura domnului Carambol, și domnul Stălpdecafenea a și prins-o.

— Ai auzit?

— Ce ?

— Craximaxi..

— Nu mai spune!

— Exact.

— De unde știi?

— Dela ruda unuia care are un rol important în Suedia, Norvegia și Scandinavia.

Degeaba intervine altul, ca să precizeze că Scandinavia nu este o țară, ci o... peninsulă. Inutil. D. Carambol spumegă:

— Lasă, vă știu eu pe voi, diversioniștii!

Și o întoarcere din condeiu, în

nicio legătură cu ceea ce spusese mai înainte:

— Dar puteți să spuneți ce vreți: tot războiul de mișcare va fi cel care o să aducă decizia finală.

Și pentru că așa va fi, nici n’ai apucat să reflectezi asupra celor spuse, că omul s’a și sucit de pe scaun, ca un fulger și — instantaneu — te face să capitulezi:

— Dă-mi un pol! Da’repede!..

Război de mișcare, vezi dumneata..

Strateg și tactician, în acelaș timp, omul își cunoaște meseria..

Nederanjați prea mult, atâtea vreme, furnizorii aceștia de soluții bune pentru rezolvarea tuturor conflictelor internaționale, bieți comercianți de tartarinade, care au singurul defect că sunt debitate într’o vreme când vorbăria poate fi primejdioasă intereselor Statului, — se împrăștie ca potârnicșile, la prima binecuvântată razie (nu de soare, ci... polițienească).

A cum, resemnați să stea acasă de unul singur ca toți marii neînțeleși ai istoriei, strategii de șvarturi și fum vorbesc de unul singur în fața oglinzii, fac „buuu!” ca tunul, imită țăcănitul mitralierei — iar seara sunt puși de neveste să facă dușuri scoțiene..

EL.

— Am povestit aseară soacrei mele niște întâmplări cu haz și era să moară de râs!

— Zici că era să moară? Uite ce e nene Lache, dacă vrei, vino astă seară și le povestește și soacrei mele, cine știe, poate dă Dumnezeu și..

COMISARUL. — Și când ai văzut-o pe soacra d-tale spânzurată, de ce n’ai sărit repede să-i tai frânghia?..

MARTORUL. — Păi, nu murise încă!..

— Spuneai că dentistul dela oraș îți ia numai 100 lei pentru o măsea de scos, și acum spui că te-a costat 300 lei!..

— Da! dar până să mi-o scoată pe cea bolnavă, mi-a scos și două sănătoase!

DIN ZILELE URGIEI

Iarnă. Ninge cu fulgi mari peste pământul înghețat. Veniseră fulgi ca în toți anii, să întinerească pe oameni prea copleșiți de grijile vieții. Fulg cu clinchete argintii din lumea de vis a copilăriei. Găsiră aceleași plajuri, alte orânduiri. Pe pământul mânăștirilor albe și al cetăților voevodale întunericul își întinse valurile dese. Nici cântec de doină nu răsuna în dumbrăvile sfințite cu lacrimi și sânge străbun. Doar în morminte se sbuciumau strămoșii și prin unghere curgeau lacrimile șuvoaie. Clocoteau furtuni în suflete. Și totuși cu dinții înțeleștași îndurau chinurile, ce sfâșiau inima în mii de bucăți, căci pretutindeni erau ochi ce nu știau ce-i mila, omenja, lumina.

Tăceau molcom: dreptatea și dragostea d. neam nu mor niciodată, oricât de involburate ar fi vremurile.

...Moș Gheorghe ieși în ograda troienită. Luă o lopată și începu să facă o cărare prin omăt. Fumul alb se ridica din horn, plutea prin văzduh, se înfrăția cu fulgii ce cădeau alene. Portița scârțâi prelung. Moșul tresări. Veneau vreo doi păgâni cu câțiva oameni din sat. Undeva, departe, se auzi lătratul unui câine, apoi se stinse într'un vaet.

— Am venit să însemnăm tot ce ai: pământ, vite, casă. Apoi vom vedea ce-ți lăsăm.

Moșul, cu căciula'n mână, îi duse sprucele.

— Ia tot, numai sufletul lasă-mi, mânca-te-ar ciorile de păgân, — spuse moșul în parte.

— Ce zici, moșule?

— Ia nimic, zic eu, că-i mare ger pentru semănături.

— N'avea tu grijă, că totul e al nostru.

Moșul tăcu. Ce să spună? Și cui?

...Intr'un târziu plecară. Moș Gheorghe își făcu cruce, când îi văzu urniți din odaie. Se așeză făcut pe o laviță, cu capul în palme. Tușa Leana îl privi întrebătoare. Se așternu o liniște de mormânt.

— Nu-i traiau di fel cu scârba aiasta pe inimă. Păgâniți te bagă de viu în groapă.

Bătrâna oftă și tăcu. Se gândea la copiii plecați în țară. Intr'un ungher candela rugii își trimitea ultimele fâlfâiri. Licări o clipă și se stinse sfârâind.

...Amurgul cădea ușor peste luncile desfrunzite. Se uită în undele râului cu foșnet de mătasă veche, a râului despărțitor de

frați și plecă mai departe spre culmile albastrii ale dealurilor. Fulguia mereu. Alt mal al Prutului. Aceeș iarnă, aceeași fulgi...

Cu pași mari Ștefan se plimba dealungul malului liber. Venise de departe, să privească măcar cu gânduș satul, căsuța lui moș Gheorghe. Primea răvașuri de dincolo. Înțelegea geamătul ce se desprindea dintre rânduri.

Simți cum pustiul din suflet cuprindea pe'ncetul întreaga-i ființă. Căuta singurătatea. O găsi pe malul râului tăcut și monoton. Jos, la vale, se vedea o moară priponită de țărm. Privirea ochilor mari, negri, căuta să străbată prin neguri, acolo, departe, în satul cu plopi și cumpeni de fântâni.

Sufletul porni hoinar prin cărările bătorite ale copilăriei, până'n pragul casei. Acolo se opri în reculegere, ca într'o biserică.

Duse mâna în buzunar. Un buchet de busuioc îi răsări în mână. Busuioc de-acasă. Îi rupse atunci, la plecare. Uitase de el. Și acum îl găsi uscat, dar cu mireasma-i întreagă, ce avea o scânteie din tânguirea dorului. Privirea se împăienjeni de lacrimi. Și totuși un surâș așa vizibil îi înflori în jurul buzelor.

— Busuioc pribeag... pribeag ca și mine... până acum n'am știut ce-i dorul... dorul ce-ți frânge sufletul, dorul nestins de mâini omenești. Parcă sufletul mi-e un apus de soare, toamna târziu, în pustiul pădurii cu frunze vestede, pe cărare... dorul, sărmanul meu dor...

...Cui vorbea? Florilor vestejite, fulgilor, râului cu unde mici, verzui? Sau poate sufletului stingher, troită uitată la margine de drum?...

MARIOARA TUHOVCEANU

Școala Neamului n tinda Bisericii s'a plămădit.

Tiparnițele mărturisitoare ale gândului românesc în altare s'au făurit și sufletul românesc. Uptător pentru libertate, în Școala dela Sf. Sava, în Mănăstirile Voevoșilor munteni și moldoveni și în vajnica Biserică a Ardealului nostru s'au zidit.

Această mândrie a trecutului Bisericii noastre ne poruncește azi să unim Biserica la lupta națională.

Din sufletul mistic al Românului creștin, Biserica trebuie să ne ajute să dăluim mistică națională a rosturilor noastre de mâine și sufletul românului de totdeauna.

Școala — dela Universitate până la carata și mărunta școală de sat — a avut și ea, în ultimul veac, o adevărată misiune națională.

Prin școala rurală am izbutit să ridicăm fruntea satelor noastre frudite. Prin ea am înălțat din adâncurile dogoritoare ale țăranimii noastre, atâtea valori naționale, ca și valorile de primenire, de creație și de muncă ale Neamului întreg.

Liceele ne-au format elitele, iar Universitatea a fost nu numai întemeietoare de Stat — fiindcă cei mai mulți reformatori ai ordinii noastre politice, din Universitate au plecat, — dar a fost purtătoare de idealuri naționale și avangarda reformelor sociale în Neamul Românesc.

În ultimii 20 de ani, Clerul și învățământul fuseseră scoase din rosturile lor naționale și mbrâncite absurd în lupte electorale și într'un amorfism politic fără margini.

Misiunea națională a Bisericii și Școalei a fost coborită.

Am plătit-o scump.

(Prof. MIHAI ANTONESCU)

COPIL NECĂJIT

TAINA NENOROCIȚILOR FERICIȚI

Reportaj de SABIN POPESCU-LUPU

Copilul își prinde fruntea între palme și stă proptit lângă masă, gânditor ca un bătrân obosit. Când își înaltă fruntea, chipul său trist prindea în gol. Aude mereu, chiar dacă plânsul și răcnetele au încetat de mult, aude vaetul mamei lovite și strigătul sălbatic al tatălui care vine aproape în fiecare săptămână furios și bolnav de la lucru. Bea. Ii simte duhnetul cu care umple casa. Miros greu de tutun și vin oțet.

În seara din urmă i-a spus-o răstit:

— Ai să mergi cu mine Alexei! O lăsam pe mamă-ta. O să ai altă mamă mai bună.

— Altă femeie nu-mi poate fi mamă...

Cele câteva cuvinte au fost înăbușite sub palma aspră a tatălui care i-a tipat, scufurându-l ca pe-un sac pe care vrei să-l golești:

— Ce-mi pasă de mamă pentru tine? Am găsit altă femeie pentru mine...

— Asta se poate, — a răspuns gândind copilul rămas lipsă de sine parcă, lipit de zid, unde îl isbise dragostea părintească.

— Vei merge cu mine până la marginea pământului. Altfel te strâng de gât. Nu vreau să rămâi cu „ea“.

— Merg.

Și Alexei s'a sfătuit cu mama pe ascuns, s'au despărțit plângând prin unghere și casa lucrătorului Tartarovschi s'a spart foarte ușor, după legile sovietice.

Iar astăzi, Alexei copilul străin în casa unde simte pașii altei femei care îl încearcă des cu coada ochiului, stă trist, neștiind ce să facă, de ce să se apuce, cum să-și țină mâinile. Îl îngrozește seara, cu cântecul și beția lui Gavril Tartarovschi, fiindcă știe că toată vremea o să se gândească la mama lui, rămasă singură și blonă, între pereții unei case pustii, unde n'o așteaptă de cât moartea.

*

— Bea și tu Alexei!

Buzele copilului se umezesc în vinul acru-amar. S'ar strămba și îi este teamă de palma aspră a tatălui care-l urmărește cu privirea incudată. Nui place tăcerea acestui copil încăpățânat. Ar vrea să știe ce se petrece în tivga lui, ce gânduri frământă, cum îl judecă.

Natașa, femeia cea nouă, își pungește gura a ciudă oridecâte ori dă cu ochii de Alexei. Ii stă ca un spin în ochi. Ar fi vrut să fie singură, numai cu Gavril. Ce i-a trebuit și copilul?

Tatăl îl scutură pe băiat, lovindu-l cu palma a prietenie pe spate, iar după ce se mai îmbată își apucă nevasta cu o mână și copilul cu alta, apropiindu-le capetele, cu ochii ce se privesc mari și speriați, șoptindu-le bolnav:

— Pe voi, pe voi vă iubesc. V'as gătui de dragi ce-mi sunteți.

Se lasă urme de vin pe obraji, apoi rămâne tăcut cu privirile lăuntric spre ce „a fost”.

Femeia se șterge pe furis, privind necontenit spre buzunarul unde bărbatul are banii dela sfârșitul muncii de o săptămână și-i toarnă mereu în pahare, spre a-l da mai de grabă „peste cap” pe a furisitul de „răbotnic”, ca să-i poată întoarce buzunarele „pe dos”. Alexei pare o cloplitură din lemn îngălbenit de vreme. Doar ochii i-se învârtesc în orbite, urmărind mișcările femeii. Așa o scoate din sărite. I se nazare că băiatul o privește cu silă, că ghicește tot ce vrea ea.

— Alexei, tu te gândești la mama ta. Eu văd.

— Eu văd.

— Cum? Cum? — țipă femeia ieșită din răbdări. Apoi se lasă pe pat scoțând țipete de neună.

— Bărbatul apucă ceafa copilului între degete și strânge până ce botșorul băiatului se întinde cu ochii bulbucăți în vânt, icnind fără putere:

— Ta-tă! Ta... tă...

Femeia se liniștește, privind ca și cum n'ar fi vrut să piardă nimic din ceea ce i se infățișase, ceea ce dorise. Palmele tălului cad rar asupra obrazilor fragezi, ca și cum s'ar juca, gustând bucurosi fiecare plescăit plin de durere pentru băiat.

Alexei primește totul în tăcere. Numai lacrămile i se scurg, încheindu-se sub bărbie, ori stropind palmele bătătorite ale lucrătorului, care se oprește de odată, cu ochii pironiți pe zămbetul fericii de pe chipul femeii.

— Aaa! Ta! Tu te bucuri de păcătoșenia noastră?!

Și slăbind copilul, o înhață de păr is-

bind-o de pereți, lovind-o cu picioarele, înfundându-i cu pumnul gura ce scoate răcnete de fiară. Se simte mușcat de deget și atunci o svârle prin ușa deschisă în curte, aruncând un scaun după urletul ce se îndepărtează în noapte.

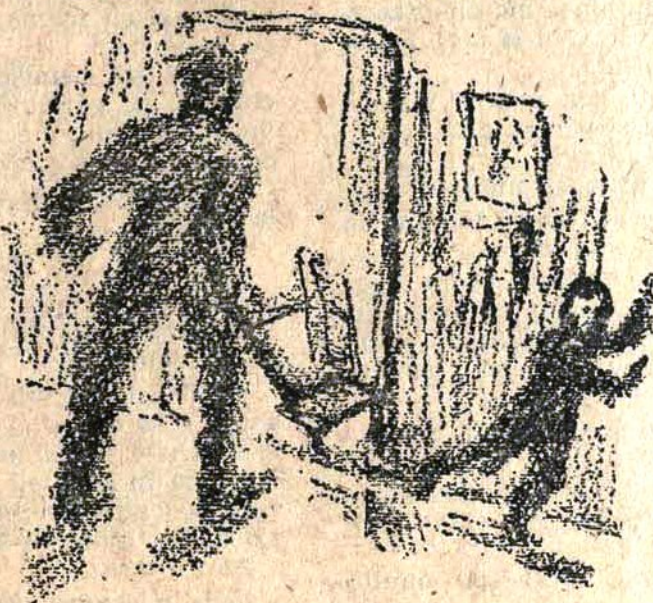
Apoi se întoarce spre Alexei, îmbrățișându-l și lăsând șiroaiele lacrimilor să se împreune în tristul pârâu al nefericirilor fără cărare în viață.

A început războiul. Sovieticii fug bătuți. Gavril Tartarovschi își ia într-o zi copilul și pleacă în lume. Unde? Parcă astăzi știe cineva unde se duce?

Au pornit-o într-o după amiază în urma unui convoi militar. Până pe aproape de Nistru, n'a fost nimic. Copilul pășea alături, schiopătând puțin dela o bătătură. Il întreba din când în când dacă mai poate duce boceluța, apoi tăifăsuia cu un soldat sovietic, șerpuind prin cără-

rile de pe marginea porumbiștilor din care sburau păsărele ciripind o altă viață.

În pădurea dela Nistru au făcut popas, apoi au trecut podul întins pe poloboace. Tocmai asfințea soarele, jucându-se în undele liniștite ale apei. Abia trecuse pe malul de dincolo, când a răsărit din zărilor de pe marginea porumbiștilor din sat ca o bombă din înălțimi drept peste inima podului cotind la câți-va metri și depărtându-se în josul fluviului. După o clipă de tăcere groaznică, s'a auzit întâi isbitura bombei lăsate, apoi o detunătură care a cutremurat locul, încât lucrătorul și fiul s'au aruncat de spaimă într-o groapă, lipindu-se de pământul care se sguđuia.

Când s'au ridicat, podul nu mai avea de cât cele două capete de care cercau să se agate câțiva răniți mai ușor, strigând mereu să li se întindă o mână de pe malul înalt și râpos.

Aceasta a fost intrarea lui Gavril Tartarovschi în împărăția de dincolo de Nistru.

S'au așezat la Odesa. Lucra pe unde putea, lăsând copilul tot mai trist. Il vedea că e cu inima la mama rămasă de parte, în altă lume.

— De ce-am plecat tată? — l-a întrebat într-o zi, pe când începuse marele atac asupra Odesei. Tot vor veni și aici. Eu aș fi vrut să rămân acolo.

— Pentru români, sau pentru mama?

— Și pentru una și pentru alta.

— Am să te bat Alexei

— Bate-mă dar n'am să mint.

Tatăl își privește cu teamă băiatul, apoi îl îmbrățișează, scrâșnind:

— Suntem niște păcătoși băete, niște suflete care ne-am pierdut cărarea. Vedem totdeauna prin ceață. Cât de mult țin eu la tine și totuși tu ești nemângâiat...

Alexei lasă capul în jos, trist, șoptind ca pentru sine:

— Să așteptăm.

*

Intr'adevăr, timpul desleagă multe probleme.

În ziua în care locuitorul Gavril Tartarovschi a dat libertate copilului său pe care îl ocrotea cu furioasă dragoste, — se găsea robotind la calea ferată. Repara împreună cu alții urmele unor avioane a-furisite care veneau cu regularitate. Era muncă grea dar tot, fiindcă se știa fără îndoială că avioanele vor întuneca iarăși cerul. Lucrătorii au fost aduși cu sila, îndeosebi basarabeni. Se repară calea ferată sub armă întinsă a soldatului sovietic și sub ploaia bombelor din bătaia sburătoarelor care nu greșeau niciodată. Pe unii lucrători îi închideau de cu seara, ca să nu fugă. Drumul de fer trebuia dres cu orice preț, pentru retragerea anumitor trenuri.

În ziua aceea, Gavril Tartarovschi și-a

strâns mult copilul la piept, a plâns, a băut, a injurat războiul și nebuna lui fugă din Chișinău:

— Pentru ce dracu am plecat? Sunt eu sovietic? Ce am de împărțit cu diavolii ăștia care s'or tot duce spre soare răsare, de unde au venit? Nu puteam lucra și peste Nistru, așa cum am robotit o viață?

— Da, ce am fugit, de ce?

Apoi, după o pauză, uitându-se la copil:

— Știu de ce! N'am vrut ca tu să te mai întâlnești cu mama ta. Erai prea aproape de dânsa.

Alexei stă nemișcat, într-o înlemnire ciudată, cu gândurile ajurea, de parcă nu aude nimic din ceea ce spune tatăl, care bagă în seamă și-l scuduie:

— Trezește-te! Ai slăbit ca un pește pus la afumat.

Ți-i inima tot spre mamă-ta...

Ochii băiatului se pironesc într'ai săi, cerșind parcă milă, înțelegere.

Tatăl se simte înfiorat și inima îi plânge încălzindu-se:

— Alexei, copilule, am să mor, simt că astăzi o să-mi cadă o bombă îndrăcită în creștet și-o să mă strivească. O să mă risipească în bucățele acolo lângă linia ferată pe care nebunii se încăpățânează s'o apere. Ce-ai să faci tu?

Alexei tace.

Vede o negură obositoare și nu simte nici o plăcere să judece ce va face. Întinde aproape fără voie mâna și mângâie fruntea tatălui, a străinului în rătăcire.

Gavril Tartarovschi simte degetele slabe și reci trecând-i ca niște adieri de vânt primăvăratec pe la tâmpile și tot trupul îi este străpuns de-o fericire luminoasă. Închide ochii și parcă ar vrea să nu se mai trezească niciodată.

Apoi, deodată tresare străfulgerat! de-un gând dureros:

— Alexei, ai să te întorci la mama ta?

— Da, tată.

Tatăl iese fără să mai privească înapoi.

E ultima lor întâlnire.

Lucrătorul e îngropat în aceeași zi sub

bulgării uriași ai bombardamentului, îmbucățit așa precum văzuse și la alții, iar un copil rămâne singur, străin, într'un oraș peste care se abat furiile luptelor de cucărire.

Un băiat care abia a doua zi, flămând dar deslegat, vede pentru prima dată lumina soarelui.

*

A trăit cum a putut, din mila oamenilor care au totdeauna luare aminte la viețuirea copiilor părăsiți. E poate însăși grija bunului Dumnezeu pentru făpturile sale cele mai gingașe.

Alexei a văzut svârcolirile sovieticilor spre a înfrunța avântul de zdrobire al românilor care impungeau zi de zi, ceas cu ceas. Odesa din toate coastele, împingând-o s'o înnece în mare. Credea că într'o zi de zi, sau alta va cădea și peste el o bombă, dar a scăpat cu bine, fiind martor la retragerea bolșevicilor în noapte ca hoții, cu lotci spre vapoarele care așteptau în larg. Unele au fost scufundate de avioanele ce veneau dinspre apus și stau și azi răsturnate cu vârful catargelor ieșit din apa cenușie a mării primitoare.

Mai departe, viața a fost ca un vis. L-au găsit soldații români sgribulit de

frigul ploii reci care-l pătrundea în oase, rebegit de foame și uitare, într'o lume străină, de unde l-au scos hrănindu-l, bucuroși că aud graiu românesc. Peste câțva timp l-au trimis spre Chișinău, unde și-a găsit mama bolnavă, înconjurată de sărăcia și tristețea apusului omenesc.

Pe copilul necăjit, pe Alexei al lucrătorului Tartarovschi, l-am întâlnit într'un atelier de tinichigerie, cu albeața obrazului lui pătată de funingine și ulei, isbind în toba unor table ruginite încheiate pentru comerț și mi s'a spovedit că suferințele nu sunt sfârșite...

— Plata de aici nu-mi ajunge mie și mamei pentru chirie, pentru mâncare, haine și doctorii... Mama nu poate lucra și eu nu-s destul de mare spre a munci pentru doi... Ne chinuim, dar...

Cuvintele se pierd sub oboseală și des-nădejde fără zări de vindecare, într'o lume a lor și totuși a noastră.

—...Ne chinuim, dar împlinim voia Domnului de a trăi. Bucuriile și tristețile vin dela Dumnezeu și sunt date oamenilor să le primească fără crâcnet... Eu cu mama aici... Gavril Tartarovschi, mai grăbit, în altă lume... Fiecare cu destinul lui, pășind după scrisa vieții sale...

Iată taina nenorociților fericiți.

Pe pământul Basarabiei, munca armatei, împletită cu munca administrației noastre reclădește Statul.

Este cel mai bun răspuns pe care îl putem da acelor care cred că nu suntem decât un Neam de soldați și n'am fi un neam de organizatori.

(PROF. MIHAI ANTONESCU)

CRONICA ANULUI 1942

EVENIMENTE INTERNE

IANUARIE

1. — Membrii Guvernului și ai Corpului Diplomatic au prezentat de Anul Nou felicitări Majestăților Lăsa Regele Mihai I și Regina Mamă Elena, în prezența domnului Mareșal Antonescu, Conducătorul Statului.

2. — Conducătorul Statului a primit un mesaj din partea Führerului Adolf Hitler și ca dar un automobil ultra-modern.

6. — M. S. Regele Mihai I și domnul Mareșal Antonescu, Conducătorul Statului, au luat parte la creștinăscă și tradiționala serbare a Bobotezii.

7. — Bravele noastre trupe au zdrobit la Feodosia forțele bolșevice care efectuaseră o debarcare acolo.

15. — Printr'un ordin de zi pe armată, Conducătorul Statului citează pentru bravură unitățile române de cavalerie și artilerie care s'au remarcat în bătălia dintre Nisru și Marea de Azov.

24. — La Palatul Regal a avut loc recepția anuală în cinstea membrilor Ordinului „Ferdinand I”.

27. — D. Mareșal Antonescu a primit însemnele înaltei distincțiuni finlandeze: Marea Cruce cu Spade a Ordinului „Trandafirul Alb”.

30. — La Viena s'au încheiat, printr'o înțelegere deplină, tratativele industriale româno-germane.

FEBRUARIE

11. — D. Mareșal Antonescu a vizitat pe Fuehrer la Cartierul său general, unde au avut loc

discuțiuni privitoare la situația politică și militară.

12. — D. prof. Mihai Antonescu, Vice-președintele Consiliului de Miniștri, a făcut o expunere în fața șefilor armatei și a generalilor comandanți de divizii.

— După ce a avut o întrevedere amicală cu d. von Ribbentrop, d. Mareșal Antonescu a fost invitatul Mareșalului Goering.

13. D. prof. Mihai Antonescu a oferit un dejun ziariștilor germani și italieni care vizitează țara.

15. — Mareșalul Conducător s'a înapoiat în Capitală din călătoria făcută la Cartierul general al Fuehrerului.

16. — Fuehrerul a decorat pe d. Mareșal Antonescu cu însemnele Ordinului „Vulturul german de aur” în gradul de Mare Crucă.

22. — S'a fixat o nouă reglementare a circulației pe C.F.R.

24. — Sub președinția d. lui Mareșal Antonescu a avut loc un Consiliu de aprovizionare.

28. — În Capitală a sosit o misiune militară slovacă, în frunte cu d. general Turanek.

MARTIE

5. — D. Mareșal Antonescu a primit pe membrii Misiunii militare slovace.

6. — M. S. Regina Mamă Elena a prezidat ședința comitetului Consiliului de Patronaj.

— S'a săvârșit din viață prof. Gh. Adamescu, membru corespondent al Academiei Române.

10. — Guvernul român a transmis prin Ministrul Plenipotențiar dela Sofia un ajutor de 300 mii leva sinistraților dela Vidin.

— A fost publicat noul Cod al funcționarilor publici.

11. — D. Mareșal Antonescu și d. prof. Mihai Antonescu au participat la inaugurarea Expoziției Institutului Național al Cooperăției.

12. — D. Mareșal Antonescu a inspectat pe neașteptate Spitalul de copii din Capitală.

— S'a înființat în București un Institut de Istorie Națională.

13. — Subsecretariatul României a luat măsuri energice pentru combaterea camuflajului bunurilor și întreprinderilor evrești.

15. — A încetat din viață scriitorul V. Demetrius.

16. — D. Mareșal Antonescu a inspectat comunele suburbane Colentina și Ghica-Tel.

— În Capitală a sosit d. Werner Rohner, delegatul Crucii Roșii internaționale.

— Printr'un Decret Lege oferit și subofiterii, mari mutilați din actualul război, vor fi năințați în grad, în mod onorific.

— S'a stins din viață prof. Virgil Arion, fost președinte al Ligii Culturale.

17. — D. Mareșal Antonescu a vizitat regiunile inundate dela Hurgiu și Oltenița.

19. — La Facultatea de Drept din București a avut loc o înălțătoare manifestație națională în vederea organizării colegiului spiritual al clerului și mem-

brilor corpului didactic. In cu-vântarea pe care a rostit-o, d. prof. Mihai Antonescu a lămu-rit telurile războiului nostru din Răsărit, precum și misiunea bi-sericiei și a școlii în noua orga-nizație a statului român.

20. — S'a deschis linia tele-foinică directă București-Berlin, via Lemberg.

— A fost citat pe Armată bravul Regiment 33 Infanterie, care a făcut fapte de mare vitejie în războiul împotriva bolșevismu-lui.

— A sosit în Capitală d. Ric-cardo di Giudice, ministru sub-secretar de stat al Educației Na-ționale italiene.

21. — Într'un ordin de zi pe Armată, d. Mareșal Antonescu, cinstește bravura ostașilor români cari au luat parte la luptele din Crimeea.

27. — A fost fixat la 5 lei pre-tul marilor cotidiene.

28. — În prezența M. S. Rege-lui s'a desfășurat la Sinaia so-lemnitatea depunerii jurămân-tului recruților din Batalionul de Gardă.

— D. Mareșal Antonescu a in-spectat școala dela Breaza a co-mandanților „Muncii tineretului român”.

29. — D. prof. Carlo Alberto Biggini, rectorul universității din Pisa, a sosit în țară.

APRILIE

2. D. Mareșal Antonescu a vi-zitat Odesa.

6. — Mareșalul Conducător a prăznuit învierea Domnului pe front, alături de soldații săi.

7. — După o scurtă suferință, s'a stins din viață prof. Ion Ni-sipeanu, fost președinte al Aso-ciației generale a profesorilor secundari.

9. — D. General I. Șteflea, șe-ful Marelui Stat Major Român, a fost primit în audiență de Fiehrer.

— D. Hiroshi Oshima, amba-

sadorul Japoniei la Berlin, în vizită în Capitală, a făcut declarații presii.

10. — D. prof. Mihai Antones-cu a remis d-lui Oshima, ordi-nul „Steaua României” cl. I conferit de M. S. Regele.

12. — Au sosit în Capitală re-prezentanții Uniunii orașelor din Germania.

13. D. Mareșal Antonescu, după ce a vizitat Basarabia, a făcut o serie de inspecții în Bu-covina.

17. — M. S. Regele Mihai a vizitat Manufactura de tutun „Belvedere”.

In Consiliu de miniștri, d. Ma-reșal Antonescu a făcut o expu-nere cu privire la inspecțiile d-sale pe front și în provinciile desrobite. D-sa a spus că „Pa-tria poate fi sigură de victorie”.

18. — Orchestra simfonică re-gală bulgară a sosit în Capitală pentru a da câteva concerte la Atheneu.

21. — Ca bine-meritată răs-plată pentru vitejia și devota-menta lor, D. Mareșal Antones-cu a hotărât improprietărea ostașilor cari s'au distins în răz-boiul sfânt, precum și a urma-șilor lor.

22. — Regimentele 1, 4, 6 și 11 Dorobanți, batalioanele 4 și 7 Vânători de Munte precum și Regimentul 3 Pioneri au fost citate prin ordin de zi pe Armată pentru marile fapte de vitejie pe care le-au săvârșit.

— In Sala Dalles au conferen-țat d-nii Lt. Col. Ludlow și Lt. Pekrun, ași ai aviației germane.

24. — D. Mareșal Antonescu a as-istat la demonstrațiile cu nouile aparate micro-fotoradioscopice penru examinarea ostașilor. A luat parte și d. prof. Dr. Hans Hoffelder dela Universitatea din Frankfurt.

26. — D. Baron Manfred von Killinger, ministrul Germaniei la București, a fost proclamat Ce-lășean de Onoare al României.

— D. Mareșal Antonescu a ins-pectat spitalele din Brașov.

MAY

1. — In toată țara, această zi a fost sărbătorită prin muncă.

4. — În prezența d-lui prof. Mihai Antonescu a fost inaugu-rată „Săptămâna universitară”.

6. — A încetat din viață prof. Cezar Parteniu.

8. Trupele româno-germane

au pornit ofensiva în peninsula Kerci.

9. — În Capitală a sosit d. Ma-reșal List, trimis al Fiehrerului, pentru a luat parte la pa-rada militară dela 10 Mai.

10. — În fața M. S. Regelui, a Mareșalului Conducător, a d-lui Mareșal List, trimisul special al Fuehrerului, a membrilor Gu-vernului și a înaltei autorități civile și militare, s'a desfășurat o impresionantă defilare a tru-pelor în Capitală. D. Mareșal Antonescu a adresat un cuvânt nouilor sublocotenenți.

12. — La Ministerul Propagan-dei Naționale, în cadrul unei manifes-tații de solidaritate românească, d. prof. Mihai Anto-nescu a primit delegațiile sătești din Bucovina, Basarabia și Transnistria, care vizitează Ca-pitala țării.

13. — Bătălia de străpungere din istmul Kerci s'a sfârșit prin nimicirea forțelor inamice.

14. — În această zi a Eroilor, întregul popor a adus, în ge-nunchi, prinos de închinare vi-tejilor cari s'au jertfit pentru marea Neamului. La mormân-tul Eroului Necunoscut din Parcul Carol, d. Mareșal Anto-nescu, după ce a depus o coroa-nă de flori, a rostit o cuvântare.

16. — La regimentul de gardă Călăre, a avut loc solemnitatea primirii în cadrele acestei uni-tăți, a d-lui prof. Mihai Anto-nescu.

23. — A apărut Decretul-Lege privind la organizarea învăț-mântului superior.

28. — D. prof. Gh. Brățianu a fost ales membru al Academiei

Române în locul profesorului Iorga.

29. — D. prof. Mihai Antonescu a înmănat membrilor înaltei Curți de Casație și Justiție, decorațiile acordate de M. S. Regele, și a rostit o cuvântare.

31. — La Sibiu și Râșinari au avut loc înălțătoare manifestațiuni românești, cu prilejul co-

memorării Mitropolitului Ardealului Andrei Șaguna. D. prof. Mihai Antonescu a proslăvit memoria marelui Vlădică și patriot.

IUNIE

4. — Ostașii români din unitățile care s'au acoperit de glorie în bătăliile hotărâtoare dela Harcow și Kerci, au fost citați prin ordin de zi pe Armată de Maresăul Conducător.

5. — În Capitală se află un grup de ziariști italieni, condus de d. Guilelmotti, directorul ziarului „Tribuna”.

9. — În cadrul unei manifestații de solidaritate româno-spaniole, d. Vice-președ. al Consiliului de Miniștri, prof. Mihai Antonescu, a înmănat Contelui de Casa Roja, Ministrul Spaniei la București, Marea Cruce a ordinului „Coroana României”.

15. — A fost fixată la 250 gr. rația de pâine pe zi, de fiecare persoană.

11. — A căzut la datorie generalul inginer D. Vasiliu.

17. — D. Palin, Ministrul Finlandei la București, a remis d. lui prof. Mihai Antonescu, Marea Cruce a „Trandafirului Alb”.

— Importantul fort „Siberia” dela Sevastopol, apărat cu înverșunare de bolșevici, a fost luat cu asalt.

21. — M. S. Regele a asista la sfințirea troiței ridicată în curtea regimentului de Gardă Călare în amintirea eroilor acestei unități. Suveranul a decorat cu acest prilej o seamă de ofițeri, subofițeri și soldați.

— Fortificațiile de pe munții

cei mai prăpăstioși din jurul Sevastopolului au fost cucerite de Vânătorii noștri de Munte.

22. — Un comunicat oficial înfățișează numărul pierderilor noastre în războiul sfânt contra bolșevismului.

25. — D. Maresăul Rommel a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”.

30. — Forțele germano-române au pătruns în centura interioară a fortificațiilor Sevastopolului.

IULIE

1. — După 25 de zile de lupte înverșunate, Sevastopolul a fost cucerit. Drapelele române și germane fălăe deasupra uneia din cele mai puternice fortărețe din lume.

— Orașul și portul Balaklava dela Sud de Sevastopol au fost ocupate de trupele române.

2. — Comunicatul înaltului comandament al forțelor armate

germane subliniază rolul hotărâtor al ostașilor români la dobândirea victoriei dela Sevastopol, precum și contribuția Marinei Regale Române la această victorie.

3. — Printr'o decizie a Președinției Consiliului de Miniștri, șeful Marelui Stat Major are rangul de ministru.

5. — Mai mulți membri ai Guvernului și înalți demnitari, în frunte cu d. prof. Mihai Antonescu, au vizitat județul Argeș.

7. — Ziarele aduc vestea morții abatelui Zavoral, starețul mănăstirii Strakov de lângă Praga, membru al Academiei Române și un devotat prieten al țării noastre.

10. — Un acord comercial a fost încheiat la Helsinki între România și Finlanda.

11. — Intreaga presă publică un amplu comunicat cuprinzând constatările pe care le-a făcut Maresăul Conducător în cursul inspecțiilor sale în Transnistria, Crimeea și Bazinul Donețului, între 1-14 Iunie a. c.

12. — La vila sa dela Predeal, d. Maresăul Antonescu a primit

colonia de copii din comuna Colentina.

18. — A fost modificată legea pozițiilor ofițerilor.

19. — La răsărit de Mariuopol, trupele române au zădărnicit o încercare de debarcare a inamicului.

20. — M. S. Regele, Maresăul Desrobitor, membrii Guvernului și reprezentanții Armatei au luat parte la Curtea de Argeș la slujba religioasă pentru pomenirea Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria.

21. — Un comunicat arată că totalul pierderilor noastre în morți și dispăruți, în luptele dela Sevastopol, sunt: 55 ofițeri, 28 subofițeri și 1773 ostași.

23. — La regimentul 6 Dorobanți de Gardă „Mihai Viteazul” a avut loc solemnitatea sfințirii Troiței Eroilor. A luat parte și d. prof. Mihai Antonescu.

27. — A avut loc ședința festivă de constituire a Asociației Româno-Germane. Seara, la Teatrul Național din București s'a desfășurat primul festival al acestei Asociațiuni.

30. — M. S. Regele, însoțit de d. prof. Mihai Antonescu, a plecat cu avionul pe front.

31. — Onorariile minimele ale avocaților au fost sporite cu 30 la sută.

AUGUST

2. — S'a deschis linia ferată dublă Buzău-Mărășești.

7. Asociația Româno-Germană

s'a constituit în secțiuni și a făcut programul său de activitate.

8. — Si-a dat obstescul sfârșit compozitorul Alfonso Castaldi, autorul marșului „La arme”.

10. — În prezența d. lui prof. Mihai Antonescu a avut loc o impunătoare manifestație la Tohan-Brașov.

— Cavaleria română a ocupat portul Jeisk.

14. — D. prof. I. N. Fintescu a

fost numit ministru al Economiei Naționale, iar fostul titular al Departamentului, d. I. Marinescu, a fost numit ministru al Justiției.

17. — D. general Hansen a făcut o vizită la Predeal d-lui Mareșal Antonescu.

19. — A sosit în Capitală d. general Löhr, unul din comandantii aviației germane.

22. — La Sinaia a venit o delegație germană și una italiană de ofițeri răniți, invalizi în actualul război, invitați ai Guvernului român pentru a petrece aci un concediu de odihnă de o lună.

— Trupele române au cucerit orașul Kurcianskaia din Caucaz.

— A încetat din viață prof. dr. Gh. Zotta.

23. — La Breslau s'a deschis Expoziția de artă românească.

25. — D. prof. Mihai Antonescu, însoțit de reprezentanții presei române și străine, se află în vizită în Transnistria.

— Ostașii noștri au ocupat portul Temriuk depe fluviul Cuban.

28. — Incepând de azi, consurul pănit în restaurante se va face pe bază de cartelă.

29. — Doamna Maria Mareșal Antonescu a adresat un apel către românce pentru „Ziua Ostașului”.

— A trecut la cele veșnice episcopul Ghenadie al Buzăului.

SEPTEMBRIE

1. — Ostașii noștri au ocupat orașul și portul Anapa.

2. — În prezența d-lor Mihai Antonescu și Baron von Killinger a fost inaugurată în București Expoziția „Războiul în imagini”.

3. — A sosit în Capitală ministrul Economiei Reichului, d. dr. Walter Funk.

6. — În pragul celui de al treilea an al domniei M. S. Regelui Mihai I și al guvernării Domnului Mareșal Antonescu, o proclamație a fost adresată țării de către Conducătorul Statului. La posturile noastre de radio d. prof. Mihai Antonescu a făcut o largă punere cu privire la opera înfrântă în cei doi ani de guvernare ai Mareșalului.

— Trupele române au cucerit

importantul port Novorossisk de la Marea Neagră.

— Au loc convorbiri în legătură cu negocierile economice germano-române, între d-nii prof. Mihai Antonescu și dr. Funk.

9. — A încetat din viață prof. C. Meisner, fost ministru, și unul din primii membri ai „Junimei”.

12. — D-lui General Petre Dumitrescu i s'a conferit Crucea de Cavalier al Crucii de Fier.

— La Sofia s'a semnat o convenție economică româno-bulgară.

15. — Cu prilejul deschiderii noului an judecătoresc înalta Curte de Casație și Justiție a comemorat 80 de ani dela întemeierea sa.

17. — A luat ființă „Eforia ostășească pentru militari și invalizi”.

18. — S'a interzis evreilor ca dela 1 Octombrie să mai aibă angajați servitori sau meseriași creștini.

20. — În Capitală a sosit d. Konstantin Hierl, conducătorul Serviciului Muncii Reichului.

— La Atheneul Român a fost inaugurată Expoziția „Sporirea producției agricole”.

— Pe frontul Stalingradului țânșara și viteaza noastră aviație înregistrează numeroase victorii.

23. — D. prof. Mihai Antonescu, președintele ad-interim al guvernului român, aflat pentru conversații politice la Cartierul depe front al d-lui von Ribbentrop, ministrul de Afaceri Străine al Germaniei, a fost primit de Fuehrer la cartierul său general.

24. — Din ordinul Conducătorului Statului, inginerul agronom dr. Teodor Burlac, fost șef al serviciului fermelor din Transnistria, a fost citat pe Națiune pentru spiritul de sacrificiu în exercitarea serviciului.

25. — D. Al. Neagu a fost numit ministru de finanțe și d. Aurelian Pană, titular la departamentul Agriculturii și Domeniilor.

26. — Amiralii japonezi Nomura și Abe au sosit în București.

29. — A încetat din viață generalul dr. Potârcă Craiova, fost șef al serviciului Sanitar al Armatei.

OCTOMBRIE

1. — O delegație de ziariști finlandezi ne vizitează țara.

5. — D-nii Mareșal Antonescu și prof. Mihai Antonescu au inspectat fabricile „Belvedere” ale C.A.M.

— Au sosit în Capitală miniștrii bulgari, d-nii D. Vassiliev și V. Radoslavoff.

6. — Ziarele publice cuprinsul cuvântărilor d-lor prof. Mihai Antonescu și general D. Popescu, ministrul Afacerilor Interne, la inaugurarea cursurilor administrative dela Ministerul de Interne.

7. — A sosit în țară un grup de ziariști bulgari.

9. — D. ministru Titus Dragoș a făcut un expozeu privitor la marea reformă a românizării.

11. — Presa europeană subliniază marele aporț al trupelor române pe frontul de Răsărit.

14. — A părăsit țara, d. ing. Cemal Hidayet Serter, directorul general al Căilor Ferate turcești, aflător în București din ziua de 1 Octombrie.

— Au sosit în țară mai mulți tehnicienți italieni specializati în îmbunătățirea funciare.

15. — La legația germană a avut loc solemnitatea decorării mai multor slujbași dela C.F.R. și Ministerul Comunicațiilor.

16. — M. S. Regele a inspectat unitățile moastre navale și instalațiunile pentru apărarea coastei dela Constanța.

— S'a deschis în Capitală Expoziția Transnistriei. D. prof.

Mihai Antonescu a rostit cuvântul de deschidere.

— A încetat din viață generalul-intendant C. Florescu, primul general al Capitalei.

18. — Pe Stadionul I.A.R. din Brașov s'a desfășurat o mare serbare muncitorească. D. prof. Mihai Antonescu a decorat numeroși muncitori.

— La Iași a avut loc deschiderea solemnă a cursurilor universitare. Cu acest prilej au fost desvelite statuile lui Titu Maiorescu, V. Conta și A. D. Xenopol.

22. — Se află în Capitală celebrul tenor italian Tito Schipa.

23. — A încetat din viață fostul ministru Octavian Tăslăoanu, întemeietorul revistei „Luceafărul”.

— S'a instituit pedeapsa cu moartea pentru luarea de mită.

24. — S'a stins din viață Arhiepiscopul Tusk Zohrabian, șeful cultului armean din România.

26. — La Iași s'a întrunit congresul comercianților din Moldova, Basarabia și Bucovina.

27. — Guvernul a hotărât sporirea salariilor funcționarilor publici.

28. — D. prof. I. Gheorghiu a fost numit șef al Sportului românesc.

29. — D. prof. Mihai Antonescu a înmănat ofițerilor germani decorațiile acordate de M. S. Regele.

— Trupele române au luat cu asalt orașul caucazian Nalcik.

— La Pitești a avut loc o sărbătoare adunare a intelectualiității argeșene.

30. — Un grup de profesori universitari din Odesa vizitează Capitala.

NOEMBRIE

1. — În toată țara s'a colectat pentru ajutorul de iarnă.

— M. S. Regele Mihai I și M. S. Regina Mamă Elena, însoțiți de d. prof. Mihai Antonescu, au participat la inaugurarea Expoziției desrobirei din Chișinău.

5. — Elevii școlilor militare din Capitală au depus jurământul.

6. — Au fost sporite pensiile publice.

7. — La Ministerul Culturii Naționale s'a semnat un acord cultural între România și Germania.

8. — Țara întreagă a sărbătorit ziua numelui M. S. Regelui.

9. — A sosit în Capitală, rectorul universității din Helsinki, d. prof. Ralf Navanlinna.

10. — A avut loc deschiderea solemnă a cursurilor Universității din București. Cu acest prilej au fost decernate diplome „honoris causa” mai multor savanți străini.

13. — M. S. Regina Mamă a vizitat spitalul Z. I. 309.

— D. Bernhard Rust, ministrul Reichului pentru știință, educație și cultura poporului, a sosit în București.

— S'a inaugurat secția română a Institutului de studii asupra renașterii.

— S'a deschis Expoziția de produse alimentare și de horticultură.

15. — D. general Potopeanu a conferențiat la Sofia despre contribuția Armatei române în războiul din Răsărit.

16. — Fuehrerul a decorat pe d-na Maria Mareșal Antonescu cu insignele Ordinului „Ehrenzeichen für Deutsche Volkspflege” pentru grija acordată răniților germani din România.

— D. general de divizie Ion Rășcanu, fost ministru și primar al Vasluiului, a fost numit Primar general al Capitalei.

— S'a publicat un Decret-lege pentru suspendarea și executarea pedepselor unor infractori cari fac parte din elementele armatei.

18. — În cadrul unei ședințe solenne la Universitate au fost decernate premiile în bani și diplome, acordate studenților bucureșteni merituosi.

19. — D. prof. Gr. Fortu a fost

numit comisar general al refugiaților.

20. — I. P. S. S. Mitropolitului Visarion Puiu i s'a încredințat misiunea organizării bisericilor în Transnistria.

— D. n. Mareșal I. Antonescu și prof. Mihai Antonescu au vizitat expoziția horticolă din Parcul Carol.

21. — M. S. Regina Mamă Elena a vizitat bazarul „Coletul Soldatului”, organizat de societatea „Crucea Roșie”.

24. — Un an dela aderarea României la pactul anti-komintern.

— Se comunică rezultatul colectei Ajutorului de Iarnă dela 1 Noembrie a. c. El este de 142.610.783 lei față de 98.329.051 lei, cât s'a colectat la 3 Mai a. c.

25. — A încetat din viață prof. Mihai Dragomirescu, prof. onorar al Facultății de filozofie și litere din București, fost președinte al Societății scriitorilor români și membru al Academiei Române.

— Domnul Mareșal Antonescu, însoțit de d-na Maria Mareșal Antonescu, a vizitat căminul de studenți Nr. 3. D-na Greceanu, directoarea așezământului, a fost citată pe Națiune.

— Generalul Ion Dumitrache, comandantul diviziei de vânători de munte, care a cucerit Nalcikul, a fost decorat de Fuehrer cu Crucea de Cavalier al Crucii de Fier.

26. — M. S. Regina-Mamă Elena a prezidat ședința comitetelor Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale.

— A avut loc deschiderea anului academic al Institutului de cultură italiană. Academicianul italian, d. Salvatore Ricco, bono a conferențiat despre: „Dreptul roman și dreptul italian”.

28. — Unitățile blindate române au dobândit o strălucită victorie la sud de Don, cauzând inamicului pierderi sângeroase.

30. — Se împlinește 30 de ani dela înființarea sportului românesc.

Consiliile de colaborare și sfaturile comunale

Una din dorințele guvernului Maresalului Desrobitor este ca administrația locală (prefectură, pretură, comună) să aibă o viață de sine stătătoare, să capete mai multă libertate în mișcări, să fie mai aproape de nevoile ei și prin asta să se desvolte fericit, potrivit legilor Statului și binelui obștesc.

Acesta e temelul pe care se zidește viața administrației locale în noua lege administrativă, temelii care e menit să înfăptuiască ridicarea unităților administrative (prefectură, pretură, comună), la locul pe care-l merită în marea obște a țării.

În acest scop s'au înființat pe lângă prefecturi, preturi, primării urbane (orașe) și municipii (orașe mai mari) așa zisele *Consilii de colaborare* (conlucrare), iar pentru comunele rurale *Sfaturile comunale*. Cele dintâi, *consiliile de colaborare*, lucrează sub președinția prefectului, dacă sunt înțemeiate pe lângă prefecturi, a pretorului la preturi, sau a primarului dacă lucrează pe lângă primării de orașe sau municipii. La comunele rurale *sfatul comun* lucrează sub președinția primarului sau, dacă există în localitate oameni cu multă știință de carte, sub conducerea unuia din ei, numirea acestuia fiind făcută numai de prefect, cu încuviințarea pretorului.

Atât consiliile de colaborare cât și sfaturile comunale nu sunt *organe de deciziune*, adică nu pot lua hotărâri, ci ele sunt *organe consultative (de sfat)* ale conducătorilor unităților administrative respective (primar, pretor, prefect). Numai aceștia pot lua hotărâri și numai atât cât le îngăduie legile și regulamentele. Cu alte cuvinte consiliile de colaborare și sfaturile comunale n'au altă menire decât aceea că împreună cu cei ce le compun să stabilească nevoile gospodărești locale, să observe dacă sunt posibilități bănești pentru împlinirea acestor nevoi locale și atunci când se execută o lucrare de interes obștesc, să vegheze la bunul ei mers.

PLANURI DE ACTIVITATE

Pentruca aceste treburi de gospodărie locală să fie bine chibzuite, este trebuincios să se întocmească *planurile de activitate* în care să se treacă toate lucrările unei bune gospodării locale, ordinea și sorocul lor, ca și mijloacele pe care le au la îndemână pentru înfăptuirea lor.

În același timp, ca planul acesta să fie întreg și să aibă valoarea și mai târziu, el trebuie să fie făcut pe un timp mai lung: trei ani de pildă. Dar cum mijloacele de înfăptuire (adică banii) se stabilesc în fiecare an prin buget,

se înțelege dela sine că acest plan de trei ani trebuie să fie împărțit în *planuri anuale de execuție*, în care se înscrie tot ceea ce se poate face din planul general respectiv.

Dar în acest plan general trebuie să intre și alte preocupări decât cele legate de lucrări care trebuiesc executate. Așa, de pildă, în plan trebuiesc prevăzute așa zisele *acțiuni morale*, adică o propagandă pentru adâncirea credinței creștine, *acțiuni culturale*, adică tot ce ține de ridicarea culturii (conferințe, serbări), *acțiuni cu caracter social și de ocrotire*, cum ar fi de pildă înființarea de cantine școlare, cămine, ajutorarea răniților și a orfanilor de război, cum și *lucrări tehnice*, făcute nu cu ajutorul bugetului, ci prin muncă de folos obștesc, ajutoare etc.

În chip deosebit, aceste lucrări înfăptuite cu mijloace în afară de buget înseamnă mare lucru, deoarece dovedește că acolo unde s'au înfăptuit există unire și știm că „unirea face puterea”.

Planul, la comună, trebuie să fie făcut pe temelul planurilor satelor care o compun; la pretură, pe planul de activitate al comunelor care o compun, iar prefectura să fie oglinda planurilor tuturor preturilor din județ. În felul acesta planul general de activitate al unui județ reprezintă *sinteza*, adică un plan

în care intră tot ceea ce este trecut în toate planurile de activitate. În felul acesta nimic nu poate fi lăsat uitării.

Dar ca un asemenea plan de activitate să fie bine întocmit, el trebuie să nu lase la o parte nimic din ceea ce înseamnă nevoie obștească locală. Mai trebuie să se dea întâietate numai lucrărilor care trebuiesc să fie făcute cât mai repede. Dar cea dintâi condiție a planului e ca el să nu întrecă mijloacele bănești pe care le au comuna, pretura sau prefectura.

Consiliul de colaborare de pe lângă prefectură se compune din următorii membri: medicul primar și medicul veterinar al județului, administratorul financiar, inginerul șef al județului, arhitectul județului, avocatul județului, revizorul școlar al județului, directorul serviciului agricol județean, șeful parchetului tribunalului local, inspectorii locali ai diferitelor ministere, protoerei bisericilor românești, preotul cel mai înalt în grad al bisericii minoritare cu cel mai mare număr de credincioși din județ, comandantul legiunii de jandarmi și cel mai vechi director de școală secundară din localitate. Președintele este prefectul.

La fel se face și la pretura. Președinte este pretorul.

Sfaturile comunale sunt compuse după cum urmează: primarul, ca președinte, notarul, agentul sanitar, perceptorul, secretarul comunei, învățătorii din comună, preotul, directorul căminului cultural, șeful postului de jandarmi, proprietarul mare din comună. Mai pot fi aleși și dintre proprietarii mici, care dovedesc sârguință și pricepere la muncă cum și dintre foștii primari care s'au arătat buni gospodari.

Conducătorii diferitelor servicii publice care sunt membri în aceste consilii, sunt obligați să dea tot sprijinul pentru ca lucrul să se facă în cele mai desăvârșite condiții de reușită.

În ceea ce privește felul de lucru al Consiliilor de colaborare și Sfaturilor comunale, acesta este următorul:

Toți membrii trebuie să ia parte întotdeauna la ședințele ce se vor ține, a căror dată le va fi adusă la cunoștință de secretarul consiliilor (sfaturilor). Cei care lipsesc nemotivat, adică nu au o cauză cu care să lămurească lipsa, vor fi pedepsiți. Între ședințele ținute trebuie să existe o legătură care să respecte planul de activitate. Ordinea de zi a ședinței adică cele ce vor fi discutate, trebuie să fie adusă la cunoștința membrilor Consiliului (Sfatului), pentru ca aceștia să

știe despre ce anume se va vorbi și să-și poate desvolta punctele de vedere ca și tot ceea ce cred că este necesar pentru o bună rezolvare a hotărârilor ce se vor lua. Consiliul (Sfatul) mai este obligat să urmărească dacă lucrările discutate înainte au fost aduse și cum au fost aduse la îndeplinire și în cazul când nu s'au dus la bun sfârșit, să știe pentru care motiv.

După fiecare ședință se încheie un proces-verbal în care se trece tot ceea ce s'a discutat și se trimite imediat la autoritatea mai mare (satul la comună, comuna la pretură, pretura la prefectură și a. m. d.) Acest proces-verbal va fi semnat de toți cei prezenți, iar încheierile Consiliului (Sfatului) se trec într'un registru special.

Aceste Consilii de colaborare se întrunesc odată pe lună, sau ori de câte ori va fi nevoie, aceasta stând în puterea prefecturii. Sfaturile comunale nu se pot întruni decât odată pe săptămână, afară de anumite cazuri care sunt speciale (inundații, cutremure etc.).

Și încă ceva: întocmirea proiectului de buget, adică a totalului veniturilor și cheltuelilor pe anul viitor, nu va putea fi făcută decât după ce Consiliul de colaborare sau Sfatul comunal întrunite, au discutat despre așa ceva.

„În Fuhrerul Mării Germanii, acest neîntrecut ziditor de lume nouă, acest om care a suferit pentru marea lui Națiune și a luptat ca s'o înalțe la o glorie nepieritoare, am găsit cea mai loială și mai dreaptă înțelegere.

Respectul său pentru dreptul de viață și onoare al Poporului Român, pentru cinstirea României sănătoase și a bogățiilor ei, voința sa de a ajuta țărânimea română, au fost temelile celei mai sincere înțelegeri, pe care sunt mândru că am încheiat-o, ca să garantez viața Neamului, siguranța ordinii sociale și drumul viitorului”.

(MAREȘAL ANTONESCU)

Cariera militară a lui Nicolae Bălcescu

(90 de ani dela moartea marelui luptător)

Revoluția lui Tudor Vladimirescu, din 1821, a adus revenirea domniilor pământene pe tronurile ambelor Principate, dar odată cu aceasta nu a fost îngăduită și organizarea unei armate române, așa cum fusese mai înainte de Epoca Fanarioșilor, ci se socotise necesară numai o gardă de legegii, care făcea paza Domnului la Palat sau la solemnități.

Abia după pacea dela Adrianopol, 1829, prin care se hotărăște printre altele și dezvoltarea politică, economică și socială a Țărilor Române, Muntenia și Moldova, pe baza unui fel de constituție, zisă Regulamentul Organic, se reînființează oștirea română, ca instituție de stat cu cadre de trupă și ofițeri.

Entuziasmul în sânul familiilor de boieri din acea vreme, pentru noua oștire, a fost simțitor. Boierimea mai luminată decât țărâna vedea prin rostul acestui început de armată, o siguranță mai puternică pentru existența nației și pentru cucerirea drepturilor ei, de atâtea ori umilite și călcate în picioare de vecini hrăpăreți și râvnitori la bogățiile țării noastre.

De aceea, mulți din fiii de boieri au intrat ca ofițeri în armată.

Printre primii scriitori care au îmbrățișat cariera militară, atunci, se află poetul Vasile Cârlova, unul din liricii noștri de puternic talent, sensibil reprezentant al romantismului francez

la începutul literaturii noastre moderne. Printre puținele poezii rămase dela el, *Marșul Oștirii* este închinat tinerei armate române:

*„Dragii mei copii războinici, ascultare mumii dați,
Iată vreme mic și mare, armele să-mbrățișați.*

*Deci la arme dați năvală
Și la rând ieșiți cu fală
Corbul iată s'a-nălțat...”* etc.

Acest marș l-a fost un motiv de inspirație și lui Vasile Alexandri, în bucata *Deșteptarea României*, publicată pentru prima oară în foi volante, pe când se pregătea atmosfera revoluționară la Iași, în 27 Martie 1848.

Vasile Cârlova muri tânăr, la vârsta de abia 22 de ani.

Alți fii de boieri, din prima jumătate a secolului al XIX-lea, care au îmbrățișat cariera armelor, au fost: poetul Alexandru Hrisoverghi, poetul Grigore Alexandrescu, istoricul Nicolae Bălcescu, istoricul și marele luptător Mihail Kogălniceanu, Iancu Alexsandri.

Mai multă pasiune și mai mult idealism a pus în valoarea armatei Nicolae Bălcescu (1819—1852).

După ce-și făcu studiile secundare la Colegiul Sf. Sava din București, neputând pleca la Paris, mai urmează tot în București, cursurile de filosofie ținute de refugiatul învățat bănățean Eftimie Murgu. Marea lui cultură câștigată în anii tinereții și-o fă-

cuse Nicolae Bălcescu singur, ce-tind în mai multe limbi străine, ca franceză, italiană, engleză, greacă și latină, scrieri din cele mai importante până la epoca lui. Avea însă o predilecție deosebită pentru studiile de istorie universală și în special pentru cele ce priveau sau se atingeau cu istoria națională.

Adăpată la cele mai curate isvoare de bărbăție și glorie ale trecutului nostru românesc, conștiința de istoric și iubirea de patrie ale lui Bălcescu îi cristalizaseră lămurit convingerea că poporul român nu se poate înălța din întuneric și din robie, decât prin forțe spirituale și prin tăria de oțel a unei armate.

Astfel intră Nicolae Bălcescu în rândul oștirii române, în anul 1838, cu gradul de juncăr, care ar corespunde cu sublocotenentul de azi.

Spirit plin de inițiativă și entuziasm, temperament de luptător energic și răscolitor de energii, Bălcescu trecu la fapte. Fiind organizată după Regulamentul Organic făcut de Ruși, tânăra armată română era dirijată de un sistem de concepție ruso-filă. Bălcescu își dădea seama că o armată pătrunsă de conștiință națională ar putea fi o serioasă pârghie pentru realizarea unor aspirații politice de independență și de unitate națională într'un viitor apropiat.

El ceru și obținu încuviințarea de a face o educație cu un nou

program pentru ostași, în care să se învețe citirea și scrierea, și mai cu seamă să se facă știute și tălmăcite, faptele eroice ale străbunilor neamului nostru și cunoștințe elementare din geografia provinciilor locuite de Români.

După patru luni de instrucție și lecțiuni cu trupa și gradele inferioare ale Regimentului 3 Dobroani, din București, tânărul juncăr Nicolae Bălcescu, la examenul ce urmă, obținut rezultate strălucite, apreciate chiar de Domnitorul de atunci Alexandru Gr. Ghica. Dar ochii consulului rus erau foarte ageri. O educație națională a armatei române, însemna un real pericol pentru planurile de dominație ale Rusiei. De aceea programul lui Nicolae Bălcescu a fost desființat.

N. Bălcescu rămâne în armată mai departe, însă nu pentru mult timp. El activează intens, citind cărți de istorie și căutând o nouă formulă de scăpare din greutățile politice, ce apăseau nația în acea vreme, ajunsă în stare de mizerie sub regimul Regulamentului Organic și al slugilor rusefite, gudurate pe scările consulatului muscălesc din București.

Unul din frunzașii boierimii, Ion Câmpineanu, care la 3 Noembrie 1839 fusese exilat din cauza opoziției lui drepte și neînduplecate, împotriva oamenilor guvernului, se întoarse fără învoire în țară, dar fu arestat și închis la Mănăstirea Mărgineni. Partizanii lui Câmpineanu, printre care Mitică Filipescu, Vaillant și Eftimie Murgu, lucrau și făceau propagandă. La aceștia se alătură și Bălcescu, care propunea cu ajutorul armatei o lovitură de stat pentru a crea o Românie Nouă, cu o constituție liberală, inspirată din principiile revoluției dela 1789, din Apus.

Planul acestor consfătuiri secrete este descoperit și domnitorul Alexandru Gr. Ghica ordonă să fie închiși la Mănăstirea Mărgineni, capii conspiratorilor Mitică Filipescu și Nicolae Bălcescu, la 20 Iulie 1841, de unde acesta din urmă fu mutat la închisoarea Gorgani. Negreșit, acum este dat afară din cadrele armatei.

În închisoarea dela Gorgani, N. Bălcescu este vizitat de Ion

Ghica, fostul coleg de școală dela Colegiul Sf. Sava și bunul său prieten de toată viața.

Iată cum ni-l zugrăvește Ion Ghica, în una din acele evocațiuni și pline de farmec scrisori ale sale, adresate lui Vasile Alecsandri:

„În camera în care am intrat, un tânăr căruia de abia îi mijea mustața pe buze, ședea pe marginea unui pătucean de scânduri, fără alt așternut decât o *manta soldătească* ghemuită căpătâiu și o lumânare de seu într'un sfeșnic de pământ, care lumina un ceaslov, singura carte ce-i fusese permisă”. (Ion Ghica: Scrisori, vol. III, „Biblioteca pentru toți” pp. 198—199).

Deși îndepărtat din armată, Nicolae Bălcescu crede cu cea mai mare dragoste și admirație în forța acestei instituții. O dovadă de cât preț punea el pe oștire, este documentata cercetare istorică, ce a început s'o pregătească chiar dela ieșirea din închisoare, dela 21 Februarie 1843, scriere intitulată: *Puterea armată și arta militară la Români, de la întemeierea principatului Valahiei și până acum*.

Mai târziu, în anul revoluției dela 1848, din Muntenia, Nicolae Bălcescu este unul din frunzașii cei mai activi, doctrinarul cel mai pregătit și autorul Proclamației, citită de Ioan Heliade Rădulescu, la Islaz. Rolul de istoric teoretician al revoluției, jucat de Nicolae Bălcescu în Muntenia, poate fi comparat cu acela al lui Mihail Kogălniceanu în Moldova. Pe când Kogălniceanu propunea realizarea unui program politic național, prin mijloace mai puțin violente, Bălcescu ar fi buscat chiar realitățile pentru acțiuni îndrăznețe prin riscuri și șanse.

Cu privire la concepția politică revoluționară, pe care Bălcescu n'o putea vedea realizându-se decât cu ajutorul armatei, concepție care se diferenția la un moment dat de a celorlalți tovarăși de luptă, un mare istoric român scrie:

„Totuși, ca oricare lucrare omenească, revoluția din 1848, trebuia să înfățișeze și părți umbrite, și născută fiind ea cu atăta pripire trebuia să arate chiar

dela început neînțelegeri și dezamomie între acei ce o conduceau. Ei se desbinară chiar dela obârșie în două partizi, una ce voia să restrângă mișcarea numai la interesele muntene și să se sprijine pe Turci, pentru a respinge protectoratul rusesc, — în fruntea căreia era Heliade, sprijinit de Tell și N. Golescu; cealaltă alcătuită din tineretul, mai ales cel întors din țările Apusului, care tindea mult mai departe. Conducus de Nicolae Bălcescu, acest partid care se putea numi cel radical, vroia să se folosească de turburarea în care era cuprinsă întreaga Europă, pentru a libera de Români de sub toate stăpânirile, sub care zăceau, să înarmeze poporul și să-l împingă la luptă deodată contra Rusiei și Turciei și a constitui prin unirea Principatelor un singur stat în Valea Dunării. Ba ei așteptau chiar, dela descercătura revoluției de peste munți, puțința uniunii tuturor Românilor în marele stat al Daciei Moderne”. (A. D. Xenopol: Istoria Românilor din Dacia Traiană, vol. XII, Iași, 1896, pp. 53—54).

Cu această viziune a unei Români mari, cuprinsă în granițele etnice istorice, rătăcește Bălcescu pe drumuri în urma răsturnării revoluției din Muntenia, la 13 Septembrie 1848. Pornind prin Giurgiu pe Dunăre în sus, trecând pe la Orșova și prin Banat, ajunge în Ardeal. Încercând să impace pe Români în frunte cu Avram Iancu, cu Ungurii revoluționari, conduși de Ludovic Kossuth și nereușind, își făcu planul pentru a întemeia o nouă armată proprie, numită „Legiunea valahă”. Dar lipsa de bani și înfrângerea Ungurilor de către Ruși la Șiria lângă Arad, în August 1849, îl făcură să renunțe la asemenea proiecte și să ia calea pribegiei spre Paris, Londra și Italia, unde după amare sbruțări, moare de tuberculoză (contractată în anii de închisoare) în vârstă de 33 ani la 29 Noembrie 1852, în cumplită sărăcie. Ne fiind nimeni care să se îngrijească de înmormântarea lui, cadavrul sa fost aruncat în groapa comună a săracilor din Mănăstirea Capucinelor din Palermo.

GABRIEL DRĂGAN

RELIGIA ȘI TREBURILE PUBLICE

de Preot dr. E. COSTEA

Socotința celor mai mulți diriguitori ai treburilor publice este ca religia să nu aibă niciun amestec în mânăuirea lor. Și motivează această socotință a lor pe împrejurarea că, întrucât religia are grija mântuirii și a vieții de veci, iar treburile publice fericirea și bună starea pământească, o apropiere prea mare între acestea ar produce confuzie în aprecierea fericirii.

Adevărat este, că grija de interesele comune ale societății este una dintre cele mai nobile îndeletniciri omenești. A te dărui societății, a pune interesele ei mai presus de interesele tale personale, a face din fericirea altora prilej de fericire proprie, însemnează a fi mânăuitor al treburilor publice în adevăratul interes al cuvântului.

Dar această preocupare nu exclude prezența, ba chiar necesitatea religiei, ca factor moral și determinant al acestei preocupări. Dacă și fericirea pământească nu condiționează fericirea veșnică, totuși ea îți dă iluzia acelei fericiri, pe care n'o poți concepe fără ajutorul religiei. Religia îți dă noțiunea adevărată a fericirii, de aceea ea trebuie să fie prezentă la mânăuirea treburilor publice, care prin scopul lor de vremelnică fericire pregătesc pe cea veșnică.

Doctrina noastră creștină ne poruncește să iubim pe aproapele ca pe noi înșine. Deci să trăiești viața ta pentru aproapele tău, pentru semenul tău, pentru societate, pentru neamul din care faci parte. Dar această

conviețuire nu e posibilă fără dragostea predicată de evanghelia Mântuitorului.

Tot atât de imposibilă este și o mânăuire cinstită a treburilor publice fără dragoste de semenul tău, de neamul și de țara ta. Prin urmare dragostea propovăduită de religie trebuie să stea la baza mânăuirii treburilor publice, deci religia nu se poate exclude de la această mânăuire, ci, dimpotrivă, mânăuirea trebuie să pornească dela religie, pentru a-și ajunge scopul.

Mântuitorul Hristos, ca să ne arate strânsa legătură ce trebuie să existe între mânăuirea treburilor publice și religie, ne-a poruncit: „Dați Cesarului cele ce sunt ale Cesarului, și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu”. Iar, când a fost întrebat dacă nu plătește darea templului, l-a trimis pe sf. apostol Petru să prindă un pește, în gura căruia va găsi un safir, pe acela să-l plătească templului ca dare pentru El și pentru Petru. Pe de altă parte, atunci când găsește în curtea templului pe negustorii evrei, trăbind sub masca religiei, dar fără religie, își împletește biciul din funii și-l scoate afară.

Vorbele și faptele de mai sus ale Mântuitorului ne indică rolul religiei în mânăuirea fericită a treburilor publice.

Să nu fim deci împotriva amestecului religiei în mânăuirea treburilor publice, ci pentru el, căci o identificare a noastră cu interesele generale ale comunității naționale nu

se poate obține decât prin religie. Statul creștin nu poate avea decât un singur fel de mânărire a treburilor publice, încălzit de flacăra idealului creștin și poruncit de religie.

Să ne temem însă și de pedeapsă, chiar în viața aceasta, atunci când, ca și negus-

torii evrei din curtea templului din Ierusalim, vom folosi religia numai ca mască în mânărire a treburilor publice.

Aceasta să nu fie, căci păcătuiam nu numai față de religie, ci față de noi și de viitorul nostru.

LA NOI ÎN BUCOVINA

*La noi în Bucovina încărunțit-au fagiul!
La Putna și Suceava dorm somn de veghe magii.
La noi în Bucovina stejarii se închină
Și bat metanii ulmii cu frunțile'n lumină.*

*Și primăvara-i par'că mai fragedă'n șuviță,
E mai nostalgic cerul ca ochii de crăiță.
Pe jilțuri noi de seară stau sfetnici în ceardac
Și-i strânsă noaptea toată'ntr'un singur comănac.*

*Se-aprind sfioase candelii, la noi în Bucovina
Și cântă dorulene cu părul ca sulcina.
Flăcăii cu zăbune și brăie'n șase ițe,
Se'ntorc cu-amurgu'n plete din deal cu romanuțe.*

*La noi în Bucovina și hora e vioaie!
Ciobanii toți zic jalbe pe frunzele de toaie.
Doinitul lor se duce cu vântul hăt-departe
Și plânge toamnă'n cnejii de dincolo de moarte!*

N. ISTRATI

EXPLOATĂRILE COMUNALE

Fiecare comună rurală, suburbă, urbană sau municipiu, își are averea sa sau drepturile sale pe care și le întreține așa cum cer legile și de pe urma cărora caută să-și scoată venitul pe care să-l întrebuințeze în lucrări de folos obștesc, precum: drumuri, luminat, pază și altele. Toate aceste averi, pe care le are o comună, poartă numele de exploatări comunale și se împart în mai multe categorii, după felul în care comuna înțelege să le organizeze, spre a-și procura în felul acesta veniturile care sunt trebuincioase. În felul acesta avem:

1. — Regia directă, atunci când comuna își administrează singură bunurile și drepturile sale. În cazul acestui fel de regie putem deosebi următoarele subîmpărțiri: regie publică comercială, întreprindere comună, serviciul comunal.

2. — Regie mixtă, atunci când comuna cedează o parte din drepturile sale unor particulari, administrarea și exploatarea unui bun făcându-se, în chipul acesta, în comun.

3. — Concesiune, atunci când comuna cedează cu totul unor particulari, exploatarea unui bun, pe un număr oarecare de ani, în schimbul unor anumite venituri pe care aceștia i le cheazăușesc, cu îndatorirea de a face în plus și anumite lucrări, instalații, aduceri de mașini și altele care toate urmează ca la terminarea concesiunii să rămână ale comunei.

4. — Inchirierea și arendarea se fac pe un număr mai mic de ani, după ce însă comuna și-a organizat singură exploatarea bunului și a făcut singură instalațiile și clădirile necesare. Deosebirea dintre regia directă și celelalte exploatări este că în

prima supravegherea din partea organelor superioare este mai mare, — de multe ori regiile directe fiind socotite drept simple servicii ale primăriei, — în timp ce în celelalte forme, controlul organelor superioare se face într-o măsură mai mică și privește doar anumite chestiuni mai importante, prevăzute de legi.

Să vedem ce a făcut în ultima vreme Ministerul de Interne pentru a asigura bunul mers al acestor exploatări comunale, ce legiuri pentru apărarea drepturilor comunelor s'au înființat și ce măsuri înțelege să ia Ministerul pentru viitor.

Prima greutate de care s'au izbit cărmuitorii atunci când au purces la o nouă organizare a exploatărilor comunale, a fost

aceea a lipsei de bani. Cercetându-se veniturile comunelor, s'a văzut că ele nu ajung pentru a se asigura dezvoltarea exploatărilor comunale în măsura în care vremurile o cer și atunci s'a hotărât ajutorarea comunelor pe două căi:

1. — prin împrumuturi și
2. — prin subvenții (ajutoare în bani) date de către Ministerul de Interne.

În ce privește împrumuturile, dintr'un fond de 28.000.000 lei, Ministerul de Interne a fost încuviințat să acorde împrumuturi exploatărilor comunale distruse sau degradate. S'a dat astfel, pentru 5 întreprinderi, un împrumut de 13.500.000 lei pe termen de 10 ani cu dobândă de 3%. De asemenea, prin legea din 3 Ianuarie 1942, s'a reorganizat creditul județean și comunal, asigurându-se administrațiilor locale creditele de care au nevoie, cu dobânzi mici și cu înlesnirea de a îngloba în noile datorii și datorile vechi. (A face deci ceea ce se chiamă convertirea datorțiilor vechi).

În ce privește subvențiile (ajutoarele), din fondul de 28.000.000 lei, două întreprinderi au primit subvenții în valoare de 9.000.000 lei.

De asemeni, din bugetul Ministerului de Interne, 188.300.000 lei au fost dați orașelor sub formă de subvenții, pentru refacerea, mărirea și reparația instalațiilor de electricitate, apă și canalizare.

În acelaș timp legea Nr. 277 din 1 Aprilie 1942 a înființat fondul comun pentru subvenționarea județelor și comunelor, fond din care a fost dată exploatarea comunelor, pentru terminarea lucrărilor lor, suma de lei 377.801.650.

Și întrucât unele administrații comunale și-au înstrăinat drepturile lor fără a-și asigura vreun câștig, Ministerul de Interne, pe baza Legii din 21 Octombrie 1940, a anulat concesiunile de electricitate în orașele: Beiuș, Brăila, Oltenița, Petroșani, Pițești, Ploești, Siret și în comunele rurale Bocșa Montană, Bocșa Română și Vasiova.

Altele sunt încă în curs de cercetare și desigur că în multe părți comunele vor reintra în drepturile lor firești prin îndepărtarea unei serii întregi de nedreptăți, pe care administrațiile comunale le-au avut de suferit până acum.

Vom da, de altfel, câteva exemple din care se va putea vedea cum de multe ori comunele nu numai că nu realizau nimic de pe urma exploatărilor de bunuri, dar, dimpotrivă, mai aveau ele de plătit pentru feluritele

servicii ce li se făceau și care nu erau pe de-a-tregul acoperite de prețul concesiunilor.

Astfel, într'un oraș, primăria s'a trezit la un moment dat îndatorată să plătească peste un milion de lei în contul curentului electric cheltuit de lămpile de pe străzile orașului, din cauză că concesionarul lăsa ca aceste lămpi să ardă în permanență, fără nicio noimă. La plată s'a văzut că prețul concesiunii este depășit cu suma de mai sus de prețul curentului consumat. Astăzi nu se mai pot întâmpla astfel de lucruri, căci s'a stabilit că orice concesiune care nu acoperă măcar prețul serviciilor prestate orașului, trebuie să fie anulată.

De asemenea, în așa zisele Regii mixte, în care intră cu capital atât comuna cât și particularii, s'a înscris în Legea din 1928, pentru a atrage capitalul particular, un articol prin care

la o treime din capitalul total, particularii căpătau două treimi din numărul membrilor în consiliul de administrație (sfatul cel mare care conduce o astfel de exploatare comunală). Adică dacă suma totală ce ar trebui depusă ar fi de 60.000.000, iar particularii ar depune 20.000.000 lei, ar putea obține 10 locuri într'un consiliu de administrație ce nu ar avea decât 15 membri. Ceea ce înseamnă că puteau conduce aproape singuri exploatarea comunală, având în consiliu așa zisa majoritate, fiindu-le posibil ca în felul acesta să poată lua orice hotărâri, de cele mai multe ori nepotrivite cu interesele comunei.

Nici aceasta nu se va mai putea întâmpla, căci se pare că Ministerul Internelor va veni cu legiuiri speciale menite să repună administrațiile comunale în drepturile lor firești.

Reorganizarea exploatarilor comunale din provinciile realipite

După reocuparea Basarabiei și Bucovinei s'a purces de îndată la reorganizarea exploatarilor comunale care au suferit mult din cauza războiului. Direcția și consiliul superior al exploatarilor comunale au asigurat prin toate mijloacele ce le-au stat la îndemână refacerea acestor exploatări.

În același timp funcționarii refugiați au primit, pentru refacerea căminurilor, sume care adunate la un loc dau aproape 3.000.000 lei.

PROBLEMA ALIMENTĂRII ORAȘELOR CU GAZE NATURALE

Pentru a înlocui, cât mai lesnicios și mai ieftin lemnele și petrolul întrebuințat la foc, s'a cercetat felul în care s'ar putea aduce gaze naturale (metan sau de sondă) în orașe.

Ministerul de Interne, pe baza avizului consiliului superior al exploatarilor comunale, a aprobat

introducerea, distribuirea și vânzarea gazului metan în Brașov. Lucrările sunt de altfel în curs.

Această concesiune a fost aprobată prin Decretul Lege Nr. 916 din 27 Martie 1942.

Ministerul Economiei Naționale a întocmit și el un proiect pentru aducerea gazelor naturale în Capitala țării. La acest proiect Direcția Exploatarilor Comunele a luat și ea parte apărând interesele și drepturile Primăriei Municipiului București.

Alte realizări

Toate cele spuse mai sus ar putea da singure o imagine completă a tuturor înfăptuirilor Ministerului de Interne în ceea ce privește exploatarile comunale. Totuși pentru a arăta cât mai limpede toată munca depusă pentru ca bunul comunelor să fie cât mai apărut și socotit la adevărată sa valoare, vom mai adăuga alte câteva înfăptuiri.

Specialiștii Direcției Exploatarilor Comunele, au luat parte și-au îndrumat cu priceperea lor

refacerea stricăciunilor cauzate de cutremur și inundații în diverse părți ale țării.

Orașelor Arad, Chișinău, Constanța și Craiova, li s'au dat, ca urmare a hotărârii d-lui Mareșal Antonescu, materiale capturate de la Odesa, pentru înființare de servicii de transport, drept răsplătă a pagubelor suferite prin atacurile inamice.

Organizarea acestor servicii se face sub îndrumarea Direcției Exploatarilor Comunele.

Ați văzut, iubiți cetitori, câte și câte înfăptuiri de bine s'au făcut în acest câmp de muncă ce se numește Direcția Exploatarilor Comunele. Aici, ca în toate celelalte servicii ale Ministerului de Interne și ale celorlalte ministere, se lucrează din plin, ținându-se seamă de greutatea vremurilor și avându-se grijă ca avutul nostru, al tuturor cetățenilor, să nu fie dat pradă unor profitori ce nu urmăresc decât interesele lor personale.

BISERICILE MARAMUREȘULUI, ȚARA CELUI DINTĂI DESCĂLECAT

A spus Mareșalul Desrobitor cândva: „Neamul nostru este un neam credincios. El și-a durat din cuvântul Domnului temelii de viață, iar din credința creștină și-a făcut izvor de putere și mândrie”.

În aceste cuvinte este săpată, ca'n stâncă, minunea cea mare, adevărata minune prin care neamul nostru a putut să țină piept atâtor iureșe dealungul sbuciumatei noastre istorii. Biserica a fost temelie de viață a Neamului, ea ne-a adunat și ne-a ținut strâns uniți în jurul ei.

Din cuvântul Domnului ne-am turnat tăria sufletească care a știut să capete, atunci când a fost nevoie, puterea trebuitoare. Și acest cuvânt nu l-am învățat decât în tinda bisericilor și'n liniștea desăvârșită a mănăstirilor.

Mai mult decât atât: Domnitorii noștri, după fiecare luptă câștigată, ridicau câte o biserică mulțumind astfel lui Dumnezeu pentru biruință. Prin urmare întreaga noastră ființă ca neam a sălășluit prin biserică. Biserica ne-a fost reazem: îmbărbătare în timpuri de bejenie, loc de reculegere cucernică în vremuri de pace.

Nu e deci de mirare, că întreg pământul locuit de români este plin de biserici. Biserica, deci unitatea de credință, a fost sîngura care a putut da naștere convingerei despre unitatea neamului

românesc și deci o conștiință națională. În jurul bisericilor s'au format adevărate centre de rezistență care au păstrat credința, limba, datinile și toate însușirile noastre de neam.

Acest adevăr are aceiaș valoare și pentru Maramureș, Țara celui dintăi Descălecat. Biserica Maramureșului a avut însă de luptat, în trecerea veacurilor, cu o mulțime de lovituri crunte. Totuși, ea n'a însemnat pentru viața maramureșenilor mai puțin decât biserica din alte ținuturi locuite de români. Aici, în colțul acesta de pământ românesc, țara voevozilor descălecațori, biserica a însemnat acelaș lucru: un centru de rezistență contra tuturor celor ce au încercat să le smulgă graiul, credința și datinile. Așadar biserica maramureșeană, umila bisericuță

de lemn, pe care arhitectul țăran a știut s'o alcătuiască din modelul apusean gotic și cel răsăritean (bizantin) într'o armonioasă unire a avut acolo, în țara gorunului, mai mult de lucru ca oricare altă biserică din alte ținuturi. Cu toate acestea, ea a rămas totuș vie, prezentă în viața poporului nostru ca o realitate peste care nedreptățile n'au putut să treacă.

Biserica maramureșeană nu numai că a avut de dus mai departe făclia unui românism care la o bărșia lui s'a contopit cu creștinismul (contopirea daco-romană s'a făcut aproape în momentul când deveniam și creștini) dar ea a trebuit să găsească puteri de viață ale acestui românism.

Atunci umilele bisericuțe de lemn au devenit cetăți de piatră ale credinței. Și, ca nu cumva, din anumite pricini, să fie înăbușite credința și datinile noastre, biserica a adunat aceste mărgăritare și le-a închis în tezaurul ei sufletesc, devenind una și aceeaș cu credința. Că este așa, n'avem de cât să luăm oricare bisericuță de lemn din Maramureș: vom vedea sfinți îmbrăcați cu căciuli și haine maramureșene; vom auzi povestindu-se din hârnelor de gorun baladele haiducilor, ca a lui Pinteza Viteazul de pildă, sau vom întâlni, păstrate în altare, urme ale acestor vremuri de dărz românism, izvorâte din nevoia de a lupta nu pentru cuceriri, ci pentru apărarea a ceea ce este al

nostru. Nu numai atât, dar sufletul țaranului român, care a lucrat cu mintea și puterea lui ca să poată zidi, zugrăvi, înfrumuseța și ciopli cu mai multă simțire, și-a smuls din suflet comorile de simțire de cel mai mare preț. El n'a fost sgârcit, ci a dăruit tot; tot sufletul lui mare, urias, tot sufletul românesc l-a așternut acolo, în lemn și culoare, ca să-i dea dăinuire, trăire peste veac. Dela cea dintâi cioplitură făcută frumos în lemn și până la cea mai mare zugrăveală, țaranul maramureșean, arhitect, pictor sau sim-

plu zugrav, a știut, și-a dat seama că numai biserica înseamnă o trăinicie care va duce mai departe ființa neamului românesc și atunci a amestecat în picturile bisericesti însăși viața lui.

Nu numai atât, dar în unele zugrăveli făcute așa încât au putut înșela cerbițiile celor ce i-au stăpânit, ei au îndrăsnit să prezinte și dorul de libertate, uneori în chipuri foarte îndrăznețe.

Bisericele Maramureșului sunt de lemn, sunt umile, dar ele alcătuiesc o mare mândrie românească, o mare mândrie creștină. Ele

sau mărturie vie a duhului înalt de care s'a învrednicit țaranul nostru.

Micuțe dar svelte, ele au știut să apere credința, limba, datinile și ființa românilor maramureșeni, acolo — în miazănoapte — unde isbitura a fost mai puternică.

Și prezența lor, cu toate comorile de credință creștină, meșteșug, măiestrie și suflet, oricând, oricum și oriunde, pot dovedi nesdruncinat românismul nostru a dăno legat de pământ, de faptă și de destoinicie.

Frânturi din sufletul Neamului

AVRAM IANCU ÎN POEZIA POPORANĂ

Dreptate națională și dreptate socială, adică pe același picior să fie socotit neamul său cu alte neamuri iar munca Românilor s'o împartă și cei de altă nație, iată gândurile cu care a pornit răscoala lui dela 1848. Avram Iancu.

Stăpânirea Ungurească nu dădea aceleași drepturi Românilor ardeleni.

Impăratul de atunci dela Viena, le-ar fi dat aceste drepturi, dar Ungurii se opuneau.

Ei însă n'au putut face nimic, nici cu forța — căci Moșii lui Iancu s'au dovedit mai puternici și mai viteji; nici cu vorbele îndulcite, fiindcă în munții Apuseni firea oamenilor e mai mult aspră; nici cu ispitele felurite sau cu banii, fiindcă „Regele Munților”, Avram Iancu, nu era omul care să se lase amăgit.

Versurile de mai jos tâlcue cum nu se poate mai limpede cele spuse de noi;

— „Nu-mi dați voi bani cu miera
Nici aur cu ferdela
Ci-mi dați Unguroaele
Să țipe mânușele
Și să țeasă pânzele
Cum le țes Românele!”...

Drepturi așijderea și munca așijderea între toți locuitorii pământului nostru, acesta era gândul „Regelui Mușților”.

Nu și l'a putut împlini.

Ai săi l'au urmat cu credință ca un singur om. Bătrânii ne povestesc că — fără multe cuvinte — Avram Iancu era nepus de adânc înțeles, de toată mulțimea. Când s'au adunat pe Câmpia Libertății, lângă Blaj în Transilvania, la 1848, ca să se împotrivescă prigonirilor, toată cuvântarea lui Avram Iancu către poporul înarmat, a fost aceasta:

— „Gata s'țeți?
— „Gata!...
— „No, haida!”

Armele nu l-au putut răpune pe conducătorul Moșilor.

Poezia poporană păstrează și acum amintirea acelor vremuri de vitejie și a acelor hotărâte fețe de cărturari și luptători:

Strigă Bărnuț din Sibiu
Că Ardealul nu-i pustiu...
Strigă Iancu dela Munte:
— Nu te teme, măi Axente,
Că și eu vin dela munte
Cu opt mii și nouă sute!

...Să măturăm iobăgia
Să ștergem toată robia!...

Amintirea răscoalei lui Avram Iancu a rămas și va rămânea purura încrustată în inimile Românilor. Ca și moartea lui, pe care poporul a cântat-o în nenumărate stihuri de jale.

Nu l-a putut răpune nimeni. L-a răpus însă, trădarea Impăratului dela Viena, pentru care el luptase cinstit. Înainte de aceasta, a reușit totuși să bage în răcori pe vrășmașii poporului

său, de unde și cântecul, rămân ca un testament:

*Frunză verde de lămâie
Nici Ungur să nu rămâie!*

Mureșul, cu apele însângerați păstrează și el amintirea lupilor:

*— Mureș, Mureș, apă lată,
Ce vii așa tulburată
Și cu sânge mestecată?
— Mă tulbură Ungurii
Că-i bătură Români...*

Și întrebat ce aduce în unde lui turburi, Mureșul răspunde:

*— Aduc puști fără oșele
Săbii multe de husari
Și cătane de maghiari...*

Dar e zadarnică lupta, oricât de vitează și de biruitoare, deoarece — dela Viena — Avram Iancu nu este susținut.

Politica austriacă, nehotărâtă nu-l lasă să desăvârșească lucrul început; iar desamăgirea „Regelui Munților” a venit mai cu-

ând decât se aștepta, scufundându-l într-o nefericită scârbă de oameni:

*Murgul paște și nechează
Iancu doarme și visează
Ce folos de visul lui
Dacă nu-i și nu-i și nu-i
Norocul la vremea lui,
Mâna pe Unguri să pue
Vieața să le-o răpue,
Mai mult să nu mai trăiască
Pe Români să-i asuprească...*

Doouăzeci de ani după răscoală, Avram Iancu a colindat munții, singur, numai cu fluerul lui, cu mințile întunecate de marea durere a visului de desrobire neîmplinit.

Poporul l-a crezut multă vreme mort și l-a plâns cu nesfârșit amar:

*O, ho, ho, murg spulberat,
Pe Iancu un'laei lăsat?
...Murgu coama-și-ridică
Și cu grai așa grăia:
— L'am lăsat greu adormit*

*Colo mai în jos pe-un rău
— Da'la cap ce i-ai lăsat?
— Sânge roșu închegat...*

Sau în versuri tot așa de frumoase:

*Je-le-i, Doamne, cui și cui,
Je-le-i, Doamne, Muntelui,
De armele Iancului,
Că le plouă și le ninge
Și n'are cine le'ncinge
Că cine mi le-a avut
Mi-a pus fața la pământ,
Dar n'a pus-o să'nflorească
Că-a pus-o să putrezească!*

Am redat, mai sus, numai cîteva din mărturiile de iubire și de închinare sufletească a poporului, către viața și lupta lui Avram Iancu.

Comorile cântecului poporan păstrează neștersă icoana lui. Să ne întorcem mereu către ele, pentru a ne jurui inimile sub ochii acestei icoane și pentru a fi vrednici de jertfa eroiului.

COȘBUC ȘI NĂSĂUDUL SĂU

Se împlinește anul acesta, la 26 Aprilie, un sfert de veac de când și-a dat sfârșitul întru Domnul, George Coșbuc, poetul țărânimii, poetul nostru național.

Ardelean de obârșie, el a văzut lumina zilei la 8 Septembrie 1866 în satul Hordou de pe valea Salvei, din mijlocul frumosului, românescului ținut grăniceresc al Năsăudului. Era feciorul preotului Sebastian, el însuși neam de preoți sătești de lege veche. În satul natal, pe meleagurile minunate năsăudene, Coșbuc a trăit lângă brazda strămoșească, în atmosfera de vigoare românească

dela granița cea mai îndepărtată spre miez-noapte a românismului, în mijlocul țărânimii, neclătinată în credința și în susținerea drepturilor ei de totdeauna asupra locurilor sfințite dealungul veacurilor cu sângele și sudoarea ei. Era deaceia firesc ca poetul făuritor meșter de versuri încăle pe băncile liceului din Năsăud, să aducă în literatura națională un suflu proaspăt și puternic, să despice o cale nebatătorită încă, să facă să vibreze, într-o limbă curată și în stihuri de factură nouă, sufletul țărănesc și ardelesc, în toată măreția lui.

G. Coșbuc este cel dintâiu mare

poet pe care Ardealul, năzuitor de libertate și dreptate, îl dăruiește literaturii române, și ardelean credincios idealurilor robotarilor și apărătorilor pământului strămoșesc, va rămâne el până în ultimile lui clipe, chiar atunci când se înalță pe culmile cele mai de sus ale poeziei, pe care geniul lui o turna în tipare nepieritoare.

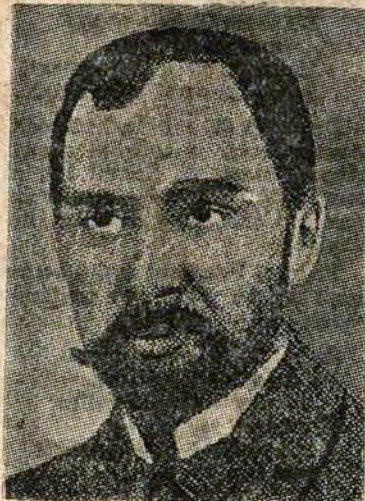
E adevărat, Coșbuc părăsise Ardealul încătușat, în 1890, trecând munții în țara liberă și n'a mai putut reveni niciodată, din cauza opreliștilor, ca să sărute pământul locurilor natale, pe care l-a cântat ca nimeni altul. El a purtat însă vie în minte înfrățita

rea acelor locuri și în sufletul lui a vibrat neconținut jalea cumplită și nădejdiile neînfrânte ale fraților săi năsăudeni.

Năsăudul! Acest ținut urgisit a avut rol de căpetenie întru păstrarea sufletului Românesc în părțile cele mai îndepărtate spre miază-noapte ale Ardealului. El a fost mereu, sub stăpânire străină, ținta desrădăcinării și a secătuirii norodului, pe care însă nu l-a doborât niciuna din grelele lovituri primite în scurgerea sbuciumată a vremii.

Coșbuc cunoștea bine, în deamănunt, trecutul frământat al Năsăudului său. El știa despre cel mai vechiu scris în care se face amintire despre acest ținut, de actul de danie din anul 1264 prin care Ștefan, voevodul Transilvaniei, dăruiește ținutul Năsăudului unui mare boer pentru serviciile făcute voevodului. Deasemeni el deslegase hrisoavele în care se pomenește de trecerea în stăpânire personală a lui Ioan de Huniade, una din căpeteniile Ardealului, a multor comune din valea Someșului între care și orașul de azi Năsăud, precum și acelea în care regele Matei Corvinul da drepturi locuitorilor români din Valea Rodnei și împrejurimi. El cercetase cu dragoste istoria împotrivirii românilor băștinași de pe aceste meleaguri la măsurile de apăsare ale veneticienilor așezați aci spre a le lua rodul muncii și a le smulge pământurile. Coșbuc cercetase cu mult interes vremea când a luat ființă aci, în

1862, granița militară ardeleană iar Năsăudul a fost rânduit ca reședință a Regimentului II grăniceresc român. Și el mai lămurise toate întâmplările de seamă, egate de acest ținut până în vremea lui.

G. Coșbuc

mea lui. Ochii îi lăcrămăntăză citind paginile cruntei apăsări și suferințe a înaintașilor săi, pagini întunecate între care erau acelea amintitoare a arderei din răsbunare în 1849, a frumosului orășel Năsăud, ce se înfiripase din româneasca nevoie de a se încropi, în inima ținutului, un centru cultural. Marele poet, care a fost și un neobosit cercetător al trecutului patriei, vorbea adesea

cu mândrie de viguroasă și necurmată împotrivire a grănicerilor Năsăudului la toate unelțirile streine de a pune mâna pe averile lor, de a le zădărnici năzuințele de înaintare și dezvoltare economică și culturală.

Coșbuc colindase, plin de dragoste și admirație, întreg întinsul platurilor Năsăudului și își aminătea cu drag și mândrie de priveștiștile minunate, pe care în anii copilăriei și tinereții le sorbiseră ochii săi adânci. Vorbea cu însuflețire despre satele și toate așezările din partea locului, despre munții, dealurile, firul apelor, despre bisericile și școlile, precum și despre tot ce înfiripase acolo vrednicia bravilor năsăudeni, oameni vârtoși la trup și isteți la minte, blânzi din fire, muncitori, disciplinați, râvnitori de învățătură și pururea hotărâți să-și apere, cu îndârjire, legea și glia. Așa cum făcuseră în curgera veacurilor înaintașii cari au păstrat înfățișarea curat românească a acestor meleaguri, creștința, limba, datinile, portul, înțreg specificul românesc.

Poetul trăia în București, gândul său însă sbura spre îndepărtata graniță a românismului, unde stau neînfricați de strajă a neamului, grănicerii Năsăudului său.

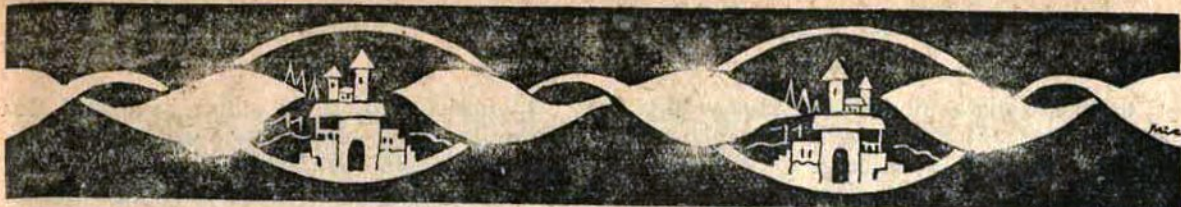
Coșbuc s'a stins pretimpuriu la 26 Aprilie 1918, — n'avea decât 52 de ani — cu gândul la locurile natale, într'un moment când se iveau zorile mântuirii Ardealului său dintr'o apăsare milenară.

A. SEVER

**Dați Patriei tot ce este mai bun în voi.
Fiindcă astăzi se toarce sub ochii voștri soarta de veacuri a lumii.
Și la împlinirea ei fiecare trebuie să vă simțiți chemarea.
Regele și Statul așteaptă dela toți împlinirea datoriei.**

MAREȘAL ANTONESCU

PALATUL INVALIDIZILOR

Spre hotarele sfâșiate de nedreptate, s'au avântat din străfunduri de veacuri și se vor avânta cât lumea, fiii neamului românesc. Vor trece ape fără vad, creste de munți cu vârfuri de zăpadă, stepe dușmănoase și pustii uitate de Dumnezeu. Vor sângea izbiți de plumb dușman în iureșul luptei, vor chiui ca la nunțile din povești, le vor scăpăra ochii înfometăți de dreptate.

Nici un pas înapoi nu vor face urmașii răzeșilor și ai plăeșilor, ai pandurilor lui Tudor.

Șirul voevozilor, al căror nume a răsunat prin veacuri în țări depărtate și mândre, va îndemna totdeauna pe cei plecați dela pluguri ca să apere, cu arma, aceeași veșnică dreptate românească.

Cetatea neamului nu va putea fi nicicând dărâmată, căci de fiecare dată când ura și pizma încearcă să-i spargă zidurile, o nouă serie de oase și sânge întărește vechile temelii și neamul rămâne cu sufletul întreg și nestricat.

Minunea istoriei care este dăinuirea poporului român în aceste locuri, călcate de puhoaiete barbare, aduse de vânturile istoriei, se lămurește numai prin dragostea nemărginită pentru pământ și seninătatea cu care orice român știe să primească moartea.

Toate războaiele lui Matei Basarab, Vasile Lupu, Mircea cel Bătrân, ale lui Țepeș Vodă și ale lui Ioan Vodă cel Cumplit, ale lui Ștefan cel Mare și ale lui Mihai Viteazul, ca și toate revoluțiile din istoria noastră, sunt mărturia acestor trăsături ale sufletului obștei românești. Popor mic, hărțuit de atâția dușmani, de aproape sau de departe, am luptat cu o mână de oameni împotriva unui vrăjmaș mult mai numeros și mai bine dotat cu armament.

Peste tot, moartea a secerat mulțime de vieți, dar nu în zadar. Trupurile lor au înăl-

țat parapete de netrecut, sufletul românesc a crescut în cetatea sa ca o plantă tânără cu rădăcini udate la vreme; iar dușmanii n'au avut nici un spor.

Războiul Sfânt a vrut parcă să dovedească că izbânzile nu se câștigă numai cu arma. Șirul victoriilor românești, al căror nume l-au purtat jurnalele unui continent întreg, au fost ale sufletului românesc încordat ca un arc, ale sufletului acestuia ce se cerea descărcat de obida împilărilor și nedreptății.

În șanțul de foc al luptei, sângele a curs îmbelșugat, însemând drumurile de viață și libertate ale viitorului. Sub crucea nevăzută a împlinirilor prin moarte, rânduri-rânduri au căzut mușcând țărâna sfântă a țării. Alții au rămas gemând în urma frontului pe care iureșul camarazilor îl împingea mereu mai departe. O arsură vie, oșă o pecetie de foc, le îndurera umărul, piciorul, brațele amândouă ori ochii. Unii nu mai puteau deosebi o biată parte din trupul sfâșiat, căci rana adâncă își întindea margini răsrânțite și în-sângerate peste tot.

Intr'un colțișor neștiut, sufletul se străduia să trăiască mocnit, ca o spuză ascunsă în cenușa morții. Cândva, într'un târziu, s'au limpezit cețurile gândului și mintea a delegat toate nedumeririle, într'o odae albă de spital. Ca să se cunoască, a trebuit să renunțe la amintirea brațelor, a picioarelor, ori dimpotrivă, cu ochii stinși, să trăiască în trecutul cu lumini și culori, cu umbre și forme care au rămas în amintire, dincolo de pragul războiului care le-a furat.

Când betesușul este din naștere, doare mai puțin. Trupul e dela început obisnuit cu el.

Orbul nu dorește lumina, pentru că n'o cunoaște și simțul pipăitului o înlocuiește în mare măsură. Și așa cu oricare categorie de betegi din naștere. Când însă, o zi de luptă

ți-a despărțit viața în două, desființându-te ca om în stare să muncești și să te bucuri de viață, este cu totul altceva.

După fiecare luptă să se întocmească în țara apărută și asigurată prin sângele lor, rânduri, rânduri de invalizi, izolați de restul lumii prin însăși neputința lor, morți între vii, tăcuți ori chinuți de părerile de rău zadarnice. Iar obștea să continue a înconjura pe acești sfinți ai neamului, ca apa unei mări, insulele din mijlocul ei. Suferința îi înduioșează pe unii, pe alții îi scârbește. Și într'un caz și în altul, forțele sufletești ale neamului, puterile cu care am răzbit prin vitregiile tuturor timpurilor, scad. S'ar părea că nimic nu se poate face pentru ca mucenicii neamului să sufere mai puțin; pe de altă parte suferința lor să rodească în sufletul celor pentru cari s'au sacrificat.

Și iată că un gând născut într'o inimă și limpezit într'o minte de român și erou la rândul său, într'o zi de toamnă cu soare de aramă și glas fricos de cocoare trecând peste șanțuri cu sânge și oase, a deslegat problema unei generații sacrificate și a sufletului unui neam, îmbogățit prin recunoștință.

Pentru ca să înfăptuiască gândul Marelui Antonescu, neamul românesc își va picura, odată cu lacrimile, darul oricât de neinsemnat al fiecăruia.

În inima țării, se va ridica pe dealul Cotrocenilor, unde acum o sută douăzeci de ani făcuseră tabără pandurii Domnului Tudor, palatul recunoștinței românești, față de cei care au suferit martiriul dăruindu-și frânturi din trupul lor.

Așa cum a fost închipuit de gândul Marelui Antonescu, Palatul Invalizilor din dealul Cotrocenilor, va fi cea mai mare și mai completă instituție din țara noastră. La noi toate au crescut pe încetul, modest și sfios, adăugându-și an cu an aripi noi peste cele învechite.

Palatul Invalizilor va răsări dintr'odată, mareț, cu creștet înspre cerul limpede al țării, cu temelii în înseși inimile românești. Scări, ca pentru o intrare de templu al rugăciunii, vor urca spre încăperi cu liniște și lumină. Pavilioane largi, zidite fiecare pentru o anumită lume, cu nevoile ei, cu bucuriile ei puține, cu amintirile ei străbătute de fulgerul ucigător al războiului, vor fi populate de cei cu trupuri șubrezite ori sfărtecate în focul luptelor pentru neam. Și neamul tot le va sluji lor, nu numai prin dania din care se va ridica templul cu nume de palat, dar prin tot ceea ce puterile lui vor crește mai deosebit în știință și pricepere.

Doctori străluciți vor sta de veghe lângă invalizii noștri, gata oricând să aline o suferință, să îndrepte pe cât vor putea metehnele trupurilor aduse din câmpurile de luptă. Instrumente speciale, câte vor scorni mințile oamenilor de știință ai lumii, vor sta la îndemâna celor cari și-au pus o părticică din viață la temelia neamului lor. Săli de muzică, de cinematograf, de teatru, bibliotecă înzestrate, vor căuta să gonească urâtul din sufletele lor lovite crunt și vor înfiripa zâmbete pe figurile lor adesea brăzdate de răni.

În palatul lor, Invalizii războiului nostru, vor trăi feriți de umilință și suferințe noui, fără grija zilei de mâine, împăcați cu viața prin chezașia recunoștinței unui neam întreg.

În afară de hotarele reîntregite, Marelui Antonescu va rămâne în istoria poporului românesc prin răscolirea străfundurilor sale de vitejie, dreptate și omenie, a căror intrupare va fi Palatul Invalizilor.

EMILIA ȘT. MILICESCU

PENTRU FINLANDA

de Prof. MIHAI ANTONESCU
Vice-Președintele Consiliului
de Miniștri

Finlanda, țară bravă și leală, își trăește azi sărbătoarea independenței.

Cinstirea independenței unui Neam este nu numai cult național pentru afirmarea demnității lui politice; ci este deopotrivă prilej de îmbărbătată rostire a răspunderilor în fața lumii și de înfățișare a misiunii istorice pe care Neamul trebuie să o împlinească în civilizație.

Deaceia, azi, mai ales, alăturarea la sărbătoarea națională a Finlandei nu este numai o datorie leală față de un popor aliat și prieten căruia îi respectăm viața și îi stimăm istoria.

Cinstirea poporului finlandez capătă azi o mare semnificație morală, prin considerarea simbolului misiunii istorice pe care o are în Europa Nord-Estică și independenței lui politice în Europa de mâine.

Noi Români închinăm azi poporului finlandez nu simple cuvinte de prietenie curtenitoare, ci convingerea că Finlanda este oglinda propriei noastre conștiințe,

De Finlanda, țară nordică depărtată, ne unește comunitatea de destin pe care a întemeiat-o geografia și realitatea gravă a primejdiilor ceasului de azi ca și identitatea rosturilor noastre de mâine.

Poporul finlandez împlinește în arcul scandinav și în Baltica, așa cum împlinim noi în arcul Carpatic și la Marea Neagră, o misiune grea și aspră; misiunea popoarelor de margine a civilizației Europene.

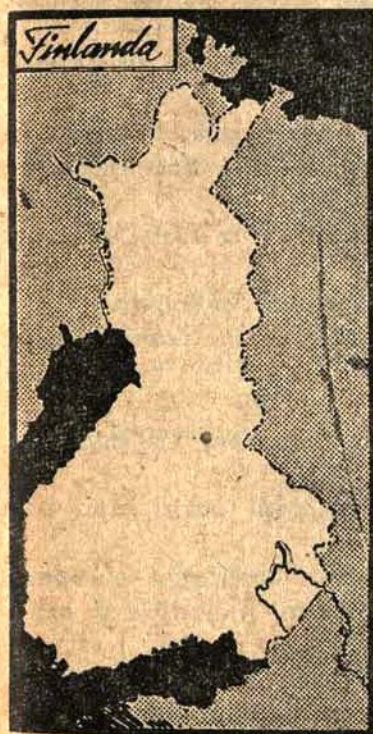
Veac de veac, unul în Nord și altul aci la Gurile Dunării, am primit pe pieptul nostru potopul năvălirilor și al imperialismelor.

Nimic nu ne-a clintit din sfântul nostru pământ.

Și nici o putere de pe lume nu ne va sdruncina rosturile noastre de apărători ai civilizației Continentului și ai ființei noastre naționale.

În ceasul de soare și de lumină, farul de pe țărnam este abia văzut.

Când noaptea cuprinde însă în întunericul ei greu țărnamul și valurile, clipirile mărunte ale farului de coastă sunt semn pentru cei ce plutesc pe valuri și îndreptar pentru cei care trăesc în preajma țărnamului.

Dacă altădată finlandezii și noi n'am fost înțeleși, în bezna viitorului de azi, Europa poate să-și dea seama ce însemnează farul de credință creștină și europeană pe care, în Nordul Balticeii și în Sudul Carpaților, le-au păstrat, dealungul veacurilor, poporul finlandez și cel român.

Comunitatea aceasta de destin geografic în fața mării invazii din Răsărit și a cutropirei comunismului, ne-a legat în ultimii ani printr'o istorie comună.

Atunci când, în 1939, poporul finlandez primea pe trupul lui agresiunea comunistă, poporul român a tresărit de neliniște pentru suferințele finlandezilor, pentru nedreapta lor lovire, pentru misiunea lor de popor de margine, far de lumină, care arăta cu suferința lui furtuna ce se apropia de țărmlul Europei.

În viața oamenilor ca și în viața națiunilor sunt intuiții care fac să trăiască în noi cu anticipație istoria și evenimentele, prin presimțirile care ne adâncesc răspunderea și grija.

Suferințele bravului popor finlandez din 1939 au fost și atunci o presimțire a primejdii noastre și o trăire dinainte a încercărilor care aveau să ne întunece propria noastră viață.

Legendele bătrânelor noastre vetre fac ca pe năframa luptătorilor din basmele noastre să apară petele de sânge ale fratelui aflat în primejdie.

În năframa suferințelor Neamului, în care trebuie să privești adesea pentru ca să știi să-ți primești și victoria și înfrângerea cu aceeași mândrie și cu aceeași putere, noi am văzut în 1939 pata de sânge a unui popor frate.

Fiindcă din 1940, poporul finlandez avea să fie pentru noi nu numai un popor prieten, ci un popor frate.

Stăm unii în Nord și alții în Sud răstigniți în fața aceleiași primejdii.

Și unii și alții vrem să ne ducem mai departe, cu mândrie, cu sobrietate, cu liniște și răspundere rosturile noastre naționale.

Ne vrem popoare stăpâne pe destinul nostru.

Vrem să cinștim altarele strămoșilor și să le lăsăm aceluia care vin după noi, spalate cu credința sângelui nostru creștin.

Proprietatea, pentru care veac de veac au luptat înaintașii noștri, noi vrem s'o lăsăm tezaur de muncă pentru acei care vor să vină.

Unii în Nord și alții în Sud, vrem să apărăm instituțiile civilizației europene.

Disprețuim conformismul social, dar credem cu îndârjire în justiția și echilibrul claselor.

Avem conștiința că deși nu împlinim o misiune mondială, totuși, prin poziția de popoare de margine ale Europei, noi trebuie să primim în piept toate răspunderea, să luptăm pentru ele și să plătim greu, aspru, jertfa noastră.

Urim deopotrivă anarhia socială și egalitatea în întuneric, ci nu în muncă și în lumină.

Și credem că dacă n'am face așa, am pierde însuși sensul existenței noastre.

De aceea, când ne-am apărât pământul strămoșesc, biserica, proprietatea, familia și drepturile claselor noastre, noi n'am împlinit niciodată și nu împlinim nici azi o misiune egoistă națională, ci apărăm în același timp civilizația europeană.

Când la 22 Iunie 1941, armatele Marelui Reich German au pornit să înfrunte comunismul, în ceasul când el pregătea invazia Europei, după ce trecuse pe trupul

Finlandei și al nostru, poporul finlandez și poporul român s'au alăturat acestei lupte cu îndoitul scop de a-și recâștiga onoarea, pământurile pierdute nedrept și liniștea misiunii de mâine pentru care popoarele noastre trebuie să trăiască în interesul Europei însăși.

Carelia Finlandei, ca și Basarabia noastră, nu sunt teritorii pe care voința meschină de luptă a unor popoare urmărește să le păstreze;

Carelia și Basarabia sunt temelii ale cetății Europei, ale farurilor de margine în lupta pe care bătrâna noastră civilizație trebuie s'o poarte împotriva cotropirilor asiatice;

Carelia și Basarabia nu sunt pământuri în care numai frânturi de popoare care n'au răspundere mondială vor să-și continue viața, ci sunt ziduri nevăzute ale acestei cetăți spirituale de tradiții bătrâne pe care le reprezintă Europa.

Și cine nu le respectă aceste rosturi sau cine le micșorează puterea și lovește teritoriul Finlandei sau al României, acela lovește înseși zidurile văzute și nevăzute ale Europei de azi și de mâine.

Dacă n'am fi făcut așa, dacă dealungul veacurilor poporul finlandez în Nord și poporul român în Sud n'ar fi stat creștet de voință națională și zid de răspundere al civilizației în fața cotropirii din Răsărit, pământul scandinav ar fi deschis de mult porturile îcomunismului în Atlantic, iar în Sud, de multă vreme, visul lui Petru cel Mare și-ar fi mplinit porunca prezenței lui pe țărmurile Bosforului, peste mormântul nostru latin.

Independența Finlandei este prin urmare nu numai o cinste națională a unui popor față de propria lui istorie, față de propria lui viață ci, azi, cinstirea Finlandei însemnează respectul rosturilor sale europene și misiunii sale de apărătoare a civilizației ca și de simbol al acestei civilizații în Nordul Europei.

În această misiune a Finlandei noi Românii credem cu fermitate;

În independența Finlandei credem cum credem în noi înșine.

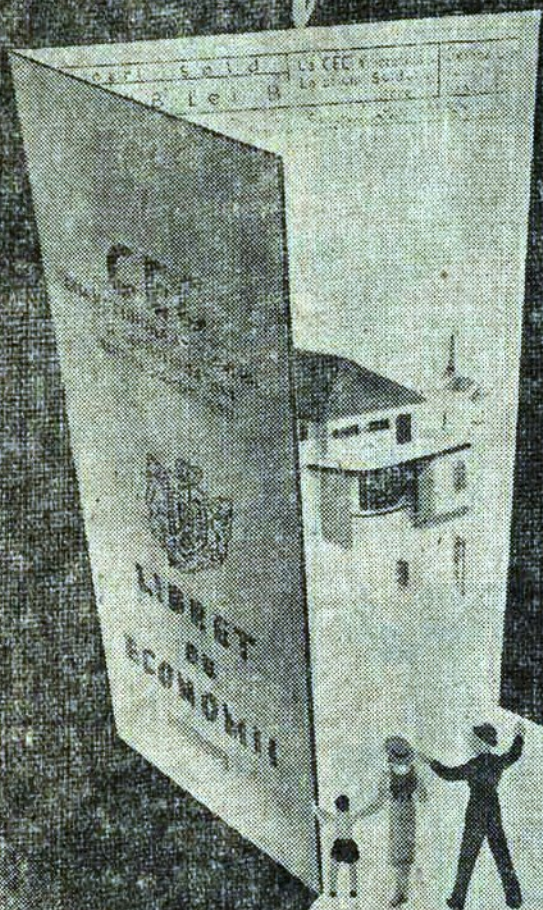
Trăiască Finlanda!

CRED IN DUMNEZEU, IN CRISTOS ȘI IN CRUCE.
CRED IN REGE ȘI IN CONDUCATOR.
CRED IN NEAMUL MEU LA ORICE RASCRUCE.
CRED IN ADEVARUL ROMANESC NEMURITOR.
CRED IN DREPTATEA ROMANEASCA.
CRED IN MANTUIREA CEREASCA.
CRED IN INVIERE ȘI IN VIITOR.
ACUM ȘI PURUREA ȘI IN VECHII VECILOR.

Pentru a feriarii...

CEC

IN DRAGUL ANULUI NOU

Pășiți cu încredere
SPRE NOROCUL
vostru și al copiilor
voștri, care vi-l
oferă

LOTERIA
DE STAT

ce împarte

IN LUNA
IANUARIE

1 9 4 3

184.850.000
LEI

Tragerile încep la 5 Ianuarie
și continuă până la 31 Ia-
nuarie 1943

LOTERIA DE STAT PE CLASE

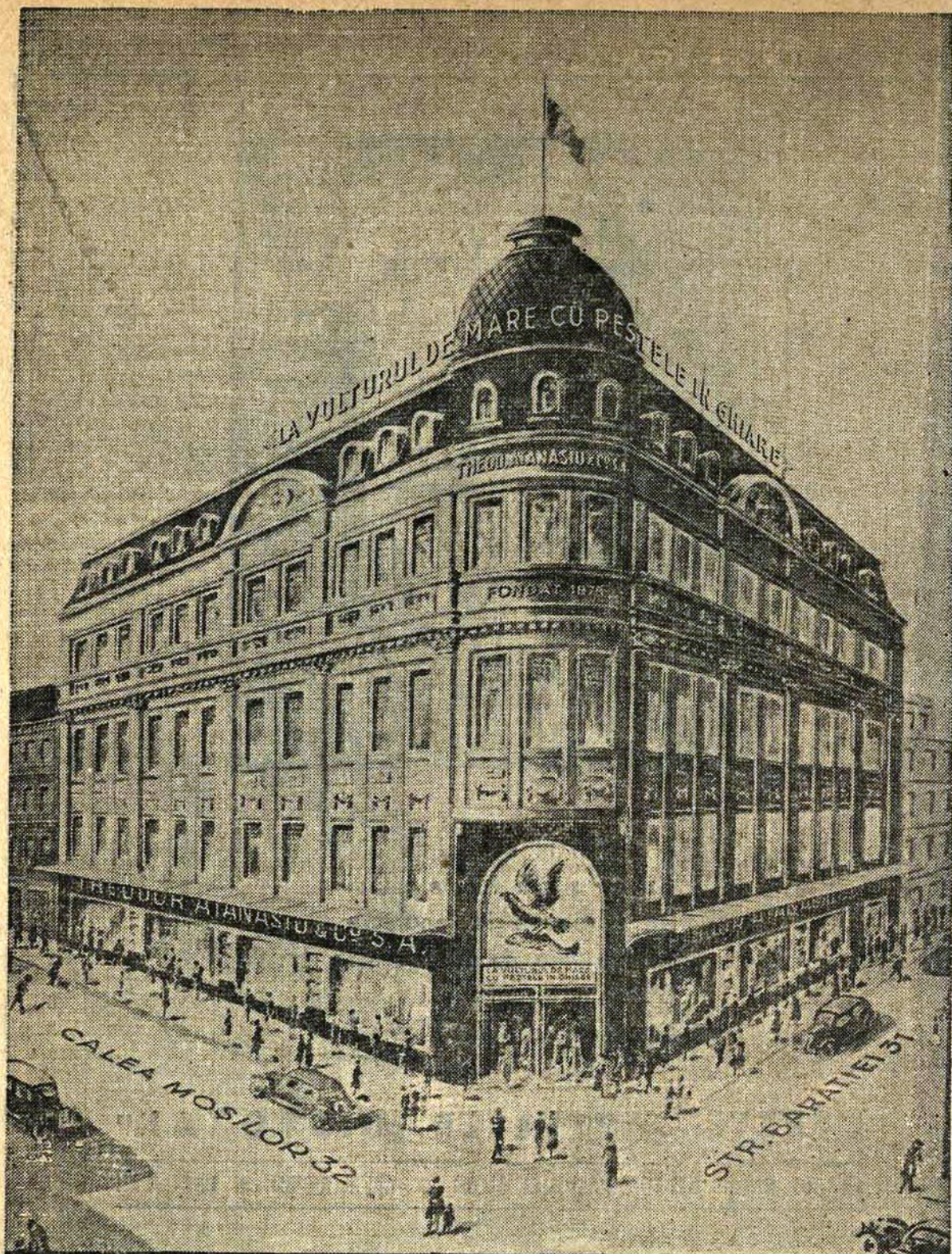

DISTOZAN să dai la oi
Ca să scapi tu de nevoi
De gălbează le lecuiește
Iar pe tine te'mbogățește
Cere 'n fiecare an:
Doar capsule DISTOZAN !

CEREȚI CAPSULELE „DISTOZAN”

LEACUL SIGUR CONTRA GĂLBEZEI OILOR • LA FARMACII ȘI DROGUERII

**Un produs al fabricii Dr. W A N D E R S. A., București,
Bulevardul Bucureștii-Noi No. 90 • Căsuța Poștală 2050**

MAGAZINUL

**LA VOLTURUL DE MARE CU PESTELE IN GHIARE
THEODOR ATANASIU & Co. S. A. R.**

S'A MUTAT IN NOUL LOCAL, CLADIREA PROPRIE, DIN STRADA BARATIE No. 21, COLT CALEA MOSILOR

TRICOTAJE
CIORAPI
LINGERIE
ARTICOLE DE COPII

ARTICOLE
BĂRBĂ-
TEȘTI
DE BAE
ȘI
SPORT

DINESCU - IONESCU
S.A.R.
FOST SOLAVICI

BUCUREȘTI
STR. LIPSCANI 37
TEL. 5.62.78 - 4.39.24

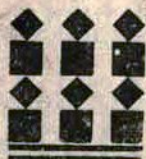
MUNCĂ ROMÂNEASCĂ
CAPITAL ROMÂNESC
FIRMĂ ROMÂNEASCĂ

INTREPRINDERILE
GRIGORE ALEXANDRESCU S. A.
„GRALEX”

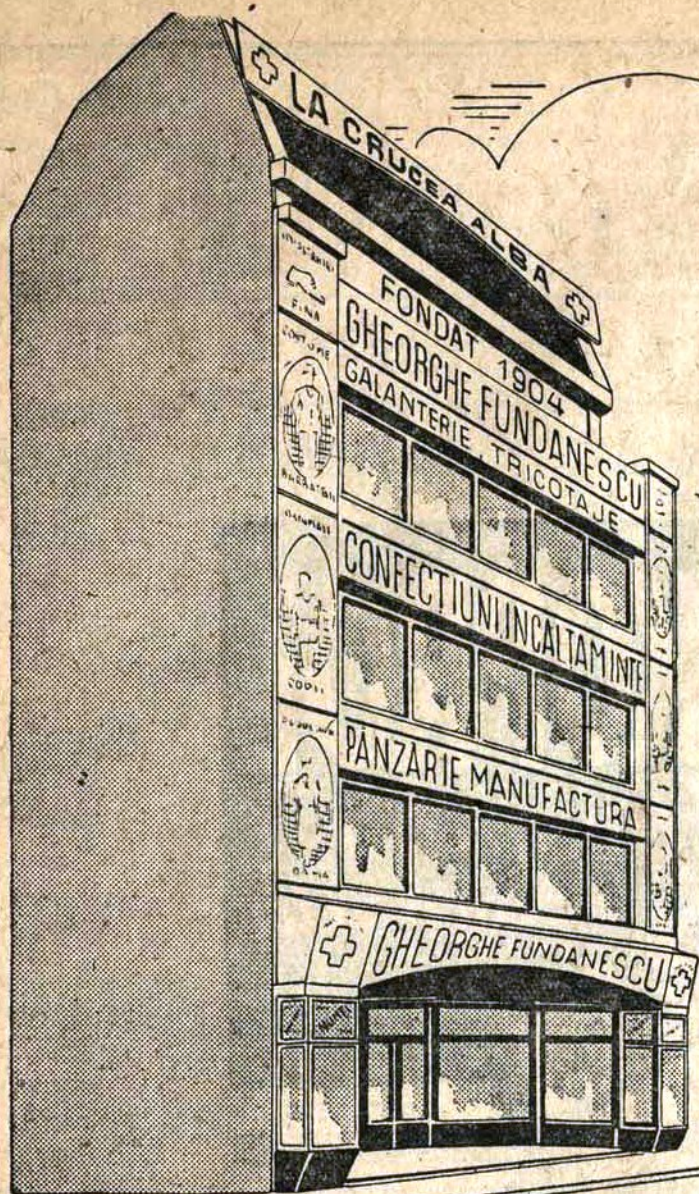
CEA MAI VECHIE FABRICĂ
ROMÂNEASCĂ DE PIELĂRIE
ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE

INTEMEIATĂ ÎN ANUL 1888
BUCUREȘTI, SPLAIUL UNIRII 96

ÎNCĂLȚĂMINTE CIVILĂ ȘI
MILITARĂ PRECUM ȘI TOATE
ARTICOLELE DE PIELĂRIE

*Galanterie
Tricotaje
Confețiuni
Pânzării
Manufactura*

STRADA CAROL 66

GHEORGHE FUNDĂNESCU

KOPROL

*Purgativul
de ciocolată*

ROMÂNII, CARE NU SIMT DECAT ROMÂNII!
NEȘTE, CUMPĂRA NUMAI DELA

De aceea, dacă doriți: ARTICOLE DE CAUCIUC, TECHNICE, ELECTRICE, MENAJ și cele mai bune
APARATE DE RADIO, produse ale celor mai renumite fabrici
GERMANE și OLANDEZE, adresați-vă la firma pur românească

MARIN NEACȘU

București, Str. Regală Nr. 11, Etajul I, Telefon 5.14.49. Nu uitați! ETAJUL ÎNTAIU

BOGAT ASORTIMENT

S T O F E

MĂTĂSURI

MOLTOANE

PÂNZĂRIE

GĂSIȚI LA

„BAZARUL POPULAR“

BUCUREȘTI, STR. LIPSCANI 55

JEAN MOSCOPOL

ȘI ORCHESTRA
GICĂ ȘTEFĂNESCU

concertează în
elegantul salon
dela etaj al
restaurantului

REX

BUCUREȘTI

B-DUL ELISABETA 17

Proprietar GRIGORE ȚĂȚU

TERMOL

FRICȚIUNE AROMATA

COMBATE:

RĂCELI

GRIPĂ

JUNGHIIURI

Cerneluri

„MILORI“

Tipar

Minunat

**FABRICA ROMÂNĂ DE CERNEURI DE TIPAR
„MILORI“ S. A.**

BUCUREȘTI, CALEA RAHOVEI, 240

TELEFON 5.70.50

DANCING-BAR

ATLANTIC

STRADA ACADEMIEI No. 35. — Tel. 4.60.51

Prezintă în fiecare seară un excepțional

PROGRAM DE MUSIC-HALL

Balet: S. SIOMIN

Decoruri și costume de CELLA VOINESCU

== JAZZ ATLANTIC ==

**FIARE DE CĂLCAT
ELECTRICE**

**MAȘINI DE GĂTIT
ELECTRICE**

L A

ELECTROGAZ

BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI 50

RENUMITELE APARATE *Blaupunkt* ULTIMELE MODELE

VÂNZARE EXCLUSIVA PENTRU BUCUREȘTI:

ELECTROGAZ

CALEA VICTORIEI 50

„UNIOCHIMICA”

S.A.R. PENTRU INDUSTRIA DE PRODUSE CHIMICE

TELEFON 3-64-50 — BUCUREȘTI — ȘOS. VIILOR 85—87

CERNELURI GRAFICE
DE CALITATE
SUPERIOARĂ:

TIPO—LITO—OFFSET

Paste sicative, firnisuri

Lacuri nitrocelulozice pentru emailitare

Vopsele de ulei toate nuanțele

Emailuri de cuptor și ștanțat

Vopsele de piele (Lederdeckfarben)

Lacuri și pigmenți în praf

Uleiuri pentru textile

Chimicale în depozit

PRODUSE DE CALITATE SUPERIOARĂ

VIZITAȚI RESTAURANTUL
„MODERN”

BUCUREȘTI — STR. SĂRINDAR, 4

■

BUCĂTĂRIE DE PRIMUL RANG
VINURI ALESE

■

CONCERTEAZĂ MAESTRUL
GRIGORAȘ DINICU

■

TELEFON 5.03.17 — 3.93.06

CITIȚI

Bukarester Woche

excelenta revistă săptămânală ilustrată ce apare în limbile
germană și română.

Executată în condiții tehnice excepționale, se vinde cu
lei 10 exemplarul

**SOCIETATEA NAȚIONALĂ
DE EDITURĂ ȘI ARTE GRAFICE**

SUCURSALE:

**BRĂȘOV
CERNAUȚI
CHIȘINAU
SIBIU
TIMIȘOARA**

CONT. C. E. C. NR. 477

„DACIA

TRAIANA”

BUCUREȘTI I — STRADA SĂRINDAR, No 5-7-9

TELEFOANE :

Dir. General 3.84.30
Preș. Societ. 3.84.30
Ad-tor deleg. 5.31.31
Cons.Technic 3.84.30
Serv. Comenzi 3.84.30
Serv.Comerc. 5.49.28

Cele mai moderne
instalațiuni de :

**Z E Ț A R I E
L I N O T Y P E
S T E R E O T I P I E
R O T A T I V E
L E G A T O R I E
T I E F D R U C K
M A Ș I N I P L A N E
F O T O
Z I N C O G R A F I E
L I N I A T U R A
M E C A N I C ă
T U R N ă T O R I E
D E L I T E R E**

EXECUTĂ :

GAZETE COTIDIANE - SĂPTĂMĂNALE,
BILUNARE ȘI LUNARE - REVISTE
BROȘURI - TEZE - AFIȘE ÎN CULORI
CĂRȚI ȘCOLARE - REGISTRE COMERCIALE
HĂRTIE DE CORESPONDENȚĂ
FACTURI - CHITANȚIERE - BORDEROURI
STATE DE PLATĂ ȘI ORICE ALTE
IMPRIMATE.

**EXECUȚIE PROMTĂ ȘI ÎN
CONDIȚIUNI IREPROȘABILE**

LIBRĂRIA „CARTEA ROMÂNEASCĂ“ CHISINĂU

STRADA M. EMINESCU, Nr. 13 (VIS-A-VIS DE TRIBUNAL)

ESTE CEA MAI BINE ASORTATĂ DIN ÎNTREAGA BASARABIE CU:

ARTICOLE DE CANCELARIE ȘI DE BIROURI

**Cărți literare,
științifice, pe-
dagogice, ju-
ridice, școlare
etc., etc.**

**Stilouri,
genți de piele,
ghiozdane
pentru școlari
etc., etc.**

REVISTE, CAETE, ALBUME, GĂLIMĂRI PENTRU BIROURI
SECȚIE SPECIALĂ DE JUCĂRII PENTRU COPII ȘI ARTICOLE PENTRU CADOURI

Lămpi și accesorii „PETROMAX“
APARATE DE RADIO „PHILIPS“ „LORENZ“ ȘI „HORNIPHON“

Laborator pentru repararea aparatelor de RADIO

SECȚIE DE PARFUMERIE ȘI COSMETICURI

EXECUTĂRI ÎN TIPOGRAFIE PROPRIE, ORICE
LUCRĂRI DE REGISTRE, IMPRIMATE, ETC.

AGENȚIE TEATRALĂ, IMPRESARIAT

EXPEDIAZĂ ÎN PROVINCIE ORICE
MARFĂ CONTRA RAMBURS

BASARABENI,

Aprovizionați-vă cu:

MAȘINI ȘI UNELTE AGRICOLE

FIER pentru potcoave

ȘINĂ ȘI OSII PENTRU CĂRUȚĂ

UNSOARE de căruță

CUE, ȘURUBURI, NITURI

TABLĂ NEAGRĂ și GALVANIZATĂ

CARTON ASFALTAT

GĂLEȚI GALVANIZATE

VERMORELE

TRIOARE, BALANȚE de CEREALE

și CUREA de TRANSMISIUNE

ARTICOLE TEHNICE

ROBINETE, țevi de presiune și scurgere

ARTICOLE SANITARE

Tuburi oxigen, carbid, pucioasă

Sodă caustică și grafit

ARTICOLE DE MENAJ

ȘINE PENTRU BATOZE

INSTRUMENTE pentru meseriași

SACI de CÂNEPĂ, Lanț, etc.

PARCHETE DE ȘTEJAR

ARTICOLE PENTRU CONSTRUCȚII

DELA

MAGAZINELE NAȚIONALE DE FIERĂRIE

„MAGNAFER“

CHIȘINĂU, STRADA 27 MARTIE Nr. 63 (FOSTĂ HARALAMPIE)

TELEFON Nr. 563

FER-OTEL

R. PLEȘCA

STR. MIHAIL EMINESCU, 9

CHIȘINĂU

**FERĂRIE
ARTICOLE TECHNICE
PENTRU INDUSTRIE
ȘI MENAJ**

COMERȚ ALACIST

RESTAURANTUL CARPAȚI

CHIȘINĂU

Telefon 58 STR. REGELE CAROL I, 42 Telefon 58

Firmă înscrisă Reg. comercial Nr. 101/942

Zilnic se servesc cele mai bune băuturi,
mâncări românești și grătar minunat.
Încercați și vă veți convinge

PROPRIETAR ȘTEFAN I. IUBU - MOCANU

INTREPRINDERILE
CONSTANTIN T. TEODORESCU

„TEXTILA“

MANUFACTURA
POSTAVURI, PÂNZETURI
TRICOTAJE
GALANTERIE
MĂRUNȚIȘURI
FURNITURI DE CROITORIE

„PAPYRUS“

CONFEȚIUNI DE HÂRTIE
RECHIZITE ȘCOLARE
MATERIALE DE BIROU
ARTICOLE DE SPORT
ȘI DE VOIAJ
JUCĂRII

STRADA REGELE CAROL I, No. 5

CONT CEC No. 4323

(FOSTĂ PUȘKIN)

TELEFON No.....

CHIȘINAU

FACE CUNOSCUȚ CĂ:

COMERCIANȚII

se pot aproviziona cu tot asortimentul de care au nevoie la prețurile de engros ale principalelor piețe comerciale din țară. Comercianții cari vin din alte localități primesc costul transportului dacă anunță printr'o carte poștală că intenționează să ne viziteze pentru cumpărături.

**PREOȚII, ÎNVĂȚĂTORII, OFIȚERII,
FUNȚIONARII PUBLICI, ELEVII**

SE BUCURĂ DE O REDUCERE DE 10% LA ORICE CUMPARĂTURI

PREMII, CADOURI, VÂNZĂRI IN RATE

pentru grupuri de câte 4—10 persoane

INLESNIRI SPECIALE

PENTRU COOPERATIVE ȘI OFICIILE DE APROVIZIONARE
ALE AUTORITĂȚILOR

VÂNZĂRI NUMAI IN EN-GROS

Sticlărie:

Sticle de lampă, de felinare, pahare, sticle medicinale, servicii de vin, liqueur, borcane de miere, dulceață și de murături, etc.

Faianță:

farfurii adânci, întinse și desert, cănițe de cafea și ceai, etc.

Email:

Olărie smălțuită, roșie, marca „Splendid” și „Ideal” oale de toate mărimile dela 1/8 — 50 litri, cratițe, străchini, etc.

Tucerie:

Oale de tuci, smălțuite și nesmălțuite, ceaune, cratițe, etc.

LA MARELE DEPOZIT DE EN-GROS

„MENAJUL”

Proprietar VASILE CRĂCIUN

CHIȘINĂU

STRADA MAREȘAL BADOGLIO No. 31 (fostă Strada Armeana)

MAGAZIN DE ÎNCĂLȚĂMINTE GATA

LA MIRCEA

Str. Regele Carol I Nr. 40 — Chișinău

Magazinul este asortat cu diferite ghete, pantofi, pantofi de casă pentru domni, doamne și copii
PIELARIA este procurată dela diferite fabrici ca:

VIZITAȚI

„Prodin” și mărci străine „MAGER”, „BADENIA”, Cornelius, Freidenberg, etc. Diferite articole pentru cizmărie. Geamantane diferite mărimi.

CU ÎNCREDERE

EN-GROS

EN-DETAIL

Proprietar ȘTEFAN GHEORGHIU

„**VIATA ROMÂNEASCĂ**“

LIBRĂRIE ȘI PAPETĂRIE

G. DAMIAN ȘI N. MIHĂEȘTEAN

SOCIETATE IN NUME COLECTIV

TELEFON No.....

CHIȘINĂU

REG. COM. 19/942

BULEVARDUL ALEXANDRU CEL BUN, No. 132

CĂRȚI

ROMÂNEȘTI ȘI STRĂINE

**STILOURI
JUCĂRII
CADOURI**

**RADIO
MAȘINI DE SCRIS
APARATE FOTOGRAFICE**

LABORATOR PENTRU FOTO COPIAT ACTE

ARTICOLE PENTRU SPORT ȘI VOIAJ

SERVIETE GENȚI DE PIELE, GEAMANTANE

En gros

PAPETĂRIE

En detail

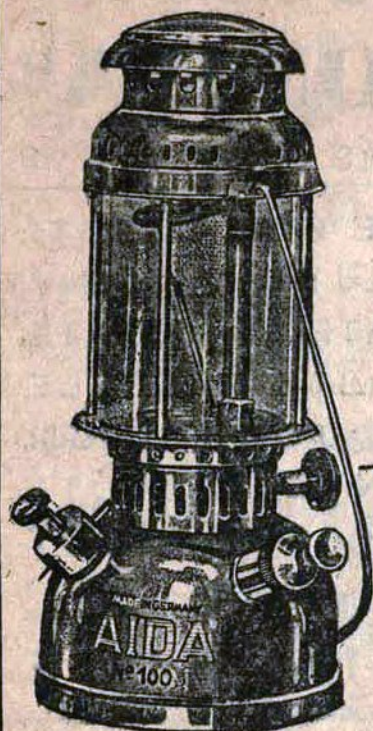

ȘTEFAN NIRCIOIU

STR. ȘTEFAN CEL MARE Nr. 115, CHIȘINĂU TELEFON 332

MAGAZIN DE ARTICOLE TECHNICE, ELECTRICE, FIERĂRIE, VOPSELĂRIE

ASORTAT IN PERMANENȚA CU:
FIERĂRIE BRUTA ȘI LUCRATA MA-
TERIALE DE CONSTRUCȚIE, MOBILE,
BINALE, TEHNICE, SANITARE, VOP-
SELE, CIMENT, IPSOS, BRONZURI,
BATIMORE, BIZEMȘTEIN, PARISER-
BLEAU, ULEI PENTRU VOPȘIT,
TERPENTIN, SCHERLAC, ROȘU, OCRU
FRANCEZ, NEGRU, ULTRAMARIN,
BOIT, (NUC. MOHON) ZINCVAIS, APĂ
TARE, CEARĂ PARCHET, BRADOLINA
DEPOZIT DE PLUGURI (germane)
SEPARATOARE PENTRU LAPTE,
ELECTROZI PENTRU SUDAT
AUTOGEN ȘI ELECTRIC, BECURI.

MANUFACTURĂ, GALANTERIE, MĂRUNȚIȘURI

PETRE I. BÂRSAN & MATEI M. NEAGOE

SOCIETATE IN NUME COLECTIV

EN-GROS

TELEFON 22

CHIȘINĂU

BUL. ALEXANDRU CEL BUN NR. 128

Inscrisă în Reg. Com. Nr. 2/1942 Soc.

EN-DETAIL

TELEFON 22

VINDE CU PREȚURI DE FABRICĂ:

AMERICĂ, AȚICĂ, POPLINURI, BARCHETURI,
STĂMBURI, MOLTON, MĂTĂSURI, POSTAVURI,
ETC. ASORTIMENT COMPLECT DE CIORAPI,
ADESGO, ARLY, TRICOTAJE, LINJERIE
BĂRBĂTEASCĂ ȘI DE DOAMNE.

INCERCAȚI ȘI VĂ VEȚI CONVINDE!

LIBRARIA ȘI PAPETARIA
„CULTURA NAȚIONALĂ“

TEOFIL BOLOGA — CHIȘINĂU STR. REGELE CAROL I NR. 19

CĂRȚI: ȘCOLARE, LITERARE	OBIECTE BISERICEȘTI:
ȘI PENTRU COPII. RECHIZITE:	ICOANE DE ARGINT,
ȘCOLARE ȘI DE BIROU.	ARGINTATE ȘI PICTATE.
STILOURI. ARTICOLE	CRUCIULIȚE. CANDELE.
MUZICALE. JUCARIILE.	SFEȘNICE. POTIRE. CRUCI.
JURNALE DE MODĂ	VEȘMINTE ȘI ALTE
	OBIECTE DE CULT.

EXECUTĂ ȘI ORI CE FEL DE LUCRĂRI TIPOGRAFICE

PREȚURI CONVENABILE

„G O S P O D I N A“

MARE MAGAZIN DE ARTICOLE DE MENAJ

CHIȘINĂU — STRADA MAREȘAL BADOGLIO, 31 (FOSTA ARMEANA)

COMPLECT APROVIZIONAT CU ARTICOLE DE:

PORȚELAN: SERVICII DE MASĂ EXTRA FINE,
DE CAFEA DE MOCA, FARFURII, ETC.

STICLĂRIE: SERVICII DE VIN, LIQUEURURI, PAHARE ETC.,
PRECUM ȘI SERVICII ȘI VASE DE CRISTAL

FAIANȚĂ: DIVERSE ARTICOLE DE BUCĂTĂRIE

EMAIL ȘI ALUMINIU. OLĂRIE DE DIVERSE FORME ȘI MĂRIMI

LAMPI DE GATIT CU PETROL

„DUNĂREA”

INDUSTRIE DE PEȘTE
A FUMĂTORIE
DEPOZIT DE PEȘTE

TELEF. 5 • Chișinău - Str. I. G. Duca, 40 • TELEF. 5

PROPRIETAR: TRAIAN I. BLÂNDEA

*Fabrică conserve de pește
în ulei, bulion, vin și marinată.*

■
*Prepară Batog și tot felul de
afumătură ca: Scrumbii, Chefali,
Crap, Avat etc.*

■
Asortat cu pește sărat.

■
*Zilnic asortat cu tot felul de pește
proaspăt, de mare și apă dulce.*

ENGROS — ENDETAIL

MAGAZINUL „ARDEALUL”
ION CAPOTA

CHIȘINĂU — PIAȚA NOUĂ Nr. 13

ASORTAT IN PERMANENȚĂ CU ARTICOLE DE:

FIERĂRIE, VOPSELE, ULEIURI,

ARTICOLE DE MENAJ ȘI STICLĂRIE

**Veți găsi în permanență oale smălțuite
de fontă aduse direct din fabrică.**

Fabrica de Tâmplărie GLUJANA

CHIȘINĂU — Str. 27 Martie Nr. 72 (fost Haralambie)

Proprietari: CRIȘAN și BORZA

FABRICA EXECUTĂ TOT FELUL DE
LUCRĂRI IN ACEASTĂ BRANȘĂ CA:

RUGĂM
CONVINGETI-VĂ

MOBILE, BINALE, APARATE DE GIMNASTICĂ,
LĂZI PENTRU FRUCTE, DIFERITE MĂRIMI,
MONTĂM RULETE PENTRU GEAMURI,
ȘI DIFERITE LUCRĂRI MODERNE

CROITORIA MODERNĂ
FILIMON PAVALACHE
Strada Alexandru cel Bun, No. 50
CHIȘINĂU

Se primesc diferite comenzi de haine bărbătești, paltoane, costume, vestminte preoțești, robe pt. d-nii Magistrați, etc

FOTOGRAFI și AMATORI!

Proprietar **ANDREI BOLDESCU**

Folosiți-vă de noul magazin de articole fotografice și

LABORATOR SPECIAL PENTRU

DEVELOPAT, COPIAT și MĂRIT

REPREZENTANȚA BASARABIEI

pt. executarea fotografiilor în marmoră pt. monumente

Notăți-vă adresa! FOTO-ARTA

Ștefan cel Mare, colț cu Regele Carol I

CHIȘINĂU

ATELIER DE LEGĂTORIE

GARABAGIU IUVENALIE

(Fost meștru de lucru manual la Seminarul Teologic
Chișinău)

STRADA ȘTEFAN CEL MARE, No. 115

CHIȘINĂU

SE PRIMESC DIFERITE COMENZI CA:
CĂRȚI, REGISTRE, ALBUME DE FO-
TOGRAFII, ALBUME DE POEZII și
SF. EVANGHELII PENTRU BISERICI.

VIZITAȚI VIZITAȚI
MAGAZINUL DE GALANTERIE, CEAPRĂZĂRIE
și CONFEȚIUNI GATA

PENTRU DOMNI, DOAMNE și COPII

ROMULUS MOHOR

CHIȘINĂU

STRADA 27 MARTIE, No. 66

(fostă Haralampie)

SE PRIMESC COMENZI DE CASCHETE MILITARE
și ȘEPCI ȘCOLARE

CEASORNICĂRIE și BIJUTERIE

La Crucea de Aur

STRADA MAREȘAL BADOGLIO

Colț cu Ștefan cel Mare, No. 81

Proprietar **COSTICĂ JIUROIU**

VĂ OFERĂ TOT FELUL DE CEASORNICI
DEȘTEPTĂTOARE, DE MÂNĂ, DE BU-
ZUNAR, MARCA „OMEGA”, „LONGIN”,
„DOXA”, „SIMA”, și „ANCKER”

UN BOGAT ASORTIMENT DE BIJUTERII
VERITABILE DE LOGODNĂ, INELE, BRĂ-
ȚARI, CERCEI, CRUCI, LANȚIȘOARE
DE AUR și DE ARGINT MARCAT

ATELIER SPECIAL DE
CEASORNICĂRIE și BIJUTERIE
VIZITAȚI CUTOATĂ INCREDEREA
și VĂ VEȚI CONVINGE

COAFOR DE DAME și BĂRBAȚI

CHIȘINĂU

Strada Mareșal Badoglio, No. 1

ONDULAȚIE PERMANENTĂ și VOPSITUL PARULUI
TUNS, RAS, FREZAT, ETC.

cu specialiști vechi și rutinați

Proprietar, **M. PUȘCAȘU**

A V I Z I

ATELIER DE CORSETE, BANDAJE și SUTIENE

CHIȘINĂU

Strada Regele Ferdinand, colț General Broșteanu

SE PRIMESC DIFERITE COMENZI
și REPARAȚIUNI

RUGĂM VIZITAȚINE

Doctor A. MELEȘCOV

CONSULTĂ PENTRU: BOLI INTERNE,
DE PIELE, VENERICE și SIFILIS

ORELE 8-10 DIM, 1-2 și 4-8 JUM. P. M.

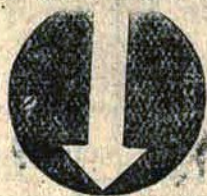
CHIȘINĂU

STR. GENERAL BERTHELOT 94

fostă str. Leovei 94, colț cu str. Cuza Vodă

POMI FRUCTIFERI

BUTAȘI DE VIȚĂ DE VIE

din cele mai renumite varietăți
și de cele mai superioare
calități se desfac la:

PEPINIERELE BUCOVĂȚ

ale facultății de Agronomie-Chișinău

Adresa: Pepinierele BUCOVĂȚ

Gara Bucovăț, Jud. Lăpușna

Cereți urgent Catalogul cu prețuri curente

DEPOZIT DE MATERIALE DE CONSTRUCȚIE

DUMITRU UDRIȘTE

CHIȘINĂU — STR. CAROL ȘMIDT Nr. 35

BINE ASORTAT CU TOATE FELURILE DE MATERIALE CA:

**C H E R E S T E A,
V A R, C I M E N T,
Ț I G L Ă, I P S O S**

MATERIAL DE CONSTRUCȚIE

**O B E Z I, S P I Ț E,
B U T U C I**

PIATRĂ: COTELEȚ ȘI FUNDAȚII

FABRICA DE VAR

Domnii comercianți și antreprenorii
se pot aproviziona cu var nestins,
direct de la FABRICĂ — Stația Ghidighici.

DOCTOR ÎN MEDICINĂ
NINA MAIOR BONCIU
SPECIALISTĂ ÎN BOLI
DE COPII ȘI SUGACI
STRADA MARELE VEOVOD MIHAI
(Fostă Strada Inzov, No. 13)
CHIȘINĂU

DR. PETRE I. FILATOV
SPECIALIST ÎN CHIRUR-
GIE ȘI BOLI DE FEMEI
STRADA HELIADE RADULESCU No. 63
(Între Strada Mihai Viteazu și Str. General Broșteanu)
CHIȘINĂU
CONSULTAȚII DELA ORA 4-6 P. M.

DOCTOR
E. COȘIȚ-FAZLĂ
BOLI INTERNE. SPECIALIST
ÎN BOLI DE PLĂMÂNI
CONSULTAȚIUNI 9 — 11 ȘI 4 — 6 P. M.
CHIȘINĂU
Strada Cuza Vodă, No. 11

DOCTOR
BUDESCU VLADIMIR
BOLI VENERICE
SIFILIS ȘI INTERNE
CONSULTAȚIUNI ORELE 12-2 ȘI 6-8 P.M.
CHIȘINĂU
STRADA IAȘILOR No. 36

Doctor A. BLINOV
CONSULTAȚII PENTRU BOLI
NERVOASE ȘI ENDOCRINE
(Turburări ale glandelor cu secreție internă
și a schimburilor nutritive)
CONSULTAȚII 11—12 DIM. ȘI 4—6 P. M.
Str. G-ral Berthelot (Leovei) 50 colț cu str. Mihai Viteazu
CHIȘINĂU

LOCOTENENT COLONEL
DR. STAMATIU
ȘEFUL SPITALULUI MILITAR
Ă RELUAT CONSULTAȚIILE
Boli interne, operațiuni chirurgicale și femei
CONSULTAȚIUNI 3—5 P. M.
STRADA GENERAL BROȘTEANU No. 47
Lângă Turnul de Apă

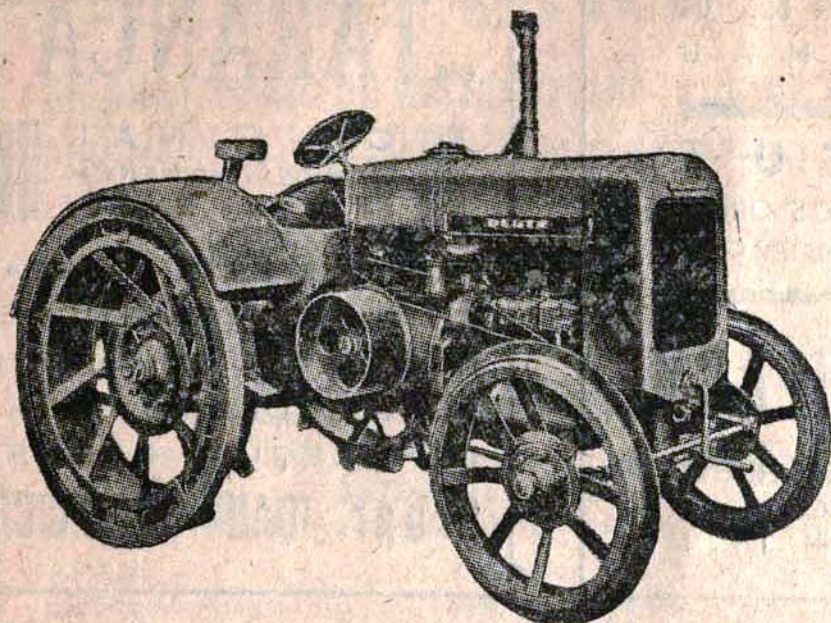
EUGENIA CRUȘEVAN
AVOCAT
BIUROU NOTARIAT — PENSIUNI
CHIȘINĂU
STRADA MĂRĂȘTI, No. 2
ORELE DE PRIMIRE 5—7 P. M.

HARALAMBIE
MARCHETTI
AVOCAT
STRADA IAȘILOR, No. 40
CHIȘINĂU
TELEFON 405

THEODOR LUNCESCU
AVOCAT
STRADA REGELE CAROL, No. 32
CHIȘINĂU
CONSULTAȚII 7—8 ȘI 4—6

AVOCATUL
ANIBAL I. GHEORGHIU
Primește zilnic între orele 7—8
dimineața și 5—7 seara
STRADA MĂRĂȘTI (FOSTĂ BARTOLOMEU) No. 1
CHIȘINĂU

TRACTORUL AGRICOL DEUTZ-DIESEL

**PUTERNIC
REZISTENT
DURABIL
ECONOMIC
UȘOR DE
MANIPULAT**

DEUTZ-DIESEL

**FERROMINIERA S. A. R.
BUCUREȘTI**

Adr. Telegr. Ferrominiera — STR. BIBESCU VODĂ, 10 — Tel. 3.24.38 și 4.86.90

DEPOZIT CHIȘINĂU

Tel. 3.74 • Str. Mihai Viteazul, 37, colț cu str. Regele Ferdinand I • Tel. 3.74

PLUGURI MARCA „PORCUL MISTREȚ”
Fabricat „Gebrüder Eberhardt”
Ulm Donau/Germania

PRAȘITOARE, PLUGURI DE VIE, GRAPE,
SEMĂNĂTOARE DE PORUMB

SEPARATOARE DE LAPTE
COASE

PIESE DE SCHIMB PENTRU PLUGURI
ȘI MAȘINI AGRICOLE

DIFERITE MAȘINI AGRICOLE

TRACTOARE AGRICOLE „DEUTZ-DIESEL”
de 11, 30 și 50 H.P.

TRACTOARE AGRICOLE „ZETTELHEYER”
de 22 H.P.

PLUGURI DE TRACTOR
PLUGURI CU DISCURI
GRAPE CU DISCURI

PIESE DE SCHIMB PENTRU TRACTOARE
ȘI PENTRU PLUGURI DE TRACTOR

FOTO-BELLA!

Str. Carol Şmidt Nr. 104
C H I Ş I N Ă U

EXECUT
CONŞTIINCIOS ORICE
LUCRĂRI FOTOGRAFICE

V. E. VASILACHE

FOTO-CORRESPONDENT
LA FUNDAȚIILE CULTURALE
REGALE, DIN 1931

MAGAZIN DE OLĂRIE, STICLĂRIE
ȘI ARTICOLE DE MENAJ

„TĂRANCA“

||| C H I Ş I N Ă U |||
Str. G-ral Dragalina Nr. 81
(Piața Nouă)

MAGAZINUL ESTE ASORTAT
CU DIFERITE ARTICOLE
DE OLĂRIE, STICLĂRIE
ȘI ARTICOLE DE MENAJ.
CU PREȚURI REDUSE

Propri. IOANA OLKORSCHI

MAGAZINUL DE BOIANGERIE

„FLORIDA“

CHIȘINĂU STR. G-RAL BROȘTEANU 50 (COLȚ REGELE FERDINAND) CHIȘINĂU

Boiangeria are fabrică proprie cu diferite instalațiuni
tehnice și mașini necesare și speciale.

Comenzile se execută prompt și cu garanție

Se vopsesc și se curăță diferite haine de bărbați, dame, copii

Se argălesc diferite blănuri de astrahan, etc. etc.

RUGĂM A NE VIZITA SPRE CONVINGERE

INTREPRINDEREA!

BIROUL TEHNIC DE INSTALAȚIUNI TEHNICE ȘI ELECTRICE
CHIȘINĂU, STR. MAREȘAL BADOGLIO Nr. 84, COLȚ SMIRTA. Tel. 588

INSTALAȚII DE APA CANAL, CLOSETE

lavoare, băi, cazane, instalații de băi publice,
și instalații de lumină electrică. Reparațiile se
execută rapid și conștiincios.

PIESE DE SCHIMB pentru instalațiuni, mașini
agricole și mecanice de orice fel.
Pompe pentru apă și presiuni.

ATELIER SPECIAL pentru tuburi de beton presate,
necesare canalizărilor, Puțurilor, Podurilor,
Podștelor și captărilor de izvoare naturale în
diametru dela 10—100 centimetri.

DEPOZIT DE FIER VECHI ȘI METALE NEFEROASE **(AVÂND AUTORIZAȚIILE RESPECTIVE)**

CUMPĂR ORICE FIER FONTĂ VECHĂ NEUTILIZABILĂ

Cumpăr aramă, alamă, bronz, plumb, zinc și
orice metal neutilizat, precum și orice scule
și piese vechi. Mașini de orice fel: Motoare mari,
piese de orice fel plătindu-le pe loc cu prețuri bune.

PRIMESC IN COMISION SPRE VÂNZARE ORICE
Proprietar DUMITRU M. ISCRU

LIBRĂRIA - PAPETĂRIA

„BASARABIA“

CHIȘINĂU — STR. REGELE CAROL I, 15

Proprietar: T. ZELINSCHI

CĂRȚI LITERARE, CĂRȚI ȘCOLARE, RECHIZITE ȘCOLARE, FURNITURI PENTRU BIUROU, MAȘINI DE SCRIS, APARATE DE RADIO, APARATE FOTOGRAFICE, GENȚI ȘI VALIZE.

MAGAZIN DE ÎNCĂLȚĂMINTE

„INFANT“

CHIȘINĂU — STR. REGELE CAROL I, 44

IN PERMANENȚĂ ARE UN BOGAT ASORTIMENT DE ÎNCĂLȚĂMINTE PENTRU DAME, BĂRBAȚI ȘI COPI

» Cu respect rugăm a ne vizita «

ATELIER DE STRUNGĂRIE ÎN LEMN

CHIȘINĂU

STR. MAREȘAL BADOGLIO, colț cu Carol Șmidt
PROPR. VASILE SCRIPCARU

Se primesc diferite reparațiuni de umbrele, Vrani (dopuri), Canele și cranturi pt. butoaie de vin. Diferite lucrări de strungărie

◆ RUGĂM A NE VIZITA ◆

Magazinul „ȚĂRANCA“

Manufactură și Galanterie

STRADA I. G. DUCA Nr. 56

(colț cu strada Carol Smidt)

FIIND ÎN PERMANENȚĂ BINE ASORTAT CU TOT FELUL DE STOFE DE LĂNĂ, BĂRBĂTEȘTI ȘI DAMĂ; MĂTASURI PENTRU ROCHII, POPLINURI PENTRU LINGERIE, BATICURI DIFERITE ETC.

ION GHERGHINESCU

LEONIDA SONEA

CHIȘINĂU ◆ STR. MAREȘAL BADOGLIO, 30 (fost Armeana) ◆ CHIȘINĂU

ARTICOLE TEHNICE, FIERĂRIE. ARTICOLE DE TĂMLĂRIE, BROAȘTE, BALAMALE, MĂNERE, BUTONI, SILDURE FIERMIR, PLACAJ ETC. SODĂ CAUSTICĂ, ȚIPIRIG, CARBID. ARTICOLE PENTRU CIZMARI. ARTICOLE DE MENAJ. PRECUM ȘI ALTE DIVERSE ARTICOLE.

COMISION ȘI REPREZENTANȚE

CROITORIA CIVILĂ ȘI MILITARĂ

TACHE FLOREA

● CHIȘINĂU, Str. Mareșal Badoglio, 33
Intrarea prin Str. I. C. Brătianu
SE EXECUTĂ DIFERITE LUCRĂRI DE CROITORIE
CU MAÎȘTRI RUTINAȚI. SE PRIMESC DIFERITE
COMENZI DE HAINE BĂRBĂTEȘTI, MILITARE
ȘI PENTRU COPII

COMENZILE SE EXECUTĂ PROMPT
ȘI CU GARANȚIE

S'A DESCHIS

S'A DESCHIS

RESTAURANT „POPULAR“

STRADA GENERAL BERTHELOT Nr. 97,
colț cu strada Universității, CHIȘINĂU
BINE ASORTAT CU TOT FELUL DE MÂNCĂRURI CALDE
ȘI RECI, BĂUTURI SPIRTOASE CELE MAI FINE, DIFERITE
VINURI ÎNFUNDATE ȘI VARSATE
DIN CELE MAI BUNE PODGORII

◆ Sâmbăta și Duminica GRĂTAR
prețuri în afară de orice concurență
RESTAURANTUL ESTE CONDUS DE FOȘTI
CHELNERI LA RESTAURANTUL „LONDBA“

**MAIOR
GHEORGHE T. BONCIU**

AVOCAT
BIUROU DE NOTARIAT
FOST PRIM-COMISAR REGAL al BASARABIEI
Str. Marele Voevod Mihai (fostă str. Inzov), 13
CHIȘINĂU

CONST. BLĂNARU

AVOCAT
Revizind din refugiu s'a stabilit definitiv la
ORHEI
BULEVARDUL REGELE FERDINAND I, Nr. 99
TELEFON 13

PETRE GUCIUJNA

AVOCAT
BULEVARDUL UNIRII Nr. 46
TELEFON 41
ORHEI

**MAGAZIN ȘI ATELIER
DE ARTICOLE DE VOIAJ**

CHIȘINĂU — STR. ȘTEFAN CEL MARE Nr. 115
COLȚ CU STRADA REGELE CAROL

Magazinul este asortat cu
genți, geamantane, serviete,
ghiozdane port-monee,
port-vizite, cordoane pentru
doamne și bărbați.
PRIMIM COMENZI și orice
reparațiuni în această branșă,
montăm broderii

ISAILĂ VASILE

FOST MAISTRU IN ATELIERELE
GALERIES LAFFAYETTE

DE LA 1 SEPTEMBRIE 1942

S'A DESCHIS IN CHIȘINĂU

STRADA MIHAI VITEAZUL Nr. 64

O INDUSTRIE DE VULCANIZARE ROMÂNEASCĂ

R E C O R D

ATELIERUL pentru repararea și vulcanizarea cauciucurilor și camerelor de automobil.
MOTOCICLETE, biciclete, tuburi, racorduri, galoși, șoșoni etc. etc.
INSTALAȚIA fiind făcută cu aparate perfecționate și moderne. Executăm lucrările
în cele mai bune condițiuni, posedând forme diferite. Vulcanizăm cele mai mari
dimensiuni de cauciucuri.

Spre convingere rugăm a ne încredința orice reparațiuni și vă veți convinge

Proprietar ALEX. M. DUMITRESCU

„INCOMA”

INTREPRINDERILE CONSTANTIN MANOLIU
PENTRU INDUSTRIE, COMERȚ ȘI CONSTRUCȚII

CERNĂUȚI

REG. COM. 262/941

BIROUL CENTRAL
STR. PETRU RAREȘ, 45

TELEFON { Direcția generală 14-18
 { Direcția tehnică 14-17

ADRESA TELEGRAFICĂ: INCOMA CERNĂUȚI

CONTURI C. E. C. No. 35047, * BANCA DE SCONT A ROMÂNIEI, SU-
CURSALA CERNĂUȚI, * BANCA ROMÂNEASCĂ, SUCURSALA
BANCARE: CERNĂUȚI, * BANCA DE CREDIT ROMÂN, SUC. CERNĂUȚI

FABRICI

FABRICĂ DE CHERESTEA, PAR-
CHETE, TÂMLĂRIE ȘI MOBILĂ
CERNĂUȚI, STR. PETRU RAREȘ, 45
TELEFON 14-17 — 14-18

BOULS DE STEJAR ȘI FRASIN
SCÂNDURI DE FAG FIERT
PARCHETE DE STEJAR
TÂMLĂRIE DE BINALE
ROȚI DE TRANSMISIE DIN LEMN
PIESE STRUNJITE
RĂZBOAIE DE ȚESUT
ACCESORII PENTRU FABRICI
DE ȚESĂTORIE ȘI TRICOTAJE
MODELE PENTRU TURNĂTORII
MOBILĂ DE BIUROU
INSTALAȚIUNI COMPLETE
MOBILĂ RUSTICĂ
MOBILĂ FINĂ ÎN ORICE STIL
MOBILĂ STUDIO
SECȚIE DE TAPIȚERIE

FABRICĂ DE VATĂ ȘI
PRODUSE CHIMICE
CERNĂUȚI, STR. CONSTANȚEI 4 A
TELEFON 14-19

VATĂ DE CROITORIE SUPERIOARĂ
VATĂ PENTRU TAPIȚERIE
COLOFONIU BRUT
CEARĂ DE PARCHETE
CEARĂ PENTRU STICLE
FIRNIS SINTETIC
TEREBENTINĂ
SINTETICĂ
CREOLINĂ
LIQUOR CRESOLI SAPONAT
UNSOARE
DECARUȚA

„FUVA“

FABRICA METALURGICA CONSTANTIN FUIORESCU & Comp.

CERNĂUȚI STRADA MĂRĂȘEȘTI No. 45. — TELEFON 2099

ISTORIC Fabrica a fost înființată și utilată sub ruși care după desrobire au lăsat-o devastată. D. C. Fuioreșcu, licențiat al Academiei Comerciale a preluat-o la 15 Martie 1942.

MUNCA. Intreprinderea a fost pusă în funcțiune cu 36 lucrători și funcționari pentru ca azi să întrebuițeze 81 lucrători și 6 funcționari.

FORȚA MOTRICĂ. 54 H. P. acționată de 24 electromotoare.

PRODUSELE FABRICEI. Colțuri pentru cai, balamale de uși și ferestre. Secție specială de broaște Wertheim, cântare și manometre. Articole de tablă ca: uși de sobă, șubere, porțițe de sobe și cuptoare, rame de plită forjate și presate.

INVENȚIE „FUVA“. Intreprinderea are o invenție proprie și anume: un cuptorăș de bucătărie special denumit „FUVA“. Invenția a fost patentată de minister. Fabrica are 4 secții, unde se găsește o perfectă organizare și raționalizare de fabricație și anume: secția pieselor și stanțelor; secția sculărie și lăcătușerie; secție de broaște Wertheim și cântare; secția de articole de tablă.

Fabrica consumă circa 40 vagoane materie primă și anume: fier balot, laminat la rece și cald, fier patrat, fier rotund și tablă neagră.

D. C. Fuioreșcu a deschis și un mare magazin de fierărie sub denumirea

„P L U G U L“

SITUAT IN BULEVARDUL REINTREGIRII No. 2. — TELEFON 1997

**IN CARE SE DESFAC PRODUSELE FABRICEI ȘI REPREZENTANȚEI
TECHICE ȘI INDUSTRIALE**

**A P R E T U R Ț
V O P S I T O R I E
R Ț S U C I T O R I E**

Ț E S Ț T O R I E M E C A N I C Ț

IOAN G. TOMAZIU

Stofe și pȚnzeturi

**STRADA CONSTANȚEI, 41
CERN Ț U Ț I, Telefon 1209**

FURNIZEAZȚ IN TOATȚ ȚARA

STOFE Ț Ț R Ț N E Ț T I

**PAPRILA * MIRELLA * FLANELE
P Ț N Z E T U R I O B I Ț N U I T E**

"TRICOTANIA"

FABRICA DE TRICOTAJE ȘI GIORAPI

CERNĂUȚI STR. SF. TREIME No. 16 A

**Proprietari: Ing. ION DINESCU, MIRCEA IONESCU,
MATEI MOGA ȘI CORNEL DUMITRESCU**

TRICOTANIA

**Secțiile de: Tricotaje de bumbac și mătase
Lingerie de bumbac și mătase
Giorapi bărbătești și de dame
Confecțiuni pentru comenzi
militare (Cămăși, bluze, panta-
loni flanelați, etc.)**

350
lucrători

„TIVARO” S. I. N. C.

Fabrică de articole emailate, zincate, ambalaje
metalice și produse chimice

CERNĂUȚI - LENȚEȘTI

Căsuța Poștală No. 15 — Telefon 1941

Adresa telegrafică Tivaro-Cernăuți

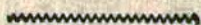
Cont Cec 30.416

ING. ȘANDRU, ING. CONSTANTINESCU & Co

Cereți pretutindeni numai

ARTICOLELE CHIMICO-TECHNICE PRODUSE DE FABRICA

„TIVARO” — CERNĂUȚI

Crema superioară de ghetă marca:

„ELEGANT”

Crema de ghetă LUX și crema de ghetă CORBUL

Smoală și ceară pentru cismari

**Unsori de piele pentru bocanci și harnașamente
m a r c a L U X**

Lichid și pastă de poleit metale marca COROANA

Ceară de parchete marca LUX

Hârtie de muște, marca LUX și ALBINA

Ceară de șlefuit și poleit metale

INDUSTRIA BUCOVINEANA :

UZINELE METALURGICE ȘI CHIMICE „TEROM“

ING. LUCIUS SĂVEANU, AL. MĂINESCU & Co.
CERNAUȚI, Str. Transilvaniei No. 81. Telefon 2002

UZINELE TEROM Secția chimică

Este unica fabrică chimică pur românească, ale cărei produse se bucură de cea mai bună reputație, atât în țară cât și în străinătate.

PRODUSELE CHIMICE TEROM concurează pretutindeni cu cele mai bune și mai fine produse din străinătate.

Mărcile de fabricație ale UZINELOR TEROM sunt totdeauna o cheazășie a celei mai bune calități ce se poate obține prompt la cel mai convenabil preț.

Pretutindeni sunt căutate produsele chimice :

„SOLAR“, cea mai fină cremă de ghetă

„T E O“, Unsoarea ideală de bocanci și piele, preparată cu untură de pește și cauciucată.

„T E O“, cea mai răspândită cremă de ghetă.

„T E O“, pasta de poleit metalele dă lustru de oglindă.

„COBRIN“ lichidul parfumat ce distruge toate insectele.

„LUXIN“, praful ideal de curățat.

„SUMURUM“, regina hârtiilor de muște.

UZINELE TEROM Secția metalurgică

Produce articole metalurgice de cea mai bună calitate :

GĂLEȚI ȘI CIUBERE ZINCUIȚE.

POTCOAVE ȘI BLACHEURI MILITARE.

POTCOAVE ȘI BLACHEURI CIVILE.

LOPEȚI ȘI HĂRLEȚE AGRICOLE.

CUPTOARE (RULE), TIGĂI, RAME.

PORTIȚE ȘI ȘUBERE PENTRU PLITE ȘI SOBE

BALAMALE, ZĂVOARE, BROAȘTE ȘI COLȚARE PENTRU UȘI ȘI FERESTRE

BUREȚI DE SĂRMĂ, FĂRAȘE ȘI PIONEZE.

Conducerea românească, priceperea românească și munca românească a dat în uzinele TEROM cele mai bune rezultate : Superprodusele fabricat Terom, răspândite pretutindeni și mult căutate de engroșiști și detaiști și fabrici.

INDUSTRIA CĂRNII ST. PODSUDEC S. A.

CERNĂUȚI. — STRADA ADÂNCĂ Nr. 1—2. — Telefon 2808

BUCUREȘTI. — STR. APELE MINERALE Nr. 39. — Tel. 56328—57062

F A B R I C Ă

DE MEZELURI

ȘUNCĂ, SĂLAM

ȘI CONSERVE

FABRICI: BUCUREȘTI - CERNĂUȚI
SUCURSALE IN INTREAGA ȚARĂ

VIZITAȚI CU INCREDERE
MARELE MAGAZIN ROMÂNESC
LA „TREI STEJARI”

Prop.: ION MARGARINT

—•—•—•—

Complet asortat cu cele mai moderne articole electro-technice, radio „Mende”, unelte agricole și scule pentru meseriași. Măsuri și greutateți.

CERNĂUȚI, STR. REGINA MARIA No. 29

TELEFON 1494

INCOROM

FABRICĂ DE CIORAPI ȘI TRICOTAJE

CERNĂUȚI. — STR. CĂLUGĂRENI Nr. 36. — TELEFON 2042—2043

DEPOZITUL: BUCUREȘTI, STRADA AUREL VLAICU Nr. 150

BIROUL: BUCUREȘTI, STRADA MATEI MILLO Nr. 12

Incorom a fost înființată în Septembrie 1941, de d-nii ingineri: Lucian Borza, Ion Cupșa, Dr. Mircea Vasu, V. Niculescu, Surdu Dionisie, Bucur Octavian, Damian David și d-na ing. Borza.

În urma activității sale, fabrica Incorom a reușit să aducă în patrimoniul statului, prin nouile construcții de zid și beton armat, în suprafață de 300² în cari au fost instalate magazia și cantina, de care fabrica era lipsită, impresionanta sumă de 10 milioane lei.

FABRICA „INCOROM”

PRODUCE TOATE FELURILE DE

TRICOTAJE—LINGERIE—CIORAPI ȘI EFECTE MILITARE

POSEDĂ 400 DE LUCRĂTORI

În domeniul social, fabrica „Incorom” a reușit realizări demne de urmat. A înființat o echipă culturală și un cor care activează în cadrul secției „Muncă și Lumină” a dat numeroase festivaluri la Teatrul Național, în folosul spitalelor de răniți.

INDUSTRIA BUCOVINEANA

„TIVARO“ S. I. N. C.

Intreprinderea „TIVARO“ S. I. N. C. care se ocupă cu fabricarea de articole emailate, ambalaje metalice și produse chimice, se află la Cernăuți, suburbia Lențești.

Fabrica „TIVARO“ a fost arendată dela Statul Român de un grup de trei ingineri de origine etnică și naționalitate română și anume:

Ing. Șandru Albei Alexandru, absolvent al Școlii Politehnice din Timișoara;

Ing. Constantinescu Cleante, Școala Politehnică București;

Ing. Lupan Ștefan, absolvent al Institutului de Chimie Industrială din Iași.

Fabrica nu a suferit daune propriu-zise de pe urma ocupației sovietice, dar în luna Septembrie 1941 a fost inundată de revărsările excepționale ale Prutului, astfel încât o mare parte din halele sale au trebuit demontate complet piesă cu piesă, pentru a fi curățite de noroiu și de rugină.

Lucru făcut de 40 lucrători, timp de o lună și jumătate.

Fabrica a fost repusă treptat în funcțiune, secție după secție ajungând astăzi, după un an de muncă fără preget și de rezultate strălucite, să angajeze în serviciul său un personal de 240 inși.

Fabrica produce articole de primă necesitate, mai ales pentru această regiune care a fost devastată de bolșevici, dar ea livrează mărfurile sale în toată țara.

În diversele sale secțiuni, fabrica „TIVARO“ produce următoarele articole:

SECȚIA GĂLEȚI ȘI ZINCUIT:

Găleți galvanizate, oale și ciubere galvanizate, cârlige de uluci, stropitori, fărșe, tigăi, etc.

SECȚIA EMAIL:

Tot felul de articole de gospodărie emailate.

SECȚIA AMBALAJE METALICE ȘI LITOGRAFIE:

Produce tot felul de ambalaje metalice, simple și litografiate, cutii de conserve, cutii Bergman, etc.

SECȚIA DE LĂCĂTUȘERIE:

Țesale, lămpi de gătit cu petrol, ușițe de sobe, cuptoare, rame de sobe, etc.

SECȚIA CHIMICĂ:

Produce cremă de ghetă: Elegant, Lux, Corbul, etc., smoală și ceară pentru cismari, unsori de piele, lichide și paste de poleit metale, ceară de parchete, etc.

SECȚIA ELECTRICĂ:

Sonerii, transformatoare de sonerii, lămpi electrice de buzunar, etc.

Fabrica „TIVARO“ are o centrală proprie electrică, cu o putere de 56 H. P. reprezentând numai 50% din necesitățile fabricii, restul, fiind furnizat de rețeaua de forță a orașului Cernăuți.

Fabrica întrebuițează anual cca. 150 vagoane materii prime.

DOAMNELE ELEGANTE

cumpără LENAJURI FINE pentru
rochii, taioare, pardesie și man-
touri, MĂTĂSURI NATURALE ȘI
VEGETALE pentru rochii și lenjerie
FANTEZIURI, CATIFELE
L A M A G A Z I N U L

„ORIGINAL”

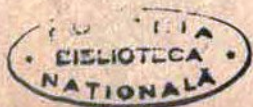
S. I. N. C.

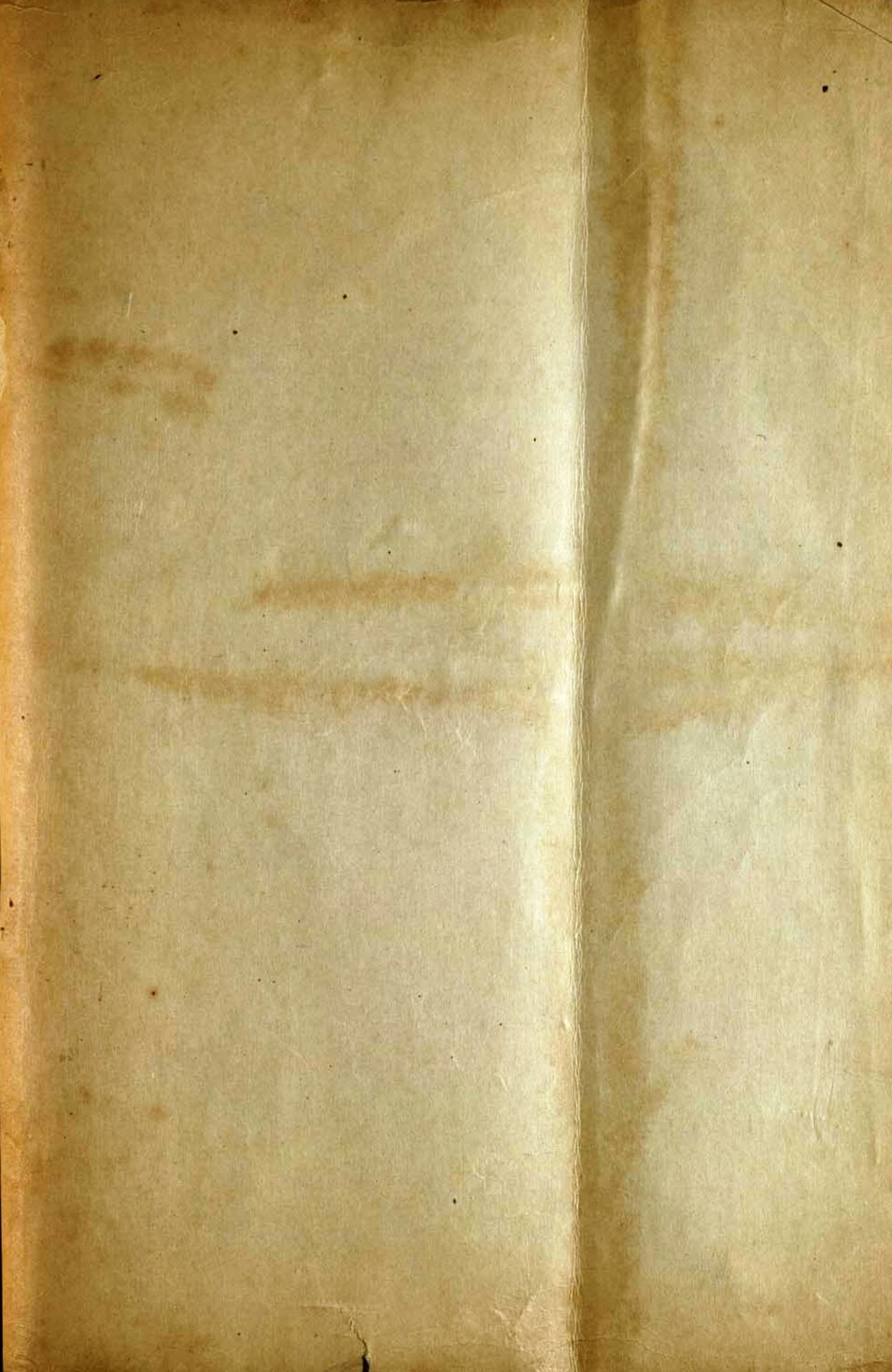
N. TÂNJALĂ & Co.

CERNĂUȚI. — STRADA IANCU FLONDOR 10 A. — TELEFON 1375

In permanență bine asortat cu
ultimele creațiuni ale modei în
culori și desene exclusive.
PREȚURILE CELE MAI EFTINE
SINGURUL MAGAZIN
DE SPECIALITATE

CASĂ DE INCREDERE

Societatea Națională
de Editură și Arte Grafice
„DACIA TRAIANĂ”
București, Strada Sărindar 5-7-9
Inmatriculată sub Nr. 156/1942
a Reg. Of. Com. București

LEI 100.—